

JUSTITSMINISTERIET

Betænkning om strafudmåling
afgivet af Udvalget til afdækning af forholdet mellem
strafniveauer og strafferammer

Bind III

Betænkning nr. 1581

Kronologisk fortegnelse over betænkninger

	2014		
1546	Betænkning om inkorporering inden for menneskeretsområdet	1566	De praktiske erfaringer med undersøgelseskommissioner: Udvalget om undersøgelseskommissioners deludtalelse
1547	Betænkning om sagsomkostninger i straffesager	1567	Menighedsrådsvalg i fremtiden
1548	Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi	1568	Ny ferielov og overgang til samtidighedsferie
1549	Betænkning om afhøring af forurettede før tiltalte i straffesager		2018
	2015	1569	Betænkning om ekspropriation efter planloven
1550	Betænkning om åbenhed om økonomisk støtte til politiske partier	1570	Almindelige betingelser i bygge- og anlægsvirksomhed: Betænkning afgivet af AB-udvalget til revision af AB 92, ABR 89 og ABT 93
1551	Betænkning om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet	1571	Undersøgelseskommissioner og parlamentariske undersøgelsesformer
1552	Ægtefællers økonomiske forhold		2019
1553	Betænkning om offentligt ansattes ytringsfrihed og whistleblowerordninger	1572	Reform af den civile retspleje: X Retsafgifter afgivet af Retsplejerådet
1554	Betænkning om videoafhøring af børn og unge i straffesager	1573	Betænkning om ytringsfrihedens rammer og vilkår i Danmark
1555	Ansattes retsstilling under insolvensbehandling		2020
1556	Straffelovrådets udtalelse om visse spørgsmål vedrørende deltagelse i og hvervning til væbnede konflikter i udlandet, som den danske stat er part i	1574	Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse
1557	Betænkning om opfølgning på Christiania-sagen: Betænkning fra Udvalget om opfølgning på Christiania-sagen		2021
	2016	1575	Betænkning om skærpet ansvarsvurdering af ledelsesmedlemmer m.fl. i finansielle virksomheder
1558	Sagkyndig bevisførelse mv.: Reform af den civile retspleje	1576	Delbetænkning I om gennemførelse af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold
1559	Straffelovrådets betænkning om væbnede konflikter i udlandet	1577	Delbetænkning om gennemførelse af direktivpakken
1560	Betænkning om inddragelse af uhenigtsmæssig adfærd i fængsler og arresthuse ved varetægtsfængsling og strafudmåling		2022
1561	Betænkning om bødesanktioner på det finansielle område	1578	Betænkning om modernisering og revision af reglerne om gældssanering, herunder implementering af rekonstruktions- og insolvensdirektivet
1562	Betænkning om indsatsen over for rockerborge mv.	1579	Betænkning om revision af reglerne om rekonstruktion, herunder implementering af rekonstruktions- og insolvensdirektivet
	2017	1580	Betænkning om revision af auktionslederloven og lov om handel med brugte genstande samt pantelånervirksomhed
1563	Straffelovrådets betænkning om freds- og ærekrænkelser		
1564	En samlet lovregulering om andre trossamfund end folkekirken		
1565	Betænkning om Databeskyttelsesforordningen (2016/679) – og de retlige rammer for dansk lovgivning		

Betænkning om strafudmåling

afgivet af Udvalget til afdækning af forholdet mellem strafniveauer og straffes-
rammer

Bind III

Betænkning nr. 1581

København 2023

Betænkning om strafudmåling

Betænkning nr. 1581

Publikationen kan bestilles

via Justitsministeriets hjemmeside (www.justitsministeriet.dk)

eller hos

Stibo Complete

Vandtårnsvej 83A

2860 Søborg

Telefon: 43 22 73 00

kundeservice@stibocomplete.com

www.boghandel.stibocomplete.com

ISBN: 978-87-94425-02-5

ISBN: 978-87-94425-03-2 (e-udgave)

Tryk: Stibo Complete

Pris: Kr. 150,00 pr. bog inkl. moms

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	23
1. Udvalgets kommissorium	23
2. Udvalgets sammensætning	25
3. Generelt om strafferammer og strafudmåling	26
4. Udvalgets arbejde og metode	27
5. Udvalgets overordnede konklusioner	29
5.1 Udvalgets overordnede konklusioner vedrørende strafniveauet for forskellige kriminalitetsformer	29
5.2 Udvalgets overordnede konklusioner vedrørende effekten af lovgivers anvisninger om strafniveauet i praksis	31
6. Resumé af betænkningen	33
6.1 Overordnet om strafudmåling	34
6.2 Terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet	36
6.2.1 Straffelovens § 114 om terrorisme	37
6.2.2 Straffelovens § 114 b om terrorfinansiering	38
6.2.3 Straffelovens § 114 c om hvorefter til terrorisme mv.	38
6.2.4 Straffelovens § 114 d om oplæring til terrorisme mv.	38
6.2.5 Straffelovens § 114 e om øvrig fremme af terrorvirksomhed	39
6.2.6 Straffelovens § 114 j om indrejse- og opholdsforbud	39
6.2.7 Samlet konklusion vedrørende strafniveauet for terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet	39
6.3 Forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og forbrydelser mod vidner	40
6.3.1 Straffelovens § 119 om bl.a. vold og trusler mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og § 119 b om angreb med genstande mod de nævnte personer	40
6.3.1.1. <i>Straffelovens § 119, stk. 1, ved vold, og overtrædelser af § 119 b</i>	40
6.3.1.2. <i>Straffelovens § 119, stk. 1, ved trussel om vold</i>	42
6.3.1.3. <i>Straffelovens § 119, stk. 4</i>	44
6.3.2 Straffelovens § 119 a om fredskrænkelser ved kontakt, forfølgelse eller anden chikane mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	44
6.3.3 Straffelovens § 121 om hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	45
6.3.4 Straffelovens § 123 om forbrydelser mod vidner	46
6.4 Grov narkotikakriminalitet	46

6.4.1 Hash	47
6.4.2 Heroin	48
6.4.3 Kokain.....	48
6.4.4 Amfetamin	48
6.4.5 Øvrige stoffer.....	49
6.4.6 Samlet konklusion vedrørende straffniveauet for grov narkotikakriminalitet	49
6.5 Grov våbenkriminalitet	49
6.5.1 Ulovlig besiddelse mv. af skydevåben efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1	50
6.5.2 Ulovlig besiddelse mv. af andre våben og eksplosivstoffer efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2.....	52
6.5.3 Straffelovens § 192 a, stk. 2, om øvrige overtrædelser af våbenloven under særligt skærpende omstændigheder	53
6.5.4 Straffelovens § 192 a, stk. 1, jf. § 81 a	53
6.5.5 Straffelovens § 192 a, stk. 1, jf. § 81 b	54
6.5.6 Samlet konklusion vedrørende straffniveauet for grov våbenkriminalitet.....	54
6.6 Seksualforbrydelser og incest.....	54
6.6.1 Straffelovens § 216 om voldtægt	55
6.6.1.1. Overtrædelse af straffelovens § 216 ved samleje	57
(a) Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold	57
(b) Samleje skaffet ved anden ulovlig tvang.....	60
(c) Samleje skaffet med en person i en hjælpeløs tilstand eller situation	60
(d) Nykriminaliseringen i straffelovens § 216, stk. 1	61
(e) Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 221)	62
(f) Straffelovens § 216, stk. 2	63
(g) Straffelovens § 216, stk. 3	63
6.6.1.2. Overtrædelse af straffelovens § 216, jf. § 225, ved andet seksuelt forhold end samleje	64
(a) Tiltvingelse af andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold	64
(b) Andet seksuelt forhold skaffet ved anden ulovlig tvang.....	66
(c) Andet seksuelt forhold skaffet med en person i en hjælpeløs tilstand eller situation	66
(d) nykriminaliseringen i straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225	66
(e) Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 221), jf. § 225.....	67
(f) Straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225.....	67
(g) Straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225.....	68
6.6.1.3. Samlet konklusion vedrørende straffelovens § 216	68
6.6.2 Straffelovens § 218 om udnyttelse af sindssygdom eller mental retardering	69
6.6.3 Straffelovens § 219 om en ansats samleje med en person optaget i institution.....	70

6.6.4	Straffelovens § 220 om misbrug af afhængighedsforhold	70
6.6.5	Straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år.....	71
6.6.5.1.	<i>Straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år</i>	71
6.6.5.2.	<i>Straffelovens § 222, jf. § 225, om andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år</i>	73
6.6.6	Straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse	75
6.6.7	Straffelovens § 233 om rufferi	77
6.6.8	Straffelovens § 235 om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år	78
6.6.9	Straffelovens § 210 om incest.....	79
6.6.10	Samlet konklusion vedrørende straffniveauet for seksualforbrydelser og incest .	81
6.7	Forbrydelser mod liv og legeme.....	81
6.7.1	Straffelovens § 237 om manddrab	81
6.7.2	Straffelovens §§ 244-246 om vold.....	83
6.7.2.1.	<i>Straffelovens § 244 om simpel vold</i>	85
6.7.2.2.	<i>Straffelovens § 245 om kvalificeret vold.....</i>	88
6.7.2.3.	<i>Straffelovens § 246 om særlig grov vold</i>	92
6.7.2.4.	<i>Samlet konklusion vedrørende straffniveauet for vold</i>	93
6.7.3	Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab, § 249 om uagtsom legemsbeska- digelse, § 252 om forsætlig fareforvoldelse og § 253, stk. 2, om flugtbilisme	97
6.8	Uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens pri- vate forhold mv.	99
6.8.1	Straffelovens § 264 d, stk. 1, om uberettiget videregivelse	99
6.8.2	Straffelovens § 264 d, stk. 2, om uberettiget videregivelse under særligt skær- pende omstændigheder	101
6.9	Formueforbrydelser	101
6.9.1	Straffelovens § 276 om tyveri.....	102
6.9.2	Straffelovens § 276 a om indbrudstyveri	103
6.9.3	Straffelovens § 277 om ulovlig omgang med hittegods	104
6.9.4	Straffelovens § 278 om underslæb.....	105
6.9.5	Straffelovens § 279 om bedrageri	106
6.9.6	Straffelovens § 279 a om databedrageri	107
6.9.7	Straffelovens § 280 om mandatsvig.....	108
6.9.8	Straffelovens § 281 om afpresning	109
6.9.9	Straffelovens § 282 om åger	110
6.9.10	Straffelovens § 283 om skyldnersvig.....	111
6.9.11	Samlet konklusion vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 276-283.....	112
6.9.12	Straffelovens § 288 om røveri	113

6.9.13 Straffelovens § 289 om særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen mv.	116
6.9.14 Straffelovens § 289 a om socialbedrageri mv.	118
6.9.15 Straffelovens § 290 om hæleri.....	119
6.9.16 Straffelovens § 290 a om hvidvask	120
6.9.17 Straffelovens § 291 om hærværk.....	121
6.9.18 Straffelovens § 293 om brugstyveri	123
6.9.19 Straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøj.....	124

Kapitel 2. Overordnet om straffastsættelse i dansk strafferet samt tidligere overvejelser om strafferammer, strafniveauer og samspillet mellem lovgiver og domstole..... 127

1. Om straffastsættelse i dansk strafferet	127
1.1 Overordnet om strafferammer og straffastsættelse	127
1.2 Særligt om betinget dom og om anvendelse af samfundstjeneste.....	134
1.2.1 Betinget dom.....	134
1.2.2 Samfundstjeneste	139
1.3 Særlige straffeskærpelsesbestemmelser	140
1.3.1 Straffelovens § 81 a	140
1.3.2 Straffelovens § 81 b	142
1.3.3 Straffelovens § 81 c	144
2. Tidligere overvejelser om strafferammer, strafniveauer og samspillet mellem lovgiver og domstole.....	146
2.1 Betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer.....	146
2.1.1 Argumenter for ændring af strafferammer i nyere lovgivning	147
2.1.2 Strafniveauet for forskellige typer af forbrydelser	148
2.1.3 Strafferammers minimum og maksimum	148
2.1.4 Normal- og sidestrafferammer.....	149
2.1.5 Straffastsættelsen	150
2.1.6 Betænkningens bind II (Speciel del).....	151
2.2 Betænkning nr. 1531/2012 om strafudmåling – samspillet mellem lovgiver og domstole	151

Kapitel 3. Terrorisme og anden terrorrelateret kriminalitet 155

1. Indledning	155
2. Straffelovens § 114 om terrorisme.....	156
2.1 Lovgivning og forarbejder	156

2.2	Praksis	159
2.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 1.....	159
2.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 2.....	163
2.2.3	Praksis vedrørende straffelovens § 114, stk. 3.....	163
3.	Straffelovens § 114 a om handlinger, der efter Europarådets konvention om forebyg- gelse af terrorisme skal anses som terrorisme, og som ikke er omfattet af § 114	163
3.1	Lovgivning og forarbejder	163
3.2	Praksis	166
4.	Straffelovens § 114 b om terrorfinansiering.....	166
4.1	Lovgivning og forarbejder	166
4.2	Praksis	167
5.	Straffelovens § 114 c om hvervning til terrorisme mv.....	169
5.1	Lovgivning og forarbejder	169
5.2	Praksis	172
5.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 114 c, stk. 1 og 2.....	172
5.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 114 c, stk. 3.....	172
6.	Straffelovens § 114 d om oplæring til terrorisme mv.	173
6.1	Lovgivning og forarbejder	173
6.2	Praksis	175
6.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 114 d, stk. 1 og 2.....	175
6.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 114 d, stk. 3.....	175
7.	Straffelovens § 114 e om øvrig fremme af terrorvirksomhed	176
7.1	Lovgivning og forarbejder	176
7.2	Praksis	178
8.	Straffelovens § 114 f om støtte til korps mv., der har til hensigt ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfunds- ordenen.....	181
8.1	Lovgivning og forarbejder	181
8.2	Praksis	182
9.	Straffelovens § 114 g om deltagelse i ulovlig militær organisation eller gruppe.....	182
9.1	Lovgivning og forarbejder	182
9.2	Praksis	183
10.	Straffelovens § 114 h om handlinger i strid med lovgivningen om ikke spredning af masseødelæggelsesvåben mv.....	183
10.1	Lovgivning og forarbejder	183
10.2	Praksis	184
11.	Straffelovens § 114 i om modtagelse af økonomisk støtte fra en terrororganisa- tion	184

11.1 Lovgivning og forarbejder	184
11.2 Praksis	185
12. Straffelovens § 114 j om indrejse- og opholdsforbud.....	185
12.1 Lovgivning og forarbejder	185
12.2 Praksis	188
13. Konklusion	189
13.1 Straffelovens § 114 om terrorisme	189
13.2 Straffelovens § 114 a om handlinger, der efter Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme skal anses som terrorisme, og som ikke er omfattet af § 114.....	190
13.3 Straffelovens § 114 b om terrorfinansiering	191
13.4 Straffelovens § 114 c om hvervning til terrorisme mv.....	191
13.5 Straffelovens § 114 d om oplæring til terrorisme mv.	191
13.6 Straffelovens § 114 e om øvrig fremme af terrorvirksomhed	191
13.7 Straffelovens §§ 114 f-114 i.....	192
13.8 Straffelovens § 114 j om indrejse- og opholdsforbud	192
13.9 Samlet konklusion	192

Kapitel 4. Forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og forbrydelser mod vidner..... 193

1. Indledning.....	193
2. Straffelovens §§ 119-121 om forbrydelser mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	193
2.1 Generelt om den beskyttede personkreds.....	193
2.2 Straffelovens § 119 om bl.a. vold og trusler mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, og straffelovens § 119 b om angreb med genstande mod de nævnte personer.....	194
2.2.1 Lovgivning og forarbejder	194
2.2.1.1. <i>Straffelovens § 119</i>	194
2.2.1.2. <i>Straffelovens § 119 b</i>	205
2.2.2 Praksis	209
2.2.2.1. <i>Straffelovens § 119, stk. 1</i>	209
(a) <i>Domme vedrørende vold</i>	210
(b) <i>Domme vedrørende trusler om vold</i>	219
2.2.2.2. <i>Straffelovens § 119, stk. 2</i>	227
2.2.2.3. <i>Straffelovens § 119, stk. 4</i>	228
2.2.2.4. <i>Straffelovens § 119 b</i>	228
2.2.3 Konklusion.....	231

2.2.3.1. Vold omfattet af henholdsvis straffelovens § 119, stk. 1, og § 119 b.....	231
(a) Generelt	231
(b) Sammenligning med strafniveauet for overtrædelse af de almindelige voldsbestemmelser, jf. straffelovens §§ 244 og 245	233
(c) Effekten af straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., indsat ved lov nr. 1728 af 27. december 2016.....	235
(d) Effekten af straffelovens § 119 b indsat ved lov nr. 1832 af 8. decem- ber 2020	237
2.2.3.2. Trusler om vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.....	239
2.2.3.3. Straffelovens § 119, stk. 4	241
2.3 Straffelovens § 119 a om fredskrænkelser ved kontakt, forfølgelse eller anden chi- kane mod personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	242
2.3.1 Lovgivning og forarbejder	242
2.3.2 Praksis	245
2.3.3 Konklusion.....	247
2.4 Straffelovens § 120 om vold og trusler mod personer, der virker i offentlig tjene- ste eller hverv, i forbindelse med opløb	248
2.4.1 Lovgivning og forarbejder	248
2.4.2 Praksis	249
2.5 Straffelovens § 121 om hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltalte mod per- soner, der virker i offentlig tjeneste eller hverv	249
2.5.1 Lovgivning og forarbejder	249
2.5.2 Praksis	249
2.5.3 Konklusion.....	250
3. Straffelovens § 123 om forbrydelser mod vidner	250
3.1 Lovgivning og forarbejder	250
3.2 Praksis	253
3.3 Konklusion	256
 Kapitel 5. Grov narkokriminalitet	 258
1. Lovgivning og forarbejder	258
2. Praksis	261
2.1 Generelt om subsumption og straffastsættelse	261
2.2 Hash.....	262
2.3 Khat	267
2.4 Heroin.....	268
2.5 Kokain	272
2.6 Amfetamin.....	279

2.7 Ecstasy.....	290
3. Konklusion.....	292
3.1 Hash.....	292
3.2 Heroin.....	293
3.3 Kokain.....	294
3.4 Amfetamin.....	294
3.5 Øvrige stoffer	295
3.6 Samlet konklusion.....	295
 Kapitel 6. Grov våbenkriminalitet	 296
1. Lovgivning og forarbejder	296
2. Praksis	320
2.1 Straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1	320
2.1.1 Ikke-offentligt tilgængeligt sted.....	320
2.1.1.1. <i>Uden ammunition</i>	320
2.1.1.2. <i>Med ammunition</i>	320
2.1.2 Offentligt tilgængeligt sted	325
2.1.2.1. <i>Uden ammunition</i>	325
2.1.2.2. <i>Med ammunition</i>	325
2.1.3 Sager omfattet af en særlig straffeskærpselsesbestemmelse	329
2.1.3.1. <i>Straffelovens § 81 a</i>	329
(a) <i>Ikke-offentligt tilgængeligt sted</i>	329
(b) <i>Offentligt tilgængeligt sted</i>	329
2.1.3.2. <i>Straffelovens § 81 b</i>	332
(a) <i>Ikke-offentligt tilgængeligt sted</i>	332
(b) <i>Offentligt tilgængeligt sted</i>	332
2.2 Straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2.....	333
2.2.1 Efter straffeskærpselsen i 2017, men før skærpselsen i 2020.....	333
2.2.2 Efter straffeskærpselsen i 2020	334
2.3 Straffelovens § 192 a, stk. 2	334
3. Konklusion.....	335
3.1 Straffelovens § 192 a, stk. 1	335
3.1.1 Skydevåben (§ 192 a, stk. 1, nr. 1)	337
3.1.1.1. <i>Ikke-offentligt tilgængeligt sted</i>	337
3.1.1.2. <i>Offentligt tilgængeligt sted</i>	338
3.1.2 Andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (§ 192 a, stk. 1, nr. 2).....	339

3.2	Straffelovens § 192 a, stk. 2	340
3.3	Straffelovens § 192 a, jf. en af de særlige strafskærpselsbestemmelser.....	341
3.3.1	Straffelovens § 192 a, jf. § 81 a	341
3.3.2	Straffelovens § 192 a, jf. § 81 b	342
3.4	Samlet konklusion	343
Kapitel 7.	Seksuelforbrydelser og incest.....	344
1.	Indledning	344
2.	Straffelovens § 216 om voldtægt	345
2.1	Lovgivning og forarbejder vedrørende straffelovens § 216.....	345
2.2	Straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold end samleje	373
2.3	Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 216.....	377
2.3.1	Straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., (samleje uden samtykke)	377
2.3.1.1.	<i>Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1) og forsøg herpå</i>	<i>378</i>
(a)	<i>Efter lovændringen i 2013, men før lovændringen i 2016.....</i>	<i>378</i>
(b)	<i>Efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021.....</i>	<i>382</i>
(c)	<i>Efter lovændringen i 2021</i>	<i>393</i>
2.3.1.2.	<i>Samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang eller med en person, der befinder sig i en hjælpeløs tilstand eller situation (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2).....</i>	<i>395</i>
(a)	<i>Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260</i>	<i>395</i>
(b)	<i>Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand.....</i>	<i>396</i>
(c)	<i>Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)</i>	<i>401</i>
2.3.1.3.	<i>Nykriminaliseringen i § 216, stk. 1</i>	<i>402</i>
2.3.2	Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt., om tilsnigelse af samleje (tidligere § 221)...	404
2.3.3	Straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. (samleje med et barn under 12 år)	406
2.3.4	Straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. (samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)	411
2.3.5	Straffelovens § 216, stk. 3 (voldtægt af særligt farlig karakter og voldtægt begået under andre særligt skærpende omstændigheder)	411
2.3.6	Straffelovens § 216, stk. 5 (offer for menneskehandel).....	414
2.4	Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 216, jf. § 225	414
2.4.1	Straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold uden samtykke)	414
2.4.1.1.	<i>Tiltvingelse af andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225)</i>	<i>414</i>
2.4.1.2.	<i>Andet seksuelt forhold skaffet ved anden ulovlig tvang, eller med en per-</i>	

son, der befinder sig i en hjælpeløs tilstand eller situation (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225).....	418
(a) Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260	418
(b) Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand.....	419
(c) Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)	424
2.4.1.3. Nykriminaliseringen i § 216, stk. 1, jf. § 225.....	425
2.4.2 Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt., jf. § 225, tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje (tidligere § 221)	425
2.4.3 Straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold med et barn under 12 år).....	426
2.4.4 Straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)	431
2.4.5 Straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225 (forhold af særligt farlig karakter og forhold begået under andre særligt skærpende omstændigheder)	431
2.4.6 Straffelovens § 216, stk. 5, jf. § 225 (offer for menneskehandel)	431
2.5 Konklusion	431
2.5.1 Overtrædelse af straffelovens § 216 ved samleje	431
2.5.1.1. Delkonklusion vedrørende tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1)	431
(a) Om bestemmelsen	431
(b) Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold efter lovændringen i 2016, men før lovændringen i 2021	432
(c) Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold efter lovændringen i 2021	436
2.5.1.2. Delkonklusion vedrørende samleje skaffet ved anden ulovlig tvang eller med en person, der befinder sig i en hjælpeløs tilstand eller situation (tidligere straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2)	436
(a) Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260	436
(b) Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand.....	438
(c) Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)	440
2.5.1.3. Delkonklusion vedrørende nykriminaliseringen i § 216, stk. 1	441
2.5.1.4. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. (tidligere § 221).....	444
2.5.1.5. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. (samleje med et barn under 12 år)	445
2.5.1.6. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. (samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)	446
2.5.1.7. Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 3 (voldtægt af sær-	

<i>ligt farlig karakter og voldtægt begået under andre særligt skærpende omstændigheder)</i>	447
2.5.2 Overtrædelse af straffelovens § 216, jf. § 225, ved andet seksuelt forhold end samleje	449
2.5.2.1. <i>Delkonklusion vedrørende tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225)</i>	449
(a) <i>Om bestemmelsen</i>	449
(b) <i>Strafniveauet for tiltvingelse af andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold</i>	450
2.5.2.2. <i>Delkonklusion vedrørende andet seksuelt forhold end samleje skaffet ved anden ulovlig tvang eller med en person i en hjælpeløs tilstand eller situation (tidligere straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225)</i>	452
(a) <i>Anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260</i>	452
(b) <i>Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand</i>	452
(c) <i>Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)</i>	453
2.5.2.3. <i>Delkonklusion vedrørende nykriminaliseringen i § 216, stk. 1, jf. § 225</i>	454
2.5.2.4. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt., jf. § 225 om tilsnigelse af andet seksuelt forhold (tidligere § 221, jf. § 225)</i>	456
2.5.2.5. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år)</i>	456
2.5.2.6. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. § 225 (andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år)</i>	457
2.5.2.7. <i>Delkonklusion vedrørende straffelovens § 216, stk. 3, jf. § 225 (andet seksuelt forhold af særligt farlig karakter eller begået under andre særligskærpende omstændigheder)</i>	457
2.5.3 Samlet konklusion vedrørende straffelovens § 216	458
3. Straffelovens § 218 om udnyttelse af sindssygdom eller mental retardering	458
3.1 Lovgivning og forarbejder	458
3.2 Praksis	461
3.2.1 Praksis vedrørende overtrædelser af § 218	461
3.2.2 Praksis vedrørende overtrædelser af § 218, jf. § 225.....	462
3.3 Konklusion	463
3.3.1 Straffelovens § 218	463
3.3.2 Straffelovens § 218, jf. § 225	464
4. Straffelovens § 219 om en ansats samleje med person optaget i institution	464
4.1 Lovgivning og forarbejder	464

4.2	Praksis	467
4.3	Konklusion	469
5.	Straffelovens § 220 om misbrug af afhængighedsforhold	470
5.1	Lovgivning og forarbejder	470
5.2	Praksis	474
5.3	Konklusion	475
6.	Straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år.....	476
6.1	Lovgivning og forarbejder	476
6.2	Praksis	488
6.2.1	Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 222	488
6.2.2	Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 222, jf. § 225	492
6.3	Konklusion	495
6.3.1	Overtrædelse af straffelovens § 222 ved samleje	495
6.3.2	Overtrædelse af straffelovens § 222, jf. § 225 ved andet seksuelt forhold.....	497
7.	Straffelovens § 223 om samleje med stedbarn, plejebarn, elev mv. under 18 år	499
7.1	Lovgivning og forarbejder	499
7.2	Praksis	500
7.3	Konklusion	502
8.	Straffelovens § 224 om medvirken til prostitution af person under 18 år mv.	503
8.1	Lovgivning og forarbejder	503
8.2	Praksis	507
8.2.1	Praksis vedrørende overtrædelse af § 224	507
8.2.2	Praksis vedrørende overtrædelse af § 224, jf. § 225	507
8.3	Konklusion	508
9.	Straffelovens § 226 om optagelse af seksuelt materiale af en person under 18 år	508
9.1	Lovgivning og forarbejder	508
9.2	Praksis	514
9.3	Konklusion	515
10.	Straffelovens § 227 om medvirken til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med seksuel optræden	516
10.1	Lovgivning og forarbejder	516
10.2	Praksis.....	518
10.3	Konklusion.....	519
11.	Straffelovens § 228 om uagtsomhed i forhold til forurettedes tilstand eller alder	520
11.1	Lovgivning og forarbejder.....	520
11.2	Praksis.....	527
11.3	Konklusion.....	528

12. Straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser	528
12.1 Lovgivning og forarbejder	528
12.2 Praksis	532
12.2.1 Praksis vedrørende blotteri og lignende	534
12.2.2 Praksis vedrørende befølinger og kys mv.	535
12.2.3 Praksis vedrørende andre former for blufærdighedskrænkelser	541
12.3 Konklusion	550
13. Straffelovens § 233 om rufferi	553
13.1 Lovgivning og forarbejder	553
13.2 Praksis	562
13.3 Konklusion	565
14. Straffelovens § 235 om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år	566
14.1 Lovgivning og forarbejder	566
14.2 Praksis	575
14.3 Konklusion	583
15. Straffelovens § 210 om incest	584
15.1 Lovgivning og forarbejder	584
15.2 Praksis	587
15.3 Konklusion	589
16. Afsluttende bemærkninger	591

Kapitel 8. Forbrydelser mod liv og legeme..... **593**

1. Indledning	593
1.1 Generelt om straffelovens kapitel 25	593
1.2 Afgrænsning af undersøgelsen	595
2. Manddrab	596
2.1 Lovgivning og forarbejder	596
2.2 Praksis	597
2.3 Konklusion	601
3. Vold	604
3.1 Lovgivning og forarbejder	604
3.1.1 Om gerningsindhold og afgrænsning mellem voldsbestemmelserne	604
3.1.1.1. <i>Straffelovens § 244</i>	605
3.1.1.2. <i>Straffelovens § 245</i>	605
3.1.1.3. <i>Straffelovens § 246</i>	606
3.1.2 Om strafferammer og lovgivers anvisninger vedrørende strafudmåling ved overtrædelse af voldsbestemmelserne	607

3.1.3 Særlige strafudmålingsbestemmelser for legemsangreb.....	615
3.2 Praxis og delkonklusioner.....	617
3.2.1 Generelle bemærkninger.....	617
3.2.2 Praxis vedrørende straffelovens § 244 om simpel vold	619
3.2.2.1. <i>Straffelovens § 244, stk. 1, om simpel vold</i>	619
(a) <i>Gadevold</i>	620
(b) <i>Familievold (partnervold)</i>	621
(c) <i>Vold mod børn i nære relationer</i>	624
(d) <i>Tilfældig konfliktvold</i>	630
(e) <i>Restaurationsvold</i>	640
(f) <i>Andre typer voldssager</i>	647
3.2.2.2. <i>Straffelovens § 244, stk. 2, om simpel vold begået gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand ...</i>	653
3.2.3 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 244 om simpel vold	655
3.2.3.1. <i>Straffelovens § 244, stk. 1</i>	656
(a) <i>Gadevold</i>	656
(b) <i>Familievold (partnervold)</i>	656
(c) <i>Vold mod børn i nære relationer</i>	657
(d) <i>Tilfældig konfliktvold</i>	658
(e) <i>Restaurationsvold</i>	662
(f) <i>Andre typer voldssager</i>	663
3.2.3.2. <i>Straffelovens § 244, stk. 2</i>	665
3.2.4 Praxis vedrørende straffelovens § 245 om kvalificeret vold.....	666
3.2.4.1. <i>Straffelovens § 245, stk. 1</i>	666
(a) <i>Vold ved anvendelse af kniv</i>	666
(b) <i>Vold ved slag eller kast med flasker og glas mv.</i>	673
(c) <i>Vold ved anvendelse af andre typer redskaber</i>	679
(d) <i>Vold uden anvendelse af redskaber (spark, tramp, skaller, kvælergreb mv.)</i>	691
(e) <i>Mishandling</i>	695
3.2.4.2. <i>Straffelovens § 245, stk. 2</i>	697
3.2.5 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 245 om kvalificeret vold	697
(a) <i>Vold ved anvendelse af kniv</i>	698
(b) <i>Vold ved slag eller kast med flasker og glas mv.</i>	701
(c) <i>Vold ved anvendelse af andre typer redskaber</i>	703
(d) <i>Vold uden anvendelse af redskaber (spark, tramp, skaller, kvælergreb mv.)</i>	706
(e) <i>Mishandling</i>	708

3.2.6	Praksis vedrørende straffelovens § 246 om særlig grov vold	709
3.2.7	Delkonklusion vedrørende straffelovens § 246 om særlig grov vold	713
3.3	Konklusion	715
3.3.1	Straffelovens § 244 om simpel vold	716
3.3.1.1.	<i>Overordnede bemærkninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 244</i>	718
3.3.2	Straffelovens § 245 om kvalificeret vold	719
3.3.2.1.	<i>Overordnede bemærkninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 245</i>	722
3.3.3	Straffelovens § 246 om særlig grov vold	723
3.3.4	Samlet konklusion vedrørende §§ 244-246	725
4.	Uagtsomt manddrab, uagtsom legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse mv....	728
4.1	Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab	728
4.1.1	Lovgivning og forarbejder	728
4.1.2	Praksis	738
4.1.2.1.	<i>Straffelovens § 241, 1. pkt.</i>	738
4.1.2.2.	<i>Straffelovens § 241, 2. pkt.</i>	740
4.2	Straffelovens § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse	743
4.2.1	Lovgivning og forarbejder	743
4.2.2	Praksis	750
4.2.2.1.	<i>Straffelovens § 249, 1. pkt.</i>	750
4.2.2.2.	<i>Straffelovens § 249, 2. pkt.</i>	751
4.3	Straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse	755
4.3.1	Lovgivning og forarbejder	755
4.3.2	Praksis	759
4.3.2.1.	<i>Straffelovens § 252, stk. 1</i>	759
4.3.2.2.	<i>Straffelovens § 252, stk. 2 og 3</i>	771
4.4	Straffelovens § 253 om bl.a. flugtbilisme	771
4.4.1	Lovgivning og forarbejder	771
4.4.2	Praksis	774
4.4.2.1.	<i>Straffelovens § 253, stk. 1</i>	774
4.4.2.2.	<i>Straffelovens § 253, stk. 2</i>	774
4.5	Konklusion	776
5.	Afsluttende bemærkninger	779
Kapitel 9.	Uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold mv.	780
1.	Lovgivning og forarbejder	780

2. Praksis	794
2.1 Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 264 d, stk. 1	795
2.1.1 Sager, hvor forholdet er begået før strafskærperne i 2018 og 2019	795
2.1.2 Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærperne i 2018 og 2019	801
2.1.3 Sager om overtrædelser begået af redaktører og journalister ved massemedier..	802
2.2 Praksis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 264 d, stk. 2	803
3. Konklusion	804
3.1 Straffelovens § 264 d, stk. 1, om uberettiget videregivelse	805
3.2 Straffelovens § 264 d, stk. 2, om uberettiget videregivelse under særligt skærpende omstændigheder	808

Kapitel 10. Formueforbrydelser

1. Indledning	811
2. Straffelovens §§ 276-287	813
2.1 Lovgivning og forarbejder vedrørende §§ 276-283	813
2.1.1 Straffelovens § 276 om tyveri.....	813
2.1.2 Straffelovens § 276 a om indbrudstyveri	814
2.1.3 Straffelovens § 277 om ulovlig omgang med hittegods	815
2.1.4 Straffelovens § 278 om underslæb.....	816
2.1.5 Straffelovens § 279 om bedrageri	817
2.1.6 Straffelovens § 279 a om databedrageri	818
2.1.7 Straffelovens § 280 om mandatsvig.....	820
2.1.8 Straffelovens § 281 om afpresning	821
2.1.9 Straffelovens § 282 om åger	823
2.1.10 Straffelovens § 283 om skyldnersvig	825
2.1.11 Straffelovens §§ 285-287	826
2.2 Praksis og delkonklusioner.....	851
2.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 276	851
2.2.1.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 287</i>	851
2.2.1.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1</i>	853
(a) <i>Butikstyveri</i>	854
(b) <i>Indbrudstyveri</i>	855
(c) <i>Øvrige tyverier</i>	859
2.2.1.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1</i>	861
(a) <i>Butikstyveri</i>	861
(b) <i>Indbrudstyveri</i>	862
(c) <i>Øvrige tyverier</i>	869
2.2.2 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 276	872

2.2.2.1. Forhold henført under § 276, jf. § 287	872
2.2.2.2. Forhold henført under § 276, jf. § 285, stk. 1	873
(a) Butikstyveri	873
(b) Indbrudstyveri	873
(c) Øvrige tyverier	875
2.2.2.3. Forhold henført under § 276, jf. § 286, stk. 1	876
(a) Butikstyveri	876
(b) Indbrudstyveri	877
(c) Øvrige tyverier	879
2.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 276 a	880
2.2.3.1. Praksis vedrørende straffelovens § 276 a, jf. § 287	880
2.2.3.2. Praksis vedrørende § 276 a, jf. § 285, stk. 1	881
2.2.3.3. Praksis vedrørende straffelovens § 276 a, jf. § 286, stk. 1	882
2.2.4 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 276 a	883
2.2.4.1. Forhold henført under § 276 a, jf. § 287	884
2.2.4.2. Forhold henført under § 276 a, jf. § 285, stk. 1	884
2.2.4.3. Forhold henført under § 276 a, jf. § 286, stk. 1	885
2.2.5 Praksis vedrørende straffelovens § 277	886
2.2.5.1. Praksis vedrørende § 277, jf. § 287	886
2.2.5.2. Praksis vedrørende § 277, jf. § 285, stk. 2	886
2.2.6 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 277	887
2.2.6.1. Forhold henført under § 277, jf. § 287	887
2.2.6.2. Forhold henført under § 277, jf. § 285, stk. 2	887
2.2.7 Praksis vedrørende straffelovens § 278	888
2.2.7.1. Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 287	888
2.2.7.2. Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 285, stk. 1	888
2.2.7.3. Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 286, stk. 2	891
2.2.8 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 278	895
2.2.8.1. Forhold henført under § 278, jf. § 287	895
2.2.8.2. Forhold henført under § 278, jf. § 285, stk. 1	896
2.2.8.3. Forhold henført under § 278, jf. § 286, stk. 2	897
2.2.9 Praksis vedrørende straffelovens § 279	898
2.2.9.1. Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 287	898
2.2.9.2. Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1	898
2.2.9.3. Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2	903
2.2.10 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 279	910
2.2.10.1. Forhold henført under § 279, jf. § 287	911
2.2.10.2. Forhold henført under § 279, jf. § 285, stk. 1	911

2.2.10.3. <i>Forhold henført under § 279, jf. § 286, stk. 2</i>	913
2.2.11 Praksis vedrørende straffelovens § 279 a	914
2.2.11.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 287</i>	914
2.2.11.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1</i>	914
2.2.11.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2</i>	917
2.2.12 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 279 a	925
2.2.12.1. <i>Forhold henført under § 279 a, jf. § 287</i>	926
2.2.12.2. <i>Forhold henført under § 279 a, jf. § 285, stk. 1</i>	926
2.2.12.3. <i>Forhold henført under § 279 a, jf. § 286, stk. 2</i>	926
2.2.13 Praksis vedrørende straffelovens § 280	929
2.2.13.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 287</i>	929
2.2.13.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 285, stk. 1</i>	929
2.2.13.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 286, stk. 2</i>	931
2.2.14 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 280	936
2.2.14.1. <i>Forhold henført under § 280, jf. § 287</i>	936
2.2.14.2. <i>Forhold henført under § 280, jf. § 285, stk. 1</i>	936
2.2.14.3. <i>Forhold henført under § 280, jf. § 286, stk. 2</i>	937
2.2.15 Praksis vedrørende straffelovens § 281	938
2.2.15.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 287</i>	938
2.2.15.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 285, stk. 1</i>	938
2.2.15.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 286, stk. 1</i>	945
2.2.16 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 281	948
2.2.16.1. <i>Forhold henført under § 281, jf. § 287</i>	948
2.2.16.2. <i>Forhold henført under § 281, jf. § 285, stk. 1</i>	948
2.2.16.3. <i>Forhold henført under § 281, jf. § 286, stk. 1</i>	950
2.2.17 Praksis vedrørende straffelovens § 282	952
2.2.17.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 287</i>	952
2.2.17.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 285, stk. 1</i>	953
2.2.17.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 286, stk. 1</i>	954
2.2.18 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 282	956
2.2.18.1. <i>Forhold henført under § 282, jf. § 287</i>	956
2.2.18.2. <i>Forhold henført under § 282, jf. § 285, stk. 1</i>	956
2.2.18.3. <i>Forhold henført under § 282, jf. § 286, stk. 1</i>	957
2.2.19 Praksis vedrørende straffelovens § 283	958
2.2.19.1. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 287</i>	958
2.2.19.2. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 285, stk. 1</i>	958
2.2.19.3. <i>Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 286, stk. 2</i>	960
2.2.20 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 283	963

2.2.20.1. <i>Forhold henført under § 283, jf. § 287</i>	964
2.2.20.2. <i>Forhold henført under § 283, jf. § 285, stk. 1</i>	964
2.2.20.3. <i>Forhold henført under § 283, jf. § 286, stk. 2</i>	965
2.3 Konklusion	967
3. Straffelovens § 288 om røveri	968
3.1 Lovgivning og forarbejder	968
3.2 Praksis	978
3.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1	978
3.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2	990
3.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 3	993
3.2.4 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 2	994
3.3 Konklusion	1002
3.3.1 Indledende bemærkninger om straffniveaulet	1002
3.3.2 Straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, om røveri ved fratagelse eller aftvingelse af fremmed rørslig ting	1003
3.3.3 Straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, om røveri ved at bringe en stjålet ting i sik- kerhed	1007
3.3.4 Straffelovens § 288, stk. 2, om røveri af særligt grov beskaffenhed	1009
4. Straffelovens § 289 om særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a	1014
4.1 Lovgivning og forarbejder	1014
4.2 Praksis	1028
4.3 Konklusion	1038
4.3.1 Straffelovens § 289, stk. 1	1038
4.3.2 Straffelovens § 289, stk. 3, om overtrædelser af § 289, stk. 1, af særlig grov beskaffenhed	1040
5. Straffelovens § 289 a om svig med nationale eller EU-midler	1041
5.1 Lovgivning og forarbejder	1041
5.2 Praksis	1050
5.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 1	1050
5.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 2	1053
5.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 4	1053
5.3 Konklusion	1054
5.3.1 Straffelovens § 289 a, stk. 1 og 2	1054
5.3.2 Straffelovens § 289 a, stk. 4	1056
6. Straffelovens § 290 om hæleri	1056
6.1 Lovgivning og forarbejder	1056
6.2 Praksis	1065

6.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 290, stk. 1	1065
6.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 290, stk. 2	1068
6.3	Konklusion	1073
6.3.1	Straffelovens § 290, stk. 1, om hæleri	1073
6.3.2	Straffelovens § 290, stk. 2, om hæleri af særligt grov beskaffenhed	1074
7.	Straffelovens § 290 a om hvidvask	1076
7.1	Lovgivning og forarbejder	1076
7.2	Praksis	1080
7.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 290 a, stk. 1	1080
7.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 290 a, stk. 2	1080
7.3	Konklusion	1083
7.3.1	Straffelovens § 290 a, stk. 1, om hvidvask	1084
7.3.2	Straffelovens § 290 a, stk. 2, om hvidvask af særligt grov beskaffenhed	1084
8.	Straffelovens § 291 om hærværk	1086
8.1	Lovgivning og forarbejder	1086
8.2	Praksis	1095
8.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 1	1095
8.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 2	1097
8.2.3	Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 3	1099
8.2.4	Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 4	1099
8.3	Konklusion	1100
8.3.1	Strafudmåling efter § 291, stk. 1, om hærværk	1102
8.3.2	Strafudmåling efter § 291, stk. 2, om hærværk af betydeligt omfang, af mere systematisk eller organiseret karakter eller i gentagelsestilfælde	1102
8.3.3	Strafudmåling efter § 291, stk. 3, om groft uagtsomme overtrædelser	1103
8.3.4	Strafudmåling efter § 291, stk. 4, om skærpende omstændigheder	1103
9.	Straffelovens § 293 om brugstyveri	1104
9.1	Lovgivning og forarbejder	1104
9.2	Praksis	1109
9.2.1	Praksis vedrørende straffelovens § 293, stk. 1	1109
9.2.2	Praksis vedrørende straffelovens § 293, stk. 2	1110
9.3	Konklusion	1110
10.	Straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøj	1110
10.1	Lovgivning og forarbejder	1110
10.2	Praksis	1113
10.3	Konklusion	1122
11.	Afsluttende bemærkninger	1124

Kapitel 8

Forbrydelser mod liv og legeme

1. Indledning

1.1 Generelt om straffelovens kapitel 25

I straffelovens kapitel 25 er samlet en række bestemmelser, der kriminaliserer angreb mod det menneskelige liv og legeme.

Straffelovens §§ 237-241 vedrører forbrydelser mod liv. §§ 237-240 er forsætsdelikter, mens § 241 kriminaliserer uagtsomt manddrab. § 237 om manddrab har stået uændret siden den oprindelige affattelse af hovedloven, Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*. Det samme har § 238 om en moders drab på sit barn i forbindelse med eller straks efter fødslen, mens § 239 om drab på begæring er uændret bortset fra en enkelt konsekvensændring som følge af afskaffelsen af hæftestrafen. § 240 om medvirken til selvmord er ændret en enkelt gang siden straffeloven af 15. april 1930 ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, hvorved der foretoges en forenkling af strafferammen.

Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab har derimod været ændret en række gange siden straffeloven af 15. april 1930 særligt med henblik på at skærpe indsatsen over for bl.a. vanvidskørsel. Der henvises herom til afsnit 4.1 nedenfor.

I straffelovens §§ 242-243 findes et par relativt nye bestemmelser om henholdsvis stalking og psykisk vold. Straffelovens § 242 om stalking blev indsat ved *lov nr. 2600 af 28. december 2021*, mens § 243 om psykisk vold blev indført ved *lov nr. 329 af 30. marts 2019* og siden ændret ved *lov nr. 415 af 13. marts 2021*.

Straffelovens §§ 244-249 vedrører legemsangreb. Overordnet er voldsforbrydelserne inddelt i simpel vold (også betegnet ”ordinær vold”), jf. straffelovens § 244, kvalificeret vold, jf. straffelovens § 245, og særlig grov vold, jf. straffelovens § 246. Denne overordnede inddeling blev etableret ved *lov nr. 272 af 3. maj 1989*, hvorved straffelovens §§ 244-246 og 248-249 blev nyaffattet på baggrund af Straffelovrådets anbefaling i *betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse*. Se nærmere om afgrænsningen mellem bestemmelserne nedenfor i afsnit 3.1.1. Voldsbestemmelserne er ændret en række gange, bl.a. med henblik på strafskærpelse, jf. afsnit 3.1.2 nedenfor.

Kvindelig omskæring er særskilt kriminaliseret i straffelovens § 245 a, der blev indsat i straffeloven ved *lov nr. 386 af 28. maj 2003*, hvorved denne gerning udsondrede fra de almindelige voldsbestemmelser med henblik på bl.a. ”stærkere at markere samfundets afstandtagen fra disse

lemlæstende og rent traditionsbestemte indgreb”, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 5522.

Straffelovens § 247 er en særlig straffeskærpelsesbestemmelse for vold i gentagelsestilfælde (stk. 1), eller hvor forurettede efter karakteren af sit arbejde er særligt udsat for vold (stk. 2). Straffelovens § 248 giver modsat mulighed for strafbortfald i tilfælde, hvor der har været tale om slagsmål eller gengæld for forurettedes voldshandling. Der er tale om en *lex specialis*-bestemmelse i forhold til den generelle bestemmelse om strafbortfald i straffelovens § 83, 2. pkt. Begge bestemmelser var i en tidligere form allerede en del af straffeloven af 15. april 1930. § 247 blev dog nyaffattet ved *lov nr. 366 af 18. maj 1994*, og i 2019 indsattes i bestemmelsens stk. 1 en henvisning til den nye bestemmelse om psykisk vold, jf. straffelovens § 243. På samme måde blev § 248 – ligesom §§ 244-246 og § 249 – nyaffattet ved *lov nr. 272 af 3. maj 1989*.

Også for legemsangrebene gælder, at uagtsomme angreb er kriminaliseret – dog kun i det omfang der tilføjes forurettede betydelig skade på legeme eller helbred, jf. straffelovens § 249. Ligesom § 241 har § 249 undergået en række ændringer særligt med henblik på at skærpe indsatsen over for bl.a. vanvidskørsel, senest ved *lov nr. 290 af 27. februar 2021*, jf. afsnit 4.2.1 nedenfor.

Kapitlets fem sidste bestemmelser, straffelovens §§ 250-254, udgør en række forskelligartede faredelikter. Straffelovens § 250 vedrører hensættelse i hjælpeløs tilstand, mens § 251 hjemler strafansvar for en kvinde, der ved sin barnefødsel på uforsvarlig måde udsætter barnet for alvorlig fare. Begge bestemmelser fremgik også af straffeloven af 15. april 1930, men er siden ændret ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004*, hvorved strafferammerne forenkledes. § 254 vedrører overladelse af våben eller sprængstof til børn, mentalt retarderede mv. Også denne bestemmelse har kun været ændret enkelte gange med henblik på sproglig modernisering og som konsekvens af ophævelse af hæftestrafen.

§ 252 vedrører forsætlig fareforvoldelse og kan være relevant i sager om hensynsløs kørsel eller lignende, hvorfor bestemmelsen blev ændret sammen med bl.a. §§ 241 og 249 ved *lov nr. 290 af 27. februar 2021*, som havde til formål at styrke indsatsen mod vanvidskørsel, jf. afsnit 4.3.1 nedenfor. § 253 vedrører bl.a. flugtbilisme og er af denne grund også omfattet af den nævnte lovændring.

Nedenfor behandles i afsnit 2 manddrab, jf. straffelovens § 237, og i afsnit 3 vold, jf. straffelovens §§ 244-246. De to uagtsomhedsdelikter i §§ 241 og 249 er udsondret og behandles i afsnit 4 sammen med visse faredelikter, jf. straffelovens § 252-253, idet disse bestemmelser har det

til fælles, at de er undergået en række ændringer med henblik på forhøjelse af strafniveauet i sager om overtrædelser af bestemmelserne begået i forbindelse med kørsel.

1.2 Afgrænsning af undersøgelsen

Udvalget har besluttet at undlade at behandle straffelovens §§ 238-240, 245 a, 250-251 og 254. De pågældende bestemmelser er ikke centrale, og der foreligger kun begrænset praksis. Endvidere har udvalget besluttet at undlade at behandle §§ 242-243. Der er tale om nye bestemmelser, for hvilke der endnu kun foreligger meget begrænset praksis vedrørende isolerede overtrædelser.

For så vidt angår §§ 238-240 findes kun meget få trykte domme overvejende af ældre dato. For så vidt angår § 240 findes dog en enkelt nyere dom, Højesterets dom af 23. september 2019, (U 2019.4267H) hvorved den tiltalte (T) blev idømt 60 dages betinget fængsel for to fuldbyrdede overtrædelser og ét forsøg på overtrædelse af straffelovens § 240, idet T havde skaffet medicin til to af de forurettede med viden om, at det skulle bruges til selvmord, og idet T via e-mail havde vejledt den tredje forurettede om metoder til at begå selvmord. Det er dog udvalgets vurdering, at det ikke på baggrund af den enkeltstående dom er muligt at drage mere generelle konklusioner vedrørende strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

§ 242 trådte i kraft den 1. januar 2022, og der ses endnu ikke at foreligge trykt praksis, hvor bestemmelsen har været anvendt.

Vedrørende § 243 findes der på nuværende tidspunkt syv trykte domme, hvor bestemmelsen har været bragt i anvendelse. De seks af dem omhandler imidlertid også andre personfarlige forbrydelser (vold, trusler, ulovlig tvang mv.), som har haft betydning for udmåling af den samlede straf. I kun én af de trykte domme er der udelukkende sket domfældelse for psykisk vold, jf. straffelovens § 243. Der er tale om Østre Landsrets dom af 12. januar 2022 (U 2022.1091Ø), hvor T blev idømt 4 måneders fængsel for psykisk vold mod sin kæreste/samlever (dissens for 6 måneders fængsel), idet T's adfærd bl.a. havde omfattet groft nedværdigende og nedsættende sprogbrug med hyppige irettesættelser, kritik og anklager, samt forsøg på at isolere forurettede fra familie og netværk på en måde, der var egnet til at nedgøre og ydmyge hende. Herudover findes et mindre antal utrykte byretsdomme, hvor bestemmelsen har været anvendt. På baggrund af den begrænsede praksis er det ikke muligt for udvalget at drage generelle konklusioner vedrørende strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

For så vidt angår straffelovens § 245 a har udvalget besluttet ikke at medtage bestemmelsen i redegørelsen, idet der kun foreligger en enkelt trykt afgørelse vedrørende overtrædelse af bestemmelsen, Højesterets dom af 2. maj 2018 (U 2018.2638H). I denne sag blev et forældrepar

dømt for medvirken til overtrædelse af straffelovens § 245 a ved at være rejst til Afrika, hvor de havde ladet deres to døtre på 8 og 15 år omskære ved en såkaldt kategori II-omskæring, hvor den yderste del af klitoris og dele af de små skamlæber var blevet bortskåret. Højesteret fandt, at straffen skulle fastsættes til 1 år og 6 måneders fængsel.

For så vidt angår § 250 straffes der i praksis ofte i sammenstød med andre bestemmelser, som regel voldsbestemmelserne i straffelovens §§ 244-246. Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at det er vanskeligt at udlede strafniveauet for overtrædelse af § 250 isoleret set.

For så vidt angår §§ 251 og 254 findes der kun meget få trykte domme, hvor bestemmelserne har været bragt i anvendelse. Samtlige af disse er af ældre dato. Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at det ikke er muligt at udlede noget generelt om strafniveauet.

Desuden bemærkes, at straffelovens §§ 247-248 ikke vil blive særskilt behandlet i nedenstående, men inddraget i forbindelse med redegørelsen for strafniveauet for overtrædelse af lovens §§ 244-246.

2. Manddrab

2.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 237 straffes den, der dræber en anden, med fængsel fra 5 år indtil på livstid. Bestemmelsen er en af de få straffelovsbestemmelser, der indeholder et forhøjet minimum for fængselsstraf, det vil sige et minimum der afviger fra det faste minimum på 7 dages fængsel.

Som det fremgår ovenfor af afsnit 1.1, har bestemmelsen om manddrab været uændret siden indførelsen af Borgerlig Straffelov af 1930 ved *lov nr. 126 af 15. april 1930*.

Af forarbejder til bestemmelsen kan der henvises til Straffelovskommissionens betænkning af 1912, § 242 og side 223 f., Torps betænkning af 1917, § 215 og side 200 f., Straffelovskommissionens betænkning af 1923, § 216 og spalte 332 f., samt Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, spalte 3378 (§ 238).

Der er ikke i forarbejderne givet specifikke anvisninger for udmåling af straffen for typetilfælde inden for strafferammen.

I *Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse* – hvor man samtidig foreslog fængselsstraffens faste minimum nedsat fra 30 dage til 7 dage – blev gjort en række overvejelser vedrørende anvendelse af forhøjede strafminima både generelt på tværs af straffelovens bestemmelser og konkret i relation til straffelovens § 237, jf. betænkningens side

71 ff. og side 161. Straffelovrådet konkluderede, at de forhøjede minima i en række straffelovsbestemmelser, der på daværende tidspunkt havde sådanne forhøjede strafminima, burde ophæves. For så vidt angik strafminimummet på 5 års fængsel i § 237 foreslog Straffelovrådet også dette ophævet, men rådet bemærkede, at det på den anden side næppe kunne betegnes som nogen uforsvarlig eller ulogisk tilstand, om § 237 og § 112 (om kongemord) som de eneste bestemmelser indeholdt forhøjede strafminima, jf. betænkningens side 74 og 161. Straffelovrådet bemærkede i øvrigt bl.a., at spørgsmålet næppe var af større praktisk vigtighed, idet straffen i retspraksis normalt lå væsentligt over 5 år.

I *betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer* kom Straffelovrådet frem til en lignende konklusion, idet rådet konkluderede, at det ville være forsvarligt og rigtigt at ophæve de forhøjede fængselsminima i en række straffelovsbestemmelser, der på daværende tidspunkt havde sådanne forhøjede minima. Der var endvidere enighed om, at de forhøjede strafminima i §§ 112 og 237 kunne ophæves, men at det næppe var et spørgsmål af større praktisk betydning. Af den grund fandt rådet ikke anledning til at fremkomme med forslag om ændring af §§ 112 og 237, jf. betænkningens side 165 f. og 829.

2.2 Praksis

Det følger af Højesterets praksis, at *udgangspunktet* for straffen for et fuldbyrdet drab efter straffelovens § 237 er fængsel i 12 år, jf. bl.a. Højesterets dom af 5. oktober 2009 (U 2010.119H). Højesteret har senest i dom af 6. oktober 2021 (U 2022.40H) fastslået, at udgangspunktet er 12 års fængsel.

Dette gælder også for drab på en ægtefælle eller samlever, jf. ovennævnte dom af 5. oktober 2009 (U 2010.119H).

Det beror imidlertid på en konkret vurdering, om der foreligger særlige omstændigheder, der kan bevirke, at udgangspunktet på 12 års fængsel fraviges i skærpende eller formildende retning.

I ovennævnte dom af 5. oktober 2009 fastslog Højesteret, at der skal ganske meget til for, at straffen kan nedsættes eller forhøjes med 2 år til henholdsvis 10 år og 14 år, og at der efter en konkret bedømmelse også kan ske nedsættelse eller forhøjelse til henholdsvis 11 år eller 13 år, når der foreligger ikke uvæsentlige formildende eller skærpende omstændigheder, som kan begrunde en sådan mellemposition.

Drab på børn fører i praksis til en skærpet straf, jf. f.eks. Højesterets dom af 10. december 2004 (U 2005.902/2H), hvor straffen for et drab på et 2-årigt barn blev fastsat til fængsel i 14 år. Ved

Højesterets dom af 7. september 2000 (U 2000.2405H) blev straffen for et drab på et 10-årigt barn med seksuelt sigte fastsat til fængsel på livstid, og ved Højesterets dom af 3. maj 2005 (U 2005.2353H) blev straffen for et seksuelt overgreb og efterfølgende drab på et 10-årigt barn ligeledes fastsat til fængsel på livstid.

I Højesterets dom af 1. maj 1991 (U 1991.522/2H) blev T, der havde dræbt sit 2 måneder gamle barn med vold, dog straffet med fængsel i 8 år (dissens for fængsel i 10 år). Det fremgår ikke af dommens præmisser, hvorfor straffen konkret blev udmålt til 8 års fængsel.

Ved *rov mord* synes straffen som udgangspunkt at blive udmålt til fængsel i 16 år, jf. bl.a. Højesterets dom af 28. maj 2004 (U 2004.2158H), hvor den tiltalte, der tidligere var dømt for røveri, bl.a. blev dømt for røveri og drab i forbindelse med en bilhandel og idømt 16 års fængsel. Der kan endvidere henvises til Højesterets dom af 19. april 2002 (U 2002.1518H), hvor straffen blev fastsat til fængsel i 16 år for et drab begået i forbindelse med et tyveri, og til Højesterets dom af 8. marts 2004 (U 2004.1456H), hvor straffen ligeledes blev fastsat til fængsel i 16 år for et drab begået i forbindelse med et bankrøveri.

Der er dog også udmålt straffe lavere end 16 års fængsel, jf. f.eks. Højesterets dom af 21. januar 2005 (U 2005.1278H), hvor straffen for et drab begået i forbindelse med et indbrud – bl.a. under henvisning til den tiltaltes unge alder – blev fastsat til 13 års fængsel. Ved Højesterets dom af 16. november 1995 (U 1996.238H) blev straffen for et drab begået i forbindelse med et røveri fastsat til 14 års fængsel. I sidstnævnte dom indgik de tiltaltes unge alder også som et moment i strafudmålingen.

Endvidere kan *drab begået i kombination med andre forbrydelser*, herunder drab ved anvendelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, føre til en strengere straf end udgangspunktet på 12 års fængsel, jf. bl.a. Højesterets dom af 20. april 2018 (U 2018.2250H), hvor straffen blev fastsat til 15 års fængsel for et drab begået under anvendelse af en maskinpistol. I den pågældende sag blev den tiltalte dog ligeledes dømt for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, under anvendelse af et skydevåben, jf. straffelovens § 192 a. Det bemærkes, at forholdene blev begået før strafskærpelsen af § 192 a ved lov nr. 494 af 22. maj 2017.

Desuden kan nævnes ovennævnte dom af 6. oktober 2021 (U 2022.40H), hvor Højesteret fandt, at straffen for et drab begået under anvendelse af en pistol eller en revolver isoleret set skulle udmåles til fængsel i ikke under 15 år. Højesteret lagde herved også vægt på, at drabet havde karakter af en nøje planlagt likvidering, der blev udført på grov og kynisk måde. Da betingelserne for at forhøje straffen efter *straffelovens § 81 b* var opfyldt, idet drabet var begået på et offentligt tilgængeligt sted ved brug af et skydevåben, blev straffen i det konkrete tilfælde

imidlertid udmålt til fængsel på livstid. Det bemærkes, at forholdet i denne sag var begået efter strafskærpsen af § 192 a i 2017.

Maksimumstraffen på fængsel på livstid ses bl.a. anvendt i sager om *drab på flere personer*.

I Højesterets dom af 15. januar 2003 (U 2003.811H) blev T fundet skyldig i manddrab begået i forening med fire andre tiltalte og efter forudgående aftale. Han blev i landsretten idømt fængsel på livstid. Højesteret nedsatte straffen til fængsel i 16 år, idet Højesteret lagde vægt på, at drabshandlingen ikke var rettet mod flere personer og ikke var led i et verserende opgør mellem rockergrupper. På den baggrund fandt Højesteret det ikke påkrævet at anvende straf af fængsel på livstid.

I Højesterets dom af 6. januar 2006 (U 2006.1056H) blev der ligeledes lagt vægt på, at drabshandlingen – i form af bombesprængning mod en bil, hvor den forurettede befandt sig – alene var rettet mod én person og ikke medførte skade på andre. Uanset bombesprængningens farlighed fandt Højesteret derfor ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at anvende straf af fængsel på livstid.

Der kan desuden henvises til Højesterets dom af 27. april 2007 (U 2007.1933H), hvor straffen for et rovmord begået mod to sagesløse personer blev fastsat til fængsel på livstid, og til Højesterets dom af 5. november 2001 (U 2002.248H), hvor straffen for drab på den tiltaltes ægtefælle og 2-årige datter blev fastsat til fængsel på livstid. Der kan endvidere henvises til Højesterets dom af 4. juni 1997 (U 1997.1140H), hvor straffen for drab på en kvinde og hendes to børn ved ildspåsættelse blev fastsat til fængsel på livstid.

Ved drab på flere personer begået ved forskellige lejligheder og uden indbyrdes forbindelse har Højesteret i dom af 29. marts 2007 (U 2007.1588/2H) fastslået, at straffen som udgangspunkt er fængsel på livstid.

I nogle tilfælde er straffen for dobbeltdrab dog konkret udmålt lavere end fængsel på livstid, jf. bl.a. Højesterets dom af 20. oktober 2005 (U 2006.250H), hvor straffen blev fastsat til fængsel i 16 år. Det indgik i denne forbindelse i strafudmålingen, at der på den ene side var tale om drabshandlinger af grov og meningsløs karakter, og på den anden side, at handlingerne var begået ved én lejlighed og uden anden planlægning end, at T kort forinden havde hentet det gevær, der blev anvendt til drabene, på sin bopæl efter en episode på et værtshus. Der kan endvidere henvises til Højesterets dom af 28. april 2006 (U 2006.2111H), hvor straffen også blev fastsat til fængsel i 16 år. Også her indgik det på den ene side, at T var skyldig i drab på to

personer, og på den anden side, at drabene var begået ved én lejlighed uden nærmere planlægning og efter forudgående uoverensstemmelser.

Også *drab i kombination med drabsforsøg* kan føre til fængsel på livstid, jf. bl.a. Højesterets dom af 17. juni 2016 (U 2016.3292H), hvor den tiltalte ved anvendelse af et skydevåben forsøgte at dræbe sin svigersøn samt formåede at dræbte svigersønnens advokat i forbindelse med et retsmøde i fogedretten. Ved strafudmålingen blev der særligt lagt vægt på, at der var tale om en nøje planlagt og velovervejet handling, der havde til formål at likvidere en modpart og dennes advokat i en verserende samværssag, og at den tiltalte havde udvist særlig hensynsløshed og alene stoppede sit forehavende, idet han løb tør for ammunition. Endvidere blev der lagt vægt på, at den tiltalte havde dræbt en advokat under udførelsen af dennes arbejde, og at drabshandlingerne var sket i rettens bygninger.

Herudover er udgangspunktet for straffen ved *drab i gentagelsestilfælde* også fængsel på livstid, jf. Højesterets dom af 12. september 2018 (U 2018.3737H), hvor den tiltalte blev dømt for drab, brandstiftelse og databedrageri og knap 10 år tidligere var straffet for drab. Højesteret fastslog i dommen, at straffen for drab i tilfælde af gentagelse som udgangspunkt fastsættes til fængsel på livstid.

Også *drab begået som led i en verserende rocker-/bandekonflikt* kan medføre fængsel på livstid. Dette kan bl.a. udledes af ovennævnte dom af 15. januar 2003 (U 2003.811H), hvor Højesteret ved udmålingen af straffen på 16 års fængsel for drab bl.a. lagde vægt på, at drabshandlingen ikke var et led i et verserende opgør mellem rockergrupper, hvorfor det ikke fandtes påkrævet at anvende straf af fængsel på livstid. Det bemærkes, at dommen er fra tiden inden indførelsen af straffelovens § 81 a i 2009.

Der kan endvidere henvises til Højesterets dom af 8. september 1998 (U 1998.1633H), hvor straffen for et drab og fem drabsforsøg som led i et rockeropgør blev fastsat til fængsel på livstid, og til Højesterets dom af 20. november 1998 (U 1999.269H), hvor straffen for et drab og tre drabsforsøg som led i et rockeropgør ligeledes blev fastsat til fængsel på livstid.

I en sag afgjort ved Højesterets dom af 24. juni 2021 (U 2021.4443 H), fik Højesteret lejlighed til at tage stilling til strafudmålingen i en drabssag omfattet af straffelovens § 81 a. Sagen vedrørte ét drab og ét drabsforsøg ved anvendelse af en halvautomatisk pistol på offentligt sted, efter straffelovens § 237, jf. til dels § 21, og straffelovens § 192 a, stk. 1, jf. stk. 3. Forholdene var begået som led i en bandekonflikt, og straffen skulle således forhøjes efter straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2. Højesteret bemærkede, at det efter forarbejderne til § 81 a er forudsat, at der i tilfælde, hvor domstolene normalt ville udmåle en straf på mere end 10 års fængsel, f.eks. i en

drabssag, som udgangspunkt skal fastsættes en straf af fængsel på livstid. Højesteret fastsatte herefter straffen til fængsel på livstid i overensstemmelse med bemærkningerne til § 81 a. Den ene tiltalte unge alder (18 år) og det forhold, at han ikke tidligere var straffet af betydning for sagen, kunne efter forholdenes karakter og grovhed ikke føre til, at der skulle fastsættes en tidsbestemt straf.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at en tidsbestemt straf ikke kan overstige 20 års fængsel, jf. straffelovens § 33, stk. 2. Dette er baggrunden for, at drab, der som udgangspunkt straffes med fængsel i 12 år, og andre forbrydelser, der normalt medfører en straf på over 10 års fængsel, og som er begået som led i en verserende rocker-/bandekonflikt, jf. straffelovens § 81 a, straffes med fængsel på livstid i stedet for en fordoblet tidsbestemt straf.

Ved *forsøg på manddrab* efter straffelovens § 237, jf. § 21, er straffen som udgangspunkt 6 års fængsel, når der ikke foreligger særlige omstændigheder, der kan bevirke nedsættelse eller forhøjelse af straffen, jf. bl.a. Højesterets dom af 4. maj 2004 (U 2004.2045H).

Højesteret har senest i dom af 17. november 2020 (U 2021.617H) gentaget, at udgangspunktet for et drabsforsøg er 6 års fængsel, når der ikke foreligger særlige omstændigheder.

I sager om drabsforsøg omfattet af straffelovens § 81 a er straffen dog udmålt væsentligt højere med henvisning til, at det af bemærkningerne til bestemmelsen er forudsat, at straffen i sådanne sager som udgangspunkt skal fordobles i forhold til den straf, der ellers ville være blevet udmålt. Ved dom af 17. november 2020 (U 2021.617H) fastsatte Højesteret efter en samlet vurdering straffen for et drabsforsøg begået ved anvendelse af en pistol efter straffelovens § 237, jf. § 21, jf. § 81 a, stk. 2, og § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. § 81 a, stk. 1, til fængsel i 14 år. Det bemærkes, at den tiltalte var tidligere straffet bl.a. for besiddelse af skydevåben, jf. § 192 a.

Der ses endnu ikke at foreligge trykte domme vedrørende drab eller drabsforsøg omfattet af straffelovens § 81 c.

2.3 Konklusion

Som det fremgår af afsnit 2.1 ovenfor, er der ikke i forarbejderne til drabsbestemmelsen indsat anvisninger vedrørende udmålingsniveauet for typetilfælde af overtrædelse af bestemmelsen. Det gældende udmålingsniveau er således i vidt omfang skabt i praksis.

Dog er der for de drab, som er omfattet af straffelovens §§ 81 a-81 b, i bemærkningerne til disse bestemmelser givet en række nærmere anvisninger vedrørende straffniveauet for drab og

drabsforsøg omfattet af en af de nævnte strafskærpselsesbestemmelser, se herom i kapitel 2, afsnit 1.3.

Det er på baggrund af den ovenfor i afsnit 2.2 refererede praksis muligt at udlede nogle omtrentlige niveauer for strafudmålingen i en række forskellige typetilfælde. Strafudmålingen i drabssager vil dog altid bero på en konkret vurdering.

Det følger af Højesterets praksis, at *udgangspunktet* for straffen for et fuldbyrdet drab efter straffelovens § 237 er fængsel i 12 år. Dette gælder også for drab på en ægtefælle eller samlever.

Det beror imidlertid som anført på en konkret vurdering, om der foreligger særlige omstændigheder, der kan bevirke, at udgangspunktet på 12 års fængsel fraviges i skærpende eller formildende retning. Højesteret har dog fastslået, at der skal ganske meget til for, at straffen kan nedsættes eller forhøjes med 2 år til henholdsvis 10 år og 14 år, og at der efter en konkret bedømmelse også kan ske nedsættelse eller forhøjelse til henholdsvis 11 år eller 13 år, når der foreligger ikke uvæsentlige formildende eller skærpende omstændigheder, som kan begrunde en sådan mellemposition.

Drab på børn fører som udgangspunkt til en skærpet straf. I praksis er der udmålt straffe af 14 års fængsel og fængsel på livstid. I enkelte tilfælde kan straffen dog på baggrund af en konkret vurdering udmåles lavere, som i Højesterets dom af 1. maj 1991 (U 1991.522/2H), omtalt ovenfor i afsnit 2.2. Det er ikke muligt af dommens præmisser at udlede, hvilke omstændigheder der førte til den særligt lave strafudmåling.

Ved *rov mord* synes straffen som udgangspunkt at blive udmålt til fængsel i 16 år. Der er dog også udmålt straffe lavere end 16 års fængsel. I sidstnævnte tilfælde har særligt den tiltaltes unge alder haft betydning for strafudmålingen i formildende retning.

Endvidere kan *drab begået i kombination med andre forbrydelser*, herunder drab ved anvendelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, føre til, at den tiltalte idømmes en samlet straf, der overstiger udgangspunktet for drab. Højesteret fandt således bl.a. i en dom fra 2021, at straffen for et drab begået under anvendelse af et skydevåben isoleret set skulle udmåles til fængsel i ikke under 15 år.

Hvis en overtrædelse er begået på offentligt tilgængeligt sted ved brug af skydevåben mv., kan den være omfattet af den særlige strafskærpselsesbestemmelse i *straffelovens § 81 b*. Der findes kun begrænset trykt praksis, hvor bestemmelsen har været anvendt, men i dom af 6. oktober

2021 (U 2022.40H) udmålte Højesteret straffen for et drab omfattet af straffelovens § 81 b til fængsel på livstid med henvisning til bestemmelsen.

Maksimumstraffen på fængsel på livstid ses bl.a. anvendt i sager om *drab på flere personer*.

I to højesteretsdomme fra henholdsvis 2005 (U 2006.250H) og 2006 (U 2006.2111H), nævnt ovenfor i afsnit 2.2, er straffen for dobbeltdrab dog udmålt til 16 års fængsel. Der blev ved straffens fastsættelse i begge tilfælde lagt vægt på, at forholdene var begået ved én og samme lejlighed og uden forudgående planlægning.

Hvis der er tale om drab på flere personer begået ved forskellige lejligheder og uden indbyrdes forbindelse, har Højesteret i en dom fra 2007 (U 2007.1933H) fastslået, at straffen som udgangspunkt er fængsel på livstid.

I en dom fra 2016 (U 2016.3292H) blev der endvidere udmålt fængsel på livstid for *ét drab i kombination med ét drabsforsøg*. Der var dog i sagen en række særlige omstændigheder, der blev tillagt betydning for strafudmålingen i skærpende retning.

Herudover har Højesteret i en dom fra 2018 (U 2018.3737H) fastslået, at udgangspunktet for straffen ved *drab i gentagelsestilfælde* også er fængsel på livstid.

Endelig vil *drab begået som led i en verserende rocker-/bandekonflikt*, jf. straffelovens § 81 a, i overensstemmelse med bemærkningerne til § 81 a som udgangspunkt medføre fængsel på livstid. Dette udgangspunkt er fastslået i Højesterets dom af 24. juni 2021 (U 2021.4443H).

Ved *forsøg på manddrab* efter straffelovens § 237, jf. § 21, er straffen som udgangspunkt 6 års fængsel, når der ikke foreligger særlige omstændigheder, der kan bevirke nedsættelse eller forhøjelse af straffen, hvilket Højesteret har fastslået ved flere lejligheder.

Straffen for forsøg på manddrab er dog i sager omfattet af § 81 a fastsat væsentligt højere. I dom af 17. november 2020 (U 2021.617H) fastsatte Højesteret straffen for et drabsforsøg begået ved anvendelse af en pistol efter straffelovens § 237, jf. § 21, og § 192 a, stk. 1, nr. 1, til fængsel i 14 år, idet Højesteret lagde vægt på, at forholdet var begået som led i en bandekonflikt, jf. straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2.

Normalstraffen på 12 år udspringer af en fast og langvarig domstolspraksis. Udvalget kan konstatere, at strafferammens øvre del udnyttes i særlige tilfælde, hvor der foreligger skærpende

omstændigheder (f.eks. drab i gentagelsestilfælde, § 81 a mv.). Samtidig kan det på baggrund af gennemgangen konstateres, at straffen kun er fastsat under normalniveauet i særlige tilfælde.

Som anført ovenfor er der i bemærkningerne til §§ 81 a og 81 b givet anvisninger for de sager om drab og drabsforsøg, som er omfattet af disse bestemmelser. Idet disse særlige strafudmålingsbestemmelser er relativt nye, findes der kun begrænset praksis.

Udvalget kan dog konstatere, at der for drab omfattet af § 81 a, stk. 2, jf. stk. 1, er udmålt livstid, og at der for drabsforsøg omfattet af straffelovens § 81 a, stk. 2, jf. stk. 1, i Højesterets dom af 17. november 2020 blev udmålt en væsentligt strengere straf end udgangspunktet på 6 års fængsel under henvisning til bemærkningerne til straffelovens § 81 a.

Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om strafudmålingen i den begrænsede praksis, der foreligger vedrørende drab og drabsforsøg omfattet af straffelovens § 81 a.

3. Vold

3.1 Lovgivning og forarbejder

3.1.1 Om gerningsindhold og afgrænsning mellem voldsbestemmelserne

Overordnet er voldsforbrydelserne inddelt i simpel vold, jf. straffelovens § 244, kvalificeret vold, jf. straffelovens § 245, og særlig grov vold, jf. § 246. Strafferammens maksimum er lavest for § 244-vold, højere for § 245-vold og højest for § 246-vold.

Ligesom i dag fandtes voldsbestemmelserne også i §§ 244-246 i Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*. I denne lov sondredes mellem legemsangreb (§ 244), legemsbeskadigelse (§ 245) og grov legemsbeskadigelse (§ 246), og sondringen blev opretholdt også efter nyaffattelsen af § 244 ved *lov nr. 87 af 15. marts 1939*. Denne sondring adskiller sig dog væsentligt fra den sondring mellem bestemmelserne, som gælder i dag.

Ved *lov nr. 272 af 3. maj 1989* nyaffattedes straffelovens §§ 244-246 og 248-249, hvorved den gældende overordnede afgrænsning mellem voldsforbrydelserne i §§ 244-246 blev etableret. Lovændringen var begrundet i et ønske om at forenkle voldsbestemmelserne og var baseret på Straffelovrådets forslag i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2860. Lovændringen indebærer derimod ingen ændringer i den nedre afgrænsning af, hvilke fysiske krænkelse der udgør strafbar vold, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2868-2870. Forarbejder og praksis fra tiden inden lovændringen er således fortsat relevant i relation til den nedre afgrænsning af straffelovens § 244.

3.1.1.1. *Straffelovens § 244*

Efter § 244, som affattet ved lovændringen i 1989, straffedes ”den, der øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme”. Dette er fortsat gerningsindholdet i den nugældende bestemmelse i straffelovens § 244, stk. 1.

Bestemmelsen omfatter forsætlig vold eller andet legemsangreb, der ikke er af en sådan karakter, at det kan henføres under straffelovens § 245. Som eksempler nævnes i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2868, slag, herunder lussinger og knytnæveslag, kast med genstande, der rammer en anden, benspænd førergreb, bid og lignende. Samme sted fremgår endvidere, at tilføjelsen ”eller på anden måde angriber en andens legeme” i ordlyden omfatter nogle legemsangreb, der består i fremkaldelse af bevidstløshed, ildebefindende og lignende, og som ligger på kanten af eller uden for den sproglige naturlige forståelse af udtrykket ”øver vold”. Straffelovens § 244 retter sig imod fysiske krænkelser af ikke helt bagatelagtig karakter. Omfattet er f.eks. spyt i ansigtet (U 2006.2687H), afklipning af hår (f.eks. U 2005.3311/2Ø) og udtværing af kage i ansigtet (U 2006.2172Ø). Derimod er påvirkninger af psyken eller krænkelser af offerets mere ideelt prægede interesser, f.eks. blufærdigheden, æren eller moralen, ikke omfattet, jf. Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg A, spalte 1343.

3.1.1.2. *Straffelovens § 245*

Efter § 245, som affattet ved lovændringen i 1989, straffes (stk. 1) ”den, som udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling” eller (stk. 2) ”den, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred”. Der er ikke siden foretaget ændringer i gerningsindholdet i § 245.

Vedrørende § 245, stk. 1, fremgår det af bemærkningerne til 1989-lovændringen, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2869, at legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter tænkes afgrænset på samme måde som efter den hidtil gældende bestemmelse i § 244, stk. 2. Forarbejder og praksis vedrørende denne bestemmelse kan således fortsat være relevant med hensyn til afgrænsningen mellem §§ 244 og 245. Som eksempler på forhold, der vil være omfattet af § 245, stk. 1, nævnes samme sted voldshandlinger begået under anvendelse af våben, såsom geværer, pistoler, økser, knive m.v., og kast med genstande, der kan påføre offeret ikke uvæsentlige skader. Slag med redskaber, som f.eks. ølflasker, stove, kæder m.v. vil efter omstændighederne også være omfattet af bestemmelsen. Videre fremgår, at også vold, der udøves uden anvendelse af redskaber og våben, kan være omfattet af § 245, stk. 1, og der nævnes som eksempler håndkantslag mod halsen, kvælergreb og i almindelighed også spark i ansigtet.

Simpel vold henhører under § 244, og uagtsomme skader heraf kan i almindelighed ikke bringe forholdet ind under § 245, stk. 1. Er der tale om alvorlige skader, kan der imidlertid være

holdepunkter for at bedømme den udøvede vold som særligt farlig og dermed omfattet af § 245, stk. 1, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2864.

Ved mishandling efter § 245, stk. 1, der indtil 1989-lovændringen var kriminaliseret i § 244, stk. 3, 2. pkt., forstås ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2869, en gentagen voldsudøvelse over en vis tidsperiode mod et mere eller mindre værgeløst offer, typisk et barn eller en ægtefælle. Udtrykket mishandling har selvstændig betydning i de tilfælde, hvor den vold, der anvendes, ikke er af særligt rå, brutal eller farlig karakter.

Straffelovens § 245, stk. 2, vedrører forsætlig tilføjelse af skade på en persons legeme eller helbred. Ikke kun den fysiske, men også den psykiske helbredstilstand er omfattet. Udtrykket ”skade” skal ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2869-2870, forstås i overensstemmelse med den på daværende tidspunkt hidtidige praksis, hvorefter bl.a. udslåede eller beskadigede tænder, snitsår eller flænger, der kræver syning, en brækket finger eller tå, og hjernerystelser (bortset fra de letteste) skulle anses som omfattet. En afgørende betingelse for anvendelse af bestemmelsen er, at gerningspersonen har handlet med forsæt til at tilføje den pågældende skade, jf. straffelovens § 19. Kan skadetilføjelsen alene tilregnes gerningspersonen som uagtsom, falder forholdet uden for § 245, stk. 2.

3.1.1.3. Straffelovens § 246

Straffelovens § 246 blev ved 1989-lovændringen udformet således, at bestemmelsen omfattede en særlig delmængde af overtrædelser af § 245. De overtrædelser, der var omfattet af bestemmelsen, var legemsangreb omfattet af § 245, som havde været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige følger, at der forelå særdeles skærpende omstændigheder. Ved *lov nr. 350 af 23. maj 1997* foretoges en mindre ændring af § 246, således at ”haft så alvorlige følger” ændredes til ”haft så alvorlige skader eller døden til følge”. Ændringen havde ikke til formål at ændre bestemmelsens anvendelsesområde, idet den hidtil gældende formulering allerede omfattede tilfælde, hvor volden havde medført, at offeret var afgået ved døden. Ændringen indebar imidlertid en tydeligere angivelse af bestemmelsens anvendelse ved vold med døden til følge, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3212. Bestemmelsens anvendelsesområde er heller ikke siden ændret. Se i øvrigt om lovændringen nedenfor i afsnit 3.1.2.

For at et forhold omfattes af § 246 kræves, at der foreligger ”særdeles skærpende omstændigheder”. Denne bedømmelse kan ifølge ordlyden skyldes voldens grove beskaffenhed eller dens alvorlige følger. Det sidstnævnte led vil omfatte forsætlig og uagtsom påførelse af meget betydelig legemsskade, herunder varig invalidering, samt uagtsom forvoldelse af dødens indtræden, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2870. Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at § 246 bl.a. er tiltænkt anvendt i sager om grov vold, herunder skud med våben eller stik med

kniv, hvor offeret er afdødt ved døden, men hvor der ikke kan bevises forsæt til drab, jf. straffelovens § 237.

Straffelovens §§ 244-246 er siden ændret en række gange, bl.a. med henblik på straffeskærpelse, se herom nedenfor i afsnit 3.1.2.

Kvindelig omskæring blev ved *lov nr. 386 af 28. maj 2003* udsondret til kriminalisering i en selvstændig bestemmelse i straffelovens § 245 a. Ifølge bemærkningerne med lovforslaget havde udsondringen til hensigt ”stærkere at markere samfundets afstandtagen fra disse lemlæstende og rent traditionsbestemte indgreb”, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 5522.

3.1.2 Om strafferammer og lovgivers anvisninger vedrørende strafudmåling ved overtrædelse af voldsbestemmelserne

Som det fremgår ovenfor af afsnit 3.1.1, foretoges ved *lov nr. 272 af 3. maj 1989* en forenkling af straffelovens voldsbestemmelser. Normalstrafferammen blev ved lovændringen for § 244 fastsat til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, for § 245 til fængsel indtil 4 år og for § 246 til fængsel indtil 8 år.

Inden lovændringen havde straffelovens § 244 indeholdt en række skærpseskriterier bestående i uagtsomme følger af handlingen med forskellige tilhørende sidestrafferammer. Lovændringen medførte, at alle disse kvalificerende omstændigheder, ikke længere var anført i ordlyden, og at flere forskelligartede voldshandlinger herefter skulle indeholdes inden for den samme strafferamme. I bemærkningerne til lovændringen anførtes dog, at lovændringen ikke betød, at disse omstændigheder, der tidligere havde været opført i lovteksten, ikke længere skulle tillægges betydning, men blot at det blev overladt til domstolene at afgøre, hvilken vægt der skulle tillægges sådanne forhold ved udmåling af straffen inden for normalstrafferammen, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2863. Særligt blev det fremhævet, at det efter lovændringen ikke længere ville være nødvendigt at inddele volds ofre i sagesløse og ikke-sagesløse, og at det herefter ville bero på rettens nærmere vurdering, hvilken vægt der skulle lægges på de foreliggende oplysninger om volds ofrenes forudgående adfærd og på forholdet mellem gerningsmand og offer sammenholdt med voldens beskaffenhed og andre faktorer af betydning for strafudmålingen.

Vedrørende de nye strafferammer og strafudmålingen inden for disse fremgår i øvrigt af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2865 ff., bl.a. følgende:

”De valgte strafferammer indebærer, at der for visse voldstypers vedkommende bliver tale om et mindre strafmaksimum end det, der gælder i dag. Dette vil bl.a. være

tilfældet i sager om ordinær vold mod sagesløs med mindre skader til følge, der i dag er omfattet af § 244, stk. 4, jf. stk. 3, og som efter forslaget vil henhøre under § 244. Omvendt vil bl.a. forhold, der i dag er undergivet et strafmaksimum i § 244, stk. 2, på fængsel i 2 år, efter forslaget være omfattet af § 245, stk. 1, med et strafmaksimum på fængsel indtil 4 år.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse afgørende vægt på at fremhæve, at strafmaksima i §§ 244-246 i overensstemmelse med Straffelovrådets indstilling er fastsat ud fra overvejelser om – bl.a. støttet på oplysninger om gældende udmålingspraksis – hvilken straf der bør kunne være plads til at udmåle for den enkelte gerningstype i sin grovest tænkelige form. Der er derimod ikke i kraft af selve de fastsatte strafmaksima tilsigtet nogen generel påvirkning af det faktiske udmålingsniveau i voldssager. Det foreslåede normalmaksimum i § 244 skal således ikke opfattes som et signal til en lavere strafudmåling, men er udtryk for en tilpasning af lovens hovedregel til det faktiske behov for udmåling i det store flertal af almindelige voldssager. Det behov, der kan være for at justere den nugældende udmålingspraksis i visse typer af voldssager, er omtalt nedenfor.

3.4.2. Som nævnt ovenfor under pkt. 3.1. har Straffelovrådet i betænkning nr. 1099/1987 ikke begrænset sig til at foreslå en ny og forenklet affattelse af straffelovens voldsbestemmelser. Rådet er også gået ind i en nærmere vurdering af de straffe, der faktisk udmåles i voldssager. Til brug for denne vurdering har Straffelovrådet bl.a. udarbejdet en oversigt over inddeling af voldshandlinger i forskellige typer, som f.eks. gadevold, restaurationsvold, selskabsvold, familievold osv. Endvidere er der i betænkningen foretaget en gennemgang af udmålingspraksis i voldssager. Af betænkningens tabel 17 (side 120), hvor udmålingspraksis ved berigelsesforbrydelser og voldsforbrydelser sammenlignes, fremgår, at der i ca. 60 pct. af samtlige voldssager i 1984 blev idømt ubetinget frihedsstraf. Betinget dom og tiltalefrafald anvendtes i ca. 25 pct. af sagerne, medens bødestraf blev idømt i ca. 14 pct. af sagerne.

Ser man alene på længden af de udmålte frihedsstraffe, viser Rådets gennemgang af udmålingspraksis for perioden 1979-1984 (betænkningen s. 145-146), at ca. 80-85 pct. af alle udmålte fængsels- og hæftestraffe for vold ikke overstiger 3 måneder, og i langt de fleste domme overstiger de fastsatte straffe ikke 60 dage.

Straffelovrådet har på den baggrund overvejet, om strafudmålingen i voldssager kan anses for passende. Straffelovrådet har sammenfattende udtalt, at man hverken kan anbefale en almindelig strafskærpelse eller betydelige reduktioner i sanktionsniveauet i voldssager. Derimod har Rådet peget på behovet for en større nuancering af strafudmålingen, bl.a. således at der på den ene side indtræder skærpelser med hensyn til nogle af de groveste tilfælde inden for normalområdet, navnlig hvor det drejer sig om tilfældig vold af grov karakter, samtidig med at bødestraf og betinget dom anvendes i lidt videre omfang i mindre alvorlige sager.

Justitsministeriet deler Straffelovrådets opfattelse, hvorefter der er behov for en større differentiering af strafudmålingen i voldssager indenfor normalområdet. Det er ikke tilfredsstillende, at der i dag almindeligvis kun er en straflængde på omkring

een måned, der skiller de grove fra de mindre grove tilfælde inden for normalområdet. En større nuancering bør efter Justitsministeriets opfattelse ske ved, at straffene i de grovere tilfælde skærpes. Herved vil der blive skabt et mere proportionalt forhold i strafudmålingen mellem forskellige typer af voldsforbrydelser indbyrdes. Som grovere tilfælde indenfor normalområdet tænkes f.eks. på tilfælde, hvor gerningsmanden overfalder helt sagesløse personer med knytnæveslag og/eller spark eventuelt med skade til følge. Er der ved voldsudøvelsen anvendt våben, herunder kniv, falder forholdet udenfor normalområdet og vil være undergivet en væsentlig strengere bedømmelse.

Det fremgår af de ovenfor angivne oplysninger om udmålingspraksis i voldssager, at der i et vist omfang i dag anvendes bøde og betinget dom. Justitsministeriet har ikke grundlag for generelt at vurdere, om det i mindre alvorlige sager om vold vil være forsvarligt at anvende bøde og betinget dom i videre omfang, end det allerede finder sted i dag.”

Ved lov nr. 350 af 23. maj 1997 blev straffelovens § 245 og § 246 ændret med henblik på en skærpelse af straffen i de særligt grove voldstilfælde. Denne ændring tilsigtede, at straffen inden for de allerede gældende strafferammer skulle forhøjes med gennemgående 1 år i de sager, der falder ind under henholdsvis straffelovens § 245 og § 246, og hvor der efter hidtidig praksis blev idømt fængsel i over 1 år, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3200. Var der efter hidtidig praksis idømt 2 års fængsel, skulle der idømmes 3 års fængsel. Ved formuleringen, at straffen inden for de eksisterende strafferammer skulle ”forhøjes med gennemgående 1 år”, tilsigtedes, at strafskærpelsen skulle slå fuldt ud igennem i alle sager, hvor der efter hidtidig praksis var udmålt straf af over 1 års fængsel, bortset fra de tilfælde, der lå i det øverste område op imod strafferammens maksimum på 8 års fængsel.

Konkret blev der ved lovændringen for det første indsat et 2. pkt. i § 245 om betydelig skade på legeme eller helbred. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3212, fremgår dog, at strafskærpelsen ikke kun skulle slå igennem i de tilfælde, hvor skaden er betydelig:

”I § 245, stk. 1, foreslås indsat et nyt punktum, der angiver det som en særligt skærpende omstændighed, at et legemsangreb, der er omfattet af 1. pkt. (legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller mishandling), har haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge.

Udtrykket »betydelig skade på legeme og helbred« i den nye bestemmelse kendes fra straffelovens § 249 om uagtsom skadeforvoldelse og er således et indarbejdet begreb i retspraksis. Det omfatter bl.a. skader, der medfører varigt men, kraniebrud, brud på kæben, lårbensbrud og fjernelse af milt. Sygehusophold på mere end nogle ugers varighed er normalt tilstrækkeligt.

Selv om skaden ikke er betydelig, vil tilfældet dog kunne være omfattet af skærpsen, hvis volden p.g.a. sin karakter har ført til en straf på over 1 års fængsel.

Den betydelige skade på legeme eller helbred skal kunne tilregnes gerningsmanden som uagtsom (jf. straffelovens § 20).”

For det andet nyaffattedes § 245, stk. 2. Der var med ændringen ikke tilsigtet nogen ændring af anvendelsesområdet, men ændringen indebar ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3212, at der også i de tilfælde, der er omfattet af § 245, stk. 2, skulle ske en skærpelse af straffen med 1 år, hvis tilfældet var af en sådan grovhed, at det efter den hidtil gældende praksis ville have medført fængsel i mere end 1 år.

Som det fremgår ovenfor af afsnit 3.1.1.3. foretoges endelig ved lovændringen en ændring af § 246, således at ”haft så alvorlige følger” ændredes til ”haft så alvorlige skader eller døden til følge”. Ændringen havde til formål, at der også for § 246-forhold skulle ske en forhøjelse af straffen med 1 år, såfremt forholdet hidtil ville have medført en frihedsstraf på mere end 1 år.

Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3212, fremgår videre:

”Hvis der er tale om en fællesstraf, hvori indgår en reststraf efter prøveløsladelse eller en tidligere betinget dom, og det er disse afgørelser, der begrunder, at straffen bliver over 1 år, er sagen ikke omfattet af den foreslåede skærpelse.

Hvis straffen for det aktuelle voldsforhold overstiger 1 år på grund af bestemmelsen om gentagelsesvirkning i § 247, skal der heller ikke ske strafskærpelse efter de foreslåede regler.”

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 gennemførtes en forhøjelse af strafferammerne i voldsbestemmelserne samtidig med, at der forudsattes en gennemgående forhøjelse af strafniveauet. Ved lovændringen forhøjedes således strafmaksimum i straffelovens § 244 fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år, strafmaksimum i straffelovens § 245 forhøjedes fra 4 til 6 års fængsel, og strafmaksimum på fængsel indtil 8 år i straffelovens § 246 forhøjedes til fængsel indtil 10 år.

Lovændringen tilsigtede i øvrigt ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2929, at strafniveauet i voldssager gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold den straf, der hidtil var fastsat af domstolene. Det forhøjede strafniveau skulle efter forslaget anvendes i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (straffelovens § 245 og § 246). Det forhøjede strafniveau på omkring en tredjedel skulle desuden som overvejende hovedregel slå igennem i de sager, der er omfattet af straffelovens § 244 om simpel vold.

For overtrædelser af § 244 gjaldt således, at forhøjelsen skulle slå igennem i f.eks. sager om såkaldt gadevold, hvor gerningsmanden på gaden eller tilsvarende steder overfalder en person, som gerningsmanden ikke kender, og hvor ofret hverken ved ord eller handling kan siges at have foranlediget volden. Det samme gjaldt med hensyn til f.eks. sager om såkaldt familievold, hvilket skulle forstås som vold mod en ægtefælle, samlever eller kæreste eller lignende, eventuelt en person, som gerningsmanden tidligere har haft et forhold til, samt sager om vold mod børn (denne definition er således bredere end definitionen af familievold i betænkning nr. 1099/1987). Samtidig var der ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2935, grund til at tilstræbe en vis yderligere nuancering af straffniveaue i sager om vold omfattet af § 244, alt efter hvilken type af voldssag der er tale om. Det fremgår således, at selv om også simpel vold opstået i forbindelse med værtshusbesøg mv. kunne indebære en alvorlig krænkelse af ofret, fandt man ikke, at der i sager af denne karakter sammenlignet med f.eks. sager om såkaldt gadevold eller vold mod børn var tilstrækkelig anledning til generelt at forhøje straffniveaue. Det var derfor ikke tilsigtet, at strafforhøjelsen skulle slå igennem i sager om såkaldt restaurationsvold.

Ved lov nr. 358 af 29. april 2018 foretoges sproglige ændringer af §§ 245, 245 a og 246 med henblik på at indsætte anvisninger i lovbemærkningerne vedrørende straffniveaue i skærpende retning. Der kan bl.a. henvises til afsnittet om Justitsministeriets overvejelser i lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 142 som fremsat, side 3, hvoraf bl.a. fremgår:

”2.2. Justitsministeriets overvejelser

Ofre for grov vold efterlades ofte med markante psykiske og fysiske mén. Det er væsentligt for regeringen, at straffen for grov vold afspejler forbrydelsens grovhed, og det er ikke tilfældet med det nuværende straffniveau.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der er behov for, at straffen i voldssager efter straffelovens § 245, § 245 a og § 246 gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene.

Justitsministeriet finder endvidere efter drøftelse med Rigsadvokaten, at der i visse tilfælde bør ske en større nuancering i strafudmålingen efter straffelovens § 245, end det er tilfældet i dag.

Dette gælder for de allergroveste tilfælde af vold efter straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader. Der lægges således op til, at der i de alvorligste sager, som i dag bliver afgjort med straffe i niveaue fra omkring 1 år og 9 måneders fængsel, udmåles en straf, der har en bedre sammenhæng med straffniveaue for vold omfattet af straffelovens § 246. Da sagerne er meget

forskellige, er det ikke muligt at angive et generelt strafskærpselsesniveau, men der lægges med lovforslaget op til, at der ud over den generelle strafskærpselse med en tredjedel i disse tilfælde sker en yderligere skærpselse, som vil afhænge af den enkelte sags nærmere omstændigheder.

Dette gælder endvidere i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende. Når der er anvendt kniv eller lignende, vil det typisk indebære en betydelig fare for forurettede, og i mange tilfælde vil det være mere eller mindre tilfældigt, om den forurettede har fået alvorlige skader eller ej. Der bør således i disse sager ske en yderligere skærpselse af straffen ud over den generelle skærpselse med en tredjedel. Den yderligere skærpselse skal afspejle den potentielle fare ved vold begået med en kniv eller lignende. Med lovforslaget lægges der f.eks. op til, at en sag om grov vold med anvendelse af kniv eller lignende, der i dag af domstolene afgøres med 3 måneders fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt skal afgøres med 5 måneders fængsel. Hvis der er tale om en sag, der i dag afgøres med fængsel i 1 år og 6 måneder, lægges der op til, at straffen efter lovændringen som udgangspunkt skal være i niveauet fra fængsel i 2 år og 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Den foreslåede generelle strafskærpselse med en tredjedel skal i de allergroveste tilfælde efter straffelovens § 246 tilpasses det eksisterende strafniveau for bl.a. drabsforsøg, som der ikke tilsigtes ændringer i, og det er på den baggrund ikke tilsigtet, at den fulde skærpselse skal slå igennem i alle tilfælde efter straffelovens § 246. Den fulde strafforhøjelse skal således ske i sager om overtrædelse af straffelovens § 245 og § 245 a og inden for normalområdet i § 246, dvs. i modsætning til navnlig de allergroveste sager om overtrædelse af straffelovens § 246.

Navnlig på den baggrund finder Justitsministeriet, at de gældende strafferammer med strafmaksimum på henholdsvis 6 og 10 år er tilstrækkeligt høje til at rumme alle tænkelige forhold omfattet af bestemmelserne i straffelovens § 245, § 245 a og § 246, herunder også med de tilsigtede strafskærpselser.”

Der henvises endvidere til lovforslagets specielle bemærkninger, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 142 som fremsat, side 5 f., hvoraf bl.a. fremgår:

”Til nr. 1

Efter straffelovens § 245 straffes den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed.

Med lovforslaget foreslås det at ændre ”som” til ”der” i straffelovens § 245, stk. 1, 1. pkt., og stk 2. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauet efter bestemmelsen. Med ændringen er det forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Dette indebærer eksempelvis, at en sag om grov vold, der i

dag ville blive afgjort med 9 måneders fængsel, efter forslaget skal afgøres med 1 års fængsel.

Herudover forudsættes det med lovforslaget, at der – ud over skærpelsen med en tredjedel – sker en yderligere skærpelse af straffene for de allergroveste overtrædelser af straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader. Der lægges således op til, at der i de alvorligste sager, der i dag bliver afgjort med straffe i niveauet fra omkring 1 år og 9 måneders fængsel, udmåles en straf, der har en bedre sammenhæng med strafniveauet for vold omfattet af straffelovens § 246. Da sagerne er meget forskellige, er det ikke muligt at angive et generelt strafskærpselsesniveau, men der lægges med lovforslaget op til, at der ud over den generelle strafskærpelse med en tredjedel i disse tilfælde sker en yderligere skærpelse, som vil afhænge af den enkelte sags nærmere omstændigheder.

Det forudsættes endvidere, at der – ud over skærpelsen med en tredjedel – sker en yderligere skærpelse i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende. Med lovforslaget lægges der f.eks. op til, at en sag om grov vold med anvendelse af kniv eller lignende, der i dag af domstolene afgøres med 3 måneders fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt skal afgøres med 5 måneders fængsel. Hvis der er tale om en sag, der i dag afgøres med fængsel i 1 år og 6 måneder, lægges der op til, at straffen efter lovændringen som udgangspunkt skal være i niveauet fra fængsel i 2 år og 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Med kniv eller lignende forstås bl.a. genstande, der er omfattet af lov om knive og blankvåben mv., jf. lov nr. 376 af 27. april 2016. Herudover omfattes genstande, som falder uden for anvendelsesområdet af lov om knive og blankvåben mv., hvis genstanden er benyttet som en kniv, og angrebets potentielle farlighed taler for, at det skal sidestilles med angreb begået med en kniv eller andet blankvåben. Som eksempel kan nævnes et angreb begået med et glasskår, der er benyttet som en kniv.

[...]

Til nr. 3

Efter straffelovens § 246 kan straffen stige til fængsel i 10 år, hvis et legemsangreb, der er omfattet af straffelovens § 245 eller § 245 a, har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige følger eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder.

Med lovforslaget foreslås det at ændre ”, der er omfattet af § 245 eller § 245 a,” til: ”omfattet af § 245 eller § 245 a” i straffelovens § 246. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauet efter bestemmelsen. Med ændringen er det forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf for særlig grov vold, der hidtil har været fastsat af domstolene. Dette indebærer eksempelvis, at en sag, der i dag ville blive afgjort med 3 års fængsel, efter forslaget skal afgøres med 4 års fængsel.

Den foreslåede generelle straffeskærpelse med en tredjedel skal i de allergroveste tilfælde efter straffelovens § 246 tilpasses det eksisterende strafniveau for bl.a. drabsforsøg, som der ikke tilsigtes ændringer i, og det er på den baggrund ikke tilsigtet, at den fulde skærpelse skal slå igennem i alle tilfælde efter straffelovens § 246. Den fulde strafforhøjelse skal således ske i sager om overtrædelse af straffelovens § 245 og § 245 a og inden for normalområdet i § 246, dvs. i modsætning til navnlig de allergroveste sager om overtrædelse af straffelovens § 246.

[...]"

Ved *lov nr. 718 af 8. juni 2018* indsattes stk. 2 om vold i nære relationer i straffelovens § 244. Bestemmelsen lyder: "Begås forhold, der er nævnt i stk. 1, gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af § 245, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år." § 244, stk. 2, finder ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 223 som fremsat, side 3, bl.a. anvendelse på vold begået af personer i forurettedes husstand, f.eks. forældres, stedforældres eller plejeforældres vold mod deres børn eller sted-/plejebørn, vold mellem søskende og vold mellem samlevende. Bestemmelsen finder ligeledes anvendelse på vold begået af personer med en nær tilknytning til husstanden. Det vil eksempelvis kunne være tidligere ægtefæller, der stadig jævnlige kommer i husstanden, f.eks. fordi deres fællesbørn har bopæl der, eller en onkel, der er involveret i opdragelsen af børnene.

Lovændringen foretoges som led i gennemførelsen af den daværende regerings udspil "Ét Danmark uden parallelsamfund – Ingen ghettoer i 2030", hvori et af initiativerne vedrørte "en hårdere kurs over for vold i hjemmet". Lovændringen indebar således en skærpelse af straffen for simpel vold, der begås gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af straffelovens § 245 om bl.a. mishandling. Af bemærkningerne fremgår, at det med lovforslaget var tilsigtet, at strafniveauet for sådanne overtrædelser skulle fordobles sammenlignet med det hidtidige strafniveau for sådanne overtrædelser, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 223 som fremsat, side 3.

Ved *lov nr. 452 af 20. april 2022* foretoges en sproglig ændring af straffelovens § 244, stk. 2, med henblik på at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet. Desuden indsattes i straffelovens § 245, stk. 1, et nyt 3. pkt.

Vedrørende ændringen af straffelovens § 244, stk. 2, fremgår det af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 113 som fremsat, side 71, at det med ændringen forudsættes, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen forhøjes med ca. en tredjedel sammenlignet med det gældende strafniveau, hvis den forurettede er under 18 år. Det betyder ifølge

bemærkningerne, at der i sager, hvor der i dag f.eks. udmåles en straf på fængsel i 3 måneder, fremover vil skulle udmåles en straf på 4 måneder.

Med lovændringen er indsat et nyt 3. pkt. i straffelovens § 245, stk. 1, hvorefter det skal betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis legemsangrebet eller mishandlingen er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 113 som fremsat, side 71, fremgår, at det med lovændringen forudsættes, at straffniveauet for grov vold eller mishandling, jf. § 245, som begås mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, skal forhøjes med ca. en tredjedel sammenlignet med det hidtil gældende straffniveau i sådanne sager, og at dette betyder, at der i sager, hvor der f.eks. ville blive udmålt en straf på fængsel i 6 måneder, fremover vil skulle udmåles en straf på 8 måneder.

3.1.3 Særlige strafudmålingsbestemmelser for legemsangreb

Straffelovens § 247 og § 248 udgør særlige strafudmålingsbestemmelser vedrørende legemsangreb under visse nærmere bestemte omstændigheder. Efter straffelovens § 247, stk. 1, kan straffen for overtrædelse af §§ 243-246 forhøjes med indtil det halve, hvis gerningspersonen er tidligere dømt for forsætligt legemsangreb, for psykisk vold eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold (vold i gentagelsestilfælde). Det samme gælder efter § 247, stk. 2, når en overtrædelse af §§ 244-246 begås over for en person, der efter karakteren af sit arbejde er særligt udsat for vold.

Straffelovens § 247 blev nyaffattet ved *lov nr. 366 af 18. maj 1994*. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg A, spalte 1345, fremgår, at det havde været overvejet, om der var behov for en generel forhøjelse af strafferammerne for voldsforbrydelser med henblik på en generel skærpelse af voldsstraffene. Dette fandt man dog ikke anledning til.

Dog fandt man anledning til at nyaffatte § 247 for at indføre en almindelig gentagelsesvirkning for alle voldsforbrydelser, uanset hvilken straf den tidligere voldsforbrydelse havde medført. Inden ændringen havde det været et krav, at der tidligere var udmålt frihedsstraf. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg A, spalte 1346, fremgår de følgende anvisninger vedrørende straffniveauet:

”Lovforslaget tilsigter, at domstolene i tilfælde af gentagelse forhøjer straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat, bl.a. i lyset af, at der er tale om recidiv. Som eksempel kan nævnes en voldssag, der som førstegangstilfælde i dag ville udløse en straf på f.eks. fængsel i 60 dage, og som bl.a. efter karakteren af den udøvede vold og det tidligere forhold i gentagelsestilfælde ville udløse straf af fængsel i 3 måneder. Gennemføres forslaget, forudsættes det, at dette forhold fremtidig vil udløse en straf af fængsel i 4 måneder.

Gentagelsesvirkningen forventes ikke i alle tilfælde at slå igennem med ganske samme styrke, idet det i nogen grad må afhænge af voldsforholdets nærmere beskaffenhed. Det tilsigtes dog, at den fulde strafforhøjelse med en trediedel generelt skal ske i voldstilfælde inden for normalområdet i modsætning til navnlig de groveste voldssager.

Hvad angår karakteren af det eller de tidligere voldsforhold bemærkes, at dette forholds grovhed ikke i sig selv bør tillægges afgørende betydning. Som eksempel kan nævnes en voldssag, der som førstegangstilfælde ville udløse en straf på f.eks. fængsel i 3 måneder, og hvor gerningsmanden tidligere har begået et relativt ubetydeligt voldsforhold, hvor der f.eks. er idømt bøde, således at der efter gældende praksis ikke ville ske nogen forhøjelse af straffen for det nye forhold. Gennemføres lovforslaget, forudsættes straffen i et sådant tilfælde ligeledes forhøjet, således at sagen udløser en straf af fængsel i 4 måneder.”

Af de specielle bemærkninger, jf. Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg A, spalte 1364, fremgår desuden følgende vedrørende § 247, stk. 1:

”Anvendelsen af den nye gentagelsesbestemmelse vil i øvrigt skulle ske med de begrænsninger, der følger af straffelovens § 81, dvs. at gentagelsesvirkningen ikke udløses af voldshandlinger, der er begået før det fyldte 18. år, eller hvor der er forløbet 5 år efter, at den tidligere straf er udstået. Det er desuden en betingelse, at det tidligere forhold var pådømt, inden det nye voldsforhold blev begået.”

Det bemærkes i den forbindelse, at bestemmelsen om begrænsning af gentagelsesvirkningen ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 blev flyttet til § 84 og ændret, således at 18 års-grænsen blev ophævet, og at tidligere straffedomme fremover skulle tillægges betydning i 10 år i stedet for 5 år efter udståelse mv. Af bemærkningerne til lovændringen fremgår, at det måtte forventes, at de foreslåede skærper i § 84 ville kunne få en vis betydning for den vægt, domstolene i forbindelse med strafudmåling inden for normalstrafferammen tillægger en straffedom, der ligger længere tilbage i tid, eller som vedrører forhold, som er begået, før den pågældende fyldte 18 år, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3322.

Vedrørende § 247, stk. 2, fremgår af de specielle bemærkninger til lov nr. 366 af 18. maj 1994, jf. Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg A, spalte 1364:

”Bestemmelsens stk. 2 vedrører det strafferetlige værn for særligt udsatte persongrupper. Der kan således efter ordlyden ske en strafforhøjelse med indtil det halve, når en voldsforbrydelse begås over for en person, der efter karakteren af sit arbejde er særligt udsat for vold.

Om den personkreds, der omfattes af bestemmelsen, henvises til pkt. 3.2.2. i de almindelige bemærkninger. Det er en betingelse for strafskærpelsen, at volden

begås under selve erhvervsudøvelsen og ikke f.eks. på tidspunkter, hvor den pågældende holder fri. På den anden side udelukker det ikke anvendelsen af bestemmelsen, at det voldelige overfald finder sted i arbejdstiden under en pause, f.eks. når hyrevognschaufføren opholder sig på en rasteplads for at spise eller få et hvil.

Det må antages, at der allerede i dag ved udmålingen af straffen for voldsforbrydelser over for f.eks. hyrevognschauffører tages hensyn til, at der er tale om vold over for en særlig udsat persongruppe. Ved lovforslaget tilsigtes imidlertid en yderligere strafskærpelse i sådanne tilfælde. Det forudsættes, at strafforhøjelsen er i størrelsesordenen en trediedel i forhold til det nugældende udmålingsniveau på tilsvarende måde som ved anvendelsen af stk. 1.

Ved kriminalitetsformer, hvori der indgår vold, som fuldt ud absorberes af hovedforbrydelsen, f.eks. røveri efter § 288 eller ulovlig tvang efter § 260, finder stk. 2 – som det fremgår af dens formulering – ikke anvendelse.”

Straffelovens § 248 giver mulighed for strafbortfald i tilfælde, hvor legemsangrebet er sket i forbindelse med slagsmål, eller når den angrebne har øvet gengæld med angriberen.

I nedenstående behandles §§ 247-248 ikke særskilt, men inddrages i forbindelse med redegørelsen for straffniveauet for overtrædelse af §§ 244-246.

Det bemærkes i øvrigt, at vold kan indgå som et tvangsmiddel i en række andre forbrydelser som f.eks. røveri. I disse tilfælde vil der kun skulle straffes i sammenstød med voldsbestemmelserne, hvis den anvendte vold er omfattet af straffelovens §§ 245 eller 246, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2869.

3.2 Praxis og delkonklusioner

3.2.1 Generelle bemærkninger

Som det fremgår ovenfor, er strafferammerne i straffelovens §§ 244, 245 og 246 henholdsvis bøde eller fængsel indtil 3 år, fængsel indtil 6 år og fængsel indtil 10 år.

De meget vide strafferammer – fra bøde til fængsel i 10 år – viser, at voldssager kan vedrøre handlinger af meget forskelligartet karakter og grovhed.

Vold, der henføres under straffelovens §§ 244, 245 og 246, spænder således fra den helt simple vold i form af et enkelt slag eller skub uden personskade til den alvorligere vold, f.eks. slag, herunder med redskaber, spark eller anvendelse af kniv med skader til følge, og til den særdeles grove vold, der fører til, at forurettede får invaliderende varige mén eller afgår ved døden.

Omstændighederne i voldssagerne kan også være meget forskellige. Der kan f.eks. være tale om skænderi eller provokationer mellem berusede personer, hvor det er mere tilfældigt, at den ene frem for den anden slår først, eller i den groveste form, hvor en voksen mishandler et spædbarn. Der kan endvidere være tale om flere adskilte eller indbyrdes sammenhængende voldsforhold til samtidig pådømmelse.

Hertil kommer, at der kan være tale om vold ved anvendelse af f.eks. skydevåben, som er særskilt kriminaliseret i straffeloven, eller at volden er begået som led i andre forbrydelser, f.eks. røveri ved anvendelse af grov vold eller grov vold begået mod personer i offentlig tjeneste mv., således at der fastsættes en fælles straf inden for den foreskrevne strafferamme, eller – hvis flere strafferammer kommer i betragtning – den strengeste af disse, jf. straffelovens § 88, stk. 1, 1. pkt.

De straffe, der udmåles af domstolene i voldssager, spænder da også i praksis helt fra dagbøder til langvarige fængselsstraffe.

At der er tale om sager af meget forskellig karakter medfører, at det selv inden for de enkelte bestemmelser er vanskeligt at sammenligne konkrete sager. I modsætning til andre typer af straffesager, hvor strafudmålingen sker på grundlag af mere objektive forhold – f.eks. i narkotikasager i betydelig grad efter antal og mængden af narkotika – sker strafudmålingen i voldssager i højere grad på grundlag af en række forskelligartede konkrete forhold, hvoraf voldens karakter nok har størst betydning, men dog kun udgør ét element.

De forhold, der har betydning ved straffastsættelsen, er – ud over voldens karakter – navnlig optakten til volden, herunder f.eks., om der er tale om et skænderi eller provokationer, forurettedes eventuelle skader og den tiltaltes personlige forhold, herunder eventuelle tidligere straffe. Herudover spiller bl.a. også forholdet mellem tiltalte og forurettede ind. Alle de nævnte forhold kan også få betydning, når det skal vurderes, om straffen bør være betinget, eventuelt med vilkår om samfundstjeneste.

Det er derfor vanskeligt at nå til sikre konklusioner ved en sammenligning af straffene i voldssager, herunder ved sammenligning af straffene før og efter en strafskærpelse.

Rigsadvokaten afgav i 2004 en redegørelse om straffene i voldssager omfattet af straffelovens §§ 244-246 efter den strafskærpelse, der skete ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, jf. Rigsadvokaten Informerer nr. 7/2004, der er tilgængelig i Anklagemyndighedens Vidensbase. Det fremgår af redegørelsens afsnit 6, at det på daværende tidspunkt var Rigsadvokatens opfattelse, at der i domstolenes strafudmåling i voldssager i vidt omfang var taget højde for den skærpelse af

straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens §§ 244–246 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Det var dog samtidig i et vist omfang tvivlsomt, om strafskærpelsen havde medført forhøjede straffe i et antal konkrete sager, ligesom der i en del sager var udmålt straffe, hvor der ikke kunne antages at foreligge en forhøjelse med en tredjedel i forhold til de hidtidige straffe. På den baggrund var det Rigsadvokatens opfattelse, at der hos anklagemyndigheden fortsat skulle være særlig opmærksomhed på strafudmålingen i voldssager.

Rigsadvokaten undersøgte endvidere straffniveauet i voldssager i 2007, jf. Rigsadvokatens oversigt over sanktionsniveauet i sager om overtrædelse af §§ 244-246 – februar 2007, der er tilgængelig i Anklagemyndighedens Vidensbase, hvor udvalgte landsretsdomme om vold efter §§ 244-246 afsagt i perioden fra 1. september 2006 til udgangen af februar 2007 er beskrevet. Undersøgelsen indeholder ikke nogen konklusion vedrørende de udmålte straffe.

Som det fremgår ovenfor vedrørende de enkelte voldsbestemmelser, er der efterfølgende sket flere skærper af straffene for vold efter straffelovens §§ 244, 245 og 246.

Der er endvidere sket flere ændringer i anvendelsesområdet for betingede domme i voldssager, herunder anvendelsesområdet for betingede domme med vilkår om samfundstjeneste, jf. kapitel 2, afsnit 1.2.

3.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 244 om simpel vold

3.2.2.1. Straffelovens § 244, stk. 1, om simpel vold

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, ses i praksis at blive udmålt i niveauet fra en kort fængselsstraf af minimum 7 dages fængsel til fængsel i flere måneder. I særlige tilfælde er straffen udmålt til dagbøder.

I tilfælde, hvor der foreligger flere forhold af § 244-vold til samtidig pådømmelse, ses der også at være udmålt straffe af fængsel i flere måneder, jf. f.eks. TfK 2019.1236V, hvor en skolelærer blev idømt 9 måneders fængsel, delvist betinget, for i flere tilfælde at have udøvet vold mod skoleelever.

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 244, stk. 1, er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er dømt for et tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Herudover er medtaget enkelte højesteretsdomme ældre end 10 år, i det omfang dommene kan anses for retningsgivende for straffniveaue på de enkelte områder med forbehold for de ændringer af anvendelsesområdet for betingede domme, herunder med vilkår om samfundstjeneste, der efterfølgende er sket.

Dommene er inddelt i tilfældegrupper ud fra typen af vold (gadevold, familievold, vold mod børn i nære relationer, tilfældig konfliktvold, restaurationsvold og anden type vold).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af en fængselsstraf som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Det bemærkes, at gennemgangen også omfatter sager, der tidligere var omfattet af straffelovens § 244, stk. 1, men som nu er omfattet af straffelovens § 244, stk. 2, om gentagen vold begået af personer i eller nært tilknyttet til den forurettedes husstand, f.eks. vold mod en samlever/ægtefælle og vold mod børn.

(a) Gadevold

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, side 142, er gadevold beskrevet som tilfælde, hvor voldsmanden på gaden, i et S-tog eller på tilsvarende steder overfalder en for ham ukendt person, oftest uden nogen foranledning fra den overfaldnes side. Denne definition anvendes også i den følgende gennemgang. Definitionen er i øvrigt også anvendt i bl.a. gennemgangen af retspraksis om gadevold i Rigsadvokatens redegørelse fra 2004.

Fra retspraksis vedrørende gadevold kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

TfK 2013.559/3V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved en nat på et torv at have skubbet F i brystet og tildelt ham et knytnæveslag i ansigtet, hvilket bevirkede, at F knækkede en tand. Efter oplysningerne om T's gode personlige forhold samt under hensyn til, at T ikke tidligere var straffet, og at han var 18 år på gerningstidspunktet, fandt landsretten det undtagelsesvis forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.240V: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på gaden at have tildelt F to slag i ansigtet med knyttet hånd. Ved straffastsættelsen

lagde både by- og landsretten vægt på, at der var tale om to knytnæveslag uden store skader på F. Volden havde sit udspring i en diskussion på et værtshus, men blev udøvet på et tidspunkt, hvor episoden på værtshuset var overstået og under omstændigheder, hvor T som del af en gruppe efterfølgende havde opsøgt F, og hvor personer fra gruppen bidrog til at afskærme T og F. Efter forholdets karakter var der uanset T's gode personlige forhold ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.679V: T straffet med 50 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved på gaden at have skubbet F1 på kroppen, hvorved han faldt bagover, og ved på samme tid og sted at have skubbet F2 på kroppen, hvorved han faldt bagover og ramte en lygtepæl. F2 havde bl.a. let ømhed i nakken, ømhed ved berøring af muskel i højre side af nakken og let ømhed af skulder, når armen førtes helt op til øret. T var tidligere straffet for vold i 2011 med betinget fængsel i 30 dage og i 2012 med fængsel i 60 dage, som var en fællesstraf med den betingede dom fra 2011. Landsretten anførte, at T's tidligere domme for vold vedrørte forhold begået i maj 2011 og januar 2012, hvor T var henholdsvis 17 og 18 år. Landsretten lagde til grund, at T havde brudt med sin tidligere omgangskreds og nu havde gode personlige forhold med egen bolig og fast arbejde. På den baggrund var det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste.

TfK 2012.342/2Ø: T2 straffet med 3 måneders fængsel for navnlig vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i forening med T1 at have slået F med knyttet hånd i hovedet og efterfølgende sparket F i hovedet, mens han lå ned, hvilket bevirkede, at F pådrog sig brud på næse og kæbe. T2 var herudover skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på voldens karakter af grov og umotiveret gadevold og på de skader, som F pådrog sig.

U 2012.795V: T straffet med 6 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved om natten på gaden at have tildelt F to knytnæveslag i hovedet, så F faldt omkuld, og en pulsåre på hjernen bristede med blødning til følge. F afgik ved døden ca. 1 uge senere. Ved straffastsættelsen blev der i formildende retning lagt vægt på, at der var tale om to knytnæveslag, som ikke medførte ydre skader. I skærpende retning blev der lagt vægt på, at volden var begået uden rimelig anledning, og at F afgik ved døden som følge af hændelsen.

(b) Familievold (partnervold)

Familievold omfatter ifølge betænkning nr. 1099/1987, side 142, tilfælde, hvor vold udøves over for en hustru, samlever, kæreste eller lignende, eventuelt en person, som gerningsmanden

tidligere har haft et sådant forhold til og nu har opsøgt. Familievold omfatter derimod ikke vold mod børn.

Denne definition af familievold anvendes også i den følgende gennemgang, dog således at sager om vold i nære relationer omfattet af straffelovens § 244, stk. 2, er behandlet samlet i et særskilt afsnit, jf. afsnit 3.2.2.2 nedenfor. Desuden omfattes naturligvis alle typer af partnervold kønsneutralt. Definitionen er i øvrigt også anvendt i bl.a. gennemgangen af retspraksis om familievold i Rigsadvokatens redegørelse fra 2004.

Fra retspraksis vedrørende familievold, som ikke er omfattet af straffelovens § 244, stk. 2, kan der henvises bl.a. til følgende afgørelser:

TfK 2012.246Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved under kørsel i bil at have tildelt sin fraseparerede ægtefælle adskillige slag i ansigtet samt revet hende i håret. Forurettede forklarede for landsretten, at hun ikke huskede, om slagene var med flad hånd, med bagsiden af hånden eller begge dele. Henset til at den udøvede vold måtte anses for sammenhængende med T's sindstilstand i en diskussion med sin fraseparerede ægtefælle, at den udøvede vold ikke havde medført skade, og at T i øvrigt havde gode personlige forhold, blev straffen gjort betinget.

TfK 2012.546Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have tildelt sin ægtefælle, F, et slag på venstre skulder med en træhammer, hvorved F fik et blå mærke på venstre overarm (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2019.504Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have slået sin hustru med en taske og en sutsko.

TfK 2015.647V: T straffet med 30 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved efter forudgående tumult med sin kæreste, F, mens F lå på gulvet, at have vredet hendes arme om på ryggen og vredet hendes venstre ben ud til siden. Under sagens behandling i landsretten forklarede T, at han og F var kærester igen. På baggrund af T's alder og personlige forhold, herunder at han tidligere i 2011 var dømt for vold, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffen betinget bl.a. med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2013.263V: T straffet med 50 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have tildelt sin tidligere samlever, F, to knytnæveslag i ansigtet i forbindelse med,

at F forsøgte at tage sin mobiltelefon ud af T's hånd. Ved straffastsættelsen blev der i skærpende retning lagt vægt på, at det var T, der var kommet til stede, at det var ham, der havde været den udfarende, og på voldens karakter. I formildende retning blev der lagt vægt på, at T ikke tidligere var straffet. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2013.319V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved på bopælen at have slået sin hustru, F, adskillige gange i hovedet med knyttet hånd, så hun faldt omkuld på gulvet og brækkede armen, ligesom T havde kastet et nøglebundt efter hende uden at ramme. Under hensyn til, at T ikke tidligere var straffet, og efter oplysningerne om T's gode personlige forhold, blev straffen gjort betinget.

U 2016.118Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have taget fat om sin tidligere ægtefælles hals med sin arm, hvorefter T tildelte hende et slag med knyttet hånd og et spark, da han væltede omkuld. Henset til den udvidelse af adgangen til at anvende samfundstjeneste som alternativ til ubetinget fængsel, der skete ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v., fandtes straffen at kunne gøres betinget bl.a. med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.217V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved, efter at T havde indfundet sig hos sin ekskæreste, F, to gange at have grebet fat tæt ved F's hals, dels med én hånd, dels begge hænder, så hun havde svært ved at trække vejret, samtidig med, at han skubbede hende op mod et vindue og forsøgte at tvinge hendes ansigt opad. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på karakteren og omfanget af den udøvede vold, og at den var begået, mens F's mindreårige barn så på, og efter at T uden aftale havde indfundet sig i F's lejlighed, som han var blevet bedt om at forlade. Landsretten fandt straffen på 60 dages fængsel passende fastsat, men gjorde i modsætning til byretten straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.602V: T straffet med 60 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have skubbet kraftigt til F og kastet hende ned i gulvet flere gange, hvorefter han slog hende med knyttet hånd flere gange på kroppen, ligesom han slog hende flere gange i ansigtet. Det fremgik af sagen, at T havde haft et kæresteforhold til F. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.149V: T straffet med 80 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved uberettiget at have skaffet sig adgang til F's lejlighed og, mens hendes 5-årige søn overværede

det, flere gange at have slået F i ansigtet med både knyttet og flad hånd, ligesom T sparkede hende en enkelt gang i brystet, hvilket medførte, at F kortvarigt mistede bevidstheden. F pådrog sig i den forbindelse blå mærker flere steder og hævelser. T var tidligere straffet i 2014 med fængsel i 5 måneder for bl.a. røveri og vold. T forklarede om sine personlige forhold, at han og F fortsat var kærester, og at deres forhold gik meget bedre nu. De modtog begge familiebehandling vedrørende varetagelsen af forældremyndigheden over deres fælles barn. Han og F boede efter rådgivning fra deres behandlere ikke sammen. Ved fastsættelsen af straffen blev der på den ene side lagt vægt på voldens karakter, at volden var begået under overværelse af F's 5-årige søn i F's hjem, og at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet. På den anden side blev der lagt vægt på, at T havde erkendt forholdet, at der var gennemført konfliktråd, og at T havde forbedret sine personlige forhold. Efter forholdets karakter var der uanset T's forklaring om, at han arbejdede på at forbedre sine personlige forhold ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.354V: T straffet med 3 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved i en lejlighed at have slået sin samlever, F, flere gange i hovedet med knyttet hånd, så hun pådrog sig en flænge over næseryggen. T forklarede for landsretten bl.a., at han og F nu boede sammen i en ny lejlighed. Samlivet gik godt, og de ventede barn sammen. T var tidligere straffet i 2010 med fængsel i 3 måneder for vold efter straffelovens § 244 og overtrædelse af § 119, stk. 1. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at han tidligere var straffet for vold, og på voldens karakter og omfang. Uanset oplysninger om T's personlige forhold var der efter forholdets karakter ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

(c) Vold mod børn i nære relationer

Denne kategori omfatter sager om simpel vold mod børn i nære relationer. Kategorien omfatter alene vold mod børn i nære relationer og således ikke f.eks. en lærers eller pædagogs vold mod en skoleelev mv.

Udsondringen af denne kategori har bl.a. til formål at kunne vurdere strafniveauet i relation til det tilsigtede, forhøjede strafniveau ved indførelsen af straffelovens § 244, stk. 2. Praksis vedrørende denne relativt nye bestemmelse er omtalt nedenfor i afsnit 3.2.2.2, mens der her kun er omtalt domme, hvor forholdet er henført under § 244, stk. 1.

Det bemærkes i den forbindelse, at der i nedenstående både er omtalt domme om forhold begået inden indførelsen af straffelovens § 244, stk. 2, og efter indførelsen af denne bestemmelse. Forholdene begået *efter* indførelsen af § 244, stk. 2, må, idet forholdet er henført under § 244, stk. 1, antages at falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Disse domme er således

ikke direkte sammenlignelige med domme vedrørende forhold henført under § 244, stk. 2. Forholdene begået *inden* bestemmelsens ikrafttrædelsestidspunkt, kan efter omstændighederne være af den karakter, som i dag er omfattet af § 244, stk. 2, og er således relevante for vurderingen af effekten af lovændringen, hvorved § 244, stk. 2, blev indført.

I domme om vold mod børn indgår som udgangspunkt de samme momenter som i andre volds-sager, herunder voldens karakter og omfang, eventuelle skader på den forurettede og den tiltaltes eventuelle tidligere straffe. Sager om vold mod børn adskiller sig imidlertid fra andre volds-sager ved, at forudgående omstændigheder som f.eks. skænderier eller provokationer, der i andre voldssager ofte tillægges vægt i formildende retning, som udgangspunkt ikke tillægges betydning ved straffastsættelsen, jf. herved også Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om vold mod børn (§§ 244-246), punkt 5.2.1. Dog er der i enkelte af de mildere tilfælde af vold mod et barn blevet lagt en vis vægt på, at barnet f.eks. var meget vanskeligt at styre.

Fra retspraksis vedrørende vold mod børn, jf. straffelovens § 244, stk. 1, begået før lovændringen, hvorved § 244, stk. 2, indsattes, kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

TfK 2014.815V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved i et omklædningsrum i en svømmehal at have taget hårdt fat i overarmen på sin 7-årige søn, F, med stribeformede blodudtrædninger til følge. T var tidligere straffet i 2013 med 3 måneders betinget fængsel for vold efter straffelovens § 244. T, der den pågældende dag havde haft samvær med F og en anden søn, havde taget drengene med i en svømmehal, og da svømningen var forbi, ville F først ikke op af bassinet, og derefter var der problemer med at få ham i bad. Det fremgik af sagen, at T til sidst havde mistet tålmodigheden og var blevet ophidset og som følge heraf havde taget hårdt fat i F's ene overarm. Det fandtes bevist, at T havde grebet fat i F's overarm, og at grebet havde været så hårdt, at T havde overtrådt straffelovens § 244. Straffen blev gjort betinget, idet der blev lagt vægt på, at voldsforholdet havde været af mindre alvorlig karakter, og at det efter bevisførelsen kunne lægges til grund, at F havde været meget vanskelig at styre den pågældende dag.

TfK 2015.695V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have givet sin kærestes søn, F, der var ca. 3 år gammel, ét slag med flad hånd i bagdelen. T forklarede om episoden bl.a., at han passede F, som begyndte at spille vand med vilje, hvilket bevirkede, at T insisterede på, at F skulle holde op. F blev vred og sparkede til forskellige ting og også til en kat. T hev herefter F's bukser og underbukser ned, lagde ham over knæet og gav ham et slag bagi. Landsretten lagde til grund, at volden mod F havde bestået i ét slag med flad hånd i bagdelen med blå mærker til følge. F havde været i T's varetægt, og T havde, inden han slog, forsøgt at få F til at holde op med at sparke til en kat. T var ustraffet og

boede sammen med F's mor og F, og han havde i øvrigt gode personlige forhold. På den baggrund var det forsvarligt at gøre straffen betinget.

TfK 2015.139Ø: T1 straffet med 40 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved flere gange i perioden fra 2009 til 2013 at have tildelt sin søn F, født i 2003, knytnæveslag, om end ikke særligt hårdt, på kroppen. T1 var herudover skyldig i nogle gange at have overbruset F, som var iført tøj, med koldt vand. T1 var tidligere straffet i 2006 med bøde for vold efter straffelovens § 244. F's mor, T2 blev fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244 ved enkelte gange i den anførte periode at have tildelt F en lussing og ved i et tilfælde at have undladt at gribe ind, da F blev overbruset med koldt vand af T1. T2 blev straffet med 20 dages betinget fængsel.

TfK 2018.405V: T straffet med 40 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved foran et sportscenter i en bil at have slået sin 12-årige søn, S, der led af ADHD, på låret med knytnæve, og lidt efter, da de stod ved siden af bilen, at have slået sønnen med knytnæve i maven. Efter oplysningerne om T's personlige forhold blev straffen gjort betinget uden vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2015.1050Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have sparket sin 6-årige søn flere gange på låret med mærker til følge.

TfK 2016.1185V: T1 og T2 straffet med 50 og 60 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i perioden fra 2010 til 2015 mange gange at have slået deres to børn, sønnen F1, født i 2005, og datteren F2, født i 2007, med flad hånd i bagdelen, ligesom faderen, T2, havde tildelt begge børn en lussing. Straffene blev gjort betinget, idet der blev lagt vægt på de tiltaltes gode personlige forhold, de nære følelsesmæssige relationer mellem de tiltalte og børnene, og at forældrene nu deltog i et kommunalt forløb for at få redskaber til det løse det høje konfliktniveau i hjemmet.

TfK 2016.1447V: T1 straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have taget kvælertag på sin kærestes 12-årige søn, F, og væltet ham omkuld, hvorved F slog hovedet mod en vaskemaskine, og derpå taget hårdt fat i hans arme og ved skub i ryggen ført F ind på hans værelse, hvor han fortsatte med at slå F og igen tog kvælertag på ham. F's mor, T2, var tiltalt for vanrøgt efter straffelovens § 213 og medvirken til vold ved at have medvirket til T1's voldsudøvelse og undladt at gribe ind. T1 blev i byretten fundet skyldig. T2 blev også fundet skyldig i tiltalen, idet det kunne lægges til grund, at T2 havde stået ved siden af, da T1 første gang tog fat om halsen på F, og

T2 havde ikke grebet ind og havde tilladt T1 at fortsætte voldsudøvelsen. T1 blev straffet med 40 dages fængsel, og T2 blev straffet med 20 dages betinget fængsel. Landsretten tiltrådte, at T1 var fundet skyldig i vold som sket, hvorimod der ikke var grundlag for at anse T2 for skyldig i vanrøgt. T2 havde imidlertid på kort afstand overværet, at T1 tog halsgreb på F ude i køkkenet, og hun greb ikke ind, ligesom hun heller ikke greb ind over for den senere voldsudøvelse, der strakte sig over en vis tid, andre steder i huset. På den baggrund blev T2's passivitet betragtet som accept af voldsudøvelsen. Straffen for T1 blev forhøjet til fængsel i 60 dage, som det uanset forholdets karakter var forsvarligt at gøre betinget med vilkår om samfundstjeneste. T2's straf blev forhøjet til 30 dages betinget fængsel, idet det tiltrådtes, at denne straf var gjort betinget.

TfK 2018.967V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i årene 2006-2017 på forskellige adresser flere gange at have slået sin datter F1, født i 2003, med flad hånd, skubbet og rusket hende, og i årene 2011-2017 på samme måde at have slået sin datter F2, født i 2005.

TfK 2012.352Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i perioden fra 2010 til 2011 at have tildelt sin søn, født i 2003, gentagne slag i ansigtet med flad hånd, et skub mod hagen med flad hånd samt gentagne slag mod arme og ben med knyttet hånd med blå mærker til følge. I byretten blev T straffet med 60 dages fængsel, hvoraf de 30 dage blev gjort betinget. Landsretten forhøjede efter voldsudøvelsens karakter og tidsmæssige udstrækning samt under hensyn til, at volden var begået mod T's mindreårige søn, der havde været stærkt psykisk præget heraf, straffen til 3 måneders fængsel. Straffen blev under hensyn til T's gode personlige forhold, de nære følelsesmæssige relationer mellem parterne og til, at samværet nu var genoptaget, undtagelsesvis gjort betinget bl.a. med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffen betinget uden vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2012.362Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have forøvet vold mod sin 8 uger gamle steddatter, så hun blev påført spiralbrud på venstre lårben. Der var rejst tiltale for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, men forholdet blev henført under straffelovens § 244, idet der ikke var ført bevis for, at volden havde været af den i § 245, stk. 1, omhandlede karakter.

TfK 2020.1069/2Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1). T, der var far til tre børn, som i gerningsperioden var 9, 7 og 4 år, havde udøvet vold mod børnene i form af slag med flad og knyttet hånd i hovedet og på kroppen samt skub og spark gennem ca. 10 måneder. Landsretten udtalte, at da volden var udøvet løbende over for

tre mindre børn og havde en vis systematisk karakter, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2012.805V: T straffet med 4 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved at have slået både sin mindste søn, F1, født i 2001, og storebroderen, F2, født i 1998, med bl.a. et reb og slag i baghovedet. T var tidligere straffet i 2009 med 20 dages betinget fængsel med vilkår om bl.a. samfundstjeneste for vold mod F1. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om vold i gentagelsestilfælde, og at der var tale om vedvarende vold mod to mindreårige børn i T's varetægt (disSENS for fængsel i 3 måneder).

TfK 2015.202Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved over en længere periode at have udøvet vold mod sine fire børn født mellem 2002 og 2007, idet T havde slået dem med flad hånd i ansigtet, slået dem i maven med knyttet hånd, hevet dem i håret, nevet dem i ørene og sparket dem på benene, ligesom det ældste barn blev slået med en ledning eller lignende samt med sko og en vifte og det næstældste barn blev slået med en sko i ryggen og på benet og med flad hånd i ansigtet. Der var rejst tiltale mod T for grov vold og mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, hvilket han imidlertid blev fri-fundet for, idet forholdet i stedet blev henført under straffelovens § 244.

TfK 2019.487V: T1 straffet med 4 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i perioden fra januar 2008 til januar 2016 flere gange at have tildelt sin datter, F, slag på kroppen, ben, hænder og bagdelen med et bælte, en sko, en plastikstang til persiener og en træstok, ligesom han tildelte hende slag på hovedet med flad hånd, rykkede hende i håret og i ørerne samt klemte hende om armen. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på den lange periode, hvor voldshandlingerne var begået, og omstændighederne ved volden, herunder at den var sket under anvendelse af forskellige redskaber, og at volden var udøvet af T1 og datterens mor, T2, der som forældre måtte anses for at være særlige omsorgspersoner i forhold til F. Der var ikke grundlag for at gøre straffen for T1 helt eller delvist betinget.

TfK 2013.333V: T straffet med 6 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i perioden fra 2006 til 2012 på forskellige adresser i adskillige tilfælde at have udsat sin ene søn, F1, født i 2002, for vold i form af bl.a. lussinger, slag i bagdelen og for en gang at have spulet ham med en haveslange med koldt vand. T havde endvidere i perioden fra 2008 til 2012 udsat sin anden søn, F2, født i 2006, for vold i form af bl.a. lussinger, spark på kroppen og skub. Drengenes mor var også tiltalt for vold mod drengene, til dels medvirken til faderens vold. Moren blev i byretten straffet med fængsel i 60 dage, og hun ankede ikke dommen til landsretten.

TfK 2012.444/2Ø: T straffet med 9 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) over for sin datter, F1, født i 1991, og sin søn, F2, født i 1994, idet han i perioden fra 2005 til henholdsvis 2009 og 2010 ofte og jævnlige tildelte begge børn lussinger og slag med flad hånd og yderligere tildelte F1 knytnæveslag og slag med livrem eller bælte, ligesom T ved en enkelt lejlighed tildelte F2 slag med livrem.

Fra retspraksis vedrørende vold mod børn, jf. straffelovens § 244, stk. 1, begået helt eller delvist efter lovændringen, hvorved § 244, stk. 2, indsattes, kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

TfK 2021.438/2V: T straffet med 20 dages fængsel betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved at have slået sin søn, F, der var 4 år, på hans blotlagte numse, så der fremkom et mærke. Landsretten anførte om straffastsættelsen, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, der trådte i kraft den 1. januar 2020, at der som det helt klare udgangspunkt skal idømmes ubetinget fængselsstraf i sager om overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, hvor forurettede er et særligt værgeløst offer, herunder børn. Betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kan dog ifølge forarbejderne undtagesvist anvendes i sager, hvor der er tale om vold af begrænset karakter, og hvor volden f.eks. er begået over for et barn af en forælder, som reagerer i afmagt. Landsretten lagde til grund, at volden havde været af begrænset karakter, og at den var begået i afmagt. Straffen blev derfor gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste og alkoholbehandling.

TfK 2022.32V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved at have tildelt sin mindreårige søn et slag i ansigtet med bagsiden af en flad hånd, så sønnen pådrog sig næseblod. Landsretten anførte om strafudmålingen, at straffelovens § 62 blev ændret ved lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, der trådte i kraft den 1. januar 2020. T var ikke tidligere straffet af betydning for sagen, og han havde i flere år haft fast ansættelse i en virksomhed. T var fundet skyldig i et enkeltstående tilfælde af vold i form af et slag med bagsiden af en flad hånd med begrænset skade til følge, efter at hans mindreårige søn i ophidset tilstand havde sagt til ham, at han var skrædder uden værdi. På denne baggrund forelå der efter en samlet vurdering sådanne særlige omstændigheder, at det undtagesvist fandtes forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.1250/2V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved at have tildelt sin søn F1, der var født i 2009, et

slag i ansigtet og et slag i bagdelen med flad hånd og ved at have udøvet vold mod sine sønner F1 og F2, sidstnævnte født i 2010, idet T tildelte dem adskillige slag med flad hånd i hovedet, på ryggen og/eller bagdelen. Straffen blev fastsat under hensyn til voldens karakter, at der var tale om flere tilfælde af vold, og at T var primær omsorgsperson for F1 og F2. Henset til sagens karakter, herunder at volden havde været af begrænset karakter, og at den til dels var begået i en periode, hvor T havde haft personlige vanskeligheder, fandtes straffen undtagelsesvist at kunne gøres betinget bl.a. med vilkår om udførelse af samfundstjeneste.

TfK 2020.576Ø: T1 straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) mod sine børn, der var født i 2009 og 2010, idet T talrige gange slog og sparkede dem i hovedet og på kroppen, ligesom hun slog det ene barn på benene med en træpind. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 60 dage, der blev gjort betinget. Landsretten fandt under hensyn til, at volden var foregået over en længere periode, at den udmålte fængselsstraf skulle gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

(d) Tilfældig konfliktvold

I betænkning nr. 1099/1987, side 143, er tilfældig konfliktvold beskrevet som en kategori med uskarpe grænser, der omfatter tilfælde, hvor der opstår diskussion eller åben konflikt mellem gerningsmanden og en anden, som han forbigående er kommet i kontakt med, f.eks. vold udøvet over for en taxachauffør eller buschauffør, en kontrollør eller lignende.

Denne definition anvendes også i den følgende gennemgang. Definitionen er i øvrigt også anvendt i bl.a. gennemgangen af retspraksis om tilfældig konfliktvold i Rigsadvokatens redegørelse fra 2004.

Vold opstået i forbindelse med trafikale forhold er i den forbindelse også medtaget svarende til i redegørelsen fra 2004, ligesom også øvrige forbigående/spontant opståede konfliktforhold er medtaget.

Fra retspraksis vedrørende tilfældig konfliktvold kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

TfK 2019.387Ø: T straffet med 10 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have tildelt F et skub, så hun faldt. Baggrunden for episoden var, at F var kommet gående på vejen med en hund i snor og angiveligt havde spærret for T, der kom cyklende på vejen. Efter voldens karakter, og da T var ustraffet, blev straffen gjort betinget.

TfK 2017.367Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved under en uoverensstemmelse med en medtrafikant, F, at have skubbet F på armen og spyttet hende to gange bl.a. i ansigtet.

TfK 2021.228V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved som dørmænd at have slået F i hovedet med flad hånd. Retten lagde til grund, at F havde opført sig aggressivt og brugt ukvemsord, da T bad ham dokumentere sin alder. T var tidligere straffet i 2015 med 14 dages betinget fængsel for at have skubbet en vagt. Ved fastsættelsen af straffen lagde landsretten vægt på F's forudgående adfærd sammenholdt med voldens begrænsede omfang, og at den tidligere dom vedrørte vold i meget begrænset omfang.

TfK 2014.1030/3V: T straffet med 20 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved på en parkeringsplads at have skubbet til en kvindelig parkeringsvagt, så hun ramte en mur. I byretten blev T straffet med fængsel i 10 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 20 dage, idet der blev lagt vægt på, at legemsangrebet havde været rettet mod en parkeringsvagt i forbindelse med dennes arbejde. Landsretten tiltrådte, at straffen var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

U 2006.2687H: T straffet med 20 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved at have spyttet en butiksekspedient i ansigtet. T var tidligere straffet i 2000 med en fællesstraf af fængsel i 1 år for vold mv. og i 2004 tidligere straffet med betinget fængsel i 14 dage for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Byretten idømte ham en fællesstraf af fængsel i 30 dage. Landsretten nedsatte straffen til fængsel i 20 dage. Højesteret udtalte, at det at spytte en anden person i ansigtet er en handling af en sådan karakter, at den må anses for omfattet af straffelovens § 244, og stadfæstede landsrettens dom på 20 dages fængsel.

TfK 2014.644Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have tildelt en mand, F, et knytnæveslag i ansigtet på en parkeringsplads. Inden voldsudøvelsen havde F, der mente, at han var ved at blive kørt ned af T, sparket eller slået til T's bil. Landsretten gjorde straffen betinget, idet landsretten efter sagens samlede omstændigheder, herunder T's særdeles gode personlige forhold, undtagelsesvist fandt det forsvarligt.

TfK 2014.678Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i forbindelse med en trafikpisode på en parkeringsplads at have tildelt en

kvinde et slag i ansigtet med ikke-knyttet hånd og skubbet en mand i brystet. Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel. Landsretten lagde til grund, at slaget og skubbet blev tildelt med forholdsvis begrænset kraft. Selv om volden var begået i forbindelse med en forudgående trafikepisode, hvilket i almindelighed må føre til anvendelse af ubetinget straf, fandt landsretten under hensyn til slagets og skubbets karakter samt T's personlige forhold, at straffen undtagelsesvis kunne gøres betinget. Straffen for T, der på grund af helbredsmæssige forhold ikke var egnet til at udføre samfundstjeneste, blev herefter gjort rent betinget.

TfK 2021.647/2V: T, der var buskontrollør, straffet med 30 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved at have udøvet vold mod en dreng i en bus. Efter T's forklaring lagde retten til grund, at T havde vurderet, at F, som var 14 år, kunne være så gammel, at han ikke kunne køre på børnebillet. Ifølge T's forklaring tog T fat i F's revers på jakken samtidig med, at han trak i hans arm for at trække ham op fra sædet og få ham ud af bussen. Ifølge F oplevede han, at T pressede sin underarm ind mod hans strube, så han havde vanskeligt ved at få luft, og at han efter episoden havde ondt i halsen. F's forklaring var til dels støttet af et andet vidnes forklaring, hvorefter T havde presset sin underarm mod det øverste af F's brystkasse. På den baggrund blev det lagt til grund, at T i forbindelse med sit tag i reversen på F's jakke havde udøvet et pres mod hans brystkasse af en sådan styrke, at han var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om en relativt begrænset voldsudøvelse, og på T's personlige forhold.

TfK 2015.1079V: T straffet med 30 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved at have slået en taxachauffør to gange i ansigtet med flad hånd. T var desuden skyldig i adskillige gange at have sparket på skydedøren i taxaens passagerside, så der skete skade for et ikke opgjort beløb. Ifølge T's forklaring var han kommet op at skændes med taxachaufføren om ruten. Det endte med, at taxachaufføren ikke ville køre for dem mere, og at han ville have penge for turen, hvorefter det "slog klik" for T. Der skete ikke væsentlige skader på F. Landsretten bemærkede, at det følger af forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v., at der ikke med lovforslaget var lagt op til en udvidet anvendelse af samfundstjeneste i sager, der er omfattet af straffelovens § 247, stk. 2, om vold mod personer, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsat for vold. Udgangspunktet er herefter, at vold mod denne persongruppe straffes med ubetinget fængselsstraf. Hverken T's gode personlige forhold eller det oplyste om omstændighederne ved voldsudøvelsen gav grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2019.600V: T straffet med 30 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1 og 2, ved at have givet en parkeringsvagt fra et

privat parkeringsselskab et kraftigt skub med begge hænder, efter at parkeringsvagten havde anbragt en parkeringsafgift i forruden på T's bil. T var tidligere straffet i 2011 for vold. Der var ikke grundlag for at gøre betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.732V: T straffet med 30 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have tildelt F, der var leder på den skole, hvor T's børn gik, et kraftigt skub, så F faldt og bøjede et ribben. T var tidligere straffet i 2020 med 30 dages betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Byretten idømte T 30 dages fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Byretten henviste bl.a. til forholdets karakter, T's personlige forhold og det forhold, at T havde været i konfliktråd og givet F en undskyldning. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 30 dage. På grund af det meget hurtige recidiv fandt landsretten, at der ikke var grundlag for helt undtagelsesvist at gøre straffen for volden betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten gjorde derfor straffen ubetinget.

TfK 2022.29V: T straffet med 30 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved at have overfaldet et postbud, F, under udførelsen af dennes arbejde, idet T kastede en pakke i hovedet på F. Det var ikke bevist, at F i forbindelse med sit arbejde var omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, hvorfor forholdet blev henført under straffelovens § 244, stk. 1. T var tidligere straffet i 2017 med fængsel i 4 måneder for bl.a. trusler efter straffelovens § 266 og vidnetrusler efter straffelovens § 123. Der var efter tiltalens udformning ikke grundlag for at fastsætte straffen under henvisning til straffelovens § 247, stk. 1. Henset til oplysningerne om T's personlige forhold, herunder hans forstraffe, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2022.474V: T straffet med 30 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved om natten på gaden ud for en sandwichbar at have tildelt F en lussing, efter at F havde sagt "hvad har du gang i" til T, efter at T havde været involveret i en episode med F's svigersøn. F forklarede, at hun ikke kendte T i forvejen, men at T havde gået på den samme skole som F's børn, så hun genkendte ham. T var som 17-årig tidligere straffet med betinget fængsel for grov vold. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på voldens karakter sammenholdt med T's forstraf.

TfK 2019.660V: T straffet med 40 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved ud for en butik som følge af en konflikt at have slået F to gange i ansigtet med knyttet hånd.

TfK 2015.1011Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have tildelt F, der sad i sin bil, et

knytnæveslag gennem den nedrullede siderude. Det fremgik af sagen, at T og F boede på samme vej, og at F havde påtalt, at T ikke havde styr på sine hunde. Byretten fastsatte straffen til 40 dages fængsel. Landsretten fandt straffen passende udmålt, men fandt det under henvisning til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v. forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.201V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have givet en bilist, F, et knytnæveslag i hovedet. Årsagen til voldsepisoden var, at T havde cyklet på vejbanen, idet cykelstien var i dårlig stand, og da F var kommet kørende forbi, havde F dyttet. Herefter havde T givet F ”fingeren”, hvilket havde fået F til at standse foran T og stige ud af bilen og henvende sig til T. Efter bevisførelsen blev det lagt til grund, at T havde slået F, da F sad i bilen. Efter det oplyste om T’s gode personlige forhold og omstændighederne ved voldsudøvelsen var det forsvarligt at gøre betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.1305/2V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have tildelt F, der sad på førersædet i sin taxa, et slag i ansigtet. Retten lagde til grund, at episoden mellem T og F blev indledt med en trafikalsituation, hvor T og F dyttede ad hinanden, og at T stoppede sin bil og gik hen til F, der sad i sin taxa med nedrullet siderude. T tildelte herefter F et slag. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at volden tillige skulle henføres under straffelovens § 247, stk. 2, om vold mod en person, der efter karakteren af sit arbejde er særligt udsat for vold. Landsretten anførte om dette, at volden var udøvet i forbindelse med en almindelig trafikals uoverensstemmelse og ikke under omstændigheder, hvor straffelovens § 247, stk. 2, tilsigter at værne taxachauffører imod vold, og straffelovens § 247, stk. 2, blev derfor ikke citeret. Under henvisning til voldens karakter og omstændighederne, hvorunder forholdet var begået, blev straffen gjort betinget med vilkår om udførelse af samfundstjeneste.

TfK 2018.141V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have udøvet vold mod F, der var 16 år, på grund af en uoverensstemmelse om en bold, som F tog fra T’s have. Ved en lægeundersøgelse kunne der konstateres blodudtrædninger i begge øjne på F og trykmærker og begyndende blodudtrædninger på halsen og omkring struben, og det fandtes derfor bevist, at T havde holdt sin ene underarm mod halsen på F. Ved fastsættelsen af straffen blev der på den ene side lagt vægt på voldens omfang og de skader, der var konstateret i forbindelse med lægeundersøgelsen af F, og på den anden side det forudgående forløb.

TfK 2015.94/2Ø: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have tildelt en anden bilist, F, et knytnæveslag i ansigtet i anledning af en trafikalt uoverensstemmelse. Landsretten tiltrådte under hensyn til forholdets karakter af meningsløs vold mod en medtrafikanter, at der uanset de begrænsede skader og T's gode personlige forhold ikke var grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2015.830V: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved ud for et værtshus at have tildelt en dørmænd ét slag i ansigtet med knyttet hånd. T var tidligere straffet i 2011 for røveri og i 2014 for bl.a. trusler. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at T tidligere var straffet for personfarlig kriminalitet, og at volden var begået mod en dørmænd.

TfK 2016.1022V: T straffet med 40 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved under arbejde i et omrejsende tivoli at have tildelt F en skalle i ansigtet, hvorved F havde brækket næsen. Det blev lagt til grund, at F uden rimelig anledning og i højlydte vendinger havde blandet sig i forbindelse med, at T og hans kolleger var ved at vise nogle unge mennesker bort. T var i 2010 og 2013 tidligere straffet for vold, i 2013 i forbindelse med hans job som dørmænd. Ved fastsættelsen af straffen var det en formildende omstændighed, at F havde blandet sig i en situation, hvor nogle unge mennesker skulle vises bort.

TfK 2016.1232V: T straffet med 40 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved på en parkeringsplads at have slået F en gang med flad hånd på halsen. F havde forstuvet nakkemuskulaturen med betydeligt nedsat bevægelighed på grund af smerter. T var tidligere straffet i 2010 med fængsel i 2 år og 6 måneder for bl.a. grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1. Der var tale om et slag af en vis kraft, og volden var udøvet i forbindelse med stridigheder efter et færdselsuheld, som skyldtes T's egen kørsel. Herefter og under hensyn til, at T tidligere var straffet for vold, blev straffen fastsat som anført. Den omstændighed, at F inden voldudøvelsen måtte have spyttet på T, kunne i lyset af voldens karakter, optakt og slagets styrke ikke føre til en formildelse af straffen. Henset til at der var tale om vold i gentagelsestilfælde og til sagens konkrete omstændigheder, herunder særligt det forløb, der ledte op til episoden, hvor det blev lagt til grund, at det var T, der var den udfarende og den opsøgende part, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.105V: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved en nat på et diskotek at have slået en dørmænd i ansigtet med knyttet hånd. T var herudover skyldig i at have ødelagt indgangsdøren til diskoteket med en

affaldscontainer, så der skete skade for ca. 7.000 kr. Landsretten anførte med henvisning til forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v., at der ikke med lovforslaget er lagt op til en udvidet anvendelse af samfundstjeneste i sager, der er omfattet af straffelovens § 247, stk. 2, om vold mod personer, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsat for vold. Udgangspunktet er derfor, at vold mod denne persongruppe straffes med ubetinget fængselsstraf. Hverken det oplyste om T's personlige forhold eller den omstændighed, at T ikke tidligere var straffet, eller omstændighederne ved voldsudøvelsen gav grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffet betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2018.1191V: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved en nat på en bodega at have tildelt en dørmænd, F, et knytnæveslag i ansigtet. T forklarede, at han havde slået F, fordi han havde opfattet ham som provokerende, idet F havde lukket nogle andre fra selskabet ind på bodegaen, mens T ikke kunne få lov til at komme ind. Landsretten anførte om strafudmålingen, at der efter forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste mv. ikke var lagt op til en udvidet brug af samfundstjeneste i sager om overtrædelse af straffelovens § 247, stk. 2, om vold mod personer, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsatte. Ubetinget fængselsstraf er derfor udgangspunktet. Herefter, og da der ikke efter oplysningerne om T's personlige forhold eller i øvrigt forelå særlige omstændigheder, der gav grundlag for at fravige udgangspunktet, blev straffen gjort ubetinget.

TfK 2020.1095/2Ø: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have slået ud efter F flere gange med knyttede hænder, hvoraf et ukendt antal slag ramte F i hovedet. T var herudover skyldig i hærværk, jf. straffelovens § 291, stk. 1, ved i forbindelse med episoden at have hevet F's solbriller af og smidt dem på kørebanen. T havde standset F ved at køre ind foran ham efter en uenighed i trafikken, hvorefter T var gået hen til F, der sad fastspændt i bilen, og havde slået ham bl.a. med knyttet hånd ind gennem ruden. F, der var pensionist, fik ikke fysiske skader. T var ikke egnet til samfundstjeneste. Byretten udmålte straffen til fængsel i 40 dage og fandt undtagelsesvist, at straffen kunne gøres betinget, idet byretten lagde vægt på voldens begrænsede følger og på oplysningerne om T's personlige forhold. Landsretten stadfæstede straffens udmåling, men fandt efter omstændighederne i forbindelse med volden ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at straffen for meningsløs trafikvold er ubetinget fængsel.

TfK 2021.306V: T straffet med 40 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved om aftenen i et sommerhus, hvor T indfandt sig, at have tildelt F et skub i brystet med begge hænder, så han blev skubbet tilbage i en væg. T indfandt

sig i sommerhuset tæt på hans ejendom, fordi nogle unge mennesker i sommerhuset havde spillet høj musik. T var tidligere straffet flere gange for vold, senest i 2016 med fængsel i 10 måneder bl.a. for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 40 dage og gjorde straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 40 dage. Landsretten anførte herefter, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, der trådte i kraft den 1. januar 2020, at der som det helt klare udgangspunkt ikke bør anvendes samfundstjeneste i sager, hvor tiltalte tidligere er dømt for vold, og at det skal gælde, uanset om tiltalte på tidspunktet for domsafsigelsen har gode personlige forhold. Da T flere gange tidligere var straffet for personfarlig kriminalitet, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten stadfæstede derfor byrettens dom med den ændring, at straffen blev gjort ubetinget.

TfK 2015.672V: T straffet med 50 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved en nat at have nikket en taxachauffør, F, en skalle og efterfølgende tildelt ham et knytnæveslag. T blev i byretten straffet med fængsel i 50 dage. Landsretten tiltrådte udmålingen af straffen, men med henvisning til længden af den udmålte straf og til, at T var ustraffet og i øvrigt egnet til at udføre samfundstjeneste, fandt landsretten, uanset at der var tale om vold mod en person, der efter karakteren af sit arbejde var særligt udsat for vold, det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste.

TfK 2016.287/2V: T straffet med 50 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved en nat uden for et værtshus at have slået F, der var på arbejde som dørmænd, med knyttet hånd to gange i ansigtet. Uanset at der var tale om vold begået mod en person, der efter karakteren af sit arbejde er særligt udsat for vold, fandt landsretten det forsvarligt undtagelsesvist at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten lagde herved vægt på de begrænsede skader, der fulgte af volden, T's unge alder (18 år på gerningstidspunktet), samt at T ikke tidligere var straffet og var egnet til at udføre samfundstjeneste.

U 2005.2512/2H: T straffet med 50 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved at have slået en taxachauffør i ansigtet flere gange med knyttet hånd. Landsretten havde fastsat straffen under hensyn til, at volden var udøvet over for en taxachauffør, der er omfattet af straffelovens § 247, stk. 2, og at volden var begået efter den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 skete skærpelse af strafudmålingen i voldssager. Landsretten fandt ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at vold mod den persongruppe, der er omfattet

af straffelovens § 247, stk. 2, straffes med ubetinget fængsel. Højesteret fandt ikke fuldt tilstrækkeligt grund for at forhøje straffen og stadfæstede dermed landsrettens dom.

U 2016.95Ø: T straffet med 50 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i en taxa at have slået en taxachauffør, F, to gange i hovedet, hvoraf et af slagene var med knyttet hånd, og under episoden tillige uden for taxaen at have slået F to gange i hovedet, ligesom T forsøgte at sparke F.

TfK 2017.46V: T straffet med 50 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved at have udøvet vold mod taxachauffør F. Det fremgik af sagen, at T sammen med en bekendt satte sig ind i en taxa i Aarhus, og at T oplyste, at de ville køres til Skagen, selv om de skulle køres til Viby. Senere opstod der en diskussion i taxaen mellem T og F. T opførte sig aggressivt, og F sagde hurtigt til T og hans bekendte, at han ikke kunne køre med dem, hvorefter han standsede taxaen. T tog herefter fat i F og tildelte ham to knytnæveslag i ansigtet og på halsen. Efter forholdets karakter og alvor, herunder at forholdet var omfattet af straffelovens § 247, stk. 2, blev straffen udmålt som anført. Landsretten anførte, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v., at der ikke med lovforslaget er lagt op til en udvidet anvendelse af samfundstjeneste i forhold til de sager, der er omfattet af straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 2, om vold mod personer, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsat for vold. Efter forholdets karakter var der uanset oplysningerne om T's personlige forhold ikke grundlag for undtagelsesvis at fravige udgangspunktet om en ubetinget straf (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste).

TfK 2019.182V: T straffet med 50 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved uden for en pub at have nikket en dørmænd, F, en skalle i forbindelse med, at T var blevet bortvist fra stedet. F brækkede næsen, og F forklarede, at næsen blev skæv, og at han efterfølgende fik sat den på plads. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om uprovokeret vold med en brækket næse til følge, og at volden var begået over for en dørmænd, som var særligt udsat i kraft af sit erhverv. Uanset T's gode personlige forhold, herunder at han var ustraffet, var der ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at vold mod personer, der er omfattet af straffelovens § 247, stk. 2, skal straffes med ubetinget fængsel.

TfK 2020.263V: T straffet med 50 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved at have slået en taxachauffør, F, to gange i ansigtet. Årsagen til voldsudøvelsen var, at T havde slået på en taxa, som han var gået forbi. Chaufføren fra denne taxa, A, gik ud og påtalte det. F, der var chauffør i en anden taxa, indfandt sig, hvorefter T slog F. T var tidligere straffet for vold i 2009 og 2010. Han blev i byretten dømt for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1 og stk. 2, for to knytnæveslag og

straffet med fængsel i 50 dage. Landsretten fandt det ikke bevist, at slagene havde været med knyttet hånd. I landsretten blev T desuden under hensyn til de omstændigheder, hvorunder han havde slået F, frifundet for overtrædelse af straffelovens § 247, stk. 2, om vold mod en person, der efter karakteren af sit arbejde er særligt udsat for vold. Landsretten fandt dog straffen passende udmålt til 50 dages fængsel.

TfK 2022.91V: T straffet med 50 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved på en parkeringsplads med et stød i ryggen at have væltet en lastbilchauffør, F, omkuld, hvorefter T tildelte F adskillige slag i ansigtet og på kroppen med knyttet hånd, idet T, der også selv var lastbilchauffør, antog, at F var i færd med at stjæle fra T's lastbil. Efter voldens karakter og omstændighederne i øvrigt blev straffen efter en samlet vurdering udmålt som anført. Efter sagens forløb var der, uanset den tid, der var gået, siden forholdet var begået, ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2017.961V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved en nat uden for en ejendom at have taget fat om F's hals gennem et vindue og efterfølgende ude på gaden at have tildelt F et knytnæveslag, der medførte en flænge ved øjenbrynet, der blødte. T var tidligere straffet i 2010 for vold med 30 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste. Efter voldens karakter og omfang, og da T tidligere var straffet for vold, blev straffen udmålt som anført. Efter omstændighederne, herunder navnlig at T's tidligere straf for vold var fra 2010 og oplysningerne om hans gode personlige forhold, blev straffen gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.655Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved at have udøvet vold mod, F, der var 18 år, som befandt sig på T's 13-årige datters værelse, eftersom T antog, at F havde haft sex med datteren. T slog F flere gange i hovedet, satte et knæ i brystet på ham, pressede en knyttet hånd mod F's hals og slog ham flere gange på benene og armen med en træpind. Ved fastsættelsen af straffen lagde retten vægt på de begrænsede skader og på, at T's ophidselse ikke var helt ubegrundet.

U 2014.3210H: T straffet med 60 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have sparket F én gang i hovedet og derefter tildelt ham tre slag i ansigtet med knyttet hånd.

TfK 2015.1047V: T straffet med 60 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1 og 2, ved i forbindelse med en konflikt med en taxachauffør at have slået taxachaufføren to gange i ansigtet med knyttet næve. T var tidligere

straffet i 2004 og 2008 for vold efter straffelovens § 244, i det ene tilfælde mod en taxachauffør. T blev i byretten straffet med 50 dages fængsel. Landsretten udmålte efter en samlet vurdering af voldens omfang, og da volden var begået over for en taxachauffør og med henvisning til T's to forstraffe, straffen til fængsel i 60 dage. Landsretten tiltrådte med henvisning til T's tidligere domme, hvoraf den ene vedrørte vold mod en taxachauffør, at der ikke var grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste, idet den omstændighed, at der var forløbet nogle år siden de forudgående domme, ikke kunne føre til et andet resultat.

TfK 2016.645V: T straffet med 3 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved i et statsfængsel, hvor han afsonede en fængselsstraf, at have tildelt en medindsat, F, et knytnæveslag og en lussing i ansigtet. T var tidligere straffet for vold mv. senest i 2011 med fængsel i 8 år for bl.a. røveri af særligt grov beskaffenhed, til dels forsøg herpå. Henset til voldens omfang og karakter, T's forstraffe for vold og det forhold, at volden var begået under afsoning, jf. straffelovens § 81, nr. 12, blev straffen fastsat som anført.

TfK 2019.373Ø: T1-T4 straffet med 3 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved som passagerer i en taxa, hvor F var chauffør, i forening at have tildelt F et knytnæveslag i ansigtet og uden for taxaen tildelt ham flere slag og spark på kroppen, ligesom den ene af de tiltalte slog en telefon ud af hånden på F, da han forsøgte at ringe efter hjælp.

TfK 2019.1135V: T1 og T2 straffet med 3 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i forening på en parkeringsplads at have slået en ung kvinde, F, flere gange i ansigtet, revet hende i håret, væltet hende omkuld og sparket og trampet hende flere gange i hovedet, mens hun lå ned. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at volden var udøvet i forening, og at de tidligere var straffet for vold. Med samme begrundelse kunne straffen ikke, uanset deres gode personlige forhold, gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

(e) Restaurationsvold

Efter definitionen i betænkning nr. 1099/1987, side 142, er der tale om restaurationsvold, når den situation, der resulterer i vold, opstår på en restauration. Volden kan udøves over for en person, der var gerningsmanden ubekendt, eller som han enten i forvejen var eller tilfældigt er kommet i selskab med, i sjældnere tilfælde en indehaver, tjener, bartender eller garderobeansat.

Det bemærkes i den forbindelse, at restaurationsvold ikke var omfattet af den skærpelse af straffen med en tredjedel, der skete ved lov nr. 308 af 6. juni 2002, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2935.

Denne definition af restaurationsvold anvendes også i den følgende gennemgang, idet det dog bemærkes, at alle sager om vold i restaurationsmiljøet, herunder vold begået uden for en restauration, er medtaget i nedenstående gennemgang. Definitionen er i øvrigt også anvendt i bl.a. gennemgangen af retspraksis om restaurationsvold i Rigsadvokatens redegørelse fra 2004.

Fra retspraksis vedrørende restaurationsvold kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

TfK 2016.582V: T straffet med 20 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på et diskotek at have kastet et plastikglas i ansigtet på F. Byretten fastsatte straffen til 6 dagbøder à 500 kr. Under hensyn til voldens karakter fastsatte landsretten straffen til fængsel i 20 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

U 2015.111Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på et værtshus at have tildelt F et slag med flad hånd og et knytnæveslag i ansigtet. Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel. Landsretten fandt straffen passende udmålt, men fandt det, henset til de begrænsede skader, forsvarligt at gøre straffen betinget bl.a. med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.690V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på en bodega at have nikket F en skalle, hvorved F pådrog sig et rødt mærke nederst på panden og let ømhed. Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel, som blev gjort rent betinget. Landsretten fandt, at der efter voldens karakter, og da det ikke kunne lægges til grund, at F trods uoverensstemmelser havde givet T anledning til at nikke ham en skalle, efter en samlet vurdering uanset oplysningerne om T's gode personlige forhold ikke var grundlag for at gøre straffen betinget, uden at der blev tilknyttet vilkår om samfundstjeneste.

U 2011.2264H: T straffet med 30 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på en restauration at have tildelt F ét knytnæveslag i ansigtet. Efter landsrettens bevisresultat havde der forud for voldsudøvelsen været skubberi ved baren, hvor blandt andre T og F befandt sig, men det kunne ikke antages at være lagt til grund, at F havde givet anledning til voldsudøvelsen. Uanset oplysningerne om T's gode personlige forhold var der ikke grundlag

for betinget straf, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2017.657V: T straffet med 30 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 2, ved en sen aften på et værtshus, hvor T var stamkunde, at have udøvet vold mod den kvindelige bartender, F, ved at have taget hårdt fat i nakken på hende, hvorved han pressede hende ned mod gulvet. F havde påtalt, at T sad og sov, og hun havde hældt resten af hans øl ud. F forklarede, at hun havde haft ondt i nakken efterfølgende.

U 2019.4073H: T straffet med 30 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved ud for en bar at have tildelt F et knytnæveslag i ansigtet. For Højesteret angik sagen bl.a. straffastsættelsen. Højesteret tiltrådte, at straffen i overensstemmelse med praksis vedrørende restaurationsvold var fastsat til fængsel i 30 dage. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at gøre straffen betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet det ikke var oplyst, om T var villig og egnet til at udføre samfundstjeneste og om han havde mulighed herfor, selv om han havde bopæl i Polen.

TfK 2013.1005V: T straffet med 40 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på et diskotek at have slået F i ansigtet med knyttet hånd og lidt senere uden for diskoteket på ny at have slået F i ansigtet med knyttet hånd. F havde pådraget sig en hævelse og et sår over det ene kindben, let hævelse og sår på hagen, en overfladisk rift på overlæben og ømhed på den ene kind. Under hensyn til, at der var tale om restaurationsvold af begrænset omfang, og henset til T's unge alder blev straffen udmålt som anført. Med samme begrundelse og efter oplysningerne om T's gode personlige forhold fandt landsretten det forsvarligt undtagelsesvis at gøre straffen betinget.

TfK 2015.1218V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved uden for en ølstue at have skubbet A omkuld og slået F i ansigtet med knyttet hånd, så han pådrog sig et blåt øje og en flænge ved øjet, der blev syet. T var tidligere straffet for vold, bl.a. i 2007, hvor han var straffet med fængsel i 60 dage for grov vold i gentagelsestilfælde. Efter forholdets karakter og oplysningerne om T's personlige forhold, og når hensås til den øgede brug af samfundstjeneste, som var tilsigtet ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v., fandt landsretten det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten lagde tillige vægt på den tid, der var forløbet, siden T's senest var straffet for vold.

TfK 2016.309V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på et værtshus at have tildelt F i hvert fald to knytnæveslag i hovedet og nikket hende en skalle. F forklarede, at hun og T kom op at diskutere om F's ekskæreste, som skyldte T penge, før T udøvede vold mod hende. Det fremgik af oplysningerne i sagen, at den undersøgende læge havde konstateret, at F's næse var skæv, hævet og blå, og at der ikke var luftskifte i højre næsebor. Hun blev henvist til en øre-, næse- og halsafdeling, hvor hun var indlagt én dag. I overensstemmelse med ændringen af reglerne for samfundstjeneste, jf. lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v., hvor der var tiltænkt en udvidet brug af samfundstjeneste i sager om bl.a. vold, blev straffen gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2012.734V: T straffet med 40 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved på et værtshus at have slået F i ansigtet med knyttet hånd, så F brækkede næsen. Der havde været noget tumult, men F havde ikke blandet sig i den, og han havde i øvrigt ikke givet anledning til voldsudøvelsen. T var tidligere straffet i 2003 for vold. Uanset oplysningerne om T's gode personlige forhold var der ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at vold straffes med en ubetinget frihedsstraf. Der var derfor ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.533V: T straffet med 40 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, ved ud for en restauration at have slået F i hovedet med knyttet hånd, så F brækkede næsen. T blev i byretten straffet med fængsel i 40 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 40 dage. Vedrørende spørgsmålet om samfundstjeneste henviste landsretten til forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, der trådte i kraft den 1. januar 2020, og anførte, at det er forudsat, at der alene helt undtagelsesvist idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, hvis den forurettede har fået ikke ubetydelige fysiske eller psykiske skader som følge af den udøvede vold. Efter det oplyste om omfanget og karakteren af skaderne på F's næse og hans efterfølgende gener, herunder at han havde gennemgået en næseoperation, fandt landsretten, at volden havde medført ikke ubetydelige skader. T involverede sig – uden at der var anledning til det – i konfrontationen mellem F og en dørmand, og T slog umotiveret F i hovedet med knyttet hånd. Der forelå herefter ikke sådanne formildende omstændigheder, at der helt undtagelsesvist var grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget fængsel. Landsretten stadfæstede derfor dommen med den ændring, at straffen blev gjort ubetinget.

TfK 2021.1082/2Ø: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved en nat i restaurationsmiljøet at have nikket F en skalle, så F pådrog sig brud på næsen. Byrettens flertal fastsatte efter det forudgående forløb og skaden straffen til fængsel i 40 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte, at straffen for forholdet, der vedrørte vold i restaurationsmiljøet, var fastsat til fængsel i 40 dage. Landsretten anførte, at det følger af forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold er det forudsat, der trådte i kraft den 1. januar 2020, at der kun helt undtagelsesvist kan idømmes betinget dom med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, hvis den forurettede har fået ikke ubetydelige fysiske eller psykiske skader som følge af volden. Efter det oplyste om omfanget og karakteren af skaden på F's næse, herunder at han havde gennemgået en næseoperation, hvor man forsøgte at sætte hans næse på plads, fandt landsretten, at volden havde medført ikke ubetydelige skader. Da T desuden udøvede volden uden provokation, der kunne give anledning til, at han nikkede F en skalle, forelå der ikke sådanne formildende omstændigheder, at der helt undtagelsesvist var grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget fængsel. Straffen blev derfor gjort ubetinget.

U 2015.2363V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved ud for en restaurant at have skubbet F omkuld, hvorefter T sparkede F på kroppen og spyttede hende gentagne gange i hovedet. T blev ved byrettens dom straffet med 60 dages fængsel. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 60 dage, men fandt med henvisning til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v., hvorefter der var tiltænkt en udvidet brug af samfundstjeneste, det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste, selvom forholdet var begået før lovens ikrafttræden.

U 2016.115Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved en aften på en restaurant at have slået F flere gange i hovedet, på overkroppen og på armene. Byretten fastsatte straffen til 60 dages fængsel, der, henset til, at T tidligere var straffet for vold, ikke blev gjort betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte udmålingen af straffen. Med henvisning til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v. fandtes det, uanset at T tidligere ved dom i 2011 var straffet for ligeartet kriminalitet, ud fra en samlet vurdering af sagens omstændigheder, at der undtagelsesvis var grundlag for at gøre fængselsstraffen betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste. Der var herved navnlig henset til omfanget af den nu begåede vold, hvorved F kun blev påført begrænsede skader, og til, at volden var begået, efter at samfundstjenesten idømt ved dommen i 2011 var udført, og prøvetiden udløbet, samt til, at den vold, T tidligere var dømt for at have begået, var af

begrænset karakter. Endvidere var der henset til T's personlige forhold og til den udvidelse af anvendelsesområdet for brug af samfundstjeneste, som er tilsigtet med den ovennævnte ændring af straffeloven. Landsretten ændrede derfor byrettens dom i overensstemmelse hermed.

TfK 2015.1097V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved en nat på en beværtning at have nikket en gæst, F1, en skalle i ansigtet, så F1 bl.a. pådrog sig tandskader. T var herudover skyldig i vold efter straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 2, ved efterfølgende at have spyttet en dørmænd, F2, i ansigtet. T blev straffet med fængsel i 60 dage. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der i forhold 1 var tale om fuldstændig umotiveret vold, som F1 ikke på nogen måde selv havde givet anledning til, og som havde påført F1 skade på fire tænder. Landsretten anførte, at forhold 2 var begået over for en person, der var omfattet af straffelovens § 247, stk. 2. Den vold, der var tale om, var imidlertid af begrænset karakter. T var ikke tidligere straffet for vold, og efter oplysningerne om de relativt begrænsede skader i anledning af volden i forhold 1, der var begået i tæt tidsmæssig sammenhæng med forhold 2, og T's gode personlige forhold, fandt landsretten det, uanset at volden i forhold 2 var begået over for en person, der var omfattet af straffelovens § 247, stk. 2, forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om bl.a. udførelse af samfundstjeneste.

U 2016.2484H: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på en natklub at have tildelt en kvinde, F1, et knytnæveslag i ansigtet på baggrund af en uoverensstemmelse med hende. Ved knytnæveslaget pådrog F1 sig en blødning og hævelse af kæbeledet. T havde endvidere tildelt F1's veninde, F2, to slag i ansigtet, da F2 henvendte sig til ham. Landsretten udmålte straffen til fængsel i 60 dage. For Højesteret angik sagen strafudmålingen, herunder om straffen skulle gøres betinget, evt. med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret fandt, at straffen var passende fastsat, men at der var grundlag for at gøre den betinget med vilkår om samfundstjeneste, jf. lov nr. 152 af 18. februar 2015 om samfundstjeneste m.v. Højesteret lagde herved vægt på, at T var ustraffet, at der var tale om simpel restaurationsvold efter en forudgående uoverensstemmelse med den ene af de forurettede, og at volden alene havde medført begrænsede skader. Henset til karakteren af den udøvede vold og T's alder var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget uden vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.716V: T straffet med 60 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved på en cafe at have nikket F en skalle i ansigtet. T var tidligere straffet, bl.a. i 2011, hvor han for vold efter straffelovens § 244 var straffet med fængsel i 60 dage, der var gjort betinget med bl.a. vilkår om samfundstjeneste. Efter voldens karakter og under hensyn til, at T tidligere var straffet for vold, blev straffen fastsat som anført.

Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2023.2054H: T straffet med 60 dages fængsel, herunder 40 dage for vold isoleret set, ved om natten ud for et værtshus at have tildelt F et slag i ansigtet med flad hånd. T var herved skyldig i vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1. T var herudover skyldig i nogle andre, mindre forhold om overtrædelse af færdselsloven og lov om euforiserende stoffer. T var tidligere straffet for bl.a. røveri og overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Landsretten fastsatte den samlede straf til 60 dages fængsel og udtalte samtidig, at straffen for voldsforholdet isoleret bedømt skulle fastsættes til fængsel i 40 dage. For Højesteret angik sagen alene et spørgsmål om opholdsforbud efter straffelovens § 79 c.

U 2018.2866Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved på en pub at have skubbet/smidt F ud over et gelænder, så F faldt ca. 5 meter ned og landede i kælderen oven på bl.a. nogle ølkasser, så F brækkede og bøjede flere ribben, beskadigede leveren mv. Efter de med volden forbundne skader fandt landsretten, at straffen skulle fastsættes som anført. Henset til oplysningerne om T's gode personlige forhold blev straffet gjort betinget.

TfK 2017.255V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved ud for et diskotek at have tildelt F et knytnæveslag i hovedet, så F faldt omkuld og slog hovedet mod underlaget og blev påført kraniebrud med blødning i hjernen til følge, som forårsagede nedpresning af hjernen, hvorved F som følge heraf afgik ved døden. Efter voldens begrænsede omfang, og da den blev udøvet efter, at T selv var blevet slået af F, blev straffen uanset følgen af slaget fastsat som anført, jf. herved også straffelovens § 82, nr. 5. Selv om udgangspunktet er, at voldsudøvelse med døden som uagtsom følge skal straffes med ubetinget fængselsstraf, blev straffen undtagelsesvis gjort betinget med vilkår om bl.a. udførelse af samfundstjeneste, idet der blev lagt vægt på, at T slog som en reaktion på F's slag, at T ikke tidligere var straffet for vold og havde gode personlige forhold samt den tid, der var forløbet, siden forholdet var begået.

TfK 2015.238/2V: T straffet med 3 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved en nat ud for en café at have slået F1 en gang med knytnæve i hovedet og sparket ham tre gange i hovedet, mens han lå ned, ligesom T slog F2 en gang i hovedet med knytnæve og sparkede ham en gang i hovedet, mens han lå ned. T var tidligere straffet i 2010 med betinget fængsel i 20 dage for vold efter straffelovens § 244. Efter voldens karakter og omfang og T's tidligere straf for vold blev straffen fastsat som anført. Under hensyn til karakteren af volden, der ikke var rimeligt begrundet i de forudgående

omstændigheder, og T's tidligere forstraf, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.1456V: T straffet med 3 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved på en beværtning efter forudgående håndgemæng at have sparket F i hvert fald to gange, mens han lå på gulvet. T var tidligere straffet i 2009 med fængsel i 1 år for bl.a. røveri og vidnetrusler, i 2014 med fængsel i 4 måneder for grov vold og senere i 2014 med fængsel i 60 dage for vold. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at T tidligere var straffet for vold og røveri.

U 2022.3239V: T straffet med 3 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på et diskotek at have taget halsgreb på F og tvunget ham til jorden, hvorefter T nikkede ham en skalle, så F pådrog sig en flænge i baghovedet og ved det ene øje. T var tidligere straffet i 2011, 2012 og 2014 for vold i gentagelsestilfælde. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og T's forstraffe. Navnlig under hensyn til, at T tidligere var straffet for lignende kriminalitet, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

(f) Andre typer voldssager

I betænkning nr. 1099/1987 er voldssager inddelt i en række forskellige kategorier, herunder gadevold, familievold og tilfældig konfliktvold. Herudover er der i betænkningen opstillet en række andre kategorier, som i Rigsadvokatens redegørelse fra 2004 er samlet under betegnelsen "anden type vold".

Anden type vold omfatter i redegørelsen fra 2004 bl.a. vold mod børn og vold begået under private fester. Afgrænsningen mellem gadevold og tilfældig konfliktvold på den ene side og anden type vold på den anden side kan være vanskelig. Imidlertid er definitionen ikke afgørende, idet det navnlig er omstændighederne omkring den udøvede vold, der har betydning for strafudmålingen.

Denne afgrænsning af anden type vold anvendes også i den følgende gennemgang svarende til gennemgangen af retspraksis om anden type vold i Rigsadvokatens redegørelse fra 2004, dog således at sager om vold mod børn i nære relationer er samlet i en særskilt kategori ovenfor.

Det bemærkes, at kategorien også omfatter tilfælde, der ikke kan anses for egentlig vold, men som udgør en legemskrænkelser omfattet af straffelovens § 244.

Fra retspraksis vedrørende anden type vold kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

TfK 2016.860Ø: T straffet med 10 dagbøder à 500 kr. for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved som skolelærer at have taget fat om ørerne på den 13-årige elev, F, med begge hænder og én gang trukket ham ind til sig, hvorved hans hoved fulgte med. Det fremgik af sagen, at T forklarede, at hun forsøgte at få ro på nogle urolige drenge. Da hun gik hen for at tage fat i en elev, spændte en af drengene ben for hende, så hun væltede hen over de næste 2-3 drenge i rækken. T havde knæprotese og var bange for at falde. T tog F i ørerne og sagde ”det gør du aldrig mere mod mig”. F forklarede, at han ikke havde spændt ben for T. Byretten idømte T betinget fængsel i 14 dage. Landsretten fandt i overensstemmelse med T’s forklaring T skyldig i vold efter straffelovens § 244, ved med begge hænder at have taget fat om ørerne på F og én gang trukket ham ind til sig, hvorved hans hoved fulgte med. Henset til voldens ringe karakter nedsatte landsretten straffen til 10 dagbøder à 500 kr.

TfK 2022.11Ø: T straffet med 7 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved fra sit vindue på 1. sal at have spyttet ned på sin nabo, som blev ramt i ansigtet. Det fremgik af sagen, at der gennem længere tid havde været en konflikt mellem naboen og T. I byretten blev der ved straffastsættelsen lagt vægt på, at spyttet fandt sted på længere afstand, på T’s gode personlige forhold og på, at T efterfølgende var flyttet fra ejendommen og derved havde forsøgt at bilægge striden. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

TfK 2013.90/2V: T straffet med 10 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved som lærer i en specialklasse, hvor eleverne bl.a. led af ADHD og atypisk autisme, at have udøvet vold mod en 11-årig elev, F. Det fremgik af sagen, at F en dag i skolegården kastede en kæp mod T, samtidig med at han råbte ”håndgranat”. Lidt efter kom F løbende hen mod T med hånden formet som en pistol og stak hånden helt op i ansigtet på T. T tog herefter fat om F’s hånd og skubbede ham væk, men F fortsatte med at fægte med hånden, og T bed spontant F i en finger, så den blødte. T blev sendt hjem og senere indkaldt til tjenstlig samtale, og ansættelsen ophørte, idet hun blev afskediget og fritstillet med løn i opsigelsesperioden. Der var i landsretten dissens for 20 dages betinget fængsel.

TfK 2016.1355V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved som lærer på en skole at have bidt en 12-årig elev, F, i underarmen. Baggrunden for volden var, at T og F var uenige om, hvorvidt en terrassedør skulle være åben, og da F ikke ville give slip på dørgrebet, truede T med at bide hende i armen. F gav ikke slip, hvorefter T bed hende i underarmen, så der kom et mærke. Landsretten fandt, at T, der før biddet havde truet F med at bide, forsætligt havde bidt F i armen, og det kunne ikke lægges til grund, at F skulle have givet samtykke til biddet, eller at der i øvrigt havde foreligget materiel

atypicitet. Straffen blev gjort betinget, idet der blev lagt vægt på oplysningerne om T's gode personlige forhold og de konsekvenser, som episoden i øvrigt havde haft for T.

TfK 2022.317V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved som pædagog i en børnehave at have grebet fat i den 5-årige dreng F's tøj med begge hænder og trukket ham over til en mur, hvor T stilede F op ad muren, råbte højt ind i hovedet på F og ruskede ham. Volden var sket en dag, hvor børnehaven var på udflugt til et museum. T havde tidligere på dagen forsøgt at guide F, og på museet stod F nu og fjollede i en kø ved en håndvask. Straffen blev fastsat under henvisning til forholdets karakter, og efter voldens begrænsede karakter og de omstændigheder, hvorunder den var udøvet, blev straffen undtagelsesvist gjort betinget.

TfK 2022.204V: T straffet med 20 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved som fodboldspiller at have skubbet dommeren i brystet med flad hånd under en fodboldkamp. T var tidligere straffet i 2011 og 2012 for bl.a. vold efter straffelovens § 244 og i 2013 for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1. Ved straffesættelsen blev der i skærpende retning lagt vægt på, at volden var begået over for en dommer i en fodboldkamp, og at T tidligere var straffet for vold. På den anden side blev der lagt vægt på den tid, der var gået, siden T tidligere var straffet for vold, og voldens begrænsede betydning. På grund af omstændighederne ved voldsudøvelsen, herunder særligt at den var begået over for en dommer i en fodboldkamp og det forhold, at T tidligere flere gange var straffet for vold, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2019.2556Ø: T, der var 16 år, straffet med 30 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i skolen at have tildelt en anden elev, F, et skub, så han slog hovedet ind i en væg, samt tildelt ham et spark på låret.

U 2017.750V: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved som pædagog på en døgninstitution, hvor der boede børn, der var anbragt uden for hjemmet, at have udøvet vold mod en 7-årig pige, F, der var beboer på stedet. F var hoppet ud ad et vindue og var løbet væk, men T fik fat på hende og tog hende med ind i tv-stuen, hvor han anbragte hende på en sofa. F var urolig og skreg ham ind i øret, hvorefter T tog fat i pigens overarm og løftede hende op, mens han sagde, at hun skulle holde op med at skrig. Herefter førte T pigen ind på hendes værelse. Efter oplysningerne om baggrunden for magtanvendelsen fandt landsretten, at der ikke havde været grundlag for at fastholde F for at hindre hende i at skade sig selv eller andre, ligesom der heller ikke i øvrigt var grundlag for at anse forholdet for omfattet af reglerne om lovlig magtanvendelse.

U 2010.2193H: T straffet med 40 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved under en privat fest efter skænderier at have tildelt F1 et knytnæveslag i ansigtet og skubbet F1 flere gange samt skubbet sin ekskæreste, F2, én gang, uden at volden medførte nogen skader af betydning. Under hensyn til sagens omstændigheder gjorde Højesteret straffen betinget.

TfK 2015.982Ø: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved som fængselsbetjent at have tildelt en indsat et kraftigt slag i ansigtet med flad hånd. Ved straffastsættelsen henviste byretten til straffelovens § 81, nr. 8. Landsretten stadfæstede dommen og henviste for så vidt angår strafudmålingen til de af byretten anførte grunde. Landsretten bemærkede, at straffen efter forholdets karakter ikke kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.1105Ø: T straffet med 40 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have opsøgt sin fars ven på bopælen og tildelt ham to slag med flad hånd i ansigtet. T var tidligere straffet i 2019 med 3 måneders betinget fængsel for vold. Efter lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, der trådte i kraft den 1. januar 2020, og T's forstraf kunne straffen ikke gøres betinget.

TfK 2014.996/2V: T straffet med 40 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved om natten på gaden at have slået F i hvert fald tre gange i ansigtet med knyttet hånd. T og F forklarede, at de kendte hinanden, og at T den pågældende nat havde villet tale med F, som T mente havde bagtalt ham, men at F ikke ønskede at tale med T. Retten lagde til grund, at T var fulgt efter F og herefter havde slået ham. F pådrog sig herved en hævelse over højre øje. Under hensyn til forholdets grovhed var der, selvom T kun var 18 år på gerningstidspunktet, ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2022.342V: T straffet med 50 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på en parkeringsplads at have sparket F en gang i siden og tildelt ham tre slag i hovedet med knyttet hånd. Det fremgik af sagen, at T og F kendte hinanden. Den begåede vold blev anset for uprovokeret fra T's side. T var tidligere straffet for vold i 2014. I byretten blev straffen fastsat til fængsel i 50 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Navnlig efter voldens karakter og omfang, og da T tidligere var straffet for vold, tiltrådte landsretten efter en samlet vurdering, at straffen var udmålt til fængsel i 50 dage. Under hensyn til, at T tidligere var straffet for vold, der var begået, efter at han var fyldt 18 år, og efter forholdets karakter, var der ikke helt undtagelsesvist grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Oplysningerne om T's personlige forhold og

den tid, der var forløbet, siden T sidst var straffet for vold, kunne efter landsrettens opfattelse ikke føre til et andet resultat. Landsretten stadfæstede herefter byrettens dom med den ændring, at straffen blev gjort ubetinget.

TfK 2016.982/2V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have slået F flere gange i hovedet med knyttet hånd, ligesom T tog kvælertag på F. Da T skulle udvises, skulle der ikke til en betinget dom knyttes vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev derfor gjort betinget uden vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.892V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1, ved med knyttet hånd adskillige gange at have slået F i ansigtet, så F faldt om, hvorefter T slog F igen adskillige gange i ansigtet med knyttet hånd. F pådrog sig bl.a. næseblødning, en flænge i overlæben og en knækket tand. T var tidligere straffet i 2012 med fængsel i 60 dage, herunder 30 dage betinget, for vold og vidnetrusler. Retten lagde til grund, at der den pågældende aften havde været et anspændt forhold mellem T og F, og at F forud for episoden havde provokeret T og var fulgt efter T, da T gik fra stedet. Navnlig under hensyn hertil blev straffen udmålt som anført. Efter oplysningerne om, at T forventedes udlært i oktober 2016, havde T særdeles gode personlige forhold. Under hensyn hertil fandt landsretten det undtagelsesvist forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten lagde endvidere vægt på F's forholdsvis beskedne skader efter episoden og den tid, der var gået, siden T's tidligere dom for vold.

TfK 2015.88V: T1 og T2 straffet med 60 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved i forening at have udøvet vold over for F i dennes hjem. T1 forklarede, at han havde fundet ud af, at hans hustru havde haft et seksuelt forhold til F, og at han derfor ville ud til F for at få en forklaring. Da T1 var ude af balance, kørte hans bror, T2, for ham. Retten fandt det bevist, at T1, da F åbnede døren, slog F med et knytnæveslag i ansigtet, så F væltede omkuld, og at T1 herefter tildelte F yderligere knytnæveslag og spark, mens F lå ned, og at T2, da T1 var stoppet med volden, tildelte F flere slag, mens F lå ned, hvorefter de tiltalte forlod stedet. F pådrog sig ved volden bl.a. ømhed og misfarvning på både hoved og højre side af brystkassen. Ved udmålingen af straffen blev der lagt vægt på, at volden var begået i forening og havde bestået både i knytnæveslag og spark, og navnlig at volden var begået i F's hjem. Der var af de samme grunde ikke grundlag for at gøre straffene betingede, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.1163V: T straffet med 60 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), jf. § 247, stk. 1. Retten lagde til grund, at T indfandt sig på F's

bopæl for at hente nogle ting, som var blevet glemt af en veninde under en fest natten før, og at der i forbindelse hermed opstod et skænderi mellem T og F. Retten fandt det i den forbindelse bevist, at T tildelte F et knytnæveslag i hovedet. T var tidligere straffet i 2013 for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, med 60 dages fængsel, der var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Efter forholdets karakter og under hensyn til, at T var dømt for et knytnæveslag, samt til at T tidligere var straffet for vold, blev straffen udmålt som anført. Der var af de samme grunde ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for betinget dom med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2022.331V: T straffet med 60 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i en lejlighed at have nikket F en skalle. T var tidligere straffet adskillige gange for vold. Navnlig under hensyn til T's mange forstraffe for personfarlig kriminalitet fandtes straffen passende at kunne fastsættes som anført.

TfK 2022.492Ø: T straffet med 60 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på en privat adresse at have tildelt F et slag i hovedet med knyttet hånd. T var tidligere straffet for bl.a. vold i gentagelsestilfælde i 2014 og 2021. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T tidligere var straffet for personfarlig kriminalitet, og at der var tale om hurtigt recidiv.

TfK 2013.15V: T straffet med 3 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have tildelt F fire knytnæveslag i ansigtet, hvilket bevirkede, at F bl.a. brækkede kæben. Det fremgik af forklaringerne, at T og F havde fulgtes i en taxa, og at volden blev udøvet, efter at de var steget ud af taxaen. På baggrund af voldens karakter og omfang sammenholdt med den indtrådte skade blev T straffet som anført.

TfK 2022.153V: T1 straffet med 4 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, ved at have tildelt F slag og spark, som medførte adskillige mindre alvorlige læsioner. Forholdet var forøvet i forening med to medtiltalte. Under voldsudøvelsen fratog de F en kniv, som han havde truet dem med, og i forbindelse hermed blev T1 og en af de medtiltalte ramt af kniven. Efter forholdets karakter og grovhed var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.1011Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) ved at have fastholdt F i kraven og tildelt ham et hårdt knytnæveslag i ansigtet, så han faldt bagover og slog hovedet med blødning i hjernen til følge. Dette bevirkede, at F dagen efter afgik ved døden.

TfK 2022.201V: T2 straffet med 6 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i forening med en række medgerningspersoner at have udsat to forurettede, F1 og F2, for vold foran deres bopæl. Det fremgik af sagen, F1 først blev skubbet, så han faldt ned på jorden, hvorefter han blev slået adskillige gange med knytnæve på kroppen og i hovedet og sparket adskillige gange på kroppen. Det fremgik endvidere, at F2 først blev skubbet hårdt i brystkassen, så han faldt baglæns ned, og han blev derefter, mens han lå ned eller sad på knæ og prøvede at komme op, slået adskillige gange med knytnæve på kroppen og i hovedet, ligesom han blev sparket adskillige gange på kroppen. T2 var tidligere straffet i 2014 og 2017 for bl.a. vold efter straffelovens § 244 og i 2020 for bl.a. vold efter straffelovens § 245, jf. § 247, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21. Efter karakteren og omfanget af volden, der havde været helt umotiveret og var begået i forening med andre på de forurettedes ejendom, og på baggrund af T2's tidligere straffe for ligeartet kriminalitet og det hurtige recidiv efter den seneste dom for vold, blev straffen udmålt som anført. Oplysningerne om T2's personlige forhold og den tid, der var gået, siden volden var begået, kunne ikke føre til et andet resultat.

3.2.2.2. Straffelovens § 244, stk. 2, om simpel vold begået gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 244, stk. 2, er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis siden indførelsen af bestemmelsen, hvor der kun er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Gennemgangen omfatter sager, hvor forholdet er begået efter indførelsen af bestemmelsen ved lov nr. 718 af 8. juni 2018, der trådte i kraft den 1. juli 2018, men før straffeskærpelsen ved lov nr. 452 af 20. april 2022, der trådte i kraft den 1. maj 2022, idet der ikke foreligger trykte domme vedrørende forhold begået efter skærpelsen i 2022.

Dommene er oplistet efter straffens længde.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

U 2021.1613Ø: T straffet med 4 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for vold efter straffelovens § 244, stk. 2, ved gentagne gange at have nevet sin mindreårige søn og tildelt ham lussinger i ansigtet. Landsretten bemærkede om straffastsættelsen, at det af forarbejderne til straffelovens § 244, stk. 2, fremgår, at straffen for gentagen simpel vold i nære relationer skærpes, således at straffniveauet for sådanne overtrædelser fordobles sammenlignet

med det hidtil gældende straffniveau. På denne baggrund og henset til navnlig den tidsmæssige udstrækning og hyppigheden af den udøvede vold fastsatte landsretten straffen til 4 måneders fængsel, jf. herved også straffelovens § 81, nr. 11. Det forhold, at volden havde sin baggrund i T's magtesløshed over for sin søns fysisk udadreagerende adfærd, kunne ikke begrunde en nedsættelse af straffen. Henset til navnlig T's særdeles gode personlige forhold, og at volden ikke havde medført fysiske skader, tiltrådte landsretten, at straffen blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.113Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for tre tilfælde af vold begået over en periode på ca. et halvt år mod sin 13-årige datter, F. Det fremgik af sagen, at T havde kastet en glaslysestage mod F, der ramte hende på benet, taget fat om halsen på hende og tildelt hende knytnæveslag samt 2-3 hårde skub og trukket hende afsted i håret. T var tidligere straffet i 2010 med fængsel i 1 år og 3 måneder for vold efter straffelovens § 245, og der var derfor nu tale om vold i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 247, stk. 1. Byretten fandt, at volden skulle henføres under straffelovens § 244, stk. 1, og fastsatte straffen til fængsel i 60 dage. Landsretten fandt efter en samlet vurdering, eftersom volden var begået i en opdragelsesmæssig sammenhæng, at volden var omfattet af straffelovens § 244, stk. 2. Henset til den fordobling af straffniveauet, der var forudsat i forarbejderne til straffelovens § 244, stk. 2, skærpede landsretten straffen til 4 måneders fængsel, der ikke kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.263Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244, stk. 2, og (forud for bestemmelsens indførelse) vold efter straffelovens § 244 ved over en periode på ca. 4 år at have udøvet vold mod sin datter, der var mellem 5 og 9 år gammel, da volden blev begået. Datteren blev udsat for vold gentagne gange i form af slag med viskestykke, skub fra stol med brændemærker til følge, greb om arm, slag i ansigt og riven på arm og ben. Byretten udmålte straffen til 4 måneders fængsel, der blev gjort betinget. Landsretten udtalte, at volden var begået mod et barn, der var værgeløst i T's varetægt, og ikke kunne anses for udøvet som reaktion på afmagt, samt at den var begået kontinuerligt over en længere periode. Straffen kunne herefter ikke gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten henviste ved strafudmålingen til forarbejderne til straffelovens § 244, stk. 2.

TfK 2021.493Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244, stk. 2, ved et antal gange over en 2-årig periode at have øvet vold mod sine mindreårige børn, F1, F2 og F3, idet T bl.a. slog dem med et skohorn og et læderbælte, så de fik blå mærker, ligesom han tildelte dem lussinger. T var herudover skyldig i vold begået mod F2 i forbindelse med en episode, hvor T tildelte F2 to lussinger og hev en øring ud af hendes øre. Byretten udmålte straffen til 4 måneders fængsel. Landsretten fandt efter forarbejderne til straffelovens § 244, stk. 2, og under henvisning til straffelovens § 81, nr. 11, at straffen skulle forhøjes til fængsel i 6

måneder, der ikke kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for 8 måneders fængsel).

3.2.3 Delkonklusion vedrørende straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 244

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 gennemførtes en forhøjelse af strafferammerne i voldsbestemmelserne samtidig med, at der forudsattes en gennemgående forhøjelse af straffniveauet. For så vidt angår straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), blev strafmaksimummet forhøjet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år.

Lovændringen tilsigtede i øvrigt ifølge bemærkningerne, at straffniveauet i voldssager gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold den straf, der hidtil var fastsat af domstolene. Det forhøjede straffniveau skulle ud over i sager omfattet af §§ 245 og 246, jf. nedenfor i afsnit 3.2.5 og 3.2.7, som overvejende hovedregel også slå igennem i § 244-sager om simpel vold. For overtrædelser af § 244 gjaldt således, at forhøjelsen skulle slå igennem i f.eks. sager om såkaldt gadevold og såkaldt familievold. Samtidig var der ifølge bemærkningerne grund til at tilstræbe en vis yderligere nuancering af straffniveauet i sager om vold omfattet af § 244, alt efter hvilken type af voldssag der er tale om. Det fremgår således, at, selv om også simpel vold opstået i forbindelse med værtshusbesøg mv. kunne indebære en alvorlig krænkelse af ofret, fandt man ikke, at der i sager af denne karakter sammenlignet med f.eks. sager om såkaldt gadevold eller vold mod børn var tilstrækkelig anledning til generelt at forhøje straffniveauet. Det var derfor ikke tilsigtet, at strafforhøjelsen skulle slå igennem i sager om såkaldt restaurationsvold.

Ved lov nr. 718 af 8. juni 2018 indsattes stk. 2 om vold i nære relationer i straffelovens § 244. Bestemmelsen finder ifølge bemærkningerne bl.a. anvendelse på vold begået af personer i forurettedes husstand eller af personer med en nær tilknytning til husstanden. Lovændringen indebar en skærpelse af straffen for simpel vold omfattet af bestemmelsen, uden at forholdet er omfattet af straffelovens § 245 om bl.a. mishandling. Af bemærkningerne fremgår, at det med lovforslaget var tilsigtet, at straffniveauet for sådanne overtrædelser skulle fordobles sammenlignet med det hidtidige straffniveau for sådanne overtrædelser.

Ved lov nr. 452 af 20. april 2022 foretoges en sproglig ændring af straffelovens § 244, stk. 2, med henblik på at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for straffniveauet. Det er med ændringen forudsat, at straffniveauet for overtrædelse af bestemmelsen forhøjes med ca. en tredjedel sammenlignet med det gældende straffniveau, hvis den forurettede er under 18 år. Der ses endnu ikke at foreligge trykt praksis om forhold begået efter ikrafttrædelsen af lovændringen.

Simpel vold, jf. straffelovens § 244, stk. 1, er traditionelt opdelt i en række forskellige tilfældegrupper. I praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 3.2.2.1 er der på samme måde foretaget en sådan opdeling med henblik på beskrivelsen af strafniveauet.

Dog bemærkes, at det pga. de mange varierende omstændigheder, der kan have betydning for strafniveauet i voldssager, er vanskeligt at udlede helt klare strafniveauer i typetilfælde, idet strafudmålingen altid vil bero på en helhedsvurdering. Det er dog muligt at identificere nogle omtrentlige udgangspunkter og udlede nogle generelle tendenser vedrørende effekten af, at bestemte skærpende henholdsvis formildende omstændigheder er til stede.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangene ovenfor i afsnit 3.2.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

3.2.3.1. Straffelovens § 244, stk. 1

(a) Gadevold

Gadevold defineres i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse som tilfælde, hvor voldsmanden på gaden, i et S-tog eller på tilsvarende steder overfalder en for ham ukendt person, oftest uden nogen foranledning fra den overfaldnes side. Der foreligger 5 relevante domme om gadevold, jf. afsnit 3.2.2.1 (a) ovenfor.

For denne type vold kan det konstateres, at der i trykt praksis i den undersøgte periode er udmålt straffe i niveauet 40 dages fængsel i tilfælde med 1 til 2 knytnæveslag i ansigtet (2 sager). I én sag blev der dog udmålt 6 måneders fængsel for to knytnæveslag, idet forurettede herved var faldet omkuld og fået en hjerneblødning, der resulterede i hans død en uge senere.

I en sag, hvor der var tale om vold i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 247, stk. 1, blev straffen for skub mod to forurettede, hvorved de begge faldt bagover og den ene ramte en lygtepæl, udmålt til 50 dages fængsel.

I en sag, hvor volden havde været af grovere karakter, omfattende både slag og spark i hovedet med brud på næse og kæbe til følge, blev straffen udmålt til 3 måneders fængsel.

(b) Familievold (partnervold)

Såkaldt familievold omfatter vold mod en nuværende eller tidligere ægtefælle, samlever, kæreste eller lignende. Der foreligger 11 relevante domme om familievold, jf. afsnit 3.2.2.1 (b) ovenfor.

I mindre alvorlige tilfælde (4 sager), herunder ved slag på skulder med en træhammer, slag med en taske og en sutsko, vrid af arme om på ryggen og ben ud til siden, ses der i den undersøgte periode at være udmålt straf i niveauet 30 dages fængsel.

I ét af disse tilfælde blev der udmålt 30 dages fængsel for ved én lejlighed under kørsel i bil at have tildelt en frasepareret ægtefælle adskillige slag i ansigtet samt riv i håret. Forurettede forklarede, at hun ikke huskede, om slagene var med flad hånd, med bagsiden af hånden eller begge dele. Volden havde ikke medført skade.

Hvor der er tale om grovere tilfælde (7 sager), som dog ikke er omfattet af § 244, stk. 2, er der udmålt straf i niveauet 50 dages til 3 måneders fængsel. Det bemærkes, at der blandt disse sager både er sager, som med sikkerhed falder uden for anvendelsesområdet af § 244, stk. 2, idet dommene vedrører forhold begået efter indførelsen af bestemmelsen, samt domme, der vedrører forhold begået inden indsættelsen af § 244, stk. 2.

50 dages fængsel er udmålt for to knytnæveslag i ansigtet på tiltaltes tidligere samlever. 60 dages fængsel er bl.a. udmålt i sager, hvor der har været tale om både slag og yderligere vold, f.eks. spark og halsgreb, eller hvor forurettede er blevet kastet eller er faldet omkuld og eventuelt har pådraget sig mindre skader herved.

I nogle sager er det tillagt vægt i skærpende retning, at voldsudøvelsen er overværet af forurettedes barn, f.eks. i Vestre Landsrets dom af 6. januar 2022 (TfK 2022.149V), hvor tiltalte blev idømt 80 dages fængsel for flere slag og et enkelt spark, der medførte kortvarig bevidstløshed. Der var endvidere i skærpende retning lagt vægt på, at tiltalte var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet.

I Vestre Landsrets dom af 14. januar 2014 (TfK 2014.354V) udmåltes straffen til fængsel i 3 måneder, hvor tiltaltes gentagne knytnæveslag havde medført en flænge over næseryggen. Der var ved strafudmålingen i skærpende retning lagt vægt på, at den tiltalte var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet.

(c) Vold mod børn i nære relationer

Sager om vold mod børn i nære relationer, der henføres under straffelovens § 244, stk. 1, er af meget forskelligartet karakter, hvorfor der i ovenstående praksisgennemgang er udmålt straffe i niveauet fra 20 dages fængsel til 9 måneders fængsel (20 sager).

Af praksisgennemgangen i afsnit 3.2.2.1 (c) fremgår, at der i praksis er udmålt henholdsvis 20 og 30 dages fængsel i en række sager (4 sager), hvor der har været tale om enkeltstående tilfælde

af mindre grov vold mod et barn, herunder slag med flad hånd i bagdelen, et hårdt tag i armen med efterfølgende blodudtrædninger og et slag med bagsiden af en flad hånd.

Hvor der har været tale om flere slag eller spark ved en enkelt lejlighed (2 sager) er der i praksis udmålt straffe i niveauet 40 dages fængsel.

Hvor der har været tale om flere om end et begrænset antal tilfælde af mindre grov vold begået over en periode er der også udmålt straffe af 40 dages fængsel (2 sager). I den ene af disse sager, hvor forurettedes far blev idømt 40 dages fængsel, blev forurettedes mor straffet med 20 dages fængsel for at have undladt at gribe ind samt for at have tildelt forurettede en lussing.

I en enkelt sag er der udmålt straf af 3 måneders fængsel for et enkeltstående tilfælde af vold begået mod tiltaltes 8 uger gamle steddatter, hvorved hun påførtes et spiralbrud på lårbenet.

En anseelig del af den i afsnit 3.2.2.1 (c) refererede praksis om vold mod børn vedrører gentagen vold over en årrække. Strafudmålingen ses for disse tilfælde at være afhængig af bl.a. karakteren af volden, perioden, som volden har været udført over, hvor mange børn, der har været udsat for volden, og børnenes alder.

I tilfælde, hvor der bl.a. har været tale om lussinger, slag med flad hånd i bagdelen, skub, rusk, slag og spark mod hovedet og kroppen, slag med en træpind mod benene, kvælertag mv. over en længere periode (6 sager), er der udmålt straffe i niveauet 50 dages til 3 måneders fængsel.

Hvor der bl.a. også har været anvendt redskaber til voldsudøvelsen, herunder ved slag med f.eks. et bælte, en sko, en ledning eller en træstok (3 sager), er der udmålt straffe i niveauet 4 måneders fængsel.

I to af de refererede sager er der udmålt straffe af henholdsvis 6 og 9 måneders fængsel. I den sidstnævnte dom var der tale om ofte forekommende grovere vold, herunder knytnæveslag og slag med livrem, mod to børn i en årrække på henholdsvis 4 og 5 år.

(d) Tilfældig konfliktvold

Tilfældig konfliktvold er ifølge betænkning nr. 1099/1987 en kategori med uskarpe grænser, der omfatter tilfælde, hvor der opstår diskussion eller åben konflikt mellem gerningsmanden og en anden, som gerningsmanden forbigående er kommet i kontakt med, f.eks. vold udøvet over for en taxachauffør eller buschauffør, en kontrollør eller lignende. Vold over for medtrafikanter er også omfattet.

I den lave ende ses der for sådanne voldstilfælde at være udmålt straffe i niveauet 10 til 50 dages fængsel i tilfælde af *skub, spyt og slag i hovedet med flad hånd* (13 sager).

I sagen, der resulterede i 10 dages fængsel, havde tiltalte skubbet forurettede, sådan at denne faldt. I én sag blev der udmålt straf af fængsel i 20 dage, hvor der var tale om et skub på armen og to spyt bl.a. i ansigtet.

I tre sager er der udmålt 20 dages fængsel for henholdsvis ét skub, ét spyt og ét slag med flad hånd. Fælles for disse sager er, at forholdene var omfattet af straffelovens § 247, stk. 1 (to sager) henholdsvis stk. 2 (én sag).

I sagerne om skub, spyt og slag med flad hånd, som har resulteret i 30 til 50 dages fængsel, er straffen – bortset fra i én sag – udmålt med henvisning til straffelovens § 247.

I to sager blev der udmålt 30 dages fængsel for et kraftigt skub, idet forholdene var omfattet af § 247, stk. 1, henholdsvis § 247, stk. 1 og 2. Samme straf blev i en tredje sag udmålt for 2 slag i ansigtet med flad hånd der blev henført under § 247, stk. 2, samt hærværk på forurettedes taxa. Endelig blev der i en fjerde sag udmålt 30 dages fængsel for en lussing, idet der var tale om vold i gentagelsestilfælde, jf. § 247, stk. 1.

I to sager, der blev henført under § 247, stk. 1, blev der udmålt straf af 40 dages fængsel for i den ene sag et slag med flad hånd på halsen, der havde resulteret i, at forurettede havde forstuvet nakkemuskulaturen med betydeligt nedsat bevægelighed på grund af smerter, og i den anden sag for et skub i brystet med begge hænder, så forurettede blev skubbet tilbage i en væg. De tiltalte i begge sager var tidligere straffet for grov vold.

I en enkelt sag blev straffen for vold i gentagelsestilfælde, jf. § 247, stk. 1, ved to slag med ikke-knyttet hånd i hovedet mod en taxachauffør (dog ikke henført under § 247, stk. 2), udmålt til 50 dages fængsel.

I den sag, hvor straffen blev udmålt til 30 dages fængsel på trods af, at forholdet ikke var omfattet af § 247, havde tiltalte udøvet vold mod to forurettede, idet han i forbindelse med en trafikepisode havde tildelt en kvinde et slag i ansigtet med ikke-knyttet hånd og skubbet en mand i brystet.

Herudover er der udmålt 30 til 40 dages fængsel i tre sager om mindre grov vold af forskelligartet karakter, der ikke var omfattet af strafskærpselsbestemmelsens i § 247. Sagerne vedrørte kast med pakke mod hoved (30 dage), pres mod brystkasse på 14-årig forurettet (30 dage) og

et skub, så forurettede røg ind i en dør, samt pres på halsen med trykmærker og blodudtrædninger til følge (40 dage).

I sager, som vedrører *1-2 slag med knyttet hånd i ansigtet* i forbindelse med tilfældig konfliktvold, f.eks. ved konflikter opstået i trafikken, som ikke er omfattet af § 247, er straffen typisk udmålt til fængsel i 40 dage (fem sager). I en enkelt sag, hvor forurettede forud for slaget havde sparket eller slået til tiltaltes bil, blev straffen dog udmålt til 30 dages fængsel.

I én sag om *flere knytnæveslag* blev straffen også udmålt til 40 dages fængsel. Tiltalte havde slået ud efter forurettede, der sad i sin bil, flere gange med knyttede hænder, hvoraf et ukendt antal slag ramte forurettede i hovedet. Der blev bl.a. lagt vægt på voldens begrænsede følger.

I en anden sag blev der udmålt 50 dages fængsel for et stød i ryggen, hvorved forurettede faldt omkuld, hvorefter tiltalte slog forurettede adskillige gange i ansigtet og på kroppen med knyttet hånd. Tiltalte forklarede, at han havde antaget, at forurettede var ved at stjæle fra tiltaltes lastbil.

I sager om et enkelt *knytnæveslag i ansigtet omfattet af § 247, stk. 2*, er der ligeledes udmålt straf af 40 dages fængsel (tre sager). I sager omfattet af § 247, stk. 2, hvor der har været tale om to eller flere knytnæveslag i hovedet eller ét knytnæveslag kombineret med andre slag i hovedet, er straffen udmålt til 50 dages fængsel (fire sager).

For så vidt angår § 247, stk. 1, foreligger tre sager, som kan belyse effekten heraf i sager om knytnæveslag. Straffen blev i sagerne udmålt til henholdsvis 60 dage (to sager) og 3 måneders fængsel (én sag). Således blev 60 dages fængsel udmålt for to knytnæveslag i ansigtet omfattet af både § 247, stk. 1 og 2. Samme straf blev udmålt for vold omfattet af § 247, stk. 1, idet tiltalte havde taget fat om forurettedes hals og efterfølgende tildelt ham et knytnæveslag. Endelig blev der udmålt 3 måneders fængsel for et knytnæveslag og en lussing i ansigtet. Ved strafudmålingen lagde retten bl.a. vægt på, at forholdet var omfattet af § 247, stk. 1, samt at det var begået under afsoning, jf. straffelovens § 81, nr. 12.

Tre af sagerne om konfliktvold vedrører *skaller*. To af sagerne var omfattet af § 247, stk. 2, og medførte en straf på 50 dages fængsel for henholdsvis en skalle og et knytnæveslag henholdsvis en skalle, der medførte, at forurettede brækkede næsen. I et enkelt tilfælde medførte en skalle, hvor forurettede brækkede næsen, en straf af 40 dages fængsel, selvom forholdet var omfattet af straffelovens § 247, stk. 1, idet det forudgående forløb udgjorde en formildende omstændighed.

Endelig er der udmålt straffe mellem 60 dage og 3 måneders fængsel i fire sager, hvor der er tildelt flere slag i kombination med anden vold. I de to sager, hvor straffen blev udmålt til 3 måneders fængsel, var forholdet begået i forening og omfattet af straffelovens § 247, stk. 1 henholdsvis stk. 2.

Betydningen af, at forholdet er omfattet af straffelovens § 247

Straffelovens § 247 blev nyaffattet ved lov nr. 366 af 18. maj 1994. Af bemærkningerne til bestemmelsens stk. 1 fremgår bl.a., at der med lovforslaget tilsigtedes en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil ville være blevet fastsat, bl.a. i lyset af, at der var tale om recidiv. Som eksempel nævnes i bemærkningerne en voldssag, der som førstegangstilfælde hidtil ville have udløst en straf på f.eks. fængsel i 60 dage, og som bl.a. efter karakteren af den udøvede vold og det tidligere forhold i gentagelsestilfælde ville udløse straf af fængsel i 3 måneder. Med lovændringen forudsattes, at et sådant forhold fremover skulle udløse en straf af fængsel i 4 måneder. Gentagelsesvirkningen forventedes ikke i alle tilfælde at slå igennem med ganske samme styrke, idet det i nogen grad måtte afhænge af voldsforholdets nærmere beskaffenhed. Det tilsigtedes dog, at den fulde strafforhøjelse med en tredjedel generelt skulle ske i voldstilfælde inden for normalområdet i modsætning til navnlig de groveste voldssager.

Vedrørende § 247, stk. 2, fremgår af lovbemærkningerne, at det måtte antages, at der allerede blev taget hensyn til, at der havde været tale om vold over for en særligt udsat persongruppe, men med lovforslaget tilsigtedes imidlertid en yderligere strafskærpelse i sådanne tilfælde i størrelsesordenen en tredjedel i forhold til det hidtil gældende udmålingsniveau.

Det er på baggrund af ovenstående gennemgang udvalgets vurdering, at det generelt set har en skærpende effekt på strafudmålingen, at et forhold er omfattet af § 247. Dette kan bl.a. konstateres for så vidt angår vold med karakter af skub, spyt og slag med flad hånd, hvor straffen vurderes at være skærpet i den i lovforarbejderne forudsatte størrelsesorden både i sager omfattet af § 247, stk. 1 og 2. I det lidt højere niveau (40 til 50 dages fængsel) ses dog kun sager henført under § 247, stk. 1.

Det bemærkes dog, at i sager om et enkelt knytnæveslag i ansigtet har § 247, stk. 2, tilsyneladende ikke medført en højere straf end 40 dages fængsel, som må anses for udgangspunktet for et enkelt knytnæveslag i forbindelse med konfliktvold, jf. ovenfor. I sager om to eller flere knytnæveslag ses strafudmålingen dog igen at være differentieret alt efter, om forholdet er omfattet af § 247, stk. 2, eller ej.

Der foreligger ingen sager om et enkelt knytnæveslag omfattet af § 247, stk. 1. Alligevel er det udvalgets vurdering på baggrund af de foreliggende sager, hvor der bl.a. er udmålt 60 dages fængsel for 2 knytnæveslag omfattet af § 247, stk. 1 og 2, og for et knytnæveslag samt at have taget fat om forurettedes hals omfattet af § 247, stk. 1, at bestemmelsen har haft en skærpende effekt i sådanne sager.

På samme måde er det udvalgets vurdering, at § 247 har haft en vis skærpende effekt i de sager, der har medført straffe på 3 måneders fængsel. Det er dog i disse sager vanskeligere at vurdere den nøjagtige effekt, idet der i disse sager foreligger flere konkrete omstændigheder af betydning for strafudmålingen.

(e) Restaurationsvold

Der er tale om såkaldt restaurationsvold, når den situation, der resulterer i vold, opstår på en restauration.

Restaurationsvold var ikke omfattet af den skærpelse med en tredjedel, som blev gennemført ved lov nr. 308 af 6. juni 2002.

I sager om restaurationsvold er der *i den lave ende* udmålt 20 dages fængsel for på et diskotek at have kastet et plastikglas i hovedet på forurettede. Der er endvidere udmålt 30 dages fængsel for et hårdt tag i nakken, hvorved tiltalte pressede forurettede ned mod gulvet.

For et enkelt *knytnæveslag eller lignende* ses der som udgangspunkt at være udmålt 30 dages fængsel, mens der er udmålt 40 dages fængsel i sager, hvor der enten har været tale om flere slag eller et knytnæveslag i kombination med f.eks. en skalle, hvor den forurettede har pådraget sig skader, som f.eks. en brækket næse, eller hvor den tiltalte har været forstraffet, jf. straffelovens § 247, stk. 1.

I en enkelt sag fandt landsretten, at straffen for et slag i ansigtet med flad hånd isoleret skulle udmåles til 40 dages fængsel, idet den tiltalte var tidligere straffet for bl.a. røveri og overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1.

I en sag med to forurettede, hvor tiltalte havde slået den ene med knyttet hånd i ansigtet og den anden to slag i ansigtet, blev straffen udmålt til 60 dages fængsel. I en anden sag medførte ét knytnæveslag med døden til følge en straf på 3 måneders fængsel.

En *skalle* alene har medført straf af henholdsvis 30 og 40 dages fængsel afhængig af følgerne heraf for forurettede. I en tredje sag blev straffen for en skalle omfattet af § 247, stk. 1, udmålt

til 60 dages fængsel. I en fjerde sag blev straffen ligeledes udmålt til 60 dages fængsel, idet tiltalte havde nikket forurettede en skalle med tandskade til følge samt spyttet en dørmænd i hovedet, jf. straffelovens § 247, stk. 2. Endelig blev der i en enkelt sag udmålt 3 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde, jf. § 247, stk. 1, ved på et diskotek at have taget halsgreb på forurettede og tvunget ham til jorden, hvorefter tiltalte nikkede ham en skalle, så forurettede pådrog sig en flænge i baghovedet og ved det ene øje.

I andre sager om restaurationsvold er straffen udmålt til mellem 60 dages og 3 måneders fængsel på baggrund af voldens karakter og en række forskelligartede skærpende omstændigheder. For at have skubbet forurettede omkuld, sparket hende på kroppen og spyttet hende i hovedet blev tiltalte idømt 60 dages fængsel. Straffen for et skub ud over et gelænder, hvorved forurettede faldt 5 meter og brækkede og bøjede flere ribben, beskadigede leveren mv. blev udmålt til 3 måneders fængsel.

I en sag omfattet af § 247, stk. 1, blev straffen udmålt til 60 dages fængsel for flere slag mod forurettedes hoved, overkrop og arme. I to andre sager om vold i gentagelsestilfælde, jf. § 247, stk. 1, blev straffen udmålt til 3 måneders fængsel for to spark mens forurettede lå ned henholdsvis knytnæveslag og spark i hovedet mod to forurettede.

Som det fremgår ovenfor, er et enkelt knytnæveslag i sager om restaurationsvold typisk straffet med 30 dages fængsel. Til sammenligning er et sådant knytnæveslag typisk straffet med 40 dages fængsel i sager om konfliktvold eller gadevold samt i andre typer af voldssager. Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at denne differentiering af strafudmålingen, som blev forudsat i bemærkningerne til lov nr. 308 af 6. juni 2002, er fulgt af domstolene i hvert fald for så vidt angår sådanne sager af mindre alvorlig karakter.

(f) Andre typer voldssager

Endelig er der i praksisgennemgangen ovenfor samlet en række tilfælde af vold i en residualkategori. Denne kategori spænder bredt, og det er derfor vanskeligt at udlede generelle konklusioner vedrørende straffniveauet.

Ved gennemgangen kan det konstateres, at flere af sagerne, hvor der er udmålt straffe i den *lavere ende*, i niveauet fra bøde op til 14 dages fængsel, er sager, hvor en skolelærer eller en pædagog har reageret spontant på en handling fra et barn/en elev. Desuden er der udmålt 7 dages fængsel for et spyt fra 1. sal ned i ansigtet på tiltaltes nabo. Et skub mod en dommer i en fodboldkamp omfattet af § 247, stk. 1, blev straffet med 20 dages fængsel. Et skub ind i en væg samt et spark på låret resulterede i 30 dages fængsel. Det samme idømtes en pædagog på en

døgninstitution, der havde taget fat i en 7-årig piges overarm, løftet hende op og ført hende ind på hendes værelse.

Der ses ikke at være sager om *slag med flad hånd i ansigtet*, hvor der ikke samtidig har foreligget skærpende omstændigheder af væsentlig betydning for strafudmålingen. I gennemgangens to sager om slag med flad hånd er der udmålt 40 dages fængsel, idet forholdene er henført under henholdsvis straffelovens § 247, stk. 1, og § 81, nr. 8, om gerninger begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt.

For så vidt angår sager om *knytnæveslag i ansigtet* ses disse også at være af forskelligartet karakter. I to sager er der udmålt straf af 40 dages fængsel, hvor der var tale om tre knytnæveslag henholdsvis ét knytnæveslag samt skub mod to forurettede. I tre sager er der udmålt 60 dages fængsel for flere knytnæveslag, herunder i kombination med spark henholdsvis kvæler-tag.

I sager om knytnæveslag omfattet af § 247, stk. 1, er der udmålt 50 til 60 dages fængsel.

I én sag blev der endvidere udmålt 60 dages fængsel for en *skalle*, idet der var tale om vold i gentagelsestilfælde.

Hvor volden har medført skader som en brækket kæbe eller andre læsioner, har straffen været udmålt i niveauet fra 3 til 4 måneders fængsel.

I én sag, hvor et knytnæveslag i ansigtet medførte, at den forurettede faldt og afgik ved døden, blev straffen udmålt til 6 måneders fængsel.

6 måneders fængsel er endvidere udmålt i en sag, hvor der var tildelt to forurettede adskillige spark på kroppen og knytnæveslag i hovedet og på kroppen. Der var i sagen i øvrigt en række skærpende omstændigheder, herunder at volden var helt umotiveret, var udøvet af flere gerningspersoner i forening, og at der var tale om vold i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 247, stk. 1.

I tilfælde, hvor der foreligger flere forhold af § 244-vold til samtidig pådømmelse, ses der desuden at være udmålt højere straf, jf. f.eks. TfK 2019.1236V, hvor en skolelærer blev idømt 9 måneders fængsel for i flere tilfælde at have udøvet vold mod skoleelever efter § 244 (nu § 244, stk. 1).

Udvalget bemærker, at også for denne kategori af sager gælder det, at straffelovens § 247, stk. 1, generelt har haft en skærpende effekt på strafudmålingen.

3.2.3.2. *Straffelovens § 244, stk. 2*

Der findes endnu kun begrænset trykt praksis vedrørende straffelovens § 244, stk. 2. I afsnit 3.2.2.2 er refereret fire domme, hvor der er udmålt straffe af henholdsvis 4 måneders (tre tilfælde) og 6 måneders fængsel (ét tilfælde).

I den ene sag (U 2021.1613Ø) hvor straffen blev udmålt til fængsel i 4 måneder, havde volden navnlig bestået i niv og lussinger over for en mindreårig søn. Volden havde ikke medført fysiske skader.

I den anden sag (TfK 2022.113Ø) hvor straffen blev udmålt til 4 måneders fængsel, havde der været tale om tre tilfælde af vold mod T 13-årige datter (F), idet T havde kastet en glaslysestage mod F, der ramte hendes ben, taget fat om hendes hals, tildelt hende knytnæveslag og 2-3 hårde skub og trukket hende afsted i håret. T var desuden tidligere straffet for vold, og sagen var således omfattet af straffelovens § 247, stk. 1.

I den tredje sag (TfK 2022.263Ø) hvor straffen blev udmålt til 4 måneders fængsel, havde tiltalte over en periode på ca. 4 år udøvet vold mod sin datter, der var mellem 5 og 9 år gammel, da volden blev begået. Volden havde bestået i slag med viskestykke, skub fra stol med brændemærker til følge, greb om arm, slag i ansigt og riven på arm og ben.

Om gentagen vold mod børn over en årrække fremgår ovenfor, at der inden indsættelsen af § 244, stk. 2, er udmålt straffe i niveauet 60 dage til 3 måneders fængsel for vold, der har karakter af lussinger, slag med flad hånd i bagdelen, skub, rusk, slag og spark mod kroppen, kvælertag mv. Den konkrete udmåling ses at have været afhængig af en række forskellige omstændigheder, herunder karakteren af volden, tidsperioden, som volden har været udført i, hvor mange børn, der har været udsat for volden, og børnenes alder.

Det er udvalgets vurdering, at domstolene i de tre sager, hvor der er udmålt straf af 4 måneders fængsel, har fulgt lovgivers anvisninger om, at straffen skal fordobles i forhold til det hidtidige niveau i sager omfattet af straffelovens § 244, stk. 2. Det bemærkes i forhold til dommen trykt i TfK 2022.113Ø, at barnets alder og det relativt begrænsede antal voldsepisoder må antages at have haft betydning for strafudmålingen i formildende retning.

I den fjerde sag, hvor straffen blev udmålt til 6 måneders fængsel (dissens for 8 måneders fængsel) havde T øvet vold mod sine tre mindreårige børn, idet T bl.a. havde slået dem med et

skohorn og et læderbælte, ligesom havde givet dem lussinger og revet en øring ud af øret på et af børnene.

Ovenfor fremgår, at der inden lovændringen blev udmålt straffe i niveauet omkring 4 måneders fængsel i tilfælde, hvor der også bl.a. har været anvendt redskaber til voldsudøvelsen.

Udvalget kan således konkludere, at indsættelsen af straffelovens § 244, stk. 2, har haft en væsentligt skærpende effekt på straffniveauet.

3.2.4 Praksis vedrørende straffelovens § 245 om kvalificeret vold

3.2.4.1. Straffelovens § 245, stk. 1

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ses i praksis at blive udmålt i niveauet fra fængsel i måneder til fængsel i flere år, jf. herved også bemærkningerne i lovforslaget til lov nr. 358 af 29. april 2018.

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 245, stk. 1, er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis samt praksis fra Anklagemyndighedens Vidensbase fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er dømt for et tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde). For så vidt angår vold ved anvendelse af kniv, er dog også medtaget en række ældre domme.

Dommene er inddelt i tilfældegrupper ud fra typen af vold (vold ved anvendelse af kniv, vold ved slag eller kast med flasker og glas mv., vold ved anvendelse af andre typer redskaber, vold uden anvendelse af redskaber samt mishandling) og er oplistet efter straffens længde.

Dommene er endvidere underinddelt i sager, hvor forholdet er begået henholdsvis før og efter straffeskærpelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018, der trådte i kraft den 1. maj 2018 – men omfatter ikke sager efter straffeskærpelsen ved lov nr. 452 af 20. april 2022, der trådte i kraft den 1. maj 2022, idet der på tidspunktet for gennemgangen ikke forelå trykte domme vedrørende forhold begået efter denne skærpelse.

(a) Vold ved anvendelse af kniv

Fra retspraksis vedrørende vold ved anvendelse af kniv kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

Sager, hvor forholdet er begået før straffeskærpelsen i 2018:

TfK 2010.451/2V: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have stukket en kniv i lægmusklen på F med et 9 cm langt syningskrævende sår til følge. Det fremgik af sagen, at F var kommet på besøg sammen med en pige i T's lejlighed. Der opstod herefter en diskussion mellem T og F, og de forlod stuen for at klare deres uoverensstemmelse. T hentede dernæst to knive i køkkenet og stak ham med den ene kniv. Under hensyn til, at voldudøvelsen var sket ved anvendelse af en kniv, der efter karakteren af skaden var ført med en vis kraft, blev straffen uanset den forudgående uoverensstemmelse mellem T og F, hvilken måtte anses for fremprovokeret af T, fastsat som anført.

TfK 2008.328/3Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 2, ved at have stukket en taxachauffør i ansigtet og på kroppen med en foldekniv. Ved straffastsættelsen lagde byretten i skærpende retning vægt på voldens farlighed og antallet af knivstik i ansigtet. I formildende retning lagde byretten lagt vægt på, at volden havde medført begrænsede fysiske mén, og at T ikke tidligere var straffet. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

TfK 2008.225/2Ø: T straffet med 6 måneders fængsel, heraf 3 måneder betinget, for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved som 17-årig at have stukket en anden ung mand, F, i halsen med en kniv, så F pådrog sig et snitsår. T var endvidere skyldig i overtrædelse af våbenloven ved besiddelse af en foldekniv med en klinge på over 7 cm og blev af byretten straffet som anført. Uanset udgangspunktet ved knivstik i halsregionen er ubetinget frihedsstraf, tiltrådte landsretten navnlig under hensyn til T's alder, at der undtagelsesvis var grundlag for at gøre en del af straffen betinget.

TfK 2008.167V: T2 straffet med 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i forening med T1 at have udøvet vold mod F, idet T2 fastholdt F, mens T1 snittede F flere gange i hovedet med en lommekniv, og T2 tildelte F flere knytnæveslag i ansigtet. Landsretten anførte, at T2's rolle under forløbet havde været lige så belastende som T1's. Hertil kom, at T2 i 2004 var dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ligeledes efter anvendelse af kniv. På denne baggrund fastsatte landsretten straffen som anført.

TfK 2018.895V: T straffet med 8 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have kastet øldåser på sin samlever, F, tildelt ham flere slag med flad hånd i forbindelse med gensidig udveksling af slag mellem hende og F og stukket F i maven med en kniv. T blev i byretten straffet med fængsel i 8 måneder, som blev gjort betinget med vilkår om

samfundstjeneste. Landsretten anførte, at udgangspunktet ved grov vold omfattet af straffelovens § 245 er ubetinget fængselsstraf, og betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun vil kunne anvendes, hvis særlige grunde taler for det, jf. bl.a. U 2017.2170H. I det foreliggende tilfælde var der tale om vold i samlivsforhold på baggrund af et skænderi mellem parterne. T havde startet volden, og straffen var navnlig henset til voldens karakter og farlighed udmålt til fængsel i 8 måneder. Landsretten fandt ikke, at der herved, uanset at T ikke tidligere var straffet og nu havde gode personlige forhold, var tilstrækkeligt grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Fængselsstraffen blev på den baggrund gjort ubetinget.

TfK 2015.143V: T straffet med 1 års fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved under afsoning i et fængsel at have stukket F i maven med en urtekniv, så der skete perforering af bughulen. Retten lagde til grund, at F havde slået T flere gange, inden T stak ham. T var tidligere straffet, senest i 2009 med fængsel i 4 måneder for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1. T var også tidligere straffet fem gange for overtrædelse af våbenloven eller våbenbekendtgørelsen, senest i 2013. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på, at T havde stukket F i maven, og at han tidligere var straffet for vold og overtrædelse af våbenloven, samt at forholdet var begået under afsoning. I formildende retning blev der lagt vægt på, at F havde slået T flere gange, før T stak ham med kniven.

TfK 2018.1042V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have stukket sin mor, F, i brystet flere gange med en køkkenkniv. Der var rejst tiltale for forsøg på manddrab efter straffelovens § 237, stk. 1, jf. § 21, men forholdet blev henført under bestemmelsen i § 245, stk. 1, om grov vold, da det ikke var bevist, at T havde forsæt til at dræbe F.

TfK 2016.1385/2Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have stukket sin genbo, F, i flanken lige over hoften med en køkkenkniv, så F fik et indstikssår. T var tidligere straffet mange gange for personfarlig kriminalitet og senest løsladt få uger før gerningen. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år. Landsretten forhøjede efter forholdets grove og potentielt farlige karakter straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder.

TfK 2018.1425V: T1-T4 straffet med mellem 2 og 3 års fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, idet de tiltalte havde indfundet sig på en adresse, hvor F, der var god ven/kæreste med T2's ekshustru, opholdt sig sammen med ekshustruen og nogle af T2's mindre børn, hvor de havde udøvet grov vold mod F. De tiltalte var i familie med hinanden. Volden var

udøvet i forening, idet de efter forudgående aftale og planlægning havde overfaldet F og stukket ham med en kniv, tildelt ham adskillige slag og spark i hovedet og på kroppen, revet hans penis hårdt og med en kniv, ført af T3, skar omkring roden af penis, så penishuden blev løsnet og gled op. Retten fandt det bevist, at alle de tiltalte havde deltaget i volden, og at det var T3, der havde ført kniven, mens T2 havde fastholdt F. De tiltalte blev i byretten straffet med 3 års fængsel til T2 og 2 års fængsel til de tre andre, idet T2 og T3 også blev dømt for trusler. T1-T3 ankede dommen. Landsretten stadfæstede dommen med de ændringer, at også T3, der havde ført kniven, blev straffet med fængsel i 3 år. T1 blev således straffet med 2 års fængsel, T2 straffet med 3 års fængsel, T3 straffet med 3 års fængsel, og T4 straffet med 2 års fængsel. Landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at F blev påført betydelige skader af såvel fysisk som psykisk karakter, og at F ved volden er blevet udsat for en særdeles ydmygende og krænkende behandling, der havde betydelig lighed med en grov seksuel krænkelse.

U 2021.4345H: T1-T5 var fundet skyldige i, i forening med en større gruppe personer og efter fælles planlægning, aftale eller forståelse, som medlemmer af eller tilknyttet grupperingen Loyal To Familia (LTF) at have forsøgt at udøve grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, mod medlemmer af grupperingen Brothas (forhold 1) og i forlængelse heraf udsat en anden person for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, idet de maskerede og bevæbnede med knive og slagvåben og med adskillige slag, spark og adskillige knivstik overfaldt den forurettede, som de stak med bl.a. kniv flere gange i ryggen samt mindst en gang i hovedet, hvorved forurettede bl.a. blev påført mindst 9 stiksår i ryggen, en læsion i hovedet samt en punkteret lunge, alt hvorved han kom i overhængende livsfare (forhold 2). Forholdene blev begået om eftermiddagen i et beboelseskvarter og på åben gade. For Højesteret angik sagen straffens udmåling. Da forholdene blev begået som led i en verserende bandekonflikt, skulle straffen forhøjes efter straffelovens § 81 a. I forarbejderne til bestemmelsen er det forudsat, at straffen i sager omfattet af bestemmelsen som udgangspunkt fordobles i forhold til den straf, der ellers ville blive fastsat af domstolene. Højesteret var herefter enig med landsretten i, at straffen skulle fastsættes med udgangspunkt i et straffniveau på fængsel i 6 år. Højesteret tiltrådte, at T1, T2 og T3 skulle straffes med 6 års fængsel, og at T5 skulle straffes med 6 år og 6 måneders fængsel, der omfattede en reststraf på 246 dage. Højesteret bemærkede, at T3's straf blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en fængselsstraf på 3 år og 6 måneder, og at dette ikke kunne føre til, at udgangspunktet på fængsel i 6 år blev fraveget. T4, der samtidig blev idømt fængsel på livstid ved Højesterets dom af samme dag, blev ikke idømt en tillægsstraf i den foreliggende sag, jf. straffelovens § 89. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom med den ændring, at T4 ikke blev idømt en tillægsstraf.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpselsen i 2018, men før skærpselsen i 2022:

TfK 2021.801Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, idet hun i forbindelse med et skænderi med F stak F i ryggen med en køkkenkniv, så F fik en stiklæsion.

TfK 2021.844V: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og overtrædelse af knivlovens § 7, stk. 1, jf. § 1, ved at have stukket ud efter F to gange med en kniv. Den ene gang lykkedes det ikke at ramme F, mens T den anden gang ramte F i mave-regionen, så F pådrog sig et stiksår. I byretten blev T idømt fængsel i 4 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Henset til karakteren af voldsforholdet sammenholdt med skadens omfang og med henvisning til den ved lov nr. 358 af 29. april 2018 skete skærpelse af straffen for grov vold forhøjede landsretten straffen til fængsel i 6 måneder. Landsretten anførte, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af samfundstjeneste i sager om grov vold, at anvendelsesområdet for samfundstjeneste i sager om grov vold begrænses, så samfundstjeneste kun under helt ekstraordinære omstændigheder kan anvendes i sager om grov vold. T var fyldt 18 år på gerningstidspunktet. Han havde sat sig i besiddelse af kniven, umiddelbart før han gik op på skolen, hvor han vidste, der var optræk til uoverensstemmelser. F havde pådraget sig et snitsår, der blev behandlet på skadestuen. Under disse omstændigheder var der efter forholdets karakter uanset T's gode personlige forhold ikke grundlag for helt undtagelsesvist at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev derfor gjort ubetinget.

TfK 2021.1006/2Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have stukket sin bror, F, i låret med en kniv. Såret var ikke ufarligt og medførte en ikke-ubetydelig blødning. Det var dog vurderingen, at F ikke ville få varige mén. T var tidligere straffet, bl.a. i 2016 for overtrædelse af straffelovens § 119, § 134 a og § 252. Byretten havde fastsat straffen til fængsel i 5 måneder, hvilket landsretten skærpede til 6 måneder.

TfK 2020.694V: T1 straffet med 8 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved uden for et hus i forening med T2 at have stukket F i benet med en kniv, hvilket medførte en behandlingskrævende flænge, mens F lå ned, ligesom de slog F to gange i hovedet med et kosteskaf eller lignende redskab. Byretten havde fastsat straffen til T1 til fængsel i 7 måneder, hvilket landsretten forhøjede til 8 måneder. Der blev ved straffens fastsættelse som en skærpende omstændighed lagt vægt på karakteren og omfanget af volden, som var begået af de to tiltalte mod en person, der lå ned.

TfK 2022.116Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved en aften i byen at have stukket en ung mand, F, i maven med kniv. Knivstikket krævede operation og syning. T var desuden skyldig i overtrædelse af knivloven § 7, stk. 1, under

skærpende omstændigheder ved at have båret den pågældende kniv på et offentligt tilgængeligt sted, ligesom T var skyldig i overtrædelse af våbenloven ved at have besiddet et knøjern. Byretten udmålte straffen til 8 måneders fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt straffen passende udmålt, men fandt efter bemærkningerne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, der trådte i kraft den 1. januar 2020, hvoraf fremgår bl.a., at samfundstjeneste kun under helt ekstraordinære omstændigheder kan anvendes i sager om grov vold, at der i den foreliggende sag, hvor T anvendte en foldekniv, han forud havde medbragt i nattelivet, og hvorved F pådrog sig en syningskrævende læsion i maven og måtte opereres, ikke forelå sådanne helt ekstraordinære omstændigheder, der kunne begrunde anvendelse af samfundstjeneste. Straffen blev derfor gjort ubetinget.

TfK 2022.421Ø: T1 og T2 straffet med 8 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med 4-5 andre personer at have udsat F for vold, idet de trak ham ud i en opgang, stak ham i højre side af brystet med en kniv og tildelte ham adskillige slag med et bat eller lignende slagvåben. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på, at T1 og T2 i forening havde begået et voldeligt overfald, at volden fandt sted uden for F's bopæl, og at der blev udøvet vold, bl.a. med anvendelse af kniv og slagvåben. Der blev endvidere lagt vægt på den generelle forhøjelse af straffen med en tredjedel for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, som var forudsat i forarbejderne til lov nr. 358 af 29. april 2018. Efter forholdenes karakter var der uanset oplysningerne om de tiltaltes gode personlige forhold ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget. Straffen blev for T2's vedkommende fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bøde.

TfK 2020.266/3V: T straffet med 10 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) og grov vold i gentagelsestilfælde efter § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, samt overtrædelse af knivloven ved at have slået en forurettet, F, med flad hånd i ansigtet og snittet F på hånden med en hobbykniv med snitsår til følge. T var tidligere straffet flere gange for vold og trusler.

TfK 2022.446V: T straffet med 1 års fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have snittet F flere gange med en kniv i ansigtet og hovedet, hvorved F pådrog sig to overfladiske snit. T var tidligere straffet flere gange for personfarlig kriminalitet, herunder for vold i 2018, 2019 og 2021. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af volden og T's forstraffe og hurtige recidiv. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

AM 2019.11.07V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have stukket F1 i maven med et snitsår til følge samt stukket F2 i armen, så F2 kom i livsfare. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på de skader, T havde forårsaget, og at F2 havde været i livsfare, samt på, at forholdet var begået efter skærpelsen af straffen for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, der trådte i kraft den 1. maj 2018. Landsretten forhøjede herefter straffen fra 1 år og 2 måneders fængsel, som byretten havde idømt, til 1 år og 9 måneders fængsel.

TfK 2019.203V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have stukket F mindst fire gange med en kniv i hovedet og flere gange på kroppen. F pådrog sig bl.a. snitsår i baghovedet, der blev syet med 11 sting. T var tidligere straffet i 2010 med fængsel i 3 måneder for vold efter straffelovens § 244 og i 2015 med fængsel i 4 måneder for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21. T blev straffet med fængsel i 1 år og 9 måneder. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på, at der havde været tale om umotiveret vold mod en person, der lå og døde, og at knivstikkene bl.a. havde været rettet mod hovedet. F's skader var begrænsede, men volden havde været potentielt farlig. Der blev endvidere lagt vægt på, at T to gange tidligere var straffet for vold, og den skærpelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 245, der trådte i kraft den 1. maj 2018.

TfK 2020.904Ø: T straffet med 2 års fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, idet han havde stukket F i brystet med kniv, så F blev påført et dybt knivstik i højre side og var i livsfare. T var tidligere straffet, bl.a. i 2019 med 30 dages betinget fængsel for vold, og det aktuelle forhold var begået i prøvetiden. Byretten udmålte straffen til fængsel i 2 år, der omfattede den betingede dom på 30 dage fra 2019, under henvisning til strafskærpelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

TfK 2021.542Ø: T straffet med 2 års fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have tildelt F1 flere slag, bl.a. med knyttet hånd, mens F1 lå ned, ligesom han holdt en kniv mod F1's hals og stak F2, der kom F1 til undsætning, i armen med voldsom blødning til følge. T var tidligere straffet flere gange med længere fængselsstraffe for grov personfarlig kriminalitet, og det indgik i strafudmålingen som skærpende omstændighed, jf. straffelovens § 81, nr. 12, at forholdet var begået under undvigelse fra afsoning.

U 2020.132H: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i forening med flere gerningspersoner at

have tildelt en 14-årig dreng, F, flere spark og slag samt tre knivstik i bl.a. brystregionen, hvilket medførte, at F kom i livsfare. T var ca. 16 år på gerningstidspunktet, og overfaldet fandt sted mindre end to måneder efter, at T var dømt for ligeartet kriminalitet. Højesteret tiltrådte, at T var idømt en fællesstraf på fængsel i 3 år og 6 måneder, hvori indgik den betingede del af en tidligere dom på fængsel i 1 år og 6 måneder, heraf 1 år og 2 måneder betinget.

(b) Vold ved slag eller kast med flasker og glas mv.

Fra retspraksis vedrørende vold ved slag eller kast med flasker og glas mv. kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

Sager, hvor forholdet er begået før straffeskærpelsen i 2018:

U 2011.1322H: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have kastet et glas i hovedet på en anden kvinde. Byretten og landsretten havde henført forholdet under straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1). Højesteret henførte forholdet under § 245, stk. 1, og udtalte bl.a., at slag eller kast med glas eller flasker mod ansigtet på grund af handlingens typiske farlighed som udgangspunkt må anses for omfattet af § 245, stk. 1. Dette gælder, selv om glasset eller flasken i det konkrete tilfælde ikke bliver knust ved at ramme ansigtet. Der var ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt i det foreliggende tilfælde. Højesteret forhøjede herefter straffen til fængsel i 60 dage, som under hensyn til sagens omstændigheder og T's gode personlige forhold undtagelsesvis blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for 40 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste).

U 2018.512H: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og vold efter straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1), idet T, der var 19 år, på en natklub slog forurettede, F, i hovedet med en flaske, ligesom T slog F på kæben med knyttet hånd, da F skubbede til ham. Volden indgik i et sammenhængende tumultagtigt forløb på dansegulvet, hvor der spontant opstod konfrontation mellem parterne. Flasken gik ikke i stykker ved slaget, og det fremgik af sagens oplysninger, at volden kun medførte rødme og ømhed. For Højesteret angik sagen strafudmålingen. Højesteret fandt under de anførte omstændigheder, at straffen skulle nedsættes til fængsel i 60 dage. Højesteret udtalte, at udgangspunktet ved grov vold, jf. straffelovens § 245, fortsat er ubetinget fængsel, og at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun vil kunne anvendes, hvis særlige grunde efter en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag taler for det. Højesteret udtalte endvidere, at der navnlig vil være grund til at overveje spørgsmålet i tilfælde, hvor der fastsættes en kortere frihedsstraf, hvor den tiltalte er ung og ustraffet samt har gode personlige forhold, hvor volden er udøvet som en spontan reaktion på en forudgående uoverensstemmelse

med forurettede, og hvor volden kun har medført begrænset skade. Højesteret fandt på denne baggrund, at der efter en samlet vurdering af omstændighederne i sagen var tilstrækkeligt grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret ændrede herved landsrettens dom.

TfK 2018.316V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have tildelt F et slag i hovedet med en glasflaske, så F pådrog sig skader på bl.a. tænder og kæbe. Volden blev begået under en privat fest, hvor der inden voldsudøvelsen havde været noget drøftelse eller diskussion mellem T og F, og volden måtte anses som udøvet som en spontan reaktion og havde kun medført begrænset skade. T havde i øvrigt positivt medvirket til sagens opklaring, idet T som den eneste havde forklaret, at der blev slået med en flaske. Efter en samlet vurdering fandtes der at foreligge sådanne særlige grunde, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget fængselsstraf for vold omfattet af straffelovens § 245, stk. 1. Straffen blev derfor gjort betinget med bl.a. vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.326V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved en sen nattetime at have kastet en glasflaske i hovedet på en mand, F, som hun var kommet i skænderi med. De havde i den forbindelse gensidigt skubbet til hinanden. Der var ikke oplysninger om, at flasken blev knust under episoden, men F havde pådraget sig en læsion i venstre øjenbryn med en flænge. Det fremgik i øvrigt af sagen, at T havde deltaget i et konfliktråd med F, og at hun havde betalt erstatning til ham. Byretten gjorde straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste, idet der blev lagt vægt på sagens omstændigheder, de begrænsede skader og T's gode personlige forhold, samt på at T havde deltaget i konfliktråd. Landsretten tiltrådte udmålingen af straffen. Landsretten henviste bl.a. til Højesterets dom U 2017.2170H, hvorefter straffen for grov vold som udgangspunkt er ubetinget fængsel, og betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun kan komme på tale, hvor særlige grunde taler herfor. Landsretten tiltrådte af de grunde, som byretten havde anført, at straffen var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

U 2018.387Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved på en bodega at have tildelt F1 flere slag i hovedet med en ølflaske, så F1 pådrog sig flere buler i hovedet. Herefter tildelte T F2 et slag i hovedet med samme ølflaske, så flasken knustes, hvorved F2 pådrog sig en syningskrævende flænge i hovedet, hvorefter T flere gange sparkede F1 og F2 over benene. Byretten fastsatte straffen til 3 måneders fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten ændrede byrettens dom bl.a. med henvisning til Højesterets afgørelse dom i U 2017.2170H. Endvidere anførte landsretten, at uanset T's gode personlige forhold var der under hensyn til voldens alvorlige og farlige karakter og til

omstændighederne i øvrigt ikke grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste, selvom volden alene påførte de forurettede begrænsede skader.

U 2019.2879H: T1 og T2 straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening at have tildelt forurettede ikke under 10 knytnæveslag i hovedet samt at have slået ham i hovedet med en glasflaske, så flasken blev knust. De tiltalte var på gernings-tidspunktet 24 år og 22 år. De blev i landsretten idømt fængsel i 3 måneder. For Højesteret angik sagen bl.a. straffastsættelsen. Højesteret tiltrådte, henset til forholdets karakter og grov-hed, at straffen var fastsat til fængsel i 3 måneder. Højesteret fandt efter en vurdering af det strafbare forhold og uanset de tiltaltes gode personlige forhold, at der ikke var grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen helt eller delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste (dis-sens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2014.586/2V: T straffet med 4 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved på et diskotek at have slået F i hovedet med en flaske, bl.a. med øjenskade til følge. F blev som følge heraf pådraget en svær synsreduktion på det ene øje. F havde ikke givet T nogen rimelig anledning til at udøve grov vold, og der forelå derfor ikke formildende omstæn-digheder, jf. straffelovens § 82, nr. 3 og 5. Navnlig under hensyn til karakteren af volden og den meget alvorlige øjenskade blev straffen efter en samlet vurdering fastsat som anført. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.238V: T straffet med 5 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved om natten på en vej at have slået F i hovedet med en vinflaske, der blev knust, ligesom T flere gange sparkede F på kroppen, mens han lå på jorden. F pådrog sig bl.a. fem flænger i baghovedet. T var tidligere straffet, bl.a. i 2012 med fængsel i 8 måneder, hvoraf 60 dage skulle afsones, for bl.a. grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og i 2015 med fængsel i 40 dage for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf til en bøde. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på forholdets karakter, T's forstraffe og de skader, som F havde pådraget sig. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.210V: T straffet med 5 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på en festival at have udøvet vold mod F ved at tildele F knytnæveslag, så F faldt om, hvorefter T havde sat sig oven på F og slået ham mange gange i hovedet med en glasflaske, så F pådrog sig flere flænger og blev bevidstløs. T var tidligere straffet for vold. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 4 måneder, men landsrettens

flertal forhøjede straffen til fængsel i 5 måneder, idet forholdet var begået i prøvetiden for en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, hvor samfundstjenestetimerne var afviklet.

TfK 2016.1452V: T straffet med 9 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved på et diskotek at have slået F1 en gang i hovedet med en flaske og kastet flasken efter F1. Flasken ramte dog ikke F1, idet flasken fortsatte forbi F1 og ramte F2 i ansigtet, der pådrog sig en dyb flænge ved øjenbrynet, brud på flere knogler i øjenhulen og mistede det ene øje. T var tidligere straffet i 2011 for vold og senere samme år for vidnetrusler. Efter forholdets karakter, herunder henset til de skader, som F2 havde pådraget sig, og under hensyn til, at T tidligere var straffet for vold, blev straffen fastsat som anført.

U 2018.3653Ø: T1 og T2 straffet med 2 års fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved som henholdsvis medlem af rockergruppen Satudarah og med tilknytning til Satudarah at have udøvet grov vold mod F, der var medlem af rockergruppen Bandidos, idet de tiltalte tildelte F adskillige spark og slag i hovedet og på kroppen, herunder med flasker, samt stik i hovedbunden med en knust flaske. Det var bevist, at forholdet var omfattet af straffelovens § 81 a, stk. 1. Herefter fandt landsretten, at straffene skulle forhøjes til det dobbelte i overensstemmelse med udgangspunktet i straffelovens § 81 a, stk. 1, idet der ikke forelå formildende omstændigheder. T1 og T2 blev herefter straffet med 2 års fængsel.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2018, men før skærpelsen i 2022:

U 2020.918H: T straffet med 80 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, idet han foran en bar var medansvarlig for vold, som en medtiltalt, T1, havde udøvet mod F, der blev tildelt bl.a. et slag i panden med et ølglas. F pådrog sig en flænge i panden. T var i landsretten idømt 60 dages ubetinget fængsel, hvilket var en skærpelse af den straf på 60 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste, som både han og T1 var idømt i byretten. Højesteret fandt under hensyntagen til bl.a. den generelle forhøjelse fra maj 2018 af straffen for grov vold, at straffen skulle forhøjes til fængsel i 80 dage. Højesteret fandt, at der efter de regler, der var gældende på gerningstidspunktet, efter en samlet vurdering var tilstrækkeligt grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2020.571V: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om natten på en restauration at have slået F én gang i hovedet med et glas, som blev knust, hvilket medførte syningskrævende flænger i F's ansigt. Efter voldens karakter og følger

og under hensyn til den generelle forhøjelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, som er sket ved lov nr. 358 af 29. april 2018, blev straffen udmålt som anført. Efter en samlet vurdering, herunder af voldens karakter og omstændighederne, hvorunder volden var udøvet, forelå der ikke sådanne særlige forhold, at der – uanset T's gode personlige forhold – var grundlag for undtagelsesvist at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.481Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved uden for et værtshus at have kastet et ølglas i ansigtet på F, som pådrog sig en flænge i ansigtet, der måtte syes. Det blev lagt til grund, at volden var sket, efter at F havde kastet indholdet af sit glas i retning mod T's ansigt efter nedsættende ytringer mod hende, men der fandtes ikke at foreligge nødværge eller lignende, jf. straffelovens § 13, eller vold i forbindelse med slagsmål efter straffelovens § 248. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på karakteren og forholdets generelle farlighed og gjorde straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt straffen passende fastsat, men gjorde straffen ubetinget.

TfK 2021.73V: T straffet med 4 måneders fængsel, heraf 2 måneder betinget, for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have slået F i hovedet med en flaske, så flasken knustes, hvorefter F blev lagt ned på jorden og slået yderligere to gange i hovedet med den knuste flaske. Navnlig under hensyn til, at der var tale om uprovokeret grov gadevold mod en tilfældig forbi-passerende, hvor T havde slået med en flaske i hovedet og havde fortsat med at slå F i hovedet med den knuste flaske, blev straffen udmålt som anført. Under hensyn til, at T på gerningstidspunktet kun havde været 17 år, hans gode personlige forhold og den betydelige tid, der var gået, siden forholdet blev begået, blev straffen efter en samlet vurdering gjort delvist betinget.

TfK 2019.964/2V: T straffet med 5 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have slået sin mors kæreste, F, i hovedet med et ølglas, der knustes, og herefter igen slået F med det knuste glas ved halsen, så F pådrog sig to dybe sår på halsen. F havde givet T et knytnæveslag, hvorefter T havde slået F i hovedet med ølglasset, der knustes. T havde, efter at have fået endnu et knytnæveslag, angrebet F med det knuste glas ved halsen, så F pådrog sig to dybe sår på halsen. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 60 dage. Landsretten henviste til bemærkningerne til lov nr. 358 af 29. april 2018, hvor straffen for grov vold blev skærpet. T's sidste angreb med det knuste glas måtte sidestilles med stik foretaget med en kniv, og på denne baggrund og under henvisning til strafskærpelsen samt angrebets farlige og potentielt farlige karakter forhøjede landsretten straffen til fængsel i 5 måneder.

TfK 2022.453Ø: T straffet med 5 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på et værtshus at have tildelt F et knytnæveslag,

ligesom T tildelte F et slag med en ølflaske i hovedet, så flasken blev knust, hvorved F pådrog sig en syningskrævende flænge i hovedet. T var tidligere straffet i 2011 for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på voldens art og omfang samt de skete skader. Der blev desuden lagt vægt på skærpelsen af straffen for vold ved lov nr. 358 af 29. april 2018, hvor straffelovens § 245 blev ændret, og på, at T tidligere var straffet for vold.

TfK 2021.326/2V: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have slået F i hovedet med to glasflasker, der knustes, og stukket F flere gange på kroppen og i hovedet med de knuste flasker og/eller glasskår, så F pådrog sig en flænge i baghovedet, en flænge på næseryggen, en overfladisk skramme på siden af ryggen og et sår på den ene arm. Efter forholdets farlige karakter og omstændighederne i øvrigt blev straffen fastsat som anført (dissens for 5 måneders fængsel).

TfK 2019.803Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på et værtshus at have slået F i ansigtet med en flaske, så F pådrog sig en alvorlig øjenskade. T var tidligere straffet for vold efter straffelovens § 244. I byretten blev T idømt fængsel i 5 måneder, der ikke kunne gøres betinget. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 8 måneder under henvisning til, at forholdet var begået efter ikrafttrædelsen af lov nr. 358 af 29. april 2018, hvorved straffen for overtrædelser af straffelovens § 245 skærpes med en tredjedel. Landsretten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at volden havde påført F en alvorlig øjenskade, og i formildende retning, at der var en forudgående konflikt mellem T og F, der begge var berusede, og at volden blev begået på et værtshus.

U 2019.1270V: T straffet med 9 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på en bar at have tildelt F et slag med en flaske, mens han holdt F med den anden hånd, hvorved flasken knustes, og derefter at have stukket F to gange med den knuste flaske direkte mod hovedet, så F besvime og pådrog sig en flænge i hovedet. T var tidligere straffet for vold, senest i 2010 med fængsel i 1 år for bl.a. grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, jf. § 247, stk. 1, og i 2013 med fængsel i 5 måneder for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1. I byretten blev T idømt fængsel i 5 måneder. Landsretten anførte, at T var fundet skyldig i bl.a. at have stukket F to gange med en knust flaske direkte mod hovedet, hvorved F havde pådraget sig en flænge i hovedet. Disse stik måtte sidestilles med stik foretaget med en kniv. Under henvisning til den strafskærpelse for grov vold, der følger af lov nr. 358 af 29. april 2018, forholdets alvorlige og farlige karakter, og da T tidligere var straffet for vold, forhøjede landsretten straffen til fængsel i 9 måneder.

TfK 2020.603V: T straffet med 10 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på gaden at have stukket F1 i hovedet og på halsen med en knust glasflaske, ligesom T stak F2 i venstre arm med den knuste glasflaske, så F pådrog sig syningskrævende skader. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på forholdets alvorlige karakter, at T tidligere var straffet for vold, og at straffen for grov vold blev skærpet pr. 1. maj 2018. Der blev endvidere lagt vægt på, at T havde stukket to personer på offentlig vej, og at stikkene måtte sidestilles med stik med en kniv.

(c) Vold ved anvendelse af andre typer redskaber

Sager om vold ved anvendelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, er ikke medtaget i denne oversigt. Der henvises i stedet til oversigten vedrørende straffelovens § 192 a.

Fra retspraksis vedrørende vold ved anvendelse af andre typer redskaber kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

Sager, hvor forholdet er begået før strafskærpelsen i 2018:

TfK 2017.1133V: T straffet med 50 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved på en ungdomsskole at have fastholdt F og slået ham tre gange i hovedet med en pool ball med bl.a. let hjernerystelse til følge. T blev straffet med fængsel i 50 dage. Landsretten anførte, at udgangspunktet ved udmålingen af straf for grov vold, jf. straffelovens § 245, er, at der skal fastsættes en ubetinget frihedsstraf, og at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun vil kunne anvendes, hvis særlige grunde taler for det, jf. Højesterets dom gengivet i U 2017.2170H. Landsretten anførte videre, at T og F var jævnaldrende, og volden var sket bl.a., efter at F havde slået T på dennes dårlige knæ med en billardkø. Der var tale om et enkeltstående forhold, hvor den begåede vold ikke havde ført til varige skader, og volden var ikke udøvet efter forudgående planlægning, jf. herved Højesterets dom gengivet i U 2016.2793H. T var ikke tidligere straffet og havde gode personlige forhold. På denne baggrund og efter det oplyste om optakten til voldsudøvelsen og T's alder tiltrådte landsretten, at straffen var gjort betinget med vilkår om, at T skulle udføre samfundstjeneste i 60 timer.

U 2018.507H: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i et skolelokale at have slået en anden elev, F, to gange i hovedet med et ca. 900 gram tungt stykke metal, ligesom han ramte F på armen. Ved slagene pådrog F sig en mindre syningskrævende skade i hovedet. T, der var 18 år, begik volden efter, at F, der også tidligere havde udsat T for drillerier, havde forstyrret ham i arbejdet med at

løse en opgave. For Højesteret angik sagen alene strafudmålingen. Højesteret fandt ikke grundlag for at forhøje den af landsretten udmålte straf på 60 dages fængsel. Højesteret udtalte, at udgangspunktet ved grov vold, jf. straffelovens § 245, fortsat er ubetinget fængsel, og at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun vil kunne anvendes, hvis særlige grunde efter en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag taler for det. Højesteret udtalte endvidere, at der navnlig vil være grund til at overveje spørgsmålet i tilfælde, hvor der fastsættes en kortere frihedsstraf, hvor den tiltalte er ung og ustraffet samt har gode personlige forhold, hvor volden er udøvet som en spontan reaktion på en forudgående uoverensstemmelse med forurettede, og hvor volden kun har medført begrænset skade. Højesteret fandt på denne baggrund, at der efter en samlet vurdering af omstændighederne i sagen var tilstrækkeligt grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen for T betinget med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom.

U 2018.504H: T straffet med 60 dages fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved en parkeringsplads at have tildelt F i hvert fald to hårde slag i hovedet med en rundstok af træ med en sådan kraft, at den knækkede, så F blev påført en bule ved øret og flere rifter. T var forud for hændelsen kørt efter F over en længere strækning for at påtale F's kørsel. For Højesteret angik sagen alene strafudmålingen. Højesteret tiltrådte, at straffen var fastsat af landsretten til fængsel i 60 dage. Højesteret tiltrådte endvidere efter voldens karakter og omstændighederne i øvrigt, at straffen ikke var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret stadfæstede herved landsrettens dom.

TfK 2018.151V: T straffet med 60 dages fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have tildelt F to slag, som ramte henholdsvis i nakken og i hovedet, og sprøjtet F i ansigtet. Det kunne ikke lægges til grund, hvad det var, T havde sprøjtet i øjnene på F, men det kunne lægges til grund, at det havde medført stor smerte og ubehag for F, da han blev sprøjtet i øjnene, og at generne ikke havde været ganske kortvarige. Landsretten fandt, uanset det oplyste om T's personlige forhold, at der ikke i sagen forelå særlige grunde, der talte for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.343V: T straffet med 60 dages fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have slået F i ansigtet med en ca. 45 cm lang metalfil, så F pådrog sig et sår på siden af ansigtet. Under hensyn til voldens karakter og omstændighederne i øvrigt, herunder at T havde medbragt en fil, var der på trods af T's personlige forhold og den omstændighed, at F alene blev påført begrænsede skader, ikke grundlag for undtagelsesvist at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2018.928/2V: T straffet med 60 dages fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, idet T slog F flere gange i hovedet, på armen og på overkroppen med et bordben af træ. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 60 dage, som blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten anførte, at T var 53 år på gerningstidspunktet. Han havde for byretten forklaret, at han den pågældende dag havde set, at F stod i sin garage, hvorefter T gik op i sin lejlighed og hentede et bordben. Herefter opsøgte T F med bordbenet, som han anvendte til volden. T var i 2011 tidligere straffet for personfarlig kriminalitet. Der forelå herefter ikke sådanne særlige omstændigheder, at straffen undtagelsesvist kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Hverken omfanget af skaderne eller det forhold, at episoden udsprang af et uvenskab mellem T og F, kunne føre til et andet resultat.

TfK 2019.1082V: T straffet med 60 dages fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om natten på en gågade at have sprøjtet peberspray i hovedet på to personer. Ved straffesættelsen blev der i skærpende retning lagt vægt på, at volden var begået over for to personer. I formildende retning blev der lagt vægt på, at T var ustraffet, og at der ikke var påført nogen af de forurettede længerevarende skader eller gener. Der var ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, straffes med ubetinget fængsel.

TfK 2018.54V: T1 og T2 straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening at have indfundet sig på F's bopæl og medbragt to totenschlægere, som T1 dels forsøgte at slå F med, dels tildelte et slag i hovedet med, hvorefter T2 forsøgte at slå F med totenschlægeren. T1 var tidligere straffet i 2007 med fængsel i 1 år og 6 måneder for bl.a. uagtsomt manddrab og overtrædelse af våbenloven. T2 var tidligere straffet i 2008 og 2012 for vold, hvorfor forholdet for hendes vedkommende tillige blev henført under straffelovens § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde. Navnlig under hensyn til, at de tiltalte havde hentet totenschlægere på T2's bopæl, at de havde opsøgt F på dennes bopæl og i betragtning af voldens farlige karakter, der var begået i forening, blev straffen fastsat som anført. Af de samme grunde og med henvisning til Højesterets dom gengivet i U 2017.2170H var der ikke grundlag for at gøre straffene betingede, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.523V: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, idet han i en haveforening havde slået F1 flere gange i hovedet og på kroppen med en spade, ligesom han havde slået F2 i hvert fald to gange med spaden på kroppen. Ved fastsættelsen af straffen blev der på den ene side lagt vægt på voldens karakter, der var udøvet over for to forurettede, og på den anden side at volden var begået i en oprørt sindstilstand. T havde uden forudgående provokation i jalousi udøvet grov vold, og volden havde medført ikke ubetydelige

skader. Efter voldens karakter og omstændighederne, hvorunder den var udøvet, var der ikke grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.609V: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved på et asylcenter at have slået F en gang i nakken med en metalstang, så F faldt ned på gulvet, hvorefter T slog F flere gange på kroppen med metalstangen. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på voldens karakter og på, at overfaldet havde været umotiveret.

TfK 2018.1172/3V: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1. Under et skænderi mellem T og dennes kæreste, F, havde T taget en blomsterkrukke og kastet den mod jorden, så den gik i stykker. F gav T en lussing, hvorefter T samlede et skarpt potteskår op og kastede det mod F, så det ramte F nederst på skinnebenet. Der kom et ca. 3 cm bredt sår, der blødte meget. T tog af sted, efter at parterne havde skubbet til hinanden. Senere blev F fundet død i sin lejlighed. Dødsårsagen vurderedes at være forblødning fra læsionen på skinnebenet hos en af blodfortyndende behandling og åreforkalkning i hjertet i forvejen svækket mand. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på voldens karakter og omstændighederne ved voldsudøvelsen. Der blev endvidere lagt vægt på T's gode personlige forhold, men også på, at F afgik ved døden som følge af hændelsen. Under hensyn til voldens karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2018.792V: T straffet med 4 måneders fængsel, heraf 3 måneder betinget, for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, samt overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 27, stk. 1. Det fremgik af sagen, at T som fører af en traktor forsynet med frontskovl var kørt frem mod tre personer. Efter at F1 var sprunget til side og dermed havde undgået påkørsel, kørte T igen mod ham, og F1 blev ramt bag på det ene ben. F2 forsøgte at undgå påkørsel, men blev ramt af traktoren på sin ene arm, og F3, som sprang ud i rabatten, blev ramt på højre arm og knæ. Ved straffastsættelsen blev der i skærpende retning lagt vægt på, at de handlinger, som T var fundet skyldig i, havde været usædvanligt farlige, og at det kun skyldtes held, at der ikke var sket meget alvorlige skader. Det blev endvidere tillagt vægt, at T ramte tre personer. I formildende retning blev der lagt vægt på, at T ikke tidligere var straffet, at ingen kom alvorligt til skade og T's gode personlige forhold.

TfK 2013.298/2Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved med bil forsætligt at have påkørt en mand, der blev kastet over kølerhjelm og ned på gaden, hvilket medførte, at den pågældende fik hjernerystelse og blødning i hjernen.

TfK 2012.596V: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have slået sin arbejdsgiver F under en fest på arbejdspladsen med et aluminiumsrør, så F pådrog sig brud på højre albue samt brud på venstre håndled. T var tidligere straffet for vold, senest i 2004. Ved straffens fastsættelse blev der lagt vægt på, at T havde slået ud efter F's hoved med et rør med en vægt på godt 2 kg, og T's tidligere straffe for vold.

TfK 2016.1411V: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have vredet armen rundt på sin kæreste F, så hun faldt ned på gulvet, hvorefter T holdt hende nede med en fod på halsen og gav hende adskillige slag med en tang på armene, benene og kroppen. F pådrog sig herved mærker i ansigtet, på begge arme og ben og på brystkassen samt flere kvæstningssår. T var tidligere straffet i 2016 med fængsel i 60 dage for vold efter straffelovens § 244 og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, i form af vold mod F. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter, de skader, som F var blevet tilføjet ved volden, og at T kort tid efter dommen i 2016 på ny havde udøvet vold mod F. Henset til forholdets karakter og T's hurtige recidiv var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om bl.a. samfundstjeneste.

TfK 2017.688Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have indfundet sig maskeret med elefanthue på F's bopæl med et koben og et støvsugerrør og slået F med kobenet, til dels mens F lå ned. Retten lagde til grund som bevist, at der var tale om en planlagt selvtægtshandling som følge af, at F havde haft og var dømt for et seksuelt forhold til T's steddatter, der da var 14 år. F fik skader i sin hånd og psykiske men af overfaldet. Ved straffastsættelsen lagde landsretten bl.a. vægt på, at der var tale om en planlagt selvtægtshandling i forurettedes hjem, og på de følger, som overfaldet havde medført for forurettede.

TfK 2016.887V: T straffet med 9 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved med forsæt til at ramme den jævnaldrende F, som T havde været til fest med, hvor der var opstået en uoverensstemmelse, at have ført sin bil frem mod F, der blev påkørt og over adskillige meter blev slæbt under bilen, hvorved F pådrog sig alvorlige skader, bl.a. kraniebrud, bækkenbrud og brud på højre skinneben. Det indgik ved straffens fastsættelse som en formildende omstændighed, jf. straffelovens § 82, nr. 5, at T havde handlet i en oprørt tilstand, og at F var gået over til T's bil med en skruetrækker i hånden og havde forsøgt at knuse en rude i bilen.

TfK 2017.1082V: T straffet med 1 års fængsel, heraf 8 måneder betinget, for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med nogle jævnaldrende kammerater at have kastet

en molotovcocktail mod F, som landede ved F's ben og brød i brand, hvorved F pådrog sig alvorlige forbrændinger. Der var rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, men forholdet blev alene henført under § 245, stk. 1, idet skaderne ikke var så alvorlige, at volden kunne henføres under § 246.

TfK 2013.281V: T straffet med 1 års fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om aftenen at have slået sin hustru F adskillige gange i hovedet med et jernrør, der var tilvirket som et slagvåben, samt sparket F flere gange i hovedet. Det fremgik af forklaringerne i sagen, at F midlertidigt var flyttet ud i sine forældres sommerhus, idet hun ikke var sikker på, at hun ville blive i ægteskabet med T. Efter at have fået fri den pågældende kørte hun til sommerhuset, hvor T havde indfundet sig, og hvor han overfaldt hende. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at F som følge af overfaldet havde fået varigt men på det ene øje i form af let nedsat syn og synsforstyrrelser. Der blev endvidere lagt vægt på, at overfaldet bar præg af at være planlagt og var udført i et forholdsvis øde sommerhusområde, hvor F næppe kunne tilkalde hjælp. Overfaldet havde været relativt langvarigt og forbundet med stor angst for F. Det var udført med tunge våben i form af en jernstang og sikkerhedssko, og slag og spark var rettet mod F's hoved. Der havde derfor været tale om et potentielt særdeles farligt overfald. Når F alligevel kun havde fået fysiske skader i form af mindre skrammer og en varig øjenskade, måtte dette til dels tilskrives hendes evne og vilje til at væge for sig, men det viste også, at slagene og sparkene trods alt måtte være tildelt med begrænset kraft. F havde i den forbindelse forklaret, at hun dels var bevidstløs, dels spillede død, mens T med sikkerhedssko sparkede på hendes hoved, og at hun således ikke hele tiden værgede for sig.

TfK 2013.421Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved under et skænderi at have sprøjtet salmiakspiritus i ansigtet på en anden mand to gange, hvilket medførte alvorlige øjenskader. Der var rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, men T blev frifundet for tiltalen for overtrædelse af straffelovens § 246, idet legemsangrebet, ikke havde haft en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader til følge, at der forelå særdeles skærpende omstændigheder. T, der af byretten var straffet med fængsel i 1 år og 3 måneder, heraf 9 måneder betinget, blev af landsretten straffet med ubetinget fængsel i 1 år og 3 måneder (dissens for fængsel i 1 år og 6 måneder).

TfK 2014.143/2V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på et værtshus at have slået F i hovedet med en spade, så F mistede bevidstheden og pådrog sig kraniebrud og blødninger i hjernen. T var tidligere straffet flere gange for vold. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på, at volden var blevet udøvet med en spade med alvorlige personskader til følge, at F havde været i

livsfare, og at T tidligere var straffet for vold, senest ca. 2 måneder før det nye forhold blev begået. Der var i landsretten dissens for 2 års fængsel.

TfK 2015.691Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved på Mændenes Hjem at have smidt salmiakspiritus i hovedet på F, der fik det i øjnene med ætsningsskader og en synsnedsættelse på det ene øje til følge. T var tidligere straffet i 2010 med fængsel i 1 år og 3 måneder for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have kastet salmiakspiritus i øjnene på en person.

TfK 2017.1096Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med sin bror og to andre medgerningspersoner at være trængt ind i F's hjem, hvor de sparkede og slog F med et baseballbat og hældte kogende vand over ham, fordi han ikke ville gifte sig med T's søster. T var tidligere straffet i 2008 for bl.a. røveri. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år. Landsretten forhøjede under hensyn til, at T var tidligere straffet, straffen for volden til fængsel i 1 år og 6 måneder. Efter kriminalitetens grovhed, og da sagsbehandlingstiden alene skyldtes T's forhold, var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2018.111Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i flere tilfælde over en 1-årig periode i forbindelse med besøg hos sin far, der var på plejehjem, at have forgiftet sin fars drikkevarer eller mad med ikke-lægeordineret medicin eller skadelige kemikalier, ligesom T medbragte kemikalier, herunder saltsyre og phosphorsyre, og medicin, der anvendes mod skizofreni, til plejehjemmet for at udsætte ham for endnu et angreb. T blev endvidere dømt for et mindre tilfælde af butikstyveri.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2018, men før skærpelsen i 2022:

TfK 2021.91V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for forsøg på grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, ved på sin bopæl at have kastet et løbehjul ca. 2 meter op i luften henover et 1,85 meter højt plankeværk ind til nabogrunden, hvor der sad tre børn ved et bord ca. 50 cm fra plankeværket, og hvorved løbehjulet ramte ned mellem to af børnene, der ikke blev ramt, hvorefter T råbte: "Din møgtøs. Næste gang ringer jeg efter politiet. I er nogle møgtøser", "møgunger" eller lignende. T havde en hjerneskode efter en stor hjerneblødning. Efter forholdets karakter blev straffen udmålt som anført. Navnlige under hensyn til oplysningerne om T's personlige forhold fandtes det forsvarligt undtagelsesvist at gøre straffen betinget (dissens for 50 dages ubetinget fængsel).

TfK 2020.681V: T straffet med 60 dages fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om aftenen i en opgang at have sprøjtet peberspray mod F's ansigt, så F fik det i ansigtet og øjnene. Det blev lagt til grund, at F stille og roligt var gået op ad trappen til 1. salen, hvor han to gange bankede på en dør til T's lejlighed, og at T herefter rev en anden dør op og uden varsel sprøjtede peberspray ind i ansigtet på F. Efter voldens karakter og omstændighederne ved denne blev straffen udmålt som anført. Henset til karakteren af volden, der var foregået over for en person, der på ingen måde havde givet anledning til denne, var der ikke grundlag for at fravige det klare udgangspunkt om, at vold efter straffelovens § 245, stk. 1, skal straffes med ubetinget fængsel. Oplysninger om T's personlige forhold kunne navnlig efter karakter af volden ikke føre til et andet resultat.

TfK 2022.85V: T straffet med 60 dages fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, ved med bil at have påkørt F, der havde stillet sig i en parkeringsbås i en parkeringskælder for at markere, at den var optaget. T, der ledte efter en parkeringsplads, var herefter kørt frem mod F og havde påkørt F på knæet. I byretten blev T idømt 3 måneders fængsel, men landsretten nedsatte straffen til fængsel i 60 dage navnlig under hensyn til, at påkørslen skete med meget lav hastighed og havde medført minimale skader. Der var efter forholdets karakter ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget.

TfK 2021.1145V: T straffet med 80 dages fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i sin bil på en frakørsel fra en motorvej at have accelereret kraftigt frem mod F og i forbi kørslen ramt F's højre hånd, så F pådrog sig en behandlingskrævende skade. Efter F's forklaring blev yderste led på 4. finger stift, og lillefingeren blev krum. Lægen, som opererede ham, havde sagt, at han ikke ville kunne vende tilbage til sit arbejde som montør, og han var fortsat sygemeldt. Det fremgik af sagen, at der forud for voldsudøvelsen havde været en trafikal uoverensstemmelse mellem T og F. T var tidligere straffet i 2014 med fængsel i 8 måneder for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1. Navnlig under hensyn til forholdets karakter, den skete skade, og da T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet, blev straffen udmålt som anført. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2021.290V: T1 straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og hærværk efter § 291, stk. 1, ved på en tankstation at have udøvet vold mod F, idet T flere gange slog F på kroppen med en trækæp eller lignende, ligesom han rev F's T-shirt i stykker og slog på hans personbil med en trækæp eller lignende, så der skete skader for et ukendt beløb. Ved strafudmålingen anførte landsretten, at det følger af forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, at samfundstjeneste kun under

ekstraordinære omstændigheder kan anvendes i sager om grov vold. Det var efter de afgivne forklaringer uklart, hvem der havde startet konflikten mellem T1 og F, men det kunne lægges til grund, at F var fulgt efter den bil, som blandt andre T1 befandt sig i, ind på tankstationen, hvor han i ophidset tilstand havde rettet henvendelse til T1 og forsøgt at tage tændingsnøglen ud af bilen, og at T1 herefter i oprørt tilstand havde udøvet den pådømte vold. Volden, der havde bestået af to slag med et ukendt slagvåben mod henholdsvis F's ene ben og arm, havde alene medført blå mærker. På denne baggrund sammenholdt med T's alder og personlige forhold, herunder at han ikke tidligere var straffet for personfarlig kriminalitet, fandtes der at foreligge sådanne helt ekstraordinære omstændigheder, at der helt undtagelsesvis var grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste.

TfK 2021.382Ø: T1 straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have slået F i hovedet med et skateboard i forbindelse med en uoverensstemmelse på en skaterbane. Det fremgik af sagen, at F fik en flænge i baghovedet, som blev syet med få sting. Byretten fandt ikke, at volden var straffri efter reglerne om nødværge, men dog at der havde været en vis provokation fra F's side, hvorefter straffen blev fastsat til fængsel i 3 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten henviste til forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold og bemærkede, at det følger af forarbejderne til loven, at hensynet til offeret og den generelle retsfølelse tilsiger, at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste som det helt klare udgangspunkt ikke skal anvendes i sager om grov vold, og at samfundstjeneste kun under helt ekstraordinære omstændigheder kan anvendes i disse sager. Landsretten fandt, at der forelå sådanne helt ekstraordinære omstændigheder, idet landsretten lagde vægt på det forudgående forløb, herunder at F havde optrådt aggressivt og i en vis grad provokerende. Landsretten lagde derfor til grund, at gerningen blev udført i en oprørt sindstilstand, der var fremkaldt af F, jf. straffelovens § 82, nr. 5. Landsretten lagde endvidere vægt på, at T var ung og ustraffet og havde særdeles gode personlige forhold. Herefter stadfæstede landsretten dommen.

TfK 2020.63V: T straffet med 3 måneders fængsel for forsøg på grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, og overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, ved en nat midt i en by med sin bil efter en forudgående uoverensstemmelse at have forsøgt at påkøre en ung mand, F, hvilket mislykkedes, da F nåede at hoppe op på bilens kølerhjelme, hvorefter T fortsatte kørslen, indtil F blev slynget af bilen (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2022.178V: T1 straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i foreningen med T2 at have slået F med knyttet og flad hånd i ansigtet flere gange

og efterfølgende slået F over venstre ben flere gange med en træbjælke, så F bl.a. pådrog sig tandskade og blodansamlinger. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på, at overfaldet var sket i forening på F's bopæl uden anledning og på voldens og skadernes karakter. Efter forholdets karakter og under hensyn til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, der trådte i kraft den 1. januar 2020, var der ikke grundlag for helt undtagelsesvist at gøre frihedsstraffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.180V: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, til dels forsøg herpå. jf. § 21, ved om natten på gaden at have slået F i hovedet med en palle af træ og forsøgt at slå ham med den, hvilket imidlertid ikke lykkedes. F pådrog sig fraktur af tre tænder. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste. Ved straffastsættelsen lagde byretten i skærpende retning vægt på, at der var tale om slag med en palle mod hovedet og forsøg herpå, og at F ikke ved sin ageren op til voldsudøvelsen havde været med til, at situationen eskalerede og endte med vold. I formildende retning lagde byretten vægt på T's unge alder, at han ikke tidligere var straffet og hans meget gode personlige forhold. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 3 måneder. Efter voldens karakter og de omstændigheder, hvorunder den var udøvet, forelå der ikke sådanne helt ekstraordinære omstændigheder, at straffen kunne gøres betinget, jf. herved forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, der trådte i kraft den 1. januar 2020. Fængselsstraffen på 3 måneder blev herefter gjort ubetinget.

TfK 2022.402V: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om natten ud for sin bopæl at have tildelt sin tidligere samlever, F, tre slag på ballen med et baseballbat. Det fremgik af sagen, at T's og F's forhold var afsluttet nogle måneder inden volden. Ved straffastsættelsen lagde landsretten navnlig vægt på slagenes karakter og fandt i modsætning til byretten, at straffen ikke kunne gøres betinget.

TfK 2022.413V: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i en baggård at have stukket F i maven med en skruetrækker. Det fremgik af sagen, at der forud for voldsudøvelsen var en uoverensstemmelse mellem T og F, hvor F havde følt sig chikaneret af T og opsøgt ham. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på voldens karakter og fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2021.760/2V: T straffet med 4 måneders fængsel betinget for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved ud for en vinstue at have tildelt F1 to knytnæveslag i hovedet og tildelt F2 et slag med knyttet hånd i brystkassen samt slået ud efter hans hoved

med knyttet hånd uden at ramme, samt for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved herefter med stor kraft at have kastet en caféstol mod en gruppe af personer ved bordene ud for vinstuen, så stolen ramte F3 på hoften og en anden person. Efter forholdets karakter, herunder at T havde udøvet vold mod flere personer, og efter strafskærpelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018 blev straffen udmålt til fængsel i 4 måneder. Landsretten anførte, at det følger af forarbejderne til lov nr. 1426 af 17. december 2019 om begrænsning af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold, at samfundstjeneste kun under helt ekstraordinære omstændigheder kan anvendes i sager om grov vold. T var bl.a. skyldig i grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og forsøg herpå, og straffen skulle som udgangspunkt være ubetinget fængsel. Selv om T's kast med stolen kun havde medført begrænset skade, og selv om T, der på gerningstidspunktet var 27 år, havde gode personlige forhold, forelå der ikke i øvrigt sådanne helt ekstraordinære omstændigheder, at betingelserne for undtagelsesvist at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste var opfyldt. Straffen blev derfor gjort ubetinget (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2019.1350V: T straffet med 4 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved på en parkeringsplads at være sprunget frem med en kniv i den ene hånd og en flaske med hjemmelavet chilivæske i den anden hånd, hvorefter han sprøjtede chilivæske mod F1 og F2, som blev ramt i hovedet og på kroppen af væsken, hvorefter han holdt F1 fast og tildelte hende et kraftigt slag mod brystet med skæftet af kniven, hvilket medførte, at hun faldt. T blev endvidere dømt for overtrædelse af knivlovens § 7, stk. 1, jf. § 1, ved at have besiddet en kniv med en klinge på ca. 7 cm. Ved udmålingen af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om et planlagt overfald, og at der var anvendt kniv. Der blev endvidere lagt vægt på bemærkninger til lov nr. 358 af 29. april 2018 om skærpelse af straffen for grov vold, hvorefter det er forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene, ligesom straffen skal afspejle den potentielle fare ved vold begået med kniv eller lignende. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2020.713Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og overtrædelse af færdselslovens § 118, stk. 1, jf. § 3, idet han som taxachauffør efter en uoverensstemmelse med to passagerer, F1 og F2, om betalingen kørte frem i taxaen, hvorved F1 og F2 blev revet omkuld og kom ned at ligge med benene under taxaen, hvorefter T kørte over deres ben. F1 brækkede herved benet, mens F2 pådrog sig en forstuvning. Landsretten fandt, at T måtte have anset det for overvejende sandsynligt, at han ville påkøre F1 og F2, idet han kørte frem, selv om han var opmærksom på, at de faldt umiddelbart op ad taxaen.

TfK 2021.314Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, idet han havde taget kvælertag på F og slået F i hovedet med et bat, så F fik en syningskrævende flænge i hovedet. Byretten havde fastsat straffen til fængsel i 3 måneder, hvilket landsretten forhøjede til fængsel i 4 måneder.

TfK 2020.313V: T straffet med 5 måneders fængsel for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, og grov vold efter § 245, stk. 1, ved at have slået F flere gange i hovedet med knyttet hånd og med flad hånd og nikket F en skalle, ligesom T slog F flere gange med en billardkø hen over nakke og hoved med skade på nakke og hoved til følge i form af mærker og ømhed. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af den begåede vold, herunder at T havde opsøgt F på dennes værelse, hvor T havde slået F i hovedet flere gange med knyttet hånd, nikket ham en skalle og slået ham flere gange i hovedet og over nakken med en billardkø, som herved knækkede. Der blev endvidere lagt vægt på bemærkningerne til lov nr. 358 af 29. april 2018 om skærpelse af straffen for grov vold, hvorefter det er forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene.

TfK 2019.557/2V: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have stukket F med en saks i skulderen. Under hensyn til voldsforholdets karakter og T's tidligere dom for vold var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.15V: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved med en lighter at have sat ild til F's fødder og underben, som var blevet overhældt med håndsprit. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på forholdets karakter, herunder navnlig at F havde sovet, da T tændte ild til hans fødder, og omfanget af skaderne (dissens for 4 måneders fængsel).

TfK 2019.1450V: T straffet med 7 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have medbragt et vandrør og overfaldet flere uidentificerede personer tilhørende en anden gruppering, idet T slog flere personer på kroppen og i hovedet og dels forsøgte at slå flere personer, der undveg. T blev endvidere dømt for hærværk og overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved besiddelsen af vandrøret. T var tidligere straffet for vold og røveri.

TfK 2021.148Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, jf. § 248, idet han havde slået F i hovedet og kastet salmiakspiritus i ansigtet på ham med betydelig synsskade til følge. Forholdet fandtes ikke omfattet af straffelovens § 246. Forholdet henførtes under straffelovens § 248 om

legemsangreb under slagsmål, idet det måtte lægges til grund, at det var F, der startede slagsmålet, og at de begge havde slået på hinanden. T blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af knivloven. T, der tidligere var straffet flere gange for personfarlig kriminalitet, var førtidspensionist og misbruger, og voldsforholdet var begået på et bosted. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år, hvilket landsretten nedsatte til fængsel i 1 år og 6 måneder.

(d) Vold uden anvendelse af redskaber (spark, tramp, skaller, kvælergreb mv.)

Fra retspraksis vedrørende vold uden anvendelse af redskaber kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

Sager, hvor forholdet er begået før straffeskærpelsen i 2018:

TfK 2012.436V: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved som vagt i et center at have taget halsgreb på F. Det blev lagt til grund, at T's kollega, A, i sin egenskab af vagt i centret rettede henvendelse til L, da han havde iagttaget, at hun havde begået tyveri. F hidsede sig i den anledning voldsomt op og angreb A med to kraftige skub i brystet, og det blev lagt til grund, at T på dette tidspunkt var kommet til stede og iagttog dette. F gjorde endnu et udfald mod A, og for at afværge dette angreb, angreb T og A F og fik ham pacificeret ved at holde ham fast og ned at ligge. Under disse omstændigheder fandt landsretten, at T i situationen, herunder i kraft af sit arbejde som vagt i centret, havde været berettiget til at fastholde F. T havde herefter med et armgreb holdt fast om halsen på F, og dette halsgreb havde været af en sådan varighed og kraft, at det havde forårsaget punktformede blødninger i bindehinderne i F's øjne og bragt ham i livsfare. Halsgrebet var derfor omfattet af straffelovens § 245, stk. 1. Der blev ved straffastsættelsen lagt vægt på forholdets karakter og omstændighederne, hvorunder forholdet var begået, T's personlige forhold og den tid, der var forløbet, siden forholdet var begået.

TfK 2017.865V: T straffet med 60 dages fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om natten uden for en restaurant at have sparket F i ryggen, så F væltede ned på fortovet, hvorefter T slog F ikke under 15 gange i hoved og ansigt samt sparkede F i hovedet, mens han lå ned. Landsretten lagde til grund, at T og F før den udøvede vold ikke havde nogen forståelse eller aftale om, at de skulle afgøre en uoverensstemmelse mellem dem ved at slås, men at F, som også forklaret af T, var sagesløs. Herefter, og uanset T's gode personlige forhold, og at volden alene havde påført F begrænsede skader, var der ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at straffen gøres ubetinget i sager om grov vold, jf. herved tillige Højesterets dom i U 2017.2170H. Det kunne ikke føre til et andet resultat, at forholdet havde fundet sted for knap et år siden.

U 2017.2170H: T straffet med 3 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved flere gange at have hoppet/sparket på forurettede, F's, hoved, mens T, der var 19 år på gerningstidspunktet, holdt med armene på to biler og F lå mellem bilerne. For Højesteret angik sagen alene strafudmålingen. Højesteret fandt under de anførte omstændigheder, at straffen i betragtning af voldens farlige karakter skulle fastsættes til fængsel i 3 måneder. Højesteret udtalte, at udgangspunktet ved grov vold, jf. straffelovens § 245, fortsat er, at der skal fastsættes ubetinget frihedsstraf, og at betinget dom med samfundstjeneste kun kan anvendes, hvis særlige grunde taler for det. Under hensyn til voldens karakter og omstændighederne fandt Højesteret ikke grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste, selv om volden alene påførte F begrænsede skader.

U 2018.1533H: T straffet med 4 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved med begge hænder at have taget halsgreb på sin ekskærester, F, mens hun lå i sengen, og holdt F for næse og mund, så hun ikke kunne trække vejret og fik punktformet blødning i det ene øje og bristede kar i begge øjne. T var herudover skyldig i ulovlig tvang efter straffelovens § 260, nr. 1, ved i forlængelse af volden ved trussel om yderligere vold at have tvunget F til at skrive til en mand, som hun havde skrevet med via Facebook, at manden skulle lade hende være. Både by- og landsretten fastsatte straffen til 4 måneders fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 4 måneder. Efter en samlet vurdering af voldens karakter og omstændighederne, hvorunder den var udøvet, vurderede Højesteret, at der ikke var grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret pegede herved på, at T uden forudgående provokation havde udøvet grov vold over for F i hendes hjem, og at volden var egnet til at fremkalde alvorlig frygt hos F og havde medført langvarige psykiske eftervirkninger. Straffen på fængsel i 4 måneder blev derfor gjort ubetinget.

U 2018.3837H: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i forening med tre andre personer at have slået to personer i hovedet med flere knytnævesalg og ved at have sparket den ene i hovedet, hvilket medførte skader, bl.a. læsioner i ansigtet og brud på anklen. Højesteret tiltrådte, at straffen var fastsat i landsretten til fængsel i 6 måneder, og henviste til voldens farlige og meningsløse karakter, at der var tale om gentagelse, og at volden var begået i forening med andre.

TfK 2016.988V: T straffet med 1 års fængsel, heraf 7 måneder betinget, for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have udsat sin knap 2 måneder gamle søn for grov vold på hoved og krop med tildeling af slag og ruskevold, så barnet blev påført skader i form af blå mærker på kroppen og i ansigtet, brud på højre lårbensknogle, blødninger i begge øjne samt to blødninger i hjernen. T blev i byretten straffet med fængsel i 1 år og 6 måneder, idet der på den

ene side blev lagt vægt på antallet af slag og karakteren af skaderne, og at volden var begået mod et 2 måneder gammelt spædbarn, og på den anden side, at sønnen nu var i god trivsel. Landsretten nedsatte straffen til 1 års fængsel, heraf 7 måneder betinget (dissens for fængsel i 1 år og 3 måneder).

TfK 2015.496Ø: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for navnlig grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i fængslet at have udøvet stump vold mod en medindsats hoved og krop, så F mistede bevidstheden og pådrog sig underhudsblødninger og kvæstelser i hovedet, stiklæsioner og en blodansamling i hjernen, hvorved F blev bragt i livsfare med kognitiv skade og varige skader i form af moderat til svær hjerneskade til følge. T var prøvemedlem af Hells Angels og var flere gange tidligere straffet for vold, herunder grov vold. Der var rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, men forholdet blev alene henført under § 245, stk. 1, idet landsretten fandt det godtgjort, at F var påført de i tiltalen nævnte skader, herunder en varig hjerneskade, men anså det for uvist, hvor meget hjerneskaden på længere sigt ville påvirke F. Byretten havde fastsat straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder. Henset til voldens grovhed, omstændighederne hvorunder den blev udøvet, herunder at F var værgeløs, de alvorlige og varige skader, og at T adskillige gange tidligere var dømt for personfarlig kriminalitet, forhøjede landsretten straffen til fængsel i 1 år og 9 måneder.

Sager, hvor forholdet er begået efter straffeskærpelsen i 2018, men før skærpelsen i 2022:

TfK 2022.419Ø: T2 straffet med 4 måneders fængsel betinget for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med andre at have udøvet vold mod en 15-årig dreng, F, og bl.a. tildelt ham knytnæveslag i hovedet og sparket ham på kroppen og i hovedet, og idet F forsøgte at rejse sig, blev han skubbet ned i jorden, så hans hoved ramte en metalpæl. T2 var også selv 15 år, da forholdet blev begået. Henset til voldens omfang og karakter, herunder at den var uprovokeret og udøvet i forening, og henset til straffeskærpelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018, hvor straffelovens § 245 blev ændret, blev straffen fastsat til fængsel i 4 måneder, som efter T2's meget unge alder helt undtagelsesvist blev gjort betinget med vilkår.

TfK 2022.120Ø: T1 straffet med 4 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med to maskerede medgerningspersoner at have lokket F til at indfinde sig på en adresse, hvor de overfaldt ham, slog ham adskillige gange i hovedet og sparkede og trampede ham i hovedet og på kroppen, så han mistede bevidstheden. F blev som følge heraf hospitalsindlagt i fire dage og havde bl.a. et kraveben, der var gået af led. I byretten blev T1 idømt fængsel i 3 måneder. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 4 måneder, der ikke kunne gøres betinget.

TfK 2019.984V: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved med begge hænder at have taget et hårdt kvælertag på sin samlever, F, så hun ikke kunne trække vejret, og således at det sortnede for øjnene af hende, ligesom hun fik blodudtrædninger på begge sider af halsen. T var samtidig skyldig i tyveri ved uberettiget at have borttaget F's pas, en sparegris med ca. 5.000 kr. og medicin. T var tidligere straffet mange gange, herunder adskillige gange for personfarlig kriminalitet. Han var senest dømt i 2017 med fængsel i 1 år og 3 måneder, for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1, § 123 og § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1. Efter forholdenes karakter og T's tidligere straffe for ligeartet kriminalitet blev straffen fastsat som anført.

TfK 2020.109Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i forening med to medgerningspersoner at have overfaldet F, der tilhørte en anden bandegrupping. T var tidligere straffet mange gange, herunder også for personfarlig kriminalitet.

TfK 2022.71Ø: T straffet med 9 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget, for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, mod sin 4-årige søn, idet T under en konflikt i forbindelse med sønnens bad tog et længerevarende halsgreb på sønnen, så sønnen pådrog sig underhudsblødninger og blodudtrædninger i bl.a. øjnene, og således at han kom i umiddelbar livsfare, ligesom T klemte om sønnens ansigt, så der opstod en underhudsblødning under øjet. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 7 måneder. Landsretten skærpede straffens længde til fængsel i 9 måneder, men fandt, at straffen undtagelsesvis kunne gøres delvist betinget, således at alene 3 måneder skulle afsones, mens resten blev gjort betinget (dissens for at gøre 6 måneder ubetinget). Landsretten lagde ved straffens fastsættelse vægt på, at der var tale om grov vold begået mod et værgeløst barn af dets primære omsorgsperson. Der var tale om et enkeltstående tilfælde, hvor barnet imidlertid havde været bragt i livsfare. Landsretten fandt det uden betydning, at T var træt og i situationen blev bragt i en ophidset tilstand som følge af barnets opførsel. Henset til begrænsningen af brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste ved den seneste lovændring kunne straffen ikke gøres betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.545V: T straffet med 1 år og 2 måneders fængsel for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have slået F, der var hans ekshustru, flere gange i hovedet med knyttet hånd og revet hende i håret, ligesom T med begge hænder tog et halsgreb på hende, så hun fik vejrtrækningsbesvær og blodunderløbne mærker i øjnene. Han trak hende derefter ned mod jorden, hvor han adskillige gange slog hende liggende i hovedet med knyttet hånd. T var tidligere straffet med fængsel i 50 dage, der var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste, for vold efter straffelovens § 244 begået mod F. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på voldens farlige

karakter, herunder det alvorlige halsgreb, at T tidligere var straffet for vold begået mod samme forurettede og skærpelsen af straffen for grov vold i lov nr. 358 af 29. april 2018.

(e) Mishandling

Fra retspraksis vedrørende mishandling kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

Sager, hvor forholdet er begået før strafskærpelsen i 2018:

TfK 2016.602V: T2 straffet med 7 måneders fængsel, og T1 straffet med 5 måneders fængsel, for mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, ved som far (T2) og mor (T1) til to børn, der var født i 2006, at have udøvet vold mod dem i en periode på mere end 1 år, idet de tiltalte adskillige gange og med jævne mellemrum slog børnene med flad hånd i ansigtet og med flad og knyttet hånd på kroppen, adskillige gange sparkede begge børn på kroppen, adskillige gange slog børnene med køkkenredskaber i træ og metal samt med sko, adskillige gange rev børnene i håret, slog det ene barn med en legetøjsgummislange og kastede koldt vand på hende, tvang det andet barn til at stille sig delvist afklædt under bruseren med koldt vand over længere tid samt slog begge børnene med flad hånd i ansigtet, alt med smerter og mærker til følge. T2 var tidligere straffet i 2009 med fængsel i 60 dage for vold, hvorfor forholdet for hans vedkommende tillige blev henført under straffelovens § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde. Der var ikke grundlag for at gøre straffen for nogen af de tiltalte betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.532V: T1 og T2 straffet med 8 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget, for mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, ved til dels i forening i en periode fra 2006 til 2010 på flere adresser flere gange om ugen og til tider flere gange dagligt at have udøvet vold eller passivt at have overværet den andens vold mod deres børn, der var født i 2001, 2003 og 2006, idet de tiltalte slog dem med flad hånd mod hovedet, i enden, på arme og ben og på kroppen med smerter og mærker til følge, ligesom T2 på et tidspunkt havde taget den yngste søn i armen og kastet ham hen ad gulvet. Henset til sagens tidsmæssige udstrækning kunne straffene, der ellers som udgangspunkt skulle have været ubetinget, gøres delvist betinget, således at alene 60 dage af straffen skulle afsones.

TfK 2014.1186/2V: T straffet med 8 måneders fængsel for mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i en periode på ca. 4 år på bopælen at have mishandlet sin søn, F, mens han var mellem 6 og 10 år, idet T bl.a. i adskillige tilfælde havde slået F i hovedet og på kroppen med flad og knyttet hånd, i adskillige tilfælde havde fastspændt ham ved arme og ben til en stol og slået ham i bagdelen med en trækæp og i et tilfælde havde tapet F's arme fast til et kosteskaf eller lignende.

TfK 2016.998V: T straffet med 10 måneders fængsel for bl.a. mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, i gentagelsestilfælde, jf. § 247, stk. 1, ved at have udøvet mishandling mod sine to stedsønner, mens de var i alderen 4-7 år og 6-10 år. T havde gentagne gange slået den ene stedsøn i hovedet og på kroppen med flad hånd samt nogle gange slået ham på kroppen, herunder på benene, med en kæp eller en tilsvarende genstand. T havde endvidere slået den anden stedsøn i hovedet og på kroppen med flad hånd, herunder i nogle tilfælde tildelt ham ”nødder”. Handlingerne var begået over en 3-årig periode og fremtrådte som et udslag af T’s overlegne stilling i forhold til børnene, der havde befundet sig i et afhængighedsforhold til ham. T var tidligere straffet i 2009 for vold mod drengenes mor og deres fællesbarn. Efter forholdenes karakter og T’s tidligere kriminalitet var der – uanset den forløbne tid og T’s gode personlige forhold – ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.1135V: T straffet med 1 års fængsel for mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, af sin hustru og to døtre. T havde igennem ca. 17 år udsat sin hustru, F, for vold, som i en del af perioden havde karakter af næsten daglig vold og bestod i slag med knyttet hånd i hovedet og på kroppen, riven i håret, spyt i ansigtet, slag på kroppen med en tyrkisk kagerulle, slag på kroppen med støvsugerrør, bælte og sengemeder og spark på kroppen. Volden aftog efter en periode, men T fortsatte med at begå vold i hvert fald ugentligt. Det blev lagt til grund, at volden senere igen blev forstærket. T havde endvidere udsat sine to døtre for vold. Volden mod F var begået i 17 år i hjemmet, og en del heraf var begået under overværelse af børnene. Volden mod børnene var også begået over en årrække. På den baggrund og under hensyn til voldens karakter og omfang samt de forurettedes værgeløse stilling blev straffen fastsat som anført. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2012.172V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i en periode fra juli til september 2010 i hjemmet at have så sin søn, F, der var født i juni 2010, idet T greb hårdhændet om brystkassen på F, hvorved der opstod brud på to ribben, vred eller trak kraftigt i F’s højre ben, så der opstod brud på højre lårben, klemte, vred og/eller trak kraftigt i begge F’s håndled, så der opstod brud på begge håndled, og trak kraftigt i F’s venstre ben, så der opstod brud på lægbenet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på voldens karakter og omfang, og da volden var begået over for et spædbarn, der havde pådraget sig flere knoglebrud derved, blev straffen fastsat som anført (dissens for 1 års fængsel).

TfK 2017.650/2V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for mishandling og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved på bopælen at have udsat sin ca. 3 uger gamle datter for både grov vold og mishandling, idet T med slag og anden form for vold mod datterens hoved,

krop og lemmer påførte hende skader i form af blodunderløbne mærker på begge side af hovedet, en mindre blødning ved det ene øjes bindehinde, flere brud på det ene skinneben, brud på lægbenet, brud på det ene lårben, flere brud på det ene skinneben og brud på flere ribben. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på voldens karakter, antallet af skader og på, at volden var begået mod et få uger gammelt spædbarn, som T havde i sin varetægt i hjemmet og havde særlig pligt til at drage omsorg for. Der blev endvidere lagt vægt på, at volden efter de lægelige oplysninger ikke var livstruende eller farlig og ikke formodedes at medføre varige fysiske mén. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2018, men før skærpelsen i 2022:

TfK 2019.1205V: T straffet med 6 måneders fængsel for mishandling efter straffelovens § 245, stk. 1, ved over en periode fra 2013 til 2019 på sin bopæl jævnligt, om end ikke ugentligt, og i et stort antal tilfælde at have udøvet vold mod sin stedsøn, F1, der var født i 2008, idet T havde slået F1 på skuldrene og lårene med knyttet hånd, ligesom T ved flere lejligheder havde haft en fingerring på, når han slog F1, så F1 fik mærker efter ringen, samt ved over en periode fra 2016 til 2019 at have udøvet vold mod sin datter, F2, der var født i 2015, idet T havde slået datteren på kroppen med knyttet hånd og grebet fat i hendes arme og slået hende i hovedet med flad hånd. Efter voldens karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

3.2.4.2. *Straffelovens § 245, stk. 2*

Straffelovens § 245, stk. 2, anvendes ganske sjældent i praksis og ses ikke anvendt i nyere retspraksis. Bestemmelsen behandles derfor ikke nærmere her.

3.2.5 Delkonklusion vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 245

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 gennemførtes en forhøjelse af strafferammerne i voldsbestemmelserne samtidig med, at der forudsattes en gennemgående forhøjelse af strafniveauet. Ved lovændringen forhøjedes således strafmaksimum i straffelovens § 245 fra 4 til 6 års fængsel. Lovændringen tilsigtede i øvrigt ifølge bemærkningerne, at strafniveauet i bl.a. voldssager omfattet af § 245 gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold den straf, der hidtil var fastsat af domstolene.

Ved lov nr. 358 af 29. april 2018 foretoges sproglige ændringer af bl.a. § 245 med henblik på at indsætte anvisninger i lovbemærkningerne vedrørende strafniveauet i skærpende retning. Af bemærkningerne fremgår, at straffen for overtrædelse af bl.a. § 245 skulle forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var fastsat af domstolene. Desuden skulle der i visse

tilfælde ske en større nuancering i strafudmålingen efter straffelovens § 245. Ifølge bemærkningerne gjaldt dette for de allergroveste tilfælde af vold efter straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader.

I de allergroveste sager, som hidtil havde været afgjort med straffe i niveauet fra omkring 1 år og 9 måneders fængsel, skulle der ifølge bemærkningerne udmåles en straf, der har en bedre sammenhæng med strafniveauet for vold omfattet af straffelovens § 246. Af bemærkningerne fremgår videre, at det ikke var muligt at angive et generelt skærpelsesniveau på grund af sagernes forskellighed, men at der lagdes op til, at der ud over den generelle strafskærpelse med en tredjedel i disse tilfælde skulle ske en yderligere skærpelse.

Det samme skulle ifølge bemærkningerne gælde i sager, hvor der er anvendt kniv eller lignende. Der anføres i bemærkningerne det eksempel, at en sag om grov vold med anvendelse af kniv eller lignende, der hidtil af domstolene havde været afgjort med 3 måneders fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt skulle afgøres med 5 måneders fængsel. Hvis der var tale om en sag, der hidtil var afgjort med fængsel i 1 år og 6 måneder, lagdes der op til, at straffen efter lovændringen som udgangspunkt skulle være i niveauet fra fængsel i 2 år og 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Overtrædelser af straffelovens § 245 kan være meget forskelligartede, og strafudmålingen vil typisk være baseret på en række nærmere omstændigheder, der kan have betydning for strafudmåling i skærpende eller formildende retning.

I gennemgangen af praksis i afsnit 3.2.4 ovenfor er tilfældene inddelt i nogle overordnede kategorier med henblik på at kunne udlede nogle generelle tendenser i strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens § 245. Denne inddeling er fulgt i nedenstående sammenfatning.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangene ovenfor i afsnit 3.2.4, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

(a) Vold ved anvendelse af kniv

Sager om vold ved anvendelse af kniv kan, som det fremgår af praksisgennemgangen i afsnit 3.2.4.1 (a), være af meget forskelligartet karakter, og der er således udmålt straffe fra 6 måneders fængsel og op til 3 års fængsel. I en enkelt sag (U 2021.4345H), hvor forholdet var omfattet af § 81 a, er straffen dog udmålt i niveauet 6 års fængsel.

Forhold begået efter strafskærnelsen i 2018

De sager, som er resulteret i en straf af 6 til 8 måneders fængsel, har det til fælles, at der er tale om et enkelt knivstik i henholdsvis benet, ryggen, maven eller højre side af brystet, der har medført et stiksår eller snitsår, der dog har været behandlingskrævende, men ikke ses at have haft alvorligere følger. I én af sagerne, der resulterede i 8 måneders fængsel, var der endvidere tale om vold ved anvendelse af bat eller lignende slagvåben.

I et lignende tilfælde (snit i hånden med et snitsår til følge samt slag med flad hånd i ansigtet) er der udmålt en straf af 10 måneders fængsel, hvilket må antages begrundet i, at tiltalte var væsentligt forstraffet for vold og trusler, og at forholdet således var omfattet af straffelovens § 247, stk. 1. Endvidere blev der i en enkelt sag udmålt fængsel i 1 år for at have snittet forurettede flere gange med en kniv i ansigtet og hovedet, hvorved forurettede pådrog sig to overfladiske snit, idet der var tale om vold i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 247, stk. 1.

Hvor der er tale om potentielt farlige knivstik, herunder flere knivstik, er straffen i praksis udmålt væsentligt højere. Der ses således i disse tilfælde udmålt straffe i niveauet 1 år og 9 måneders fængsel til 2 års fængsel. I de pågældende tilfælde var der tildelt knivstik henholdsvis i armen med kraftig blødning til følge, i hovedet og i brystet. Det bemærkes, at strafudmålingen i flere af sagerne er sket også under hensyntagen til, at de tiltalte var relevant forstraffet, og at sagerne således var omfattet af § 247, stk. 1.

I et enkelt tilfælde er der endvidere blevet udmålt en fællesstraf af 3 år og 6 måneders fængsel, hvori indgik den betingede del af en tidligere dom (1 år og 2 måneders betinget fængsel), idet tiltalte, som selv var knap 16 år, i forening med flere gerningspersoner havde tildelt en 14-årig dreng flere spark og tre knivstik i brystregionen med livsfare til følge.

Sammenligning med domme vedrørende overtrædelser begået inden strafskærnelsen i 2018

Vedrørende straffniveauet inden strafskærnelsen kan i den lavere ende bl.a. henvises til TfK 2010.451/2V, hvor tiltalte blev straffet med fængsel i 6 måneder for et knivstik i lægmusklen, der havde medført et 9 cm langt syningskrævende sår, til TfK 2008.328/3Ø, hvor tiltalte ligeledes blev straffet med 6 måneders fængsel for at have stukket en taxachauffør i ansigtet og på kroppen med en foldekniv og til TfK 2008.167V, hvor T2 blev straffet med fængsel i 6 måneder ved i forening med T1 havde udøvet vold mod F, idet T2 fastholdt F, mens T1 snittede F flere gange i hovedet med en lommekniv, og T2 tildelte endvidere F flere knytnæveslag i ansigtet. Det bemærkes i den forbindelse, at disse voldsforhold vurderes at være af væsentligt grovere karakter end de forhold, for hvilke der efter lovændringen er udmålt en tilsvarende straf.

I den lidt højere ende kan bl.a. henvises til TfK 2018.1042V, hvor tiltalte blev straffet med fængsel i 1 år og 3 måneder for at have stukket sin mor flere gange i brystet med en køkkenkniv. Desuden kan henvises til TfK 2016.1385/2Ø, hvor tiltalte blev straffet med 1 år 6 måneders fængsel ved med en køkkenkniv at have stukket sin genbo i flanken lige over hoften. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på, at tiltalte var tidligere straffet for personfarlig kriminalitet og var løsladt få uger inden gerningen, samt forholdets grove og potentielt farlige karakter.

Desuden kan henvises til TfK 2018.1425V, hvor T1-T4 blev straffet med mellem 2 og 3 års fængsel (sidstnævnte blev også dømt for trusler) for i forening efter forudgående planlægning som led i afstraffelse at have havde overfaldet F og stukket ham med en kniv, tildelt ham adskillige slag og spark i hovedet og på kroppen, revet hårdt i hans penis og med en kniv skåret omkring roden af penis, således at penishuden blev løsnet og gled op. Landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at F blev påført betydelige skader af såvel fysisk som psykisk karakter, og at F ved volden er blevet udsat for en særdeles ydmygende og krænkende behandling, der havde betydelig lighed med en grov seksuel krænkelse.

Der henvises i øvrigt til praksisgennemgangen i afsnit 3.2.4.1 (a).

Som det fremgår ovenfor, er det konkrete straffniveau i en sag om grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, i høj grad afhængigt af en række konkrete omstændigheder, og det er derfor vanskeligt at sammenligne sagerne. Det er dog udvalgets opfattelse, at lovændringen generelt har haft en væsentligt skærpende effekt på strafudmålingen i de trykte landsretssager. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke ses at være trykt praksis fra tiden efter lovændringen i 2018 af en sådan karakter, som kan sammenlignes med TfK 2018.1425V, der må anses for af en særligt grov karakter, jf. landsrettens præmisser.

Endelig kan nævnes, at hvor et voldsforhold er omfattet af den særlige strafskærpselsesbestemmelse i straffelovens § 81 a, er straffen udmålt væsentligt højere end de ovenfor nævnte niveauer. Der kan i den forbindelse henvises til U 2021.4345H, hvor der henvises til forarbejderne til § 81 a, hvorefter det fremgår, at det forudsattes, at straffen i tilfælde omfattet af bestemmelsen skulle fordobles sammenlignet med, hvad der ellers ville være udmålt. I sagen blev der udmålt straf i niveauet 6 års fængsel.

Ligeledes kan det udledes af praksis, at der generelt udmåles højere straf for forhold omfattet af straffelovens § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde.

(b) Vold ved slag eller kast med flasker og glas mv.

Forhold begået efter strafskærnelsen i 2018

Af praksisgennemgangen i afsnit 3.2.4.1 (b) fremgår, at der efter strafskærnelsen i 2018 er udmålt straf af 80 dages fængsel for et slag i panden med et ølglas, som medførte en flænge i panden (U 2020.918H). Straffen blev udmålt under henvisning til strafskærnelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018. Der er endvidere udmålt 3 måneders fængsel for at have kastet et ølglas i ansigtet på forurettede, som pådrog sig en flænge i ansigtet, der måtte syes.

Hvis glasset/flasken er blevet knust, har dette som regel en skærpende effekt, idet dette kan indikere, at angrebet har været af en vis generel farlighed. Desuden ses antallet af slag eller stik med en knust flaske/glas, kropsdelen, som angrebet er rettet mod, og skaderne, som forurettede pådrager sig, at have betydning for strafudmålingen.

I dommen gengivet i TfK 2020.571V blev tiltalte straffet med fængsel i 3 måneder for at have slået forurettede én gang i hovedet med et glas, som herved blev knust, hvilket medførte en syningskrævende flænge i forurettedes ansigt. Straffen blev udmålt under henvisning til strafskærnelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018.

I en anden dom, TfK 2022.453Ø, blev der udmålt 5 måneders fængsel for et knytnæveslag samt et slag i hovedet med en ølflaske, der herved blev knust, hvorved forurettede pådrog sig en syningskrævende flænge i hovedet. Der blev lagt vægt på strafskærnelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018 og på, at T tidligere var straffet for vold, jf. straffelovens § 247, stk. 1.

Straffen er udmålt højere i tilfælde, hvor der efter flasken/glasset er knust, fortsat er blevet slået med denne. Som det fremgår ovenfor blev der med 2018-lovændringen forudsat en særlig strafskærkelse i sager om vold ved anvendelse af ”kniv eller lignende”. Dette udtryk omfattede ifølge bemærkningerne også genstande, som faldt uden for knivlovens anvendelsesområde, hvis genstanden blev benyttet som en kniv, og angrebets potentielle farlighed talte for, at det skulle sidestilles med angreb begået med en kniv eller andet blankvåben, f.eks. et angreb begået med et glasskår benyttet som en kniv.

I TfK 2021.73V, hvor T efter at have knust en flaske mod F’s hoved tildelte F to yderligere slag med den knuste flaske, hvilket medførte en syningskrævende flænge i ansigtet, blev straffen udmålt til 4 måneders fængsel. Tiltalte var 17 år på gerningstidspunktet.

I to andre sager blev straffen udmålt til henholdsvis 5 og 6 måneders fængsel, hvor der var tale om vold med knust glas, og hvorved der bl.a. blev pådraget henholdsvis en flænge i baghovedet og dybe sår på halsen. I den ene af disse sager (TfK 2019.964/2V) udtalte Landsretten, at T’s

angreb med det knuste glas måtte sidestilles med stik med en kniv, og straffen udmåltes med henvisning til strafskærpelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018.

Hvor et angreb med knust glas har udgjort vold i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 247, stk. 1, er der endvidere udmålt straffe i niveauet fra 8 til 10 måneders fængsel, også henset til de skader, som de forurettede pådrog sig.

Sammenligning med domme vedrørende overtrædelser begået inden strafskærpelsen i 2018

Ved en gennemgang af trykt praksis fra tiden inden strafskærpelsen i 2018 kan det udledes, at der i sager om enkeltstående slag eller kast med en flaske eller et glas mod forurettedes hoved, hvor glasset/flasken ikke er gået i stykker, og hvor der kun er sket begrænset skade, som hovedregel er udmålt til fængsel i 60 dage.

Til sammenligning fandt Højesteret ved dommen gengivet i U 2020.918H (omtalt ovenfor) med henvisning til bemærkningerne til den nævnte lovændring, at straffen skulle udmåles til 80 dages fængsel. Der foretoges således en skærpelse med en tredjedel, som forudsat i 2018-lovforslaget.

Hvor flasken er blevet knust, er der inden lovændringen blevet udmålt straf i niveauet fra 3 til 4 måneders fængsel i tilfælde, hvor tiltalte ikke var relevant forstraffet. Der var i disse tilfælde dog andre omstændigheder til stede, der havde en skærpende betydning for strafudmålingen, idet tiltalte i det ene tilfælde ud over angrebet med flasken også havde tildelt forurettede 10 knytnæveslag i hovedet (U 2019.2879H), og idet volden i det andet tilfælde havde resulteret i svær synsreduktion på det ene øje (TfK 2014.586/2V).

For så vidt angår slag med en flaske, der er blevet knust herved, og hvor forholdet er omfattet af § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, er der både før og efter lovændringen udmålt 5 måneders fængsel. Det er dog udvalgets vurdering, at voldsudøvelsen i sagerne fra tiden inden lovændringen er af væsentligt grovere karakter, end i sagen efter lovændringen (TfK 2022.453Ø omtalt ovenfor). I den ene sag (TfK 2017.238V) havde tiltalte således slået forurettede i hovedet med en vinflaske, der blev knust samt flere gange sparket forurettede på kroppen, mens han lå på jorden, hvorved forurettede pådrog sig bl.a. fem flænger i baghovedet. I den anden sag havde tiltalte tildelt forurettede knytnæveslag, så F faldt om, hvorefter tiltalte havde sat sig oven på forurettede og slået ham mange gange i hovedet med en glasflaske, så forurettede pådrog sig flere flænger og blev bevidstløs.

I et enkelt tilfælde fra tiden inden lovændringen er straffen fastsat til fængsel i 9 måneder under hensyn til de skader og varige mén, som forurettede havde pådraget sig (forurettede mistede et øje) samt T's forstraffe.

Endelig er der inden lovændringen udmålt 2 års fængsel i en sag omfattet af straffelovens § 81 a, se om denne bestemmelse i kapitel 2, afsnit 1.3.1.

Det er udvalgets vurdering, at det af den refererede retspraksis kan udledes, at der i praksis er sket en skærpelse af straffen for vold ved slag eller kast med flasker mv. på baggrund af lovændringen i 2018.

Endelig skal nævnes, at der i den gennemgåede praksis vedrørende denne type vold ses at være en enkelt dom (U 2018.3653Ø), som er omfattet af den særlige strafskærpelsesbestemmelse i straffelovens § 81 a. I sagen, der vedrører et forhold begået inden strafskærpelsen i 2018, blev straffen udmålt til 2 års fængsel under henvisning til både straffelovens § 247, stk. 1, samt at udgangspunktet i sager omfattet af § 81 a er, at straffen skal forhøjes til det dobbelte i forhold til den straf, som ellers ville være udmålt.

(c) Vold ved anvendelse af andre typer redskaber

Denne kategori af sager omfatter et bredt felt af overtrædelser af meget forskellig grovhed. Der ses således i den gennemgåede trykte praksis vedrørende forhold begået efter strafskærpelsen i 2018 udmålt straffe i niveauet fra 60 dages fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel. De groveste tilfælde af § 245-vold findes dog ikke i denne kategori, men bl.a. under afsnittet om vold begået med kniv. Desuden er sager om vold ved anvendelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, ikke omtalt her. Der henvises til kapitel 6 vedrørende straffelovens § 192 a.

Forhold begået efter strafskærpelsen i 2018

I den mindre alvorlige ende af skalaen findes en række sager, som har resulteret i straf af 60 dages fængsel. Der ses bl.a. at være udmålt en fængselsstraf af 60 dage i en sag, hvor T havde sprøjtet peberspray mod F's ansigt (TfK 2020.681V). Desuden kan nævnes en anden dom fra Vestre Landsret (TfK 2022.85V), hvor T i sin bil havde kørt med meget lav hastighed frem mod F og påkørt F på knæet med minimale skader til følge.

I en sag om forsøg på grov vold ved at have kastet et løbehjul ca. 2 meter op i luften henover et plankeværk ind til nabogrunden, hvor der sad tre børn, blev straffen dog udmålt til 60 dages fængsel.

I en anden sag også vedrørende vold ved anvendelse af bil (TfK 2021.1145 V) blev straffen udmålt til 80 dages fængsel, idet T havde accelereret kraftigt frem mod F og i forbikørslen ramt F's højre hånd, hvorved der opstod en behandlingskrævende skade. Det bemærkes, at T var tidligere straffet for grov vold, hvorfor forholdet var omfattet af § 247, stk. 1.

Straffen blev udmålt til 3 måneders fængsel i en sag om forsøg på påkørsel, hvilket mislykkedes, da forurettede nåede at hoppe op på kølerhjelm, hvorefter tiltalte fortsatte kørslen, indtil forurettede blev slynget af.

I en række tilfælde, hvor der har været tale om slag mod kroppen med en genstand, der dog kun har ført til begrænsede skade, er der udmålt straf af 3 måneders fængsel. I en af disse, en dom fra Vestre Landsret (TfK 2021.290V), havde T slået F flere gange på kroppen med en trækæp og revet F's T-shirt i stykker. I en sag gengivet i TfK 2021.382Ø var denne straf af 3 måneders fængsel udmålt i et tilfælde, hvor T slået F med et skateboard således, at F havde fået en flænge i baghovedet. I tre andre sager, hvor der blev idømt fængsel i 3 måneder, var der også slået med genstande af træ og med et baseballbat. Skaderne bestod i bl.a. i tandskader.

I én sag blev der desuden udmålt 3 måneders fængsel for at have stukket forurettede i maven med en skruetrækker.

Der ses i øvrigt at være fastsat straffe i niveauet 4 til 5 måneders fængsel i en række meget forskelligartede tilfælde, herunder ved slag med bat, overkørsel af ben med en bil, og en kombination af slag med billardkø, en skalle og flere knytnæveslag.

I et tilfælde, hvor T havde sat ild til F's fødder med 2. gradsforbrændinger til følge, blev der udmålt straf i niveauet 6 måneders fængsel. Samme straf blev udmålt i en sag, hvor T havde stukket F i skulderen med en saks.

Endelig er et overfald med et vandrør, hvor der i øvrigt var tale om vold i gentagelsestilfælde, straffet med 7 måneders fængsel, mens der er udmålt 1 år og 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde i en sag, hvor T havde slået F i hovedet og kastet salmiakspiritus i ansigtet på ham med betydelig synsskade til følge. Sidstnævnte forhold var dog omfattet af straffelovens § 248 om legemsangreb under slagsmål, idet forurettede selv havde startet slagsmålet.

Sammenligning med domme vedrørende overtrædelser begået inden strafskærpelsen i 2018

Med henblik på at vurdere effekten af strafskærpelsen i 2018 er der i afsnit 3.2.4.1 (c) foretaget en gennemgang af trykt praksis fra tiden inden lovændringen.

Af praksisgennemgangen kan bl.a. fremhæves, at der ses at være et stort antal domme, som er resulteret i en strafudmåling af 60 dages fængsel. Volden er af forskelligartet karakter. Sagerne omfatter således bl.a. i et tilfælde vold ved slag i hovedet med 900 gram tungt stykke metal, i et andet tilfælde to slag i hovedet med en rundstok af træ med en sådan kraft, at stokken knækkede, i et tredje tilfælde sprøjt i øjnene samt slag i nakken og hovedet, i et fjerde tilfælde slag med en metalfil i ansigtet og i et femte tilfælde slag i hovedet på armen og på overkroppen med et bordben af træ. I et sjette tilfælde var der tale om sprøjt med peberspray i hovedet på to forurettede.

Det er udvalgets vurdering, at flere af ovenstående tilfælde er sammenlignelige med en række af de tilfælde, som efter lovændringen har medført straf af 3 måneders fængsel, herunder sager om slag mod hovedet med genstande af træ. Det er således vurderingen, at der for denne kategori kan konstateres en skærpelse i udmålingspraksis på baggrund af lovændringen.

For så vidt angår sprøjt af peberspray, som efter lovændringen ses at have medført straf af 60 dages fængsel, ses der også inden lovændringen straffet med fængsel i 60 dage. I den pågældende sag vedrørende peberspray fra tiden inden lovændringen var der dog tale om sprøjt mod to forurettede, hvilket havde haft en skærpende betydning for strafudmålingen.

Endvidere ses der inden lovændringen udmålt straf af 3 måneders fængsel i sager om henholdsvis slag med totenschlæger (gentagelsestilfælde), slag med spade i hovedet og på kroppen og slag med metalstang i nakken og på kroppen.

Slag med tungere metalgenstande ses i to tilfælde at være udmålt til fængsel i 6 måneder, dog i begge tilfælde også henset til T's forstraffe. I én sag blev straffen for slag med et metalrør samt spark mod hovedet udført over længere tid med varig synsskade til følge udmålt til 1 års fængsel.

Vold med køretøjer (henholdsvis traktor og bil) er blevet straffet med fængsel i 4 måneder. I et tilfælde (TfK 2016.887V), hvor vold med en bil har haft meget alvorlige skader til følge, er straffen udmålt til 9 måneders fængsel.

I to sager er der udmålt henholdsvis 1 år og 3 måneders fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel (gentagelsestilfælde) for at have sprøjtet salmiakspiritus i ansigtet på forurettede i begge tilfælde med øjenskader til følge. Til sammenligning blev der for et lignende tilfælde efter lovændringen også udmålt straf af 1 år og 6 måneders fængsel, jf. ovenfor. Forholdet begået efter lovændringen var dog omfattet af straffelovens § 248.

I et tilfælde, hvor voldsudøvelsen havde medført livsfare som følge af kraniebrud og blødninger i hjernen, ses der ligeledes udmålt straffe i niveauet 1 år og 6 måneders fængsel. Også i to andre sager blev straffen udmålt til 1 år og 6 måneders fængsel. I den ene var der tale om gentagen forgiftning af forurettede over et år, mens der i det andet tilfælde var tale om spark og slag med et baseballbat og overhældning med kogende vand begået i forening.

Som det fremgår ovenfor, er det udvalgets vurdering, at lovændringen i 2018 har haft en skærpende effekt også på strafudmålingen i den type sager, der behandles i dette afsnit. Dog er det på baggrund af den begrænsede trykte praksis for overtrædelser begået efter ændringen særligt i den højere ende af skalaen vanskeligt at vurdere, om lovændringen har haft den tilsigtede effekt for så vidt angår denne kategori af sager.

(d) Vold uden anvendelse af redskaber (spark, tramp, skaller, kvælergreb mv.)

Strafudmålingen i den i afsnit 3.2.4.1 (d) medtagede trykte praksis fra tiden efter lovændringen i 2018 spænder mellem 4 måneders fængsel til 1 år og 2 måneders fængsel. I praksis vedrørende overtrædelser begået inden lovændringen ses der at være en række domme, der kan oplyse straffniveauet også i yderpositionerne, idet der er udmålt straffe i niveauet fra 60 dages fængsel til 1 år og 9 måneders fængsel, hvorfor disse er inddraget nedenfor i relevant omfang.

Ligesom i de øvrige kategorier, er der tale om meget forskelligartede tilfælde, og der er således vanskeligt af den trykte praksis at udlede faste udgangspunkter for strafudmålingen. Det er således ikke muligt at konkludere, at f.eks. et halsgreb med blodudtrædninger til følge medfører en bestemt straf. Der er derimod i nedenstående redegjort konkret for en række sager, som er behandlet i afsnit 3.2.4.1 (d), og som kan illustrere det omtrentlige straffniveau.

60 dages fængsel ses (inden lovændringen) udmålt for et halsgreb der havde forårsaget punktformede blødninger i bindehinderne i F's øjne og bragt ham i livsfare. Der var dog i sagen væsentlige formildende omstændigheder, herunder at F havde angrebet T (der på arbejde som vagt) og T's kollega med bl.a. skub, og at T havde været berettiget til at fastholde F, dog ikke ved et halsgreb af den nævnte karakter.

60 dages fængsel er (inden lovændringen) desuden udmålt i en sag, hvor T havde sparket F i ryggen, hvorved F var væltet ned på fortovet, hvorefter T havde slået F ikke under 15 gange i hoved og ansigt samt sparket F i hovedet, mens han lå ned. F pådrog sig dog begrænsede skader.

Også inden lovændringen blev udmålt 3 måneders fængsel i en sag, hvor T havde hoppet/sparket på F's hoved flere gange.

Efter lovændringen er der som anført udmålt straffe i niveauet fra 4 måneders fængsel til 1 år og 2 måneders fængsel.

4 måneders fængsel er udmålt i en sag, hvor T i forening med to medgerningspersoner havde overfaldet F med adskillige slag i hovedet og spark og tramp i hovedet og på kroppen, så F mistede bevidstheden. F blev hospitalsindlagt i fire dage, og bl.a. var F's kraveben gået af led.

Samme straf blev udmålt i en sag, hvor tiltalte, der var 15 år gammel, i forening med andre havde tildelt en anden 15-årig dreng knytnæveslag i hovedet og sparket ham på kroppen og i hovedet, og idet forurettede forsøgte at rejse sig, blev han skubbet ned i jorden, så hans hoved ramte en metalpæl.

6 måneders fængsel er efter lovændringen udmålt i en sag, hvor T havde taget et hårdt kvælertag på sin samlever, F, så hun ikke kunne trække vejret, og det sortnede for øjnene af hende, ligesom hun fik blodudtrædninger på begge sider af halsen. Sagen kan pga. de skærpende omstændigheder i denne sag (herunder T's betydelige forstraffe) modsat de formildende omstændigheder i den ovennævnte sag om et halsgreb, hvor der blev udmålt 60 dages fængsel, ikke sammenlignes med denne. Sagen er derimod mere sammenlignelig med dommen gengivet i U 2018.1533H fra tiden inden lovændringen, hvor et halsgreb mod tiltaltes ekskæreste, hvor tiltalte samtidig holdt forurettede for næse og mund, således at hun ikke kunne trække vejret og fik punktformede blødninger i det ene øje og bristede kar i begge øjne, samt et forhold af ulovlig tvang medførte en straf på 4 måneders fængsel.

6 måneders fængsel er desuden udmålt i en sag om grov vold i gentagelsestilfælde, idet T i forening med to medgerningspersoner havde begået et overfald i bandemiljøet, der dog ikke kunne henføres under § 81 a.

I et tilfælde af en forælders enkeltstående vold (og således ikke mishandling) mod sin 4-årige søn, hvor T tog et længerevarende halsgreb på sønnen, hvorved sønnen pådrog sig underhudsblødninger og blodudtrædninger i bl.a. øjnene og kom i umiddelbar livsfare, ligesom T klemte om sønnens ansigt, så der opstod en underhudsblødning under øjet, blev udmålt en straf af 9 måneders fængsel.

Til sammenligning vedrørende vold mod et barn kan nævnes en sag om et forhold begået inden lovændringen, hvor T blev straffet med fængsel i 1 år, ved at have udsat sin knap 2 måneder gamle søn for grov vold på hoved og krop med tildeling af slag og ruskevold, hvorved barnet var blevet påført blå mærker på kroppen og i ansigtet, brud på højre lårbensknogle, blødninger i begge øjne samt to blødninger i hjernen.

Som et sidste eksempel omfattet af lovændringen fra 2018 skal nævnes en sag, hvor der blev udmålt straf af 1 år og 2 måneders fængsel for vold mod F (T's ekshustru) i form af bl.a. adskillige knytnæveslag, riv i håret samt et halsgreb med begge hænder, sådan at F fik vejrtrækningsbesvær og blodunderløbne mærker i øjnene. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på voldens farlige karakter, at T tidligere var straffet for vold begået mod samme forurettede og skærpelsen af straffen for grov vold i lov nr. 358 af 29. april 2018.

Fra tiden inden lovændringen ses desuden et par eksempler på strafudmåling i den lidt højere ende. I én sag blev der udmålt straf af 1 år og 9 måneders fængsel for stump vold mod en medindsats hoved og krop, der havde medført moderat til svær hjerneskade. Strafudmålingen var begrundet i voldens grovhed, at F var værgeløs, de alvorlige og varige skader, og at T adskillige gange tidligere var dømt for personfarlig kriminalitet.

Det er udvalgets vurdering, at det ikke med udgangspunkt i den trykte praksis er muligt at vurdere, om strafskærpelsen i 2018 har haft den tilsigtede effekt for så vidt angår denne kategori af sager.

(e) Mishandling

Der ses kun at være én dom om mishandling, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2018. I denne sag blev T straffet med 6 måneders fængsel ved i en årrække jævnligt bl.a. at have slået sin datter og stedsøn på kroppen med knyttet hånd, herunder med fingerring på, og at have slået sin datter med flad hånd i hovedet.

For så vidt angår mishandling begået inden lovændringen, er der i de gennemgåede trykte domme udmålt straffe i niveauet fra 5 måneders fængsel til 1 år og 3 måneders fængsel.

I TfK 2016.602V, hvor straffen blev udmålt til 5 måneder henholdsvis 7 måneders fængsel (idet T2 var tidligere straffet), havde mishandlingen begået mod to børn bl.a. bestået i slag med flad hånd i ansigtet og med flad og knyttet hånd på kroppen, spark på kroppen, slag med køkkenredskaber i træ og metal samt med sko, riv i håret, slag med en legetøjsgummislange, alt med smerter og mærker til følge.

I TfK 2014.1186/2V var straffen udmålt til 8 måneders fængsel. T havde bl.a. i adskillige tilfælde slået sin søn i hovedet og på kroppen med flad og knyttet hånd, fastspændt ham ved arme og ben til en stol og slået ham i bagdelen med en trækæp og i et tilfælde tapet F's arme fast til et kosteskaf eller lignende.

I de grovere tilfælde er der udmålt straf i niveauet 1 år og 3 måneders fængsel. I disse tilfælde har der været tale om mishandling af et spædbarn. I TfK 2012.172V var der tale, at T greb hårdhændet om brystkassen, hvorved der opstod brud på to ribben, vred eller trak kraftigt i F's højre ben, hvorved der opstod brud på højre lårben, klemte, vred og/eller trak kraftigt i begge F's håndled, hvorved der opstod brud på begge håndled, og trak kraftigt i F's venstre ben, hvorved der opstod brud på lægbenet. I TfK 2017.650/2V havde T med slag og anden form for vold mod sit spædbarns hoved, krop og lemmer påførte hende skader i form af blodunderløbne mærker på henholdsvis højre og venstre side af hovedet, en mindre blødning ved venstre øjes bindehinde, flere brud på højre skinneben, brud på højre lægben, brud på venstre lårben, flere brud på venstre skinneben og brud på flere ribben.

På baggrund af den begrænsede praksis vedrørende forhold begået efter lovændringen er det ikke muligt for udvalget at vurdere, om lovændringen har haft en tilsigtede effekt for så vidt angår mishandling.

3.2.6 Praksis vedrørende straffelovens § 246 om særlig grov vold

Nedenstående gennemgang af retspraksis vedrørende straffelovens § 246 er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er dømt for et tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 246 uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. "rene" tilfælde).

Dommene er underinddelt i sager, hvor forholdet er begået henholdsvis før og efter strafskærpelsen ved lov nr. 358 af 29. april 2018, der trådte i kraft den 1. maj 2018, og er oplistet efter straffens længde.

Fra retspraksis vedrørende særlig grov vold, herunder vold med døden til følge, kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

Sager, hvor forholdet er begået før strafskærpelsen i 2018:

TfK 2017.78V: T straffet med 1 års fængsel for særlig grov vold efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, og overtrædelse af færdselsloven ved som passager i en bil, der blev ført af en kammerat, F, i spirituspåvirket tilstand at have taget fat i bilens rat og styret bilen, som kørte med en meget høj hastighed, mod højre, så bilen forulykkede, og begge blev slynget ud af bilen og kom alvorligt til skade. F brækkede bl.a. ryggen og blev lam fra underlivet og ned. T var tidligere straffet i 2014 for vold i gentagelsestilfælde.

U 2020.3504H: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, ved at have stukket F med en skarp genstand, så F fik tre stiklæsioner i ansigtet og tre læsioner i ryggen, hvorefter F afgik ved døden. Sagen var såvel i byretten som i landsretten rejst som en domsmandssag, og Højesteret bemærkede, at straffen derfor ikke kunne udmåles til fængsel i 4 år eller derover, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 1. Højesteret tiltrådte på den baggrund, at straffen var fastsat som sket i landsretten.

TfK 2013.30V: T1 og T2 straffet med 4 års fængsel, og T3 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, for særlig grov vold efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, for så vidt angik T2 tillige jf. § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, ved i forening og efter forudgående aftale at have væltet F omkuld og herefter slået, sparket og trampet F adskillige gange i hovedet og på kroppen, så F bl.a. pådrog sig kvæstningssår i hovedet, brud på næsen, flere ribbensbrud samt blødninger i hjernen og hjerneskade med alvorlige psykiske og fysiske mén til følge. Overfaldet havde påført F svær diffus hjernekvæstelse. Skaderne vurderes at være varige, og de havde forringet hans livskvalitet og erhvervsevne. T2 var herudover skyldig i tyveri af F's pung, der indeholdt ca. 1.000 kr., mens T1 blev dømt for hæleri ved modtagelse af nogle af pengene. De to ældste tiltalte, T1 og T2, blev begge straffet med fængsel i 4 år, mens T3, der på den ene side var under 18 år på gerningstidspunktet, men som samtidig havde været meget aktiv under voldsudøvelsen, blev straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder.

TfK 2011.941Ø: T straffet med 5 års fængsel for særlig grov vold efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, ved at have rusket sin da 5 måneder gamle søn F voldsomt, formentlig i kombination med et eller flere voldsomme anslag mod et blødt underlag, så F pådrog sig blå mærker, punktformede blødninger på halsen, på brystkassen, på overarmen og skulderen, en blodansamling under hjernehindens hidrørende fra overrivning af en blodåre på hjernens overside samt talrige blodudtrædninger i begge øjnes nethinder. F blev i den forbindelse bragt i manifest livsfare og blev formentlig tilført en blivende hjerneskade med nedsat førlighed og/eller intellekt til følge. T var tidligere straffet i 2000 med 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 (dissens for 6 års fængsel).

TfK 2018.1074V: T straffet med 6 års fængsel for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, idet T havde udsat sin datter, F, født i 2016, for ruskevold og slag og/eller anden stump vold, hvorved F bl.a. blev påført lårbensbrud, blødning under den hårde hjernehinde, blødning mellem de bløde hjernehindere og væskeansamlinger i hjernen, hvilket medførte, at F døde.

TfK 2017.272/2V: T2 straffet med 6 år og 6 måneders fængsel for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, ved på en motocrosser at have påkørt to personer, hvoraf den ene, F, afgik ved døden. Det blev lagt til grund, at T2 og T1, med T2 som fører og T1 som passager, først kørte i retning mod en by, men at de stoppede og vendte motocrosseren, hvorefter T2 gassede op og kørte tilbage i retning mod F og en anden person J, der, da de blev påkørt, befandt sig i siden af vejen. Det blev også lagt til grund, at T2 førte motocrosseren med en hastighed på ca. 50 km/t mod J og F, der begge blev ramt af motocrosseren forfra, stående, bl.a. med den følge, at F døde inden for et minut efter påkørslen. Det var desuden bevist, at T2 efterfølgende kørte over J i hvert fald en gang med motocrosseren, og at T1 sparkede J flere gange i hovedet og på kroppen. T2 var herudover skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, 1. pkt., og § 3, stk. 1, ved at have ført motocrosseren efter at have indtaget amfetamin og THC. Ved udmåling af straffen for T2's vedkommende blev der lagt vægt på voldens karakter, omfang og følger, og at en del af volden mod J var begået i forening med T1.

TfK 2013.777V: T straffet med 7 års fængsel for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, ved med stump vold, herunder slagvåben, bl.a. at have tilføjet sin spinkle kæreste, F, adskillige skader i form af talrige ribbensbrud, sammenklapning af venstre lunge, blødning i venstre lungehule, bristning af milten og læsioner i hovedet, hvilket medførte, at F afgik ved døden. T blev endvidere dømt for dokumentfalsk og forsøg på bedrageri, idet T havde udfærdiget et falsk testamente for at få skifteretten til at anerkende ham som arveberettiget efter F.

TfK 2019.867Ø: T straffet med 7 års fængsel for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, jf. straffelovens § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, idet T havde tildelt F flere knytnæveslag i ansigtet og spark mod hovedet og kroppen på trods af, at F havde tydeligt besværet vejtrækning, spyttede blod og var svækket. Herefter trak T F ved håret ind på et værelse og øvede yderligere vold mod ham, hvorefter T forlod værelset og F i hjælpeløs tilstand, idet han meddelte en person på gangen, at F sov. F afgik herefter ved døden som følge af forblødning efter sønderrivning af milten. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om grov vold mod et svækket og værgeløst offer med døden til følge, at T flere gange vendte tilbage og genoptog voldudøvelsen, inden han trak F ind på værelset, som han herefter forlod, lukkede døren efter sig og meddelte en person på gangen, at F sov, så F ikke umiddelbart blev fundet. Der blev endvidere lagt vægt på T's forstraffe for ligeartet kriminalitet (dissens for 8 års fængsel).

TfK 2013.609/2V: T1 straffet med 8 års fængsel, T2 straffet med 6 års fængsel, og T3 straffet med 2 års fængsel, for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, for så vidt angik T1 tillige jf. § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, ved om aftenen på F's

bopæl ved stump vold, herunder spark og tramp mod hovedet og kroppen på F, i forening at have tilføjet F bl.a. kvæstningssår i ansigtet, brækket næse, delvist afrevet øre, flere brækkede ribben, brækket brystben og blødning i hjernen, hvilket bevirkede, at F afgik ved døden. De tiltalte blev desuden dømt for tyveri efter straffelovens § 276, idet de i umiddelbar forlængelse af volden havde stjålet et stereoanlæg og flere højttalere fra F's bopæl. T1 var tidligere straffet flere gange, herunder for vold. T1 blev straffet med fængsel i 8 år, idet der blev lagt vægt på karakteren af voldsforholdet og i skærpende retning på hans forstraffe for ligeartet kriminalitet. T2 blev straffet med fængsel i 6 år, idet der blev lagt vægt på karakteren af voldsforholdet og i formildende retning på hendes unge alder og umodenhed. T3 blev straffet med fængsel i 2 år, idet der blev lagt vægt på karakteren af voldsforholdet og i formildende retning på hans noget mindre andel i voldsudøvelsen.

U 2019.2688Ø: T straffet med 8 års fængsel for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, ved forsætligt at have påkørt F med døden til følge. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 6 år. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 8 år.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2018:

TfK 2021.454V: T straffet med 4 års fængsel for særlig grov vold efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, ved at have udsat sin 2 måneder gamle søn, F, for rusk og slag eller anslag mod fast genstand eller overflade eller lignende kraftige stumpe traumer, så der opstod blødning under den hårde hjernehinde på begge sider af hjernen bagtil, indtrykket kraniebrud i nakkebenet og mange blødninger i begge øjnes nethinder, alt hvorved F kom i livsfare og med risiko for varigt mén. Ved udmåling af straffen blev der lagt vægt på den skærpelse af straffniveauet, som skete ved lov nr. 358 af 29. april 2018, og de skader, som F var påført, forholdets meget betydelige grovhed og farlighed, og at volden var begået over for et helt værgeløst offer på 2 måneder. Der blev endvidere lagt vægt på, at der var tale om et enkeltstående voldsforhold, at der ikke var grundlag for at antage, at T havde haft forsæt til at tilføje F skade, og at T umiddelbart efter voldshandlingen havde tilkaldt hjælp ved at kontakte alarmcentralen, samt at der ikke på nuværende tidspunkt kunne konstateres varige mén hos F, der efter det oplyste havde det godt og trivedes.

TfK 2021.32Ø: T straffet med 6 års fængsel for særlig grov vold efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, ved at have bundet F's hænder og hældt brændbar væske på F, der lå ned, hvorefter T antændte væsken, hvilket resulterede i, at F kom i livsfare og blev forbrændt på ca. 50 pct. af kroppen. F fik meget alvorlige skader ved forholdet. T blev endvidere dømt for bl.a. vidnetrusler efter straffelovens § 123. T var tidligere straffet for personfarlig kriminalitet.

TfK 2021.181Ø: T straffet med 6 års fængsel for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, idet han havde stukket F i maveregionen med en kniv, så F forblødte og afgik ved døden. Der havde tidligere på dagen været et sammenstød mellem T og F's kammerater, hvor T bl.a. tildelte en af kammeraterne en lussing og et knytnæveslag. F blev herefter vred og opsøgte T, og i forbindelse med konfrontationen tildelte T F et stik i maveregionen. Ibyretten blev straffen fastsat til fængsel i 5 år og 6 måneder, idet byretten som en formildende omstændighed havde henvist til straffelovens § 82, nr. 5, som følge af den af F fremkaldte frygt hos T. Landsretten tiltrådte, at der forelå strafformildende omstændigheder, jf. straffelovens § 82, nr. 5, men skærpede straffen til fængsel i 6 år (dissens for stadfæstelse under henvisning til, at gerningen tillige grænsede til at være omfattet af en straffrihedsgrund, jf. straffelovens § 82, nr. 3).

TfK 2021.511/2Ø: T1 straffet med 8 års fængsel, og T2 straffet med 7 års fængsel, for vold med døden til følge efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, for så vidt angik T2 tillige straffelovens § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, idet de tiltalte i forening med en ukendt medgerningsperson overfaldt F og udøvede vold mod ham, idet de bl.a. dunkede F's hoved i asfalten, smed F i vandet to gange, herunder med en livrem om hans hals, og fortsatte med at udøve vold i form af slag og spark mod ham, da han var trukket op af vandet, hvilket medførte, at F afgik ved døden den følgende dag som følge af sine hjernelæsioner. Byretten lagde til grund, at T1 var den mest aktive. Byretten fastsatte straffen for begge de tiltalte til fængsel i 8 år. Landsretten stadfæstede strafudmålingen for T1, mens straffen for T2, der var en fællesstraf med en tidligere reststraf på 42 dage, blev nedsat til fængsel i 7 år, idet landsretten lagde vægt på T2's mindre aktive rolle.

3.2.7 Delkonklusion vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 246

Særlig grov vold efter straffelovens § 246 omfatter både tilfælde, hvor volden har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, og tilfælde, hvor volden har haft døden til følge, uden at dette kan tilregnes gerningspersonen som en forsætlig følge.

Dette ses afspejlet i retspraksis i den undersøgte periode, hvor straffen for overtrædelse af § 246 i høj grad afhænger af, om offeret er afgået ved døden.

I de tilfælde, hvor straffen er udmålt til mellem 1 og 5 års fængsel, er der med enkelte særlige undtagelser således tale om sager, hvor den forurettede er kommet alvorligt til skade og/eller har været i livsfare, men ikke er afgået ved døden (f.eks. vold med brækket ryg og lammelse til følge, hjerneskade med alvorlige psykiske eller fysiske mén til følge mv.). I et enkelt tilfælde

fra efter lovændringen i 2018 blev straffen endvidere udmålt til 6 års fængsel, idet tiltalte havde hældt brandbar væske på forurettede og antændt væsken med meget alvorlige skader og livsfare til følge.

I tilfælde af vold med døden til følge er straffene i den undersøgte periode med enkelte særlige undtagelser, jf. ovenfor, derimod udmålt til mellem 6 og 8 års fængsel.

Det kan på den baggrund konstateres, at de længst udmålte straffe på 8 års fængsel ligger i den øvre ende af strafferammen på 10 års fængsel i straffelovens § 246.

Ved Højesterets dom af 19. august 2020 (U 2020.3504H) blev straffen for vold med døden til følge dog udmålt til fængsel i 3 år og 6 måneder. Der var imidlertid tale om en særlig situation, idet sagen både i byretten og landsretten var rejst og behandlet som en domsmandssag, og straffen kunne derfor ikke udmåles til fængsel i 4 år eller derover, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 1. Højesteret fandt på den baggrund straffen passende fastsat til 3 år og 6 måneders fængsel. Straffen var efter omstændighederne den i praksis højeste.

I Vestre Landsrets dom af 11. april 2013 gengivet i TfK 2013.609/2V blev der endvidere i en sag om vold med døden til følge udmålt straf af 2 års fængsel til T3, idet denne havde haft en mindre andel i voldsudøvelsen. T1 blev straffet med fængsel i 8 år og T2 med fængsel i 6 år.

Som anført i afsnit 3.1.2 ovenfor, er straffen for overtrædelse af § 246 senest skærpet ved lov nr. 358 af 29. april 2018. Ifølge forarbejderne var det med lovændringen tilsigtet, at straffen for overtrædelse af § 246 gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til det hidtidige strafniveau. Den generelle skærpelse skulle i de allergroveste tilfælde dog tilpasses det eksisterende strafniveau for bl.a. drabsforsøg, som der ikke var tilsigtet ændringer i, og det var på den baggrund ikke tilsigtet, at den fulde skærpelse skulle slå igennem i alle sager om overtrædelse af § 246. Den fulde strafforhøjelse skulle således alene ske inden for normalområdet i § 246 i modsætning til navnlig de allergroveste sager om overtrædelse af § 246.

Da vold med døden til følge må betragtes som værende blandt de allergroveste tilfælde af § 246-vold, må den generelle forhøjelse med omkring en tredjedel navnlig antages at gælde tilfælde, hvor den forurettede ikke er afgået ved døden.

Gennemgangen af den meget begrænsede mængde trykt praksis i den undersøgte periode fra før skærpelsen i 2018 viser, at straffen for § 246-vold, hvor den forurettede ikke er afgået ved døden, er udmålt i niveauet fra 3 år og 6 måneders fængsel til 5 års fængsel. Dog blev straffen i et særligt tilfælde udmålt til 1 års fængsel.

Efter skærpelsen i 2018 er der alene afsagt to trykte domme, der vedrører vold efter § 246, hvor den forurettede ikke er afgået ved døden. Straffen blev i disse to sager fastsat til henholdsvis 4 og 6 års fængsel.

For så vidt angår vold med døden til følge, må det på baggrund af bemærkningerne til lovændringen i 2018 som nævnt antages, at det ikke var tiltænkt, at strafskærpelsen skulle slå fuldt ud igennem i disse tilfælde.

Inden lovændringen blev der med enkelte særlige undtagelser, jf. ovenfor, for disse overtrædelser udmålt straffe i niveauet 6 til 8 års fængsel. Inden lovændringen var strafmaksimum 8 års fængsel, og de groveste tilfælde af § 246-vold blev således sanktioneret med lovens hårdeste straf.

Ved lovændringen blev strafferammens maksimum hævet til fængsel i 10 år. Det var dog som anført ikke hensigten, at strafniveauet for de allergroveste tilfælde skulle hæves med en tredjedel, men tilpasses strafniveauet for drabsforsøg, som ikke blev ændret. Det bemærkes i den forbindelse, at strafniveauet for drabsforsøg som udgangspunkt er 6 års fængsel. I den foreliggende begrænsede praksis vedrørende vold med døden til følge begået efter lovændringen ses strafudmålingen i lighed med det hidtidige niveau at ligge i niveauet 6 til 8 års fængsel.

Der foreligger som anført kun 2 trykte domme vedrørende overtrædelser af § 246, hvor volden ikke havde haft døden til følge. I disse sager blev straffen udmålt til henholdsvis 4 og 6 års fængsel. Til sammenligning ses der inden lovændringen udmålt straffe i niveauet fra 3 år og 6 måneders fængsel til 5 års fængsel i sådanne sager.

Udvalget vurderer, at det på baggrund af den meget begrænsede praksis efter strafskærpelsen i 2018 med betydelig usikkerhed må antages, at lovgivers anvisninger om skærpelse med omkring en tredjedel er fulgt af domstolene i de tilsigtede tilfælde.

3.3 Konklusion

Overordnet er voldsforbrydelserne inddelt i simpel vold, jf. straffelovens § 244, kvalificeret vold, jf. straffelovens § 245, og særlig grov vold, jf. § 246. Strafferammens maksimum er lavest for § 244-vold, højere for § 245-vold og højest for § 246-vold.

Efter § 244, stk. 1, straffes ”den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme”. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil 3 år. Omfattet er bl.a. slag, herunder lussinger og knytnæveslag, bid og spyt i ansigtet. Efter § 244, stk. 2, kan straffen stige til fængsel

i 6 år, hvis sådan vold, som omfattet af § 244, stk. 1, begås gentagne gange over for en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand.

Efter § 245 straffes (stk. 1) ”den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling” eller (stk. 2) ”den, der uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred”. Strafferammen er fængsel indtil 6 år.

Efter § 246 kan straffen for et legemsangreb omfattet af § 245 stige til fængsel indtil 10 år, hvis dette har været af så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangene ovenfor i afsnit 3.2.2, 3.2.4 og 3.2.6, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

3.3.1 Straffelovens § 244 om simpel vold

Strafferammen i straffelovens § 244 (nu § 244, stk. 1) blev i 2002 ændret således, at strafmaksimum blev forhøjet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år.

Lovændringen tilsigtede i øvrigt ifølge bemærkningerne, at strafniveauet i voldssager gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. For § 244-sager skulle forhøjelsen dog kun slå igennem i nogle typer af sager, herunder f.eks. sager om såkaldt gadevold og familievold. Derimod skulle den ikke slå igennem i sager om såkaldt restaurationsvold.

I 2018 indsattes stk. 2 om vold i nære relationer i straffelovens § 244. Bestemmelsen finder ifølge bemærkningerne bl.a. anvendelse på vold begået af personer i forurettedes husstand eller af personer med en nær tilknytning til husstanden. Lovændringen indebar en skærpelse af straffen for simpel vold omfattet af bestemmelsen uden at forholdet er omfattet af straffelovens § 245 om bl.a. mishandling. Med lovforslaget var det tilsigtet, at strafniveauet for sådanne overtrædelser skulle fordobles sammenlignet med det hidtidige strafniveau.

I 2022 foretoges en sproglig ændring af straffelovens § 244, stk. 2, med henblik på at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet. Det er med ændringen forudsat, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen forhøjes med ca. en tredjedel sammenlignet med det gældende strafniveau, hvis den forurettede er under 18 år. Det

bemærkes, at der endnu ikke ses at foreligge trykt praksis om forhold begået efter ikrafttrædelsen af lovændringen.

Simpel vold efter straffelovens § 244, stk. 1, er traditionelt opdelt i en række forskellige tilfældegrupper. I praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 3.2.2 er der på samme måde foretaget en sådan opdeling med henblik på at beskrive strafniveauet. Disse kategorier er gadevold, familievold, vold mod børn i nære relationer, tilfældig konfliktvold, restaurantsvold og andre typer voldssager. Af delkonklusionen i afsnit 3.2.3 fremgår en uddybende gennemgang af strafniveauet for de enkelte kategorier af simpel vold. Her skal blot gøres en række mere overordnede bemærkninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 244.

Det bemærkes, at det pga. de mange varierende omstændigheder, der kan have betydning for strafniveauet i voldssager, er vanskeligt at udlede helt klare strafniveauer i typetilfælde, idet strafudmålingen altid vil bero på en helhedsvurdering. Det er dog muligt at identificere nogle omtrentlige udgangspunkter for strafudmålingen og udlede nogle generelle tendenser vedrørende effekten af, at bestemte skærpende henholdsvis formildende omstændigheder er til stede.

Som det fremgår ovenfor af afsnit 3.2.3, er der i de gennemgåede sager udmålt straffe i niveauet fra bøde op til 9 måneders fængsel.

Det kan overordnet udledes, at som udgangspunkt straffes skub, spyt og slag med flad hånd med fængsel i ca. 10 til 30 dage, og et knytnæveslag straffes med 30 til 40 dages fængsel. I grovere tilfælde, hvor volden består i f.eks. flere slag, skaller og eller spark, er straffen udmålt op til 3 måneders fængsel. Ved anvendelse af redskaber, eller når der har været tale om gentagen vold begået over en periode, herunder sager omfattet af § 244, stk. 2, er straffen udmålt til henholdsvis 4, 6 og 9 måneders fængsel.

I relation til spørgsmålet om, hvorvidt domstolene har fulgt lovgivers anvisninger, kan særligt strafniveauet for restaurantsvold samt strafniveauet for overtrædelse af § 244, stk. 2, fremhæves, idet der for disse typer af sager, som anført ovenfor, er givet særlige anvisninger i lovbetænkningerne.

I sager om restaurantsvold er et enkelt knytnæveslag typisk straffet med 30 dages fængsel. Til sammenligning er et enkelt knytnæveslag typisk straffet med 40 dages fængsel i sager om konfliktvold og gadevold samt i andre typer af voldssager. Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at denne differentiering af strafudmålingen, som blev forudsat i betænkningerne til lov nr. 308 af 6. juni 2002, er fulgt af domstolene i hvert fald for så vidt angår sådanne sager af mindre alvorlig karakter.

Der findes endnu kun begrænset trykt praksis vedrørende straffelovens § 244, stk. 2. På baggrund af den foreliggende praksis er det dog udvalgets vurdering, at indsættelsen af straffelovens § 244, stk. 2, har haft en væsentligt skærpende effekt på strafniveauet, se nærmere herom i afsnit 3.2.3.2.

3.3.1.1. Overordnede bemærkninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 244

Det kan konstateres, at strafudmålingen for vold efter § 244, stk. 1, ligger i den nedre ende af strafferammen, der går fra bøde indtil fængsel i 3 år.

Det bemærkes, at de udvalgte sager netop er udvalgt, fordi der er tale om ”rene” § 244-sager, og hvor der hovedsageligt er tale om enkeltstående forhold. Som det bl.a. fremgår af kapitel 2, afsnit 1.1, fastsættes en strafferamme i almindelighed således, at den som udgangspunkt kan rumme både de allergroveste tilfælde og de tilfælde, hvor der er flere forhold til samtidig pådømmelse. Selv i sager vedrørende flere og/eller grovere forhold af simpel vold, jf. straffelovens § 244, ligger strafudmålingen efter praksis dog ikke i den øverste ende af strafferammen i § 244.

Det er udvalgets vurdering, at dette forhold særligt skal ses i lyset af, at de alvorligere tilfælde af vold, herunder kvalificeret vold og mishandling, er omfattet af straffelovens andre voldsbestemmelser med en højere strafferamme (§ 245 og § 246). Se nærmere herom nedenfor i afsnit 3.3.4.

Desuden bemærkes, at særligt ændringen af strafferammen i § 244 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 har bidraget til at forøge den afstand, der ses at være mellem strafferammens maksimum og det faktisk udmålte strafniveau. Ved lovændringen blev strafferammen i § 244 fordoblet fra 1 år og 6 måneders fængsel til 3 års fængsel, mens strafniveauet ifølge bemærkningerne ikke skulle fordobles tilsvarende, men skærpes med en tredjedel. Strafferammen blev således hævet markant, mens man i bemærkningerne anviste, at strafniveauet kun skulle hæves med en relativt mindre andel i forhold til det hidtidige niveau.

Det bemærkes endvidere, at strafskærpelsen med en tredjedel ifølge bemærkningerne til lovændringen ikke var tilsigtet at skulle slå igennem i alle typer af § 244-vold, idet restaurationsvold ikke var omfattet af skærpelsen. Hermed tilsigtedes ifølge lovbemærkningerne en større nuancering af strafniveauet i sager om simpel vold, alt efter hvilken type af voldssag der var tale om. Udvalget bemærker i den forbindelse, at denne differentiering mellem forskellige typer af voldssager kun i mindre grad har bidraget til en større spredning af

udmålingsniveauerne over strafferammen, idet der også i de groveste sagstyper som anført alene var tilsigtet en skærpelse med en tredjedel i forhold til det hidtidige niveau. På trods af den betydelige forøgelse af bestemmelsens strafmaksimum lagde lovgiver ikke op til en øget differentiering af straffniveauet i de grove tilfælde, idet det for samtlige disse sager forudsattes, at straffniveauet forøgedes med en tredjedel. Der var således ikke i lovbemærkningerne givet anvisninger til en yderligere nuancering med henblik på udnyttelse af den øvre del af den nu væsentligt udvidede strafferamme.

3.3.2 Straffelovens § 245 om kvalificeret vold

I 2002 gennemførtes en forhøjelse af strafferammerne i voldsbestemmelserne samtidig med, at der forudsattes en gennemgående forhøjelse af straffniveauet. Ved lovændringen forhøjedes således strafmaksimum i straffelovens § 245 fra 4 til 6 års fængsel. Lovændringen tilsigtede i øvrigt ifølge bemærkningerne, at straffniveauet i bl.a. voldssager omfattet af § 245 gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold den straf, der hidtil var fastsat af domstolene.

I 2018 foretoges sproglige ændringer af bl.a. § 245 med henblik på at indsætte anvisninger i lovbemærkningerne vedrørende straffniveauet i skærpende retning. Af bemærkningerne fremgår, at straffen for overtrædelse af bl.a. § 245 skulle forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var fastsat af domstolene. Desuden skulle der i visse tilfælde ske en større nuancering i strafudmålingen efter straffelovens § 245. Ifølge bemærkningerne gjaldt dette for de allergroveste tilfælde af vold efter straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede var blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og havde fået betydelige skader. I de alvorligste sager, skulle der således fremover udmåles en straf, der havde en bedre sammenhæng med straffniveauet efter straffelovens § 246, og der skulle således ske en yderligere skærpelse end skærpelsen med en tredjedel. Dette gjaldt ifølge bemærkningerne endvidere i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der var anvendt kniv eller lignende.

Overtrædelser af straffelovens § 245 kan være meget forskelligartede, og strafudmålingen vil typisk være baseret på en række nærmere omstændigheder, der kan have betydning for straffen i skærpende eller formildende retning.

I gennemgangen af praksis i afsnit 3.2.4 ovenfor er tilfældene inddelt i nogle overordnede kategorier med henblik på at kunne udlede nogle generelle tendenser i strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens § 245. Disse kategorier er vold ved anvendelse af kniv, vold ved slag med flasker og glas mv., vold ved anvendelse af andre typer redskaber, Vold uden anvendelse af redskaber (spark, tramp, skaller, kvælgreb mv.) og mishandling.

Af afsnit 3.2.5 fremgår en uddybende gennemgang af straffniveauet for de enkelte kategorier af grov vold. Her skal blot gøres en række mere overordnede bemærkninger vedrørende straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 245.

Sager om *vold ved anvendelse af kniv* kan være af meget forskelligartet karakter, og der er således udmålt straffe fra 6 måneders fængsel og op til 3 års fængsel. I en enkelt sag (U 2021.4345H), hvor forholdet var omfattet af § 81 a, er straffen dog udmålt i niveauet 6 års fængsel.

De omstændigheder, der særligt vurderes at have betydning for strafudmålingen, er bl.a. farligheden og følgerne af knivstikket, antallet af knivstik, om tiltalte er tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, samt om forholdet er begået i forening med andre.

Det konkrete straffniveau i sager om grov vold ved anvendelse af kniv er i høj grad afhængigt af en række konkrete omstændigheder, og det er derfor vanskeligt at sammenligne sagerne. Det er dog på baggrund af analysen i afsnit 3.2.5 udvalgets opfattelse at lovændringen i 2018 generelt har haft en væsentligt skærpende effekt på strafudmålingen. Det bemærkes dog, at der ikke ses at være eksempler på de allergroveste tilfælde i trykte domme i perioden efter lovændringen i 2018, og det er derfor ikke muligt at vurdere, hvorvidt anvisninger vedrørende skærpelse i sådanne sager er fulgt af domstolene.

På samme måde kan *vold ved slag eller kast med flasker og glas mv.* være af meget forskellig grovhed. Forhold begået efter lovændringen i 2018 ses at være resulteret i straffe i niveauet fra 80 dages fængsel til 10 måneders fængsel. I en enkelt sag fra inden lovændringen blev straffen udmålt til 2 års fængsel som følge af, at forholdet var omfattet af den særlige strafskærpelsesbestemmelse i straffelovens § 81 a.

Ved en gennemgang af trykt praksis fra tiden inden strafskærpelsen i 2018 kan det udledes, at straffen i sager om enkeltstående slag eller kast med en flaske eller et glas mod forurettedes hoved, hvor glasset/flasken ikke er gået i stykker, og hvor der kun er sket begrænset skade, som hovedregel er udmålt til fængsel i 60 dage. Til sammenligning fandt Højesteret i en dom efter 2018-lovændringen, med henvisning til bemærkningerne til lovændringen, at straffen skulle udmåles til 80 dages fængsel i en sag om slag i panden med et ølglas, der ikke blev knust.

Hvis glasset/flasken er blevet knust, har dette som regel en skærpende effekt. Desuden ses antallet af slag eller stik med en knust flaske/glas, kropsdelen, som angrebet er rettet mod, og skaderne, som forurettede pådrager sig, at have betydning for strafudmålingen.

Inden lovændringen er der i sådanne tilfælde udmålt straffe i niveauet 3 til 4 måneders fængsel, hvor tiltalte ikke har været relevant forstraffet, og 5 til 9 måneders fængsel, hvor der har været tale om vold i gentagelsestilfælde.

Efter lovændringen er der i sager, hvor glasset/flasken er blevet knust, herunder sager hvor der efterfølgende er stukket med det knuste glas, udmålt straffe i niveauet 3 til 6 måneders fængsel, hvor tiltalte ikke har været relevant forstraffet, og 8 til 10 måneders fængsel, hvor der har været tale om vold i gentagelsestilfælde.

Det bemærkes, at det konkrete strafniveau i sager om grov vold ved slag eller kast med flasker og glas mv. i høj grad afhænger af en række konkrete omstændigheder, og at det derfor er vanskeligt at sammenligne sagerne. På baggrund af analysen i afsnit 3.2.5 er det dog udvalgets vurdering, at der i praksis er sket en skærpelse af straffen for vold ved slag eller kast med flasker mv. på baggrund af lovændringen i 2018.

I afsnit 3.2.4.1 (c) er endvidere udskilt en residualkategori vedrørende *vold ved anvendelse af andre typer redskaber*. Denne kategori af sager omfatter et bredt felt af overtrædelser af meget forskellig grovhed. Der ses således i den gennemgåede trykte praksis vedrørende forhold begået efter lovændringen i 2018 udmålt straffe i niveauet fra 60 dages fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel. De groveste tilfælde af § 245-vold findes dog ikke i denne kategori, men bl.a. under afsnittet om vold begået med kniv. Desuden er sager om vold ved anvendelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, ikke omtalt her. Der henvises til kapitel 6 vedrørende straffelovens § 192 a.

Der henvises til afsnit 3.2.5, hvor der er foretaget en nærmere redegørelse for de forskellige sager i denne kategori og strafniveauet i praksis. Kategorien omfatter bl.a. angreb med peberspray, køretøjer og diverse træ- og metalgenstande.

På baggrund af analysen i afsnit 3.2.5 er det udvalgets vurdering, at der i den mindre grove ende kan konstateres en skærpelse af strafniveauet på baggrund af 2018-ændringen, idet der i en række tilfælde er udmålt 3 måneders fængsel i sager, som vurderes at være sammenlignelige med sager, der inden lovændringen blev straffet med fængsel i 60 dage. I de grovere sager er det derimod grundet de mange konkrete omstændigheder i de enkelte sager, ikke muligt at vurdere, om lovændringen har haft den tilsigtede effekt.

I sager om *grov vold uden anvendelse af redskaber (spark, tramp, skaller, kvælergreb mv.)* er der i praksis vedrørende forhold begået efter lovændringen i 2018 udmålt straffe i niveauet fra 4 måneders fængsel til 1 år og 2 måneders fængsel.

I praksis vedrørende overtrædelser begået inden lovændringen ses der at være udmålt straffe i niveauet fra 60 dages fængsel til 1 år og 9 måneders fængsel. I den sidstnævnte sag var der tale om meget grov vold med alvorlige følger, og tiltalte var tidligere straffet. Der ses ikke at være sammenlignelige sager, hvor forholdet er begået efter lovændringen.

Der henvises i øvrigt til sammenfatningen i afsnit 3.2.5.

Ligesom i de øvrige kategorier, er der tale om meget forskelligartede tilfælde, og der er således ikke muligt på baggrund af den trykte praksis at vurdere strafniveauet samt effekten af lovændringen i 2018.

Der ses kun at være én dom om *mishandling*, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen i 2018. I denne sag blev tiltalte straffet med 6 måneders fængsel ved i en årrække jævnligt bl.a. at have slået sin datter og stedsøn på kroppen med knyttet hånd, herunder med fingerring på, og at have slået sin datter med flad hånd i hovedet.

For så vidt angår mishandling begået inden lovændringen, er der i de gennemgåede trykte domme udmålt straffe i niveauet fra 5 måneders fængsel til 1 år og 3 måneders fængsel. De længste straffe er udmålt i sager om vold mod spædbørn, der bl.a. har medført flere knoglebrud.

Det er ikke muligt på baggrund af den begrænsede praksis vedrørende forhold begået efter lovændringen i 2018 at vurdere, om lovændringen har haft den tilsigtede effekt.

3.3.2.1. Overordnede bemærkninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 245

Det kan konstateres, at strafudmålingen for § 245-vold generelt ligger i den lavere ende af strafferammen på fængsel indtil 6 år.

Det bemærkes, at de udvalgte sager netop er udvalgt, fordi der er tale om ”rene” § 245-sager, og hvor der hovedsageligt er tale om enkeltstående forhold. Som det bl.a. fremgår af kapitel 2, afsnit 1.1, fastsættes en strafferamme i almindelighed således, at den som udgangspunkt kan rumme både de allergroveste tilfælde og de tilfælde, hvor der er flere forhold til samtidig pådømmelse. Dog er det på baggrund af gennemgangen udvalgets opfattelse, at uden for tilfælde omfattet af straffelovens § 81 a udnyttes den øverste del af strafferammen i praksis ikke, heller ikke i sager vedrørende flere og/eller grovere forhold af grov vold efter straffelovens § 245.

Dette forhold skal ses i lyset af, at de allergroveste tilfælde af vold ofte vil være omfattet af straffelovens § 246, se nærmere herom nedenfor i den samlede konklusion i afsnit 3.3.4.

I bemærkningerne til lov nr. 358 af 29. april 2018 blev det forudsat, at der i de alvorligste tilfælde af § 245-vold, som hidtil var blevet afgjort med straffe i niveauet fra omkring 1 år og 9 måneders fængsel, fremover skulle udmåles en straf, der havde en bedre sammenhæng med straffniveauet for vold omfattet af straffelovens § 246. Sådanne tilfælde ses dog at være relativt sjældne, og det er ikke muligt på baggrund af den foreliggende praksis at fastslå, hvorvidt denne anvisning er fulgt i praksis.

Desuden bemærkes, at ændringen af strafferammen i § 245 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 har bidraget til den afstand, der ses at være mellem strafferammen og det faktisk udmålte straffniveau. Ved lovændringen blev strafmaksimum i § 245 ændret fra 4 års fængsel til 6 års fængsel, mens straffniveauet ifølge bemærkningerne ikke skulle forhøjes tilsvarende, men blot skærpes med en tredjedel.

Endelig bemærkes, at straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 245 ikke kan anskues isoleret, men må ses i sammenhæng med de øvrige voldsbestemmelser, jf. afsnit 3.3.4 nedenfor.

3.3.3 Straffelovens § 246 om særlig grov vold

Særlig grov vold efter straffelovens § 246 omfatter både tilfælde, hvor volden har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, og tilfælde, hvor volden har haft døden til følge, uden at dette kan tilregnes gerningspersonen som en forsætlig følge.

Dette ses afspejlet i retspraksis i den undersøgte periode, hvor straffen for overtrædelse af § 246 i høj grad afhænger af, om offeret er afdøet ved døden.

I de tilfælde, hvor straffen er udmålt til mellem 1 og 5 års fængsel, er der med enkelte særlige undtagelser, jf. afsnit 3.2.7 ovenfor, tale om sager, hvor den forurettede er kommet alvorligt til skade og/eller har været i livsfare, men ikke er afdøet ved døden (f.eks. vold med brækket ryg og lammelse til følge, hjerneskade med alvorlige psykiske eller fysiske mén til følge mv.). I et enkelt tilfælde fra efter lovændringen i 2018 blev straffen endvidere udmålt til 6 års fængsel for § 246-vold, der ikke medførte døden. I tilfælde af vold med døden til følge er straffene i den undersøgte periode med enkelte særlige undtagelser, jf. ovenfor derimod udmålt til mellem 6 og 8 års fængsel.

Det kan på den baggrund konstateres, at de længst udmålte straffe på 8 års fængsel ligger i den øvre ende af strafferammen på 10 års fængsel i straffelovens § 246.

Straffen for overtrædelse af § 246 er senest skærpet ved lov nr. 358 af 29. april 2018. Ifølge forarbejderne var det med lovændringen tilsigtet, at straffen for overtrædelse af § 246 gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til det hidtidige strafniveau. Den generelle skærpelse skulle i de allergroveste tilfælde dog tilpasses det eksisterende strafniveau for bl.a. drabsforsøg, som ikke blev ændret. Den fulde strafforhøjelse skulle således alene ske inden for normalområdet i § 246 i modsætning til navnlig de allergroveste sager om overtrædelse af § 246.

Da vold med døden til følge må betragtes som værende blandt de allergroveste tilfælde af § 246-vold, må den generelle forhøjelse med omkring en tredjedel navnlig antages at gælde tilfælde, hvor den forurettede ikke er afgået ved døden.

Gennemgangen af praksis i den undersøgte periode fra før skærpelsen i 2018 viser, at straffen for § 246-vold, hvor den forurettede ikke er afgået ved døden, i de fleste tilfælde er udmålt i niveauet fra ca. 3 år og 6 måneders fængsel til 5 års fængsel.

Efter skærpelsen i 2018 er der alene afsagt to trykte domme, der vedrører vold efter § 246, hvor den forurettede ikke er afgået ved døden. Straffen blev i disse to sager fastsat til henholdsvis 4 og 6 års fængsel.

For så vidt angår vold med døden til følge, må det på baggrund af bemærkningerne til lovændringen i 2018 som nævnt antages, at det ikke var tiltænkt, at strafskærpelsen skulle slå fuldt ud igennem i disse tilfælde.

Inden lovændringen blev der med enkelte særlige undtagelser, jf. ovenfor, for disse overtrædelser udmålt straffe i niveauet 6 til 8 års fængsel. Inden lovændringen var strafmaksimum 8 års fængsel, og de groveste tilfælde af § 246-vold blev således sanktioneret med lovens hårdeste straf.

Ved lovændringen blev strafferammens maksimum hævet til fængsel i 10 år. Det var dog som anført ikke hensigten, at strafniveauet for de allergroveste tilfælde skulle hæves med en tredjedel, men tilpasses strafniveauet for drabsforsøg, som ikke blev ændret. Det bemærkes i den forbindelse, at strafniveauet for drabsforsøg som udgangspunkt er 6 års fængsel. I den foreliggende begrænsede praksis vedrørende vold med døden til følge begået efter lovændringen ses strafudmålingen i lighed med det hidtidige niveau at ligge i niveauet 6 til 8 års fængsel.

Udvalget vurderer, at det på baggrund af den meget begrænsede praksis efter strafskærpelsen i 2018 med betydelig usikkerhed må antages, at lovgivers anvisninger om skærpelse med omkring en tredjedel er fulgt af domstolene i de tilsigtede tilfælde.

3.3.4 Samlet konklusion vedrørende §§ 244-246

Som det fremgår ovenfor, ses der for §§ 244 og 245 særligt udmålt straffe i den lavere ende af strafferammerne til midten af strafferammerne. For § 246 ses der udmålt straffe også i den øvre ende af strafferammen.

Særligt for § 244-vold bemærkes, at det forhold, at den højere ende af særligt strafferammen på 3 års fængsel i § 244, stk. 1, ikke udnyttes i praksis, bl.a. skal ses i lyset af, at de alvorligere tilfælde af vold, herunder grov vold og mishandling, er omfattet af straffelovens andre voldsbestemmelser med en skærpet strafferamme (§ 245 og § 246).

Det er udvalgets vurdering, at samspillet mellem voldsbestemmelserne giver mulighed for at udmåle straffene i et konkret niveau inden for den samlede strafferamme for vold, som strækker sig fra bøde indtil fængsel i 10 år, der sammenlignet med de øvrige sager på området afspejler sagernes karakter og grovhed. De væsentlige overlap mellem strafferammerne i voldsbestemmelserne giver mulighed for konkret at udmåle en straf for det enkelte tilfælde, som både er proportional sammenlignet med andre voldstilfælde, som er henført under samme bestemmelse, og som også er proportional sammenlignet med vold henført under andre voldsbestemmelser. Det er således udvalgets vurdering, at der på tværs af voldsbestemmelserne er en generel progression i strafudmålingen, således at denne er proportional med grovheden af voldsudøvelsen.

Når der er tale om pådømmelse af et enkeltstående forhold, vil de tilfælde, som vurderes at være så alvorlige, at de bør straffes med en straf i den øvre del af strafferammen for § 244, være af en sådan karakter, at de næsten undtagelsesfrit vil blive anset for grov vold, jf. § 245, hvilket må antages at være baggrunden for, at den øvre del af strafferammen i § 244 ikke ses anvendt i praksis. Det samme kan anføres for så vidt angår den øvre del af § 245, idet de allergroveste tilfælde af vold typisk vil blive anset for omfattet af § 246.

Det særlige samspil mellem voldsbestemmelserne kan f.eks. illustreres med henvisning til sagerne om vold i nære relationer, der afhængig af de nærmere omstændigheder henføres under § 244, stk. 1, § 244, stk. 2, eller § 245, stk. 1.

Som det fremgår af afsnit 3.3.1 ses der i sager om familievold henført under § 244, stk. 1, at være udmålt straffe i niveauet 30 dages fængsel til 3 måneders fængsel.

I sager om vold mod børn i nære relationer henført under § 244, stk. 1, ses der udmålt straffe i niveauet fra 20 dages fængsel til 9 måneders fængsel. Gentagen vold af mindre alvorlig karakter ses straffet med 50 dages til 3 måneders fængsel, mens de grovere tilfælde er udmålt højere. Strafadmålingen er i sagerne om gentagen vold meget forskellig, og er afhængig af en lang række omstændigheder, herunder karakteren af volden, tidsperioden, som volden har været udført over, hvor mange børn, der har været udsat for volden, og børnenes alder.

Der findes endnu kun en begrænset mængde praksis vedrørende straffelovens § 244, stk. 2. I de sager, som foreligger, er straffen blevet udmålt til fængsel i 4 til 6 måneder.

I sager om mishandling, jf. straffelovens § 245, ses der i praksis at være udmålt straffe i niveauet fra 5 måneders fængsel til 1 år og 3 måneder. Det bemærkes, at hovedparten af sagerne er fra tiden inden strafskærpelsen i 2018.

Det er på baggrund af praksisgennemgangen udvalgets opfattelse, at udgangspunktet for strafudmålingen er højere for mishandling efter § 245, stk. 1, end for vold i nære relationer efter § 244, stk. 2, som igen er højere end for vold mod børn i nære relationer og familievold efter § 244, stk. 1. Strafadmålingen i sagerne er dog væsentligt influeret af en lang række konkrete omstændigheder, hvilket medfører, at der ses at være en ”flydende” overgang mellem strafniveauerne for de enkelte bestemmelser, og det er udvalgets vurdering, at der for vold i nære relationer ses at være en generel progression af strafudmålingen på tværs af voldsbestemmelserne, således at denne er proportional med grovheden af voldsudøvelse.

I andre sagstyper kan der ligeledes observeres en progression på tværs af bestemmelserne og en ”flydende” overgang baseret på grovheden af de konkrete voldsforhold. I sager om gadevold, konfliktvold, restaurationsvold og andre typer simpel vold omfattet af straffelovens § 244 er der udmålt straf fra bøde til 9 måneders fængsel. I sager om knytnæveslag ligger strafniveauet omkring 30 til 40 dages fængsel og under skærpende omstændigheder på 50 til 60 dages fængsel. I nogle sager, hvor der har været tale om en kombination af f.eks. slag og spark, hvor volden har haft læsioner til følge eller døden som uagtsom følge, eller der i øvrigt har foreligget væsentligt skærpende omstændigheder, er straffen udmålt i et højere niveau til 3, 4 eller 6 måneders fængsel. I en sag, hvor der var tale om et større antal forhold til samtidig pådømmelse blev straffen udmålt til 9 måneders fængsel.

I sager om vold uden anvendelse af redskaber, der er vurderet at være af en så grov karakter, at det er henført under § 245, ses der efter lovændringen i 2018 at være udmålt straffe fra 4 måneders fængsel til 1 år og 2 måneders fængsel. At der er en vis flydende overgang kan bl.a.

illustreres ved, at der blev udmålt 4 måneders fængsel for et overfald begået af to tiltalte med adskillige slag i hovedet og spark og tramp i hovedet og på kroppen, hvorved forurettede mistede bevidstheden og hans kraveben gik af led, således at han måtte indlægges i fire dage. Til sammenligning blev der udmålt 3 måneders fængsel for simpel vold i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, idet de to tiltalte tildelte forurettede flere slag i ansigtet, rev hende i håret, væltede hende omkuld og sparkede og trampede hende flere gange i hovedet, mens hun lå ned.

I kategorien findes desuden særligt sager om halsgreb med bl.a. blodudtrædning til følge, for hvilke der er udmålt 6 måneders fængsel henholdsvis 9 måneders fængsel, idet halsgebet i sidstnævnte tilfælde havde medført umiddelbar livsfare. Endelig blev der udmålt 1 år og 2 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde i form af bl.a. halsgreb og adskillige knytnæveslag.

I sager om angreb med redskaber, der omfatter sager af meget forskelligartet karakter, er der for forhold begået efter lovændringen i 2018 udmålt straffe fra 60 dages fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel. I den lave ende er der udmålt 60 dages fængsel for at sprøjte peberspray i ansigtet på forurettede. Slag med genstande af træ er udmålt til omkring 3 måneders fængsel, mens angreb med et vandrør i gentagelsestilfælde er udmålt til 7 måneders fængsel og kast med salmiakspiritus i ansigtet på forurettede med øjenskade til følge har medført 1 år og 6 måneders fængsel.

Endelig er der i sager om angreb med skarpe genstande som knive og knust glas udmålt straffe fra 4 måneders fængsel til 3 års fængsel. Hvor forholdet har været omfattet af straffelovens § 81 a, er der udmålt straf af 6 års fængsel.

I tilfælde, hvor der er begået mange forhold af en grovhed, der ikke kan henføres under § 245, vil strafudmålingen skulle ske inden for strafferammen i § 244, og i disse tilfælde ligger strafudmålingen højere end for en enkeltstående overtrædelse. Det er dog relativt sjældent, at en gerningsperson når at begå et stort antal mindre alvorlige voldsforbrydelser, inden sagen kommer til pådømmelse. I de tilfælde, hvor dette alligevel sker, f.eks. i sager om familievold, udmåles straffen ud fra princippet om modereret kumulation, og straffen udmåles i et niveau, som sammenlignet med andre typer af voldssager afspejler sagens karakter og grovhed, også selvom der er tale om flere overtrædelser til samtidig pådømmelse.

Som det fremgår ovenfor, er det udvalgets vurdering, at domstolene generelt følger lovgivers anvisninger vedrørende strafniveauerne. I den forbindelse bemærkes, at særligt ændringen af strafferammen i § 244 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 har bidraget til den afstand, der ses at være mellem strafferammen og strafniveauet. Ved lovændringen blev strafferammen i § 244

fordoblet fra 1 år og 6 måneders fængsel til 3 års fængsel, mens straffniveauet ifølge bemærkningerne ikke skulle fordobles tilsvarende, men skærpes med en tredjedel. Strafskærpelsen skulle i øvrigt kun gælde nogle typer af § 244-vold. Strafferammen blev således hævet markant, mens man i bemærkningerne anviste, at straffniveauet kun skulle hæves med en relativt mindre andel i forhold til det hidtidige niveau.

Afgrænsningen mellem §§ 244 og 245 sammenholdt med lovgivers anvisninger i forarbejderne vurderes således at have haft væsentlig betydning for den store afstand mellem straffniveauet og strafferammerne i disse bestemmelser.

Udvalget bemærker dog, at der for vold med døden til følge omfattet af § 246 er udmålt straffe på op til 8 års fængsel, hvilket således ligger i den øvre ende af strafferammen. Hvis man således anskuer voldsforbrydelserne fordelt over den samlede strafferamme for vold, som strækker sig fra bøde indtil fængsel i 10 år, kan det konstateres, at der udmåles straffe inden for hele spektret, og at straffene generelt set er udmålt proportionalt med forbrydelsens grovhed sammenlignet både med voldstilfælde, som er henført under samme bestemmelse, og voldstilfælde, som er henført under andre voldsbestemmelser. Det er dog klart, at den allergroveste vold er sjælden, og at langt størstedelen af voldssagerne således resulterer i en straf udmålt i den lavere ende af den samlede strafferamme.

Det er for så vidt angår de områder, hvor der foreligger tilstrækkelig trykt praksis til at drage konklusioner, udvalgets vurdering, at domstolene generelt har udmålt straffene i overensstemmelse med lovgivers anvisninger i lovforarbejderne. På de områder, hvor der ikke foreligger tilstrækkelig trykt praksis til at drage generelle konklusioner, er det udvalgets vurdering, at der ikke foreligger oplysninger, der giver grundlag for at antage, at domstolene ikke skulle have fulgt lovgivers anvisninger i den foreliggende praksis.

4. Uagtsomt manddrab, uagtsom legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse mv.

4.1 Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab

4.1.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 241 straffes den, der uagtsomt forvolder en andens død, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 10 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette ifølge bestemmelsens 2. pkt. som en særligt skærpende omstændighed.

Efter bestemmelsens ordlyd omfattes alle uagtsomhedsgrader, men praksis indikerer, at der sker en vis begrænsning af anvendelsen af bestemmelsen, således at de allerlaveste grader af

uagtsomhed ikke straffes. Se nærmere herom bl.a. Den kommenterede straffelov (12. udgave): Thomas Elholm m.fl., Kommenteret straffelov, Speciel del (12. udgave, 2022, side 492.

Bestemmelsen, der kriminaliserer uagtsomt manddrab, fandtes også i Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, men bestemmelsen er siden ad flere omgange ændret væsentligt. Ifølge bestemmelsens oprindelige udformning straffedes den, der uagtsomt forvoldte en andens død, med hæfte eller bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år.

I *betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse* tog Straffelovrådet stilling til, om der var grund til at foreslå ændringer af bl.a. straffelovens § 241 med henblik på justering af strafferammen og/eller strafniveauet. Af betænkningen fremgår på side 163 ff. bl.a. følgende vedrørende straffelovens § 241:

”7.2.2. Der tegner sig et ret klart billede af strafudmålingspraksis i sager om færdselsforseelser, der henføres under § 241 om uagtsomt manddrab. Hvis motorføreren ikke har været spirituspåvirket, er normalstraffen dagbøder eller hæfte i 10-30 dage. Hvis motorføreren har været påvirket af spiritus, medfører forholdet som hovedregel ubetingede fængselsstraffe på 4-6 måneder. Af 60 sager, der er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen og i domsoversigter i perioden 1968-85, resulterede 14 i dagbøder, 22 i hæftestraf (som nævnt normalt mellem 10 og 30 dage) og 23 i fængselsstraf (heraf kun 6 på mere end 6 måneder). Det har i lidt ældre praksis været mere almindeligt at idømme straffe på 8 måneder eller 1 år, i sjældne tilfælde på 1 år og 6 måneder. I perioden 1968-85 er der vistnok kun et eksempel på straf af 1 år og 6 måneder, U 1969.572 Ø.

[...]

Efter straffelovrådets vurdering er der ikke grundlag for at tilråde en skærpelse af strafudmålingen i forhold til nugældende praksis ved domstolene, herunder det nævnte normalniveau af 4-6 måneders fængsel i sager om uagtsomt manddrab forvoldt under motorkørsel i spirituspåvirket tilstand. De følgende bemærkninger tager især sigte på spiritussagerne.

Principielle strafferetlige synspunkter kan i og for sig tale for, at straffe på 4-6 måneder er udtryk for en streng bedømmelse. Hvor ingen skade sker, straffes promille og spirituskørsel med bøde eller en kort frihedsstraf på normalt 14 dage i førstegangstilfælde. Motorførerne straffes, fordi de i deres spirituspåvirkede tilstand rummer en fare for færdselssikkerheden og for andre trafikanter liv og legeme. Men når denne fare realiseres og de alvorligste følger indtræder, skærpes straffen meget væsentligt, selv om den udviste adfærd ikke generelt kan siges at være en anden, end hvis uheld var undgået. I de enkelte sager kan der dog undertiden foreligge oplysninger om en særligt hasarderet og farlig kørsel, der adskiller forholdet fra den mere typiske spirituskørsel. Straffe på 4-6 måneder er meget strengere end de

straffe, der ville fremkomme, hvis man tænkte sig en udmåling med udgangspunkt i straffen for spirituskørsel, suppleret med en skærpelse for uagtsomt manddrab, bedømt uden spirituspåvirkning.

For uagtsomt manddrab i trafikken uden spirituspåvirkning idømmes som nævnt væsentlig lavere straffe. Der er derfor næppe tvivl om, at praksis i sager om spirituspåvirkning er bestemt af netop det forhold, at det er en spritbilist, der forvolder en andens død. Det lave straffniveau, der accepteres, hvor spritbilisten slipper godt fra kørslen, eller hvor en ædru person kører en anden ned, bliver både for lægfolks retsfølelse og efter tilvante vurderinger ved domstolene helt uacceptabelt, hvor en spritbilist forvolder en andens død. I en skarp form er dette udtrykt således af Rørdam i Juristen 1962 s. 448: "Der er ingen medlidenhed med spiritusbilisten, der kører et andet menneske ihjel. På dette område får – også hos domstolene – de mest primitive betragtninger råderum, og domstolenes praksis har sikkert bred tilslutning i befolkningen, der snarere kunne tænkes at ønske sig en skærpelse end en mildnelse af den lagte kurs". Det forekommer vanskeligt at anlægge fuldtud rationelle synspunkter på strafudmålingen i disse sager, og på baggrund af de følelsesmæssige reaktioner, som her gør sig gældende, bliver det formentlig for mange et mindre væsentligt spørgsmål, om der er en præventiv nødvendighed eller blot præventive nyttevirkninger forbundet med de nuværende straffe eller endnu strengere straffe for uagtsomt manddrab i spiritussager.

På baggrund af oplysningerne om retspraksis finder straffelovrådet det ubetænkeligt at fastslå, at der kan ske en væsentlig nedsættelse af det nuværende maksimum i § 241 på 4 års fængsel. Det vil endvidere stemme meget godt med hidtidig praksis, hvis der opretholdes en delt strafferamme, således at navnlig tilfælde af spirituspåvirkning kan henføres under en bestemmelse om skærpende omstændigheder.

Der har i straffelovrådet været nogen stemning for at fastsætte maksimum til 2 år. Det er på den anden side blevet fremhævet, at der kan tænkes grovere forhold end dem, der hidtil i retspraksis har kunnet medføre straf af fængsel i 1 år og 6 måneder. Man har derfor ment at burde foreslå, at strafferammen i § 241 bliver bøde eller fængsel indtil 4 måneder, under skærpende omstændigheder fængsel indtil 3 år."

Ved lov nr. 272 af 3. maj 1989, hvor bl.a. voldsbestemmelserne og straffelovens § 249 blev nyaffattet, foretoges ingen ændring af § 241.

Ved lov nr. 6 af 3. januar 1992 ændredes normalstrafferammen således, at uagtsomt manddrab straffedes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 måneder. Sidestrafferammen, der kunne anvendes under skærpende omstændigheder, var fortsat fængsel indtil 4 år. Ændringen begrundes med, at der ved lovændringen i 1989 bl.a. blev gennemført en ændring af straffelovens § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse, der blandt andet indebar, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen blev bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 4 år. Ændringen af § 241 tilsigtede således at bringe bestemmelsens strafferamme i overensstemmelse med strafferammen i § 249, jf. Folketingstidende 1991-92,

tillæg A, spalte 1896. Bemærkningerne til lovændringen indeholder ikke nærmere anvisninger vedrørende strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 ændredes sidestrafferammens maksimum fra 4 til 8 års fængsel.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2937, henvises til en redegørelse af 3. januar 2002 om strafniveauet for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om uagtsomt manddrab, grov uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig farefremkaldelse i færdselssager udarbejdet af Rigsadvokaten. Heraf fremgår, at normalstrafniveauet i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med førstegangstilfælde af spirituskørsel var 6-8 måneder. Hvis der forelå skærpende omstændigheder, herunder hvis gerningsmanden tidligere var straffet for spirituskørsel, og/eller kørslen i sig selv var foregået på særligt hensynsløs måde, ville straffen blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. I særligt grove tilfælde kunne der desuden blive tale om at udmåle en væsentlig højere straf. I et tilfælde var der udmålt en straf på fængsel i 2 år og 6 måneder. For så vidt angår uagtsomt manddrab uden spirituskørsel syntes disse tilfælde hovedsageligt straffet med bøde, hvis kørslen ikke kunne karakteriseres som særligt hensynsløs. Hvis kørslen i sig selv kunne karakteriseres som særligt hensynsløs, ville der ifølge Rigsadvokaten blive udmålt en væsentligt højere straf formentlig i niveauet omkring 3-4 måneders fængsel.

Af bemærkningerne fremgår videre, at det gældende strafniveau i sager om uagtsomt manddrab, uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse i forbindelse med samtidig overtrædelse af færdselsloven ikke i tilstrækkelig grad afspejlede krænkelsen af ofret, og at samfundets klare afstandtagen fra denne form for kriminalitet derfor i højere grad burde komme til udtryk i straffelovens strafferammer, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2937 f. Der anføres desuden følgende konkrete anvisninger vedrørende strafniveauet, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2955:

”Det forudsættes således, at straffen for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel (her i bemærkningerne anvendt som samlet betegnelse for spiritus- og promillekørsel), der i normalt tilfældene i dag af domstolene straffes med 6-8 måneders fængsel, i retspraksis forhøjes til fængsel i 10-12 måneders fængsel. Det er hensigten, at forhøjelsen også skal slå igennem i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1.

Der kan være skærpende omstændigheder, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet. En skærpende omstændighed kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel.

Det vil også være en skærpende omstændighed, hvis kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde. Som det fremgår af pkt. 2.3.2.1. i de almindelige

bemærkninger, vil straffen i sådanne tilfælde, hvor der er tale om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, og hvor kørslen i sig selv er foregået på en særlig hensynsløs måde, i dag blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. Det forudsættes, at der i sager af denne karakter fremover fastsættes en straf, der er markant højere end de ovenfor angivne 10-12 måneder.

Endvidere forudsættes det, at straffen for uagtsomt manddrab uden spirituskørsel forhøjes fra det nuværende strafniveau på 3-4 måneders fængsel til 6-8 måneders fængsel, hvor kørslen i sig selv har karakter af at være særlig hensynsløs."

Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004* ændredes udtrykket "skærpende omstændigheder" i bestemmelsen til "særligt skærpende omstændigheder". Ændringen var rent teknisk begrundet, og der tilsigtedes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3327.

Ved *lov nr. 559 af 24. juni 2005* indsattes i både straffelovens § 241 og § 249 som et 2. pkt. følgende: "Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel, anses dette som en særlig skærpende omstændighed".

"Spirituskørsel" skal ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7323, forstås i overensstemmelse med færdselslovens § 53, således at begrebet omfatter kørsel med en alkoholpromille på over 0,50.

Formålet med lovændringen var ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7317, at opnå en skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel. Der henvises i bemærkningerne til, at der i retspraksis gjaldt forskellige udgangspunkter for strafudmålingen afhængigt af, om der var tale om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel eller i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, og at strafniveauet som udgangspunkt lå højere ved spirituskørsel. Med lovændringen forudsattes, at uagtsomt manddrab og betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, fremover som udgangspunkt skulle straffes lige så strengt som uagtsomt manddrab og betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7320, er der henvist til en *redegørelse af 20. januar 2004 om udviklingen i strafniveauet efter ikrafttræden af lov nr. 380 af 6. juni 2002* afgivet af Rigsadvokaten. Heraf fremgår, at det efter Rigsadvokatens gennemgang af retspraksis var Rigsadvokatens opfattelse, at den tilsigtede skærpelse med enkelte undtagelser var slået igennem i retspraksis.

Endvidere henvises i bemærkningerne til *Rigsadvokatens redegørelse af 7. marts 2005 om straffene i sager om uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel* (bilag 1 til lovforslaget), jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7321. Det konkluderes i bemærkningerne, at Rigsadvokatens gennemgang sammenfattende viste, at der i størstedelen af sagerne var fastsat straffe i overensstemmelse med udgangspunkterne i forarbejderne til lovændringen i 2002. I nogle tilfælde var der fastsat straffe, som umiddelbart forekom at være mildere end forarbejdernes udgangspunkter, men i de fleste tilfælde syntes der at have foreligget konkrete, formildende omstændigheder. Der henvises videre til, at det af Rigsadvokatens redegørelse desuden fremgik, at der også i retspraksis – ligesom i forarbejderne – ved straffastsættelsen differentieredes mellem uagtsomt manddrab begået i forbindelse med spirituskørsel og uagtsomt manddrab begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, og at de førstnævnte tilfælde straffedes strengere end de sidstnævnte. Endelig henvises i bemærkningerne til Rigsadvokatens konklusion vedrørende forholdet mellem straffniveauet for henholdsvis uagtsomt manddrab begået i forbindelse med spirituskørsel og uagtsomt manddrab begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7339, hvoraf bl.a. fremgår:

”Denne adfærd som fører af et motorkøretøj er efter min opfattelse ikke mindre alvorlig eller mindre risikobetonet end spiritus- eller promillekørsel, hvor kørslen bortset fra spirituspåvirketheden ofte ikke sker på en særlig uforsvarlig måde. Det kan endda anføres, at mange tilfælde af særlig hensynsløs kørsel er mere dadelværdige end kørsel i spirituspåvirket tilstand med en lav promille. Ved spirituskørsel med en lav promille kan det således tænkes, at det ikke står føreren klart, at han er for påvirket af spiritus til lovligt at føre bil.

Det forekommer mig derfor ikke mindre strafværdigt, at en bevidst særlig hensynsløs kørsel forvolder andres død, end når dette skyldes spirituskørsel.

Det vil derfor med hensyn til strafudmåling efter min opfattelse være velbegrundet at sidestille kørsel af denne art med kørsel i spirituspåvirket tilstand i de situationer, hvor kørslen resulterer i personskade eller død, således at udgangspunktet for straffastsættelsen ved uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel ligesom ved spirituskørsel fastsættes til fængsel i 10-12 måneder mod det nugældende udgangspunkt på fængsel i 6-8 måneder.

En sådan forhøjelse af straffene bør efter min opfattelse overvejes i alle de tilfælde, der er omfattet af § 126, stk. 2, nr. 1, om særlig hensynsløs kørsel [...].”

Bl.a. på den baggrund indsattes de nye punktummer i straffelovens §§ 241 og 249. Det understreges i bemærkningerne, at opregningen i de nye punktummer ikke udgør en udtømmende opregning af særligt skærpende omstændigheder, men derimod alene en eksemplifikation af

tilfælde, der forekommer ofte i praksis, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7323. Videre fremgår samme sted om det tilsigtede strafniveau:

”Med lovforslaget forudsættes det, at der i retspraksis sker en forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab (§ 241) i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, således at straffen for uagtsomt manddrab ved særligt hensynsløs kørsel, der i normaltilfældene i dag straffes med 6-8 måneders fængsel, forhøjes til fængsel i 10-12 måneder i normaltilfældene. Det svarer til straffen for uagtsomt manddrab, der sker i forbindelse med spirituskørsel. Herved sidestilles særligt hensynsløs kørsel med spirituskørsel i tilfælde, hvor kørslen resulterer i uagtsomt manddrab.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder.

En skærpende omstændighed, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet, kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel eller særligt hensynsløs kørsel.

Det vil også kunne være en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden tidligere er straffet for anden risikobetonet kørsel, som har medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, og som har været udtryk for betydelig uansvarlighed som fører af et motorkøretøj.

Navnlig kan der imidlertid være grund til at understrege, at det forudsættes, at tilfælde, hvor der i forbindelse med den særligt hensynsløse kørsel har foreligget en kombination af flere grove overtrædelser af færdselsloven, bedømmes strengt. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor der er tale om betydelig uansvarlig kørsel over en længere strækning med både betydelige hastighedsovertrædelser og kørsel over for rødt lys eller kørsel venstre om helleanlæg i områder med mange trafikanter. I sådanne tilfælde bør der forekomme straffe, som ligger væsentligt over normalniveauet på de ovenfor angivne 10-12 måneders fængsel.

Det forudsættes, at forhøjelsen af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel slår igennem i de tilfælde, der er omfattet af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 1, om særligt hensynsløs kørsel. Det kan f.eks. være ved betydelige hastighedsovertrædelser, kørsel venstre om helleanlæg eller over for rødt lys i områder med mange fodgængere og andre trafikanter eller ved væddeløbskørsel. [...]

Derimod bør den foreslåede forhøjelse af strafniveauet i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel i overensstemmelse med det af Rigsadvokaten anførte ikke omfatte tilfælde, der alene er omfattet af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, om kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Det hænger sammen med, at frakendelse af førerretten efter

færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, ikke – i modsætning til færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 1 – forudsætter et særligt dadelværdigt subjektivt forhold. Bestemmelsen i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, omfatter således også f.eks. enkeltstående kørselsfejl, hvor der ikke sker en forsætlig eller uagtsom tilsidesættelse af færdselsreglerne. [...]”

Ved lov nr. 716 af 25. juni 2010 indsattes ”, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2,” efter ”spirituskørsel” i både straffelovens § 241, 2. pkt., og § 249, 2. pkt.

Formålet med lovændringen var bl.a. at gennemføre markante strafskærpelser for uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, spirituskørsel eller kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer mv.

Med ændringen af § 241 tilsigtedes en forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab begået i forbindelse med spirituskørsel, uagtsomt manddrab begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel og uagtsomt manddrab begået i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2. Af de specielle bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 179 som fremsat, side 52, fremgår således:

”Det foreslås at ændre straffelovens § 241, 2. pkt., så det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at det anses som en særlig skærpende omstændighed, hvis uagtsomt manddrab begås i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2.

Med forslaget forudsættes det, at der i retspraksis sker en sådan forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab begået i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel, at straffen i normaltilfældene, der i dag ligger på fængsel i 10-12 måneder, fremover forhøjes til fængsel i 16-18 måneder. Det forudsættes ligeledes, at uagtsomt manddrab begået i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, hæves til et tilsvarende niveau i normaltilfældene.

En skærpende omstændighed, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet, kan – ligesom efter gældende ret – være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel, særlig hensynsløs kørsel eller anden risikobetonet kørsel, som har medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, og som har været udtryk for betydelig uansvarlighed som fører af et motorkøretøj. Det vil også kunne være en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden tidligere er straffet for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2.

I tilfælde af uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel, hvor der har foreligget en kombination af flere grove overtrædelser af færdselsloven, forudsættes det – ligesom efter gældende ret – at der fastsættes en straf, der er væsentlig strengere end det angivne normalniveau på 16-18 måneders fængsel. Det kan

f.eks. være tilfælde, hvor der er tale om betydelig uansvarlig kørsel over en længere strækning med både betydelige hastighedsoverskridelser og kørsel over for rødt lys eller kørsel venstre om helleanlæg i områder med mange trafikanter. Det samme gælder sager om uagtsomt manddrab, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel eller overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, og hvor kørslen samtidig kan karakteriseres som særlig hensynsløs.

Det forudsættes endvidere, at der i de groveste tilfælde af uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særlig hensynsløs kørsel – der som anført under punkt 3.3.2.2 i de almindelige bemærkninger i praksis har medført straffe på 2½ til 3 års fængsel – fremover skal føre til straffe på op til 5 års fængsel.”

Endvidere fremgår følgende af lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 179 som fremsat, side 29:

”Justitsministeriet forudsætter, at de ovenfor beskrevne strafskærpelser i sager omfattet af straffelovens §§ 241 og 249 begået i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel, fremover får en vis afsmittende betydning for domstolenes strafudmåling i de mere alvorlige sager om uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, hvor der f.eks. foreligger et mere subjektivt dadelværdigt forhold.

Ud over det anførte tilsigter lovforslaget ikke nogen forhøjelser af strafudmålingsniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 241 og 249.

Særligt om sager vedrørende straffelovens § 252 bemærkes, at den udmålingspraksis, som domstolene fremover på baggrund af lovforslaget vil fastlægge i forhold til sager omfattet af straffelovens §§ 241 og 249, forudsættes at få en afsmittende betydning for domstolenes strafudmåling i færdselssager omfattet af straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse.”

Ved *lov nr. 290 af 27. februar 2021*, der trådte i kraft den 1. marts 2021, foretoges endnu en ændring af bestemmelsen om uagtsomt manddrab. Lovændringen havde til formål at styrke indsatsen mod farlig kørsel mv. og indebar ikke kun ændringer af straffelovens § 241, men også ændringer af § 119, stk. 4 (der kriminaliserer det at lægge hindringer i vejen for nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv), §§ 249, 252 og 253.

I § 241, 1. pkt., ændredes sidestrafferammens maksimum fra fængsel indtil 8 år til fængsel indtil 10 år. I § 241, 2. pkt., ændredes ”eller særligt hensynsløs kørsel” til ”særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser”. En tilsvarende ændring foretoges i § 249, 2. pkt.

Begrebet ”de groveste hastighedsovertrædelser” omfatter ifølge bemærkningerne kørsel med en hastighedsoverskridelse på mere end 100 pct. ved kørsel med over 100 km/t samt kørsel med en hastighed på 200 km/t eller derover, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 15. Der blev ifølge bemærkningerne ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i anvendelsesområdet for § 241, 2. pkt. Lovændringen tilsigtede endvidere ikke en ændring i vurderingen af, hvorvidt kørsel ved lavere hastighedsoverskridelser efter omstændighederne kan betragtes som særligt hensynsløs og dermed blive omfattet af straffelovens § 241, 2. pkt.

Med lovændringen blev det forudsat, at straffniveauet i sager om uagtsomt manddrab begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, skulle skærpes med 150 pct. i forhold til det hidtil gældende straffniveau, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 16. Straffen for uagtsomt manddrab begået i forbindelse med de groveste hastighedsovertrædelser blev forudsat skærpet med et tilsvarende niveau.

Vedrørende strafudmålingen fremgår endvidere bl.a. følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 16:

”Med forslaget forudsættes det, at straffniveauet i sager om uagtsomt manddrab begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, skærpes med 150 pct. i forhold til det gældende straffniveau. Det forudsættes i den forbindelse, at straffen for uagtsomt manddrab begået i forbindelse med de groveste hastighedsovertrædelser fastsættes på et tilsvarende niveau.

Forslaget indebærer herved, at en overtrædelse af straffelovens § 241, 2. pkt., i normaltilfælde, der i dag ville blive straffet med 18 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 3 år og 9 måneders fængsel.

En yderligere skærpende omstændighed, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet, kan være, at gerningsmanden tidligere er straffet for særligt hensynsløs kørsel, spirituskørsel eller overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller for anden risikobetonet kørsel. Det vil ligeledes være en yderligere skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden tidligere er straffet for kørsel med en hastighedsoverskridelse på mere end 100 pct. ved kørsel med over 100 km/t samt ved kørsel med en hastighed på 200 km/t eller derover.

Der vil endvidere – ligesom det er tilfældet efter gældende ret – skulle fastsættes en straf, der er væsentlig strengere end det angivne normalniveau i tilfælde af uagtsomt manddrab begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, hvor der har foreligget en kombination af flere grove overtrædelser af færdselsloven.

Det kan – som det også er tilfældet efter gældende ret – f.eks. være tilfælde, hvor der er tale om betydelig uansvarlig kørsel over en længere strækning med både betydelige hastighedsoverskridelser og kørsel over for rødt lys eller kørsel venstre om helleanlæg i områder med mange trafikanter. Det samme gælder sager om uagtsomt manddrab, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller ved de groveste hastighedsovertrædelser, og hvor kørslen samtidig kan karakteriseres som særligt hensynsløs.

Strafniveauet for de grove tilfælde af uagtsomt manddrab begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, der i dag ifølge retspraksis ligger mellem 1 år og 9 måneders fængsel og 2 års fængsel, forudsættes tilsvarende skærpet med 150 pct. i forhold til det gældende strafniveau.

Forslaget indebærer således, at en grov overtrædelse af straffelovens § 241, 2. pkt., der i dag som udgangspunkt ville blive straffet med 2 års fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 5 års fængsel.

Det forudsættes endvidere, at straffen for de allergroveste tilfælde af uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel skærpes, således at der fremover som udgangspunkt skal idømmes straffe, der er væsentligt højere end 5 års fængsel.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

4.1.2 Praksis

4.1.2.1. *Straffelovens § 241, 1. pkt.*

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 241 afhænger i betydelig grad af omstændighederne ved lovovertrædelsen, herunder om overtrædelsen er sket under særligt skærpende omstændigheder, jf. § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt., således at strafferammen ikke er bøde eller fængsel indtil 4 måneder, men fængsel indtil 10 år.

De meget vide strafferammer i § 241 – fra bøde til fængsel i 10 år – vidner om, at sager om uagtsomt manddrab kan vedrøre forhold af meget forskelligartet karakter og grovhed, lige fra f.eks. skud- og fyrværkeriulykker over simple færdselsuheld til særligt hensynsløs kørsel, hvor personer er afgået ved døden.

Det praktiske anvendelsesområde for straffelovens § 241 er i retspraksis i vidt omfang sager om færdselsovertrædelser begået under kørsel med et motorkøretøj.

Strafniveauet i sager om overtrædelse af § 241, 1. pkt., begået ved kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden varierer efter retspraksis fra dagbøder i de ”milde” tilfælde til fængselsstraf i de grovere tilfælde, hvor føreren har begået grovere kørselsfejl, og hvor der f.eks. foreligger et mere subjektivt dadelværdigt forhold, uden at der dog kan siges at være tale om en bevidst tilsidesættelse af hensynet til andres sikkerhed, jf. herved også bemærkningerne i lovforslaget til lov nr. 716 af 25. juni 2010.

Det følger i den forbindelse af Højesterets praksis, at straffen for uagtsomt manddrab i forbindelse med kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden som nævnt i færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, som udgangspunkt er bøde, jf. Højesterets dom af 13. januar 2010 (gengivet i U 2010.1062H).

Denne strafposition dækker bl.a. over sager, hvor den tiltalte alene har begået en ”klapfejl” og f.eks. på grund af et øjebliks uopmærksomhed har overset en ubetinget vigepligt. Den uagtsomhed, der er udvist i de tilfælde, hvor der udmåles bødestraf, ligger således i den laveste ende af uagtsomhedsskalaen (de ”milde” tilfælde).

I dommen af 13. januar 2010 fastsatte Højesteret (efter de dagældende regler) straffen til fængsel i 30 dage, idet Højesteret fandt, at der ikke forelå en enkeltstående kørselsfejl (en såkaldt ”klapfejl”), men en grov hastighedsovertrædelse i form af overskridelse af den tilladte hastighed med 70 pct., der sammen med en uhensigtsmæssig manøvre, som ikke var nærmere klarlagt, førte til, at den tiltaltes bil skred over i den modsatte vognbane og dræbte en dreng på cykelstien.

Der var dermed tale om et forhold, der ikke kan karakteriseres som værende i den laveste ende af uagtsomhedsskalaen, og som derfor ikke straffes med bødestraf, men med frihedsstraf (mellemtilfældene).

Højesteret har senest i dom af 5. april 2018 (U 2018.2191H) gentaget, at udgangspunktet for uagtsomt manddrab i forbindelse med kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden er bødestraf.

I dommen af 5. april 2018 fandt Højesteret – i forlængelse af den strafskærpelse, der skete ved lov nr. 716 af 25. juni 2010 – at uagtsomt manddrab begået under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, når der er tale om kørselsfejl af en grovhed svarende til, hvad der forelå i Højesterets dom fra 2010, fremover som udgangspunkt skal straffes med fængsel i mindst 60 dage (dvs. i mellemtilfældene).

I dommen af 5. april 2018 var der tale om en tiltalt, T, der som fører af en personbil kørte på en landevej med mindst 117 km/t, selvom den tilladte hastighed var 80 km/t, over en uoverskuelig bakketop. Efter at have passeret og bemærket færdselstavlen ”Farligt vejkryds” påkørte T i vejkrydset en anden personbil, hvis fører, F, blev dræbt. F, der kom fra T’s højre side og ville svinge til venstre, havde ubetinget vigepligt over for T. Højesteret fandt, at T havde tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, men at der ikke var tale om særligt hensynsløs kørsel, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 5. Der var derfor ikke tale om uagtsomt manddrab under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt., men alene uagtsomt manddrab efter § 241, 1. pkt. Højesteret lagde ved straffastsættelsen bl.a. vægt på, at ulykken ikke kun kunne tilskrives T’s grove hastighedsovertrædelse, men også, at F havde overtrådt sin ubetingede vigepligt. Højesteret fastsatte herefter – efter en konkret vurdering af de pågældende omstændigheder – straffen til fængsel i 30 dage, der efter oplysningerne om T’s personlige forhold blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for 3 måneders ubetinget fængsel).

Retspraksis kan herefter opsummeres således, at de ”mildeste” tilfælde af uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241, 1. pkt., som udgangspunkt straffes med bøde, hvorimod mellemtilfældene efter § 241, 1. pkt., som udgangspunkt straffes med fængsel i mindst 60 dage.

For så vidt angår de groveste tilfælde af uagtsomt manddrab begået under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt., henvises der til det følgende afsnit.

4.1.2.2. Straffelovens § 241, 2. pkt.

Som det fremgår ovenfor, blev sidsstrafferammen i straffelovens § 241 skærpet ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 fra fængsel indtil 8 år til fængsel indtil 10 år, ligesom bestemmelsen i § 241, 2. pkt., blev ændret således, at også de groveste hastighedsovertrædelser blev omfattet af 2. pkt. som en særligt skærpende omstændighed. Der skete samtidig en skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab under særligt skærpende omstændigheder.

Lovændringen trådte som nævnt i kraft den 1. marts 2021.

Ved gennemgang af trykt retspraksis kan det konstateres, at der ikke foreligger domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt., begået efter den seneste skærpelse.

Det er på den baggrund ikke muligt på det foreliggende grundlag at fastslå, om domstolene udmåler straffe i overensstemmelse med de tilkendegivelser om straffniveauet, der er angivet i forarbejderne til de nugældende regler.

For så vidt angår det tidligere straffniveau undersøgte Rigsadvokaten i juni 2020 straffniveauet i sager om vanvidskørsel efter straffelovens § 241, 2. pkt., og § 249, 2. pkt., efter de på det tidspunkt gældende regler.

Rigsadvokaten foretog i den forbindelse en gennemgang af trykt retspraksis fra de seneste 5 år samt en gennemgang af utrykt retspraksis fra landsretterne og byretterne fra de seneste 2 år.

Undersøgelsen er offentliggjort i Rigsadvokatens praksisgennemgang (del 2) af straffelovens §§ 241, 2. pkt., og 249, 2. pkt. (version 1. marts 2021), der er tilgængelig i Anklagemyndighedens Vidensbase.

Det fremgår heraf, at undersøgelsen bl.a. var baseret på trykte domme fra 2015 frem til juni 2020. Som bilag 1 til undersøgelsen er vedlagt en praksisoversigt, hvor de pågældende domme er angivet, og hvortil der henvises for så vidt angår de udmålte straffe.

Af undersøgelsens sammenfatning fremgår følgende om straffniveauet for overtrædelse af § 241, 2. pkt., før skærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021:

”Praksisgennemgangen viser, at i sager om overtrædelse af straffelovens § 241, 2. pkt., er straffniveauet fra 1 år og 4 måneders fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel, når der alene er tale om et enkelt forhold af overtrædelse af straffelovens § 241, 2. pkt. begået samtidig med overtrædelse af færdselslovens §§ 53 eller 54. I en enkelt dom, hvor der udmåles 1 år og 6 måneders fængsel, indeholder afgørelsen dog tillige to overtrædelser af straffelovens § 249, 2. pkt.

I de tilfælde, hvor kørselsforløbet tillige vurderes at være særligt hensynsløst, således at der sker frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, stk. 4, og/eller hvor den tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, udmåles straffen fra 1 år og 9 måneders fængsel til 2 års fængsel. I en enkelt sag er straffen udmålt til fængsel i 2 år og 6 måneder – U 2018.2477 V. Dommen vedrører to overtrædelser af straffelovens § 241, 2. pkt., og overtrædelse af færdselslovens § 53, og kørselsforløbet vurderes at være særligt hensynsløst, således at der sker frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, stk. 4. I U 2019.2748 V udmåles straffen til fængsel i 3 år for tre overtrædelser af § 241, 2.pkt., en overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., samt overtrædelse af færdselslovens § 53, ligesom kørselsforløbet vurderes at være særligt hensynsløst, således at der sker frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, stk. 4. Det bemærkes, at den tiltalte tillige tidligere er straffet for spirituskørsel.

Dette straffniveau ses umiddelbart at være i overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 241, 2. pkt., idet det fremgår af forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 om ændring af færdselsloven og straffeloven (L 179 af 26. marts 2010), at straffen for uagtsomt manddrab begået i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel

i normaltilfælde som udgangspunkt skal udmåles til fængsel i 16-18 måneder. Loven trådte i kraft den 1. juli 2010. Det fremgår samtidig af forarbejderne, at der kan foreligge skærpende omstændigheder, som medfører, at forholdet skal bedømmes strengere end det angivne normalniveau på 16-18 måneders fængsel.

En skærpende omstændighed kan f.eks. være, at den pågældende tidligere er straffet for spirituskørsel, særlig hensynsløs kørsel eller anden risikobetonet kørsel, som har medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, og som har været udtryk for, at føreren af motorkøretøjet har udvist betydelig uansvarlighed. Det vil også kunne være en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden tidligere er straffet for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2.

I tilfælde af uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel, hvor der er tale om en kombination af flere grove overtrædelser af færdselsloven, skal straffen ifølge forarbejderne fastsættes til et niveau, der er væsentlig strengere end det angivne normalniveau. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor der er tale om betydelig uansvarlig kørsel over en længere strækning med både betydelige hastighedsoverskridelser og kørsel over for rødt lys eller kørsel venstre om helleanlæg i områder med mange trafikanter. Det samme gælder sager om uagtsomt manddrab, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel eller overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, og hvor kørslen samtidig kan karakteriseres som særlig hensynsløs.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at de groveste tilfælde af uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel – der i praksis før strafskærpelsen i 2010 som udgangspunkt medførte straffe på mellem 2½ og 3 års fængsel – fremover skal føre til straffe på op til 5 års fængsel. Der henvises til forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.3.3.2.).”

Efter afslutningen af Rigsadvokatens undersøgelse i juni 2020 er der yderligere afsagt følgende trykte domme om uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241, 2. pkt., efter de dagældende regler, dvs. før strafskærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 (dommene er oplistet efter straffens længde):

U 2021.840Ø: T straffet med 1 år og 4 måneders fængsel for uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt., og overtrædelse af færdselsloven ved at have ført en personbil på særligt hensynsløs måde og i forbindelse hermed med en hastighed på ikke under 100 km/t i bymæssig bebyggelse at have mistet herredømmet over sin bil, hvorved F, der var passager i bilen, som følge af skader ved uheldet afgik ved døden. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 3 måneders fængsel, hvoraf 1 år blev gjort betinget som følge af T's gode personlige forhold, herunder at han ikke tidligere var straffet af betydning for sagen. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 1 år og 4 måneder. Uanset T's gode personlige forhold fandt landsretten, at der i en sag som den foreliggende, hvor T, der på gerningstidspunktet var 20 år, var fundet skyldig i

uagtsomt manddrab under særligt skærpende omstændigheder, ikke var grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2021.187V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bl.a. uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt., uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., og spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, ved at have ført en personbil, der forulykkede. En passager, F1, afgik ved døden, og en anden passager, F2, blev alvorligt kvæstet. T havde ført bilen med en promille på mindst 0,88. T blev i byretten straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten stadfæstede dommen og anførte, at T havde særdeles gode personlige forhold og var 18 år på kørselstidspunktet, ligesom hun ikke var tidligere straffet. I forbindelse med ulykken blev en af T's nære veninder dræbt, og en anden af hendes veninder blev alvorligt kvæstet. Landsretten fandt under disse omstændigheder efter en samlet vurdering, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at der idømmes en ubetinget fængselsstraf for uagtsomt manddrab og uagtsom legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel. Landsretten tiltrådte på denne baggrund, at hele straffen undtagelsesvis var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2020.619V: T1 straffet med 2 års fængsel for bl.a. uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt., og spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, ved at have kørt spirituskørsel med en promille, der oversteg 1,20. Det fremgik af sagen, at T havde kørt slalom mellem nogle parkerede biler på en villavej med op mod 100 km/t, hvilket blev anset som særligt hensynsløs kørsel. Bilen forulykkede med betydelig skade til følge, og en passager i bilen afgik som følge heraf ved døden. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 9 måneder. Landsretten forhøjede straffen til 2 års fængsel med henvisning til, at det uagtsomme manddrab var begået i forbindelse med både spirituskørsel og særligt hensynsløs kørsel, og at T tidligere var straffet flere gange for spirituskørsel (dissens for 1 år og 9 måneders fængsel).

4.2 Straffelovens § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse

4.2.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 249 straffes den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette ifølge bestemmelsens 2. pkt. som en særligt skærpende omstændighed.

Bestemmelsen, der kriminaliserer uagtsom (betydelig) legemsbeskadigelse, fandtes også i Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, men bestemmelsen er siden ad flere omgange ændret væsentligt. Bestemmelsen lød oprindeligt således:

”Den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig Skade paa Legeme eller Helbred, der dog ikke falder ind under § 246, straffes med Bøde eller Hæfte. Paatale finder kun Sted efter den forurettedes Begæring, medmindre almene Hensyn kræver Paatale.

Stk. 2. Den, som uagtsomt tilføjer nogen Skade af den i § 246 angivne Art, straffes med Hæfte eller Bøde, under skærpende Omstændigheder med Fængsel indtil 4 Aar.”

Ved *lov nr. 272 af 3. maj 1989* blev bestemmelsen nyaffattet og lød herefter således:

”Den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år.”

Lovændringen, der samtidig indebar en nyaffattelse af voldsbestemmelserne, hvorved den nu-gældende overordnede afgrænsning mellem voldsforbrydelserne kriminaliseret i §§ 244-246 blev etableret, var i vidt omfang baseret på *Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse*, se herom ovenfor i afsnit 3.1.1. Disse ændringer medførte som konsekvens et behov for også at nyaffatte § 249, idet sondringen mellem § 246-skader og mindre betydelige skader som følge af den ændrede opbygning af §§ 244-246 ikke længere kunne opretholdes, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2871. Der er ikke i bemærkningerne givet anvisninger vedrørende strafniveauet.

Ved *lov nr. 380 af 6. juni 2002* foretoges forhøjelser af strafferammerne i en række af straffelovens bestemmelser om personfarlig kriminalitet, herunder straffelovens §§ 241 og 249. I § 249 ændredes således sidestrafferammens maksimum fra 4 til 8 års fængsel.

I bemærkningerne til lovændringen henvises til *Rigsadvokatens redegørelse af 3. januar 2002 om strafniveauet for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om uagtsomt manddrab, grov uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig farefremkaldelse i færdselssager* (bilag 4 til lovforslaget), hvori det på baggrund af gennemgangen af domme var antaget, at der i sager om betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel udmålte frihedsstraffe med udgangspunkt i et niveau fra 30 dage til 3 måneder. Det forhold, at gerningsmanden tidligere var straffet for spirituskørsel, blev desuden tillagt betydning ved strafudmålingen, og der var således for gentagelsestilfælde eksempler på domme på henholdsvis 3 og 4 måneders fængsel. Af redegørelsen

fremgik endvidere, at straffen i færdselssager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse uden spirituskørsel som altovervejende hovedregel ville være bøde.

I bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2938, er herefter givet følgende anvisninger vedrørende straffniveauet for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 249:

”[...]

På den baggrund foreslår Justitsministeriet, at strafmaksimum i straffelovens § 241, § 249 og § 252 sættes op fra de nuværende 4 år til 8 års fængsel.

Med forslaget forudsættes det, at der i retspraksis sker en forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab ved spirituskørsel (her i bemærkningerne anvendt som samlebetegnelse for både spiritus- og promillekørsel), således at straffen for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel i normaltilfældene forhøjes fra fængsel i 6-8 måneder til fængsel i 10-12 måneder.

Der kan være skærpende omstændigheder, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet. En skærpende omstændighed kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel.

Det vil også være en skærpende omstændighed, hvis kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde. Som det fremgår af pkt. 2.3.2.1., vil straffen i sådanne tilfælde blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. Det forudsættes, at der i sager, hvor der er tale om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, og hvor kørslen i sig selv er foregået på en særlig hensynsløs måde, fremover fastsættes en straf, der er markant højere end de ovenfor angivne 10-12 måneder.

Endvidere forudsættes det, at straffen for uagtsomt manddrab uden spirituskørsel forhøjes fra det nuværende straffniveau på 3-4 måneders fængsel til 6-8 måneders fængsel i tilfælde, hvor kørslen i sig selv har karakter af at være særlig hensynsløs.

Lovforslaget tilsigter endvidere som udgangspunkt en tilsvarende forholdsmæssig forhøjelse i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse (straffelovens § 249) og forsætlig fareforvoldelse (straffelovens § 252), der sker i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, eller særlig hensynsløs kørsel. Eksempelvis forudsættes det, at der i sager om betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel, som i dag straffes med 1-3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med omkring 2-5 måneders fængsel.”

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 ændredes udtrykket ”skærpende omstændigheder” i bestemmelsen til ”særligt skærpende omstændigheder”. Ændringen var rent teknisk begrundet, og der tilsigtedes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3327 f.

Ved *lov nr. 559 af 24. juni 2005* indsattes i både straffelovens § 241 og § 249 som et 2. pkt. følgende: ”Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel, anses dette som en særlig skærpende omstændighed”.

”Spirituskørsel” skal ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7323, forstås i overensstemmelse med færdselslovens § 53, således at begrebet omfatter kørsel med en alkoholpromille på over 0,50.

Formålet med lovændringen var ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7317, at opnå en skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel. Der henvises i bemærkningerne til at, der i retspraksis gjaldt forskellige udgangspunkter for strafudmålingen afhængigt af, om der var tale om uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel eller i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, og at strafniveauet som udgangspunkt lå højere ved spirituskørsel. Med lovændringen forudsattes, at uagtsomt manddrab og betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, fremover som udgangspunkt skulle straffes lige så strengt som uagtsomt manddrab og betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel.

I bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7320, er der henvist til en *redegørelse af 20. januar 2004 om udviklingen i strafniveauet efter ikrafttræden af lov nr. 380 af 6. juni 2002 afgivet af Rigsadvokaten*. Heraf fremgår, at det efter Rigsadvokatens gennemgang af retspraksis var Rigsadvokatens opfattelse, at den tilsigtede skærpelse med enkelte undtagelser var slået igennem i retspraksis.

Vedrørende strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen fremgår følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7326:

”Det forudsættes, at uagtsom betydelig legemsbeskadigelse ved særligt hensynsløs kørsel efter lovændringen skal straffes med omkring 2-5 måneders fængsel i normaltildfældene. Det svarer til straffen ved uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel.”

Ved *lov nr. 716 af 25. juni 2010* indsattes ”, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2,” efter ”spirituskørsel” i både straffelovens § 241, 2. pkt., og § 249, 2. pkt.

Formålet med lovændringen var bl.a. at gennemføre markante strafskærpelser for uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, spirituskørsel eller kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer mv.

Med ændringen af § 249 tilsigtedes en forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsom legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, uagtsom legemsbeskadigelse begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel og uagtsom legemsbeskadigelse begået i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2. Af de specielle bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 179 som fremsat, side 53, fremgår således:

”Med forslaget forudsættes det, at der i retspraksis sker en forhøjelse af straffen i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, særlig hensynsløs kørsel eller overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2. Det forudsættes således, at straffen forhøjes fra 2-5 måneders fængsel til omkring 6-8 måneders fængsel i normaltildfældene.

Om strafskærpende omstændigheder henvises der til de specielle bemærkninger til § 2, nr. 1 (straffelovens § 241, 2. pkt.). Det forudsættes, at der i de grove tilfælde af uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, særlig hensynsløs kørsel eller overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, idømmes straffe, der er markant højere end det angivne normalniveau på 6-8 måneders fængsel, og at straffen i de groveste tilfælde, der i dag ligger på 8 til 10 måneders fængsel – også kommer op på et højere niveau.”

Endvidere fremgår følgende af lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 179 som fremsat, side 29:

”Justitsministeriet forudsætter, at de ovenfor beskrevne strafskærpelser i sager omfattet af straffelovens §§ 241 og 249 begået i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel, fremover får en vis afsmittende betydning for domstolenes strafudmåling i de mere alvorlige sager om uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, hvor der f.eks. foreligger et mere subjektivt dadelværdigt forhold.

Ud over det anførte tilsigter lovforslaget ikke nogen forhøjelser af strafudmålingsniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 241 og 249.

Særligt om sager vedrørende straffelovens § 252 bemærkes, at den udmålingspraksis, som domstolene fremover på baggrund af lovforslaget vil fastlægge i forhold til sager omfattet af straffelovens §§ 241 og 249, forudsættes at få en afsmittende betydning for domstolenes strafudmåling i færdselssager omfattet af straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse.”

Som et eksempel på en skærpende omstændighed, som medfører, at et forhold skal bedømmes strengere end normalniveauet, er i de specielle bemærkninger til § 2, nr. 1, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 179 som fremsat, side 52, nævnt, at gerningsmanden er tidligere straffet for spirituskørsel, særligt hensynsløs kørsel eller anden risikobetonet kørsel, som har medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, og som har været udtryk for betydelig uansvarlighed som fører af et motorkøretøj. Det vil endvidere kunne være en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden tidligere er straffet for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2.

Desuden er samme sted nævnt – i forhold til uagtsomt manddrab – at ved overtrædelse i forbindelse med hensynsløs kørsel, hvor der har foreligget en kombination af flere grove overtrædelser af færdselsloven, forudsættes det, at der fastsættes en straf, der er væsentligt strengere end det angivne normalniveau. Det kan ifølge bemærkningerne f.eks. være tilfælde, hvor der er tale om betydelig uansvarlig kørsel over en længere strækning med både betydelige hastighedsoverskridelser og kørsel over for rødt lys eller kørsel venstre om helleanlæg i områder med mange trafikanter. Det samme gælder, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel eller overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, og hvor kørslen samtidig kan karakteriseres som særligt hensynsløs.

Ved *lov nr. 290 af 27. februar 2021*, der trådte i kraft den 1. marts 2021, foretoges endnu en ændring af bestemmelsen om uagtsom legemsbeskadigelse. Lovændringen havde til formål at styrke indsatsen mod farlig kørsel mv. og indebar ikke kun ændringer af straffelovens § 249, men også ændringer af § 119, stk. 4 (der kriminaliserer det at lægge hindringer i vejen for nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv), §§ 241, 252 og 253.

I § 249, 2. pkt., ændredes ”eller særligt hensynsløs kørsel” til ”særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser”. En tilsvarende ændring foretoges i § 241, 2. pkt.

Begrebet ”de groveste hastighedsovertrædelser” omfatter ifølge bemærkningerne kørsel med en hastighedsoverskridelse på mere end 100 pct. ved kørsel med over 100 km/t samt kørsel med en hastighed på 200 km/t eller derover, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 16. Der blev ifølge bemærkningerne ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i anvendelsesområdet for § 249, 2. pkt. Lovændringen tilsigtede endvidere ikke en ændring i vurderingen af, hvorvidt kørsel ved lavere hastighedsoverskridelser efter omstændighederne kan betragtes som særligt hensynsløs og dermed blive omfattet af straffelovens § 249, 2. pkt.

Med lovændringen blev det forudsat, at straffniveauet i sager om uagtsom legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, skulle skærpes med 100 pct. i forhold til det hidtil gældende straffniveau, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 16. Straffen for uagtsom legemsbeskadigelse begået i forbindelse med de groveste hastighedsovertrædelser blev forudsat fastsat på et tilsvarende niveau.

Vedrørende strafudmålingen fremgår endvidere bl.a. følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 16 f.:

”Med forslaget forudsættes det, at straffniveauet i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende straffniveau. Det forudsættes i den forbindelse, at straffen for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med de groveste hastighedsovertrædelser fastsættes på et tilsvarende niveau.

Forslaget indebærer herved, at en overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., i normalt tilfælde, der i dag ville blive straffet med 6 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 1 års fængsel.

For nærmere beskrivelse af, hvad der kan udgøre yderligere straffskærpende omstændigheder henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3.

Straffniveauet for de grove tilfælde af uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, som i dag ifølge retspraksis ses at være fra 8 måneder til 1 års fængsel, forudsættes ligeledes skærpet med 100 pct. Forslaget indebærer herved, at en grov overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., der i dag ville blive straffet med 1 års fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 2 års fængsel.

Straffniveauet for de groveste tilfælde af uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, som i dag straffes med mere end 8-12 måneders fængsel, skærpes tilsvarende.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

4.2.2 Praksis

4.2.2.1. *Straffelovens § 249, 1. pkt.*

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 249 afhænger – ligesom for straffelovens § 241 – i betydelig grad af omstændighederne ved lovovertrædelsen, herunder om overtrædelsen er sket under særligt skærpende omstændigheder, jf. § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., således at strafferammen ikke er bøde eller fængsel indtil 4 år, men fængsel indtil 8 år.

De meget vide strafferammer i § 249 – fra bøde til fængsel i 8 år – vidner om, at uagtsom legemsbeskadigelse kan vedrøre forhold af meget forskelligartet karakter og grovhed, lige fra f.eks. fyrværkeriulykker over simple færdselsuheld til særligt hensynsløs kørsel, hvor personer er kommet alvorligt til skade.

Det praktiske anvendelsesområde for straffelovens § 249 er – ligesom for straffelovens § 241 – i retspraksis i vidt omfang sager om færdselsovertrædelser begået under kørsel med et motor-køretøj.

Strafniveauet i sager om overtrædelse af § 249 begået ved kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden varierer – ligesom for straffelovens § 241 – fra dagbøder i de ”milde” tilfælde til fængselsstraf i de grovere tilfælde.

Som eksempel på et ”mildere” tilfælde af overtrædelse af § 249, 1. pkt., der af domstolene straffes med bøde, kan bl.a. nævnes Østre Landsrets dom af 27. august 2020 (U 2020.3537Ø), hvor T blev straffet med 20 dagbøder à 300 kr. for uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 1. pkt., og overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 18, stk. 1, ved under udførelsen af sit hverv som postbud og som fører af en postbil at have undladt at udvise tilstrækkelig agtpågivenhed under bakning med postbilen på en smal villavej uden fortov, hvorved T overså en fodgænger med rollator, der kom gående på vejen. Fodgængerens blev ramt af bilens bagende og pådrog sig alvorlige skader, herunder kraniebrud og flere brækkede ribben. T havde herved tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

Der kan endvidere henvises til Vestre Landsrets dom af 19. august 2021 (TfK 2021.1110V), hvor T blev straffet med 10 dagbøder à 600 kr. for bl.a. uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 1. pkt., og overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, § 4, stk. 1, og § 41, stk. 1, ved som brandmand at have ført en brandbil ind i et vejkryds for rødt lys, mens bilens udrykningslygter og lyd var aktiveret. T førte bilen med en fart på 67 km/t og havde ikke nedsat hastigheden så meget, at han kunne standse for tværgående trafik. T påkørte en personbil, der kom fra venstre, og føreren af bilen, F, pådrog sig hjerneblødning og brud på halshvirvlen og ribben. F havde kørt med en hastighed på mindst 71 km/t, selv om den tilladte hastighed var 50

km/t, men dette fandtes ikke at have haft betydning for, at påkørslen fandt sted. T havde herved tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

For så vidt angår de groveste tilfælde af uagtsom legemsbeskadigelse under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., henvises der til det følgende afsnit.

4.2.2.2. Straffelovens § 249, 2. pkt.

Som det fremgår ovenfor, blev straffelovens § 249, 2. pkt., ændret ved lov nr. 290 af 27. februar 2021, hvor også de groveste hastighedsovertrædelser blev omfattet af 2. pkt. som en særligt skærpende omstændighed. Der skete samtidig en skærpelse af straffen for uagtsom legemsbeskadigelse under særligt skærpende omstændigheder. Lovændringen trådte som nævnt i kraft den 1. marts 2021.

Ved gennemgang af trykt retspraksis kan det konstateres, at der er afsagt følgende trykte domme om overtrædelse af § 249, 2. pkt., begået efter den seneste skærpelse:

TfK 2022.145Ø: T straffet med 1 års fængsel for bl.a. uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., og spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, ved under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden at have forvoldt betydelig legemsbeskadigelse. Forholdet var begået ved, at T førte bil med en promille på 2,18 og foretog et venstresving, hvorved der skete sammenstød med en modkørende personbil, og en passager pådrog sig skader i form af et brækket brystben og brækkede ribben. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år under henvisning til strafskærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021. T ankede dommen til landsretten med påstand om frifindelse for overtrædelse af straffelovens § 249 samt formildelse. Anklagemyndigheden påstod stadfæstelse. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

AM 2022.06.01Ø: T straffet med en tillægsstraf på 1 år og 2 måneders fængsel for navnlig uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., og overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, nr. 2, ved at have ført bil i hashpåvirket tilstand (lavt THC-indhold) og ved svingning i et kryds at have påkørt en cyklist, der pådrog sig kraniebrud, hjerneblødninger og hjerneskode. T var desuden skyldig i kørsel i frakendelsestiden. T var tidligere straffet for bl.a. overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og kørsel i frakendelsestiden. Byretten udmålte straffen til 10 måneders fængsel, og lagde ved straffastsættelsen vægt på strafskærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021, og at T nu havde overtrådt straffelovens § 249 i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, omfanget af de skader forurettede blev påført, at T var frakendt førerretten, da han kørte, og at T tidligere var dømt for kørsel i frakendelsestiden og dømt for kørsel under påvirkning af kokain. I formildende retning lagde byretten

vægt på den lave mængde THC, der blev fundet i T's blod, og at påkørslen skete med relativt lav hastighed. Et flertal i landsretten fandt, at straffen, der blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, skulle forhøjes til 1 år og 2 måneders fængsel (dissens for 1 år og 3 måneders fængsel).

TfK 2022.270Ø: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for navnlig uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., og overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 2, jf. § 117, stk. 2, nr. 2, ved at have ført bil i hashpåvirket tilstand og med en hastighedsoverskridelse på over 100 pct., og selv om T var meddelt kørselsforbud på grund af epilepsi, at have påkørt en anden bilist med meget alvorlig personskade til følge. Det blev lagt til grund, at der var tale om særligt hensynsløs kørsel, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4. Endvidere blev T fundet skyldig i nogle færdselslovsovertrædelser begået ved to andre episoder samt i trusler og fornærmelig tiltale mod to betjente efter straffelovens § 119, stk. 1, og § 121. T var tidligere straffet for bl.a. vold, spirituskørsel og narkokørsel. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på lovovertrædelsernes grovhed og oplysningerne om T. Byretten bemærkede i den forbindelse, at ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 blev straffen for vanvidskørsel ved overtrædelse af straffelovens § 249 fordoblet, hvor grove tilfælde ifølge lovbemærkningerne tidligere blev straffet med fængsel fra 8 måneder til 1 år. I den foreliggende sag var der tale om en grov overtrædelse, dels fordi T tidligere var straffet for spirituskørsel og narkokørsel, dels fordi der var tale om kørsel med flere grove forhold, herunder hastighedsovertrædelse med 100 procent, hashkørsel og kørsel i strid med et kørselsforbud fra en læge. I skærpende retning lagde byretten endvidere vægt på de alvorlige personskader. Landsretten fandt, at straffen var passende fastsat, idet landsretten herved tog hensyn til de forhold, der var nævnt af byretten, herunder strafskærpelsen indført med virkning fra den 1. marts 2021.

For så vidt angår det tidligere strafniveau undersøgte Rigsadvokaten – som anført ovenfor under straffelovens § 241 – i juni 2020 strafniveauet i sager om vanvidskørsel efter straffelovens § 241, 2. pkt., og § 249, 2. pkt., efter de på det tidspunkt gældende regler.

Rigsadvokaten foretog i den forbindelse en gennemgang af trykt retspraksis fra de seneste 5 år samt en gennemgang af utrykt retspraksis fra landsretterne og byretterne fra de seneste 2 år.

Undersøgelsen er offentliggjort i Rigsadvokatens praksisgennemgang (del 2) af straffelovens §§ 241, 2. pkt., og 249, 2. pkt. (version 1. marts 2021), der er tilgængelig i Anklagemyndighedens Vidensbase.

Det fremgår heraf, at undersøgelsen bl.a. var baseret på trykte domme fra 2015 frem til juni 2020. Som bilag 1 til undersøgelsen er vedlagt en praksisoversigt, hvor de pågældende domme er angivet, og hvortil der henvises for så vidt angår de udmålte straffe.

Af undersøgelsens sammenfatning fremgår følgende om strafniveauet for overtrædelse af § 249, 2. pkt., før skærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021:

”Praksisgennemgangen viser, at der i sager om overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., hvor der alene er tale om overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., samt overtrædelse af færdselslovens § 53 og/eller § 54, som udgangspunkt udmåles straffe fra 60 dage til 6 måneders fængsel. Såfremt der tillige dømmes for overtrædelse af straffelovens § 252, og kørselsforløbet vurderes at være særligt hensynsløst, således at der sker frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, stk. 4, eller såfremt den tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, udmåles der straffe i niveauet fra 8 måneder til 1 års fængsel. Praksisgennemgangen viser derudover, at i de tilfælde, hvor der tillige straffes for f.eks. flere forhold af overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., og/eller overtrædelse af straffelovens § 241, 2. pkt., og hvor kørselsforløbet tillige vurderes at være særligt hensynsløst, således at der sker frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, stk. 4, og/eller såfremt den tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, udmåles straffe op til 3 års fængsel.

Dette strafniveau ses umiddelbart at være i overensstemmelse med forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010), hvor straffen for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249 blev skærpet i samme situationer som for uagtsomt manddrab. Det betyder, at straffen blev skærpet i bl.a. sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel. Straffen skal i disse tilfælde som udgangspunkt fastsættes til fængsel i omkring 6-8 måneder i normaltilfældene.

Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, skal forholdet bedømmes strengere end normalniveauet og i grove tilfælde af uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel, vil der skulle idømmes straffe, der er markant højere end det angivne normalniveau på 6-8 måneders fængsel. I de groveste tilfælde, hvor der før strafskærpelsen i 2010 blev idømt straffe på 8-10 måneders fængsel, skal der fremover idømmes en skærpet straf.”

Efter afslutningen af Rigsadvokatens undersøgelse i juni 2020 er der yderligere afsagt følgende trykte domme om overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., efter de dagældende regler, dvs. før strafskærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 (dommene er oplistet efter straffens længde):

TfK 2021.140/2Ø: T straffet med 5 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bl.a. uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., og

spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, ved med en alkoholpromille på 0,87 i blodet at have påkørt en motorcyklist i forbindelse med, at T foretog svingning. Motorcyklisten fik betydelige skader ved påkørslen, idet hans venstre fod og underben knustes og måtte amputeres. I byretten blev T idømt fængsel i 3 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 5 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste, idet landsretten lagde vægt på strafskærpelsen ved lov nr. 716 af 25. juni 2010 af straffelovens § 249 i forbindelse med spirituskørsel og en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i forbindelse med uheldet.

TfK 2020.725Ø: T straffet med 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bl.a. uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., og spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, ved at have ført en varevogn med en promille på 0,73 i blodet og med en hastighed over det tilladte ført varevognen over i den modsatte vognbane. Her påkørte T en modkørende personbil, hvis fører pådrog sig brud på skulder, arm, brystben samt PTSD og depression. I byretten blev T idømt fængsel i 6 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte byrettens strafudmåling (dissens for at skærpe straffen til fængsel i 8 måneder). Landsretten tiltrådte endvidere, at straffen undtagelsesvis var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.26V: T straffet med en tillægsstraf på 8 måneders fængsel for bl.a. uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt. T, der ikke havde erhvervet kørekort, blev for det første fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, § 26, stk. 6, og § 56, stk. 1, 1. pkt., ved at have påbegyndt et venstresving ind foran en modkørende bilist i et vejkryds uden at sikre sig, at det kunne ske uden ulempe for modkørende færdsel, hvilket bevirkede, at T i krydset stødte sammen med en anden personbil. T blev endvidere fundet skyldig i spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, ved en anden dag at have ført personbil med en alkoholpromille i blodet på 0,53 og narkokørsel efter færdselslovens § 54, stk. 1, nr. 1 og 2, ved under samme kørsel at have haft kokain i blodet, samt overtrædelse af færdselslovens § 4, stk. 1, § 41, stk. 1, og § 56, stk. 1, 1. pkt., ved at have ført bilen med mindst 94 km/t, selv om det ved færdselstavle i forbindelse med midlertidig nedsættelse af hastighedsgrænsen ved vejarbejde var angivet, at hastigheden ikke måtte overstige 50 km/t. Endelig blev T som nævnt fundet skyldig i uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., idet sidstnævnte kørselsforløb resulterede i, at bilen forulykkede, hvorved F, der var passager, bl.a. pådrog sig brud på venstre skulderblad, brud i højre kraveben, 2-3 ustabile brud i lænderyggen, brud i skaftet af venstre lårben samt brud i skaftet af højre underben. Den omstændighed, at vejbanens lave friktion vurderedes at have været en medvirkende årsag til uheldets opståen, kunne ikke føre til en anden vurdering. T var tidligere straffet flere gange af betydning for sagen, bl.a. i 2015 for bl.a. overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, 1. pkt., hvor han var

frakendt førerretten i 3 år, og i 2019, hvor han var straffet med fængsel i 60 dage og en bøde på 6.000 kr. for overtrædelse af bl.a. færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt., og § 117 a, stk. 2, nr. 2. Straffen, der blev fastsat som en tillægsstraf efter straffelovens § 89 til dommen fra 2019, blev efter oplysningerne om T's kørsel og F's alvorlige skader fastsat til 8 måneders fængsel. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.158Ø: T straffet med 10 måneders fængsel for bl.a. uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249, overtrædelse af straffelovens § 253, brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a samt overtrædelse af en række færdselsbestemmelser ved i en brugsstjålet bil i hashpåvirket tilstand at have påkørt en fodgænger og forvoldt betydelig skade i form af bl.a. en stor hjerneblødning, læsion i baghovedet, brækkede ribben, en punkteret lunge og et ødelagt knæ. Efterfølgende undlod T at hjælpe fodgænger, idet T fortsatte sin kørsel. I byretten blev T straffet med fængsel i 10 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt straffen passende udmålt, men fandt ikke, at den kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

4.3 Straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse

4.3.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 252, stk. 1, straffes den, der for vindings skyld, af grov af grov kådhed eller på lignende hensynsløs vis forvolder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed, med fængsel indtil 8 år.

Efter bestemmelsens stk. 2 straffes på samme måde den, der på hensynsløs måde forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom. Justitsministeren fastsætter efter forhandlinger med sundhedsministeren, hvilke sygdomme der er omfattet af stk. 2, jf. bestemmelsens stk. 3.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, havde bestemmelsen følgende affattelse:

”Med Hæfte eller med Fængsel indtil 4 Aar straffes den, der for Vindings Skyld, af grov Kaadhed eller paa lignende hensynsløs Maade volder nærliggende Fare for nogens Liv eller Førlighed.”

Bestemmelsens stk. 2 blev indsat ved *lov nr. 431 af 1. juni 1994*. Bestemmelsen lød på dette tidspunkt således:

”Stk. 2. På samme måde straffes den, der på hensynsløs måde gentagne gange eller under i øvrigt særligt skærpende omstændigheder forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom.”

I det oprindelige lovforslag havde man ikke indsat et krav om, at der fareforvoldelsen skulle være sket gentagne gange eller under i øvrigt særligt skærpende omstændigheder. Dette blev tilføjet i forbindelse med udvalgsbehandlingen af lovforslaget.

Om strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen fremgår af bemærkningerne til det oprindelige lovforslag, jf. Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg A, spalte 8782:

”Strafferammen i § 252, stk. 2, er som i stk. 1 hæfte eller fængsel i indtil 4 år. Over for den, der ikke er fyldt 21 år, er der mulighed for at idømme bødestraf efter reglen i straffelovens § 91, stk. 2. Strafniveauet forudsættes at komme til at svare til det hidtidige ved overtrædelse af § 252, dvs. som udgangspunkt en kortere ubetinget frihedsstraf. Har den pågældende haft forsæt til at begå andre og alvorligere straf-felovsovertrædelser, f.eks. grov legemsbeskadigelse (§ 246) eller manddrab, kan der i stedet straffes efter disse bestemmelser, eventuelt for forsøg. I øvrigt vil der kunne straffes i sammenstød med f.eks. straffelovens §§ 245, 216, stk. 2, og 222, stk. 2.”

Det fremgår ikke af bemærkningerne til ændringsforslaget til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg B, spalte 1739 f., hvorved bestemmelsens anvendelsesområde indskrænkedes på den ovenfor nævnte måde, om ændringen havde betydning for det forudsatte strafniveau.

Ved lov nr. 468 af 7. juni 2001 nyaffattedes stk. 2 således:

”Stk. 2. På samme måde straffes den, der på hensynsløs måde forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom.”

Ved samme lovændring indsattes stk. 3:

”Stk. 3. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med sundhedsministeren, hvilke sygdomme der er omfattet af stk. 2.”

Lovændringen havde bl.a. til formål at sikre, at det i lyset af de forbedrede behandlingsmuligheder for hiv/aids også fremover ville være muligt at straffe personer, der forvoldte fare for, at andre smittedes med sygdommen. Desuden skulle det være muligt at straffe i situationer, hvor der kun kunne føres bevis for ét ubeskyttet samleje mellem en hiv-smittet og anden person, hvilket var baggrunden for, at ”gentagne gange” udgik af bestemmelsens stk. 2. Der er ikke i bemærkningerne til lovændringen givet anvisninger vedrørende strafniveauet.

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 foretoges forhøjelser af strafferammerne i en række af straffelovens bestemmelser om personfarlig kriminalitet, herunder bl.a. straffelovens § 252, hvor maksimumstraffen i stk. 1 hævedes fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 8 år.

Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2938, fremgår bl.a. følgende vedrørende straffniveauet:

”På den baggrund foreslår Justitsministeriet, at strafmaksimum i straffelovens § 241, § 249 og § 252 sættes op fra de nuværende 4 år til 8 års fængsel.

Med forslaget forudsættes det, at der i retspraksis sker en forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab ved spirituskørsel (her i bemærkningerne anvendt som samlebetegnelse for både spiritus- og promillekørsel), således at straffen for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel i normaltilfældene forhøjes fra fængsel i 6-8 måneder til fængsel i 10-12 måneder.

Der kan være skærpende omstændigheder, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet. En skærpende omstændighed kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel.

Det vil også være en skærpende omstændighed, hvis kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde. Som det fremgår af pkt. 2.3.2.1., vil straffen i sådanne tilfælde blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. Det forudsættes, at der i sager, hvor der er tale om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, og hvor kørslen i sig selv er foregået på en særlig hensynsløs måde, fremover fastsættes en straf, der er markant højere end de ovenfor angivne 10-12 måneder.

Endvidere forudsættes det, at straffen for uagtsomt manddrab uden spirituskørsel forhøjes fra det nuværende straffniveau på 3-4 måneders fængsel til 6-8 måneders fængsel i tilfælde, hvor kørslen i sig selv har karakter af at være særlig hensynsløs.

Lovforslaget tilsigter endvidere som udgangspunkt en tilsvarende forholdsmæssig forhøjelse i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse (straffelovens § 249) og forsætlig fareforvoldelse (straffelovens § 252), der sker i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, eller særlig hensynsløs kørsel. Eksempelvis forudsættes det, at der i sager om betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel, som i dag straffes med 1-3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med omkring 2-5 måneders fængsel.”

Ved lov nr. 1832 af 8. december 2020, der trådte i kraft den 15. december 2020, foretoges en sproglig ændring af straffelovens § 252, stk. 1, med henblik på at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet. Lovændringen var særligt foranlediget af, at man i slutningen af december 2019 havde set episoder, hvor fyrværkeri var blevet affyret mod bl.a. politiet og tilfældige forbipasserende.

Vedrørende strafudmålingen for bestemte typer af overtrædelser af straffelovens § 252 fremgår følgende af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 11:

”Med ændringen forudsættes det således, at straffen i medfør af straffelovens § 252 for forsætlig fareforvoldelse ved kast eller affyring af genstande mod privatpersoner skal forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene.

Eksempelvis vil det, at man affyrer fyrværkeri mod privatpersoner, eller at man kaster sten eller flasker ind i en gruppe af mennesker, være omfattet af strafskærpelsen.

Ændringen betyder således, at en person, der efter gældende praksis ville blive idømt en fængselsstraf på 30 dages fængsel, med lovforslaget fremover som udgangspunkt vil skulle idømmes en fængselsstraf på 40 dages fængsel.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand. Lovforslaget ændrer således ikke på bestemmelsens anvendelsesområde, straffebetingelser eller de forhold, der i almindelighed vil kunne anses som skærpende eller formildende omstændigheder.”

Ved lov nr. 290 af 27. februar 2021, der trådte i kraft den 1. marts 2021, foretoges endnu en sproglig ændring af § 252, stk. 1, med henblik på at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauet.

Følgende fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 17:

”Med den foreslåede ændring er det forudsat, at straffen for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, forårsaget i forbindelse med færdselslovs-overtrædelser fremover skal skærpes med 50 pct.

Rigsadvokaten har oplyst, at strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 252 i forbindelse med færdselslovsovertrædelser i dag ses at være fra 7 dage til 4 måneders fængsel ved enkeltstående overtrædelser og fra 4 måneder til 8 måneders fængsel ved flere forhold vedrørende overtrædelse af straffelovens § 252.

Forslaget indebærer herved, at en overtrædelse af straffelovens § 252 i forbindelse med færdselslovsovertrædelser, der i dag ville blive straffet med 4 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 6 måneders fængsel, mens en overtrædelse, der i dag ville blive straffet med 8 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 1 års fængsel.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

De foreslåede strafskærpelser angår alene forsætlig fareforvoldelse begået i forbindelse med færdselslovsovertrædelser. Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.”

4.3.2 Praksis

4.3.2.1. *Straffelovens § 252, stk. 1*

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, afhænger af omstændighederne ved lovovertrædelser.

Straffelovens § 252, stk. 1, anvendes i praksis bl.a. i sager om uforsvarlig omgang med skydevåben under leg mv. som følge af grov kådhed, og i sager, hvor en gerningsperson bevidst afgiver skud i retning mod andre, f.eks. i det offentlige rum, således at der opstår nærliggende fare for andre personers liv eller førlighed.

Bestemmelsen er bl.a. anvendt i sager, hvor der er rejst tiltale for drabsforsøg efter straffelovens § 237, jf. § 21, eller forsøg på grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, idet gerningspersonen har afgivet skud mod andre, men hvor der ikke er ført bevis for, at gerningspersonen har haft forsæt til at dræbe eller udøve grov vold mod de personer, som skuddene er rettet imod, således at vedkommende alene dømmes for at have udsat personerne for nærliggende fare efter straffelovens § 252, stk. 1. I disse tilfælde straffes der samtidig for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, om ulovlig våbenbesiddelse.

Endvidere anvendes straffelovens § 252, stk. 1, i praksis i sager om farlig kørsel. Dette gælder bl.a. i sager, hvor en gerningsperson bevidst kører frem i bil mod en anden person, uden at gerningspersonens forsæt rækker til at udøve skade på personen, ligesom bestemmelsen anvendes i sager om vanvidskørsel, hvor gerningspersonen ved sin kørsel bevidst sætter sig ud over hensynet til andre trafikanters sikkerhed.

I det følgende beskrives retspraksis, hvor straffelovens § 252, stk. 1, er anvendt i en række forskelligartede tilfælde, idet både domme vedrørende farlig kørsel og domme vedrørende andre former for forsætlig fareforvoldelse er medtaget med henblik på en sammenligning af straffniveauet for de forskellige overtrædelser af bestemmelsen:

Praksis vedrørende fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, ved forsætlig afgivelse af skud, jf. straffelovens § 192 a (oplistet efter straffens længde):

Fra retspraksis vedrørende fareforvoldelse ved forsætlig afgivelse af skud efter straffelovens § 192 a kan der bl.a. henvises til følgende afgørelser:

TfK 2012.477V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, idet han, mens han befandt sig på en cykelsti, afgav skud med en riffel ud over offentlig vej og i retning mod en bil, hvor tre personer, herunder F, befandt sig. T blev samtidig fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, idet riflen i forlængelse af skudepisoden blev fundet frit tilgængelig, skarpladt og afsikret i en garage bag en fryser, hvorfor T allerede derfor havde besiddet riflen under særligt skærpende omstændigheder. T havde endvidere besiddet 25-30 skarpe patroner. Det fremgik af sagen, at T bl.a. forklarede, at han den pågældende dag vågnede ved, at der blev banket på døren. Lige idet han var kommet udenfor, kom F til stede og slog ud mod ham. T følte sig truet og løb derfor ind og hentede riflen, idet han var bange og ville have dem væk. Ved fastsættelse af straffen blev der lagt vægt på optakten til episoden og baggrunden for, at våbenet blev anvendt, efter at T var blevet opsøgt i sit hjem. Der blev endvidere lagt vægt på, at T var i besiddelse af yderligere ammunition, og at T ladede og afsikrede våbenet, så det umiddelbart kunne affyres igen.

TfK 2014.260Ø: T1, T2 og T3 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved i forening og efter forudgående aftale med flere medgerningspersoner at have affyret flere skud med en pistol mod en forbipasserende personbil, hvori der befandt sig to personer, uden at ramme. De tiltalte blev også fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 192 a ved at have været i besiddelse af pistolen. To af de tiltalte var tidligere var straffet.

TfK 2014.765Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens §§ 192 a, 252, stk. 1, og § 266, idet han, da han opsøgte sin ekskæreste, som var sammen med en anden mand, F, medbragte et jagtgevær, hvorefter T forvoldte nærliggende fare for F's liv eller førlighed, da T affyrede et skud ind i en dørkarm, mens F stod i døren. T var herudover skyldig i to overtrædelser af våbenloven med hensyn til knive.

TfK 2010.34Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel som fællesstraf for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, og § 252, stk. 1, idet han med en tromlerevolver i en afstand af ca. 11 meter affyrede et skud mod tre personer, hvorved han forvoldte nærliggende fare for disse personers liv og færdsel, ligesom en af dem blev ramt i muskulaturen mellem skulderen og halsen. T var tidligere straffet, bl.a. i 2008, hvor han var idømt 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, hvorefter han blev prøveløsladt med en reststraf på 59 dage. I byretten blev T straffet med en fællesstraf på fængsel i 1 år og 9 måneder. Landsretten bemærkede, at forholdet var begået før den ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 skete ændring af straffelovens § 192 a. Landsretten bemærkede endvidere, at der ved strafudmålingen i skærpende retning bl.a. måtte lægges vægt på, at T ved flere tidligere lejligheder var dømt for personfarlig kriminalitet, at forholdet blev begået få måneder efter, at han blev prøveløsladt efter afsoning af en dom for vold af særligt farlig karakter, og at T med henblik på konfrontation med forurettede skaffede sig et skarpladt kraftigt håndvåben. Uanset disse skærpende omstændigheder fandt landsretten, at fællesstraffen burde nedsættes til fængsel i 1 år og 6 måneder.

U 2016.2752H: T1 straffet med 2 års fængsel i en sag, hvor T1 og T2 var tiltalt for bl.a. forsøg på manddrab ved i forening og efter forudgående aftale eller fælles forståelse at have forsøgt at dræbe en eller flere personer i en tatovørforretning, idet A, som var under den kriminelle lavalder på gerningstidspunktet, efter forudgående aftale eller fælles forståelse med T1 og i det hele efter tilskyndelse fra T2 affyrede skud med en revolver mod forretningen, hvori der befandt sig flere personer, som havde relation til en anden gruppering end de tiltalte. For Højesteret angik sagen navnlig, om de tiltalte havde haft forsæt til at begå manddrab eller alene til forsætlig fareforvoldelse. Højesteret fastslog, at der efter landsrettens bevisresultat vedrørende de tiltaltes forsæt ikke var grundlag for at dømme de tiltalte for drabsforsøg, men alene for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1. Højesteret henviste bl.a. til, at landsrettens præmisser, herunder anvendelsen af ordet "kunne", måtte forstås således, at landsretten havde lagt til grund, at T1 havde anset det for overvejende sandsynligt, at døden var en mulig følge af skuddene. Det kunne derimod ikke udledes af præmisserne, at T1 havde anset dødens indtræden som en overvejende sandsynlig følge af skuddene. Højesteret fandt herefter, at landsrettens bevisresultat ikke gav grundlag for at fastslå, at T1 havde sandsynlighedsforsæt til manddrab. For T2 henviste Højesteret til, at landsrettens bevisresultat måtte forstås således, at T2 tilskyndede A og T1 til at skyde direkte mod tatovørforretningen, men at det ikke fremgik af bevisresultatet, om T2 havde til hensigt, at nogen skulle dø, eller om T2 anså det som en overvejende sandsynlig følge af de afgivne skud, at nogen ville blive dræbt. Højesteret havde herefter ikke et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at fastslå, at T2 havde direkte forsæt eller sandsynlighedsforsæt til at begå manddrab. Højesteret fastsatte sanktionen for T1 til fængsel i 2 år som en tillægsstraf. T2 blev idømt en særforanstaltning (anbringelse på psykiatrisk afdeling).

TfK 2018.1363V: T1 straffet med 4 års fængsel, og T2 straffet med 5 års fængsel i en sag, hvor T1 og T2, der begge tidligere var straffet for personfarlig kriminalitet, var en del af en gruppe personer, der havde indfundet sig på en parkeringsplads foran to forretninger, hvor også personer fra en anden gruppering var mødt op. T1 og T2 var i forhold 1 a og 1 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 3, jf. stk. 1, og straffelovens § 237, jf. § 21 og § 252, stk. 1, idet de i forening og efter fælles forståelse eventuelt med uidentificeret medgerningsperson havde afgivet flere skud med et 9 mm skydevåben i forsøg på at dræbe A, B og C samt ved af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde at have forvoldt nærliggende fare for andres liv eller førlighed, idet der blev afgivet 8 skud mod personer fra den anden gruppering, hvoraf flere skud ramte facaden til den ene forretning, og mindst 4 skud gik ind i butikken, hvor flere personer opholdt sig, og et skud ramte en person, der sad i en personbil på parkeringspladsen, og på vej væk var der afgivet endnu et skud. Subsidiært blev forholdet påstået henført under straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, jf. § 21, og mest subsidiært under § 252, stk. 1. De tiltalte var endvidere i forhold 2 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, idet den bil, de tiltalte sad i på vej væk fra parkeringspladsen, påkørte C med høj fart. T2 var herudover tiltalt for vold begået under et karneval begået mod to forurettede. De tiltalte nægtede sig skyldige i forholdene 1, 1a og 2. Det var bevist, at de to tiltalte havde været til stede på parkeringspladsen, og at mødet mellem de to grupperinger ikke var tilfældigt, ligesom det var bevist, at T1 og T2 havde været i den bil, hvorfra skuddene var blevet afgivet, og at det var T1, der havde været fører af bilen. Det var endvidere bevist, at begge tiltalte havde haft kendskab til det medbragte skydevåben, og at personerne i bilen havde haft en fælles forståelse og accept af, at våbnet skulle anvendes ved en konfrontation med den anden gruppering. Det kunne ikke fastslås, hvem der havde affyret skydevåbnet i forhold 1. De tiltalte blev både i byretten og i landsretten frifundet for den principale og subsidiære påstand og alene fundet skyldig i fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, idet det var godtgjort, at de tiltalte havde indset det for overvejende sandsynligt, at affyring af flere skud med et automatvåben fra parkeringspladsen og et skud på vej væk på et område, hvor der opholdt sig mange mennesker, indebar en nærliggende fare for liv og førlighed hos de personer, der opholdt sig i området, herunder for de personer, der befandt sig i skudretningen, ligesom begge var skyldige i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 3, jf. stk. 1. Alene T1, der havde været fører af bilen, blev fundet skyldig i overtrædelse af § 245, stk. 1, ved påkørslen af C på vej væk. T2 havde erkendt sig skyldig i grov vold under karnevallet ved at have stukket en ung mand med en kniv i maven samt udøvet § 244-vold mod en anden ung mand. T1 blev i byretten straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder og T2 med fængsel i 4 år og 6 måneder. Landsretten, der stadfæstede byrettens afgørelse af skyldspørgsmålet, forhøjede T1's straf til fængsel i 4 år og T2's straf til fængsel i 5 år, idet landsretten lagde vægt på de samme skærpende omstændigheder som byretten og på, at et af skuddene havde ramt en

tilfældig person i en personbil, og at det udelukkende var rent held, at ikke flere blev ramt ved skyderiet ved et butikscenter i åbningstiden.

TfK 2019.434V: T1 straffet med 7 års fængsel, og T2 straffet med 6 år og 6 måneders fængsel, i en sag, hvor T1 og T2 var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 21, jf. § 81 a, ved en aften på en vej, som tilhørende bandegrupperingen Loyal to Familia (LTF) i forening og efter forudgående aftale og planlægning at have forsøgt at dræbe F, der tilhørte en anden bandegruppering, idet de tiltalte kørende på en motorcykel eftersatte F, som førte en knallert, og forfulgte ham over en længere strækning, hvorefter F påkørte en bil og faldt af sin knallert, hvorefter de tiltalte affyrede en skarpladt halvautomatisk pistol mod F på kort afstand, hvilket skud ikke ramte, fordi han undveg, ligesom de forsøgte at affyre yderligere mindst et skud, alt hvorved F var i livsfare. De var subsidiært tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 246, jf. § 81 a (forhold 1). De tiltalte blev begge frifundet for den principale og subsidiære tiltale, idet det ikke fandtes bevist, at de havde haft forsæt til manddrab eller at ramme F, ligesom det ikke var bevist, at de havde forsæt til at begå et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter. De tiltalte blev i overensstemmelse med deres erkendelse dømt for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved at have forvoldt nærliggende fare for F's liv eller førlighed. De blev endvidere fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved under særligt skærpende omstændigheder at have besiddet den skarpladte, halvautomatiske pistol ladet med 6 skarpe skud, ligesom de affyrede skud mod F (forhold 2). Det var bevist, at skudepisoden havde baggrund i en verserende konflikt mellem grupper af personer fra henholdsvis LTF og Brabrandgruppen, hvor der kort tid forinden gerningstidspunktet som led i konflikten havde været anvendt skydevåben, og at de tiltalte, da de begik lovovertrædelsen, var motiveret af at ville deltage i eller reagere på konflikten mellem de to grupper. Forholdet blev derfor henført under straffelovens § 81 a. T1 var tidligere straffet, navnlig ved en dom i 2015, hvor han var straffet med fængsel i 1 år og 9 måneder for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, og våbenloven. Han var prøveløsladt med en reststraf på 214 dage, og straffen blev i medfør af straffelovens § 40, stk. 1, jf. § 61, stk. 2, fastsat som en fællesstraf med denne reststraf. T1 blev straffet med fængsel i 7 år. T2, der tidligere var straffet for overtrædelse af straffelovens § 266 og § 119, stk. 1, blev straffet med fængsel i 6 år og 6 måneder. Ved straffastsettelsen blev der navnlig lagt vægt på, at forhold 1 var planlagt og udført af flere i forening, og at de tiltalte på åben gade i retning mod et glasparti til et pizzeria havde skudt bevidst mod en person. Forholdet måtte derfor anses for en meget grov forsætlig fareforvoldelse, og der blev vedrørende dette forhold også lagt vægt på, at det efter forarbejderne til straffelovens § 81 a er tilsigtet, at der skal ske en fordobling af den straf, der ellers ville blive udmålt. Vedrørende bedømmelsen af forhold 2 blev der bl.a. taget hensyn til, at forholdet var begået efter strafskærpelsen af straffelovens § 192 a ved lov nr. 494 af 22. maj 2017.

Praksis vedrørende farlig kørsel efter straffelovens § 252, stk. 1:

Som det fremgår af afsnit 4.3.1, blev straffelovens § 252, stk. 1, ændret ved lov nr. 290 af 27. februar 2021, hvor straffen for overtrædelse af bestemmelsen i forbindelse med færdselslovs-overtrædelser blev skærpet med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau.

Det betyder, at en overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, i forbindelse med færdselslovs-overtrædelser, der før lovændringen blev straffet med 4 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt skal straffes med 6 måneders fængsel, mens en overtrædelse, der før lovændringen blev straffet med 8 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt skal straffes med 1 års fængsel.

Lovændringen trådte som anført i kraft den 1. marts 2021.

Ved gennemgang af trykt retspraksis kan det konstateres, at der er afsagt en enkelt trykt dom om overtrædelse af § 252, stk. 1, begået efter den seneste skærpelse:

TfK 2022.102V: T straffet med 2 års fængsel som fællesstraf med en betinget dom på 30 dage, jf. straffelovens § 61, for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, kørsel i frakendelsestiden efter færdselslovens § 117 a, stk. 1, narkokørsel efter færdselslovens § 54, stk. 1, nr. 2, og overtrædelse af en række andre færdselsbestemmelser ved at have ført personbil, selvom T var frakendt førerretten, og i forbindelse med denne kørsel, der strakte sig over ca. 50 km, hvor han var eftersat af politiet, at have udsat andre trafikanter for nærliggende fare for deres liv eller førlighed i 9 tilfælde, bl.a. ved at køre i venstre kørebane, således at modkørende biler måtte undvige for at undgå påkørsel. T var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1, ved at have forklaret, at det var en anden person, der havde ført bilen. T var tidligere straffet flere gange, bl.a. for narkokørsel efter færdselslovens § 54. For disse forhold og nogle andre færdselsforseelser blev T straffet som anført. Landsretten henviste i relation til strafudmålingen til lov nr. 290 af 27. februar 2021, der trådte i kraft den 1. marts 2021, hvorefter det var forudsat, at straffen for forsætlig fareforvoldelse efter § 252, stk. 1, forårsaget i forbindelse med færdselslovsovertrædelser skulle skærpes med 50 pct. Navnlig på den baggrund og efter forholdenes karakter og antallet af færdselslovsovertrædelser fandt landsretten, at straffen skulle fastsættes til fængsel i 2 år.

For så vidt angår det tidligere strafniveau undersøgte Rigsadvokaten i juni 2020 strafniveauet i sager om vanvidskørsel efter straffelovens § 252, stk. 1, og færdselslovens § 118, stk. 10, efter de på det tidspunkt gældende regler.

Rigsadvokaten foretog i denne forbindelse en gennemgang af trykt retspraksis og afgørelser fra Anklagemyndighedens Vidensbase vedrørende straffelovens § 252, stk. 1, fra de seneste 10 år, ligesom der foretoges en gennemgang af utrykt retspraksis fra landsretterne og byretterne.

Undersøgelsen er offentliggjort i Rigsadvokatens praksisgennemgang (del 1) af straffelovens § 252, stk. 1, og færdselslovens § 118, stk. 10 (version 1. marts 2021), der er tilgængelig i Anklagemyndighedens Vidensbase.

Det fremgår heraf, at undersøgelsen bl.a. var baseret på trykte domme fra 2010 frem til juni 2020. Som bilag 1 til undersøgelsen er vedlagt en praksisoversigt, hvor de pågældende domme er angivet, og hvortil der henvises for så vidt angår de udmålte straffe.

Af undersøgelsens sammenfatning fremgår følgende om straffniveauet for overtrædelse af § 252, stk. 1, før skærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021:

”Praksisgennemgangen viser, at i sager om overtrædelse af straffelovens § 252, er straffniveauet fra 7 dage til 4 måneders fængsel, når der alene er tale om overtrædelse af et enkelt forhold af straffelovens § 252. I nogle domme indeholder afgørelsen dog også overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og/eller spiritus/narkokørsel. I de tilfælde, hvor der er tale om flere forhold af overtrædelse af straffelovens § 252 og i nogle tilfælde tillige spiritus/narkokørsel, udmåles straffen fra 4 måneder til 8 måneders fængsel. I sager, hvor der samtidig straffes for øvrige straffelovsovertrædelser, eller hvor den tiltalte er massivt forstraffet, udmåles straffene som udgangspunkt i niveauet fra 8 måneder til 1 år og 3 måneders fængsel. Det bemærkes dog, at der i 5 domme i oversigten er udmålt straffe på fængsel i mere end 1 år og 3 måneder. I en dom er der tale om en fællesstraf indeholdende 355 dages reststraf, og i de resterende 4 domme straffes der tillige for øvrige straffelovsovertrædelser.

Der er ikke entydigt fastsat et straffniveau for vanvidskørsel i forarbejderne til straffelovens § 252. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010, de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.3.2.), at den udmålingspraksis, som domstolene fastlægger i sager om overtrædelse af straffelovens § 241 og straffelovens § 249 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel, forudsættes at have en afsmittende betydning på domstolenes strafudmåling i færdselssager omfattet af straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse.”

Efter afslutningen af Rigsadvokatens undersøgelse i juni 2020 er der yderligere afsagt følgende trykte domme om overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, efter de dagældende regler, dvs. før strafskærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 (dommene er oplistet efter straffens størrelse):

TfK 2020.1152Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, samt overtrædelse af færdselsloven, ved at have udsat en parkeringsvagt for nærliggende fare ved at køre frem, så parkeringsvagten måtte springe til side for ikke at blive ramt.

TfK 2021.500Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, samt overtrædelse af færdselsloven, idet T på motorvejen overhalede en bil højre om og herefter hurtigt bremsede op, så den anden bil måtte bremse op og undvige i midterrabatten, hvorved der skete sammenstød med fare for liv og førlighed samt materiel skade. Årsagen hertil var, at T havde følt sig generet af den anden persons kørsel.

TfK 2021.897Ø: T straffet med 40 dages fængsel for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, samt overtrædelse af en række færdselsbestemmelser i forbindelse med en aggressiv og chikanøs kørsel på motorvejen, hvor T bl.a. flere gange med for høj hastighed trak ind foran en bil og foretog hårde opbremsninger, så den anden bils fører måtte bremse kraftigt. Årsagen hertil var en uoverensstemmelse med T's kæreste, K, som befandt sig som passager i den anden bil. T var tidligere straffet flere gange, bl.a. for vold. Byretten frifandt T for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, men idømte T fængsel i 40 dage for færdselslovsovertrædelserne samt en betinget førerretsfrakendelse for tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Landsretten fandt det godtgjort, at T's kørsel var så hensynsløs, og at han forvoldte en sådan nærliggende fare for K og føreren af den anden bil, F, samt andre bilister, at forholdet var omfattet af straffelovens § 252. Landsretten tiltrådte strafudmålingen, samt at straffen henset til T's forstraffe ikke kunne gøres betinget.

TfK 2021.391Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, begået over for en politibetjent, jf. straffelovens § 119, stk. 1. T havde desuden overtrådt en lang række færdselsbestemmelser. Overtrædelserne var sket i forbindelse med et kørselsforløb, hvor T i kokainpåvirket tilstand i en brugsstjålet bil, til dels under eftersettelse af politiet, bl.a. kørte over for rødt, ligesom han kørte i høj fart og på cykelsti. T blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, og § 119, stk. 1, i forbindelse med en episode i den sidste del af kørselsforløbet, hvor T udsatte en politibetjent, der måtte springe til side, for nærliggende fare, ligesom T modsatte sig anholdelse, jf. straffelovens § 119, stk. 4. T var også skyldig i tre yderligere forhold om brugstyveri af bil og kørsler, selvom han var frakendt førerretten. Der var tale om tre tredjegangskørsler i frakendelsestiden og én andengangskørsel i narkotikapåvirket tilstand. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 8 måneder. Landsretten tog ved straffens udmåling udgangspunkt i bemærkningerne til lov nr. 716 af 25. juni 2010, de sædvanlige takstmæssige positioner for overtrædelse af færdselsloven og Højesterets dom

gengivet i U 2013.854H, og nedsatte straffen til fængsel i 6 måneder, der ikke kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2020.443Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, i forbindelse med et længere kørselsforløb på motorcykel, hvor han forsøgte at køre fra en politibetjent. T havde i 7 tilfælde udsat andre trafikanter for fare. T havde desuden overtrådt en lang række færdselslovsbestemmelser. For disse forhold samt nogle mindre forhold vedrørende hæleri, hærværk og overtrædelse af lov om euforiserende stoffer blev T straffet som anført. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89. Landsretten bemærkede i den forbindelse, at det ved den seneste strafskærpelse for vanvidskørsel i 2010 var forudsat, at denne ville få afsmittende betydning for strafudmålingen i færdselssager omfattet af straffelovens § 252.

Praksis vedrørende øvrige tilfælde af fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1 (oplistet efter straffens længde):

TfK 2019.317V: T straffet med 14 dages fængsel betinget og en tillægsbøde for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, og jagtloven, idet han på en jagt ramte en anden jæger, F, med 10 hagl, hvorved F pådrog sig læsioner, herunder en læsion i nakkeregionen og en på armen.

TfK 2017.1319Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget og en tillægsbøde for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, idet T under en rådyrjagt på en afstand af ca. 20 meter havde ramt F med hagl i låret og i en finger med mindre personskade til følge. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T var ustraffet, og på den begrænsede personskade.

TfK 2010.570V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, samt jagtloven ved under jagt i en plantage, mens han stod i en skyttekæde, at have affyret et skud mod en fugl i skyttekædens retning i en for lav vinkel, hvorved han udsatte F's liv eller førlighed for alvorlig fare, idet F blev ramt af flere hagl, herunder i øjet og på halsen med varige men i form af blindhed på venstre øje, tinnitus og fastlåst hagl i halsknoglen til følge.

TfK 2018.594V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, idet han sammen med sin bror med bl.a. overhåndskast havde kastet tyggegummi fra en bro ned på en motorvej. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og T's unge alder.

TfK 2007.688V: T straffet med 30 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved i et festtelt at have kastet en bæk, der var 2 meter lang og vejede 12 kg, gennem luften hen mod en gruppe mennesker. Det blev lagt til grund, at der havde foreligget formildende omstændigheder i form af grove provokationer fra den gruppe af personer, som bænken blev kastet mod, og straffen blev derfor gjort betinget. Efter sagens omstændigheder og oplysningerne om T's personlige forhold, fandt landsretten i modsætningen til byretten ikke, at der var grundlag for at fastsætte vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.1146Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 266 og § 252, idet T telefonisk og på sms havde truet sin ekskone på livet, ligesom han havde klippet et bremsørør på en bil, der tilhørte ekskonens nye kæreste, over med en bidetang. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 40 dage, der henset til kriminalitetens hensynsløshed ikke kunne gøres betinget. Landsretten fandt under hensyn til tiltaltes gode personlige forhold, at straffen kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at udmåle straffen til 60 dage).

TfK 2019.1230Ø: T straffet med 50 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, og forsøg herpå, jf. § 21, idet han på tværs af en vej havde gravet en 50 cm bred og 50 cm dyb rende i vejen, som han havde tildækket, så man ikke kunne se den. T mente, at naboerne ikke var berettigede til at benytte vejen, men naboerne havde ved dom fået medhold i, at de havde ret til at benytte vejen. F2 undgik at køre i renden med sin bil, da hun blev opmærksom på renden, men politiassistent P1 faldt i renden i forbindelse med en politiforretning. T var herudover skyldig i forsøg på vold i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 244, jf. § 21, § 247, stk. 1, idet han forsøgte at spænde ben for sin ældre nabo, F1, der undveg. T var tidligere flere gange, senest i 2018, hvor han var straffet for vold mod personer på vejen. Under hensyn hertil skærpede landsretten den af byretten fastsatte straf til fængsel i 50 dage, der ikke kunne gøres betinget.

TfK 2011.770V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, og § 291, stk. 1, ved om natten i grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde at have forvoldt nærliggende fare for en lastbilchaufførs liv eller førlighed, idet T fra en motorvejsbro kastede småsten mod en lastbil, så der kom flere stenslag på lastbilens bildør. Ved straf-sættelsen blev der lagt vægt på T's unge alder.

TfK 2015.1178Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, og § 291, stk. 2, idet han, efter at være blevet smidt ud fra et værtshus, havde kastet flere brosten mod et kældervindue ind til værtshuset. En af stenene smadrede ruden og flere personer

bag ruden blev ramt af glas og brosten, heraf en person i hovedet, således at vedkommende fik hjernerystelse. T var tidligere straffet flere gange for vold og hærværk.

TfK 2007.569/2Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, og overtrædelse af fyrværkeriloven under skærpende omstændigheder, idet T uden tilladelse havde indkøbt og videresolgt festfyrværkeri og uden tilladelse og fornøden sikkerhed havde opbevaret ca. 35 kg af det indkøbte festfyrværkeri og mere end de 100 kg småfyrværkeri og nytårsfyrværkeri, han havde tilladelse til, i en lade, hvorved der ved brand opstået ved børns leg blev forvoldt væsentlig skade på personer og ejendom, og da der opstod brand, undlod at oplyse om opbevaringen af festfyrværkeriet, hvilket udsatte de tilstedeværende brand- og politifolk for nærliggende fare for liv og førlighed, da en større mængde fyrværkeri sprang i luften.

TfK 2007.195Ø: T1, T2 og T3 straffet med 8 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget, for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, og § 291, stk. 2, ved en aften under bilkørsel 10 gange at have kastet sten mod modkørende biler. Herudover gjorde de tiltalte sig samme aften skyldige i 7 tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 2, ved at kaste sten mod huse og biler, hvilket bl.a. medførte knusning af ruder. T1 havde desuden ved denne og en senere lejlighed ført bil, selv om hun ikke havde førerret. T1 og T3 blev begge af byretten straffet med 8 måneders fængsel, hvoraf 7 måneder efter omstændighederne herunder de tiltaltes unge alder blev gjort betinget. T1 blev herudover idømt en bøde på 10.000 kr. Landsretten stadfæstede udmålingen af straffene, men gjorde alene 4 måneder af straffene betingede. T2 blev af landsretten idømt en særforanstaltning (behandlingsdom).

TfK 2013.894V: T1 straffet med 1 år og 3 måneders fængsel og en tillægsbøde, og T2 straffet med 3 måneders fængsel, for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved i en periode fra omkring juli til oktober 2011 i to garager i forening med to andre at have opbevaret ca. 500 kg kaliumperchlorat og 250 kg aluminiumspulver, som de blandede til færdigt sprængstof og anvendte til fremstilling af et ukendt større antal kanonslag, ligesom de opbevarede et ukendt større antal færdige kanonslag i bygningen, hvilket voldte alvorlig fare for nogens liv eller førlighed, og der skete en eksplosion i bygningen, hvorved de to ovennævnte personer, der opholdt sig på stedet, døde. De tiltalte blev også fundet skyldige i overtrædelse af fyrværkeriloven ved at have indrettet virksomhed til fremstilling af fyrværkeri under skærpende omstændigheder med tilsigtet økonomisk fordel, og alt hvorunder der voldtes væsentlig skade på personer, idet de nævnte personer døde ved eksplosionen, og der voldtes fare for øvrige personer, der opholdt sig i nærheden af ejendommen, ligesom der voldtes væsentlig skade på ejendommen og adskillige omkringliggende ejendomme. T1 var herudover skyldig i tre tilfælde af kørsel i frakendelsestiden. T1 havde endvidere overtrådt fyrværkeriloven, idet han i 2009 med henblik på videresalg havde erhvervet 310 raketter, der ikke var sikkerhedsgodkendt, ligesom han opbevarede

konsumfyrværkeri, alt under skærpende omstændigheder med tilsigtet økonomisk fordel. T1 blev endvidere fundet skyldig i at have ført en varebil belæsset med farligt gods i form af lovligt og ulovligt fyrværkeri uden at opfylde kravene til transport heraf. T1 blev endelig fundet skyldig i overtrædelse af fyrværkeriloven ved at have erhvervet 1.000 kanonslag, som han opbevarede på en nærmere angivet adresse, og ved med henblik på videresalg at have opbevaret konsumfyrværkeri, alt under skærpende omstændigheder. Han havde endvidere med henblik på videresalg erhvervet 10 luftbomber og 54 ulovlige kanonslag, ligesom han havde opbevaret konsumfyrværkeri svarende til en nettoeksplosivmængde på ca. 50 kg, alt under skærpende omstændigheder med tilsigtet økonomisk fordel. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at de tiltalte havde gjort sig skyldige i medvirken til produktion af kanonslag og opbevaring af materialer hertil i et boligområde uden at have haft tilladelse hertil. Der blev endvidere lagt vægt på farligheden og på den betydelige skade, der skete som følge af produktionen/opbevaringen. Der blev herudover på den ene side lagt vægt på, at to mennesker var omkommet som følge af den ulovlige produktion, og på den anden side, at de omkomne selv havde haft en vis andel i produktionen. For T2's vedkommende blev der endvidere lagt vægt på, at han mod betaling 5-7 gange havde bistået ved produktionen af kanonslag.

TfK 2007.523Ø: T1 og T2 straffet med 2 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved en morgen på Nørreport Station i København at have tildelt en mand, de mødte her, flere slag, spark og skubbet ham, hvorved han faldt ned på togskinnerne, hvorefter de hindrede ham i at komme op på perronen ved at tildele ham spark, selvom der var et S-tog på vej til perronen. T1 var tidligere straffet i 2002 for vold, og T2 var tidligere straffet flere gange for vold. Der blev ved straffens udmåling for begge de tiltalte i skærpende retning lagt vægt på forholdets karakter og grovhed (dissens for fængsel i 3 år).

TfK 2007.684Ø: T straffet med en tillægsstraf på 2 år og 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved på Nørreport Station i København at have skubbet en mand ned på skinnerne foran et S-tog, der i det samme øjeblik kom kørende, hvorefter toget kørte hen over manden, der pådrog sig en flænge i panden samt hudafskrabninger på begge arme og ben. T var tidligere straffet i 2004 for bl.a. medvirken til røveriforsøg og overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, og i 2006 tidligere straffet for bl.a. røveri med en fællesstraf på 8 måneders fængsel og en bøde på 10.000 kr. Der blev ved strafudmålingen i skærpende retning bl.a. lagt vægt på, at T på hensynsløs måde skubbede manden ned på skinnerne foran et S-tog, og at der herved opstod en livstruende situation, idet S-toget ikke havde mulighed for at standse, men kørte over manden, der slap med en flænge i panden og hudafskrabninger på arme og ben. Der blev i skærpende retning også lagt vægt på, at T tidligere var straffet for personfarlig kriminalitet (dissens for fængsel i 2 år og 9 måneder).

4.3.2.2. *Straffelovens § 252, stk. 2 og 3*

Bestemmelsen i straffelovens § 252, stk. 2, om den, der på hensynsløs måde forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom, anvendes aktuelt ikke i praksis, idet adgangen til at fastsætte, hvilke sygdomme der skal være omfattet af § 252, stk. 2, jf. stk. 3, ikke er udnyttet for tiden.

Bestemmelsen behandles derfor ikke nærmere her.

4.4 **Straffelovens § 253 om bl.a. flugtbilisme**

4.4.1 Lovgivning og forarbejder

Efter straffelovens § 253, stk. 1, straffes den, som, uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller opofrelse for sig selv eller andre, undlader (1) efter evne at hjælpe nogen, der er i øjensynlig livsfare, eller (2) at træffe de foranstaltninger, som af omstændighederne kræves til redning af nogen tilsyneladende livløs, eller som er påbudt til omsorg for personer, der er ramt af skibbrud eller anden tilsvarende ulykke. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil 2 år.

Efter bestemmelsens stk. 2 straffes den, der overtræder stk. 1 i forbindelse med flugt fra et færdselsuheld, hvorved nogen er tilføjet betydelig personskade. Strafferammen er fængsel indtil 2 år.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, lød straffelovens § 253 således:

”Med Bøde eller Hæfte indtil 3 Maaneder straffes den, som, uagtet det var ham muligt uden særlig Fare eller Opofrelse for sig selv eller andre, undlader

1) efter Evne at hjælpe nogen, der er i øjensynlig Livsfare, eller

2) at træffe de Foranstaltninger, som af Omstændighederne kræves til Redning af nogen tilsyneladende livløs, eller som er paabudt til Omsorg for Personer, der er ramt af Skibbrud eller anden tilsvarende Ulykke.”

I år 2001 ændredes ”hæfte” til ”fængsel” som følge af afskaffelse af hæftestrafen, jf. kapitel 2, afsnit 1.1. Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004* ændredes strafferammens maksimum fra fængsel i 3 måneder til fængsel i 2 år. Lovændringen var baseret på Straffelovrådet anbefaling i betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer. Af betænkningen fremgår følgende om Straffelovrådets overvejelser vedrørende bestemmelsen, jf. betænkningens side 817 f.:

”4.4.1. Efter straffelovens § 253 straffes med bøde eller fængsel indtil 3 måneder den, som, uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller opofrelse for sig selv eller andre, undlader (1) efter evne at hjælpe nogen, der er i øjensynlig livsfare, eller (2) at træffe de foranstaltninger, som af omstændighederne kræves til redning af nogen tilsyneladende livløs, eller som er påbudt til omsorg for personer, der er ramt

af skibbrud eller anden tilsvarende ulykke. Om bestemmelsen kan henvises til Den kommenterede straffelov s. 312 ff.

Når bortses fra ændringerne som følge af hæftestrafens afskaffelse, jf. lov nr. 433 af 31. maj 2000, har § 253 været uændret siden borgerlig straffelovs ikrafttræden i 1933. Om forarbejderne kan henvises til Straffelovskommissionens betænkning af 1912, § 249 samt s. 230. Der kan endvidere henvises til Torps betænkning af 1917, forl.l. § 31, stk. 1, nr. 2 og 3, samt s. 27, og Straffelovskommissionens betænkning af 1923, forsl.l. § 36, nr. 2 og 3, samt sp. 408 f. Endelig kan henvises til Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, sp. 3385 (§ 252).

4.4.2. Ved sin gennemgang af § 253 i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse foreslog Straffelovrådet strafferammens maksimum hævet til 6 måneders fængsel, sml. s. 169:

”Medens det med hensyn til de foran nævnte færelidker [§§ 250-252] forekommer klart, at strafmaksimum kan nedsættes, må det overvejes at forhøje maksimum i § 253. ... § 253 er i retspraksis i nogle tilfælde blevet foretrukket frem for § 250 i sager om flugtbilister, og det kan da synes ejendommeligt, at der gælder et så lavt strafmaksimum som 3 måneders hæfte, når forholdet efter færdselslovens § 117, stk. 4, jfr. § 9, kan medføre indtil 1 års fængsel under skærpende omstændigheder ... Når strafferammen i § 253 skal ændres ved hæftestrafens afskaffelse, vil straffelovrådet finde det naturligt at foreskrive straf af bøde eller fængsel indtil 6 måneder.”

I tilslutning til ovenstående bemærkes, at overtrædelse af færdselslovens § 9 (nu § 9, stk. 1) straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år, jf. færdselslovens § 117, stk. 5, 1. pkt.”

Der ses ikke i forarbejderne til lovændringen at være givet anvisninger vedrørende det konkrete udmålingsniveau inden for strafferammen.

Ved lov nr. 498 af 17. juni 2008 indsattes et nyt stk. 2:

”Stk. 2. Med fængsel indtil 2 år straffes den, som overtræder stk. 1 i forbindelse med flugt fra et færdselsuheld, hvorved nogen er tilføjet betydelig personskade.”

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår bl.a., jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5705:

”Den foreslåede bestemmelse har til formål at skærpe straffen i de groveste tilfælde af flugt fra et færdselsuheld med personskade.

Bestemmelsen indebærer, at der indsættes et nyt stykke i straffelovens § 253, hvorefter overtrædelse af § 253 i forbindelse med flugt fra et færdselsuheld, hvorved

nogen er tilføjet betydelig personskade, straffes med fængsel indtil 2 år. Bøde udgår således af strafferammen for så vidt angår overtrædelser af denne karakter.

Det tilsigtes hermed, at straffen i de pågældende sager som udgangspunkt skal være en frihedsstraf i niveauet 2-3 måneders ubetinget fængsel. Straffen kan dog efter omstændighederne gøres betinget, f.eks. hvis den pågældende selv er kommet til skade og som følge af en choktilstand forlader uheldsstedet uden at yde den fornødne hjælp.

Ved flugt fra et færdselsuheld forstås, at den pågældende trafikant enten ikke er standset eller nok er standset, men herefter har forladt uheldsstedet uden at yde hjælp til den eller de tilskadekomne.

Ved betydelig personskade forstås dels situationer, hvor den tilskadekomne er i øjensynlig livsfare eller tilsyneladende livløs, jf. § 253, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, 1. led, dels situationer, hvor den tilskadekomne (i øvrigt) er pådraget betydelig skade på legeme eller helbred, jf. § 253, stk. 1, nr. 2, 2. led, jf. færdselslovens § 9, stk. 2, nr. 1, som affattet ved dette lovforslag.

Begrebet »betydelig skade på legeme eller helbred« skal herved forstås i overensstemmelse med det skadesbegreb, der har udviklet sig i praksis efter straffelovens § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse. Den foreslåede bestemmelse i § 253, stk. 2, vil således f.eks. typisk omfatte skader, der medfører varigt men, kraniebrud og lårbensbrud, men ikke f.eks. ukomplicerede armbrud.

For at bestemmelsen kan finde anvendelse kræves det, at gerningsmanden har haft det fornødne forsæt. Det fornødne forsæt kan f.eks. foreligge, hvis gerningsmanden har vidst, at en person, der var indblandet i uheldet, har pådraget sig betydelig skade (f.eks. i tilfælde, hvor gerningsmanden standser og konstaterer, at der er tale om alvorlige skader, og herefter forlader uheldsstedet uden at yde hjælp), eller hvis gerningsmanden som følge af omstændighederne ved uheldet må have anset dette for overvejende sandsynligt.

Det bemærkes, at det ikke er en forudsætning for anvendelsen af bestemmelsen, at færdselsuheldet kan tilregnes gerningsmanden som uagtsomt, således at denne tilfælde kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 249.”

Ved lov nr. 290 af 27. februar 2021, der trådte i kraft den 1. marts 2021, foretoges en sproglig ændring af bestemmelsen med henblik på at få mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet efter bestemmelsen.

Vedrørende det forudsatte straffniveau fremgår følgende af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 18:

”Med lovforslaget forudsættes det, at straffen for flugtbilisme efter straffelovens § 253, stk. 2, skærpes med 50 pct. i forhold til den straf, der i dag ville blive idømt for en tilsvarende overtrædelse.

Forslaget indebærer således eksempelvis, at en overtrædelse af straffelovens § 253, stk. 2, der i dag ville blive straffet med 2 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt skal straffes med 3 måneders fængsel, og at en overtrædelse, der i dag ville blive straffet med 3 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt skal straffes med 5 måneders fængsel.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

4.4.2 Praksis

4.4.2.1. *Straffelovens § 253, stk. 1*

Fra nyere retspraksis vedrørende straffelovens § 253, stk. 1, kan der bl.a. henvises til Vestre Landsrets dom af 17. marts 2021 (TfK 2021.569V), hvor T blev straffet med 20 dages betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 253, stk. 1, nr. 1. T fik en tidlig morgen besøg af F, der var meget påvirket. Efter nogen tid gik F i krampe. Kramperne varede ca. 1 minut, hvorefter F blev ukontaktbar og ikke svarede på T's spørgsmål eller reagerede på, at hun skubbede til ham. T forklarede, at hun troede, at F var epileptiker, og at han sov. Hun tog herefter til fysioterapeut. Da hun kom tilbage, sad F på samme måde, som da hun forlod ham, og T slog da alarm. Det blev efterfølgende konstateret, at F var død, og at dødsårsagen var amfetaminforgiftning. T blev tiltalt for overtrædelse af § 253, stk. 1, nr. 1, ved i et tidsrum på ca. 7 timer at have undladt efter evne at hjælpe F, der var i øjensynlig livsfare, idet han var gået i kramper og ikke var kontaktbar, alt hvorved han efterfølgende afgik ved døden. T blev fundet skyldig, idet det blev lagt til grund, at hun måtte have været klar over, at F under og umiddelbart efter krampeanfaldet befandt sig i øjensynlig livsfare, og at hun uden særlig fare eller opofrelse kunne have tilkaldt hjælp. T blev straffet med fængsel i 20 dage, der blev gjort betinget.

4.4.2.2. *Straffelovens § 253, stk. 2*

Straffelovens § 253, stk. 2, anvendes i sager, hvor gerningspersonen overtræder § 253, stk. 1, i forbindelse med flugt fra et færdselsuheld, hvor nogen er tilføjet betydelig personskade.

Som anført ovenfor, blev straffelovens § 253, stk. 2, indsat ved lov nr. 498 af 17. juni 2008.

Det blev i den forbindelse forudsat, at straffen i sager om overtrædelse af § 253, stk. 2, som udgangspunkt skulle være en frihedsstraf i niveauet 2-3 måneders ubetinget fængsel. Det var

dog samtidig anført, at straffen efter omstændighederne kunne gøres betinget, f.eks. hvis den pågældende selv er kommet til skade og som følge af en choktilstand forlader uheldsstedet uden at yde den fornødne hjælp.

Som ligeledes anført ovenfor er straffelovens § 253, stk. 2, senest ændret ved lov nr. 290 af 27. februar 2021, hvor straffen blev skærpet med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Det betyder, at overtrædelser af bestemmelsen, som tidligere blev straffet med 2-3 måneders fængsel, nu som udgangspunkt skal straffes med fængsel i 3-5 måneder. Lovændringen trådte i kraft den 1. marts 2021.

Ved gennemgang af trykt retspraksis kan det konstateres, at der ikke foreligger domme vedrørende overtrædelse af § 253, stk. 2, begået efter den seneste skærpelse.

Det er derfor ikke muligt på det foreliggende grundlag at fastslå, om domstolene udmåler straffe i overensstemmelse med de tilkendegivelser om strafniveauet, der er angivet i forarbejderne til de nugældende regler.

For så vidt angår det tidligere strafniveau (dvs. fra før skærpelsen ved lov nr. 290 af 27. februar 2021) kan der henvises til følgende domme, hvor straffen blev udmålt til fængsel i mellem 60 dage og 3 måneder:

TfK 2011.470Ø: T straffet med bl.a. 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 253, stk. 2, jf. stk. 1, uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249 og overtrædelse af færdselsloven under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, idet T kørte ind i en rundkørsel mod rødt lys, hvorved han påkørte en dreng, der krydsede vejen i en fodgængerovergang, hvilket bevirkede, at drengen pådrog sig betydelig skade. T forlod efterfølgende stedet, selvom drengen lå på uheldsstedet og var tilføjet betydelig personskade, ligesom T undlod at underrette politiet. T gjorde sig senere skyldig i spirituskørsel med en blodalkoholpromille på mindst 0,75. I byretten blev T straffet med 60 dages fængsel og en tillægsbøde på 7.500 kr. Landsretten, der tillige fandt T skyldig i yderligere et tilfælde af fremkørsel mod rødt lys, fastsatte straffen til 60 dages fængsel og en bøde på 8.500 kr.

U 2019.1283V: T straffet med 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 253, stk. 2, jf. stk. 1, uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249 og overtrædelse af færdselsloven ved om natten i en bil at have påkørt en person, der gik i rabatten, og som pådrog sig betydelige skader, hvorefter T undlod at standse. Landsretten anførte, at det er forudsat i forarbejderne til straffelovens § 253, stk. 2, fra 2008, at straffen som udgangspunkt skal være en frihedsstraf i niveauet 2-3 måneders ubetinget fængsel, men at straffen dog efter

omstændighederne kan gøres betinget. Landsretten fandt på den baggrund, og under henvisning til at påkørslen havde fundet sted midt om natten på en mørk landevej, at straffen skulle fastsættes til fængsel i 3 måneder. Der var ikke holdepunkter for at antage, at der ved revisionen af straffelovens regler om samfundstjeneste skulle ske en lempelse af straffen i denne type sager, hvor forurettede var påført betydelige fysiske skader, og tiltalte var fundet skyldig i en forsætlig handling. Straffen skulle derfor som udgangspunkt være ubetinget. Der forelå ikke omstændigheder, der kunne begrunde en fravigelse fra dette udgangspunkt, og straffen blev derfor gjort ubetinget.

U 2023.1186H: T straffet med 3 måneders fængsel og en tillægsbøde for navnlig overtrædelse af færdselslovens § 253, stk. 2, ved som passager i en bil at være flygtet fra et færdselsuheld, hvor en cyklist blev tilføjet betydelig skade. Ved straffastsættelsen henviste Højesteret til forarbejderne til lov nr. 498 af 17. juni 2008, hvor det er angivet, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen som udgangspunkt skulle være en frihedsstraf i niveauet 2-3 måneders ubetinget fængsel. Efter grovheden af flugtforholdet tiltrådte Højesteret, at T skulle straffes med fængsel i 3 måneder. Straffen indeholdt tillige straffen for overtrædelser af lovgivningen om euforiserende stoffer, som T også var skyldig i (små mængder hash og kokain til eget brug). Straffen var en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestrafte.

4.5 Konklusion

Konklusion vedrørende sager om kørsel

Som det fremgår af afsnit 4.1.1, 4.2.1, 4.3.1 og 4.4.1 ovenfor, er der i 2021 sket skærpelse af straffene for overtrædelse af straffelovens §§ 241, 249, 252 og 253, når overtrædelserne sker i forbindelse med kørsel. Der er i den forbindelse givet anvisninger i forarbejderne om strafudmålingsniveauet for visse typetilfælde af overtrædelser.

For så vidt angår *straffelovens § 241*, om uagtsomt manddrab, er der på nuværende tidspunkt ikke afsagt trykte domme vedrørende forhold begået efter den seneste skærpelse.

Det er derfor ikke muligt at fastslå, om domstolene udmåler straffe i overensstemmelse med de tilkendegivelser om straffniveauet, der er angivet i forarbejderne til den seneste skærpelse, i sager, hvor forholdet er begået under særligt skærpende omstændigheder efter straffelovens § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt. (de allergroveste tilfælde).

For så vidt angår sager om grovere tilfælde af uagtsomt manddrab efter § 241, 1. pkt. (mellemtilfældene), har Højesteret i en dom fra 2018 fastslået, at uagtsomt manddrab begået under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, når der er tale om kørselsfejl af en vis grovhed, som udgangspunkt skal straffes med fængsel i mindst 60 dage. Udvalget vurderer,

at Højesteret herved har fulgt de anvisninger, der er angivet i forarbejderne til ændringen af § 241, 2. pkt., i 2010, hvor det ved skærpelsen af straffen for særligt hensynsløs kørsel forudsattes, at skærpelsen ville få ”en vis afsmittende betydning” for domstolenes strafudmåling i de mere alvorlige sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, hvor der foreligger et mere subjektivt dadelværdigt forhold (mellemtilfældene). Udvalget bemærker dog, at et mindretal i Højesteret – under henvisning til omstændighederne i den konkrete sag – fandt, at straffen burde fastsættes til 3 måneders fængsel.

For så vidt angår *straffelovens* § 249, om uagtsom legemsbeskadigelse, omfatter praksisgengangen tre relevante domme vedrørende forhold begået efter den seneste skærpelse i 2021. I sagerne er straffene udmålt til fængsel mellem 1 år og 1 år og 9 måneder.

I dommen, der resulterede i 1 års fængsel (TfK 2022.145Ø), var tiltalte dømt for bl.a. uagtsom legemsbeskadigelse under særligt skærpende omstændigheder, jf. *straffelovens* § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt., i forbindelse med spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, ved at have ført bil med en promille på 2,18 og foretaget et venstresving, hvorved der skete sammenstød med en modkørende personbil, og en passager pådrog sig skader i form af et brækket brystben og brækkede ribben.

Udvalget vurderer, at udmålingen af straffen i denne sag er i overensstemmelse med de tilkendegivelser, der er angivet i forarbejderne til skærpelsen af § 249 i 2021, hvorefter et tilfælde af uagtsom legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel (som i den pågældende sag) som udgangspunkt straffes med 1 års fængsel.

I en anden dom, der resulterede i 1 år og 2 måneders fængsel, blev der på den ene side lagt vægt på forurettedes skader (kraniebrud, hjerneblødninger og hjerneskade), at T var frakendt førerretten, da han kørte, og at T tidligere var dømt for kørsel i frakendelsestiden og dømt for kørsel under påvirkning af kokain. I formildende retning lagde byretten vægt på den lave mængde THC, der blev fundet i T’s blod, og at påkørslen skete med relativt lav hastighed.

I den tredje dom, hvor straffen blev udmålt til 1 år og 9 måneders fængsel, havde tiltalte ført bil i hashpåvirket tilstand og med en hastighedsoverskridelse på over 100 pct., og selv om han var meddelt kørselsforbud på grund af epilepsi, hvorved han havde påkørt en anden bilist med meget alvorlig personskaade til følge. Det blev lagt til grund, at der var tale om særligt hensynsløs kørsel, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4. Endvidere blev tiltalte fundet skyldig i nogle færdselslovsovertrædelser begået ved to andre episoder samt i trusler og fornærmelig tiltale mod to

betjente efter straffelovens § 119, stk. 1, og § 121. Tiltalte var tidligere straffet for bl.a. vold, spirituskørsel og narkokørsel.

Det er udvalgets vurdering, at domstolene også i disse sager har fulgt lovgivers anvisninger vedrørende strafniveauet. Det bemærkes i den forbindelse, at byretten i den sidstnævnte sag henviste til, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 249 ved vanvidskørsel ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 blev fordoblet, herunder i grove tilfælde, der ifølge lovbemærkningerne tidligere var blevet straffet med fængsel fra 8 måneder til 1 år. I den foreliggende sag var der tale om en sådan grov overtrædelse.

For så vidt angår *straffelovens § 252, stk. 1*, om forsætlig fareforvoldelse, er der på nuværende tidspunkt ligeledes kun afsagt en enkelt trykt dom vedrørende et forhold begået efter den seneste skærpelse i 2021.

I den pågældende sag (TfK 2022.102V) fastsatte landsretten straffen til 2 års fængsel som fællesstraf med en tidligere dom på 30 dages betinget fængsel for i 9 tilfælde at have udsat andre trafikanter for nærliggende fare efter straffelovens § 252, stk. 1. Fareforvoldelsen skete i forbindelse med narkokørsel efter færdselslovens § 54, stk. 1, i frakendelsestiden, jf. færdselslovens § 117 a, stk. 1. Kørslen foregik over en længere strækning, hvor den tiltalte blev eftersat af politiet, og modkørende bilister måtte undvige for at undgå at blive påkørt. Den tiltalte blev derudover straffet for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 164, stk. 1, ved at have forklaret, at det var en anden person, der havde ført bilen. Den tiltalte var tidligere straffet flere gange for narkokørsel.

Udvalget vurderer, at udmålingen af straffen i denne sag er i overensstemmelse med de tilkendegivelser, der er angivet i forarbejderne til skærpelsen af § 252, stk. 1, i 2021, hvorefter straffen for forsætlig fareforvoldelse i forbindelse med færdselslovsovertrædelser skal skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Den relativt langvarige straf af fængsel i 2 år må i den forbindelse ses i lyset af de konkrete – herunder relativt skærpende – omstændigheder, der forelå i den pågældende sag (9 tilfælde af fareforvoldelse under eftersættelse, samtidig narkokørsel, samtidig kørsel i frakendelsestiden, tidligere straffet for narkokørsel og overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1, til samtidig pådømmelse).

For så vidt angår *straffelovens § 253, stk. 2*, om flugtbilisme, er der på nuværende tidspunkt ikke afsagt trykte domme vedrørende forhold begået efter den seneste skærpelse i 2021.

Det er i ovenstående flere gange anført, at det ikke er muligt for udvalget at drage konklusioner vedrørende strafniveauet, eller om domstolene følger lovgivers anvisninger. Det bemærkes i

den forbindelse, at der efter praksisgennemgangen ikke er grundlag for en antagelse om, at domstolene ikke skulle følge lovgivers anvisninger på området for uagtsomt manddrab, uagtsom legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse begået i forbindelse med kørsel eller flugt-bilisme.

5. Afsluttende bemærkninger

Dette kapitel er overordnet inddelt i tre hovedafsnit om henholdsvis manddrab, vold og uagtsomme forbrydelser mv. Konklusionerne for udvalgets undersøgelse findes under hvert af disse afsnit i henholdsvis afsnit 2.3 (manddrab), afsnit 3.3 (vold) og afsnit 4.5 (uagtsomme forbrydelser mv.).

For så vidt angår afsnittet om vold er konklusionen i afsnit 3.3 en helt overordnet, samlet konklusion på tværs af de forskellige voldstyper. For en mere detaljeret gennemgang af udvalgets konklusioner for hver enkelt voldstype henvises til delkonklusionerne i afsnit 3.2.3 (§ 244), 3.2.5 (§ 245) og 3.2.7 (§ 246).

Kapitel 9

Uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold mv.

1. Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 264 d findes i straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser og vedrører uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder af privat karakter. Bestemmelsen lyder:

”§ 264 d. Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, som uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person.

Stk. 2. Foreligger der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 3 år.”

Omfattet af beskyttelsen af ”private forhold” i bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., 1. led, er bl.a. interne familieforhold, seksualforbindelser, sygdom, stof- eller spiritusmisbrug, selvmord og selvmordsforsøg, mens oplysninger om uddannelse, erhverv og arbejde derimod normalt ikke vil være omfattet. Oplysninger om, at en person har begået et strafbart forhold, falder antagelig uden for beskyttelsen, hvorimod oplysninger om, at den pågældende har været offer for en forbrydelse, afhængig af det strafbare forholds karakter kan falde indenfor. Beskyttelsen gælder i forhold til både rigtige og urigtige oplysninger om de pågældende private forhold. Beskyttelsen i bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., 2. led, skal efter forarbejderne og retspraksis fortolkes snævert. Bestemmelsen omfatter eksempelvis billeder af ofre for ulykker, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 115 som fremsat, side 3 f.

Beskyttelsen angår identificerbare enkeltpersoner, herunder afdøde personer. Beskyttelsen antages også at omfatte private foreningers private forhold.

Begrebet ”videregivelse” omfatter videregivelse i enhver form og både privat og offentlig videregivelse. Den blotte forevisning af billeder er ikke omfattet, medmindre forevisningen indebærer, at der videregives en meddelelse vedrørende en andens private forhold, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 115 som fremsat, side 4.

Straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser blev gennemgribende revideret ved lov nr. 89 af 29. marts 1972, hvorved der bl.a. indsattes en række nye bestemmelser i kapitlet, herunder

§ 264 d. Bestemmelsen var dog delvist en videreførelse af de hidtil gældende bestemmelser i § 263, stk. 1, nr. 3 og 4.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, fandtes i § 263, stk. 1, nr. 3, en bestemmelse om offentlig meddelelse om privatlivet tilhørende forhold. Den dagældende bestemmelse lød:

”§ 263. Med Bøde eller Hæfte indtil 6 Maaneder straffes den, som krænker nogens Fred

[...]

- 3) ved offentlig Meddelelse om Privatlivet tilhørende Forhold, som med rimelig Grund kan forlanges unddraget Offentligheden.”

Ved *lov nr. 87 af 15. marts 1939* nyaffattedes § 263, stk. 1, hvorved beskyttelsen mod offentlig meddelelse om privatlivet tilhørende forhold udvidedes og opdeltes i to numre i § 263, stk. 1:

“*Stk. 1.* Med Bøde eller Hæfte indtil 6 Maaneder straffes den, som krænker nogens Fred

[...]

- 3) ved offentlig Meddelelse om nogens rent private hjemlige Forhold,
- 4) ved offentlig Meddelelse om andre Privatlivet tilhørende Forhold, som med rimelig Grund kan forlanges unddraget Offentligheden.”

For så vidt angik meddelelse om rent private hjemlige forhold fandt man, at anvendelsesområdet var tilstrækkeligt begrænset ved, at der skulle være tale om en fredskrænkelse. For så vidt angik andre privatlivet tilhørende forhold, fandt man derimod, at det kunne være rigtigt at tage med i betragtning, om den pågældende meddelelse med rimelig grund kunne forlanges unddraget offentligheden, jf. Rigsdagstidende 1938-39, tillæg A, spalte 3780.

Som nævnt ovenfor blev straffelovens kapitel 27 gennemgående revideret ved *lov nr. 89 af 29. marts 1972*. Ved lovændringen blev bl.a. den hidtil gældende § 263 ophævet, og i stedet indsattes en række nye bestemmelser, herunder § 264 d. Bestemmelsen blev affattet således:

”§ 264 d. Med bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan

forlanges unddraget offentligheden. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person.”

Lovforslaget var baseret på Straffelovrådets betænkning nr. 601/1971 om privatlivets fred, og bestemmelsen svarede til den af Straffelovrådet foreslåede § 264 c. I lovforslagets bemærkninger, jf. Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 559, henvises der således til bemærkningerne til denne bestemmelse på side 62-63 i betænkningen. Heraf fremgår bl.a., at bestemmelsen til dels svarede til de hidtil gældende regler i § 263, stk. 1, nr. 3-4, men dog havde et bredere anvendelsesområde end disse bestemmelser. Om udvidelsen af anvendelsesområdet fremgår bl.a. følgende af Straffelovrådets betænkning, side 62:

”Som nævnt ovenfor s. 53 har straffelovrådet fundet behov for ved siden af den gældende beskyttelse mod offentlig omtale eller billedgengivelse af private forhold at give mulighed for at ramme udbredelse af billeder taget under sådanne omstændigheder, at det på forhånd er klart, at en offentliggørelse vil virke overordentlig krænkende. Som det fremgår af det tidligere anførte, har straffelovrådet forudsat, at den foreslåede udvidelse af straffebestemmelsen fik et meget snævert anvendelsesområde. Man har markeret det snævre anvendelsesområde med ordene: »billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden«.

Medens der i de gældende regler kræves »offentlig meddelelse« har man i udkastet udvidet bestemmelsen til at omfatte »den, der uberettiget videregiver«. Medens man naturligvis ikke kan straffe personer, der på legal måde kommer under vejrs med andres personlige forhold eller – f.eks. i forbindelse med bekendtskab – i besiddelse af billeder af andre under rent private forhold, kan man opstille et værn imod, at sådanne oplysninger og billeder videregives til udenforstående med den risiko for videre udbredelse, der ligger heri. Uden for straffebestemmelsen vil fortsat falde den blotte forevisning af billeder for andre.

[...]

Udtrykket »meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold« skal ses i sammenhæng med ordet »uberettiget«, og der er ikke tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til de gældende regler vedrørende »rent hjemlige forhold« og »andre privatlivet tilhørende forhold, som med rimelig grund kan forlanges unddraget offentligheden«.

Straffelovens § 264 d er herefter ændret ved *lov nr. 257 af 10. april 2018*, der trådte i kraft den 15. april 2018, hvor der indsattes et stk. 2 med ordlyden:

”Stk. 2. Foreligger der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 3 år.”

Lovændringen skete som led i udmøntningen af udspillet ”Skærpet indsats mod digitale sexkrænkelser” og byggede på Straffelovrådets anbefaling i betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser. Lovændringen havde til formål at skærpe straffen for overtrædelse af § 264 d begået under særligt skærpende omstændigheder.

Om det hidtidige strafniveau fremgår følgende af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingsstidende 2017-18, tillæg A, L 115 som fremsat, side 3 f.:

”2.2. Skærpelse af straffen for videregivelse af oplysninger om private forhold mv.

2.2.1. Gældende ret

[...]

2.2.1.3.

Strafferammen i straffelovens § 264 d er bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 264 d fastsættes af domstolene på baggrund af en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i den enkelte sag. Som følge af de forskelligartede forhold, der omfattes af bestemmelsen, varierer de konkrete udmålte straffe for overtrædelse af bestemmelsen.

Det fremgår af betænkningens side 103, at der i 2011 til 2015 blev afgjort 106 straffesager, hvor straffelovens § 264 d var hovedforholdet. Der blev i lidt under halvdelen af sagerne straffet med fængsel, heraf blev otte sager afgjort med ubetinget fængsel.

Det bemærkes, at det fremgår af Rigsadvokatens Meddelelse af 5. maj 2017 om digitale sexkrænkelser, at udgangspunktet for strafpåstanden er fængsel, men at den konkrete strafpåstand skal afhænge af sagens nærmere omstændigheder. Det fremgår endvidere, at der – når der er tale om, at et eller nogle få nøgenbilleder deles f.eks. via internettet – skal tages udgangspunkt i en strafpåstand på fængsel i 30-40 dage. Er der tale om mange billeder, er karakteren af billederne grovere, eller er videregivelsen sket i et større omfang, skal der nedlægges påstand om en skærpet straf, ligesom der undtagelsesvist kan nedlægges påstand om en lavere straf, f.eks. hvis tiltalte er under 18 år, og der er tale om videregivelse af et enkelt billede, som ikke har en grov karakter, til en eller få personer.”

På side 103-109 i betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser fremgår bl.a. følgende om det dagældende strafniveau for overtrædelse af § 264 d:

”2.5.2. Straf

2.5.2.1. Retspraksis mv.

Straffelovens § 264 d beskytter altovervejende enkeltpersoner, og strafferammen er bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Ifølge bilag 7 blev der i perioden 2011 til 2015 afgjort 106 straffesager, hvor straffelovens § 264 d var hovedforholdet. Der blev i lidt under halvdelen af sagerne straffet med fængsel, heraf blev otte sager afgjort med ubetinget fængsel med en gennemsnitlig straffelængde på mellem 17 og 56 dages fængsel. Den gennemsnitlige bødestraf for overtrædelse af bestemmelsen var ca. 2.500 kr. til 3.500 kr.

Fra nyere trykt retspraksis om straffelovens § 264 d kan nævnes UfR 2016.3125 Ø, hvor T som pensioneret polititjenestemand efter sin pensionering udgav en bog om opklaringen af syv drabssager, herunder en sag hvor A var gerningsmand. I bogen blev der bl.a. givet oplysninger om A's følelsesmæssige reaktioner under afhøringen af ham, herunder at A begyndte at græde, var ophidset og helt usammenhængende, samt om fund af stærkt pornografisk materiale med pædofile undertoner hos A. Selvom A i bogen var omtalt som B, var det som følge af øvrige oplysninger i bogen let at identificere A som gerningsmanden. T fandtes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 264 d og idømtes 6 dagbøder á 550 kr.

Der kan endvidere henvises til TfK 2008.499 Ø, hvor tre ansvarshavende redaktører på nogle dagblade og et ugeblad samt fire journalister på disse blade blev straffet for overtrædelse af straffelovens § 264 d i anledning af nogle artikler, hvoraf det fremgik, at en kendt tv-vært havde ophævet eller var ved at ophæve samlivet med sin mand. Grundlaget for artiklerne var, at hun havde erhvervet en ejendom alene i nærheden af parternes fælles bolig. Landsretten bemærkede bl.a., at tv-værten ikke havde fremlagt sit privatliv, herunder sine ægteskabelige forhold, for medierne således, at medierne derved kunne være i god tro om hendes holdning til den omtvistede omtale. De tre ansvarshavende redaktører blev herefter hver straffet med 20 dagbøder á 500 kr., mens de fire journalister, der havde skrevet artiklerne, hver blev straffet med 10 dagbøder á 500 kr. De tre ansvarshavende redaktører blev endvidere hver in solidum med de ansvarlige journalister dømt til at betale tv-værten en tortgodtgørelse på 20.000 kr.

Der kan ligeledes henvises til TfK 2005.709/1 Ø, hvor T via internettet havde sendt nøgenbilleder til flere personer af en kvinde, han tidligere var kommet sammen med, og samtidig havde sendt en pornografisk tekst, som gav indtryk af, at det var kvinden, som sendte billeder og tekst. T blev i medfør af straffelovens § 264 d straffet med 20 dages fængsel.

Der kan endvidere henvises til TfK 2003.239/2 Ø, hvor T fremsendte oplysninger om sin tidligere ægtefælle A's forhold til sine børn, forhold til tidligere ægtefæller, sygdomme, arbejdsforhold og kæresteforhold til en stor del af beboerne i to boligblokke, som lå ved A's bopæl, og til A's daværende arbejdsgiver og kolleger. T blev straffet med 10 dagbøder á 200 kr.

Ved Østre Landsrets dom gengivet i FED 2001.2520 Ø blev en journalist C og chefredaktør D, der begge var ansat på ugebladet U, fundet skyldige i at have overtrådt straffelovens § 264 d ved på forsiden og i en artikel i U at have bragt omtale af, at journalisterne A og B var kærestes, selv om A og B tidligere over for U udtrykkeligt havde frabedt sig offentlig omtale af deres forhold. C blev straffet med

10 dagbøder á 500 kr. og D blev straffet med 15 dagbøder á 1.000 kr. C og D skulle in solidum betale 20.000 kr. i tortgodtgørelse til hver af sagsøgerne, A og B.

Der kan endelig henvises til UfR 1999.177 V, hvor T scannede 7 nøgenbilleder af sin tidligere hustru H og lagde dem ind på sin hjemmeside på internettet med en angivelse af hendes personnummer, adresse og telefonnummer og med en stærkt krænkende tekst til hvert billede. T idømtes ubetinget hæfte i 20 dage.

2.5.2.2. Straf ved videregivelse på internettet mv.

Straffelovrådet finder, at videregivelse af oplysninger om andres private forhold på internettet generelt kan indebære privatlivskrænkelser af en alvor, som ikke tidligere er set. Oplysninger på internettet kan spredes meget vidt og meget hurtigt og kan i praksis være vanskelige og i visse tilfælde næsten umulige at få slettet igen. Der er dermed en større risiko for store skadevirkninger og mere vedvarende krænkelser, end der f.eks. er ved krænkelser gennem trykte aviser, tidsskrifter eller bøger eller gennem æterbårne medier, og den samlede effekt af dette kan være foruroligende stor.

Straffelovrådet finder på denne baggrund, at der bør være mulighed for i tilfælde af særligt skærpende omstændigheder af videregivelse af oplysninger om andres private forhold at idømme en højere straf end fængsel i 6 måneder. Rådet finder således, at straffen for særligt grove overtrædelser af § 264 d bør kunne stige til fængsel i 2 år. Rådet lægger herved bl.a. vægt på, at strafferammen for blufærdighedskrænkelse efter § 232 (af personer over 15 år) er bøde eller fængsel indtil 2 år.

I de tilfælde, hvor der i kommercielt og/eller journalistisk øjemed offentliggøres oplysninger vedrørende en andens private forhold, som er fremkommet ved en overtrædelse af § 263 eller § 264, vil der i almindelighed være tale om uberettiget udnyttelse som nævnt i § 264 c, således at strafferammerne i §§ 263 og 264 finder tilsvarende anvendelse. Der vil dermed også under særligt skærpende omstændigheder være mulighed for at idømme op til 6 års fængsel.

Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor et massemedie har udnyttet oplysninger, der er fremkommet ved uberettiget indtrængen i et datasystem, jf. det gældende § 263, stk. 2, og rådets forslag til § 263, stk. 1. Under særligt skærpende omstændigheder kan også den videre udnyttelse af oplysningerne straffes med op til 6 års fængsel, jf. straffelovens § 264 c, jf. § 263, stk. 3. Det vil også gælde den udnyttelse, der måtte have bestået i ikke at offentliggøre oplysninger (f.eks. oplysninger om anvendelse af betalingskort), men i at lokalisere en person f.eks. med henblik på at iagttage eller fotografere den pågældende og eventuelle ledsagere.

Straffelovrådet foreslår på denne baggrund en ny skærpet sidestrafferamme for overtrædelser af § 264 d, når der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer er tale om særligt skærpende omstændigheder. Den skærpede sidestrafferamme vil f.eks. kunne finde anvendelse på udbredelse i en større kreds via internettet, herunder på sociale medier.

Straffelovrådet overvejer om en skærpet sidestrafferamme har bl.a. baggrund i den seneste tids udvikling i relation til digitale sexkrænkelser, herunder navnlig når billederne/videoerne videregives på internettet. Sådanne krænkelser bør give anledning til overvejelser om strafskærpelse for på den måde at understrege alvoren af handlingerne. Selv om der kan ligge mange forskellige motiver bag en digital sexkrænkelser – lige fra videregivelse ud fra et hævnmotiv til blot ubetænksomhed – vil det i alle tilfælde kunne være særdeles ydmygende for de forurettede, ligesom det i mange tilfælde vil have vidtrækkende psykologiske konsekvenser for disse.

Straffelovens § 264 d om videregivelse af oplysninger om en andens private forhold straffes som anført med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, og blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. Udbredelse af børnepornografi straffes efter § 235 med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år.

Dette betyder, at strafmaksimum for digitale sexkrænkelser er fængsel i indtil 2 år, jf. straffelovens § 232 og § 264 d, jf. § 88, stk. 1. Hvis forurettede er under 18 år, er forholdet omfattet af straffelovens § 235, stk. 1, hvor strafmaksimum også som udgangspunkt er fængsel i 2 år, men hvor der under særligt skærpende omstændigheder kan straffes med fængsel indtil 6 år. Det kan ikke udelukkes, at der kan forekomme tilfælde, hvor strafmaksimum i medfør af § 232, 2. led, vil være 4 år, fordi der er tale om billeder eller videoer med et seksuelt, men ikke pornografisk, indhold af et barn under 15 år. Det bemærkes imidlertid, at videregivelse af pornografiske billeder, der straffes efter § 235, hvor strafmaksimum er fængsel i 2 år, som det klare udgangspunkt bør føre til en strengere straf end videregivelse af nøgenbilleder uden et pornografisk indhold, og det forhøjede strafmaksimum i § 232, 2. led, må på den baggrund antages sjældent at få afgørende betydning for den straf, som udmåles i den konkrete sag, idet dette strafmaksimum er begrundet med, at § 232 supplerer de mere alvorlige bestemmelser om seksuelt forhold til barn under 15 år, og det er således forbeholdt grovere overtrædelser.

Der foreligger kun få trykte afgørelser om det konkrete straffniveau for sager om digitale sexkrænkelser eller lignende omfattet af § 264 d og § 232. I TfK 2014.641 Ø blev en person idømt ubetinget fængsel i 40 dage for medvirken til blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232, jf. § 23, og for overtrædelse af straffelovens § 264 d. Den domfældte havde uberettiget videregivet links til private fotos af seksuelt indhold af sin ekskone til adskillige personer på en sexchat. Han havde herudover i et enkelt tilfælde oplyst hendes identitet til en anden mand, hvilket medførte, at den pågældende kontaktede hende.

I TfK 2013.627 Ø blev en person idømt ubetinget fængsel i 6 måneder for medvirken til blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og overtrædelse af straffelovens § 264 d, jf. § 23, medvirken til udbredelse af børnepornografisk materiale efter straffelovens § 235, stk. 1, jf. § 23, samt for besiddelse af børnepornografisk materiale efter straffelovens § 235, stk. 2. Den domfældte blev fundet skyldig i uden samtykke fra de pågældende at have lagt billeder af 11 kvinder, heraf 3 kvinder under 18 år, ud på en hjemmeside, hvor billederne blev eller skulle blive manipuleret, så de kom til at fremstå som utugtige eller pornografiske. Den domfældte blev

endvidere fundet skyldig i at videregive kontaktoplysninger på i hvert fald en af de piger, som var afbilledet, hvilket medførte henvendelser til den pågældende. Han blev endelig fundet skyldig i at have besiddet 1.450 fotografier og 45 film omfattet af straffelovens § 235, stk. 2.

Baggrunden for den begrænsede landsretspraksis vedrørende digitale sexkrænkelser eller lignende overtrædelser af straffelovens § 232 og § 264 d skønnes dels at være, at der er tale om et relativt nyt fænomen, dels at der ikke i alle tilfælde af digitale sexkrænkelser har været rejst tiltale eller er domfældt efter begge bestemmelser. Rigsadvokaten har imidlertid i november 2015 udarbejdet en intern videnspakke til anklagemyndigheden om it-kriminalitet.

Det fremgår af denne videnspakke, at der i sager om digitale sexkrænkelser skal rejses tiltale efter både straffelovens § 232 og § 264 d. Rigsadvokaten forventer på den baggrund, at anklagemyndighedens strafpåstand og domstolens straffastsættelse vil afspejle forbrydelsens karakter og grovhed, herunder at der både er tale om en krænkelse af seksuel karakter og om videregivelse af private billeder/videoer.

Anklagemyndigheden har i øvrigt på nuværende tidspunkt fokus på sager om digitale sexkrænkelser. Sager om blufærdighedskrænkelser på internettet er således medtaget i Rigsadvokatens oversigt over anklagerfaglige fokusområder i retspraksis, og dette indebærer bl.a., at retspraksis skal følges med fokus på straffniveauet.

På baggrund af den sparsomme landsretspraksis og anklagemyndighedens fokus på, at der rejses tiltale efter både straffelovens § 232 og § 264 d, og at strafpåstanden afspejler dette, er det vanskeligt at slå fast, hvad straffniveauet er eller vil blive ved et typisk tilfælde af digital sexkrænkelser. Det bemærkes i den forbindelse, at det er svært at definere et typisk tilfælde, idet de konkrete omstændigheder i sagerne kan være vidt forskellige, herunder i relation til karakteren og antallet af billedet eller billederne, til omfanget af udbredelsen, til om billedet er ledsaget af tekst, og til om forholdet er begået med et hævnmotiv, ligesom forholdene i vidt omfang også begås af og mod personer under 18 år.

Det er navnlig i forhold til unge lovovertrædere mere end tvivlsomt, hvorvidt alene en strafskærpelse er den mest hensigtsmæssige måde at søge at opnå en adfærd ændring og herved begrænse denne form for kriminalitet, der i et vist omfang er et udslag af, at der formentlig i stigende grad er eller har været en tendens til at sende nøgenbilleder mv. af sig selv til f.eks. en kæreste. Særligt i forhold til de unge vil det formentlig på den baggrund være nærliggende at supplere en konsekvent retsforfølgning med en oplysningsindsats, som sikrer viden om, at videregivelse af seksuelle/pornografiske billeder eller videoer er strafbart, og at det har vidtrækkende konsekvenser for de forurettede for forbrydelserne. Straffelovrådet har i den forbindelse noteret sig regeringens udspil om en skærpet indsats mod digitale sexkrænkelser, der blev præsenteret i februar 2017.

Straffelovrådets forslag om en skærpet sidestrafte ramme på fængsel indtil 2 år for overtrædelser af straffelovens § 264 d er begrundet i de alvorlige skadevirkninger og mere vedvarende krænkelser, der er forbundet med videregivelse af oplysninger

eller billeder om andres private forhold på internettet, fordi oplysningerne eller billederne kan spredtes meget vidt og hurtigt, og i praksis kan være vanskelige og i visse tilfælde næsten er umulige at få slettet igen.

Forslaget hænger som anført ovenfor i høj grad sammen med den udvikling, der er set inden for kriminalitetstypen digitale sexkrænkelser, og det er således også hensigten, at den skærpede sidestrafferamme vil finde anvendelse på mere alvorlige tilfælde af denne type kriminalitet, herunder hvor gerningsmanden har videregivet billeder/videoer af særlig krænkende karakter, i et stort omfang, på internettet eller af et stort antal forurettede.

Digitale sexkrænkelser er som nævnt typisk også omfattet af § 232 om blufærdighedskrænkelser, der har et strafmaksimum på 2 års fængsel. Idet § 232 omfatter en bred vifte af krænkelser af en vis grovere karakter, herunder visse berøringer af seksuel karakter, er det imidlertid Straffelovrådets vurdering, at straffen for digitale sexkrænkelser efter gældende retspraksis som udgangspunkt må forventes at blive udmålt som en frihedsstraf i den lavere ende af strafferammen i § 232.

Det er på baggrund af den meget betydelige krænkelser, som digitale sexkrænkelser kan indebære, Straffelovrådets opfattelse, at det kan give anledning til tvivl om, hvorvidt de straffe, der efter gældende praksis udmåles i sager om digitale sexkrænkelser efter §§ 232 og 264 d, i de groveste tilfælde i tilstrækkeligt omfang afspejler forbrydelsens grovhed, når de sammenlignes med straffniveauet for andre krænkelser.

For de fleste mennesker udgør nøgenbilleder, herunder billeder og videoer af den pågældende i seksuelle situationer noget meget privat og intimt. Udbredelse af fotografisk materiale i form af nøgenbilleder og lignende mod den afbildedes vilje må således antages som udgangspunkt at blive opfattet som særdeles indgribende og krænkende af den afbildede. Det gælder særligt, hvis materialet er udbredt i en bred kreds eksempelvis via internettet, hvor den krænkedes mulighed for at fjerne materialet er stærkt begrænset, og hvor der derfor er tale om en vedvarende krænkelser. Efter Straffelovrådets opfattelse bør grove digitale sexkrænkelser således anses som meget alvorlige privatlivskrænkelser, der omfattes af den foreslåede § 264 d, stk. 2, og af § 232. Straffelovrådet forudsætter således også, at der for sådanne grove krænkelser vil være grundlag for at udmåle straffe, som ligger noget højere end den straf, der må forventes at blive udmålt efter de gældende bestemmelser i §§ 232 og 264 d. Hensigten med rådets forslag er således, at der skal udmåles straffe på et niveau, som afspejler forbrydelsens karakter og grovhed, herunder at der både er tale om en krænkelser af seksuel karakter og af privatlivets fred, og som er egnede til at virke afskrækkende på potentielle gerningsmænd.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at et strafmaksimum på 2 års fængsel er passende i forhold til at rumme alle alvorlige tilfælde af overtrædelse af § 264 d, herunder digitale sexkrænkelser af den type, hvor gerningsmanden for eksempel på basis af et datalager udbreder mange billeder/videoer af forskellige personer. Ligeledes er et sådant maksimum efter rådets opfattelse passende afbalanceret i forhold til straffelovens strafferammer i øvrigt. Sidstnævnte hensyn er imidlertid i vidt omfang et

spørgsmål af mere politisk karakter. Det bemærkes i øvrigt, at strafmaksimum vil være 6 år, hvis forholdet er begået mod personer under 18 år, og der foreligger særligt skærpende omstændigheder, herunder udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter, jf. § 235, stk. 1, 2. pkt.

Det bemærkes, at Straffelovrådet ikke finder behov for at tilkendegive noget udgangspunkt for det konkrete straffniveau efter § 264 d. Bestemmelsen omfatter så forskelligartede forhold, at det i de konkrete tilfælde er op til domstolene at udmåle enten en bøde- eller frihedsstraf, der står mål med den begåede forbrydelse.”

Justitsministeren fulgte i første omgang Straffelovrådets anbefaling og fremsatte forslag om indsættelse af et stk. 2 i straffelovens § 264 d med et strafmaksimum på 2 års fængsel. På baggrund af tilkendegivelserne under udvalgsbehandlingen af lovforslaget fremsatte justitsministeren dog et ændringsforslag til lovforslaget, der indebar, at bestemmelsens strafmaksimum fastsattes til 3 års fængsel. Af bemærkningerne til ændringsforslaget, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg B, betænkning over L 115, side 2, fremgår:

”Til nr. 2

Det følger af lovforslagets § 1, nr. 2, at strafmaksimum i det foreslåede § 264 d, stk. 2, fastsættes til 2 års fængsel.

I lyset af de tilkendegivelser, der er fremkommet under lovforslagets behandling, finder Justitsministeriet, at strafmaksimum i det foreslåede § 264 d, stk. 2, i stedet bør fastsættes til 3 års fængsel.

Der er herved ikke tilsigtet nogen ændring i de forudsætninger med hensyn til strafudmålingen, som fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.”

De strafpositioner, som fremgår af bemærkningerne til det oprindelige lovforslag, er således på trods af den efterfølgende ændring af strafferammen i det foreslåede stk. 2 relevante. Vedrørende den foreslåede ordning fremgår følgende af lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 115 som fremsat, side 6 og 8 f.:

”2.2.3. Den foreslåede ordning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag om en skærpet sidestrafferamme i straffelovens § 264 d. Det foreslås på den baggrund at indsatte et stk. 2 i § 264 d med et strafmaksimum på fængsel indtil 2 år, som skal omfatte overtrædelser af bestemmelsen begået under særligt skærpende omstændigheder, herunder grovere sager om digitale sexkrænkelser.

Dette indebærer bl.a., at sager, hvor gerningsmanden har videregivet nøgenbilleder eller -videoer, og dette materiale enten har haft en særlig krænkende karakter, er udbredt i et stort omfang, herunder på internettet, er udbredt i et stort antal eller

består af et stort antal forurettede, omfattes af den foreslåede sidestrafferamme i stk. 2.

Derimod vil videregivelse af nogle få billeder i en mindre kreds – uanset at videregivelsen sker via internettet – ikke blive omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 2, og sådanne tilfælde vil således fortsat skulle bedømmes efter den gældende bestemmelse i § 264 d med et strafmaksimum på fængsel indtil 6 måneder. Det gælder dog ikke, hvis der er tale om et særligt krænkende billede, f.eks. fordi det er af seksuel eller pornografisk karakter.

Der lægges i forlængelse heraf op til, at der sker en forhøjelse af straffen for de overtrædelser af § 264 d, der efter forslaget omfattes af den foreslåede stk. 2. Det forudsættes i den forbindelse, at der skal ske en gennemgående forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene. På baggrund af den variation, som de forskelligartede sager om overtrædelse af straffelovens § 264 d, herunder digitale sexkrænkelser, har, er det ikke muligt at angive et bestemt straffniveau. Som eksempel kan dog nævnes, at der med forslaget lægges op til, at en sag om en digital sexkrænkelse i form af udbredelse af et eller få nøgenbilleder på internettet i en større kreds af personer vil skulle straffes med mindst 60 dages fængsel.

Den konkrete fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

[...]

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

[...]

Til nr. 2

[...]

Forslaget til § 264 d, stk. 2, indebærer en skærpet sidestrafferamme, hvorefter det bliver muligt at straffe overtrædelser af § 264 d med fængsel i indtil 2 år, når der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Uberettiget udbredelse af oplysninger om en andens private forhold til en større kreds på internettet vil ikke nødvendigvis i sig selv betyde, at et sådant forhold skal henføres under den foreslåede sidestrafferamme i stk. 2. I almindelighed vil en sådan henførelse afhænge af karakteren af de oplysninger eller billeder, som videregives. Henførelse til det foreslåede stk. 2 vil f.eks. kunne ske, hvis forholdet vedrører oplysninger om eller billeder af seksuel karakter, eller hvis videregivelsen er

sket med økonomisk vinding for øje eller med særligt skademotiv eller lignende. Det kan dog ikke udelukkes, at videregivelse af oplysninger, der ikke har en sådan karakter, alene på grund af en meget omfattende udbredelse eksempelvis på internettet vil kunne være så krænkende, at der alene af den grund foreligger sådanne særligt skærpende omstændigheder, at forholdet bør henføres under den foreslåede skærpede sidestrafferamme i stk. 2.

Forslaget vil ofte være relevant i forhold til digitale sexkrænkelser, herunder i forhold til grovere tilfælde af denne type kriminalitet, navnlig hvor gerningsmanden har videregivet et eller flere billeder eller videoer af særlig krænkende karakter, hvor det er udbredt i et stort omfang, herunder på internettet, hvor der er udbredt et stort antal billeder eller videoer, eller hvor sagen vedrører et stort antal forurettede.

Der vil f.eks. være tale om billeder eller videoer af særlig krænkende karakter, der skal henføres til det foreslåede stk. 2, hvis det har pornografisk karakter, herunder hvis der foregår en seksuel aktivitet, uanset om en eller flere personer er afbildet. Omvendt vil billeder af en person, der poserer nøgen, fortsat i almindelighed skulle henføres til § 264, stk. 1.

Forslaget til stk. 2 vil endvidere i almindelighed omfatte tilfælde, hvor et enkelt nøgenbillede gøres offentligt tilgængeligt på internettet. Gøres billedet ikke offentligt tilgængeligt på internettet, men er delingen målrettet den afbildedes nærmeste eller daglige omgangskreds, herunder kolleger, skole- eller uddannelseskammerater eller familie, vil denne målrettede deling i sig selv kunne føre til, at der foreligger særligt skærpende omstændigheder. Omvendt vil deling af billedet i en mere snæver kreds skulle henføres til § 264 d, stk. 1.

Der vil også kunne tænkes tilfælde, hvor oplysningerne ikke har seksuel karakter, men vedrører andre forhold af privat karakter, f.eks. sygdom, politiske og økonomiske forhold, herunder insolvens, hvis uberettigede videregivelse – eventuelt med økonomisk vinding for øje eller andet skademotiv – vil kunne have betydelige skadevirkninger for den forurettede. Også i sådanne tilfælde vil der kunne foreligge sådan særligt skærpende omstændigheder, at straffastsættelsen bør ske efter den skærpede strafferamme i forslaget til § 264 d, stk. 2.

Det er med forslaget forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf for overtrædelse af straffelovens § 264 d, der ellers ville blive fastsat af domstolene. Dette indebærer eksempelvis, at en sag om en digital sexkrænkelse i form af udbredelse af et eller få nøgenbilleder på internettet i en større kreds af personer vil skulle straffes med mindst 60 dages fængsel.

Forslaget vil også gælde, selv om sager om digitale sexkrænkelser i forvejen kan straffes med indtil 2 års fængsel, jf. straffelovens § 232.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Den skærpede strafferamme forudsættes anvendt ved særligt grove overtrædelser af straffelovens § 264 d, uanset om den konkret forskyldte straf fastsættes til mindre end fængsel i 6 måneder. Ændringen er dog kun tilsigtet at skulle finde anvendelse på visse overtrædelser, der også i dag ville føre til udmåling af en fængselsstraf.”

Senere samme år foretoges endnu en ændring af straffelovens § 264 d, idet der ved *lov nr. 1719 af 27. december 2018*, der trådte i kraft den 1. januar 2019, foretoges en gennemgående revision af straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser, der havde til formål at styrke det strafferetlige værn mod krænkelser af privatlivets fred og mod ærekrænkelser, herunder ved at gennemføre en generel modernisering af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser. Lovændringen byggede i vidt omfang på Straffelovrådets betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser, men indeholdt tillige en række forslag til ændringer, som ikke stammede fra Straffelovrådets betænkning.

Ved lovændringen foretoges en sproglig ændring af straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt. bestående i, at ”den, der” ændredes til ”den, som”, der gav mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet efter bestemmelsen. Ved lovændringen hævedes bødeniveauet for overtrædelser af en række bestemmelser i straffelovens kapitel 27. Af bemærkningerne til lovændringen fremgår bl.a. følgende, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 20 som fremsat, side 31 f.:

”2.10.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag med hensyn til strafferammerne for freds- og ærekrænkelser, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Det bemærkes i den forbindelse, at Straffelovrådets forslag om en ny skærpet sidestrafferamme for overtrædelse af § 264 d er blevet gennemført ved lov nr. 257 af 10. april 2018, dog med den ændring, at sidestrafferammen i det indsatte stk. 2 indeholder hjemmel til fængsel indtil 3 år.

Med hensyn til straffniveauet for freds- og ærekrænkelser er Justitsministeriet også enig med Straffelovrådet i, at domstolene i sager, der har en sådan grovhed, at straffen bør være fængsel, gennemgående udmåler en fængselsstraf, der står i passende forhold til den begåede forbrydelse. For så vidt angår udmåling af fængselsstraf finder Justitsministeriet således ligesom Straffelovrådet ikke anledning til at foreslå ændringer i straffniveauet, ud over de forudsætninger vedrørende straffen for grove overtrædelser af straffelovens § 264 d, som blev gennemført ved lov nr. 257 af 10. april 2018.

For så vidt angår straffniveauet i sager, hvor en freds- eller ærekrænkelse straffes med bøde, er det imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at bødeniveauet i dag ikke i tilstrækkelig grad afspejler lovovertrædelsens grovhed.

Justitsministeriet finder således, at der er behov for en meget markant skærpelse af bødeniveauet.

På denne baggrund forudsættes det med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige straffniveau. Dette gælder både i sager mod enkeltpersoner, hvor bøderne i dag ofte er forholdsvis beskeden, ofte i størrelsesordenen fra 1.200 kr. op til 5.000 kr., og i sager mod juridiske personer, hvor straffen er markant højere, ofte i størrelsesordenen fra 25.000 kr. op til 45.000 kr.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige straffniveau. Det gælder også for de overtrædelser, hvor bøden udmåles efter medieansvarslovens § 26, stk. 2. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestraf til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Som eksempel på virkningen af en femdobling af bødestraf til chefredaktører sammenholdt med en tredobling af tortgodtgørelse kan nævnes, at en sag om en privatlivskrænkelse i dag kan tænkes at blive afgjort med en bøde på 20.000 kr. til chefredaktøren, ligesom den pågældende vil kunne dømmes til at betale en godtgørelse på 50.000 kr. sammen med en journalist, dvs. i alt 45.000 kr. skal betales af redaktøren. Med forslaget om femdobling af bødestraf og tredobling af tortgodtgørelsen vil samme sag efter de foreslåede lovændringer blive afgjort med en bøde på 100.000 kr. til chefredaktøren samt tortgodtgørelse på 150.000 kr., som evt. vil skulle betales sammen med en journalist. Dvs. 175.000 kr. skal betales af redaktøren.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Derimod lægges der med lovforslaget ikke op til at forhøje bødestrafte i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel. Der lægges således ikke op til, at bødestrafte i sager af den karakter, som der var tale om i Se og Hør-sagen, hvor en udgiver af et ugeblad blev idømt en bøde på 10.000.000 kr., skal forhøjes i forhold til i dag.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4-7, 9, 10 og 12 (forslag til straffelovens §§ 263, 263 a, 264, 264 a, 264 c, 264 d, 267 og 268), og bemærkningerne hertil.”

Endvidere ændredes i samme bestemmelse ”offentligheden” til ”en bredere offentlighed”. Der var herved tilsigtet en mindre udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde for så vidt angår nøgenbilleder, der er taget i det offentlige rum, se nærmere herom i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 20 som fremsat, side 19 f. og 56 f.

2. Praksis

Som det fremgår ovenfor, er straffen for overtrædelse af straffelovens § 264 d senest skærpet den 15. april 2018, hvor den skærpede sidestrafferamme i § 264 d, stk. 2, blev indsat, og den 1. januar 2019, hvor bødeniveauet for overtrædelse af § 264 d, stk. 1, blev tredoblet (henholdsvis femdoblet for massemediers ansvarshavende redaktørers vedkommende).

Nedenstående gennemgang omfatter nyere retspraksis, hvor overtrædelsen af § 264 d er begået både inden og efter disse strafskærpelser.

Gennemgangen er i øvrigt afgrænset således, at den bygger på trykt retspraksis, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 264 d uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, ligesom gennemgangen er afgrænset således, at den bygger på domme, hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, hvor andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 264 d, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens § 232 og § 264 d ved eksempelvis deling af et nøgenbillede. Disse domme er også nævnt i kapitlet om blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232.

Dommene er oplistet efter straffens længde.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier blev der i forarbejderne til lov nr. 1719 af 27. december 2018 forudsat en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige strafniveau. Der ses ikke at foreligge praksis herom efter lovændringen. Som anført i afsnit 1 omfatter gennemgangen ikke sager om fredskrænkelser begået ved uberettiget videregivelse af oplysninger eller billeder i medierne, idet disse typisk anlægges som private søgsmål af private som forurettede.

2.1 Praxis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 264 d, stk. 1

2.1.1 Sager, hvor forholdet er begået før straffeskærpelserne i 2018 og 2019

TfK 2018.1391V: T straffet med 5 dagbøder à 500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved til to personer at have videregivet en video af to piger, F1 og F2, der dansede kun iført trusser. T var 18 år på gerningstidspunktet. F1 forklarede bl.a. for retten, at videoen var lavet for sjov, mens pigerne var på efterskole, og at det ikke var meningen, at den skulle have været delt. Det blev i overensstemmelse med T's forklaring lagt til grund, at T havde sendt videoen til to personer, som han kendte, og som havde en familiemæssig relation til den ene af pigerne på videoen. Herefter og efter indholdet af videoen, der var af nogle sekunders varighed og viste en form for dans, hvor pigernes blottede bryster sås kortvarigt, fandt landsretten, at straffen passende kunne fastsættes til 5 dagbøder à 500 kr. Landsretten lagde tillige vægt på den tid, der var forløbet, siden forholdet var begået.

U 2018.2438V: T straffet med 5 dagbøder à 500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved at have delt en filmsekvens med en varighed på 56 sekunder via sin Facebook-profil og via Messenger i fem tilfælde. T var oprindeligt tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, idet personerne på filmsekvensen var 15 år gamle, og idet den der var enighed mellem anklagemyndigheden og T om, at den indeholdt seksuel aktivitet, der kunne kategoriseres som ”børnepornografi i kategori 2”. T kendte dog ikke de forurettede, og det var ikke bevist, at han via medier eller på anden måde havde fået kendskab til deres alder forud for, at han videresendte filerne med filmsekvensen. Landsretten anførte, at der var tale om en filmoptagelse af dårlig og sløret kvalitet. Ingen af deltagernes ansigter fremgik tydeligt på noget tidspunkt, og landsretten fandt, at det ikke ud fra de medvirkende personers udseende i øvrigt fremstod klart eller som overvejende sandsynligt, at de forurettede var under 18 år. Landsretten fandt, at det heller ikke på baggrund af de øvrige omstændigheder i filmsekvensen, herunder de medvirkendes stemmer, og indholdet af det, der blev sagt, kunne konstateres, at de forurettede var under 18 år, eller at dette fremstod som overvejende sandsynligt. Landsretten fandt det herefter ikke – og heller ikke under anvendelse af forsætsformen *dolus eventualis* – bevist, at T ved besiddelsen og delingen af filmsekvensen havde forsæt til at overtræde straffelovens § 235, og T blev frifundet herfor. Derimod fandt landsretten T skyldig i fire tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 264 d (ét forhold var forældet) og fem tilfælde af overtrædelse af § 232. På baggrund af filmsekvensens indhold, herunder navnlig at den kvindelige medvirkendes fulde navn blev nævnt i begyndelsen af filmsekvensen, fandt landsretten, at tiltalte i hvert fald må have anset det som overvejende sandsynligt, at de forurettede ikke ønskede optagelsen videregivet til andre, ligesom T's deling af filmsekvensen var egnet til at krænke blufærdigheden hos de forurettede. T blev dog frifundet for at have krænket blufærdigheden hos de personer, der have modtaget filmsekvensen, idet disse ifølge T enten selv havde anmodet om at få filmen tilsendt eller i hvert fald var bekendt med indholdet heraf.

TfK 2018.1150/3V: T straffet med 6 dagbøder à 400 kr. for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved uden F's viden at have taget et foto, der viste F iført T-shirt og g-strengstrusser, og at have videresendt dette via Snapchat til én person sammen med teksten: "Her har du et billede af F". Ifølge T's forklaring var fotoet taget, mens han lå på sengen i F's hjem i forbindelse med, at hun gjorde sig klar til at lægge sig til at sove. Fotoet var således taget under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden, jf. straffelovens § 264 d. Landsrettens flertal fandt endvidere T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232. Flertallet udtalte, at fotoet havde fokus på F's bagdel, og at det på fotoet kun kunne anes, at hun var iført g-strengstrusser. Fotoet havde set i sammenhængen en seksuel karakter af en sådan grovhed, at det havde været egnet til at krænke F's blufærdighed. T blev endvidere fundet skyldig i hæleri med hensyn til et tændstiketui i kobber. Efter en samlet vurdering blev straffen fastsat som anført. Der blev herved lagt vægt på karakteren af de begåede forhold.

U 2016.3125Ø: T straffet med 6 dagbøder à 550 kr. for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1). T, der var pensioneret polititjenestemand, havde udgivet en bog om en række drabssager, som han i sit virke havde deltaget i opklaringen af. Bogen indeholdt bl.a. udsagn om en af gerningspersonerne A's psykiske habitus og adfærd under afhøringer hos politiet, hvor han var mistænkt og senere sigtet for drab, og om fundet hos ham af stærkt pornografiske billeder med pædofile undertoner. Bl.a. fremgik, at han virkede uligevægtig, opfarende, rastløs og mærkelig, samt at han begyndte at græde og var usammenhængende. Landsretten fandt det ubetænkeligt at lægge til grund, at det måtte have stået klart for tiltalte, at den angivelige anonymisering, der alene bestod i at undlade gengivelse af A's navn og i stedet omtale ham som "B", var utilstrækkelig, når der hensås til de meget detaljerede oplysninger om den 7 år gamle drabssag, der i øvrigt blev givet i bogen. Da det endvidere kunne lægges til grund, at A ikke havde givet samtykke til udsagnene, og at videregivelsen af oplysningerne i øvrigt var uberettiget, fandt landsretten tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 264 d.

TfK 2003.239/2Ø: T straffet med 10 dagbøder à 200 kr. for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1), idet han til sin tidligere ægtefælle F's daværende arbejdsgiver og kollegaer samt til en stor del af beboerne i to boligblokke ved A's bopæl havde fremsendt breve med bilag, der indeholdt oplysninger om F's forhold til sine børn, forhold til tidligere ægtefæller, sygdomme, arbejdsforhold og kæresteforhold, herunder kopier af privatpersoners breve og e-mails sendt til og fra F. Byretten fastsatte straffen til 20 dagbøder à 500 kr., men landsretten nedsatte straffen til 10 dagbøder à 200 kr.

TfK 2019.584Ø: T1 straffet med 7 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232. T, der var 15 år på

gerningstidspunktet, havde via Facebook Messenger modtaget billeder af seksuel karakter af F af fra T2, der tidligere havde haft et forhold til forurettede, F (sagen blev for T2's vedkommende ikke anket til landsretten). T1 videregav de pågældende fotos til en veninde via Facebook Messenger. Videregivelsen kunne ikke anses for berettiget, og T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 d. Henset til T's meget unge alder og personlige forhold blev straffen fastsat som anført.

TfK 2005.712Ø: T1 og T2 straffet med 10 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232, idet de i forening uberettiget på internettet på chatlinjen ofir.dk under navne som "Liderlige Mette", "Frække Mette" og lignende gav udtryk for, at F ønskede sex med forskellige mænd, hvorefter de i adskillige tilfælde videregav hendes telefonnummer til mænd, der ønskede seksuel kontakt, og oplyste hvilke former for sex F var interesseret i, hvorefter de pågældende mænd, en enkelt af dem i en sjofel tone, kontaktede hende telefonisk for at få en aftale. Byretten fastsatte straffen til 10 dages ubetinget fængsel. Landsretten lagde til grund, at de tiltalte snarere havde handlet i stor tankeløshed end med en egentlig plan om at skade F, som de ikke kendte. Herefter og idet landsretten lagde vægt på, at F's telefonnummer kun var anvendt til chat på nettet og ikke lagt ud på en åben hjemmeside, sammenholdt med de gode personlige oplysninger, der forelå om de tiltalte, fandt landsretten det forsvarligt at gøre straffen betinget (dissens for at stadfæste byrettens dom).

TfK 2017.655V: T straffet med 10 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved via Instagram i forening med sin mindreårige lillesøster at have krænket blufærdigheden hos F, der var 13 år, idet T havde oprettet en falsk Instagram-profil i F's navn, hvorfra de uploadede fem billeder af F iført undertøj samt på to af billederne hendes nøgne bryster. T var 15 år på gerningstidspunktet. Under hensyn til billedernes karakter sammenholdt med de omstændigheder, hvorunder billederne var optaget, fandt landsretten, at billederne ikke var omfattet af straffelovens § 235, stk. 1, om udbredelse af børnepornografi.

TfK 2019.694V: T straffet med 10 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved at have sendt fire nøgenbilleder af den dengang 14- eller 15-årige F via Facebook til en chatgruppe. T havde forklaret, at han havde fundet billederne på en pornoside. Landsretten bemærkede, at billederne fremtrådte som private amatør-billeder, der var optaget i hjemlige omgivelser, og de viste F nøgen. Uanset sin benægtelse havde T derfor ikke haft grund til at gå ud fra, at han frit kunne videregive billederne uden F's samtykke. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af billederne, og at T var knap 17 år på gerningstidspunktet. Endvidere blev der lagt vægt på, at videregivelsen af billederne med navns nævnelse nok var sket inden for en lukket gruppe, men at

mange mennesker fik adgang til billederne, og at der derved var en betydelig risiko for yderligere spredning af billederne på internettet, hvilket kunne øge skadevirkningerne for F. T blev frifundet for overtrædelse af § 235, stk. 1, 1. pkt., idet det ikke fandtes bevist, at T vidste, at billederne var optaget, før F fyldte 18 år.

U 2018.2970V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved til F's mor at have fremsendt fire billeder af sin tidligere samlever, F, i tre forskellige seksuelle situationer, der åbenbart kunne forlanges unddraget offentligheden. T forklarede, at han og F havde boet sammen i en længere årrække, og at han sendte billederne 1-2 uger efter, at de var gået fra hinanden. T forklarede, at F ikke svarede på hans henvendelser, og at han sendte billederne til F's mor for at få en reaktion fra F og derved komme i kontakt med hende. Landsretten anførte, at optagelserne var sket med F's indforståelse, at billederne var sendt til F's mor og ikke var delt med andre, og at der efter oplysningerne i sagen ikke var risiko for, at billederne ville blive udbredt til andre. Under disse omstændigheder fandt landsretten, at straffen passende at kunne fastsættes som anført.

TfK 2017.486Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1). T, der intet forudgående kendskab havde til F, havde på en offentlig tilgængelig hjemmeside fundet nogle billeder af F. T videregav nogle af billederne ved at sende dem til en række personer i F's vennekreds, som tiltalte havde fundet frem til via F's Facebookprofil. På et af disse billeder havde F blottede bryster. Cirka 4 måneder herefter udarbejdede tiltalte en collage bestående af disse og nogle yderligere billeder, hvorpå man bl.a. så F let påklædt, og hvor tiltalte havde tilføjet teksten "Ask me dirty questions" og angivet F's Facebookprofil. Han uploadede denne collage på tre hjemmesider. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 14 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 20 dage, idet landsretten navnlig lagde vægt på, at T havde sendt billederne direkte til personer i F's vennekreds og efterfølgende tillige lagde billederne på flere hjemmesider med angivelse af F's Facebookprofil og en erotisk opfordrende tekst, der fremstår som lavet af hende selv. I vurderingen indgik herudover billedernes karakter og det forhold, at billederne allerede lå på en offentlig tilgængelig hjemmeside. Under henvisning til tiltaltes gode personlige forhold og lov nr. 152 af 18. februar 2015 fandt landsretten, at straffen kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2003.692/1Ø: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) ved uberettiget af have videregivet meddelelser vedrørende F's private forhold og blufærdighedskrænkelser af F efter § 232. T havde på internetsiden www.dating.dk under profilen "F" bl.a. oprettet følgende tekst: "Jeg er en 24-årig single, der søger en kæreste/elsker. Jeg har en del erfaring hvad angår fyre, så du behøves ikke at være erfaren for at komme

i kanen med mig. Jeg lærer dig en masse ting med min glatte våde mis!!! ... Jeg arbejder i øjeblikket hos Home Ejendomsmægler [...] som salgsassistent. Hvis dette har fanget din interesse så skriv eller ring eventuelt til mig, så aftaler vi at mødes. Du kan tro jeg er fræk – uh yea.”.

TfK 2005.709/1Ø: T straffet med 20 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) ved via internettet til indtil flere personer at have sendt billeder af F, som han tidligere var kommet sammen med, hvor hun var nøgen eller kun ganske let påklædt, ligesom han havde medsendt en pornografisk tekst, hvoraf det falskeligt fremgik, at det var F, som sendte billeder og tekst.

U 2018.567V: T, der var 17 år på gerningstidspunktet, straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232, idet T til en fest for de ansatte i en forlystelsespark på et toilet med sin mobiltelefon optog en snapchat-video af F1 og F2, mens de havde samleje på toilettet, hvorefter T uploadede videoen til My Story, hvorved han videregav filmen til hele sin vennekreds på My Story, der bestod af 100-150 personer. Henset til karakteren og omfanget af den krænkelse, som de forurettede havde været udsat for, idet videoen blev videregivet til 100-150 personer, fastsatte landsretten straffen til fængsel i 30 dage. Landsretten anførte, at udgangspunktet for en overtrædelse af den pågældende karakter er ubetinget fængsel, men under hensyn til T's alder og gode personlige forhold samt den udvidelse af anvendelsesområdet for samfundstjeneste, som blev gennemført ved lov nr. 152 af 18. februar 2015, fandtes det imidlertid forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.476/2V: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1), medvirken til blufærdighedskrænkelser, jf. § 232, jf. § 23, og trusler, jf. § 266. T havde på to internetadresser oprettet datingprofiler med personlige oplysninger og billeder af F, herunder oplyst hendes telefonnummer, hvilket medførte, at F i flere tilfælde blev kontaktet af mænd, der ønskede at have sex med hende, hvilket var egnet til at krænke hendes blufærdighed. T blev som anført endvidere fundet skyldig i trusler efter straffelovens § 266 ved i en sms-besked til F at have skrevet ”Jeg slår dig ihjel hvis jeg møder dig”. Byretten fastsatte straffen til 40 dages fængsel. Byretten lagde vægt på grovheden af forholdene, herunder de følger, som de falske profiler havde haft for F, og fandt efter lovovertrædelsens karakter ikke grundlag for at gøre straffen betinget. Landsretten tiltrådte efter forholdenes karakter og omfang udmålingen af straffen, men fandt bl.a. efter oplysningerne om T's gode personlige forhold, at det var forsvarligt undtagelsesvis at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.641Ø: T straffet med 40 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser, jf. § 232. T havde uberettiget via en sexchat til adskillige personer distribueret links, der gav adgang til private fotos med seksuelt indhold af sin ekskone F. T blev desuden fundet skyldig i medvirken til blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, jf. § 23, idet han i ét tilfælde havde oplyst, at kvinden på billederne var F, hvilket medførte, at en person kontaktede F, hvilket var egnet til at krænke F's blufærdighed. Under hensyn til grovheden af lovovertrædelserne, herunder at billederne blev videregivet til personer, der kunne opbevare og selv videregive disse, samt de følger, det havde haft for F, og uanset at T ikke tidligere var straffet, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2018.61Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) og blufærdighedskrænkelser efter § 232. Overtrædelserne af § 264 d bestod i, at T havde lagt 119 fotos og 4 filmfiler af sin ekskone F, på det sociale medie Google+, herunder under angivelse af hendes rigtige navn. Ca. 98 af fotografierne og 3 af videoklippene var af seksuel karakter, hvor billederne inkluderede nærbilleder af hendes kønsdele og bryster, og videoklippene inkluderede en samlejesituation, hvor F bl.a. sagde, at T ikke skulle filme. Overtrædelserne af straffelovens § 232 bestod i, at T havde krænket blufærdigheden hos F og medarbejdere i en virksomhed, som T havde givet adgang til billederne. Straffen fastsattes til fængsel i 60 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste, da sagen ikke var fremmet med tilstrækkelig hurtighed fra anklagemyndighedens side.

TfK 2017.1052Ø: T straffet med 4 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1), blufærdighedskrænkelser, jf. § 232, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og hacking, jf. § 263, stk. 2. Tiltalte havde via mail videregivet intime nøgenbilleder af en kvinde, F, til lederen af en børneinstitution, hvor F var i praktik, samt til direktøren i den virksomhed, hvor F's kæreste var i praktik, ligesom T på hegnen til F's praktikplads havde ophængt flere laminerede intime nøgenbilleder af F. Endvidere afleverede T i en postkasse billederne i en kuvert tilstilet en person sammen med et brev fra F, skrevet af T, med en opfordring til seksuelt samvær. Endelig havde T hacket F's mailprogram og læst flere mails. Byretten udmålte straffen til 5 måneders fængsel. Efter karakteren af de begåede forhold, herunder at de rundsendte billeder efter det oplyste ikke var lagt på internettet, nedsatte landsretten straffen til fængsel i 4 måneder, som blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for 3 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2018.1400Ø: T straffet med 5 måneders fængsel for én overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1), en række blufærdighedskrænkelser efter § 232 og overtrædelser af § 263, stk. 2 (hacking). T havde bl.a. videregivet billeder af F1 på en pornografisk hjemmeside, hvor der i en mappe på hjemmesiden fremgik billeder af F1 samt billeder af en pornomodel, der til

forveksling lignede F1, således at man ville tro, at alle billederne forestillede F1, ligesom der endvidere var påført hendes fulde navn og cpr-nummer på billederne. T havde desuden skaffet sig adgang til to tidligere kæresters, F2 og F3's, personlige papirer bl.a. via F2's NemID. Herudover havde han i fem tilfælde med skjult kamera optaget sit seksuelle samkvem med F2, F4 og F5. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 måneder. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 5 måneder, idet retten bl.a. lagde vægt på sagens karakter og omfang, herunder at der var tale om adskillige systematiske krænkelser, hvor tiltalte gennem en længere periode havde udnyttet og misbrugt sin it-tekniske viden til at begå alvorlige og krænkede lovovertrædelser.

U 2015.2561H: T straffet med 6 måneders fængsel for besiddelse af og medvirken til udbredelse af seksuelle fotografier af tre personer under 18 år (børnepornografi), jf. straffelovens § 235, stk. 1 og 2, jf. § 23, medvirken til uberettiget videregivelse af billeder af et antal unge kvinder, jf. straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1), jf. § 23, og medvirken til blufærdighedskrænkelse, jf. § 232, jf. § 23. For Højesteret angik sagen alene spørgsmål om fastsættelse af tortgodtgørelse for krænkelserne. Tiltalte havde lagt billeder af 11 kvinder, herunder tre under 18 år, på en hjemmeside, hvor billederne blev manipuleret, således at de kom til at fremstå som utugtige eller pornografiske, og blev udbredt til brugerne af internetsiden, herunder med henblik på, at brugerne af internetsiden fik udløsning på billederne og lagde nye billeder heraf på internetsiden. Endvidere videregav tiltalte i hvert fald i et tilfælde kontaktoplysninger på en af de piger, som var afbilledet.

2.1.2 Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærperne i 2018 og 2019

Der ses kun at foreligge en enkelt trykt dom vedrørende overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 1, begået efter skærperne i 2018 og 2019:

TfK 2022.477V: T straffet med 10 dagbøder à 750 kr. for overtrædelse af straffelovens § 264 d ved over en periode på fire dage fra sin offentlige Twitter-profil at have gengivet et opslag på Twitter, der viste billeder af A og B, hvor B's hoved var sløret i forbindelse med et voldeligt overfald på B. Disse omfattede bl.a. et billede, hvor B var tvunget ned på knæ for at kysse foden på A. Landsretten fandt, at opslaget viste den person, som knælede foran en anden, under sådanne krænkende omstændigheder, at det åbenbart kunne forlanges unddraget en bredere offentlighed, og at T havde indset dette. Efter T's egen forklaring blev det lagt til grund, at der var stor bevågenhed om sagen, da han re-tweetede opslaget, og det blev derfor ikke tillagt betydning, at ansigtet på B var sløret, idet han under de konkrete omstændigheder umiddelbart kunne genkendes i visse kredse i offentligheden. Byretten udmålte straffen som anført og lagde ved straffastsættelsen vægt på sagens karakter. Landsretten fandt straffen passende.

2.1.3 Sager om overtrædelser begået af redaktører og journalister ved massemedier

Der ses af og til sager om overtrædelse af § 264 d ved uberettiget videregivelse af billeder eller oplysninger i medierne.

Fra trykt retspraksis kan henvises til følgende to domme, der begge vedrører forhold begået inden lov nr. 1719 af 27. december 2018, hvormed der tilsigtedes en markant forhøjelse af bødeniveauet.

Det bemærkes, at forbrydelserne i straffelovens kapitel 27 bortset fra §§ 266-266 b er som udgangspunkt undergivet privat påtale. I en række sagstyper, herunder i sager om overtrædelse af straffelovens § 264 d, kan offentlig påtale dog bl.a. ske efter forurettedes anmodning, jf. straffelovens § 275, stk. 2, nr. 1. Forurettede kan således vælge i stedet at anlægge sagen som en privat straffesag, hvilket har været tilfældet i de to sager gengivet i dette afsnit.

TfK 2008.499Ø: T1, T3 og T6 (ansvarshavende redaktører) straffet med 20 dagbøder à 500 kr., og T2, T4, T5 og T7 (journalister) straffet med 10 dagbøder à 500 kr., for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1). Se og Hør, B.T. og Ekstra Bladet havde bragt artikler med oplysninger om, at F, der var en kendt studievært, havde købt bolig alene. Artiklen i Se og Hør var baseret på oplysninger fra tingbogen og understøttet af fotos optaget af en fotograf fra Se og Hør. Artiklerne i B.T. og Ekstra Bladet havde tilsvarende indhold, idet artiklen i B.T. dog endvidere var understøttet af den yderligere oplysning, at den villa, som F ejede sammen med sin mand, var sat til salg. Landsretten fandt, at læsere af omtalen i Se og Hør og B.T. ikke kunne være i tvivl om, at det centrale i disse mediers omtale var meddelelsen om, at F havde ophævet eller var i færd med at ophæve samlivet med sin mand, herunder at F i denne forbindelse havde erhvervet egen bolig, selvom samlivsophævelsen ikke udtrykkelig blev nævnt. Omtalen i Ekstra Bladet refererede direkte til samlivsophævelse såvel på forsiden, i overskrift som i artikelteksten. Landsretten fandt, at de tre mediers omtale af F's samlivsophævelse med sin mand indebar en videregivelse af meddelelse om private forhold, som omfattes af straffelovens § 264 d. Det forhold, at tingbogsoplysninger om ejendomserhvervelser var offentligt tilgængelige og kunne anvendes i journalistisk øjemed fandtes ikke at kunne føre til en anden vurdering. Landsretten fandt endvidere, at omtalen af en sket eller nært forestående samlivsophævelse havde været uberettiget i forhold til F. Landsretten bemærkede i den forbindelse bl.a., at der ikke forelå samtykke, og at selvom F som kendt studievært i TV-udsendelser måtte tåle nogen offentlig omtale af sin person, fandtes omtalen af samlivsophævelsen ikke at indgå i en sammenhæng eller anledning, hvor F – eller hendes mand – selv havde givet anledning hertil, eller hvor oplysningens offentliggørelse af andre grunde findes berettiget. Landsretten lagde vægt på, at hun ikke kunne anses for at have fremlagt sit privatliv, herunder sine ægteskabelige forhold, for medierne således, at medierne derved kunne have været i god tro om hendes holdning til den omtvistede omtale. Dommen er afsagt med dissens.

U 2005.123Ø: T1 (chefredaktør) straffet med en bøde på 40.000 kr., og T2 og T3 (journalister) straffet med en bøde på 15.000 kr. for overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1) fastsat efter medieansvarslovens § 26, stk. 2. De tiltalte var ansat på et ugeblad, hvor de i to numre havde bragt artikler inkl. fotos om A's og B's private forhold samt om A's tidligere private forhold til C uden de pågældendes samtykke. T2 og T3 havde forfattet artiklerne. A og B var offentligt kendte personer og var henholdsvis træner og spiller i samme tophåndboldklub. T1 havde desuden efterfølgende medvirket i et tv-program, hvor han havde omtalt A og B ved navn. Sagen var en privat straffesag anlagt af A og B. Landsretten lagde til grund, at indholdet af artiklerne og udtalelserne i tv-programmet ubestridt vedrørte forhold af privat karakter, jf. straffelovens § 264 d, og at de indstævnte ikke havde samtykket i offentliggørelsen af artiklerne mv. Det måtte endvidere lægges til grund, at T1, T2 og T3 med sikkerhed måtte gå ud fra, at A og B ikke ville give samtykke til eller være indforstået med, at artiklerne mv. blev offentliggjort. Endelig lagde landsretten til grund, at hverken artiklerne eller udtalelserne havde noget med sportslige spørgsmål at gøre, men reelt alene fokuserede på A's og B's personlige forhold. På denne baggrund fandt landsretten, at den vidtgående ytringsfrihed, som generelt må komme pressen til gode af hensyn til dennes mulighed for på rimelig måde at udfylde rollen som offentlighedens kontrol- og informationsorgan, ikke i det foreliggende tilfælde – ud fra en afvejning af hensynet til A og B – kunne føre til, at offentliggørelsen af artiklerne mv. kunne anses for berettiget, jf. straffelovens § 264 d, eller i øvrigt berettiget i medfør af Menneskerettighedskonventionens artikel 10. Straffene fandtes at skulle fastsættes efter medieansvarslovens § 26, stk. 2. Som skærpende omstændighed lagde landsretten vægt på, at T1, T2 og T3 var bekendt med A's og B's holdning til oplysninger i ugebladet om deres privatliv, de tiltaltes kendskab til en tidligere dom mellem A og samme ugeblad og endelig på oplysningerne om ugebladets oplagstal og læserkreds. Straffen blev fastsat som en sumbøde, jf. medieansvarslovens § 26, stk. 2 in fine.

2.2 Praxis vedrørende overtrædelser af straffelovens § 264 d, stk. 2

TfK 2021.1175V: T straffet med 60 dages fængsel for overtrædelse af navnlig straffelovens § 264 d, stk. 2, jf. stk. 1, og § 232 ved at have uploadet 8 billeder af F til en pornohjemmeside, hvoraf man på 5 af billederne kunne se F's kønsdele eller bagdel, sammen med F's fulde navn. F havde forklaret, at hun havde haft et seksuelt forhold med T, men at hun ikke havde delt nogenbilleder med T, og at hun ikke havde givet tilladelse til at dele billederne. Efter karakteren og antallet af de billeder, som var lagt på pornohjemmesiden med angivelse af F's navn, og hvoraf det fremgik, at billederne var set 3.302 gange, fastsatte landsretten straffen som anført. Landsretten lagde herunder vægt på den strafskærpelse, der var forudsat i lov nr. 257 af 10. april 2018. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.472V: T straffet med en tillægsstraf på 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 2, jf. stk. 1, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved i en periode fra maj til september 2020 at have delt fire videoer af F med pornografisk indhold. Videoerne var delt på en pornografisk hjemmeside. T var tidligere straffet i 2021 med 7 måneders fængsel og bøder for anden kriminalitet, og straffen blev derfor fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til disse straffe. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på den strafskærpelse, der var forudsat ved lov nr. 257 af 10. april 2018.

TfK 2020.827V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 2, jf. stk. 1, og blufærdighedskrænkelser efter § 232 ved i tre tilfælde at have oprette en salgsannonce på en hjemmeside med udbud af seksuelle ydelser mod betaling med et tilhørende pornografisk fotografi af en ukendt person og med henvisning til F's privatadresse og telefonnummer. I et af disse tilfælde var der til annoncen tilføjet et billede af F's ansigt. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren og grovheden af de indrykkede annoncer og på T's personlige forhold.

TfK 2022.344V: T straffet med 4 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 2, jf. stk. 1, ved i et opslag på sin Facebook-profil at have delt et link til en videosekvens, der viste handlingen, hvorved F og en veninde blev dræbt under anvendelse af kniv i Marokko, samt senere på samme Facebook-profil at have delt navnet på en anden hjemmeside, hvor man kunne fremsøge videosekvensen. T, der på daværende tidspunkt var formand for Nye Borgerlige i Nordjylland, forklarede, at han mente, at den danske regering undertrykte drabene på kvinderne. Landsretten fandt dog, at det havde været muligt for tiltalte at belyse de kritisable forhold, som han ønskede at give udtryk for i sit opslag, uden at dele indholdet af videosekvensen. Videregivelsen havde på den anførte baggrund efter en samlet vurdering – og uanset at der havde været tale om en politisk motiveret ytring – ikke været berettiget.

3. Konklusion

Som det fremgår ovenfor, er straffen for overtrædelse af straffelovens § 264 d senest skærpet ved lov nr. 257 af 10. april 2018, der trådte i kraft den 15. april 2018, og ved lov nr. 1719 af 27. december 2018, der trådte i kraft den 1. januar 2019.

Ved den førstnævnte lovændring (*lov nr. 257 af 10. april 2018*) indsattes et stk. 2 i § 264 d, hvorefter straffen under særligt skærpende omstændigheder kan stige til fængsel indtil 3 år. Vedrørende anvendelsesområdet for bestemmelsen fremgår af lovbemærkningerne bl.a., at sager, hvor gerningsmanden har videregivet nøgenbilleder eller -videoer, og dette materiale enten har haft en særlig krænkelende karakter, er udbredt i et stort omfang, herunder på internettet, er udbredt i et stort antal eller består af et stort antal forurettede, omfattes af sidestrafferammen i

stk. 2. Derimod vil videregivelse af nogle få billeder i en mindre kreds – uanset at videregivelsen sker via internettet – ikke blive omfattet af bestemmelsen i stk. 2, og sådanne tilfælde vil således skulle bedømmes efter § 264 d, stk. 1, med et strafmaksimum på fængsel indtil 6 måneder. Det gælder dog ikke, hvis der er tale om et særligt krænkende billede, f.eks. fordi det er af seksuel eller pornografisk karakter.

Der blev med indsættelsen af stk. 2 desuden forudsat en gennemgående forhøjelse af straffen for de overtrædelser, der omfattes af stk. 2 med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil ville være blevet fastsat af domstolene. Med henvisning til den variation, som sagerne om overtrædelse af straffelovens § 264 d havde, angav man ikke i lovbemærkningerne et konkret strafniveau. Der anførtes dog et enkelt eksempel, idet det forudsattes, at en sag om en digital sexkrænkelser i form af udbredelse af et eller få nøgenbilleder på internettet i en større kreds af personer ville skulle straffes med mindst 60 dages fængsel.

Ved den sidstnævnte lovændring (*lov nr. 1719 af 27. december 2018*) foretoges en sproglig ændring af § 264 d, stk. 1, med henblik på i bemærkningerne at give anvisninger vedrørende strafniveauet. I lovbemærkningerne anførtes, at bødeniveauet for overtrædelse af § 264 d, stk. 1, som udgangspunkt skulle tredobles, henholdsvis femdobles for massemediers ansvarshavende redaktørers vedkommende (dog ikke i sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelser begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel).

Af bemærkningerne til denne lovændring fremgår endvidere, at med hensyn til strafniveauet for freds- og ærekrænkelser er man enig med Straffelovrådet i, at domstolene i sager, der har en sådan grovhed, at straffen bør være fængsel, gennemgående udmåler en fængselsstraf, der står i passende forhold til den begåede forbrydelse, og at man for så vidt angår udmåling af fængselsstraf derfor ikke finder anledning til at foreslå ændringer i strafniveauet ud over de forudsætninger vedrørende straffen for grove overtrædelser af straffelovens § 264 d, som blev gennemført ved lov nr. 257 af 10. april 2018.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

3.1 Straffelovens § 264 d, stk. 1, om uberettiget videregivelse

Ved lov nr. 257 af 10. april 2018 tilføjedes et stk. 2 med en skærpet strafferamme, se nedenfor om praksis efter denne del af bestemmelsen.

Ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 blev der som udgangspunkt forudsat en tredobling af bødeniveauet i sager om overtrædelse af § 264 d (der ikke er begået af massemediers ansvarshavende redaktører), der medfører *bødestraf*. Der ses kun at foreligge en enkelt sag om overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 1, hvor forholdet er begået efter denne skærpelse. I sagen blev straffen udmålt til 10 dagbøder à 750 kr. (7.500 kr.).

Fra tiden inden lovændringen foreligger fem domme, hvor straffen er udmålt til bøde (og hvor der ikke er tale om sager om oplysninger eller billeder offentliggjort i massemedierne). I disse er straffene udmålt til henholdsvis 5 dagbøder à 500 kr. (2.500 kr.), 6 dagbøder à 400 kr. (2.400 kr.), 6 dagbøder à 550 kr. (3.300 kr.) og 10 dagbøder à 200 kr. (2.000 kr.).

Det er udvalgets vurdering, at domstolene i den sag, der foreligger fra tiden efter lovændringen, har fulgt lovgivers anvisninger om straffniveauet.

For så vidt angår sager om oplysninger eller billeder offentliggjort i massemedierne ses der kun at foreligge to sager herom, jf. afsnit 2.1.3 ovenfor. Begge sager er fra tiden inden lov nr. 1719 af 27. december 2018.

For så vidt angår sager, hvori der idømmes *fængselsstraf*, har de nævnte lovændringer i 2018 og 2019 ikke haft til hensigt at medføre ændringer i straffniveauet for de tilfælde, hvor overtrædelsen også efter indsættelsen af stk. 2 ved lov nr. 257 af 10. april 2018 skal henføres under den strafferamme af fængsel indtil 6 måneder, som nu er angivet i § 264 d, stk. 1.

For så vidt angår de tilfælde, der i dag skal henføres under § 264 d, stk. 2, blev det tilsigtet at hæve straffniveauet med en tredjedel. Hvorvidt disse anvisninger er fulgt af domstolene i praksis behandles nedenfor i afsnit 3.2.

Af praksisgennemgangen i afsnit 2.1 fremgår 15 sager om overtrædelse af straffelovens § 264 d (nu § 264 d, stk. 1), der har medført fængselsstraf, begået inden ikrafttrædelsen af de to ovennævnte lovændringer. Der ses ikke at foreligge sager om overtrædelse af § 264 d, stk. 1, der har medført fængselsstraf, begået efter lovændringerne.

I de nævnte sager fra tiden inden lovændringerne er der udmålt straffe i niveauet fra *7 dages fængsel til 6 måneders fængsel*, idet det bemærkes, at de tiltalte i nogle af sagerne samtidig er fundet skyldig i en række andre overtrædelser af en vis betydning for strafudmålingen, herunder straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser med en strafferamme på 2 års fængsel.

I den lavere ende er der udmålt straf af *7 dages fængsel* for overtrædelse af straffelovens § 264 d og § 232 om blufærdighedskrænkelser i en sag, hvor tiltalte (15 år gammel) havde videresendt fotos af seksuel karakter, som tiltalte havde modtaget fra forurettede, til tiltaltes veninde.

I tre sager er der udmålt straf af *10 dages fængsel* for overtrædelse af straffelovens § 264 d og § 232 om blufærdighedskrænkelser. I én af disse havde de to tiltalte på en chatlinje givet udtryk for, at forurettede ønskede sex med forskellige mænd samt videregivet hendes telefonnummer, hvilket resulterede i flere henvendelser til forurettede. Landsretten bemærkede, at de tiltalte snarere har handlet i stor tankeløshed end med en egentlig plan om at skade P, som de tiltalte ikke kendte. I de to øvrige sager var der tale om deling af forurettedes navn sammen med billeder, hvor forurettede var helt eller delvist afklædt, delt henholdsvis på Instagram og i en chatgruppe på Facebook. I begge disse sager var tiltalte under 18 år på gerningstidspunktet.

I fire sager blev straffen udmålt til *20 dages fængsel* for overtrædelse af § 264 d henholdsvis § 264 d og § 232. I tre af sagerne havde tiltalte på internettet delt en erotisk opfordrende tekst, der fremstod som skrevet af forurettede, hvilket i to af sagerne havde været ledsaget af intime billeder af forurettede. I én sag havde tiltalte sendt seksuelle billeder af forurettede til forurettedes mor.

I én sag blev tiltalte (17 år gammel) straffet med *30 dages fængsel* for overtrædelse af straffelovens § 264 d og § 232 ved at have optaget to forurettede have samleje og delt optagelsen, således at videoen blev videregivet til 100-150 personer.

I to sager, hvor tiltalte havde delt personlige oplysninger, herunder telefonnummer, og billeder af en forurettet via en sexchat henholdsvis en sugardatinghjemmeside, hvilket resulterede i, at forurettede blev kontaktet, blev straffen udmålt til *40 dages fængsel* for overtrædelse af straffelovens § 264 d og § 232. I den ene sag blev tiltalte desuden dømt for trusler, jf. straffelovens § 266. I den anden sag var der tale om private fotos med seksuelt indhold.

I én sag blev tiltalte straffet med *60 dages fængsel* for overtrædelse af straffelovens § 264 d og § 232 for at have lagt 100 fotos og filmklip af seksuel karakter af sin ekskæreste på internettet, herunder med angivelse af hendes navn.

I den højere ende er der i tre sager udmålt straf af henholdsvis *4, 5 og 6 måneders fængsel*, idet tiltalte i alle disse samtidig blev dømt for overtrædelse af andre straffelovsbestemmelser. I de to førstnævnte var der ud over overtrædelse af straffelovens § 264 d og § 232 også tale om overtrædelse af § 263, stk. 2 (hacking). I sagen, der resulterede i 4 måneders fængsel, havde tiltalte bl.a. ophængt intime nøgenbilleder af forurettede uden for dennes arbejdsplads og videregivet billederne til lederen på arbejdspladsen samt hacket sig ind og læst kvindens mails. I

sagen, der resulterede i 5 måneders fængsel, havde tiltalte lagt billeder af en kvinde med navn og cpr-nummer på en pornografisk hjemmeside samt hacket sig adgang til en andens personlige papirer. I sagen, der resulterede i 6 måneders fængsel havde tiltalte ved uberettiget udbredelse af seksuelle fotografier af 11 personer, herunder personer under 18 år, ud over overtrædelse af straffelovens § 264 d og § 232 også gjort sig skyldig i overtrædelse af § 235, stk. 1, og 2, jf. § 23 (medvirken til besiddelse og videregivelse af seksuelt materiale med personer under 18 år).

Det kan således konstateres, at de sager, som ikke er af en karakter, der i dag ville være omfattet af § 264 d, stk. 2, men af normalstrafferammen i § 264 d, stk. 1, er afgjort med straf i den nedre del af strafferammen. Det bemærkes dog, at det i bemærkningerne til lov nr. 1719 af 27. december 2018 anføres, at domstolene i sager, der har en sådan grovhed, at straffen bør være fængsel, gennemgående udmåler en fængselsstraf, der står i passende forhold til den begåede forbrydelse, og at man for så vidt angår udmåling af fængselsstraf derfor ikke fandt anledning til at foreslå ændringer i straffniveauet, ud over de forudsætninger vedrørende straffen for grove overtrædelser af straffelovens § 264 d, stk. 2, som blev gennemført ved lov nr. 257 af 10. april 2018.

3.2 Straffelovens § 264 d, stk. 2, om uberettiget videregivelse under særligt skærpende omstændigheder

Der ses at foreligge fire trykte domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 2. I disse sager er straffen udmålt til henholdsvis *60 dages fængsel (i én sag som tillægsstraf)*, *3 måneders fængsel* og *4 måneders fængsel*.

I den første sag, der resulterede i straf af 60 dages fængsel, havde tiltalte uploadet otte billeder af forurettede, hvor man på fem af dem kunne se forurettedes kønsdele eller bagdel, til en pornohjemmeside sammen med forurettedes navn. Det bemærkes, at det af bemærkningerne til lov nr. 257 af 10. april 2018 som eksempel fremgår, at deling af et eller få nøgenbilleder på internettet i en større kreds af personer vil skulle straffes med mindst 60 dages fængsel.

I den anden sag, der resulterede i en tillægsstraf på 60 dages fængsel til en tidligere dom på 7 måneders fængsel, havde tiltalte delt fire videoer af forurettede med pornografisk indhold. Videoerne var delt på en pornografisk hjemmeside.

I den tredje sag, der resulterede i straf af 3 måneders fængsel, havde tiltalte i tre tilfælde oprettet en salgsannonce på en hjemmeside med udbud af seksuelle ydelser mod betaling med et tilhørende pornografisk fotografi af en ukendt person – i ét tilfælde med et fotografi af forurettedes ansigt – og med henvisning til forurettedes privatadresse, telefonnummer m.v.

I den sidste sag, der resulterede i straf af 4 måneders fængsel, havde tiltalte på Facebook delt et link til en videosekvens og navnet på en hjemmeside med en videosekvens, der viste F og en veninde blive dræbt med kniv i Marokko.

Strafudmålingen i de nævnte få trykte sager om overtrædelse af straffelovens § 264 d ligger i den nedre del af sidestrafferammen i § 264 d, stk. 2, på fængsel indtil 3 år.

Det bemærkes i den forbindelse, at strafferammen for de tilfælde, der efter lovændringen ved lov nr. 257 af 10. april 2018 ville være omfattet af bestemmelsens stk. 2, med lovændringen blev hævet fra fængsel i 6 måneder til fængsel i 3 år. Dog bemærkes, at en væsentlig del af disse tilfælde hidtil samtidig med § 264 d også var blevet henført under straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser med en strafferamme på 2 år. Som det fremgår af afsnit 1 ovenfor, havde Justitsministeriet oprindeligt i lovforslaget lagt op til at fastsætte den skærpede sidestrafferammes maksimum i samme niveau som strafmaksimum i § 232, altså til fængsel i 2 år. Denne ændring skulle ledsages af en forhøjelse af strafniveauet med en tredjedel sammenlignet med det hidtidige niveau, der skulle gælde for alle tilfælde, der herefter henførtes under det foreslåede stk. 2, herunder i sager om digitale sexkrænkelser der i forvejen kunne straffes med op til 2 års fængsel, jf. straffelovens § 232. Under udvalgsbehandlingen blev lovforslaget dog ændret således, at maksimum i den nye sidestrafferamme hævedes til fængsel indtil 3 år. Af bemærkningerne hertil fremgår, at der ikke herved var tilsigtet nogen ændring i de forudsætninger med hensyn til strafudmålingen, som fremgik af det oprindelige lovforslag. Der var således tale om en markant forhøjelse af strafferammens maksimum for forhold, der fremover ville henføres under § 264 d, stk. 2, mens der forudsattes en forøgelse af strafniveauet med en tredjedel.

Som det fremgår af afsnit 3.1 ovenfor, blev der i trykt praksis inden lovændringen udmålt straffe i niveauet fra bøde til 20 dages fængsel i tilfælde, der alene henførtes under straffelovens § 264 d. I tilfælde, hvor forholdet samtidig er henført under andre bestemmelser, herunder særligt straffelovens § 232 (med et strafmaksimum på 2 års fængsel), ses der udmålt straffe op til 6 måneders fængsel. Det hidtidige strafniveau lå således i den lave ende af henholdsvis strafferammen i § 264 d på bøde eller fængsel indtil 6 måneder og strafferammen i § 232 på bøde eller fængsel indtil 2 år. Den væsentlige forhøjelse af strafferammen for overtrædelser omfattet af § 264 d, stk. 2, samtidig med en relativt mindre forøgelse af strafniveauet har således efter udvalgets vurdering bidraget til afstanden mellem strafferammens maksimum og det konkrete udmålte strafniveau.

Sagerne om overtrædelse af straffelovens § 264 d er af meget forskelligartet karakter, og strafudmålingen i sagerne er derfor foretaget på baggrund af en konkret helhedsvurdering af en række forskellige omstændigheder i sagerne. Det er på den baggrund vanskeligt at sammenligne strafudmålingen i sagerne fra tiden inden strafskærpelserne med sagerne omfattet heraf. Det er

dog udvalgets vurdering, at strafskærpelsen ved lov nr. 257 af 10. april 2018 har haft en effekt i den begrænsede foreliggende praksis vedrørende overtrædelser henført under § 264 d, stk. 2.

Kapitel 10

Formueforbrydelser

1. Indledning

Straffelovens kapitel 28 om formueforbrydelser omfatter en længere række forskelligartede forbrydelser. Ved en lovændring i 2001 samledes det tidligere kapitel 28 om berigelsesforbrydelser med det tidligere kapitel 29 om andre strafbare formuekrænkelser på baggrund af en anbefaling fra Brydesholt-udvalget, jf. betænkning nr. 1371/1999 om udviklingen i lovgivningen og kriminaliteten samt hæleri og anden efterfølgende medvirken, side 109. Udvalget begrundede anbefalingen med, dels at opdelingen gav et misvisende billede af, hvilke typer bestemmelser kapitlet indeholdt, dels at der ikke var noget praktisk behov for opdelingen.

Begrebet ”berigelsesforbrydelser” bruges dog stadig i dag i overensstemmelse med definitionen i bl.a. Straffelovskommissionens betænkning fra 1923, spalte 366, som de forbrydelser, der er karakteriseret ved, at uberettiget vinding opnås direkte gennem retsstridig tilføjelse af et tilsvarende formuetab for forurettede (materiel formueforskydning). Straf for overtrædelse af en af disse bestemmelser kræver således et såkaldt berigelsesforsæt. Dog er det for visse bestemmelser tilstrækkeligt, at gerningspersonen har indset en væsentlig risiko for tab. Berigelsesforbrydelserne findes i §§ 276-289 a.

Straffelovens §§ 276-283 indeholder ingen strafferammer, idet disse er samlet i §§ 285-287. Denne systematik blev indført med 1930-straffeloven med det formål at ”gennemføre Ensartethed i Behandlingen så fuldkomment, at den ret ørkesløse Strid om den rette Afgrænsning mellem Tyveri, Underslæb, Bedrageri o.s.v. mister praktisk Betydning.”, jf. Torps betænkning af 1917, side 231.

Disse bestemmelser vedrører tyveri (§ 276), indbrudstyveri (§ 276 a), ulovlig omgang med hittegods (§ 277), underslæb (§ 278), bedrageri (§ 279), databedrageri (§ 279 a), mandatsvig (§ 280), afpresning (§ 281), åger (§ 282) og skyldnersvig (§ 283).

De efterfølgende berigelsesforbrydelser har derimod selvstændige strafferammer. I straffelovens § 288 er røveri kriminaliseret. Straffelovens § 289 vedrører særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen og særligt grove overtrædelser af § 289 a. Straffelovens § 289 a vedrører bl.a. svig med nationale eller EU-midler.

Herefter følger en række forbrydelser, der relaterer sig til formuegoder, men som ikke kræver berigelsesforsæt.

I § 290 er hæleri kriminaliseret, § 290 a vedrører hvidvask, mens § 290 b giver mulighed for at idømme medlemmer af direktionen eller bestyrelsen af et systemisk vigtigt finansielt institut en højere straf for overtrædelse af visse bestemmelser i lov om finansiell virksomhed og hvidvaskeloven.

Dernæst følger hærværksbestemmelsen i § 291 og § 292, hvorefter det er kriminaliseret at unddrage sine ejendele fra at tjene til fyldestgørelse af sine fordringshavere ved at ødelægge disse. I § 293 og § 293 a er brugstyveri kriminaliseret, § 294 vedrører selvtægt, mens § 295 kriminaliserer inddæmning eller anbringelse af faste indretninger i ferske vande eller på søterritoriet i strid med privates eller det offentliges ret.

Straffelovens § 296 og § 297 er bedragerilignende bestemmelser. Bestemmelserne var tidligere samlet i en enkelt bestemmelse, men ved en lovændring i 2005 blev bestemmelserne delt, idet § 296 nu udgør en overbygning til en række speciallovsbestemmelser om juridiske personers retsforhold, mens forhold, der ikke særligt relaterer sig til juridiske personer, er udsondret til en særskilt bestemmelse i § 297.

§ 298 er subsidiær til bedrageri, jf. § 279, og er bl.a. anvendelig i visse situationer, hvor gerningspersonen ikke på det relevante tidspunkt havde berigelsesforsæt.

På samme måde er § 299, stk. 1, subsidiær til § 280 om mandatsvig. § 299, stk. 2, vedrører returkommission.

§§ 299 a-299 d er alle overbygningsbestemmelser, der gælder for særligt grove overtrædelser af visse bestemmelser i speciallovgivningen.

Straffelovens § 300 kan anvendes i nogle tilfælde, hvor en skyldner forringer sine kreditors mulighed for at søge fyldestgørelse i vedkommendes aktiver, og hvor § 283 ikke er anvendelig. Straffelovens § 300 a og § 300 b supplerer henholdsvis § 279 og § 282. Efter § 300 c straffes visse tilfælde af efterfølgende medvirken til overtrædelser af § 282, § 300 a eller § 300 b.

Efter § 301 straffes den, der med forsæt til uberettiget anvendelse fremstiller, skaffer sig, besidder eller videregiver oplysninger, som identificerer et betalingsmiddel, der er tildelt andre, eller genererede betalingskortnumre. Straffelovens § 302 er en overbygningsbestemmelse til reglerne om bl.a. bogføring i speciallovgivningen og er subsidiær til straffelovens § 296.

Efter § 303 straffes groft uagtsom tilforhandling mv. af ting, der er erhvervet ved en berigelsesforbrydelse.

§ 304 vedrører påvirkning af en stemmeafgivning vedrørende et formuegode. § 304 a vedrører bestikkelse af en voldgiftsdommer.

Straffelovens § 305 er en påtalebestemmelse, der fastsætter hvilke af kapitlets bestemmelser, der er undergivet henholdsvis privat og betinget offentlig påtale. De øvrige bestemmelser, der ikke er nævnt i § 305, er undergivet offentlig påtale.

Udvalget har afgrænset undersøgelsen således, at straffniveauet for overtrædelse af straffelovens §§ 276-293 a behandles i nedenstående, mens §§ 294-304 a, der ikke kan anses for at have nogen videre betydning for udvalgets arbejde, ikke behandles yderligere.

2. Straffelovens §§ 276-287

2.1 Lovgivning og forarbejder vedrørende §§ 276-283

2.1.1 Straffelovens § 276 om tyveri

Straffelovens § 276 om tyveri lyder:

”§ 276. For tyveri straffes den, som uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse. Med rørlig ting sidestilles her og i det følgende en energimængde, der er fremstillet, opbevaret eller taget i brug til frembringelse af lys, varme, kraft eller bevægelse eller i andet økonomisk øjemed.”

Bestemmelsen er ikke ændret siden Borgerlig Straffelov fra 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*.

Ved *lov nr. 760 af 29. juni 2011* foretoges en skærpelse af straffen for organiseret indbrudskriminalitet. Med ændringen blev det således i straffeskærpelsesreglen i straffelovens § 286, stk. 1, præciseret, at straffen for visse formueforbrydelser kan stige til fængsel indtil 6 år, såfremt der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet. Samtidig tilsigtedes med ændringen en gennemgående forhøjelse af straffen for organiseret indbrudstyveri, der henføres under § 286, stk. 1, med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var fastsat af domstolene. For en nærmere beskrivelse af lovændringen henvises til afsnit 2.1.11 nedenfor.

Indtil vedtagelsen af *lov nr. 1680 af 26. december 2017* omfattede straffelovens § 276 alle former for tyveri. Med lovændringen blev indbrudstyveri dog selvstændigt kriminaliseret i § 276 a og således udsondret fra anvendelsesområdet for § 276.

Strafferammen for tyveri er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog i medfør af straffelovens § 286, stk. 1, under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år. Hvis tyveriet er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. § 287, stk. 1. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

2.1.2 Straffelovens § 276 a om indbrudstyveri

Straffelovens § 276 a om indbrudstyveri lyder:

”§ 276 a. For indbrudstyveri straffes den, som uberettiget skaffer sig adgang til fremmed hus og uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse.”

Bestemmelsen blev indført ved *lov nr. 1680 af 26. december 2017*, der trådte i kraft den 1. januar 2018. Ændringen indebar, at indbrudstyveri blev udskilt fra den almindelige tyveribestemmelse i straffelovens § 276 til en særskilt bestemmelse i § 276 a.

Formålet med ændringen var bl.a. at markere, at indbrudstyveri adskiller sig fra andre former for tyveri, herunder f.eks. cykeltyveri eller simpelt lommetyveri, da indbrudstyveri er særligt utryghedsskabende for de personer, der udsættes for sådanne forbrydelser, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 34 som fremsat, side 2.

Samtidig indsattes en henvisning i straffelovens § 285, stk. 1, og § 286, stk. 1, til straffelovens § 276 a. Bestemmelsen blev ved indførelsen også omfattet af § 287, der allerede henviste til ”§§ 276-283”. Strafudmålingen for en overtrædelse § 276 a skal derfor ligesom for overtrædelser af § 276 ske inden for strafferammerne i §§ 285-287. Strafferammen for overtrædelse af § 276 a er således som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1, dog således at straffen i medfør af § 286, stk. 1, kan stige til fængsel indtil 6 år, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Er overtrædelsen af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Det er dog i bemærkningerne til § 276 a forudsat, at straffelovens § 287 som udgangspunkt ikke anvendes ved indbrudstyveri, jf. nedenfor. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

Der blev med lovændringen endvidere lagt op til, at der skulle ske en gennemgående forhøjelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri, der henføres under straffelovens § 285, stk. 1, begået i beboelse har befundet sig personer i hjemmet, med en tredjedel i forhold til det gældende straffniveau.

Vedrørende det hidtidige strafniveau for indbrudstyveri fremgår i afsnittet om gældende ret i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 34 som fremsat, side 2 f., bl.a. følgende:

”2.1.3. Straffen i sager om tyveri, herunder indbrudstyveri, fastsættes – som i andre straffesager – på baggrund af en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, herunder tidligere domme, værdien af de stjålne genstande, udførelsen af tyveriet, antallet af gerningsmænd og antallet af foretagne tyverier til samtidig bedømmelse. Som følge af de mange forskelligartede forhold er der imidlertid stor variation i strafniveauet for indbrudstyveri. Det er på den baggrund i øvrigt vanskeligt præcist at angive strafniveauet for disse sager. Som eksempel kan dog nævnes, at sager om indbrudstyveri i 1. gangstiltælde, der i dag ville blive straffet i omegnen af 30 dages fængsel, efter den foreslåede strafskærpelse blive straffet med i omegnen af 40 dages fængsel.

2.1.4. Er der i forbindelse med et tyveri ødelagt, beskadiget eller bortskaffet ting, der tilhører en anden, kan der efter omstændighederne straffes i sammenstød med straffelovens § 291 om hærværk. Efter § 291, stk. 1, er strafferammen for hærværk bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Øves der hærværk af betydeligt omfang eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere straffet for hærværk mv., kan straffen stige til fængsel i 6 år, jf. § 291, stk. 2.”

Vedrørende strafskærpelsen fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 34 som fremsat, side 3, bl.a. følgende:

”2.2.3. Der lægges med forslaget endvidere op til, at der skal ske en gennemgående forhøjelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri begået i beboelse, hvor der under indbruddet har befundet sig personer i hjemmet, med en tredjedel i forhold til det gældende strafniveau, når straffen fastsættes efter straffelovens § 285, stk. 1.

Der tilsigtes ikke i øvrigt en skærpelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri omfattet af den foreslåede § 276 a, herunder for indbrudstyveri, der henføres under straffelovens § 286.

Strafudmålingen vil således fortsat skulle foretages inden for de eksisterende strafferammer i straffelovens §§ 285-287. Der ændres således ikke med forslaget på afgrænsningen af, om et indbrudstyveri skal henføres under straffelovens §§ 285, 286 eller 287. Det forudsættes således, at den hidtidige praksis, hvorefter straffelovens § 287 som udgangspunkt anvendes på simpelt tyveri, og dermed som udgangspunkt ikke anvendes ved indbrudstyveri, fortsætter efter indførelsen af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 276 a.”

2.1.3 Straffelovens § 277 om ulovlig omgang med hittegods

Straffelovens § 277 om ulovlig omgang med hittegods lyder:

”§ 277. For ulovlig omgang med hittegods straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding tilegner sig en fremmed rørlig ting, som ikke er i nogens varetægt, eller som ved ejerens forglemmelse eller på lignende tilfældig måde er kommet i gerningsmandens varetægt.”

Bestemmelsen er ikke ændret siden Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*.

Ulovlig omgang med hittegods straffes i modsætning til §§ 276, 276 a og 278-283 ikke i medfør af straffelovens § 285, stk. 1, men i medfør af bestemmelsens stk. 2. Efter § 285, stk. 2, straffes ulovlig omgang med hittegods med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Bestemmelsen er desuden ikke omfattet af den skærpede strafferamme i § 286, men er omfattet af § 287. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

2.1.4 Straffelovens § 278 om underslæb

Straffelovens § 278 om underslæb lyder:

”§ 278. For underslæb straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding

- 1) tilegner sig en fremmed rørlig ting, der er i hans varetægt, uden at forholdet falder ind under § 277,
- 2) fragår modtagelsen af pengelån eller andet lån til eje eller af en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag,
- 3) uretmæssig forbruger ham betroede penge, selv om han ikke var forpligtet til at holde disse afsondrede fra sin egen formue.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 1, omfatter ikke dispositioner over købte genstande, med hensyn til hvilke en sælger har forbeholdt sig ejendomsret, indtil købesummen er betalt.”

Bestemmelsen i § 278 er kun ændret en enkelt gang siden Borgerlig Straffelov fra 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, idet bestemmelsens stk. 2 blev indsat ved *lov nr. 319 af 13. juni 1973*. Ændringen bundede bl.a. i en tilbagevendende debat om den strafferetlige betydning af ejendomsforbehold.

Efter hidtil gældende ret kunne den, der havde købt en ting på afbetaling med gyldigt ejendomsforbehold, men videresolgte tingen, forinden købesummen fuldt ud var betalt, straffes efter § 278 (afbetalingsunderslæb). Med ændringen foretoges en afkriminalisering af sådanne forhold.

Sådanne dispositioner kan dog efter omstændighederne være omfattet af straffelovens § 279 som bedrageri over for den senere erhverver af genstanden og eventuelt tillige over for den oprindelige sælger, hvis køberen allerede ved handlens indgåelse har haft forsæt til at disponere i strid med ejendomsforbeholdet, jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg A, spalte 5141.

Ændringen byggede dels på betænkning nr. 650/1972 vedrørende nogle af- og nedkriminaliseringsproblemer afgivet af en arbejdsgruppe nedsat af Justitsministeriet samt på udtalelser, som Justitsministeriet havde indhentet over betænkningen, herunder navnlig en udtalelse af 5. januar 1973 fra Straffelovrådet.

Strafferammen for underslæb er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Såfremt underslæbet er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

2.1.5 Straffelovens § 279 om bedrageri

Straffelovens § 279 om bedrageri lyder:

”§ 279. For bedrageri straffes den, som, for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, ved retsstridigt at fremkalde, bestyrke eller udnytte en vildfarelse bestemmer en anden til en handling eller undladelse, hvorved der påføres denne eller nogen, for hvem handlingen eller undladelsen bliver afgørende, et formuetab.”

Bestemmelsen i straffelovens § 279 er ikke ændret siden Borgerlig Straffelov fra 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*.

Bestemmelsen suppleres af en række andre bestemmelser i straffelovens kapitel 28, herunder §§ 296-298 og § 300 a.

Strafferammen for bedrageri er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Såfremt bedrageriet derimod er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

2.1.6 Straffelovens § 279 a om databedrageri

Straffelovens § 279 a om databedrageri lyder:

”§ 279 a. For databedrageri straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding retsstridigt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling eller i øvrigt retsstridigt søger at påvirke resultatet af sådan databehandling.”

Bestemmelsen blev indført ved *lov nr. 229 af 6. juni 1985*, der byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1032/1985 om datakriminalitet. Der fandtes at være behov for en særskilt bestemmelse om databedrageri, idet en række bedragerilignende forhold vedrørende dataforhold efter Straffelovrådets opfattelse ville falde uden for den almindelige bedrageribestemmelse i § 279, jf. Folketingstidende 1984-85, tillæg A, spalte 4378.

Om formålet med og udformningen af bestemmelsen anføres i forarbejderne, jf. Folketingstidende 1984-85, tillæg A, spalte 4378, bl.a.:

”Den gældende bestemmelse i § 279 om bedrageri vil kunne omfatte forhold, som begås under anvendelse af datateknik. Straffelovrådet nævner som eksempel på et sådant dataforhold, som vil være omfattet af bedrageribestemmelsen, at en person uretmæssigt tilføjer, ændrer eller sletter dataoplysninger under omstændigheder, hvor en anden person derefter opfatter de urigtige dataoplysninger og på dette grundlag foretager en handling eller undlader at foretage sig noget, f.eks. at debitere eller kreditere en person et beløb. I sådanne tilfælde er der gennem dataanlæggets udvisende på en skærm eller en udskrift af dataoplysninger fremkaldt en vildfarelse og en handling på en måde, der ganske svarer til, at gerningsmanden svigagtigt fremsender eller anbringer urigtige regninger, fakturaer, varerekvisitioner o.lign. eller mundtligt giver urigtige oplysninger.

I visse tilfælde kan det være mere tvivlsomt, om bedrageribestemmelsen er anvendelig på dataforhold. Det nævnes i den forbindelse, jfr. betænkningen side 46, at en ret almindelig form for datakriminalitet består i, at en person, der betjener et dataanlæg eller kan give instruktioner om dets betjening, opretter fiktive konti for ikke-eksisterende personer (leverandører, forsikringstagere, lønmodtagere, pensionister m.v.) og opnår udbetaling via konti, som han selv eller andre råder over, af de beløb, som foregives at tilkomme de opdigtede personer. De nærmere anvendte fremgangsmåder kan variere meget, bl.a. beroende på hvad det er nødvendigt og muligt for den pågældende at gennemføre af mellemliggende transaktioner for at undgå kontrol. Straffelovrådet bemærker, at i relation til bedrageriforbrydelsen skal pågældendes handlemåde have fremkaldt, bestyrket eller udnyttet en vildfarelse hos andre og dermed fremkaldt en disposition. Rådet antager, at disse krav normalt er opfyldt, når overordnede i virksomheden er blevet motiverede til ikke at foretage sig noget, fordi de er gået ud fra, at opgjorte beløb, foreliggende navnelister etc. svarer til reelle forpligtelser. Men selv om et sådant forhold eventuelt ikke omfattes

af bedrageribestemmelsen i straffelovens § 279, vil det ofte kunne være omfattet af straffelovens § 280 om mandatsvig, der er subsidiær i forhold til § 279.

I betænkningen, side 47-48, fremhæver straffelovrådet, at straffelovens § 279 om bedrageri ikke omfatter tilfælde, hvor en forretningsmæssig arbejdsgang er så automatiseret, at der ikke i forløbet optræder en enkeltperson, der handler på grundlag af de urigtige dataoplysninger. Herhen hører bl.a. tilfælde, hvor beløb krediteres eller debiteres en person (eller overføres fra en person til en anden) ved indtastning i et dataanlæg uden yderligere mellemkommende handlinger, der opfylder kravet i § 279 om, at nogen er blevet vildledt til at gøre eller undlade noget. Sådanne tilfælde vil ikke kunne straffes som tyveri, da der ikke borttages nogen rørlig ting, og heller ikke som underslæb med hensyn til penge, da pengene ofte ikke vil være »betroede«, jfr. § 278, stk. 1, nr. 3. I praksis har man derfor været nødt til at anvende bestemmelsen i straffelovens § 280 om mandatsvig, selv om det eventuelt er en underordnet medarbejder, som har udført handlingen.

I klasse med de her nævnte tilfælde, hvor oplysningen indtastes direkte i et dataanlæg, og hvor straffelovens § 279 om bedrageri derfor ikke kan anvendes, sætter straffelovrådet tilfælde, hvor der ganske vist er en person, der handler i tillid til urigtige oplysninger fra et dataanlæg, men hvor den pågældende – typisk som følge af sin underordnede stilling – ikke kan siges at udøve nogen reel prøvelse af oplysningernes rigtighed. Dette kan f.eks. understreges af en almindelig instruks til den pågældende om, at den pågældende skal udbetale penge eller f.eks. som lagerforvalter skal udlevere varer i overensstemmelse med de oplysninger, der fremkommer på en terminalskærm eller en udskrift af dataoplysninger. Grænsen for anvendelsen af § 279 i tilfælde af den nævnte art kan efter rådets opfattelse næppe angives helt sikkert; den kan bl.a. bero på den pågældendes stilling, f.eks. om den, der aflæser dataoplysninger, er lagerforvalter eller chauffør, hovedkasserer eller assistent på kassererkontoret.

Som det fremgår af det anførte, vil en række bedragerilignende forhold vedrørende dataforhold således efter straffelovrådets opfattelse falde uden for bestemmelsen i § 279, hvis der ikke i forløbet optræder en person, som er blevet vildledt til at gøre eller undlade noget. De fleste af disse forhold må ganske vist i dag – når de er begået af ansatte – antages at være omfattet af straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, om underslæb med hensyn til betroede penge eller af § 280 om mandatsvig, jfr. betænkningens kapitel 7. Men straffelovrådet fremhæver, at ingen af disse bestemmelser er udformet med henblik på at ramme datakriminalitet. Der kan derfor ifølge rådet tænkes tilfælde, hvor det vil være mindre naturligt at henhøre disse nye kriminalitetsformer under bestemmelserne om pengeunderslæb eller mandatsvig.

Straffelovrådet finder det navnlig på den baggrund hensigtsmæssigt i lighed med, hvad der påtænkes i de øvrige nordiske lande, at samle disse bedragerilignende forhold i en ny bestemmelse i straffelovens § 279 a om databedrageri.

Efter forslaget straffes for databedrageri den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding retsstridigt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling eller i øvrigt retsstridigt søger at påvirke

resultatet af sådan databehandling. Bestemmelsen er udformet med udgangspunkt i den almindelige bedrageribestemmelse i § 279 for at understrege tilknytningen til denne bestemmelse, men samtidig frigøres databedrageriforhold fra kravet i § 279 om, at en person som følge af gerningsmandens forhold skal være blevet vildledt til at foretage en disposition. I stedet for denne vildledelse træder ved databedrageri det for dataforhold mere dækkende krav om, at der skal være sket et indgreb i grundlaget for den elektroniske databehandling. Bestemmelsen er endvidere udformet således, at der ikke – som tilfældet er efter den almindelige bedrageribestemmelse – skal føres bevis for, at der foreligger et økonomisk tab hos offeret for gerningen.

[...]

2.4 [...]

Justitsministeriet kan endvidere tiltræde straffelovrådets forslag om, at den nye bestemmelse om databedrageri udformes på tilsvarende måde som § 279 om bedrageri, men at kravene efter denne bestemmelse bl.a. fraviges for så vidt angår kravet om, at der skal føres bevis for et økonomisk tab hos offeret. Kravet herom i § 279 og i § 280 har i praksis givet anledning til en række vanskeligheder. For så vidt angår dataforhold ville et krav om økonomisk tab yderligere bevirke vanskeligheder i praksis, da det ofte vil kunne være vanskeligt at fremskaffe oplysninger om, hvorvidt og i givet fald hvornår den tabsforvoldende databehandling har fundet sted. Justitsministeriets forslag til en ny bestemmelse om databedrageri er på baggrund af det anførte udformet i overensstemmelse med straffelovrådets udkast.”

Databedrageri er en berigelsesforbrydelse og forudsætter således berigelsesforsæt. Der er, som det fremgår af de citerede bemærkninger, derimod ikke noget krav om, at der faktisk sker et formuetab hos forurettede, og forbrydelsen fuldbyrdes allerede på tidspunktet for foretagelsen af handlingen.

Med hensyn til strafferammen blev det vurderet, at der skulle gælde den samme strafferamme for databedrageri som for bl.a. bedrageri og mandatsvig. Normalstrafferammen er således fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Under visse omstændigheder kan straffen stige til fængsel i 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Er databedrageriet omvendt af mindre strafværdighed, vil straffen være bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

2.1.7 Straffelovens § 280 om mandatsvig

Straffelovens § 280 om mandatsvig lyder:

”§ 280. For mandatsvig straffes, for så vidt forholdet ikke falder ind under §§ 276-279 a, den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding påfører en anden formuetab

- 1) ved misbrug af en for ham skabt adgang til at handle med retsvirkning for denne eller
- 2) ved i et formueanliggende, som det påhviler ham at varetage for den anden, at handle mod dennes tarv.”

Bestemmelsen i § 280 har i det væsentligste været uændret siden vedtagelsen af Borgerlig Straffelov fra 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*.

Bestemmelsen er alene ændret ved *lov nr. 229 af 6. juni 1985*, hvor der som konsekvens af indførelsen af en ny bestemmelse om databedrageri i straffelovens § 279 a blev indsat en henvisning hertil i § 280. Herved blev § 279 a tilføjet i rækken af berigelsesforbrydelser, som mandatsvigbestemmelsen er subsidiær i forhold til.

I de specielle bemærkninger til ændringen, jf. Folketingstidende 1984-85, tillæg A, spalte 4386, henvises til Straffelovrådets betænkning nr. 1032/1985 om datakriminalitet, der dannede grundlag for lovændringen. Af betænkningens side 83 fremgår om ændringen af bestemmelsen i § 280 følgende:

”Ved ændringen indføres § 279 a i rækken af berigelsesforbrydelser, som er primære i forhold til mandatsvigsbestemmelsen. Den nye bestemmelse i § 279 a om databedrageri vil i sammenhæng med ændringen af § 280 formentlig betyde, at størstedelen af de sager om datakriminalitet, som efter gældende ret er henført til § 280, i fremtiden vil blive henført under den nye bestemmelse i § 279 a om databedrageri.”

Strafferammen for mandatsvig er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Såfremt mandatsviget er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

2.1.8 Straffelovens § 281 om afpresning

Straffelovens § 281 om afpresning lyder:

”§ 281. For afpresning straffes, for så vidt forholdet ikke falder ind under § 288,

- 1) den, som, for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, truer nogen med vold, betydelig skade på gods eller frihedsberøvelse, med at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller åbenbare privatlivet tilhørende forhold,
- 2) den, som truer nogen med at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold eller med at fremsætte sande ærerørige beskyldninger for derigennem at skaffe sig eller

andre en vinding, der ikke er tilbørligt begrundet ved det forhold, som har givet anledning til truslens fremsættelse.”

Bestemmelsen i § 281 er ikke ændret siden Borgerlig Straffelov fra 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*.

Strafferammen for afpresning er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 286, stk. 1. Såfremt afpresningen er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

Ved *lov nr. 672 af 8. juni 2017*, der trådte i kraft den 1. juli 2017, indsattes ”eller fordi der er tale om systematisk eller organiseret afpresning” i straffelovens § 286, stk. 1, med henblik på, at det udtrykkeligt skulle fremgå, at § 286, stk. 1, finder anvendelse i sådanne tilfælde.

Lovændringen bundede bl.a. i den politiske aftale om Bandepakke III. Om baggrunden for lovændringen fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 190 som fremsat, side 17, bl.a.:

”Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke III, at aftalepartierne er enige om, at straffelovens § 286, stk. 1, skal ændres, således at straffen for systematisk eller organiseret afpresning skærpes med en tredjedel. Det vil bl.a. gælde for grove tilfælde af afpresning, hvor bander systematisk eller organiseret opkræver beskyttelsespenge af forretningsdrivende for at lade dem være i fred.

Der er i flere byer set eksempler på rocker- og bandemedlemmer, som afpresser lokale erhvervsdrivende. Denne type kriminalitet udføres typisk af organiserede grupper, som kræver, at erhvervsdrivende skal betale såkaldte »beskyttelsespenge« for at lade dem være i fred. Der er bl.a. konstateret tilfælde inden for prostitutions-, restaurations-, kiosk- og tatovørbranchen. Kendetegnende for disse brancher er, at de har stor kundekontakt og umiddelbart tilgængelige forretningslokaler.

I den indledende afpresningsfase udføres kriminaliteten oftest af flere rocker- og bandemedlemmer, som er voldsparete. Når opkrævningen af »beskyttelsespenge« herefter er blevet systematiseret til regelmæssig betaling, bliver opkrævningen typisk varetaget af en enkelt person, der ved henvendelse på stedet får udbetalt kontanter. Justitsministeriet finder, at initiativet bør gennemføres ved en ændring af straffelovens § 286, stk. 1, der udtrykkelig fastslår, at straffen for afpresning kan stige til fængsel i indtil 6 år, når der er tale om systematisk eller organiseret afpresning.”

Med lovændringen blev der lagt op til, at straffen for systematisk eller organiseret afpresning skulle skærpes med en tredjedel i forhold til den frihedsstraf for systematisk eller organiseret afpresning, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Om strafniveauet og bestemmelsens anvendelsesområde fremgår af de specielle bemærkninger, jf. Folketingstidende 2016-17, til-læg A, L 190 som fremsat, side 46 f., bl.a.:

”Den foreslåede bestemmelse er navnlig tiltænkt at skulle finde anvendelse på grove tilfælde af afpresning, hvor personer med tilknytning til rocker- eller bandemiljøet gentagne gange opkræver såkaldte »beskyttelsespenge« af erhvervsdrivende for at lade dem være i fred, jf. herom ovenfor pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Personer uden tilknytning til rocker- eller bandemiljøet vil imidlertid også være omfattet af den foreslåede strafskærpelse.

Det vil afhænge af en konkret vurdering, om der er tale om systematisk eller organiseret afpresning. Der vil i den forbindelse navnlig skulle lægges vægt på, om der er tale om gentagne tilfælde af afpresning over for f.eks. en bestemt erhvervsdrivende eller erhvervsdrivende i samme kvarter eller branche. Der er ikke krav om, at alle tilfælde af afpresning udføres af den samme gerningsperson, hvis afpresningen udøves af de pågældende efter aftale, eller hvis gerningspersonen f.eks. har viden om, at det afpresningsforhold, som den pågældende begår, indgår i en systematisk eller organiseret afpresning af en eller flere forurettede udført af f.eks. andre medlemmer af samme gruppering.

Som nævnt ovenfor pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger vil dette eksempelvis kunne være tilfældet, hvor den indledende afpresning er udøvet af en eller flere personer, og hvor den efterfølgende afpresning udøves af en anden person, der ikke har medvirket til den indledende afpresning, men som er bekendt med afpresningen.

Tilfælde, hvor en enkeltperson systematisk afpresser et større antal erhvervsdrivende, vil også være omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Det er med forslaget forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf for systematisk eller organiseret afpresning, der hidtil har været fastsat af domstolene.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

2.1.9 Straffelovens § 282 om åger

Straffelovens § 282 om åger lyder:

”§ 282. For åger straffes den, som udnytter en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold til i et aftaleforhold at opnå eller betinge en ydelse, der står i væsentligt misforhold til modydelsen, eller som der ikke skal ydes vederlag for.”

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, havde straffelovens § 282 følgende ordlyd:

”§ 282. For Aager straffes den, som udnytter nogens Nød, Enfoldighed, Uerfarenhed eller et overfor ham bestaaende Afhaengighedsforhold til i en Retshandel at opnaa eller betinge en Ydelse, der staar i aabenbart Misforhold til Modydelsen, saa og den, som efter med Kendskab til Retshandelens Beskaffenhed at have erhvervet et paa en saadan Retshandel grundet Krav gør dette gældende eller overdrager det til en anden.”

Bestemmelsen fik sin nuværende affattelse ved *lov nr. 250 af 12. juni 1975*. Med lovændringen, der byggede på Straffelovrådets udtalelse af 14. januar 1974 om økonomisk kriminalitet, tilsigtedes bl.a. en gennemførelse af et øget strafferetligt værn mod skadelig økonomisk virksomhed.

Strafferammen for åger var forinden lovændringen fængsel indtil 2 år, jf. den dagældende § 285, stk. 3, jf. § 282. Straffen kunne i medfør af den dagældende § 286, stk. 3, stige til fængsel indtil 6 år, når forbrydelsen var af særlig grov beskaffenhed. Var forbrydelsen af særlig ringe strafværdighed kunne straffen i medfør af den dagældende § 287 nedsættes til hæfte eller bøde.

Også spørgsmålet om strafferammen for overtrædelse af bestemmelsen blev behandlet i forarbejderne til lovændringen. Af de specielle bemærkninger til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1974-75, 2. samling, tillæg A, spalte 788, fremgår bl.a.:

”Straffelovrådet henleder i udtalelsen (side 24) opmærksomheden på, at der i forbindelse med en eventuel udvidelse af § 282 kan være anledning til at udvide strafferammen vedrørende åger, der efter straffelovens § 285, stk. 3, omfatter hæfte og fængsel indtil 2 år, til også at omfatte bødestraf. Rådet henviser herved til, at åger jævnligt begås af økonomisk velstillede personer, over for hvem bøde ofte vil være en adækvat sanktion. Justitsministeriet finder ikke en sådan ændring påkrævet. Såfremt der findes at være trang til anvendelse af bødestraf uden for de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 287, vil bøde kunne idømmes som tillægsstraf efter straffelovens § 50, stk. 2, eller i forbindelse med en betinget dom efter § 58, stk. 2.”

Strafferammen er siden ændret, se nærmere herom nedenfor i afsnit 2.1.11 om straffelovens §§ 285-287. Strafferammen for åger er således i dag som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 286, stk. 1. Såfremt overtrædelsen er af mindre

strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

2.1.10 Straffelovens § 283 om skyldnersvig

Straffelovens § 283 om skyldnersvig lyder:

”§ 283. For skyldnersvig straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding

- 1) afhænder, pantsætter eller på anden måde råder over ham tilhørende gods, hvorover tredjemand har erhvervet en rettighed, med hvilken handlingen er uforenelig,
- 2) efter at hans bo er taget under konkursbehandling eller rekonstruktionsbehandling er indledt, foretager handlinger, der går ud på, at boets ejendele og fordringer ikke kommer fordringshaverne til gode,
- 3) ved falske foregivender, forstikkelse, proformaretshandler, betydelige gaver, uforholdsmæssigt forbrug, salg til underpris, betaling af eller sikkerhedsstillelse for uforfaldne gældsposter eller på anden lignende måde unddrager sine ejendele eller fordringer fra at tjene sine fordringshavere eller nogen enkelt af disse til fyldestgørelse.

Stk. 2. Er handlinger af den under nr. 3 angivne art foretaget til begunstigelse af en fordringshaver, bliver denne dog kun at straffe, hvis han på en tid, da han forudså, at skyldnerens konkurs eller rekonstruktionsbehandling var umiddelbart forestående, har bestemt skyldneren til at yde ham sådan begunstigelse.”

Bestemmelsen er siden Borgerlig Straffelov fra 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, kun ændret en enkelt gang ved *lov nr. 718 af 25. juni 2010*, hvor der foretoges en ændring af § 283, stk. 1, nr. 2, således at ”eller forhandling om tvangsakkord uden for konkurs er åbnet” ændredes til ”eller rekonstruktionsbehandling er indledt”, ligesom der foretoges en ændring af § 283, stk. 2, hvor ”betalingsstandsning” blev ændret til ”rekonstruktionsbehandling”. Der var tale om konsekvensændringer som følge af indførelsen af et nyt regelsæt om rekonstruktionsbehandling.

Strafferammen for skyldnersvig er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Dog kan straffen i de tilfælde, der er nævnt i § 283, stk. 2, for såvel skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til bøde, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 2. pkt. Omvendt kan straffen for overtrædelse af § 283 under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Såfremt overtrædelsen er af mindre strafværdighed, er straffen derimod bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan

straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 nedenfor i afsnit 2.1.11.

2.1.11 Straffelovens §§ 285-287

Strafferammerne for straffelovens §§ 276-283 er samlet i §§ 285-287. I straffelovens § 285 angives normalstrafferammen for forbrydelserne. Bestemmelsen suppleres af § 286 om særligt grove fremtrædelsesformer og af § 287 om mindre strafværdige fremtrædelsesformer.

Bestemmelserne i §§ 285-287 lyder:

”§ 285. De i §§ 276, 276 a og 278-283 nævnte forbrydelser straffes med fængsel indtil 1 år og 6 måneder. I de i § 283, stk. 2, nævnte tilfælde kan straffen såvel for skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til bøde.

Stk. 2. Ulovlig omgang med hittegods straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

§ 286. Straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, når de i §§ 276, 276 a, 281 og 282 nævnte forbrydelser er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjålne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, eller fordi der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet, eller fordi der er tale om systematisk eller organiseret afpresning, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel indtil 8 år, når de i §§ 278-280 og 283 nævnte forbrydelser er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

§ 287. Er nogen af de forbrydelser, der er nævnt i §§ 276-283, af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde, er straffen bøde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde.

Stk. 2. Forsøg på forbrydelse, der er omfattet af stk. 1, er strafbart.”

Strafferammerne har været samlet i §§ 285-287 siden Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*. Hidtil havde strafferammerne været angivet i de enkelte bestemmelser. Bestemmelserne havde i Borgerlig Straffelov af 1930 følgende ordlyd:

”§ 285. De i §§ 276, 278-281 og 283 nævnte forbrydelser samt hæleri med hensyn til disse og med hensyn til røveri straffes med fængsel indtil 2 år, i

gentagelsestilfælde 3 år. I de i § 283, stk. 2, omhandlede tilfælde kan straffen såvel for skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til hæfte.

Stk. 2. Ulovlig omgang med hittegods samt hæleri med hensyn hertil straffes med bøde, hæfte eller med fængsel indtil 2 år.

Stk. 3. Åger straffes med hæfte eller med fængsel indtil 2 år.

§ 286. Er et tyveri af særlig grov beskaffenhed, såsom på grund af den måde, hvorpå det er udført, eller fordi det er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjålne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, såvel som når tyverier er begået i større antal, kan straffen stige til fængsel i 6 år.

Stk. 2. Straffen for underslæb, bedrageri, mandatsvig og skyldnersvig kan, når forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed, eller når et større antal forbrydelser er begået, stige til fængsel i 8 år.

Stk. 3. Under tilsvarende omstændigheder kan straffen for afpresning, åger og hæleri stige til fængsel i 6 år.

§ 287. Er nogen af de i § 276 eller §§ 278-284 nævnte forbrydelser af særlig ringe strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde, kan straffen nedsættes til hæfte eller bøde og under i øvrigt formildende omstændigheder bortfalde.

Stk. 2. Ved ulovlig omgang med hittegods eller ved hæleri med hensyn hertil kan straffen under formildende omstændigheder bortfalde.”

Samlingen af strafferammerne havde til formål at simplificere straffastsættelsen i sager om overtrædelse af en række berigelsesforbrydelser, jf. Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, spalte 3393. Ifølge bemærkningerne til bestemmelserne ville en samling af strafferammerne medføre, at distinktionerne mellem eksempelvis tyveri og bedrageri, samt inden for tyveribegrebet, som under den tidligere gældende ordning kunne medføre konsekvenser med hensyn til bedømmelsen af straffen, fremover kun ville have teoretisk betydning, jf. Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, spalte 3393.

Ved lov nr. 319 af 13. juni 1973 foretoges en nyaffattelse af § 285, stk. 1, 1. pkt., og § 287. Bestemmelserne fik herved følgende affattelse:

”§ 285. De i §§ 276, 278-281 og 283 nævnte forbrydelser samt hæleri med hensyn til disse og med hensyn til røveri straffes med fængsel indtil 1 år og 6 måneder, i gentagelsestilfælde 2 år og 6 måneder. I de i § 283, stk. 2, omhandlede tilfælde kan

straffen såvel for skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til hæfte.

Stk. 2. Ulovlig omgang med hittegods samt hæleri med hensyn hertil straffes med bøde, hæfte eller med fængsel indtil 2 år.

Stk. 3. Åger straffes med hæfte eller med fængsel indtil 2 år.

[...]

§ 287. Er nogen af de forbrydelser, der er nævnt i §§ 276-284, af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde, er straffen bøde eller hæfte. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde.

Stk. 2. Forsøg på forbrydelse, der er omfattet af stk. 1, er strafbart.”

Med lovændringen blev strafmaksimum for de berigelsesforbrydelser, der omfattes af normalstrafferammen i § 285, stk. 1, 1. pkt., nedsat til fængsel i 1 år og 6 måneder, i gentagelsestilfælde 2 år og 6 måneder. Samtidig blev anvendelsesområdet for § 287 udvidet, idet ordene ”forbrydelser af særlig ringe strafværdighed” blev erstattet af ”forbrydelser af mindre strafværdighed”. Ved ændringen gennemførtes samtidig en række andre ændringer af straffeloven. Sigtet med lovændringen var ifølge bemærkningerne i første række en almindelig sænkning af strafudmålingsniveauet på en række væsentlige områder inden for strafferetten, jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg A, spalte 5128.

Den nye normalstrafferamme i § 285, stk. 1, 1. pkt., var et resultat af lovforslagets behandling i Folketinget. I lovforslaget var stillet forslag om at afskaffe det særlige strafmaksimum for gentagelsestilfælde på fængsel indtil 3 år og om i øvrigt at opretholde det hidtil gældende maksimum på fængsel indtil 2 år, jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg A, spalte 5128. Lovforslaget byggede på betænkning nr. 650/1972 vedrørende nogle af- og nedkriminaliseringsspørgsmål, der blev afgivet af en arbejdsgruppe nedsat af Justitsministeriet, samt på udtalelser, som Justitsministeriet havde indhentet over betænkningen, herunder navnlig en udtalelse af 5. januar 1973 fra Straffelovrådet.

I bemærkningerne til lovændringen anføres under henvisning til arbejdsgruppens betænkning samt Straffelovrådets udtalelse en række overvejelser om strafudmålingen efter §§ 285 og 287. Heraf fremgår bl.a., jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg A, spalte 5129 ff.:

”Arbejdsgruppen har i sin betænkning henstillet, at der søges gennemført en almindelig sænkning af strafudmålingsniveauet. Under hensyn til, at ejendoms-

forbrydelserne udgør langt den overvejende del af de anmeldte overtrædelser af straffeloven, har arbejdsgruppen i første række haft den strafferetlige behandling af disse forbrydelser for øje. Sænkningen af strafudmålingsniveauet foreslås bl.a. gennemført gennem en ændring af bestemmelserne i straffelovens §§ 285 og 287. § 285 fastsætter normalstrafferammen for berigelsesforbrydelser til fængsel indtil 2 år, i gentagelsestilfælde 3 år, medens § 287 foreskriver, at straffen kan nedsættes til hæfte eller bøde eller efter omstændighederne helt bortfalde, når forbrydelsen er af særlig ringe strafværdighed.

Ved at ophæve den særlige strafferamme for gentagelsestilfælde i § 285 og ved at give bestemmelsen i § 287 et bredere anvendelsesområde kan man efter arbejdsgruppens opfattelse bidrage til en lempeligere behandling af berigelsesforbrydelser, særlig den mindre berigelseskriminalitet. Det må herefter være overladt til domstolene og anklagemyndigheden at søge disse intentioner gennemført i praksis.

Straffelovrådet har tiltrådt ændringen af § 287, således at der åbnes mulighed for en videregående brug af bestemmelsen såvel af anklagemyndigheden som af domstolene. Derimod har kun tre af straffelovrådets seks medlemmer kunnet tiltræde forslaget om ændring af § 285.

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen og straffelovrådet i, at der på væsentlige områder indenfor strafferetten bør søges gennemført en almindelig sænkning af strafudmålingsniveauet. Det er på denne baggrund, man må se forslaget om ændring af straffelovens §§ 285 og 287 samt af straffelovens § 80, jfr. nedenfor under pkt. 5, der er i overensstemmelse med arbejdsgruppens indstilling. Gennemføres disse forslag, vil det ad lovgivningsvejen være slået fast, at der skal ske en almindelig sænkning af strafudmålingsniveauet.

Det vil imidlertid ikke være praktisk muligt at gennemføre en sådan sænkning alene ad lovgivningsvejen, idet det er vanskeligt at udforme straffebestemmelserne så detaillert, at de også med hensyn til strafudmålingen dækker alle forekommende tilfælde. Sænkningen må derfor også gennemføres ved ændringer i domstolenes udmålingspraksis. Anklagemyndigheden kan her medvirke til at fremme udviklingen, dels gennem sin tiltalefrafaldspraksis, dels ved i videre omfang, end tilfældet er i dag, i de konkrete sager at formulere påstande om strafudmålingen. Justitsministeriet vil gennem instrukser til anklagemyndigheden sikre, at denne bidrager til den ønskede afdæmpning af strafudmålingsniveauet.”

Under de specielle bemærkninger til ændringen af straffelovens § 285 fremgår desuden vedrørende straffen efter § 285, jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg A, spalte 5142:

”Forslaget er i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag. Der henvises til arbejdsgruppens betænkning s. 46 og til de almindelige bemærkninger ovenfor under punkt 3.

Forslaget indebærer, at strafferammen også i gentagelsestilfælde er fængsel indtil 2 år, hvor den nu er fængsel indtil 3 år. Som anført under de almindelige

bemærkninger er tre af straffelovrådets medlemmer gået ind for at bevare en særlig gentagelsesregel i § 285. Den væsentligste betydning af en forhøjet strafferamme i gentagelsestilfælde ligger efter disse medlemmers mening i, at en sådan ramme giver domstolene, der erfaringsmæssigt er meget tilbageholdende med at anvende lovens maksimumstraf, større mulighed for i de grovere tilfælde af gentagelse at fastsætte en efter de konkrete forhold passende straf.

Det er justitsministeriets opfattelse, at de tilfælde, hvor der er behov for en strafudmåling ud over fængsel i 2 år, i almindelighed vil kunne henføres under den skærpede bestemmelse i § 286. Det er derfor muligt, at en konsekvens af ændringen af § 285 vil blive en øget anvendelse af § 286. Som anført af straffelovrådets tre øvrige medlemmer vil dette imidlertid være en fordel, idet retten herved tvinges til i den enkelte sag at overveje, om denne sag er egnet til at føres op i en højere ramme.”

Lovforslagets behandling i Folketinget mundede dog som nævnt ud i, at der i normalstrafferammen skete en nedsættelse af strafmaksimum til 1 år og 6 måneder, i gentagelsestilfælde 2 år og 6 måneder. Om baggrunden herfor fremgår af bemærkningerne til ændringsforslaget, jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg B, spalte 2248, alene:

”Ændringen tilsigter ad lovgivningsvejen at understrege ønsket om en almindelig sænkning af strafudmålingsniveauet med hensyn til mindre berigelsesforbrydelser af ikke-professionel karakter.”

Der ses ikke at være anført en nærmere begrundelse for bevarelsen af den særlige strafferamme for gentagelsestilfælde.

Med lovændringen foretoges også en ændring af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 80 om straffens fastsættelse, således at det herefter ikke længere fremgik af bestemmelsen, at der skulle tages hensyn til ”gerningsmandens foregåendeandel” (tidligere kriminalitet). Herom fremgår følgende af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg A, spalte 5131 f.:

”5. Arbejdsgruppen har – ligeledes i kapitel 2 – givet udtryk for den opfattelse, at der i retspraksis anvendes unødigt lange straffe over for tidligere straffede. For at fremskynde en ændring i domstolens udmålingspraksis foreslår man derfor, at henvisningen til gerningsmandens foregåendeandel i straffelovens § 80, der fastlægger de almindelige principper for strafudmålingen, udgår. Man er klar over, at dette ikke vil og heller ikke bør forhindre domstolene i ved strafudmålingen at tillægge gerningsmandens fortid en vis betydning.

Det er straffelovrådets opfattelse, at retspraksis – navnlig i de senere år – i et ikke ubetydeligt omfang har bevæget sig bort fra anvendelsen af skærpede straffe over for tidligere straffede. Der er enighed om, at tidligere kriminalitet hidtil er betragtet som en væsentlig udmålingsfaktor, og at det må anses for ønskeligt, at der på dette

punkt sker en ændring, som har sit udgangspunkt i en udvikling, der allerede er i gang.

Et flertal af straffelovrådets medlemmer fraråder imidlertid, at § 80 ændres som foreslået af arbejdsgruppen. Man finder det mindre velbegrunder at svække indholdet af § 80 ved at fjerne henvisningen til foregående vandel, i særdeleshed da formålet ikke er at tage afstand fra det i bestemmelsen udtrykte almindelige princip, men at støtte en udvikling med hensyn til udviklingen i visse typer af sager. Der henvises til straffelovrådets indstilling s. 23.

Et mindretal i straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag til ændring af § 80. Man lægger herved bl. a. vægt på, at en sådan ændring kan støtte en udvikling henimod en mærkbar sænkning i strafudmålingsniveauet. Man fremhæver endvidere, at bestemmelsens nuværende formulering er mindre vellykket med hensyn til angivelse af relevante individuelle forhold. Man finder det betænkeligt, at hensynet til den tidligere vandel har fået en meget fremtrædende plads i bestemmelsen, samtidig med at denne undlader at nævne andre forhold, der tillægges og i fremtiden bør tillægges en mere væsentlig betydning. Der sigtes herved navnlig til dårlige personlige og sociale forhold. Der henvises til straffelovrådets indstilling s. 22.

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen og straffelovrådet i, at tendenser til unødigt eller urimelig straffeskærpelse som følge af gentagen kriminalitet må modvirkes. Man kan tiltræde de synspunkter, der er anført af straffelovrådets mindretal, og det forslag til en ændret formulering af § 80, som dette mindretal har fremsat.”

I modsætning til den foreslåede afskaffelse af den særlige strafferamme for gentagelsestilfælde i § 285 blev forslaget om ændring af § 80 ikke justeret i forbindelse med udvalgsbehandlingen. Se nærmere om straffelovens almindelige del, herunder bestemmelserne om straffastsættelse i kapitel 2, afsnit 1.

Vedrørende strafudmålingsniveauet i sager om brugstyveri og tyveri anføres i bemærkningerne desuden, jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg A, spalte 5132 ff.:

”7. Udover de mere generelle spørgsmål, som er omtalt ovenfor, har arbejdsgruppen stillet forslag om ændring af den strafferetlige linie, der følges på forskellige områder indenfor straffelovens specielle del. Det gælder f.eks. sager om brugstyveri, butikstyveri og checkmisbrug. Der henvises til kapitel 3 i arbejdsgruppens betænkning. Arbejdsgruppen har således taget afstand fra den i praksis nærmest undtagelsesfri anvendelse af ubetinget frihedsstraf over for brugstyveri af motorkøretøjer. Efter gruppens opfattelse bør brugstyveri af motorkøretøjer ved sanktionsvalget ligestilles med almindeligt tyveri, og for så vidt angår brugstyveri af knallerter bør den almindelige reaktion være en bøde eller en betinget dom.

Af oplysninger, som straffelovrådet har tilvejebragt, fremgår, at en mildere kurs over for såvel brugstyveri af motorkøretøjer som brugstyveri af knallerter allerede er indledt af domstolene. Der henvises til rådets indstilling s. 26.

Justitsministeriet kan tiltræde arbejdsgruppens og straffelovrådets udtalelse om, at en tilnærmelse i sanktionsvalget mellem brugstyveri og andet tyveri er ønskelig, og man vil gennem anklagemyndighedens tiltalepraksis søge at fremme denne udvikling.

For så vidt angår butikstyveri har arbejdsgruppen foreslået, at der til straffelovens § 287 føjes en bestemmelse, hvorefter påtale ved tyveri af varer, som er udbudt til salg på en sådan måde, at de er let tilgængelige for kunderne, kun finder sted, hvis almene hensyn kræver det.

Samtlige de myndigheder, der har udtalt sig om arbejdsgruppens forslag, har taget afstand fra en sådan bestemmelse. Man har bl.a. anført, at det såvel af generalpræventive grunde som af hensyn til at sikre overensstemmelse mellem straffeloven og den almindelige moralopfattelse i befolkningen er af betydning at fastholde, at tyveri er strafbart, uanset under hvilke omstændigheder det begås.

Heller ikke straffelovrådet har kunnet tiltræde arbejdsgruppens forslag, idet man finder en udskillelse af visse butikstyverier fra det strafbare område vilkårlig.

Som anført af straffelovrådet i dets indstilling s. 27 vil det væsentligste i arbejdsgruppens intentioner kunne opnås på en principielt rigtigere måde dels ved udbygning af den tiltalefrafaldspraksis, der allerede er indledt af anklagemyndigheden i sager om butikstyveri, dels ved en udvidet anvendelse af straffelovens § 287, jfr. bemærkningerne ovenfor under punkt 3. Justitsministeriet har på dette grundlag ikke fundet det nødvendigt eller rigtigt at gennemføre den foreslåede ændring. Man vil imidlertid gennem anklagemyndighedens tiltalepraksis søge at fremme den ønskede udvikling.”

Som nævnt ovenfor indebar lovændringen endvidere en ændring af straffelovens § 287. Af de specielle bemærkninger, jf. Folketingstidende 1972-73, tillæg A, spalte 5142 ff., fremgår herom følgende:

”Forslaget er i overensstemmelse med arbejdsgruppens indstilling. Om forslaget og den nærmere begrundelse herfor henvises til arbejdsgruppens betænkning s. 45 og til de almindelige bemærkninger ovenfor under punkt 3. Der henvises endvidere til straffelovrådets indstilling s. 24-25.

I forhold til den gældende bestemmelse i § 287 er ordene ”forbrydelser af særlig ringe strafværdighed” erstattet af ordene ”forbrydelser af mindre strafværdighed”. Endvidere er anvendelsen af bøde eller hæfte gjort obligatorisk, hvis forholdet henføres under § 287. Efter straffelovens § 21, stk. 3, straffes forsøg, for så vidt ikke andet er bestemt, kun, når der for lovovertrædelsen er foreskrevet højere straf end hæfte. Da det kan være tvivlsomt, om § 287 efter ændringen er en lempelsesregel til § 285 eller en selvstændig regel, er det i overensstemmelse med straffelovrådets indstilling i bestemmelsen præciseret, at den også omfatter forsøg på de forbrydelser, der omhandles af bestemmelsen.”

Ved lov nr. 239 af 1. juni 1982 afskaffedes reglen i straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt., om et forhøjet strafmaksimum i gentagelsestilfælde. Lovændringen indebar, at fængsel i 1 år og 6 måneder blev et fælles strafmaksimum for førstegangs- og gentagelsestilfælde. Åger, der hidtil havde haft sin egen strafferamme i § 285, stk. 3, blev omfattet af den fælles strafferamme i bestemmelsens stk. 1. Bestemmelsen i § 285 fik herefter følgende ordlyd:

”§ 285. De i §§ 276, 278-281 og 283 nævnte forbrydelser, hæleri med hensyn hertil og med hensyn til røveri samt åger straffes med hæfte eller med fængsel indtil 1 år og 6 måneder. I de i § 283, stk. 2, nævnte tilfælde kan straffen såvel for skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til bøde.

Stk. 2. Ulovlig omgang med hittegods samt hæleri med hensyn hertil straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.”

Samtidig gennemførtes en ændring af den skærpede strafferamme for tyveri i straffelovens § 286, stk. 1, så det hidtidige strafmaksimum på fængsel indtil 6 år blev nedsat til fængsel indtil 4 år.

De hidtil gældende forhøjede strafmaksima i § 286, stk. 2 og 3, for underslæb, bedrageri, mandatsvig og skyldnersvig på fængsel i 8 år og for afpresning, åger og hæleri på fængsel i 6 år forblev uændrede. Om strafferammen i disse sager fremgår af forarbejderne, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 4528, bl.a.:

”Der foreslås ikke nogen sænkning af strafferammerne i straffelovens § 286, stk. 2-3, om underslæb, bedrageri, mandatsvig, skyldnersvig, afpresning, åger og hæleri af særlig grov karakter eller i større antal. Efter justitsministeriets opfattelse er der i sager, som har karakter af forretningsmæssig økonomisk kriminalitet ikke anledning til at sænke de nugældende strafmaksima. Det har været overvejet at sænke strafferammen for groft hæleri til fængsel i 4 år i forbindelse med den foreslåede tilsvarende rammesænkning for groft tyveri i § 286, stk. 1. Blandt andet på baggrund af høringsvarene har justitsministeriet imidlertid ikke ment at burde fremsætte forslag herom.”

Derudover ophævedes med lovændringen adgangen til at idømme hæftestraf i sager efter § 287, således at der i sager omfattet af denne bestemmelse, alene var adgang til at idømme bødestraf. Samtidig tilsigtedes med lovændringen en udvidet anvendelse af § 287, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 4526.

Formålet med lovændringen var at gennemføre en betydelig sænkning af strafudmålingsniveauet for berigelsesforbrydelser. Der blev med lovændringen lagt op til en sænkning af de daværende strafudmålinger for berigelsesforbrydelser med gennemgående en tredjedel og en

udvidet anvendelse af betingede domme og bøder, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 4521. Lovændringen havde ifølge forarbejderne, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 4522, bl.a. baggrund i hensynet til pladsforholdene i kriminalforsorgens anstalter. Derudover skulle lovændringen ses i sammenhæng med en tendens i de senere års kriminalpolitik i retning af en begrænsning i anvendelsen af frihedsstraffe. Af lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 4521 ff., fremgår bl.a.:

”1. Lovforslaget tilsigter en betydelig sænkning af strafudmålingsniveauet for berigelsesforbrydelser. Der lægges ved lovforslaget op til en sænkning af strafudmålingerne i disse sager med gennemgående en tredjedel i forhold til de straffe, som idømmes i dag, og til en udvidet anvendelse af betingede domme og bøder.

[...]

2. Lovforslaget skal ses i sammenhæng med en hovedtendens i de senere års kriminalpolitik i retning af en begrænsning i anvendelsen af frihedsstraf. Denne tendens har gjort sig gældende ikke blot i Danmark, men også i den vestlige verden i øvrigt.

[...]

At lovforslaget fremsættes nu, må endvidere ses i sammenhæng med de nuværende meget alvorlige kapacitetsproblemer inden for kriminalforsorgen. [...]

[...]

Justitsministeriet har derfor valgt at foreslå den nødvendige formindskelse i kapacitetsbehovet gennemført ved en sænkning af strafferammerne for de almindelige berigelsesforbrydelser. For at vælge denne løsning taler også, at der gennem en sænkning af strafudmålingsniveauet for berigelsesforbrydelser vil kunne opnås et mere rimeligt forhold mellem straffene for berigelsesforbrydelser og straffene for andre forbrydelser, herunder voldsforbrydelserne, hvor der i de seneste år ud fra bl.a. de samme hensyn er gennemført en skærpelse i udmålingspraksis for visse typer af sager.

[...]

5. Justitsministeriets lovforslag indebærer, at det gældende strafmaksimum for gentagelsestilfælde i § 285 på fængsel i 2 år og 6 måneder ophæves, således at strafudmåling efter denne bestemmelse fremtidig vil skulle ske inden for et fælles strafmaksimum for førstegangs- og gentagelsestilfælde på fængsel i 1 år og 6 måneder. Samtidig foreslås det, at der indføres adgang til at idømme hæftestraf inden for området for § 285. Det foreslås endvidere, at strafmaksimum i § 286, stk. 1, om tyverier af særlig grov karakter eller i større antal nedsættes fra fængsel i 6 år til fængsel i 4 år. Endelig foreslås adgangen til at idømme hæftestraf i sager efter §

287 ophævet, således at der i sager, der omfattes af denne bestemmelse, fremtidig alene bliver adgang til at idømme bødestraf.

De foreslåede ændringer tilsigter tilsammen en sænkning af de nuværende strafudmålinger for berigelsesforbrydelser på gennemgående en tredjedel. Endvidere tilsigter lovforslaget en udvidet anvendelse af betingede domme, herunder kombinationsdomme efter straffelovens § 58, stk. 1, og en udvidet anvendelse af § 287 om berigelsesforbrydelser af mindre strafværdighed. Justitsministeriet forudsætter, at der ikke sker forskydninger i skærpende retning i anvendelsesområderne for §§ 285-286.

[...]

Gennemførelsen af lovforslaget vil bevirke, at der inden for de nedsatte strafferammer skal fastlægges en helt ny udmålingspraksis, således at udmålingsniveauet for berigelsesforbrydelser skal nedsættes med en tredjedel. Løsningen af denne opgave – uden støtte i et forudgående udvalgsarbejde med en nærmere belysning og vurdering af praksis og mere specificerede udmålingsanvisninger – er forbundet med ikke ubetydelige vanskeligheder. Man må i den forbindelse være opmærksom på, at strafudmålingen inden for berigelsesområdet ikke på samme måde som inden for andre udmålingsområder har en takstpræget karakter, men i væsentlig grad er præget af sagens individuelle omstændigheder, herunder den tiltaltes personlige forhold og tidligere kriminalitet. Ved udmålingen af ubetingede frihedsstraffe for berigelsesforbrydelser vil situationen således ofte være den, at straffen skal fastsættes som en fælles straf under hensyn til en tidligere betinget dom eller en reststraf fra en tidligere prøveløsladelse. Navnlig i en overgangsperiode vil det således stille store krav til domstolene at udmønte lovforslagets intentioner i praksis. Domstolene er imidlertid fortrolige med den opgave at fastlægge en gradueret bedømmelse af forskellige sagstyper inden for de generelle retningslinier, der angives af lovgivningsmagten. I forbindelse med straffelovrådets høring over alternativbetænkningen er der da også fra domstolsside givet udtryk for, at det ville være muligt at gennemføre en generel sænkning af udmålingsniveauet, som kunne opveje den strafforlængelse, som ellers kunne blive følgen af en eventuel afskaffelse eller begrænsning af adgangen til prøveløsladelse. Det må derfor forventes, at det vil være muligt at overvinde vanskelighederne ved på grundlag af nye lovregler at fastlægge en ny praksis inden for berigelsesområdet. Anklagemyndigheden vil kunne bidrage hertil, bl.a. ved i videre omfang end i dag at nedlægge påstand vedrørende strafudmålingen.

[...]”

Ved lov nr. 229 af 6. juni 1985 blev straffelovens § 279 a om databedrageri indført, og i den forbindelse blev ”databedrageri” tilføjet efter ”bedrageri” i § 286, stk. 2. Lovændringen var baseret på Straffelovrådets betænkning nr. 1032/1985 om datakriminalitet. Om strafferammerne for den nye bestemmelse om databedrageri anfører Straffelovrådet følgende, jf. betænkningens side 83 f.:

”Efter straffelovrådets opfattelse bør databedrageri på grund af forbrydelsens nære forbindelse til bedrageri og mandatsvig have samme strafferamme som disse forbrydelser. Dette betyder, at normalstraffen efter straffelovens § 285, stk. 1, bør være fængsel indtil 1 år og 6 måneder, i gentagelsestilfælde 2 år og 6 måneder. Dette nødvendiggør ingen ændring af § 285, stk. 1. Tilsvarende bør den lavere strafferamme i § 287 vedrørende forhold af mindre strafværdighed også kunne finde anvendelse på databedrageri. Dette nødvendiggør ikke nogen en ændring af denne bestemmelse. Derimod kræver det ændring af straffelovens § 286, stk. 2, at indføre databedrageri blandt de berigelsesforbrydelser, som under skærpende omstændigheder kan medføre fængsel i indtil 8 år.”

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse behandlede Straffelovrådet bl.a. spørgsmålet om strafniveauet for berigelses- og voldskriminalitet samt om, hvorvidt der på baggrund af ændringerne af straffeloven i 1973 og 1982 var behov for yderligere ændringer i §§ 285-287.

Vedrørende Straffelovrådets synspunkter om strafniveauet for berigelses- og voldskriminalitet anføres bl.a., jf. betænkningens side 119 ff.:

”Både før og efter lovændringen af 1982 har der flere gange været fremsat kritik af strafudmålingen, for så vidt angår forholdet mellem straffene for berigelsesforbrydelser og straffene for voldsforbrydelser. Det anføres, at domstolene gennem deres strafudmåling opretholder en for høj vurdering af økonomiske interesser, sammenlignet med den vurdering af hensynet til beskyttelse af legemets integritet, som kommer til udtryk i strafudmålingen i voldssager. I det følgende skal knyttes nogle bemærkninger til dette almindelige spørgsmål om forholdet mellem berigelsesforbrydelser og voldsforbrydelser med hensyn til straffens fastsættelse. Der ses bort fra mere specielle sammenligninger, f.eks. mellem voldtægt og røveri.

Når økonomiske interesser som her anført stilles over for beskyttelsen af legemets integritet, bør man være opmærksom på, at der ved berigelsesforbrydelser og andre strafbare formuekrænkelser ikke altid er tale om angreb på rent økonomiske interesser. Det forholder sig ikke altid således, at den ved formuekrænkelser forvoldte skade fuldt ud kan gøres op i penge og f.eks. fuldt ud genoprettes ved erstatning fra forsikringen. Ikke blot ved røveri, men også ved adskillige tyverier og hærværkshandlinger – ikke mindst indbrud i privat beboelse – kan også forvoldes en krænkelse af affektionsværdier og af enkeltpersoners og familiers følelser af tryghed omkring deres personlige livsforhold.

Det er i nogle henseender sikkert, at sanktionspraksis ikke er mildere men tværtimod strengere over for voldsforbrydere end over for berigelsesforbrydere. Betingede domme forekommer, når de sammenlignes med de ubetingede domme, i væsentligt mindre omfang i voldssager end i sager om berigelseskriminalitet. Det skal hertil føjes, at også antallet af bødefølgelser er betydelig større i sager om berigelseskriminalitet, der henføres under straffelovens § 287, end i sager om vold.

Som følge af de her nævnte forhold er ubetinget frihedsstraf en relativt større gruppe inden for voldssagerne end inden for sager om berigelsesforbrydelser.

[...]

Den kritik af udmålingspraksis, som blev refereret ovenfor, tager vistnok særlig sigte på sager, i hvilke der både for voldskriminalitetens og berigelseskriminalitetens vedkommende er idømt ubetinget frihedsstraf. Det synes navnlig at blive anført, at der udmåles strengere straffe for berigelsesforbrydelser end for voldsforbrydelser, og dette skulle som nævnt være udtryk for en overdreven beskyttelse af formuegoder sammenlignet med beskyttelsen mod fysisk overlast. Der er imidlertid grund til at være opmærksom på nogle typiske forskelle mellem sager om vold og sager om berigelsesforbrydelser. Disse forskelle kan i nogen grad forklare, at der også fremkommer forskelle med hensyn til udmålingsniveauet.

I voldssager foreligger der som oftest kun et enkelt strafbart forhold til pådømmelse. I sager om berigelseskriminalitet er det meget almindeligt, at der rejses tiltale og afsiges dom for flere eller mange strafbare forhold. Dette kan i en del tilfælde forklare, at straffen for tyverier m.v. overstiger det niveau af et par måneders frihedsstraf, som er almindeligt ved pådømmelsen af et voldsforhold (se om udmålingspraksis med hensyn til vold nedenfor i kap. 6.3).

Hertil kommer, at straffen i sager om berigelseskriminalitet også hyppigere end i voldssager påvirkes af, at der foreligger gentagen kriminalitet. Som foran nævnt er det bl.a. almindeligt forekommende, at der tidligere over for samme person har været anvendt en eller flere ikke-frihedsberøvende sanktioner, og derefter kan der forekomme gentagne domme til frihedsstraf. Det er særlig klart, at straffastsættelsen skærpes i en gentagelsessituation, når strafbare forhold er begået i prøvetiden efter en betinget dom eller prøveløsladelse, således at en tidligere idømt straf eller reststraf indgår i den straf, som nu fastsættes. Denne skærpende virkning af tidligere afgørelser forekommer sjældent i sager om vold.

Straffelovrådet har ikke haft mulighed for i enkeltheder at søge belyst, hvorledes de her nævnte momenter gør sig gældende i konkrete straffesager. Ved en gennemgang af domme, som måske kan foretages i forbindelse med en senere betænkning om sanktionsspørgsmål, ville de foran omtalte sammenligninger mellem straffe for vold og for berigelseskriminalitet især give anledning til at undersøge to spørgsmål. Det ene er, om de nævnte træk ved sager om berigelseskriminalitet – f.eks. pådømmelse af flere strafbare forhold eller gentagelsesvirkning – muligvis undertiden gør sig gældende med overdreven vægt ved straffens fastsættelse. Det andet spørgsmål er, om der forekommer mere rene eksempler på enkeltstående berigelseskriminalitet, begået i førstegangstilfælde, der lader sig sammenligne med voldssager og de i disse idømte straffe. I straffelovrådet er nogle medlemmer tilbøjelige til at mene, at der er nogen sandhed i påstanden om en tilbøjelighed til ved strafudmålingen at overbetone strafværdigheden af formuekrænkelser. Spørgsmålet vil blive berørt igen nedenfor i forbindelse med rådets konklusioner vedrørende strafferammerne i §§ 285-287. Der er i straffelovrådet enighed om, at en almindelig skærpelse af

straffene for voldsforbrydelser næppe er noget velegnet middel til udligning af mulige skævheder i forholdet mellem vold og berigelsesforbrydelser, se herom kap. 6.6.”

På baggrund af ovenstående drøftede Straffelovrådet en række muligheder for ændringer af §§ 285-287. Der var dog ikke enighed blandt rådets medlemmer om, hvorvidt der var grundlag for yderligere nedsættelser af strafferammerne for berigelsesforbrydelser. Af betænkningen fremgår på side 122 ff. følgende:

”4.5.2. Et flertal i straffelovrådet (Elmer, Haulrig, Langkilde, Lindegaard og Rentzmann) finder ikke grundlag for at foreslå en nedsættelse af strafferammens maksimum i § 285. Disse medlemmer henviser til, at der allerede er sket nedsættelser to gange inden for en forholdsvis kort årrække. En ændring af maksimum fra 1 år og 6 måneder til 1 år ville – også selv om den blev begrænset til tilfælde, hvor der ikke foreligger gentagelse – være betænkelig med henblik på nogle af de groveste kriminalitetsformer, der foreligger til pådømmelse. Der er i almindelighed ikke i praksis stor tilbøjelighed til at anvende en strafferammes maksimum, og hvis maksimum i § 285 blev fastsat til 1 år, ville det inden for den grovere ende af kriminaliteten normalt være en straf på mindre end 1 års fængsel, der kom i betragtning. Hertil kommer, at straffene også på de lavere trin af skalaen ville blive presset nedad, hvis man skulle bevare sædvanlige muligheder for at differentiere strafudmålingen i overensstemmelse med kriminalitetens grovhed, herunder navnlig antallet af kriminelle forhold og størrelsen af de beløb, der er indvundet ved lovovertrædelserne.

Når det er nævnt af mindretallet, at der samtidig med en nedsættelse af maksimum i § 285 kunne ske en vis udvidelse af anvendelsesområdet for § 286, må man nære betænkelighed ved denne fremgangsmåde. § 286 har væsentlig højere maksima end § 285. Det må betragtes som en fordel, at anvendelsen af § 286 i hidtidig praksis har kunnet begrænses til virkelig grove forhold. Hvis der skulle være spørgsmål om en øget anvendelse af § 286, ville der opstå nye afgrænsningsproblemer, og man måtte spørge, hvad der egentlig er vundet ved at nedsætte maksimum i § 285, når de forhold, der mest direkte ville blive berørt af nedsættelsen, i stedet kan henføres under en strengere bestemmelse.

Disse medlemmer vil imidlertid ikke afvise, at der inden for det nugældende maksimum i § 285 kan være grundlag for yderligere reduktioner i strafudmålingen i overensstemmelse med de tilkendegivelser, der fremkom i 1982. Der foreligger endnu ikke noget klart overblik over 1982-lovens virkninger. Det er tænkeligt, at man ved nærmere analyse af et domsmateriale vil kunne pege på grupper af tilfælde, hvor strafreduktioner kommer i betragtning med henblik på en videre tilnærmelse til lovgiverens målsætning fra 1982. Der henvises herved til bemærkninger i kap. 3.5.8.

4.5.3. Et mindretal (Bang og Waaben) finder, at der på ny bør ske en ændring i § 285 som støtte for en fortsat reduktion af straffene for berigelsesforbrydelser. I perioden siden omkring 1970 har det været et hovedpunkt i den kriminalpolitiske

debat at søge brugen af ubetinget frihedsstraf reduceret. Visse resultater af denne bestræbelse har også kunnet konstateres, men det må ventes, at der her er tale om en langtidsbevægelse, og det forekommer ikke unaturligt, at dette med forholdsvis korte mellemrum giver anledning til, at udviklingen støttes ved lovændringer. I 1982 var det Folketingets hensigt – i tilknytning til udtalelser fra straffelovrådets flertal – at strafferammeændringer skulle ledsages af en reduktion af det faktiske udmålingsniveau på gennemgående en tredjedel. Skønt de senere statistiske opgørelser kan efterlade nogen uklarhed, finder mindretallet det mest nærliggende at antage, at praksis har været et godt stykke fra at opfylde forudsætningen om en strafreduktion på gennemgående en tredjedel.

Hvis der skal være nogen realitet i de ofte gentagne ønsker om en mindre brug af frihedsstraffen, må det først og fremmest være på berigelsesforbrydelsernes område, der skal opnås noget i denne retning. De udgør langt den største del af straffelovskriminaliteten, og der er i øvrigt tegn på, at det på flere af de øvrige kriminalitetsområder vil være svært at opnå strafreduktioner, eller at der ligefrem kan være områder, hvor der ønskes strafskærpelse. I forhold til den almindelige kriminalpolitiske målsætning med hensyn til frihedsstraf er berigelsesforbrydelse altså centralt placeret. Som tidligere nævnt er mindretallet desuden tilbøjeligt til at mene, at der stadig er noget rigtigt i påstanden om en tilbøjelighed til i udmålingspraksis at vurdere beskyttelsen af økonomiske interesser for højt sammenlignet med andre interesser.

På baggrund af det her anførte forekommer det mindretallet at være en nærliggende løsning, at strafmaksimum i § 285 nedsættes fra 1 år og 6 måneder til 1 år. Der er også den mulighed, at maksimum på 1 år og 6 måneder opretholdes med henblik på gentagelsestilfælde, medens maksimum i øvrigt bliver 1 år. Efter denne løsning genoplives altså en delt strafferamme i § 285. Vælges denne løsning, vil der forhåbentligt om nogle år foreligge gode muligheder for at undersøge nærmere, hvorledes de successive lovændringer har virket, og der vil kunne tages stilling til, om der til den tid er grundlag for at nedsætte også gentagelsesmaksimum til 1 år. Ved nærmere undersøgelser vil det også kunne belyses, om der fortsat er holdepunkter for at antage, at mængden af frihedsstraf målt i forhold til befolkningstallet, er større i Danmark end i lande som Norge, Sverige og Holland. En antagelse om, at det forholdt sig således, fandt bl.a. udtryk i bemærkningerne til lovforslaget om berigelsesforbrydelser i 1982, se herom FT 1981-82, tillæg A, sp. 4526.

Såfremt en delt strafferamme i § 285 vælges, ville det være naturligt i § 285 at tilføje en bestemmelse om, at den i § 81, stk. 3, omhandlede gentagelsesfrist i denne forbindelse er 3 år. Af de grunde, som er nævnt i kapitel 3.5.6, har straffelovrådet ment at burde afstå fra nu at foreslå en generel ændring af dette indhold i § 81, men det er fremhævet, at rådet ser velvilligt på tanken.

Ved den nævnte nedsættelse af maksimum i § 285 til 1 år kan det blive aktuelt at henføre visse grænsetilfælde under § 286 i stedet for som hidtil under § 285. Det er naturligvis ikke tanken, at det faktiske udmålingsniveau skulle være uændret, alene med den forskel, at nogle tilfælde overflyttes til § 286. En nedsættelse af maksimum i § 285 skal resultere i en reel reduktion i udmålingsniveauet. Men der vil i et mindre

antal tilfælde være anledning til at overveje, om ikke grovere kriminalitet bør henføres under § 286, som allerede i dag har en sådan formulering, at den tillader en videre anvendelse end den hidtil kendte. Selv med en sådan begrænset udvidelse af § 286-området kan det med sikkerhed påregnes, at området fortsat vil være et mindre antal sager om berigelsesforbrydelser af særlig grov beskaffenhed eller begået i stort antal.

Mindretallet vil henlede opmærksomheden på nogle synspunkter og forslag i den nye svenske betænkning "Påföljd för brott", se SOU 1984:14 s. 215 ff. Fängselsstraffkommittén fremhæver det almindelige synspunkt, at der er grund til at foretage en nedprioritering af økonomiske beskyttelsesinteresser. Det anføres bl.a., at en forholdsvis ny empirisk undersøgelse af retsbevidstheden i Sverige giver støtte for den antagelse, at bestemmelserne i brottsbalken om formueforbrydelser i almindelighed tillægger disse forbrydelser for høj strafværdighed og derfor bør ændres. En række formueforbrydelser i brottsbanken, der i det væsentlige svarer til forbrydelserne i § 285, har i dag et normalmaksimum på 2 års fængsel. Betænkningen foreslår en normalramme på bøde eller fængsel indtil 6 måneder bl.a. for forbrydelserne stöld, tillgrepp av fortskaffningsmedel, bedrägeri, ocker, häleri, förskingring, trolöshet mod huvudman og oredlighet mot borgenärer. Med hensyn til utpressning foreslås et lidt højere maksimum, nemlig 9 måneder. Til alle de nævnte normalrammer føjes en skærpet ramme for de tilfælde, hvor forbrydelsen er "grov". Maksimum i disse skærpede rammer er for de fleste forbrydelsers vedkommende 5 år, i enkelte tilfælde lidt mindre eller lidt mere. Desuden foreslås der forhøjede minima på 3 måneder i de skærpede rammer; som omtalt i kap. 3.3 har brugen af sådanne forhøjede minima ikke tilslutning i straffelovrådet.

De svenske regler og forslag kan ikke uden videre sammenlignes med forholdene i dansk ret, bl.a. fordi der i Sverige er tradition for at henføre flere forhold under "grov" forbrydelse og altså under skærpede strafferammer, end det er praksis i Danmark. Dette er formentlig baggrunden for, at den svenske komité har kunnet foreslå et så lavt maksimum som 6 måneder i normalrammerne. Den svenske ordning synes på den anden side at støtte det ovenfor nævnte synspunkt, at der ikke er betæneligheder ved en beskeden udvidelse af området for § 286. Dette område vil stadig være mindre end efter de svenske regler med hensyn til "grov" forbrydelse, og for så vidt angår normalrammens maksimum vil mindretallet som nævnt foreslå 1 år, i gentagelsestilfælde 1 år og 6 måneder, og ikke den svenske betænkning 6 måneder."

Endelig behandlede Straffelovrådet i betænkningen nogle yderligere spørgsmål om udformningen af §§ 285-287. Om besvarelsen af disse spørgsmål var der i det væsentlige enighed blandt rådets medlemmer. Af betænkningens side 125 f., fremgår bl.a.:

"4.5.4. Straffelovrådet har drøftet nogle spørgsmål om ændring af enkeltheder i §§ 285-287 om strafferammerne for berigelsesforbrydelser.

Det er således blevet drøftet, om der i § 285, stk. 1, bør opstilles forskellige strafferammer for de i bestemmelsen nævnte forbrydelser, og om der i § 286 kan være tale om en omformulering af betingelserne for den skærpede bedømmelse og en

ændring af rammerne i stk. 2 og 3. Det er imidlertid straffelovrådets konklusion, at der ikke bør stilles forslag om ændringer på disse punkter.

Det er også blevet overvejet, om der i § 285, stk. 1, bør tilføjes en adgang til at idømme bøde. Det kan næppe mod en sådan løsning indvendes, at den er ulogisk og overflødig i betragtning af, at der i § 287 er hjemmel til bødestraf. Allerede nu er der i § 285, stk. 2, bøde i strafferammen for ulovlig omgang med hittegods og hæleri med hensyn hertil, skønt disse forbrydelser også er omfattet af § 287. I den svenske betænkning SOU 1986:14 s. 217 er det foreslået at optage bøde i normalrammen for stöld, selv om bøde samtidig bliver straffen for det mindre betydelige tyveri, der kaldes snatteri.

Der kunne formentlig undtagelsesvis være behov for at anvende bøde i sager, som ikke henføres under § 287. Ændringen af § 287 i 1973 har, i forbindelse med politisagsbehandling, bevirket en stor udvidelse af området for bødestraf i sager om små berigelsesforbrydelser. Men det kan ses som en svaghed ved den gældende ordning, at området for § 287 i praksis afgrænses med udpræget vægt på visse beløbsgrænser med hensyn til de tilvendte værdier. Denne svaghed kunne afhjælpes ved en tilføjelse af bøde til § 285, stk. 1, navnlig for så vidt angår tilfælde, der ikke efter en rutinemæssig bedømmelse let lader sig henhøre under § 287. En anden mulighed er at søge anvendelsesområdet for § 287 udvidet, hvilket er muligt uden ændring af ordlyden af bestemmelsen, som omfatter alle tilfælde, hvor berigelsesforbrydelsen er af ”mindre strafværdighed”. Det bør i den forbindelse fremhæves, at domstolene allerede i et ganske vist mindre antal tilfælde har henført f.eks. indbrudstyverier, arbejdspladstyverier og gentagen tyverikriminalitet under § 287, når forbrydelsen konkret er bedømt som mindre strafværdig.

Det er den overvejende opfattelse i straffelovrådet, at man bør blive stående ved den gældende ordning og ikke indføre bøde i § 285, stk. 1. Man understreger i stedet behovet for et bredere og mindre beløbsfikseret anvendelsesområde for bodeafgørelser efter § 287. Et sådant udvidet anvendelsesområde for § 287 vil imødekomme ønsket om fortsat nedkriminalisering af de mindre grove berigelsesforbrydelser og kan også ses som en følge af, at hæftestrafen vil udgå af § 285 ved hæftestrafens afskaffelse.

To medlemmer (Bang og Waaben) vil dog foretrække, at bøde optages i strafferammen i § 285. Dette vil understrege den foran omtalte målsætning med hensyn til et bredere og mindre beløbsfikseret anvendelsesområde for bøde, og det vil være en fordel, at bøde efter § 285 ikke behøver at idømmes som tillægsstraf til betinget dom efter § 58, stk. 2.”

På baggrund af ovenstående overvejelser blev der ikke anbefalet ændringer af bestemmelserne i §§ 285-287.

Ved lov nr. 367 af 18. maj 1994 tilføjedes overtrædelse af § 289, 2. pkt., om groft smugleri til den dagældende hæleribestemmelse i straffelovens § 284, således at modtagelse mv. af en

vinding opnået ved overtrædelse af § 289, 2. pkt., herefter skulle straffes som hæleri. Samtidig tilføjes ”eller overtrædelse af § 289, 2. pkt.” efter ”røveri” i § 285, stk. 1, således at sådant hæleri også skulle straffes efter denne strafferamme.

På samme måde indsattes der i den dagældende bestemmelse i straffelovens § 284 om hæleri ved *lov nr. 228 af 4. april 2000* henvisninger til straffelovens § 122 og § 144 om henholdsvis ydelse og modtagelse af bestikkelse og til § 289 a vedrørende bl.a. svig med nationale eller EU-midler, mens samme henvisninger indsattes i § 285, stk. 1, i relation til hæleri.

Ved *lov nr. 465 af 7. juni 2001* nyaffattedes straffelovens § 285 således:

”§ 285. De i §§ 276 og 278-283 nævnte forbrydelser straffes med fængsel indtil 1 år og 6 måneder. I de i § 283, stk. 2, nævnte tilfælde kan straffen såvel for skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til bøde.

Stk. 2. Ulovlig omgang med hittegods straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.”

Samtidig nyaffattedes § 286, stk. 3, således:

”Stk. 3. Under tilsvarende omstændigheder kan straffen for afpresning og åger stige til fængsel i 6 år.”

Endelig ændredes ”§§ 276-284” til ”§§ 276-283” i § 287, stk. 1, idet § 284 blev ophævet. Hæleribestemmelsen var herefter at finde i en nyaffattet form i straffelovens § 290 med en selvstændig strafferamme.

Ændringerne i §§ 285-287 var en konsekvens af ophævelsen af hæleribestemmelsen i straffelovens § 284 og forslaget om indførelsen af en ny hæleribestemmelse i § 290, jf. nærmere herom nedenfor i afsnit 6. I overensstemmelse hermed udgik henvisningerne til § 284 i berigelsesforbrydelsernes straffebestemmelser.

Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004* blev bl.a. straffelovens § 286 nyaffattet. Bestemmelsen fik herved følgende ordlyd:

”§ 286. Straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, når de i §§ 276, 281 og 282 nævnte forbrydelser er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund, af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjalne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, eller når et større antal tyverier er begået.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel indtil 8 år, når de i §§ 278-280 og 283 nævnte forbrydelser er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.”

Lovændringen byggede navnlig på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer, hvori Straffelovrådet bl.a. foretog en vurdering af strafferammerne i straffeloven og kom med indstillinger til ændringer med henblik på at skabe større indbyrdes sammenhæng og harmoni i straffesystemet. Straffelovrådet drøftede bl.a. opdelingen mellem straffelovens § 285 og § 287 samt strafmaksima efter § 286. Af betænkningens side 923 f. fremgår herom følgende:

”12.2. Straffelovrådet har ved vurderingen af strafferammerne i straffelovens §§ 285-287 taget udgangspunkt i de overvejelser, som fremkom i 1987-betænkningen. Rådet finder af de grunde, som flertallet anførte, sml. pkt. 5.3 ovenfor, ikke grundlag for at ændre strafmaksimum i § 285, herunder ved opstilling af forskellige strafferammer for de i bestemmelsen nævnte forbrydelser. Der er dog enighed om, at det både efter en vurdering af forbrydelsens strafværdighed og ud fra hensynet til at skabe større homogenitet i strafferammesystemet vil være forsvarligt og ønskeligt at ændre strafmaksimum for ulovlig omgang med hittegods fra fængsel i 1 år og 6 måneder til 1 års fængsel, sml. § 1, nr. 65, i rådets lovudkast.

Der er under rådets drøftelse rejst spørgsmål om at tilføje en adgang til at idømme bøde i § 285, stk. 1, og som følge heraf ophæve § 287 som overflødig. Et flertal af Straffelovrådets medlemmer (Henning Fode, Jacques Hermann, Lars Bay Larsen, Claus Jesper Nørøxe, William Rentzmann og Sven Ziegler) finder det imidlertid af de grunde, der er anført i 1987-betænkningen – herunder også forarbejderne til § 287, sml. pkt. 3.2 ovenfor – rigtigst, at man bliver stående ved den gældende ordning, der er vel indarbejdet i praksis, og således undlader at indføre bøde i § 285, stk. 1. Et mindretal (Vagn Greve og Jakob Lund Poulsen) udtaler, at opdelingen mellem § 285 og § 287 adskiller sig fra den måde, som straffeloven i øvrigt er opbygget på, at der ikke ses nogen særlig grund til en sådan opdeling på dette område, og at opdelingen i praksis har foranlediget sager, som må anses for unødvendige. Den nuværende formulering kan være en hindring for en i øvrigt velbegrundet praksisændring. Med forslaget tilsigtes ingen ændring i retspraksis.

Som nævnt ovenfor indebærer den skala baseret på det angrebne retsgode, som Straffelovrådet har opstillet, at strafmaksima for de forbrydelser, som i dag omfattes af § 286, ændres til 6 år, idet de henføres til kategorien ”angreb på privat ejendomsret og på statsapparatet mv.” Denne kategorisering indebærer, at strafmaksimum for tyveri hæves fra 4 til 6 års fængsel, og strafmaksimum for underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig sænkes fra 8 til 6 års fængsel. Strafmaksimum for afpresning og åger forbliver uændret 6 års fængsel.

Straffelovrådet er opmærksomt på, at der ikke mindst i de senere år er forekommet sager med langvarige fængselsstraffe for berigelseskriminalitet. Som eksempel kan peges på domme (primært vedrørende skyldnersvig) i de større selskabstømmerkomplekser, hvor der er idømt straffe på 6 og 7 års fængsel (samlet skattebeløb henholdsvis 170 mio. kr. og 330 mio. kr.), sml. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, s. 14-15. Ved vurderingen af strafmaksima for berigelseskriminalitet skal have for øje, at straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., i sammenstødtilfælde under særdeles skærpende omstændigheder åbner mulighed for at forhøje den højeste for nogen af lovovertrædelserne foreskrevne straf med indtil det halve. Anvendt i kombination med § 88, stk. 1, 2. pkt., kan et strafmaksimum på 6 års fængsel således efter omstændighederne forhøjes til 9 års fængsel.

Det er under Straffelovrådets drøftelse påpeget, at § 286 kan overvejes præciseret bl.a. med henblik på i lovteksten at angive praktisk talt alle de tilfælde, hvor der kan være behov for at gå ud over strafmaksimum i § 285, stk. 1. Det er dog også anført, at en sådan fremgangsmåde kan volde vanskelighed.

Det er Straffelovrådets konklusion, at de forskellige strafmaksima i § 286 bl.a. af hensyn til at skabe større homogenitet og sammenhæng i strafferammesystemet bør ændres, så der fastsættes et fælles maksimum for de forbrydelser, som i dag indgår i bestemmelsen. Rådet henviser herved bl.a. til, at det ved udformningen af straffesamlinger er et væsentligt hensyn at forhindre skadens indtræden – her ejendomsrettens krænkelse. Måden, skaden sker på – det være sig ved tyveri, bedrageri eller andet – er af mindre betydning.

Rådet finder, at et strafmaksimum på 6 års fængsel ville være passende, når der samtidig i grove sammenstødtilfælde med meget store beløb sikres mulighed for at forhøje strafmaksimum til 9 års fængsel i medfør af § 88, stk. 1, 2. pkt.”

Lovgiver fulgte dele af Straffelovrådets forslag. Af de almindelige bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3318 f., fremgår bl.a.:

”4.15.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i, at hensynet til homogenitet og sammenhæng i straffesamlinger kunne tale for at ændre § 286 således, at der fastsættes et fælles maksimum for de forbrydelser, som i dag indgår i bestemmelsen.

Straffelovrådet anfører til støtte for forslaget om et fælles strafmaksimum bl.a., at alle grove former for berigelseskriminalitet bør være undergivet samme strafmaksimum, idet strafværdigheden af disse forbrydelser afhænger af det beskyttede retsgode og ikke af om der er tale om den ene eller anden form for berigelseskriminalitet. Med hensyn til spørgsmålet om, hvilket fælles strafmaksimum der bør gælde anfører rådet, at bestemmelsen i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., åbner mulighed for i sammenstødtilfælde under særdeles skærpende omstændigheder at forhøje den højeste for nogen af lovovertrædelserne foreskrevne straf med indtil det halve.

Et strafmaksimum på fængsel i 6 år i § 286 vil således efter omstændighederne blive forhøjet til 9 års fængsel.

Over for Straffelovrådets forslag kan det på den anden side anføres, at forbrydelser, der angår betroede midler eller udføres ved komplicerede økonomiske transaktioner i forretningsmæssige forhold (»white-collar crime« mv.), derved bliver sidestillet med tyveri med hensyn til strafferammen, og det kan virke urimeligt, da der ved disse forbrydelser ofte i de grove tilfælde svindles med meget store pengebeløb. Samtidig er der på grund af disse forbrydelsers ofte komplekse og mere skjulte karakter umiddelbart en mindre opdagelsesrisiko end ved f.eks. tyveri, og efterforskning og retsforfølgning af disse forbrydelsestyper kræver ofte meget store ressourcer. Endvidere kan det anføres, at der i retspraksis i de senere år er forekommet domme med langvarige fængselsstraffe for disse former for berigelseskriminalitet, også domme, hvor straffen har været over 6 års fængsel. Disse forhold taler efter Justitsministeriets opfattelse imod at nedsætte strafmaksimum for bedrageri mv. fra 8 til 6 års fængsel med henblik på at opnå et ensartet strafmaksimum for alle grove berigelsesforbrydelser.

Efter en samlet vurdering mener Justitsministeriet, at § 286 bør være opdelt på den måde, at stk. 1 omfatter grove tilfælde af tyveri, afpresning og åger med en strafferamme på 6 år, mens stk. 2 omfatter grove tilfælde af underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig med en strafferamme på 8 år.

For så vidt angår groft tyveri, jf. straffelovens § 286, stk. 1, indebærer forslaget en skærpelse i forhold til det gældende strafmaksimum på 4 års fængsel. Der tilsigtes hermed en skærpelse af straffniveaue for den groveste del af de sager, der i dag henføres til straffelovens § 286, stk. 1.

For underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig af særlig grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 286, stk. 2, samt åger og afpresning af særlig grov beskaffenhed, jf. § 286, stk. 3, opretholdes de gældende strafferammer.”

Lovændringen indebar således en forhøjelse af strafferammen for groft tyveri fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 286, stk. 1. De øvrige strafmaksima i § 286 forblev uændrede. Ændringen skulle ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3336, give domstolene et større spillerum i strafudmålingen i sager om grovere tilfælde af tyveri. Forslaget tilsigtede en skærpelse i strafudmålingen for den groveste del af de sager, der hidtil var henført til straffelovens § 286, stk. 1. Om strafferammerne fremgår af de specielle bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3336, desuden følgende:

”For så vidt angår groft tyveri, jf. straffelovens § 286, stk. 1, indebærer lovforslagets § 1, nr. 61, en skærpelse i forhold til det gældende strafmaksimum på 4 års fængsel, således strafmaksimum bliver på 6 års fængsel. Hensigten med denne skærpelse er at give domstolene et større spillerum i strafudmålingen i sager om grovere tilfælde

af tyveri. Forslaget tilsigter en skærpelse i strafudmålingen for den groveste del af de sager, der i dag henføres til straffelovens § 286, stk. 1.

Forslagets § 1, nr. 61, medfører endvidere, at strafmaksimum for underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig af særlig grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 286, stk. 2, forbliver uændret. Det samme gør sig gældende for åger og afpresning af særlig grov beskaffenhed, som i dag er reguleret i § 286, stk. 3.

Med ændringen blev der i bestemmelsens stk. 2 desuden foretaget en præcisering af, hvilke forhold der betinger anvendelsen af den skærpede strafferamme i bestemmelsen. Herom anføres i bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3336:

”Lovforslaget medfører endvidere, at der i lovteksten sker en præcisering af de tilfælde, hvor forholdet kan henføres under en skærpet strafferamme. Opregningen er imidlertid ikke udtømmende. Afgørende for anvendelsen af den nye § 286 er en konkret helhedsbedømmelse. Den praksis, som knytter sig til den hidtidige straffelovs § 286, vil fortsat være vejledende. § 88, stk. 1, 2. pkt., forudsættes endvidere fortsat at kunne bringes i anvendelse på forhold, der henføres under § 286. Strafmaksimum kan således forhøjes til 9 år f.eks. i tilfælde, hvor der foreligger et ekstraordinært stort antal tyverier, som hver især er af mindre grov beskaffenhed, eller i tilfælde af skyldnersvig eller bedrageri, som involverer meget store beløb.”

Ved *lov nr. 352 af 19. maj 2004* ændredes ”tyverier” til ”forbrydelser” i § 286, stk. 1, sidste led. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg B, side 1496, fremgår:

”Ændringsforslaget indebærer, at der i relation til den skærpede strafferamme i § 286, stk. 1, bl.a. kan lægges vægt på, om der er begået et større antal forbrydelser. Hensigten med den nye formulering af straffelovens § 286, stk. 1, jf. lov nr. 218 af 31. marts 2004, er således, at den skærpede strafferamme på 6 år skal kunne finde anvendelse, når der er tale om et større antal forbrydelser omfattet af straffelovens § 276 (tyveri), § 281 (afpresning) eller § 282 (åger).”

Ved *lov nr. 760 af 29. juni 2011* foretoges en skærpelse af straffen for organiseret indbrudskriminalitet. Med ændringen blev det således i strafskærpelsesreglen i straffelovens § 286, stk. 1, præciseret, at straffen for visse formueforbrydelser kan stige til fængsel indtil 6 år, såfremt der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet. Desuden tilsigtedes med ændringen en gennemgående forhøjelse af straffen for organiseret indbrudstyveri, der henføres under § 286, stk. 1, med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var fastsat af domstolene.

Som eksempler på organiseret indbrudstyveri omfattet af skærpelsen nævnes i bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, L 209 som fremsat, side

6, tyvebander, som målrettet og systematisk stjæler betydelige værdier ved indbrud, eller som på professionaliseret vis f.eks. stjæler designermøbler fra private hjem eller gennemfører rambuktyverier.

I de almindelige bemærkninger til ændringen behandles det hidtidige strafniveau for organiseret indbrudstyveri efter § 286, stk. 1, ligesom bemærkningerne indeholder en gennemgang af en række eksempler, der illustrerer normalstrafniveauet i sager om organiseret indbrudstyveri. Vedrørende strafniveauet for organiseret indbrudstyveri fremgår under henvisning til oplysninger fra Rigsadvokaten, jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, L 209 som fremsat, side 2, følgende:

”2.1.2. Rigsadvokaten har oplyst, at organiseret indbrudskriminalitet som f.eks. tyvebander, som målrettet og systematisk stjæler betydelige værdier ved indbrud, eller som på professionaliseret vis f.eks. stjæler designermøbler fra private hjem eller gennemfører rambuktyverier, som det klare udgangspunkt henføres under bestemmelsen i straffelovens § 286, stk. 1. Organiseret indbrudskriminalitet omfattet af straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, vil typisk medføre en straf på omkring 2 års ubetinget fængsel afhængig af de konkrete omstændigheder i sagen. Der er dog også eksempler på sager, hvor straffen er udmålt noget lavere end normalstraffen, ligesom der er eksempler på sager, hvor straffen er udmålt til mere end 2 års fængsel.”

Samme sted i de almindelige bemærkninger fremhæves en række eksempler på trykt praksis vedrørende organiseret indbrudskriminalitet:

”Som eksempler, der illustrerer normalstrafniveauet, kan fra trykt praksis bl.a. nævnes Højesterets dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1996, side 1471, hvor den tiltalte blev fundet skyldig i syv tyverier på postkontorer med et samlet udbytte på ca. 185.000 kr. I denne sag fastsatte Højesteret straffen til fængsel i 2 år.

Der kan endvidere henvises til dommen refereret i Tidsskrift for Kriminalret 2005, side 776, hvor en person blev fundet skyldig i sammen med en anden gerningsmand at være brudt ind i to banker i åbningstiden, hvor de stjal 21.500 euro og ca. 2,1 mio. kr. Retten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og lagde ved straffastsættelsen vægt på, at der var tale om nøje planlagte tyverier fra pengeinstitutter med et stort udbytte, at tyverierne var begået af flere i forening, og at tiltalte tidligere var straffet for berigelseskriminalitet.

Endvidere kan nævnes dommen refereret i Tidsskrift for Kriminalret 2011, side 128, hvor den tiltalte blev fundet skyldig i sammen med tre ukendte gerningsmænd at være brudt ind i en forretning under anvendelse af en gaffeltruck og have stjålet ure og smykker til en værdi af ca. 1,1 mio. kr. Landsretten udmålte en fælles- og tillægsstraf på fængsel i 1 år og 9 måneder, der omfattede en tidligere straf på 30 dages fængsel. Ved strafudmålingen lagde retten vægt på, at tyveriet var udført af flere i forening, på udførelsesmåden og på værdien af det stjalne.

Herudover kan der fra utrykt retspraksis henvises til Retten i Koldings dom af 24. november 2010, hvor tre udlændinge blev fundet skyldige i 19 indbrud, hvor de stjal bl.a. biler, GPS-udstyr, værktøj og kontanter til en samlet værdi af mere end 1 mio. kr. Tyverierne blev begået i løbet af fire besøg i Danmark inden for 1 år. De pågældende blev idømt fængsel i 1 år og 9 måneder og udvist med indrejseforbud i 10 år. Retten lagde ved straffens fastsættelse vægt på værdien af de stjalne genstande, at tyverierne var planlagte og professionelt organiseret, og at forholdene var begået af flere gerningsmænd i forening, der var kommet til landet med henblik på at stjæle.

Som et andet eksempel på organiserede indbrud i privat beboelse kan nævnes dommen refereret i Tidsskrift for Kriminalret 2010, side 896/2, hvor tre personer blev fundet skyldige i bl.a. 18 villaindbrud, hvor de havde stjålet især kostbare designermøbler og PH-lamper til en samlet værdi af over 1 mio. kr. Straffene blev fastsat til fængsel i henholdsvis 1 år og 9 måneder, 1 år og 6 måneder og 1 år og 3 måneder. Ved straffastsættelsen lagde retten navnlig vægt på forholdenes antal og karakter, herunder at indbruddene var planlagt og gennemført i forening og med et vist professionelt præg.

Som et eksempel, hvor straffen er udmålt højere end normalstrafniveauet, kan der henvises til Retten i Helsingørs utrykte dom af 11. maj 2011, hvor to udlændinge blev fundet skyldige i bl.a. at have begået 25 villaindbrud i forening med et samlet udbytte på ca. 1,1 mio. kr. Herudover blev den ene af de tiltalte fundet skyldig i otte yderligere indbrud, mens den anden tiltalte tillige blev dømt for bl.a. flugtforsøg fra arresten og brugstyveri. De pågældende blev endvidere begge dømt for hæleri med hensyn til koster til en værdi af ca. 150.000 kr. samt for tyveri af en bil til en værdi af ca. 250.000 kr. De pågældende blev begge idømt en straf på 3 års fængsel og udvist med indrejseforbud for bestandig. Retten lagde ved strafudmålingen bl.a. vægt på, at der var tale om et professionelt og systematisk tyvetogt, at de pågældende alene var kommet til landet for at begå kriminalitet, og at de mange indbrud var begået i private hjem.

Endvidere kan nævnes dommen refereret i Tidsskrift for Kriminalret 2005, side 595/2, hvor en person blev fundet skyldig i flere tyverier fra byggepladser, trælasthandler mv., til dels ved indbrud, med et samlet udbytte på godt 1,1 mio. kr. Herudover havde den pågældende under indbrud i en fabrik stjålet smykker, sølvbestik mv. til en samlet bruttopris på ca. 9,8 mio. kr. og en nettopris på ca. 4,1 mio. kr., ligesom han havde gjort sig skyldig i hæleri. Straffen blev fast il fængsel i 3 år og 6 måneder. Der blev ved strafudmålingen generelt taget hensyn til forholdenes grove karakter, herunder at forholdene delvis var begået af flere i forening, samt omfanget af den tilsigtede vinding.”

Ved lov nr. 672 af 8. juni 2017 blev straffelovens § 286, stk. 1, igen ændret som led i udmøntningen af den politiske aftale om Bandepakke III, der bl.a. indeholdt en række initiativer, der skulle styrke indsatsen mod rocker- og bandekriminalitet. Ved lovændringen tilføjedes ”eller fordi der er tale om systematisk eller organiseret afpresning” til bestemmelsen, således at det

udtrykkeligt fremgår, at afpresning af denne karakter er omfattet af den højere strafferamme i bestemmelsen. Samtidig blev det i bemærkningerne til bestemmelsen forudsat, at straffen for systematisk eller organiseret afpresning skulle skærpes med en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der hidtil havde været fastsat af domstolene.

Om baggrunden for lovændringen fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 190 som fremsat, side 17, bl.a. følgende:

”2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke III, at aftalepartierne er enige om, at straffelovens § 286, stk. 1, skal ændres, således at straffen for systematisk eller organiseret afpresning skærpes med en tredjedel. Det vil bl.a. gælde for grove tilfælde af afpresning, hvor bander systematisk eller organiseret opkræver beskyttelsespenge af forretningsdrivende for at lade dem være i fred.

Der er i flere byer set eksempler på rocker- og bandemedlemmer, som afpresser lokale erhvervsdrivende. Denne type kriminalitet udføres typisk af organiserede grupper, som kræver, at erhvervsdrivende skal betale såkaldte »beskyttelsespenge« for at lade dem være i fred. Der er bl.a. konstateret tilfælde inden for prostitutions-, restaurations-, kiosk- og tatovørbranchen. Kendetegnene for disse brancher er, at de har stor kundekontakt og umiddelbart tilgængelige forretningslokaler.

I den indledende afpresningsfase udføres kriminaliteten oftest af flere rocker- og bandemedlemmer, som er voldsparate. Når opkrævningen af »beskyttelsespenge« herefter er blevet systematiseret til regelmæssig betaling, bliver opkrævningen typisk varetaget af en enkelt person, der ved henvendelse på stedet får udbetalt konanter. [...]”

I afsnittet om gældende ret i lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 190 som fremsat, side 17, fremgår vedrørende det hidtidige straffniveau i sager om grov afpresning, jf. straffelovens § 286, stk. 1, følgende:

”Når der er tale om grove afpresningssager, jf. straffelovens § 286, stk. 1, vil der almindeligvis blive udmålt en længere frihedsstraf. Det er imidlertid vanskeligt præcist at angive straffniveauet for disse sager, da der er tale om et begrænset antal sager på området.

Som eksempel på trykt retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 281, jf. § 286, stk. 1, kan nævnes Vestre Landsrets dom af 2. juli 2014 (gengivet i TfK 2014.965V), hvor tre personer blev idømt fængsel for henholdsvis 4 og 5 tilfælde af afpresning. En af de tiltalte blev straffet med 8 måneders fængsel, idet retten lagde vægt på, at han havde haft en underordnet rolle, og at han ikke tidligere var straffet af betydning for sagen. En anden tiltalt blev straffet med fængsel i 2 år (730

dage), hvoraf en reststraf udgjorde 250 dage, mens en tredje tiltalt blev straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder (1277 dage), hvoraf en reststraf udgjorde 790 dage.”

Om anvendelsesområdet for bestemmelsen fremgår af de specielle bemærkninger til ændringen, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 190 som fremsat, side 46 f., endvidere:

”Den foreslåede bestemmelse er navnlig tiltænkt at skulle finde anvendelse på grove tilfælde af afpresning, hvor personer med tilknytning til rocker- eller bandemiljøet gentagne gange opkræver såkaldte »beskyttelsespenge« af erhvervsdrivende for at lade dem være i fred, jf. herom ovenfor pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Personer uden tilknytning til rocker- eller bandemiljøet vil imidlertid også være omfattet af den foreslåede strafskærpelse.

Det vil afhænge af en konkret vurdering, om der er tale om systematisk eller organiseret afpresning. Der vil i den forbindelse navnlig skulle lægges vægt på, om der er tale om gentagne tilfælde af afpresning over for f.eks. en bestemt erhvervsdrivende eller erhvervsdrivende i samme kvarter eller branche. Der er ikke krav om, at alle tilfælde af afpresning udføres af den samme gerningsperson, hvis afpresningen udøves af de pågældende efter aftale, eller hvis gerningspersonen f.eks. har viden om, at det afpresningsforhold, som den pågældende begår, indgår i en systematisk eller organiseret afpresning af en eller flere forurettede udført af f.eks. andre medlemmer af samme gruppering.

Som nævnt ovenfor pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger vil dette eksempelvis kunne være tilfældet, hvor den indledende afpresning er udøvet af en eller flere personer, og hvor den efterfølgende afpresning udøves af en anden person, der ikke har medvirket til den indledende afpresning, men som er bekendt med afpresningen.

Tilfælde, hvor en enkeltperson systematisk afpresser et større antal erhvervsdrivende, vil også være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Det er med forslaget forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf for systematisk eller organiseret afpresning, der hidtil har været fastsat af domstolene.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Ved lov nr. 1680 af 26. december 2017 indførtes i §§ 285, stk. 1, 1. pkt., og 286, stk. 1, en henvisning til straffelovens § 276 a om indbrudstyveri. Ændringen var en konsekvens af, at der i straffelovens § 276 a blev indsat en ny bestemmelse om indbrudstyveri. Med ændringen blev der endvidere lagt op til, at der skulle ske en gennemgående forhøjelse af

strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri, henført under § 285, stk. 1, begået i beboelse, hvor der under indbruddet har befundet sig personer i hjemmet, med en tredjedel.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 34 som fremsat, side 3, hvoraf bl.a. fremgår:

”2.2.3. Der lægges med forslaget endvidere op til, at der skal ske en gennemgående forhøjelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri begået i beboelse, hvor der under indbruddet har befundet sig personer i hjemmet, med en tredjedel i forhold til det gældende straffniveau, når straffen fastsættes efter straffelovens § 285, stk. 1.

Der tilsigtes ikke i øvrigt en skærpelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri omfattet af den foreslåede § 276 a, herunder for indbrudstyveri, der henføres under straffelovens § 286.

Strafudmålingen vil således fortsat skulle foretages inden for de eksisterende strafferammer i straffelovens §§ 285-287. Der ændres således ikke med forslaget på afgrænsningen af, om et indbrudstyveri skal henføres under straffelovens §§ 285, 286 eller 287. Det forudsættes således, at den hidtidige praksis, hvorefter straffelovens § 287 som udgangspunkt anvendes på simpelt tyveri, og dermed som udgangspunkt ikke anvendes ved indbrudstyveri, fortsætter efter indførelsen af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 276 a.”

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2 om straffelovens § 276 a ovenfor.

2.2 Praksis og delkonklusioner

2.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 276

2.2.1.1. Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for tyveri efter straffelovens § 276 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1.

Er tyveriet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der ses kun at foreligge ganske sparsom trykt retspraksis, hvor tyveri er henført under den mildere strafferamme i § 287, stk. 1. Dette må antages at bero på, at strafudmålingen for tyverier henført under straffelovens § 287 i praksis i vidt omfang følger faste strafpositioner/strafudmålingsprincipper. Rigsadvokaten har i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit ”Formueforbrydelser – de almindelige berigelsesforbrydelser”, punkt 5.1.3., sammenfattet disse.

Heraf fremgår, at tyveri i reglen ikke kan afgøres efter straffelovens § 287, hvis gerningen har rettet sig mod værdier (udsalgsprisen), der overstiger 8.000 kr., eventuelt lidt højere, når erstatning er betalt. Endvidere fremgår følgende af Rigsadvokatmeddelelsen:

”Bødepåstande

For butikstyverier gælder de nedenstående retningslinjer for bødepåstanden, der også kan anvendes for andre tyverier, der anses for omfattet af § 287.

Værdi (udsalgspris)	Bøde
- 1.000 kr.	Bøde svarende til det dobbelte af det stjålne værdi, dog mindst 500 kr. Beløbet oprundes til det nærmeste beløb deleligt med 100 kr.
1.000 kr. – 1.499 kr.	2.000 kr.
1.500 kr. – 2.999 kr.	2.500 kr.
3.000 kr. – 3.999 kr.	3.000 kr.
4.000 kr. – 4.999 kr.	3.500 kr.
5.000 kr. – 5.999 kr.	4.000 kr.
6.000 kr. – 6.999 kr.	4.500 kr.
7.000 kr. – 7.999 kr.	5.000 kr.

Det er en forudsætning for anvendelsen af de angivne bødepåstande, at det stjålne er tilbageleveret, eller at der er/bliver betalt erstatning.

Forurettedes rimelige erstatningskrav udelukker afgørelse med bødeforelæg.

Hvis forurettede frafalder erstatningskrav, og tilbagelevering af det stjålne ikke er sket, skal der nedlægges påstand om en forhøjet bøde, der kan fastsættes til værdien af det stjålne med et tillæg med udgangspunkt i de ovennævnte takster, således at gerningsmanden ikke stilles bedre i disse tilfælde, end hvor der er sket tilbagelevering eller betalt erstatning.”

Fra nyere trykt retspraksis (fra 2000 og frem) kan der henvises til følgende afgørelser, der er oplistet efter bødestraffens størrelse:

TfK 2005.65Ø: T straffet med 4 dagbøder à 150 kr. for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 287, stk. 1, ved at have stjålet varer til en værdi af ca. 70 kr. i en forretning. T var tidligere straffet, senest i 2003 med 50 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bl.a.

tyveri, ligesom T var tidligere straffet i 2004 med en bøde for tyveri. Byretten fastsatte straffen til 7 dages fængsel i medfør af § 285, stk. 1. Landsretten fandt ikke, at T var så massivt forstraffet, at T på trods af det stjålne ringe værdi og omstændighederne ved handlingen skulle straffes med fængsel efter § 285, stk. 1. Landsretten fastsatte derfor straffen efter § 287, stk. 1, til bøde.

U 2001.742Ø: T straffet med 6 dagbøder à 150 kr. for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 287, stk. 1, ved i 2 tilfælde at have begået butikstyveri af varer til en værdi af henholdsvis 300 kr. og 160 kr. T var tidligere straffet i 1995, 1997 og to gange i 1998 for butikstyveri. Under hensyn til omfanget af de tidligere forhold, til den tid, der var gået siden da, og til de nu stjalne genstandes beskedne værdi fastsatte landsretten straffen efter § 287, stk. 1, til bøde.

2.2.1.2. Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for tyveri efter § 276 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er inddelt i tilfældegrupper ud fra typen af tyveri (butikstyveri, indbrudstyveri og øvrige tyverier).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Det bemærkes, at praksisgennemgangen som nævnt ovenfor bl.a. omfatter sager om indbrudstyveri. Indbrudstyveri var tidligere omfattet af den almindelige tyveribestemmelse i § 276, men er nu særskilt kriminaliseret i straffelovens § 276 a om indbrudstyveri, jf. vedtagelsen af lov nr. 1680 af 26. december 2017, som trådte i kraft den 1. januar 2018. Dommene om indbrudstyveri efter § 276 er medtaget med henblik på sammenligning med straffniveauet for indbrudstyveri efter § 276 a.

(a) Butikstyveri (tyveri fra forretninger i åbningstiden)

TfK 2013.1003/2V: T straffet med 30 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i 2 tilfælde at have begået butikstyveri af varer til en samlet værdi af 1.239 kr. T var tidligere straffet adskillige gange for berigelseskriminalitet, senest i 2012 med fængsel i 1 år og 9 måneder. Uanset varernes relativt beskedne værdi, og at det stjalne kunne leveres tilbage, blev forholdene henført under straffelovens § 285, stk. 1, da T var massivt forstraffet for berigelseskriminalitet, da der var tale om butikstyverier i to tilfælde, og da tyverierne var begået under afsoning/udslusning.

TfK 2017.952Ø: T straffet med 30 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med en medgerningsperson at have stjålet en læderjakke til 3.119 kr. i en forretning. T var indrejst i Danmark seks dage før. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på det stjålne værdi og omstændighederne ved tyveriet, herunder at tyveriet var begået i forening med en medgerningsperson og under anvendelse af en computertaske indrettet til formålet. Efter oplysningerne om omstændighederne ved tyveriet, oplysningerne om T's meget korte ophold i Danmark og det forhold, at T endnu ikke havde arbejde eller en konkret aftale om arbejde, lagde byretten til grund, at T var kommet til Danmark i hvert fald bl.a. med det formål at begå kriminalitet. Landsretten stadfæstede strafudmålingen, herunder at straffen ikke kunne gøres betinget.

TfK 2018.1225/2V: T straffet med 30 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med en medgerningsperson at have stjålet varer i en tøjforretning til en samlet værdi af 3.519 kr. ved anvendelse af en såkaldt "russerpose". Ved straffastsættelsen lagde landsretten navnlig vægt på, at der var tale om et professionelt tilrettelagt tyveri begået af flere personer i forening under anvendelse af en "russerpose".

TfK 2020.569Ø: T1 og T2 straffet med 30 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening at have stjålet varer i en butik til en værdi af ca. 4.000 kr. ved anvendelse af en såkaldt "russerpose". Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på tyveriets karakter, da tyveriet var begået i forening, herunder ved anvendelse af en rygsæk indrettet til formålet. For landsretten angik sagen alene spørgsmål om udvisning.

TfK 2015.184Ø: T straffet med 40 dages fængsel for forsøg på tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, ved i forening med to andre personer at have forsøgt at stjele 22 kartoner cigaretter til en værdi af 8.785 kr. fra en forretning, hvilket imidlertid mislykkedes, da en ekspedient kom til kassen. T var tidligere straffet for tyveri, senest i 2013 med 30 dages fængsel. I byretten blev T straffet med 20 dages fængsel, hvilket landsretten forhøjede til 40 dage under hensyn til, at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet.

TfK 2017.1194V: T straffet med 60 dages fængsel, og T1 straffet med 40 dages fængsel, for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i 3 tilfælde at have begået butikstyveri og i den forbindelse stjålet varer for ca. 611 kr., 1.607 kr. og 2.858 kr. T2 var tidligere straffet i 2016 to gange med bøde for butikstyveri. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på, at T1 og T2 havde begået tre tyverier i forening, på de stjalne varers mængde og værdi og på, at forholdene havde et vist systematisk præg. Der blev endvidere lagt vægt på, at T2 var tidligere straffet for tyveri, og at T1 ikke var tidligere straffet.

(b) Indbrudstyveri (tyveri ved indbrud i beboelse, fritidshuse, forretninger mv.)

TfK 2014.70V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for forsøg på tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, ved at være brudt ind på en genbrugsplads for at stjæle effekter, hvilket imidlertid mislykkedes, da en vagt kom til stede.

TfK 2016.592/2Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for forsøg på tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, ved at være brudt ind i et kolonihavehus for at stjæle, hvilket imidlertid mislykkedes, da han ikke fandt noget af værdi. T var tidligere straffet i 2010 for berigelseskriminalitet, herunder indbrudstyveri. Straffen blev gjort betinget, bl.a. med vilkår om, at T, hvis Kriminalforsorgen fandt det fornødent, skulle undergive sig behandling mod misbrug af euforiserende stoffer.

TfK 2013.445V: T straffet med 30 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved at have begået indbrud i en villa, hvorfra T stjal et guldarmbånd, en guldhalskæde, kamera mv. til en værdi af ca. 20.800 kr. T var tidligere straffet i 2007, 2008 og 2010 for tyveri, og i 2010 var han endvidere straffet med 10 måneders fængsel og en bøde for tyveri og røveri. Henset til forstraffene for ligeartet kriminalitet var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2013.740V: T straffet med 30 dages fængsel for forsøg på tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, ved at have forsøgt at begå indbrud på en fabrik, hvilket dog mislykkedes, da T blev overrasket af ejeren af fabrikken. T var tidligere straffet flere gange, bl.a. for tyveri. I byretten havde anklagemyndigheden ikke protesteret imod, at straffen blev gjort betinget. Bl.a. med henvisning hertil og til T's personlige forhold fastsatte byretten straffen til 30 dages betinget fængsel. Under ankesagen påstod anklagemyndigheden skærпelse. Landsretten fandt straffen passende udmålt, dog således at straffen skulle gøres ubetinget navnlig under hensyn til T's tidligere straffe (dissens).

TfK 2014.1066Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved at have begået 2 indbrudstyverier med et udbytte på ca. 99.560 kr. og 47.580,47 kr. T var tidligere straffet med bøde for berigelseskriminalitet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes karakter og de stjalne værdier sammenholdt med T's gode personlige forhold.

TfK 2014.233V: T straffet med 60 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med en medgerningsperson at have begået indbrud i en ejendom, hvorfra de stjal et fjernsyn, en boremaskine, en radio mv. til en værdi af ca. 14.500 kr. T var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, senest i Danmark i 2008 med 5 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste. T var endvidere den 17. februar 2012 straffet med fængsel i 4 år i Frankrig for overtrædelse af narkotikaloggivningen og var løsladt efter afsoning den 1. december 2012. Det nye forhold, som blev pådømt i nærværende sag, var begået i januar 2013. Efter oplysningerne om T's forstraffe og hurtige recidiv var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2017.35H: T straffet med 60 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved at have begået indbrud i en villa og stjålet genstande for ikke under 5.000 kr. T var i 2011 tidligere straffet med 10 måneders fængsel for indbrudstyveri af særligt grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, og det nye forhold var begået i prøvetiden efter løsladelse. Under hensyn til T's forstraf forhøjede Højesteret straffen fra 30 dages fængsel, som by- og landsretten havde udmålt, til 60 dages fængsel. Straffen blev fastsat som tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestraf.

TfK 2015.1076/2V: T straffet med 3 måneders fængsel, heraf 2 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved at have begået 3 indbrudstyverier, idet T i forening med en ukendt medgerningsperson i det ene tilfælde brød ind i en villa, hvorfra de stjal effekter af en betydelig værdi, i det andet tilfælde i forening med en ukendt medgerningsperson brød ind i en villa, hvorfra de stjal effekter til en samlet værdi af 4.000 kr. og i det tredje tilfælde brød ind i en villa, hvorfra de stjal effekter for ca. 20.000 kr. T var tidligere straffet, senest i 2011 med 30 dages betinget fængsel som tillægsstraf for tyveri og i 2013 for tyveri og databedrageri. T forklarede om sine personlige forhold, at han havde fået en kæreste, som han skulle giftes med, og at han havde gennemført et taxakursus og nu var arbejdssøgende. Han havde fået styr på sit liv, og han røg ikke længere hash og drak kun alkohol lejlighedsvis. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på forholdenes karakter og antal og T's forstraffe. Efter oplysningerne om T's gode personlige forhold var det uanset T's forstraffe forsvarligt at gøre straffen delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.471Ø: T straffet med 5 måneders fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med en medgerningsperson at have begået indbrud i en villa og stjålet indbo for ca. 116.000 kr. Forholdet var begået i august 2015 i prøvetiden for en prøveløsladelse i september 2013 efter afsoning af en dom for ligeartet kriminalitet. T var yderligere tidligere straffet adskillige gange for ligeartet kriminalitet. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på, at indbruddet var begået i forening med en anden, det stjålne værdi, og at indbruddet var begået i prøvetiden for løsladelsen. Landsretten henviste yderligere til T's forstraffe og stadfæstede straffen.

TfK 2017.1055V: T straffet med 5 måneders fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved at have begået 5 indbrudstyverier i villaer og landbrugsejendomme, hvorfra T stjal effekter af betydelig værdi for ca. 495.000 kr. T var tidligere straffet i 2016 for forsøg på indbrudstyveri. Straffen, der til dels blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til dommen fra 2016, hvor T var idømt 30 dages fængsel, blev af landsretten fastsat under hensyn til forholdenes antal og karakter og T's forstraf.

TfK 2015.1018V: T straffet med 6 måneders fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i marts og juli 2014 at have begået 2 indbrudstyverier. I det ene tilfælde brød T ind i en kirke, hvorfra han stjal lamper til en værdi af ca. 97.930 kr., og i det andet tilfælde var han i forening med ukendte gerningspersoner brudt ind i en villa, hvorfra de stjal en lampe til en værdi af ca. 10.000 kr. T var i perioden fra 2007 til 2013 tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, senest i 2013 med 30 dages fængsel for forsøg på tyveri. Han var løsladt i februar 2014 efter afsoning af den seneste dom. Under henvisning til T's forstraffe for tyveri, det hurtige recidiv, karakteren af det første forhold, og at der i det andet forhold havde været flere gerningspersoner, blev straffen fastsat som sket.

TfK 2014.935Ø: T1 straffet med 7 måneders fængsel for navnlig tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have forsøgt at begå indbrud 2 gange samme dag, idet T i forening med en medgerningsperson ringede på to steder for at undersøge, om der var nogen hjemme. De opgav deres forehavende, da der ved den ene lejlighed var beboere hjemme, og de ved den anden lejlighed blev overrasket af nogle borgere. Efter at T1 var løsladt efter varetægtsfængsling for disse forhold, begik T et indbrud, hvorfra han stjal nogle fiskehjul. T1 var tidligere straffet adskillige gange, senest i 2013 med en fællesstraf for tyveri og forsøg herpå. Landsretten fastsatte straffen med henvisning til karakteren af tyveriforholdene sammenholdt med T1's mange tidligere straffe for ligeartet kriminalitet og det hurtige recidiv.

TfK 2014.429Ø: T1 straffet med 8 måneders fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i oktober 2012 i forening med to andre personer at være brudt ind i et lager, hvorfra de stjal tøj til en samlet værdi af ca. 391.000 kr. T1 var, inden dette forhold blev begået,

tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, herunder i januar 2012 med 3 måneders fængsel for tyveri, og var, efter forholdet var begået, yderligere straffet med 30 dages fængsel og bøde for tyveri. Straffen blev i den forbindelse fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89.

U 2013.2035H: T straffet med 1 års fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have begået 5 indbrud og 6 forsøg på indbrud med et samlet udbytte på knap 8.000 kr. T var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, herunder for tyveri. Alle forholdene var begået under afsoning.

TfK 2014.53/2Ø: T straffet med 1 års fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have begået 3 indbrudstyverier i private hjem med et samlet udbytte på mindst 200.000 kr. og 4 forsøg på indbrud. T var tidligere straffet mange gange for indbrudstyveri og var løsladt et par måneder, før det første forhold blev begået.

TfK 2014.214Ø: T straffet med 1 års fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, samt hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have begået 4 indbrudstyverier samt 2 andre tyverier og et hæleri med et samlet udbytte på ca. 230.000 kr. T var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, senest i 2011 med en fællesstraf på 1 års fængsel. Under hensyn til, at T tidligere var straffet gentagne gange, herunder for ligeartet kriminalitet, var der ikke grundlag for at gøre en del af straffen betinget.

TfK 2015.34Ø: T straffet med 1 års fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i løbet af et par måneder at have begået 8 indbrud i fritidshuse og 2 forsøg herpå. T havde herudover begået 4 tyverier, bl.a. tyveri af en bil. Det samlede udbytte af tyverierne var ca. 280.000 kr. Herudover var T skyldig i hæleri vedrørende bl.a. møbler til en samlet værdi af ca. 25.000 kr. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år (dissens for 9 måneders fængsel).

TfK 2019.50V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, og indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a, jf. § 285, stk. 1 (dagældende § 276), til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i 7 tilfælde at have begået indbrud eller forsøgt herpå i lejligheder, hvorfra T stjal for mere end 125.000 kr. T var endvidere skyldig i hæleri af genstande, der stammede fra indbrud, til en værdi af ca. 40.000 kr. T var tidligere straffet mange gange for ligeartet kriminalitet. Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

(c) Øvrige tyverier (tyverier fra biler, plejehjem, kontorer, institutioner, andre personer mv.)

TfK 2014.627Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, og stillingsmisbrug efter straffelovens § 155, 2. pkt., ved i forbindelse med sit arbejde som social- og sundhedshjælper i 2 tilfælde at have stjålet henholdsvis 400 kr. fra en kvinde og 1.000 kr. fra en anden kvinde.

TfK 2016.224/2Ø: T1 og T2 straffet med 30 dages fængsel betinget for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening på deres bopæl at have stjålet el til en værdi af ca. 24.000 kr. fra elseskabet. Tyveriet var sket ved påvirkning af elmåleren med en magnet eller lignende. For T1's vedkommende blev straffen til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2014.830V: T straffet med 30 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med tre andre personer at have stjålet en bærbar computer fra et værelse på en institution. Det blev lagt til grund, at tyveriet var sket efter forudgående planlægning. T var tidligere straffet, herunder i 2013 med 60 dages fængsel for tyveri og brugstyveri af et motorkøretøj. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på forholdets karakter, T's forstraffe, og at forholdet var begået kun to uger efter dommen i 2013.

TfK 2016.381Ø: T2 straffet med 30 dages fængsel for forsøg på tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, ved at have forsøgt at stjele værdier fra garderobeskabe i et fitnesscenter i forening med to andre. Tyveriet mislykkedes, da de blev tilbageholdt af personer på stedet. T2 blev derudover fundet skyldig i hæleri med hensyn til en mobiltelefon, der var stjålet i et andet fitnesscenter. Straffen blev fastsat under henvisning til, at tyveriet var planlagt og begået af flere personer i forening.

TfK 2017.248V: T straffet med 30 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med en medgerningsperson at have stjålet pantflasker til en værdi af 3.293 kr. fra en indhegnet plads. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2021.1034V: T straffet med 30 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved fra et kontor i den forening, hvor T afviklede samfundstjeneste, at have stjålet en indkøbspose, et elektronisk nøglekort, et par sko, en skydelære og fem kuverter med kontanter til en værdi af ca. 7.000 kr. T var tidligere straffet i 2014 med 30 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for tyveri og i 2019 med 20 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste samt en bøde for bl.a. tyveri. Under hensyn til T's forstraffe var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.1156Ø: T1 og T2 straffet med 40 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening med en tredje person at have begået tricktyveri og forsøg herpå over for to unge. Ved tyveriet lykkedes det at stjæle en iPhone fra F1, ligesom de forsøgte at stjæle et ur fra F2, hvilket dog mislykkedes, da uret gik i stykker. Straffen blev fastsat under henvisning til på den ene side de tiltalte unge alder og på den anden side, at kriminaliteten var begået i forening efter forudgående aftale og efter, at de tiltalte havde været i Danmark i meget kort tid.

TfK 2015.47Ø: T straffet med 60 dages fængsel for medvirken til tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, jf. § 23, ved at have stjålet indbo, bl.a. en bærbar computer og et fjernsyn, fra en lejlighed, hvor T havde været på besøg. T var endvidere skyldig i overtrædelse af færdselsloven. T var tidligere straffet for tyveri og røveri. I byretten blev T straffet med 50 dages fængsel og en bøde på 7.000 kr., og byretten lagde ved straffastsættelsen vægt på forholdets karakter, herunder at tyveriet var begået mod en person med et angiveligt psykisk handicap, sammenholdt med oplysningerne om T's forstraffe for berigelseskriminalitet. Landsretten lagde vægt på det samme som byretten, men forhøjede fængselsstraffen til 60 dage.

U 2016.2087Ø: T straffet med 60 dages fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved at have stjålet smykker til en værdi af 166.800 kr. fra en person, som T indfandt sig hos som hjemmehjælper. Landsretten fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget og lagde herved vægt på, at T som indehaver af en betroet stilling havde misbrugt sin adgang til forurettedes hjem, og at T ikke havde medvirket til foretagelse af en personundersøgelse.

TfK 2016.623Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved at have stjålet ikke under 40.000 kr. over en periode på ca. 13 måneder i forbindelse med udførelsen af sit arbejde som hjemmehjælper for ældre beboere. Byretten fastsatte straffen til 3 måneders ubetinget fængsel, der henset til bl.a. sagens karakter ikke kunne gøres betinget. Landsretten fandt straffen på 3 måneders fængsel passende, men fandt det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste under hensyn til bl.a., at T ikke tidligere var straffet.

TfK 2014.1015/2V: T1 og T2 straffet med 6 måneders fængsel for tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved i forening at være brudt ind i 6 varebiler, hvorfra de stjal værktøj mv. til en værdi af over 200.000 kr. Det blev lagt til grund, at de tiltalte udelukkende var kommet til Danmark for at begå tyverier. På denne baggrund og under hensyn til, at værdien af det stjalne måtte antages at være over 200.000 kr., blev straffen fastsat som sket.

2.2.1.3. *Praksis vedrørende straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1*

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for tyveri efter § 276 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 6 år, når tyveriet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi tyveriet er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjålne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, eller fordi der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet, eller når et større antal tyverier er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er inddelt i tilfældegrupper ud fra typen af tyveri (butikstyveri, indbrudstyveri og øvrige tyverier) og er – for så vidt angår indbrudstyveri – yderligere inddelt i sager, hvor forholdet er begået før henholdsvis efter ikrafttrædelsen af lov nr. 760 af 29. juni 2011, hvor straffen for organiseret indbrudstyveri efter § 286, stk. 1, blev skærpet med en tredjedel. Skærpelsen trådte i kraft den 1. juli 2011.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

(a) Butikstyveri (tyveri fra forretninger i åbningstiden)

TfK 2018.993V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening og efter forudgående aftale med en eller flere medgerningspersoner i 20 tilfælde at have begået tyverier fra dagligvareforretninger. T blev endvidere fundet skyldig ved i samme periode i 2 tilfælde at have begået tyverier alene, ligesom T i et enkelt tilfælde blev fundet skyldig i hæleri i forening med en medgerningsperson. Navnlig under hensyn til tyveriernes udførelsesmåde og antal blev forholdene henført

under straffelovens § 286, stk. 1, med undtagelse af et enkelt forhold. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at forholdene var begået af flere personer i forening efter nøje planlægning, forholdenes antal og de involverede værdier og den koldsindige måde, tyverierne var begået på, hvor gerningspersonerne på en måde, der ikke kunne være tilfældig, havde opsøgt mindre supermarkeder på tidspunkter, hvor det alene havde været få og yngre medarbejdere, som havde betjent kunderne.

TfK 2018.533/2V: T straffet med en fællesstraf på 1 år og 9 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med flere medgerningspersoner over en periode på ca. 2 år at have begået mere end 20 butikstyverier og forsøg herpå. Tyverierne var sket i supermarkeder i åbningstiden, og tyvekosterne havde været letomsættelige varer som spiritus, cigaretter og kaffe. T var tidligere straffet mange gange for berigelseskriminalitet, senest i 2012 med fængsel i 2 år og 3 måneder for bl.a. røveri. T var prøveløsladt i 2015 fra dommen med en reststraf på 49 dage, og nogle af forholdene var begået i prøvetiden. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, der omfattede reststraffen på 49 dage.

(b) Indbrudstyveri (tyveri ved indbrud i beboelse, fritidshuse, forretninger mv.)

Sager, hvor forholdet er begået før strafskærpelsen i 2011:

TfK 2010.991V: T straffet med 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening og efter forudgående aftale med tre medgerningspersoner at have stjålet computere til en samlet værdi af ca. 328.704 kr. ved at have begået indbrud i en lagerhal. De tiltalte var endvidere skyldige i brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved uberettiget at have brugt en varebil til at køre fra gerningsstedet. Efter oplysningerne om T's gode personlige forhold, herunder at han ikke var straffet af betydning for sagen, og da T havde været frihedsberøvet under sagen, fandt landsretten det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2012.60Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, og brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have begået 2 indbrudstyverier i henholdsvis en virksomhed og en kirke og brugsstjålet en bil. Ved indbruddet i virksomheden blev der stjålet designermøbler mv. til en værdi af ca. 450.000 kr. samt en bilnøgle, som T efterfølgende benyttede til at brugsstjæle bilen. Ved indbruddet i kirken blev der stjålet designermøbler mv. til en værdi af ca. 87.000 kr. T var tidligere straffet, senest i 2000 for bl.a. tyveri.

TfK 2007.39V: T2 straffet med 9 måneders fængsel, og T1 straffet med 9 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening at have begået indbrud i en landejendom og opbrudt et pengeskab, hvorfra de stjal 80.000 kr. i kontanter, smykker samt juleskeer til en samlet værdi af 298.400 kr. T1 var ikke tidligere straffet af betydning og forklarede om sine personlige forhold, at han var færdig med grundforløbet på teknisk skole og havde fået en læreplads som murer. Efter oplysningerne om hans personlige forhold blev 6 måneder af straffen gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Med hensyn til T2 havde Kriminalforsorgen udtalt, at vilkår om tilsyn i forbindelse med en eventuel betinget dom ikke ville tjene noget formål, da T2 var i tilsyn, men ikke mødte til de aftalte samtaler og ikke forstod alvoren af en betinget dom. Kriminalforsorgen fandt på den baggrund ikke T2 egnet til en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste. T2 forklarede, at han nu arbejdede som tømrerformand, og at han forventede at blive fyret, hvis han skulle afsone en ubetinget fængselsstraf. Efter oplysninger om T2's personlige forhold fandt landsretten ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2010.225Ø: T1 straffet med en fællesstraf på 1 års fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med to andre at have begået indbrud i en forretning, hvorfra de stjal fotoudstyr til en værdi af mindst 890.000 kr. T1 var tidligere straffet flere gange, senest i 2008 med en tillægsstraf på 30 dages betinget fængsel og en bøde på 10.000 kr. for bl.a. tyveri. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, med den tidligere betingede straf og bødestrafen.

TfK 2009.450Ø: T2 straffet med en fællesstraf på 1 år og 3 måneders fængsel for navnlig tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med en anden at have begået indbrud i en forretning og stjålet tøj mv. til en værdi af ca. 1,2 mio. kr. T2 var tidligere straffet, bl.a. med 8 måneders fængsel for dokumentfalsk og var efter afsoning af denne dom prøveløsladt i 2007 med en reststraf på 82 dage. I byretten blev T2 straffet med en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, på fængsel i 1 år og 3 måneder, idet der i skærpende retning blev lagt vægt på, at de tiltalte ved tyveriet handlede i forening, var maskerede samt de stjålne varers værdi. Landsretten stadfæstede dommen, idet fællesstraffen henset til karakteren af tyveriforholdet og T2's tidligere straffe var passende fastsat.

TfK 2003.686V: T1 og T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, samt brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i en brugsstjålet bil i forening med en medgerningsperson at have begået indbrud i en forretning. Medgerningspersonen bakkede bilen ind gennem indgangspartiet i forretningen, hvorefter de tiltalte, der var iført masker og handsker, knuste glasmontrer og stjal kameraer, videokameraer og mobiltelefoner til en samlet værdi af ca. 750.000 kr. Ved

straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var stjålet for betydelige værdier, at forholdet var planlagt og udøvet under maskering, og at det var sket ved brug af en bil (rambuktyveri).

TfK 2011.128Ø: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med andre at have begået indbrud i en forretning ved anvendelse af en gaffeltruck. Fra forretningen stjal de ure og smykker til en værdi af ca. 1,1 mio. kr. T var tidligere straffet i 2010 med 30 dages betinget fængsel for bl.a. indbrud. Straffen blev fastsat som en fælles- og tillægsstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 1, og § 89, omfattende de 30 dages fængsel fra den tidligere dom. Ved strafudmålingen lagde landsretten vægt på, at tyveriet var udført af flere i forening, på udførelsesmåden og på værdien af det stjalne.

TfK 2013.544V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med andre at have begået indbrud i en guldsmedeforretning, hvorfra de stjal guldsmykker for ca. 1.386.000 kr. T var endvidere skyldig i tyveri ved i forening med flere medgerningspersoner at have begået indbrud i et kontor, hvorfra de stjal et pengeskab med 37.000 kr. Endelig var T skyldig i brugstyveri af en bil efter straffelovens § 293 a og overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1, ved under afhøring hos politiet som mistænkt for hæleri at have oplyst at være en anden. T var tidligere straffet i 2002 med 3 måneders fængsel for bl.a. tyveri og i 2005 med 60 dages fængsel for tyveri.

TfK 2005.776V: T straffet med 2 års fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med en anden at have stjålet 21.500 euro fra en bank, hvor de brød ind, og ved i forening med den samme medgerningsperson at have stjålet ca. 2,1 mio. kr. fra en anden bank, hvor de brød ind i åbningstiden. T var tidligere straffet for berigelseskriminalitet.

TfK 2007.708Ø: T1 straffet med 2 års fængsel for navnlig tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med andre og ved brug af en brugsstjålen bil at have begået rambuktyveri i en urmagerforretning, hvorfra de stjal ure til en værdi af 448.758 kr., som blev henført under straffelovens § 286, stk. 1. T1 var endvidere skyldig i tyveri fra en bil, som blev henført under straffelovens § 285, stk. 1. T1 var tidligere straffet i 2000 med 1 år og 3 måneders fængsel for røveri. Såvel byretten som landsretten fastsatte straffen til 2 års fængsel. Byretten lagde vægt på, at anvendelsen af en bil til at skaffe sig adgang til de lokaler, hvor kosterne befandt sig, var en hensynsløs, brutal og risikabel fremgangsmåde, ligesom fremgangsmåden medførte store ødelæggelser. Byretten lagde også vægt på den betydelige værdi af det stjalne. Landsretten fandt straffen passende og stadfæstede byrettens dom.

TfK 2009.482V: T straffet med 2 års fængsel for navnlig tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening med andre at være brudt ind på et slot for at stjæle to malerier, hvilket imidlertid mislykkedes, da tyverialarmen gik i gang. Et par uger senere havde de begået indbrud på slottet på ny, hvor det denne gang lykkedes at stjæle de to malerier. Det blev lagt til grund, at T havde planlagt tyverierne. Forurettede havde opgjort maleriernes værdi til 20 mio. kr. Der var dog ikke grundlag for at vurdere maleriernes ægthed, og den nærmere værdi af malerierne kunne ikke fastlægges. Landsretten udtalte, at T ansås for at have planlagt og udført tyveriforsøget og tyveriet i tillid til, at de pågældende malerier var ægte. Bl.a. herefter måtte det anses for omfattet af tiltaltes forsæt, at der var tale om tyveri af betydelige værdier.

TfK 2009.430/3Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med andre at have begået 8 indbrudstyverier i virksomheder, hvorfra de stjal metaller til en værdi af ca. 2,1 mio. kr., ligesom T forsøgte at begå indbrudstyveri 2 gange. T var endvidere skyldig i en række brugstyverier og forsøg herpå. Byretten fastsatte straffen til 3 års fængsel og lagde vægt på det stjålne værdi og på, at tyverierne var begået i forening af flere gerningspersoner, der kom til landet med henblik på at stjæle. Landsretten fastsatte under henvisning til sagens omfang og værdien af det stjålne og af de i øvrigt af byretten anførte grunde straffen til 2 år og 6 måneders fængsel.

TfK 2011.615V: T1 straffet med en fællesstraf på 3 års fængsel, og T2 straffet med 2 års fængsel, for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening at have begået omfattende planlagte, systematiske og professionelle indbrudstyverier hos virksomheder, navnlig med henblik på at stjæle bærbar computere. Værdien af det stjålne var for T1's vedkommende 1.259.504 kr. og for T2's vedkommende 1.303.784 kr. T1 var tidligere straffet i 2008 med fængsel i 1 år for bl.a. tyveri og forsøg herpå, ligesom T1 tidligere var straffet i 2009 med fængsel i 1 år som fællesstraf med en reststraf efter afsoningen af dommen fra 2008. T1 var prøveløsladt i 2009 med en reststraf på 151 dage, hvorefter T1 begik de aktuelle indbrud. Straffen på 3 års fængsel til T1 blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, omfattende reststraffen på 151 dage.

TfK 2005.595/2Ø: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved at have begået tyveri fra byggepladser, trælasthandler mv., til dels ved indbrud, til en værdi af ca. 1,1 mio. kr. T havde endvidere begået indbrud i en fabrik og stjålet smykker, sølvbestik mv. til en værdi af ca. 9,8 mio. kr. (bruttopris) henholdsvis 4,1 mio. kr. (nettopris). Endelig var T skyldig i hæleri. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes grove karakter, herunder at forholdene til dels var begået af flere personer i forening, samt omfanget af den tilsigtede vinding.

Sager, hvor forholdet er begået efter strafskærpsen i 2011:

TfK 2013.999V: T straffet med 8 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening og efter forudgående aftale og planlægning med en anden at være brudt ind i en pengeboks i en dagligvareforretning, hvorfra T stjal kontanter, skrabelodder og frimærker til en værdi af 86.178,90 kr. T var herudover skyldig i forsøg på brugstyveri. T var tidligere straffet flere gange for tyveri. Straffen blev fastsat under henvisning til karakteren af tyveriforholdet og til T's tidligere straffe for berigelseskriminalitet

U 2014.2586Ø: T straffet med 1 års fængsel for forsøg på tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, jf. § 21, ved at have medvirket til forsøg på indbrud i en erhvervsvirksomhed, hvor han holdt vagt. Indbruddet mislykkedes, da T blev anholdt. T var tidligere straffet flere gange, senest i 2013 med 60 dages fængsel for bl.a. tyveri. Denne straf var ikke afsonet. Landsretten fastsatte som nævnt straffen til 1 års fængsel, hvori indgik de 60 dages fængsel, som ikke var afsonet, jf. straffelovens § 89, jf. § 88. Under hensyn til T's forstraffe var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.1190Ø: T straffet med 1 års fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved at have begået indbrud i en villa i forening med flere medgerningspersoner og stjålet designermøbler til en værdi af ca. 520.000 kr. De havde endvidere stjålet optageren til villaens overvågningskamera. T var tidligere straffet, senest i 2015 med 60 dages fængsel for tyveri.

TfK 2014.411Ø: T1 og T2 straffet med 2 års fængsel navnlig for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening at have begået 8 indbrudstyverier i villaer. T1 havde yderligere begået indbrudstyveri i en villa alene, og T2 havde yderligere begået indbrudstyveri i to villaer alene. Ved fastsættelsen af straffene lagde landsretten navnlig vægt på tyveriforholdenes antal og karakter, værdien af de stjalne effekter, på at begge de tiltalte tidligere var straffet i udlandet flere gange for ligeartet kriminalitet, og på den strafskærpselse for organiseret indbrudstyveri, som blev indført ved lov nr. 760 af 29. juni 2011.

TfK 2012.865Ø: T straffet med en fællesstraf på 2 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i 3 tilfælde at have begået indbrud med henblik på at stjæle pengeskabe. T havde indledningsvis brugsstjålet en firehjulstrækker, som han sammen med flere medgerningspersoner havde brugt til at trække et pengeskab ud af et supermarked om natten. De transporterede herefter pengeskabet væk og stjal 370.000 kr. i kontanter fra det. T forsøgte efterfølgende med en entreprenørmaskine sammen med

medgerningspersoner at stjæle et pengeskab fra et andet supermarked, hvilket imidlertid mislykkedes. Endelig stjal T med medgerningspersoner ved brug af en firehjulstrækker i et supermarked et pengeskab med ca. 153.000 kr. i kontanter og checks. T var tidligere straffet flere gange for bl.a. berigelseskriminalitet, senest i 2011 med 3 måneders fængsel, heraf 1 måned ubetinget, for bl.a. tyveriforsøg. Ved straffastsættelsen blev straffen fastsat som en fællesstraf på 2 år og 6 måneders fængsel, der omfattede den betingede del af dommen på 3 måneders fængsel.

TfK 2016.1220V: T straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med andre personer at være brudt ind i en guldsmedeforretning ved at bryde gennem en væg og stjålet smykker mv. til en værdi af mindst 1 mio. kr. T havde desuden i forening med andre skaffet sig adgang til en anden guldsmedebutik ved at bryde gennem en væg, hvorfra de stjal smykker for ca. 150.000 kr. T var tidligere straffet for berigelseskriminalitet i udlandet, dels i 2012 med 8 måneders fængsel, dels i 2013 med 3 måneders fængsel. Ved fastsættelsen af straffen lagde landsretten vægt på, at der var tale om tyveri af særligt grov beskaffenhed, bl.a. fordi de to forhold var begået af flere gerningspersoner i forening med få dages mellemrum, og at indbruddene, der var rettet mod store værdier, havde været nøje planlagt og bar præg af at være meget professionelt organiseret. Endvidere lagde landsretten vægt på, at T og medgerningspersonerne kun var kommet til Danmark for at udføre betydelig berigelseskriminalitet.

TfK 2020.172/2V: T straffet med en fællesstraf på 2 år og 9 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening og efter forudgående aftale med andre personer via opbrydning af en nøgleboks og senere ved gennem-brydning af en mur at have skaffet sig adgang til butikker, hvorfra de stjal mobiltelefoner til en samlet værdi af ca. 1,6 mio. kr. T var tidligere straffet adskillige gange for berigelseskriminalitet, senest i 2014 med fængsel i 2 år for bl.a. tyveri, i 2017 med fængsel i 6 måneder for bl.a. tyveri, i 2017 med fængsel i 4 måneder for bl.a. tyveri og i 2017 med fængsel i 30 dage for bl.a. hæleri. T var prøveløsladt i januar 2018 med en reststraf på 137 dage. Ved fastsættelsen af straffen, der blev fastsat som en fællesstraf med hensyn til reststraffen på 137 dage, jf. straffelovens § 61, stk. 2, blev der lagt vægt på, at der var tale om flere forhold med store værdier, at forholdene var begået af flere personer i forening, at forholdene havde et professionelt præg, og at indbruddene var begået i prøvetiden efter T's afsoning af flere domme for berigelseskriminalitet.

U 2013.1904Ø: T1 og T2 straffet med 3 års fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved at have begået et betydeligt antal organiserede indbrudstyverier. T1 var skyldig i 30 indbrudsforhold med værdier til ikke under 700.000 kr., og T2 var skyldig i 23 indbrudsforhold med værdier til ikke under 600.000 kr. T2 var tidligere

straffet i 2011 med 60 dages fængsel for bl.a. tyveri. Straffene blev fastsat under henvisning til strafskærpsen for organiseret indbrudstyveri ved lov nr. 760 af 29. juni 2011.

TfK 2014.1086Ø: T straffet med en fællesstraf på 3 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have begået 12 tyverier og 2 forsøg herpå, som i det væsentlige angik indbrudstyverier, med et udbytte på mindst 360.000 kr. T var herudover skyldig i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have købt 50 gram amfetamin, til dels med henblik på videreoverdragelse. T var tidligere straffet adskillige gange for berigelseskriminalitet. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, som omfattede en reststraf på 130 dage fra prøveløsladelse fra tidligere domme for bl.a. tyveri.

U 2017.275H: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, og røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2. T havde i forening med to andre begået indbrud i en villa og derefter forsøgt at begå indbrud i yderligere to villaer, hvor de blev overrasket og forfulgt af F, der kort tid efter fandt gerningspersonerne og koster fra indbruddet i den første villa ca. 200 meter fra denne. F blev i den forbindelse truet. Højesteret fastslog, at der var en sådan sammenhæng mellem tyveriet og truslen om vold, at forholdet med rette var henført under straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, om røveri. T var herudover skyldig i en række indbrud, som Højesteret henførte under straffelovens § 286, stk. 1, som organiseret indbrudskriminalitet. Ved tyverierne var der stjålet for ca. 350.000-400.000 kr. Under hensyn til, at T tidligere var dømt for tyveri, og til antallet og karakteren af tyverierne samt til, at T tillige var dømt for røveri, fandt Højesteret, at straffen skulle fastsættes som sket.

TfK 2019.214V: T1 og T2 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved at have begået adskillige indbrudstyverier i villaer, hvorfra de stjal genstande for betydelige værdier. T1 og T2 blev endvidere fundet skyldige i fra ukendte gerningssteder i Danmark at have begået indbrud og stjålet genstande for mere end 100.000 kr. De var tidligere straffet i 2016 med 60 dages fængsel for tyveri, til dels forsøg herpå. Ved fastsættelsen af straffene blev der lagt vægt på antallet af indbrud i private hjem, der alle var begået som led i organiseret berigelseskriminalitet, og de betydelige værdier, der var stjålet for. Der blev desuden lagt vægt på, at T1 og T2 tidligere var straffet for indbrudskriminalitet i Danmark, og at de var indrejst i Danmark kort tid efter dommen i 2016, hvor de var blevet udvist med indrejseforbud, alene med det formål at deltage i omfattende indbrudstyverier af professionel og organiseret karakter fra private med andre gerningspersoner.

TfK 2018.214/2V: T1 straffet med 5 års fængsel, og T2 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1. T1 blev fundet skyldig i at have begået ca. 100 indbrudstyverier i villaer og forsøg herpå, mens T2 blev fundet skyldig i at have begået mere end 50 indbrud sammen med T1. De var kommet ind i husene ved at underbore et vindue eller en terrassedør, hvorefter de med en metalstang kunne løfte et håndtag op og åbne vinduet/terrassedøren. De havde navnlig stjålet kontanter, smykker og bærbare computere. I byretten blev T1 straffet med 4 år og 6 måneders fængsel, og T2 straffet med 4 års fængsel. Landsretten forhøjede straffen for T1 til 5 års fængsel, men nedsatte til gengæld straffen for T2 til 3 år og 6 måneders fængsel, idet der navnlig blev lagt vægt på antallet af tyverier og den omstændighed, at de var kommet til Danmark med det formål at begå indbrud.

(c) Øvrige tyverier (tyveri af biler, arbejdspladstyveri mv.)

TfK 2003.673Ø: T1 og T2 straffet med 1 års fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved som vognmand og chauffør i forbindelse med transport for en kunde at have stjålet 8 computere til en samlet værdi af ca. 80.000 kr. og ved at have stjålet 90 computere til en samlet værdi af ca. 1,5 mio. kr. T2 var tidligere straffet for tyveri.

TfK 2008.320V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i et firma, hvor T var ansat, at have stjålet 16 computere, 2 forsendelser indeholdende kontanter og et ukendt antal mobiltelefoner til en samlet værdi af 625.913 kr. T forklarede om sine personlige forhold, at han var i gang med at gennemføre en uddannelse, hvor der var ganske bestemte frister for at bestå eksaminer, og at hvis han skulle afsone en fængselsstraf, ville det blive meget vanskeligt for ham at gennemføre uddannelsen inden for tidsrammerne. Efter oplysningerne om T's usædvanligt gode personlige forhold og hans uddannelsesforhold sammenholdt med, at han ikke tidligere var straffet og efter det oplyste havde bistået myndighederne med at tilvejebringe de stjalne koster, var det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2007.767/2V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med en kollega over en længere periode at have stjålet flaskeøl, fustageøl mv. fra sin arbejdsgiver til en værdi af mere end 1 mio. kr. I byretten blev straffen fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder, som i det hele blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Medgerningspersonen var tidligere idømt samme straf, men heraf skulle alene 3 måneder afsones, mens resten var gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte strafudmålingen, herunder byrettens bemærkning om, at straffen som

udgangspunkt skulle være ubetinget. Hverken sagsbehandlingstidens længde eller det forhold, at T havde betalt erstatning til arbejdsgiveren, kunne imidlertid begrunde, at straffen kunne gøres helt betinget. Da T havde gode personlige forhold, blev straffen gjort delvist betinget, således at 3 måneder skulle afsones, mens resten blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2009.657Ø: T1 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved over en længere periode på knap 2 år i forening med sin hustru fra sin arbejdsplads at have stjålet ca. 40 tons kobberplader til en værdi af ca. 1 mio. kr. T1 var tidligere straffet i 1998 med 4 måneders betinget fængsel for bl.a. tyveri. I byretten blev T1 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel. Henset til, at T1's tidligere dom for arbejdspladstyveri var fra 1998 og til T1's personlige forhold, fandt landsretten det forsvarligt at gøre 1 år og 3 måneder betinget bl.a. med vilkår om samfundstjeneste, således at kun 3 måneder af straffen skulle afsones.

TfK 2003.665Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved som ansat på et postkontor at have stjålet ca. 900.000 kr. fra et pengeskab, som T havde nøgle til, i forening med en anden. T var tidligere straffet for forsøg på tyveri. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T var initiativtager til tyveriet, som involverede hans bror.

TfK 2006.55Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved at have stjålet edb-udstyr til en værdi af ca. 918.000 kr. fra sin arbejdsplads. T var tidligere straffet, senest i 1994 for bl.a. tyveri.

TfK 2009.48Ø: T1 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med andre at have afluret pinkoden til andres dankort 9 gange og forsøgt herpå én gang. Dankortene blev efterfølgende brugt til uretmæssig at hæve i alt knap 250.000 kr. og forsøg på hævning af godt 20.000 kr. T1 havde desuden stjålet 7.400 kr. i kontanter. Byretten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at der var tale om et større antal meget professionelt udførte tyverier med et betydeligt udbytte, og at tyverierne var begået af flere i forening rettet mod ældre mennesker, som T1 havde udvalgt sig som lette ofre. Landsretten stadfæstede (med dissens for at forhøje straffen) byrettens dom.

TfK 2013.66V: T1-T4 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening at have stjålet en sættevognstrækker med tilkoblet blokvogn fra et vognmandsfirma til en værdi af ca. 2,5 mio. kr. De havde efterfølgende indfundet sig i et område med henblik på at begå tyveri af formentlig en entreprenørmaskine eller lignende til en ukendt, formodet stor, værdi,

bl.a. ved at anvende det tidligere stjålne sættevognstog med tilkoblet blokvogn, hvilket imidlertid blev forhindret, da politiet kom til stede. Straffen blev fastsat under henvisning til forholdenes karakter og omfang.

TfK 2009.104Ø: T1 straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med en medansat i et rederi ad 2 gange at have stjålet 1.143 ton fuelolie til en værdi af ca. 2 mio. kr. fra et containerskib.

TfK 2012.114V: T1 straffet med 2 års fængsel, heraf 1 år og 9 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved i forening med T2 at have stjålet ca. 140 elevationssenge, madrasser og madrassbremser til en værdi af ca. 2,5 mio. kr. fra T1's arbejdsplads. Ved afgørelsen om en delvist betinget dom blev der uanset tyveriernes omfang og karakter lagt vægt på T1's personlige forhold og den tid, der var forløbet.

TfK 2004.212Ø: T1 og T2 straffet med 2 års fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved at have begået tyveri fra en værditransport, hvor T2 var ansat som chauffør, idet T1 efter forudgående aftale og iført maskering gik til køretøjets bagagerum, der var åbnet af T2, og stjal ca. 2,4 mio. kr. og en check på 32.900 kr. T2 var desuden skyldig i overtrædelse af straffelovens § 165 ved at have anmeldt, at han havde været udsat for et røveri i forbindelse hermed, og T1 var endvidere skyldig i overtrædelse af våbenloven. Ved straffastsættelsen lagde landsretten især vægt på, at tyveriet var planlagt, på udbyttets størrelse samt på, at det var begået af flere i forening hos den enes (T2's) arbejdsgiver.

TfK 2013.306Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved at have stjålet 6 biler, til dels ved brug af reservenøgler, som T bestilte, til en samlet værdi af ca. 1,7 mio. kr. T1 var herudover skyldig i forsøg på dokumentfalsk efter straffelovens § 171, jf. § 21. T1 var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, herunder tyveri af dyre biler. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på, at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet.

TfK 2003.793Ø: T straffet med 3 års fængsel for navnlig tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved flere gange at have begået tyveri fra sin arbejdsplads, hvor han med flere medgerningspersoner stjal bærbare computere mv. til en samlet værdi af ca. 10,5 mio. kr. T var endvidere skyldig i 6 gange at have ført bil uden at have erhvervet kørekort. T var tidligere straffet for bedrageri og kørsel uden førerret.

TfK 2004.305Ø: T straffet med 3 års fængsel for tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1, ved over en længere periode i forening med andre ansatte at

have stjålet computere og andet edb-udstyr til en samlet værdi af ca. 10,3 mio. kr. fra sin arbejdsplads.

2.2.2 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 276

Normalstrafferammen for tyveri efter straffelovens § 276 er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Er tyveriet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Straffen kan dog stige til fængsel indtil 6 år, når tyveriet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi tyveriet er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjalne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, eller fordi der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet, eller når et større antal tyverier er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 1.

Strafudmålingen afhænger i høj grad af, hvilken af de tre strafferammer et tyveriforhold er henført under, og udvalgets delkonklusioner vedrørende tyveri, jf. straffelovens § 276, er på den baggrund opdelt i disse tre hovedkategorier.

Straffelovens § 276 er ikke ændret siden indførelsen af Borgerlig Straffelov af 1930. Ved *lov nr. 1680 af 26. december 2017* udskiltes indbrudstyveri til en særlig bestemmelse i 276 a, se herom nedenfor i afsnit 2.2.4.

Ved *lov nr. 760 af 29. juni 2011* foretoges en skærpelse af straffen for organiseret indbrudskriminalitet. Med ændringen blev det således i strafskærpelsesreglen i straffelovens § 286, stk. 1, præciseret, at straffen for visse formueforbrydelser kan stige til fængsel indtil 6 år, såfremt der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet. Samtidig tilsigtedes med ændringen en gennemgående forhøjelse af straffen for organiseret indbrudstyveri, der henføres under § 286, stk. 1, med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var fastsat af domstolene.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.1, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.2.1. *Forhold henført under § 276, jf. § 287*

Der ses kun at foreligge to nyere trykte domme (domme fra år 2000 og frem), der kan bidrage til at belyse strafniveauet for overtrædelser af straffelovens § 276, som er henført under strafferammen i § 287. Dette må antages at bero på, at strafudmålingen for tyverier henført under straffelovens § 287 i praksis i vidt omfang følger faste strafpositioner/strafudmålingsprincipper.

Rigsadvokaten har i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit ”Formueforbrydelser – de almindelige berigelsesforbrydelser”, punkt 5.1.3., sammenfattet disse. Der henvises til afsnit 2.2.1.1 ovenfor.

Der er i de to trykte sager, som foreligger, udmålt henholdsvis 4 og 6 dagbøder á 150 kr. I sagerne var der tale om butikstyveri for beskedne beløb (henholdsvis 70 kr. og samlet 460 kr.). I begge sager var de tiltalte tidligere straffet for ligeartet kriminalitet.

2.2.2.2. Forhold henført under § 276, jf. § 285, stk. 1

Der foreligger en væsentligt større mængde praksis i denne kategori, og praksisgennemgangen er på den baggrund begrænset til praksis fra de seneste 10 år.

(a) Butikstyveri (tyveri fra forretninger i åbningstiden)

I sager om butikstyveri henført under strafferammen i § 285, stk. 1, er der udmålt straffe i niveauet 30 til 60 dages fængsel (seks sager).

I fire sager blev straffen udmålt til 30 dages fængsel. I tre af disse var der tale om butikstyveri for 3-4.000 kr. begået i forening med en medgerningsperson. I to af disse havde der været anvendt en såkaldt ”russerpose”, således at alarmen ikke sættes i gang, når butikken forlades. I den tredje var tiltalte kommet til Danmark i hvert fald bl.a. med det formål at begå tyveri.

I den sidste sag, der resulterede i 30 dages fængsel, var der ved to butikstyverier stjålet varer til en samlet værdi af 1.239 kr. Tiltalte var tidligere straffet for berigelseskriminalitet, og tyverierne var begået under afsoning/udslusning.

I én sag blev der udmålt 40 dages fængsel, idet tiltalte i forening med to andre havde forsøgt at stjæle 22 kartoner cigaretter til en værdi af 8.785 kr. Tiltalte var tidligere straffet for tyveri.

I den sidste sag var der udmålt 60 dages fængsel (T2) henholdsvis 40 dages fængsel (T1) til to tiltalte for tre tilfælde af butikstyveri for en samlet værdi af 5.066 kr. Landsretten lagde bl.a. vægt på, at tyverierne havde et vist systematisk præg. T2 var tidligere straffet for tyveri.

Straffen for butikstyveri udmåles således typisk i den lave ende af strafferammen i straffelovens § 285, stk. 1.

(b) Indbrudstyveri (tyveri ved indbrud i beboelse, fritidshuse, forretninger mv.)

Det bemærkes, at indbrudstyveri efter indførelsen af § 276 a i 2018 er henført til denne bestemmelse, hvorfor det i dette afsnit beskrives er udtryk for strafniveauet inden denne lovændring.

For en redegørelse for det aktuelle strafniveau for indbrudstyveri, jf. straffelovens § 276 a, henvises til afsnit 2.2.4 nedenfor.

Indbrudstyveri henført under § 276, jf. § 285, stk. 1, (inden indsættelsen af § 276 a) kan være af meget forskelligartet karakter og grovhed, hvilket også kommer til udtryk ved, at straffen for sådanne forhold ses at være udmålt til mellem 14 dages fængsel og 1 år og 3 måneders fængsel.

De forhold, der ofte ses at være lagt vægt på ved udmålingen af straffen, omfatter bl.a. antallet af tyverier, det stjålne værdi, om tyveriet er nøje planlagt, organiseret eller af mere systematisk karakter, om forholdet er begået alene eller i forening med andre, og om gerningspersonen er tidligere straffet for ligeartet kriminalitet.

I den lavere ende findes en række sager om forsøg på indbrudstyveri. I én sag blev der udmålt 14 dages fængsel for forsøg på at stjæle effekter fra en genbrugsplads. I to andre sager blev der udmålt 30 dages fængsel for forsøg på indbrudstyveri henholdsvis på en fabrik og i et kolonihavehus. I begge disse sager var tiltalte tidligere straffet for bl.a. for tyveri.

I ét tilfælde udmåltes 30 dages fængsel for et fuldbyrdet indbrudstyveri i en villa af genstande til en værdi af ca. 20.800 kr. Tiltalte var tidligere straffet flere gange for bl.a. tyveri.

60 dages fængsel er udmålt i tre sager. I én af disse fandt Højesteret, at straffen for et indbrud i en villa, hvor der var stjålet genstande for ikke under 5.000 kr. skulle fastsættes til 60 dages fængsel under hensyn til, at tiltalte var tidligere straffet for indbrudstyveri af særligt grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 276, jf. § 286, stk. 1. Det nye forhold var begået i prøvetiden efter løsladelse.

I de to andre sager, hvor straffen blev udmålt til 60 dages fængsel, var der stjålet for henholdsvis 14.500 kr. og 147.140 kr. (ved to indbrud) I den førstnævnte var tiltalte tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, senest med 5 måneders betinget fængsel, og der blev lagt vægt på tiltaltes hurtige recidiv. I den sidstnævnte var tiltalte tidligere straffet med bøde for berigelseskriminalitet.

I sager om enkeltstående tyverier for betydelige beløb (henholdsvis 116.000 kr. og 391.000 kr.) begået i forening, og hvor tiltalte har været betydeligt forstraffet, er straffen udmålt til henholdsvis 5 og 8 måneders fængsel.

I sager om flere indbrud, der samlet har resulteret i udbytte af betydelig værdi, er straffene udmålt til 3 måneders fængsel, 5 måneders fængsel, 6 måneders fængsel, i tre tilfælde 1 års

fængsel og i ét tilfælde 1 år og 3 måneders fængsel. I de sager, der resulterede i 1 års fængsel, var der tale om mellem fire og otte fuldbyrdede indbrudstyverier og en række forsøg herpå samt andre tyverier og hæleriforbrydelser. Udbyttet heraf lå på mellem ca. 2-300.000 kr. I sagen, der resulterede i 1 år og 3 måneders fængsel, var tiltalte skyldig i 7 tilfælde af indbrud eller forsøg herpå for mere end 125.000 kr. og hæleri af genstande til en værdi af ca. 40.000 kr. Den tiltalte var tidligere straffet mange gange for ligeartet kriminalitet.

Der er dog også udmålt 1 års fængsel i en sag, hvor værdien af det stjålne var væsentligt mindre, idet tiltalte i denne sag havde begået fem indbrud og seks forsøg på indbrud, hvorved tiltalte havde opnået et udbytte på knap 8.000 kr. Tiltalte var flere gange tidligere straffet for berigelseskriminalitet, og alle forholdene var begået under afsoning.

På samme måde er der i en anden sag udmålt 7 måneders fængsel for to indbrudsforsøg begået i forening og ét indbrud, hvor tiltalte stjal nogle fiskehjul. Der var lagt vægt på, at tiltalte var tidligere straffet adskillige gange for ligeartet kriminalitet og tiltaltes hurtige recidiv.

Strafferammen i straffelovens § 285, stk. 1, er fængsel indtil 1 år og 6 måneder. For så vidt angår indbrudstyverier henført under denne bestemmelse begået frem til udskillelsen af indbrudstyveri til en selvstændig bestemmelse i § 276 a i 2018 er strafferammen i vidt omfang udnyttet. Vedrørende straffniveauet efter strafskærpelsen i 2018 henvises til afsnit 2.2.4 vedrørende straffelovens § 276 a nedenfor.

(c) Øvrige tyverier (tyveri af biler, arbejdspladstyveri mv.)

I sagerne om øvrige tyverier er der udmålt straffe i niveauet fra 30 dages fængsel til 6 måneders fængsel.

En del af disse sager vedrører arbejdspladstyveri eller lignende tyverier, hvor tiltalte i kraft af sin stilling har fået adgang til det stjålne. I den lavere ende er der i et sådant tilfælde udmålt 30 dages fængsel til en social- og sundhedshjælper, der i to tilfælde havde stjålet henholdsvis 400 kr. og 1000 kr. Hun blev også dømt for stillingsmisbrug, jf. straffelovens § 155, 2. pkt. I en anden sag blev der også udmålt 30 dages fængsel, idet tiltalte havde stjålet for 7.000 kr. fra en forening, hvor han afviklede samfundstjeneste. Tiltalte var tidligere straffet for tyveri.

I to andre sager er hjemmehjælpere blevet idømt henholdsvis 60 dage og 3 måneders fængsel for tyveri af genstande fra borgernes hjem. I det første tilfælde var der tale om et enkelt tyveri til en værdi af 166.800 kr., mens der i det andet tilfælde var tale om gentagne tyverier over 13 måneder til en samlet værdi af ikke under 40.000 kr.

I øvrigt er der udmålt 30 til 60 dages fængsel for en række forskelligartede tyveriforhold (6 sager). 30 dages fængsel er f.eks. udmålt for tyveri af en computer fra et værelse på en institution begået i forening to uger efter en tidligere dom. Samme straf er udmålt for forsøg på tyveri af effekter fra et garderobeskab i et fitnesscenter samt et tilfælde af hæleri. Der blev endvidere udmålt 30 dages fængsel for tyveri af pantflasker til en værdi af 3.293 kr. fra en indhegnet plads, ligesom der blev udmålt 30 dages fængsel for tyveri af el for 24.000 kr. fra et elselskab ved påvirkning af elmåler med magnet eller lignende.

40 dages fængsel er udmålt for et fuldbyrdet og et forsøg på tricktyveri af henholdsvis en iPhone og et ur begået i forening. 60 dages fængsel blev udmålt for at have stjålet indbo, herunder en bærbar computer og et fjernsyn, fra en lejlighed, hvor tiltalte var på besøg.

I ét tilfælde blev der udmålt 6 måneders fængsel for i forening at være brudt ind i 6 varebiler og stjålet for over 200.000 kr. De tiltalte var udelukkende kommet til Danmark for at begå tyverier.

Disse forhold ses således at være udmålt i den nedre tredjedel af strafferammen.

Forskellen i strafudmålingsniveauet i disse sager sammenlignet med indbrudstyveri og butikstyveri må antages at hænge sammen med, at indbrudstyverier generelt vurderes at være af grovere karakter end andre tyverier, mens butikstyverier generelt vurderes at være af mindre grovhed. Arbejdspladstyverier antages dog også generelt at være en kvalificeret form for tyveri, bl.a. pga. tillidsbruddet herved og den lave opdagelsesrisiko. Det er dog sagernes nærmere konkrete omstændigheder, der i meget vidt omfang er udslagsgivende for straffens længde.

2.2.2.3. Forhold henført under § 276, jf. § 286, stk. 1

(a) Butikstyveri (tyveri fra forretning i åbningstiden)

I denne kategori ses at foreligge to relevante trykte domme, hvori der henholdsvis er udmålt 1 år og 6 måneders fængsel og 1 år og 9 måneders fængsel. Der var i begge tilfælde tale om mindst 20 tyverier fra dagligvareforretninger begået i forening og efter forudgående aftale med andre. I sagen, der resulterede i 1 år og 9 måneders fængsel (fællesstraf omfattende en reststraf på 49 dage), var tiltalte i øvrigt tidligere straffet mange gange for berigelseskriminalitet, og en række af de pådømte forhold var begået i prøvetiden efter løsladelse.

Butikstyveri henføres oftest under straffelovens § 285 eller § 287. Dette må antages at være begrundet i den generelle vurdering af grovheden af sådanne tyverier, samt at værdien af udbyttet generelt set må antages sjældent at bevæge sig op i de betydelige værdier, som der sædvanligvis skal være tale om, for at et forhold henføres under § 286.

På baggrund af denne relativt begrænsede praksis kan det dog konstateres, at butikstyveri i de groveste tilfælde med mange forhold, eventuelt med et vist systematisk præg, henføres under bestemmelsen i § 286. I disse tilfælde er straffene udmålt i den nedre tredjedel af strafferammen på fængsel indtil 6 år.

(b) Indbrudstyveri (tyveri ved indbrud i beboelse, fritidshuse, forretninger mv.)

Som det fremgår ovenfor foretoges i 2011 en lovændring, der havde til formål at skærpe straffen for organiseret indbrudstyveri med en tredjedel sammenlignet med det hidtidige niveau. Ved en lovændring, der trådte i kraft den 1. januar 2018, blev indbrudstyveri udskilt af straffelovens § 276 til sin egen bestemmelse i § 276 a, jf. nedenfor i afsnit 2.2.4. Der blev ikke med lovændringen i 2018 tilsigtet en ændring i strafudmålingsniveauet for indbrudstyverier henført under § 286, så de nedenfor anførte strafniveauer efter lovændringen i 2011 må således anses for udtryk for gældende ret.

Strafniveauet i sager begået inden strafskærpelsen i 2011

I disse sager ses straffen udmålt til mellem 6 måneders fængsel og 3 år og 6 måneders fængsel (14 sager).

Strafudmålingen ses i vidt omfang at være afhængig af værdien af det stjålne, omstændighederne omkring indbruddet, herunder om der har været tale om rambuktyveri, om det har været nøje planlagt mv., den tiltalte forstraffe, samt om tiltalte er kommet til Danmark med det formål at begå indbrudstyveri.

I den lavere ende er der udmålt straffe i niveauet 6 til 9 måneders fængsel i sager, hvor det stjålne havde en værdi på ca. 300.000-550.000 kr. I de to sager, der resulterede i 6 måneders fængsel, blev de tiltalte samtidig dømt for brugstyveri af et motorkøretøj i forbindelse med indbruddet, og i den ene sag var der desuden tale om to indbrudstyverier, og den tiltalte var tidligere straffet.

Hvor det stjålne værdi har ligget omkring 900.000-1.400.000 kr., er der i de fleste sager udmålt straffe i niveauet fra 1 års fængsel til 1 år og 9 måneders fængsel. I alle sagerne var de tiltalte relevant forstraffet. I en enkelt sag med et udbytte i denne størrelsesorden blev straffen udmålt til 2 års fængsel henholdsvis 3 års fængsel, der var en fællesstraf med en reststraf på 151 dage. Der var tale om omfattende, planlagte, systematiske og professionelle indbrudstyverier.

I to sager blev straffen udmålt til 2 års henholdsvis 2 år og 6 måneders fængsel for flere indbrudstyverier af værdier opgjort til ca. 2,1-2,3 mio. kr. I sagen, hvor der udmåltes 2 år og 6

måneders fængsel, var der tale om 8 tyverier og 2 forsøg herpå samt en række brugstyverier og forsøg herpå. Den tiltalte var udelukkende kommet til Danmark med henblik på at stjæle.

I to sager blev straffen udmålt til 1 år og 6 måneders fængsel og 2 år, selvom det stjalnes værdi var relativt mindre end i de ovennævnte sager, idet værdien i sagerne beløb sig til henholdsvis ca. 750.000 kr. og 448.758 kr. I begge sager var der dog lagt særlig vægt på, at der var tale om rambuktyveri. I den ene sag udtalte retten bl.a., at der var tale om en hensynsløs, brutal og risikabel fremgangsmåde.

Der blev også udmålt 2 års fængsel i en sag, hvor den nærmere værdi af det stjålne ikke kunne fastlægges, idet der var tale om to malerier, som forurettede havde opgjort værdien af til 20 mio. kr., men retten havde ikke grundlag for at vurdere maleriernes ægthed. Landsretten lagde dog vægt på, at tiltalte havde planlagt og udført først et tyveriforsøg og dernæst et tyveri af malerierne i tillid til, at de var ægte.

I den øvre ende er der udmålt 3 år og 6 måneders fængsel for to indbrud begået i forening til en værdi af henholdsvis 1,1 mio. kr. og 9,8 mio. kr. (brutto)/4,1 mio. kr. (netto). Den tiltalte var samtidig skyldig i hæleri.

Strafniveauet i sager begået efter strafskærpelsen i 2011, men før lovændringen i 2018

Strafniveauet efter skærpelsen i 2011 ses i de foreliggende sager at ligge mellem 8 måneders fængsel og 5 års fængsel (12 sager).

I den lave ende er der udmålt 8 måneder for et indbrud i en pengeboks i en dagligvareforretning, hvor tiltalte sammen med en anden stjal værdier for 86.178,90 kr. Han var endvidere skyldig i forsøg på brugstyveri og tidligere straffet for berigelseskriminalitet.

I to sager er der udmålt straffe på 1 års fængsel. I den ene sag, hvor der i straffen indgik en tidligere straf for bl.a. tyveri på 60 dages fængsel, var der tale om forsøg på indbrud i en erhvervsvirksomhed, hvor tiltalte havde holdt vagt. I den anden sag havde tiltalte, der ligeledes var tidligere straffet for tyveri, begået indbrud i en villa i forening med flere andre, hvor der bl.a. var stjålet for 520.000 kr.

I fem sager er der udmålt straf på mellem 2 og 3 års fængsel, hvor værdien af det stjålne sammenlagt for flere forhold har ligget mellem 500.000 og 1,6 mio. kr. I sagerne er der i skærpende retning lagt vægt på bl.a. antallet af forhold, om tyverierne var organiserede og professionelle og tiltaltes forstraffe.

I den højere ende er der udmålt fængsel i 3 år og 6 måneders fængsel til fire tiltalte og henholdsvis 5 års fængsel til én tiltalt.

I to sager, der resulterede i 3 år og 6 måneders fængsel, blev de tiltalte dømt for både indbrudstyverier og helholdsvis besiddelse af 50 gram amfetamin og røveri.

I to andre sager, der resulterede i straffe af 3 år og 6 måneders og 5 års fængsel, var der tale om adskillige indbrudstyverier i villaer (i sidstnævnte sag ca. 100 indbrudstyverier og forsøg herpå). I begge sager var de tiltalte indrejst i Danmark alene med det formål at begå indbrud.

Som følge af de mange konkrete omstændigheder, der har stor betydning for strafudmålingen i de enkelte sager, er det vanskeligt at foretage en direkte sammenligning af sagerne inden straffeskærpelsen med sagerne efter straffeskærpelsen.

Det er dog udvalgets vurdering på baggrund af ovenstående gennemgang, at der tegner sig et overordnet billede af, at der er sket en skærpelse af strafudmålingen i sagerne om organiseret indbrudstyveri efter lovændringen i 2011, og det er på den baggrund udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger i lovforarbejderne til lovændringen, selvom det ikke er muligt præcist at fastslå, at skærpelsen har udgjort nøjagtigt en tredjedel sammenlignet med det hidtidige straffniveau.

Efter lovændringen i 2011 ses der at være udmålt straffe både i den nedre og den øvre ende af strafferammen i § 286, stk. 1, for indbrudstyveri. Det er således udvalgets vurdering, at domstolene efter lovændringen i 2011 og frem til udskillelsen af indbrudstyveri til en selvstændig bestemmelse i 2018 har udnyttet strafferammen i sager om indbrudstyveri. Praxis vedrørende indbrudstyveri fra 2018 og frem behandles i nedenstående afsnit 2.2.3-2.2.4 om straffelovens § 276 a.

(c) Øvrige tyverier (tyveri af biler, arbejdspladstyveri mv.)

I øvrige tyverisager henført under § 286, stk. 1, er der udmålt straffe i niveauet 1 til 3 års fængsel (14 sager).

I 11 af disse sager var der tale om arbejdspladstyveri eller i øvrigt tyveri, hvor den tiltalte har fået adgang til det stjalne i kraft af sin stilling. I seks af disse sager ses der at være udmålt straffe i niveauet fra 1 års til 1 år og 6 måneders fængsel i sager, hvor der er blevet stjålet mellem ca. 600.000 og 1,6 mio. kr. I tre sager blev der udmålt mellem 1 år og 9 måneders fængsel og 2 års fængsel i sager, hvor udbyttet var 2-2,5 mio. kr. I den høje ende er der udmålt 3 års fængsel i

to sager om tyveri i forening med andre af bl.a. computere til en samlet værdi af henholdsvis ca. 10,3 mio. kr. og 10,5 mio. kr.

De tre øvrige sager er af forskelligartet karakter. Der blev udmålt 1 år og 6 måneders fængsel for i forening 9 gange at have afluret pinkoden til de forurettedes dankort og ét forsøg herpå, hvorefter der blev hævet knap 250.000 kr. samt forsøgt hævet godt 20.000 kr. Desuden havde tiltalte hævet 7.400 kr. i kontanter. Der blev bl.a. lagt vægt på, at der var tale om et professionelt udført tyveri målrettet ældre mennesker.

Der blev ligeledes udmålt 1 år og 6 måneders fængsel for i forening først at have stjålet en sættevognstrækker med tilkoblet blokvogn fra et vognmandsfirma til en værdi af ca. 2,5 mio. kr. og efterfølgende at have forsøgt at stjæle en entreprenørmaskine eller lignende til en ukendt, formodet stor, værdi.

I den højere ende er der udmålt 2 år og 6 måneders fængsel for tyveri af 6 biler til en samlet værdi af 1,7 mio. kr. samt for dokumentfalsk. Tiltalte var flere gange tidligere straffet for lignende kriminalitet.

Det kan således konstateres, at der i disse sager er udmålt straffe i den nedre halvdel af strafferammen på fængsel indtil 6 år. Det er udvalgets vurdering, at dette bl.a. hænger sammen med karakteren af tyverierne, der generelt set vurderes at være af mindre grovhed end indbrudstyveri, hvor det kan konstateres, at der er udmålt straffe også i den øvre del af strafferammen. Arbejdspladstyverier antages dog også generelt at være en kvalificeret form for tyveri, bl.a. pga. tillidsbruddet herved og den lave opdagelsesrisiko.

2.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 276 a

2.2.3.1. Praksis vedrørende straffelovens § 276 a, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Er tyveriet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor indbrudstyveri er henført under den mildere strafferamme i § 287, stk. 1.

2.2.3.2. *Praksis vedrørende § 276 a, jf. § 285, stk. 1*

Som nævnt ovenfor er normalstrafferammen for indbrudstyveri fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis, hvor forholdet er begået efter indførelsen af § 276 a den 1. januar 2018, og hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 276 a, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen. Gennemgangen er desuden afgrænset således, at den bygger på domme, hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Der ses kun at foreligge sparsom retspraksis vedrørende overtrædelse af § 276 a, jf. § 285, stk. 1, der opfylder ovennævnte kriterier.

Fra retspraksis kan der navnlig henvises til følgende afgørelser:

TfK 2019.1369Ø: T straffet med 30 dages fængsel for indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a, jf. § 285, stk. 1, ved at have begået indbrud i en villa og stjålet to bilnøgler, vin og en halv kasse cola. Efter gerningstidspunktet for dette indbrud var T senere straffet tre gange, dels ved dom i 2018 med 40 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bl.a. butikstyveri, dels ved dom i 2019 med dagbøder for bl.a. tyveri og endelig ved dom i 2019 med 20 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bl.a. indbrudstyveri. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til disse tre tidligere domme. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på forholdets karakter og de tidligere straffe.

U 2021.4769H: T straffet med 40 dages fængsel for forsøg på indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, ved i forening med to medgerningspersoner at have forsøgt at begå indbrud i en tøjforretning, hvilket imidlertid mislykkedes. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at forholdet var begået af de tiltalte i forening og under anvendelse af værktøj og maskering. For Højesteret angik sagen alene spørgsmål om udvisning.

TfK 2022.490V: T straffet med 50 dages fængsel for indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med en medgerningsperson at have begået indbrud i en ejendom, der forekom forladt, hvorfra de stjal en kasettebåndoptager, en natlampe og en kasserolle. T var tidligere straffet i 2020 for indbrudstyveri. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på den tidligere straf for indbrudstyveri og det hurtige recidiv.

2.2.3.3. *Praksis vedrørende straffelovens § 276 a, jf. § 286, stk. 1*

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for indbrudstyveri efter § 276 a fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 6 år, når indbrudstyveriet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi tyveriet er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjalne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, eller fordi der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet, eller når et større antal tyverier er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis, hvor forholdet er begået efter indførelsen af § 276 a den 1. januar 2018, og hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 276 a, jf. § 286, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen. Gennemgangen er desuden afgrænset således, at den bygger på domme, hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Der ses kun at foreligge sparsom retspraksis, hvor forholdet er henført under den skærpede sidestrafferamme i § 286, stk. 1.

Fra retspraksis kan der navnlig henvises til følgende afgørelser:

TfK 2020.172/2V: T straffet med en fællesstraf på 2 år og 9 måneders fængsel for indbrudstyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276 a, jf. § 286, stk. 1, ved i forening og

efter forudgående aftale med andre personer via opbrydning af en nøgleboks og efterfølgende ved gennembrydning af en mur at have skaffet sig adgang til flere butikker, hvorfra de stjal mobiltelefoner til en samlet værdi af ca. 1,6 mio. kr. T var tidligere straffet adskillige gange for berigelseskriminalitet, senest i 2014 med fængsel i 2 år for bl.a. tyveri, i 2017 med fængsel i 6 måneder for bl.a. tyveri, i 2017 med fængsel i 4 måneder for bl.a. tyveri og i 2017 med fængsel i 30 dage for bl.a. hæleri. T var prøveløsladt i januar 2018 med en reststraf på 137 dage. Ved fastsættelsen af straffen, der blev fastsat som en fællesstraf med hensyn til reststraffen på 137 dage, jf. straffelovens § 61, stk. 2, blev der lagt vægt på, at der var tale om flere forhold med store værdier, at forholdene var begået af flere personer i forening, at forholdene havde et professionelt præg, og at indbruddene var begået i prøvetiden efter afsoning af flere domme for berigelseskriminalitet.

TfK 2019.1558/2V: T straffet med 3 års fængsel for indbrudstyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276 a, jf. § 286, stk. 1, ved at have begået adskillige indbrud og forsøg herpå, der navnlig var rettet mod efterskoler, hvor T stjal computere mv. til en værdi af ca. 1,4 mio. kr. T var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved at have været i besiddelse af 39 gram kokain, til dels med henblik på videreoverdragelse. T var tidligere straffet adskillige gange, senest i 2017, hvor han var idømt 3 måneders fængsel for grov vold og prøveløsladt med en reststraf på 24 dage. Efter antallet af indbrud og den samlede værdi af de stjålne effekter, forholdenes systematiske og organiserede karakter og T's forstraffe blev straffen fastsat som anført. Straffen omfattede også reststraffen på 24 dage fra prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, stk. 2.

TfK 2020.478V: T1 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for navnlig indbrudstyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 276 a, jf. § 286, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening med en medgerningsperson at have begået omfattende tyverier og forsøg herpå (over 200 forhold) af bl.a. computere fra højskoler og efterskoler til en samlet værdi af knap 2 mio. kr. T1 var tidligere straffet flere gange, herunder for berigelseskriminalitet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes karakter, antal og alvor, herunder den samlede værdi, der var stjålet for, og at indbrudstyverierne var begået i forening. Der blev endvidere lagt vægt på, at tyverierne var sket fra værelser, hvor eleverne boede, og at de tiltalte i flere tilfælde havde antruffet elever på værelserne under tyverierne. Straffen blev fastsat som en til-lægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom på 40 dages fængsel for anden kriminalitet.

2.2.4 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 276 a

Straffelovens § 276 a blev indsat ved *lov nr. 1680 af 26. december 2017*, hvorved indbrudstyveri blev udskilt fra den almindelige tyveribestemmelse i § 276.

Strafudmålingen for en overtrædelse af straffelovens § 276 a skal ligesom for tyveri, jf. § 276, udmåles inden for strafferammerne i §§ 285-287.

Der blev ved indførelsen af bestemmelsen i lovbemærkningerne lagt op til, at der skulle ske en gennemgående forhøjelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri, der henføres under § 285, stk. 1, hvor der under indbrudstyveri begået i beboelse har befundet sig personer i hjemmet.

Der tilsigtedes ikke i øvrigt en skærpelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri omfattet af § 276 a, herunder indbrudstyverier, der henføres under § 286.

Der ændredes endvidere ikke på afgrænsningen af, om et indbrudstyveri skal henføres under §§ 285, 286 eller 287. Det forudsattes således, at den hidtidige praksis, hvorefter straffelovens § 287 som udgangspunkt ikke anvendes ved indbrudstyveri, fortsatte.

2.2.4.1. Forhold henført under § 276 a, jf. § 287

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor indbrudstyveri er henført under den mildere strafferamme i § 287. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af lovbemærkninger til straffelovens § 276 a, at det forudsattes, at den hidtidige praksis, hvorefter straffelovens § 287 som udgangspunkt ikke anvendes ved indbrudstyveri, fortsatte efter lovændringen.

2.2.4.2. Forhold henført under § 276 a, jf. § 285, stk. 1

Der foreligger tre trykte domme om indbrudstyveri, jf. § 276 a, der er henført under § 285, stk. 1, og som er egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til 30 til 50 dages fængsel.

I én sag blev der udmålt en tillægsstraf på 30 dages fængsel for et indbrud i en villa, hvor tiltalte havde stjålet to bilnøgler, vin og en halv kasse cola. Straffen var en tillægsstraf til tre tidligere domme på henholdsvis bøde, 20 dages og 40 dages betinget fængsel for bl.a. tyveri.

I en anden sag blev tiltalte straffet med 40 dages fængsel for forsøg på indbrudstyveri i en tøjforretning begået sammen med to medgerningspersoner under anvendelse af værktøj og maskering.

I den sidste sag blev der udmålt 50 dages fængsel for indbrud i en villa, der forekom forladt, begået i forening med en medgerningsperson. Der blev stjålet en kasettebåndoptager, en natlampe og en kasserolle. Der blev ved straffastsættelsen lagt vægt på, at tiltalte hurtigt havde recidiveret efter en tidligere straf for indbrudstyveri.

På baggrund af den begrænsede praksis er det ikke muligt at drage generelle konklusioner vedrørende straffniveauet for indbrudstyveri efter § 276 a, jf. § 285, stk. 1. Det er dog udvalgets opfattelse, at strafudmålingen ligger i tråd med strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri henført under § 276, jf. § 285, stk. 1, fra tiden inden lovændringen i 2018.

Skærpelsen, som forudsattes i bemærkningerne til lovændringen i 2018, ses ikke at være relevant for sagerne omtalt i dette afsnit, idet ingen af sagerne drejer sig om tilfælde af indbrudstyveri, der henføres under § 285, stk. 1, hvor gerningspersonen har haft forsæt med hensyn til, at der under indbrudstyveri begået i beboelse har befundet sig personer i hjemmet.

2.2.4.3. Forhold henført under § 276 a, jf. § 286, stk. 1

Der foreligger tre trykte domme om indbrudstyveri, jf. § 276 a, der er henført under § 286, stk. 1, egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til fængsel mellem 2 år og 9 måneder og 3 år og 6 måneder.

I sagen, der resulterede i 2 år og 9 måneders fængsel (fællesstraf sammen med en reststraf på 137 dage) havde tiltalte i forening med andre via opbrydning af en nøgleboks og gennembrydning af en mur skaffet sig adgang til flere butikker, hvorfra de stjal mobiltelefoner til en samlet værdi af ca. 1,6 mio. kr. Forholdene havde et professionelt præg. Tiltalte var adskillige gange tidligere straffet for berigelseskriminalitet, og indbruddene var begået i prøvetiden efter afsoning.

Der blev endvidere udmålt 3 års fængsel for adskillige indbrud og forsøg herpå mod efterskoler, hvor tiltalte stjal computere til en værdi af ca. 1,4 mio. kr., men også for besiddelse af 39 gram kokain til dels med henblik på videreoverdragelse, jf. straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt. Der blev lagt vægt på forholdenes systematiske og organiserede karakter og tiltaltes forstraffe.

I sagen, hvor der blev udmålt straf på 3 år og 6 måneders fængsel, havde tiltalte i forening med en medgerningsperson begået over 200 forhold af indbrudstyveri og forsøg herpå, hvor de havde stjålet bl.a. computere fra værelser på højskoler og efterskoler til en samlet værdi på knap 2 mio. kr. Herudover blev der lagt vægt på, at tyverierne var sket fra elevernes værelser, hvor de tiltalte i flere tilfælde havde antruffet eleverne på værelserne under tyverier. Tiltalte var i øvrigt tidligere straffet for berigelseskriminalitet.

Det er udvalgets vurdering, at domstolene med strafudmålingen i sagerne om overtrædelse af § 276 a i overensstemmelse med lovgivers anvisninger har videreført strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri henført under § 276, jf. § 286, stk. 1, inden lovændringen i 2018.

2.2.5 Praksis vedrørende straffelovens § 277

2.2.5.1. *Praksis vedrørende § 277, jf. § 287*

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor ulovlig omgang med hittegods er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.5.2. *Praksis vedrørende § 277, jf. § 285, stk. 2*

Som anført ovenfor er normalstrafferammen for ulovlig omgang med hittegods bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 30 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 277, jf. § 285, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Der ses kun at foreligge ganske sparsom retspraksis vedrørende overtrædelse af § 277, der opfylder ovennævnte kriterier.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

U 1993.903H: T straffet med 60 dages fængsel betinget for ulovlig omgang med hittegods efter straffelovens § 277, jf. § 285, stk. 2, ved at have hævet ca. 90.000 kr., som ved en fejl var blevet indsat på T's postgirokonto.

TfK 2007.310/3V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for ulovlig omgang med hittegods efter straffelovens § 277, jf. § 285, stk. 2, ved at have tilegnet sig 500.000 kr., som en kommune ved en fejl havde indsat på en kassekredit tilhørende et firma, som T var direktør for og eneanpartshaver i.

U 1996.1241V: T1 og T2 straffet med 10 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for ulovlig omgang med hittegods efter straffelovens § 277, jf. § 285, stk. 2, ved at have

tilegnet sig i alt 1.417.624 kr., som ved en fejl var blevet indsat på de tiltaltes girokonto. Trods størrelsen af det tilegnede beløb var det efter omstændighederne, herunder oplysningerne om de tiltaltes personlige forhold, forsvarligt at gøre straffene betinget med vilkår om samfunds-tjeneste.

2.2.6 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 277

Normalstrafferammen for ulovlig omgang med hittegods er i medfør af straffelovens § 285, stk. 2, bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Er forholdet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Bestemmelsen er ikke omfattet af den skærpede strafferamme i § 286.

Straffelovens § 277 er ikke ændret siden Borgerlig Straffelov af 1930, og der er ikke givet mere præcise anvisninger vedrørende strafudmålingen i lovbemærkningerne til bestemmelsen eller til § 285 eller § 287.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.5, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.6.1. *Forhold henført under § 277, jf. § 287*

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor ulovlig omgang med hittegods er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.6.2. *Forhold henført under § 277, jf. § 285, stk. 2*

Der foreligger tre trykte domme om ulovlig omgang med hittegods, jf. § 277, der er henført under § 285, stk. 2, egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 60 dages fængsel og 10 måneders fængsel. I alle sagerne er der tale om tilegnelse af et beløb, som ved en fejl var blevet indsat på en konto, som tiltalte rådede over.

I sagen, der resulterede i 60 dages fængsel var der tale om et beløb på ca. 90.000 kr. I en anden sag, der resulterede i 3 måneders fængsel, var der tale om et beløb på 500.000 kr., og i den sidste sag, der resulterede i 10 måneders fængsel, var beløbet 1.417.624 kr.

Det er udvalgets vurdering, at strafudmålingen i disse sager i høj grad er betinget af beløbets størrelse. I de tre sager er der udmålt straffe fra den nedre del til midten af strafferammen.

2.2.7 Praksis vedrørende straffelovens § 278

2.2.7.1. *Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 287*

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for underslæb efter straffelovens § 278 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Er forholdet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor underslæb er henført under den mildere strafferamme i § 287.

Af Rigsadvokatmeddelelsens afsnit ”Formueforbrydelser – de almindelige berigelsesforbrydelser”, punkt 5.1.3., fremgår, at tyveri, underslæb og bedrageri i reglen ikke kan afgøres efter straffelovens § 287, hvis gerningen har rettet sig mod værdier (udsalgsprisen), der overstiger 8.000 kr., eventuelt lidt højere, når erstatning er betalt. Se nærmere herom i afsnit 2.2.1.1 ovenfor.

2.2.7.2. *Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 285, stk. 1*

Som nævnt ovenfor, er normalstrafferammen for underslæb fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 278, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 278, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, herunder bedrageri, mandatsvig og dokumentfalsk, da en del retspraksis vedrører økonomisk kriminalitet i bred forstand begået ved en flerhed af forbrydelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete

omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2012.623V: T straffet med 50 dages fængsel betinget for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som regnskabsassistent på en fabrik uretmæssigt at have tilegnet sig 14.352 kr. fra virksomheden. I betragtning af størrelsen af beløbet blev straffen gjort betinget uden vilkår om samfundstjeneste.

U 2012.406Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved som leasingtager af en varebil at have beholdt bilen med henblik på at unddrage den fra leasingselskabet permanent og derigennem tilegne sig den, indtil den senere blev udleveret til fogeden.

TfK 2015.1014V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som advokat uretmæssigt at have forbrugt penge, der var betroet ham som advokat. T havde ad to omgange overført i alt 79.820 kr. fra en klientkonto tilhørende et konkursbo til en anden klientkonto tilhørende et anpartsselskab og på den måde nedbragt et lån, som han havde kautioneret for. Ved straffastsættelsen, herunder afgørelsen om betinget dom, lagde byretten navnlig vægt på forholdets alder. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

TfK 2010.343/2Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som souschef i et supermarked at have tilegnet sig i alt 57.500 kr. fra supermarkedets pengeskab. I byretten blev straffen fastsat til 3 måneders ubetinget fængsel, men landsretten gjorde efter oplysningerne om T's personlige forhold straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste samt vilkår om, at T skulle undergive sig psykiatrisk eller psykologisk behandling mod spillelidenskab efter tilsynsmyndighedens nærmere bestemmelse.

TfK 2006.633V: T straffet med 3 måneders fængsel for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som salgsassistent i en hvidevareforretning i 4 tilfælde at have tilegnet sig kontante indbetalinger fra kunder, der beløb sig til i alt ca. 19.000 kr. T var tidligere straffet i 1997 og 2001 for bl.a. berigelseskriminalitet. Med henvisning til T's betroede stilling og T's forstraffe var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2005.244V: T straffet med 4 måneders fængsel for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som planlægningsmedarbejder i en kommune ad flere gange

at have tilegnet sig 82.041 kr., som var modtaget som afregning af indtægter fra et kulturarrangement. I byretten blev straffen fastsat til 4 måneders fængsel, som under hensyn til den tid, der var forløbet, siden forholdet var begået, og T's personlige forhold blev gjort rent betinget. Landsretten tiltrådte, at straffen var fastsat til 4 måneder, og at den var gjort betinget, men fandt, at der efter forholdets karakter skulle fastsættes vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.779Ø: T straffet med 6 måneders fængsel betinget for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som statsautoriseret revisor at have tilegnet sig ca. 780.000 kr., som var betroet ham i sin egenskab af revisor. Byretten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at T var ustraffet, T's personlige forhold og den forløbne tid. Landsretten fandt henset til den forløbne tid, og uanset sagens karakter og omfang, ikke grundlag for at forhøje straffen, idet det indgik som en formildende omstændighed, jf. straffelovens § 82, nr. 12, at T blev frakendt retten til at udøve revisionsvirksomhed i 3 år.

TfK 2003.784Ø: T straffet med 10 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for underslæb og bedrageri efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, og § 279, jf. § 285, stk. 1, samt dokumentfalsk efter straffelovens § 172, jf. § 171, ved som ansat på et plejehjem i en periode fra 1998 til 2001 at have tilegnet sig ca. 240.000 kr., som hun i henhold til en fuldmagt hævede på en plejhjemsbeboers konto, samt ved at have hævet i alt 20.000 kr. på andre konti under anvendelse af falske fuldmagter, ligesom hun fik et pengeinstitut til at udbetale sig i alt 15.000 kr. fra en beboers konto. Efter oplysningerne om T's personlige forhold gjorde landsretten, uanset karakteren og omfanget af T's kriminalitet, straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.447Ø: T straffet med 10 måneders fængsel for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som ansat i en forretning at have tilegnet sig i alt ca. 300.000 kr., som skulle have været indbetalt til forretningens bank. T var tidligere straffet, senest ved dom i 2008 med 8 måneders fængsel for tyveri og hæleri.

TfK 2004.472V: T straffet med 1 års fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved at have tilegnet sig ca. 400.000 kr. af omsætningen fra en kommunal servicestation, hvor T var ansat som centerchef.

TfK 2014.1035V: T straffet med 1 års fængsel, heraf 9 måneder betinget, for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved at have leaset en bil, som T efterfølgende omregistrerede og udførte til Tyskland. I byretten blev der ved straffastsættelsen lagt vægt på forholdets karakter, herunder den betydelige vinding, og at T var ustraffet. Er flertal i landsretten fandt efter forholdets karakter, at delvis anvendelse af ubetinget fængsel var påkrævet. 3 måneder af straffen blev derfor gjort ubetinget, mens resten blev gjort betinget.

2.2.7.3. *Praksis vedrørende straffelovens § 278, jf. § 286, stk. 2*

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for underslæb fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 8 år, når forholdet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 278, jf. § 286, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 278, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, herunder bedrageri, mandatsvig og dokumentfalsk, da en del retspraksis vedrører økonomisk kriminalitet i bred forstand begået ved en flerhed af forbrydelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2021.405V: T straffet med 10 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som økonomiansvarlig i en sportsforening at have forbrugt 632.261,03 kr. af foreningens midler, som var betroet hende. Byretten lagde ved straffastsættelsen vægt på beløbets størrelse, at T havde tilbagebetalt beløbet, og på T's gode personlige forhold, herunder at hun ikke tidligere var straffet. Landsretten fandt straffen passende.

TfK 2015.919V: T straffet med 1 års fængsel, heraf 10 måneder betinget, for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 1, jf. § 286, stk. 2, ved som social- og sundhedshjælper at have begået underslæb for 250.000 kr. over for en beboer i et bofællesskab. Underslæbet var begået over for en svag beboer på en institution, som T havde omsorgsmæssigt ansvar for, og hvis økonomi hun havde rådighed over. Forholdet blev derfor henført under straffelovens § 286, stk. 2. Efter forholdets karakter og sagens grovhed i form af udnyttelse af en svag beboer, og da T ikke var egnet til at udføre samfundstjeneste, var der ikke grundlag for at gøre hele straffen betinget. Straffen blev i stedet gjort delvist betinget, således at 60 dage skulle fuldbyrdes, mens resten blev gjort betinget.

TfK 2015.120Ø: T2 straffet med 1 år og 3 måneders fængsel betinget, og T1 straffet med 1 års fængsel betinget, for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved uberettiget at have hævet i alt 848.000 kr. på nogle bankkonti tilhørende F, hvortil T2 havde fuldmagt. T2 var yderligere skyldig i underslæb med hensyn til 162.200 kr., som var hævet fra F's bankkonti, således at T2 var skyldig i underslæb med hensyn til i alt 1.010.200 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og på, at T2 måtte anses for at have haft en mere aktiv rolle end T1. Da både T1 og T2 var ustraffede, fandtes det under hensyn til deres relativt høje alder undtagelsesvis forsvarligt at gøre straffene betingede.

TfK 2004.524V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel, heraf 1 år betinget med vilkår om samfundstjeneste, for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som kasserer i en bank uretmæssigt at have tilegnet sig 930.000 kr. T forklarede om sine personlige forhold, at han var gået i behandling for ludomani, og at han ville fortsætte med denne behandling. Han havde nu fået job som lagerarbejder. Landsretten fandt, at der efter forholdets karakter og størrelsen af beløbet ikke var grundlag for at gøre straffen helt betinget. Efter oplysningerne om T's gode personlige forhold, herunder at han på eget initiativ var gået i behandling for ludomani, blev 1 år gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2005.127/3Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget, for navnlig underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som ejendomsmægler i 6 tilfælde uretmæssigt at have forbrugt i alt ca. 4,5 mio. kr., som han havde modtaget i sit arbejde. T var endvidere skyldig i dokumentfalsk med hensyn til en revisorerklæring samt skyldig i overtrædelse af bekendtgørelse om ejendomsformidlers sikkerhedsstillelse og behandling af betroede midler. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på T's alder, den tid, der var gået, siden forholdene var begået, at der var sket rettighedsfrakendelse, og at forhandlingerne om afvikling af T's gæld var mundet ud i en aftale.

TfK 2005.649Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som advokat at have tilegnet sig ca. 1,3 mio. kr. fra klientkontomidler. T tog på tidspunktet for underslæbet lykkepiller og kokain. Da forholdet kom frem, havde T det psykisk dårligt og blev indlagt på en psykiatrisk afdeling. Landsretten bemærkede, at udgangspunktet ved advokatunderslæb var ubetinget fængsel, men fandt det efter T's personlige og helbredsmæssige forhold undtagelsesvis forsvarligt at gøre 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om, at T efter Kriminalforsorgens bestemmelse skulle undergive sig psykiatrisk eller psykologisk behandling samt behandling mod stofmisbrug, ligesom T skulle udføre samfundstjeneste. Landsretten lagde herved særligt vægt på de store belastninger, som T havde været udsat for i forbindelse med en langvarig retssag mod ham, hans afhængighed af medicin og kokain, hans ophør som advokat på det kontor, hvor han havde arbejdet i mange år, hans etablering af ny advokatvirksomhed samt oplysningerne om hans personlige og familiemæssige forhold (dissens, idet et mindretal ikke fandt grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget under hensyn til kriminalitetens art og omfang).

U 2021.4966Ø: T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for underslæb og bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, og § 279, jf. § 286, stk. 2, ved at have ladet kunder booke arrangementer på en restaurant, som T2 havde tilknytning til, hvorved T2 i forening med en anden fik kunderne til at indbetale penge til restauranten, selvom de tiltalte ikke havde evnen eller viljen til at afholde arrangementerne eller foretage tilbagebetaling. Indbetalingerne gik videre til konti, som T2 i vidt omfang anvendte til rent private formål. På denne baggrund fandt landsretten, at der var tale om forbrug af betroede penge. Der var tale om indbetalinger på ca. 1,67 mio. kr. Efter oplysningerne om, at T2 ikke tidligere var straffet, og hans personlige forhold fandt landsretten det forsvarligt at gøre en del af straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2011.634/2V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som økonomiansvarlig/regnskabschef i en virksomhed at have begået underslæb for ca. 1,2 mio. kr. over en længere periode på ca. 4 år. T var tidligere straffet i 2004 med fængsel i 1 år og 6 måneder, heraf 1 år og 3 måneder betinget, ved som regnskabschef i en anden virksomhed at have begået bedrageri og dokumentfalsk over for virksomheden. T forklarede, at hun havde begået det aktuelle forhold (underslæbet), da hun led af købemani, men nu var blevet behandlet for det. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at underslæbet var begået over en længere periode, og at T havde haft en betroet stilling. Baggrunden for underslæbet og den omstændighed, at T på eget initiativ var gået i behandling for købemani, kunne ikke føre til, at straffen helt eller delvist kunne gøres betinget.

TfK 2017.80Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, overtrædelse af straffelovens § 131 og § 162 samt overtrædelse af retsplejelovens § 120 ved som advokat uretmæssigt at have forbrugt ca. 1,7 mio. kr. fra klientkontoen. T var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 131 og retsplejelovens § 120 ved, efter at hans ret til at udøve advokatvirksomhed var bortfaldet som følge af en konkurs, i to tilfælde at have udgivet sig for at være advokat over for retten. T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 162 ved over for skifteretten at have afgivet urigtig erklæring om, at han ikke ejede fast ejendom. Efter karakteren og omfanget af forholdene fandt retten ikke, at sagsbehandlingstidens længde kunne begrunde, at straffen helt eller delvist skulle gøres betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

U 2005.1929Ø: T straffet med 2 års fængsel for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som regnskabsmedarbejder i en forening at have tilegnet sig ikke under 3,5 mio. kr. over en periode på ca. 3,5 år. Landsretten fandt i modsætning til byretten ikke, at der var grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.577V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved over en periode fra 2005 til 2012 som bogholder i et varmeselskab at have tilegnet sig 4.856.975,80 kr., dels ved at overføre beløb til sin egen bankkonto og til flere bankkonti tilhørende T's ægtefælle eller hans virksomheder, dels ved at overføre beløb til forskellige firmaers konti som betaling for egne eller ægtefællens regninger. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på beløbets størrelse, at T havde været i en særdeles betroet stilling, at forholdet var begået over en længere årrække, og at det var sket systematisk og med forsøgt tilsløring. Forholdene havde desuden påført varmeselskabet og dets brugere en betydelig risiko for tab. I formildende retning blev der lagt vægt på T's medvirken til sagens opklaring. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2014.1593Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for underslæb og bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, og § 279, jf. § 286, stk. 2, ved i forbindelse med sit arbejde som forsikringsmægler/agent at have modtaget præmieindbetalinger fra guldsmede- og urmagerforretninger for tegning af forsikringer hos et forsikringselskab, uden at T havde tegnet forsikringerne med deraf følgende manglende forsikringsdækning hos guldsmede- og urmagerforretningerne. Ved strafudmålingen blev der i skærpende retning lagt vægt på, at T over en længere periode og over for mange kunder havde udvist en professionel og overlagt uærlig adfærd, hvor han havde misbrugt et tillidsforhold og nærmest taget kunderne som gidsler i økonomisk henseende. T valgte, da der ikke var forsikringsdækning af

forsikringsselskabet, selv at agere forsikringsselskab uden at have de fornødne tilladelser og forudsætninger herfor, i forbindelse med anvendelsen af de meget store indbetalte præmiebeløb fra kunder (T modtog ca. 3,5 mio. kr.), der i forbindelse med tegning af forsikring skulle have dækket en samlet forsikringssum på knap 480 mio. kr. På den baggrund og henset til kriminalitetens store omfang og meget grove karakter skulle T idømmes en fængselsstraf udmålt i år, som ikke kunne gøres hverken helt eller delvist betinget.

TfK 2017.1158/2Ø: T straffet med 4 års fængsel for underslæb og databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, og § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved som økonomisk værge for F at have overført eller ladet overføre i alt 8,7 mio. kr. fra F's bankkonto til sin egen og sin samlevers konto eller til andre personer til brug for private indkøb. T var endvidere skyldig i overtrædelse af straffelovens § 175 ved i en elektronisk kirkebog at have afgivet urigtig erklæring om relationen mellem T og F. Straffen blev fastsat under henvisning til T's betroede stilling som økonomisk værge, overførslernes varighed og systematiske karakter samt beløbets størrelse.

2.2.8 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 278

Strafferammen for underslæb er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Såfremt underslæbet er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der er ikke givet mere præcise anvisninger vedrørende strafudmålingen i lovbemærkningerne til bestemmelsen eller til §§ 285-287.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.7, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.8.1. *Forhold henført under § 278, jf. § 287*

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor underslæb er henført under den mildere strafferamme i § 287.

Af Rigsadvokatmeddelelsens afsnit ”Formueforbrydelser – de almindelige berigelsesforbrydelser”, punkt 5.1.3., fremgår, at tyveri, underslæb og bedrageri i reglen ikke kan afgøres efter straffelovens § 287, hvis gerningen har rettet sig mod værdier (udsalgsprisen), der overstiger 8.000 kr., eventuelt lidt højere, når erstatning er betalt. Se nærmere herom i afsnit 2.2.1.1 ovenfor.

2.2.8.2. Forhold henført under § 278, jf. § 285, stk. 1

Der foreligger 11 trykte domme om underslæb, jf. § 278, der er henført under § 285, stk. 1, egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 50 dages fængsel og 1 års fængsel.

I den nedre ende er der udmålt 50 dages fængsel for som regnskabsassistent på en fabrik at have tilegnet sig 14.352 kr. fra virksomheden. I samme ende er der udmålt 60 dages fængsel for som leasingtager af en varebil at have beholdt bilen med henblik på at unddrage den fra leasingselskabet.

3 måneders fængsel blev udmålt i et tilfælde, hvor tiltalte havde tilegnet sig 19.000 kr. Tiltalte var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet.

I tre sager er der udmålt 3 til 4 måneders fængsel for underslæb af mellem 57.500 kr. og 82.041 kr. Der var tale om henholdsvis en advokats overførsler fra klientkonto, en souschefs tilegnelse fra et supermarkeds pengeskab og en kommunal medarbejders tilegnelse af indtægter fra et kulturarrangement.

I én sag blev der udmålt 6 måneders fængsel til en statsautoriseret revisor, der havde tilegnet sig ca. 780.000 kr. Ved strafudmålingen lagde landsretten bl.a. vægt på, at tiltalte var frakendt retten til at udøve revisionsvirksomhed, jf. straffelovens § 82, nr. 12.

I den højere ende er der udmålt mellem 10 måneders fængsel og 1 års fængsel for tilegnelse af mellem 275.000 kr. (ved underslæb, bedrageri og dokumentfalsk) og 400.000 kr.

I én sag blev der udmålt 1 års fængsel for underslæb af en leaset bil, idet tiltalte omregistrerede bilen og udførte den til Tyskland.

Udvalget vurderer, at der ved strafudmålingen generelt lægges stor vægt på værdien af det tilegnede. I de foreliggende sager er der udmålt straffe i de to nedre tredjedele af strafferammen på fængsel i 1 år og 6 måneder, mens den øverste tredjedel ikke er udnyttet i disse sager. Det bemærkes i den forbindelse, at de grovere sager, der beløbsmæssigt overstiger de heromtalte sager, typisk vil blive henført under § 286, stk. 2, jf. lige nedenfor i afsnit 2.2.8.3.

2.2.8.3. *Forhold henført under § 278, jf. § 286, stk. 2*

Der foreligger 13 trykte domme om underslæb, jf. § 278, der er henført under § 286, stk. 2, egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 10 måneders fængsel og 4 års fængsel.

I en enkelt sag blev forholdet henført under straffelovens § 286, stk. 2, på trods af, at der relativt set var tale om et beløb i den lavere ende på 250.000 kr. Subsumptionen var begrundet i, at underslæbet var begået af en social- og sundhedshjælper over for en svag beboer på en institution, som tiltalte havde omsorgsmæssigt ansvar for, og hvis økonomi hun havde rådighed over. Straffen blev udmålt til 1 års fængsel.

Herudover er der i den lavere ende udmålt straffe i niveauet fra 10 måneders fængsel til 1 år og 3 måneders fængsel. I sagerne vedrørte underslæbet beløb fra ca. 600.000 til 1 mio. kr.

I sager (fire sager), hvor beløbene har ligget mellem 1 og 2 mio. kr., er der udmålt straffe i niveauet 1 år og 6 måneders fængsel.

I én sag, hvor der blev udmålt 1 år og 6 måneders fængsel, havde tiltalte som ejendomsmægler uretmæssigt forbrugt i alt ca. 4,5 mio. kr., som han havde modtaget i sit arbejde som ejendomsmægler. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på tiltaltes alder, den tid, der var gået siden forholdet var begået, at der var sket rettighedsfrakendelse, og at forhandlingerne om afvikling af tiltaltes gæld var mundet ud i en aftale.

For underslæb henholdsvis underslæb og bedrageri, hvor beløbet udgjorde mellem ca. 3,5 og 4,9 mio. kr., er der udmålt straffe i niveauet fra 2 års til 2 år og 6 måneders fængsel. I én sag blev der endvidere udmålt 2 år og 6 måneders fængsel for underslæb af ca. 800.000 kr. og mandatsvig for 27 mio. kr., hvorved banken, som tiltalte var ansat i, led et tab på ca. 4,6 mio. kr.

I en enkelt sag er der udmålt straf på 4 års fængsel for underslæb og databedrageri, idet tiltalte som økonomisk værge for forurettede havde overført eller ladet overføre i alt 8,7 mio. kr. fra forurettedes bankkonto til sin egen og sin samlevers.

Udvalget vurderer, at der ved strafudmålingen generelt lægges stor vægt på værdien af det tilregnede. I de foreliggende sager er der udmålt straffe i den nedre halvdel af strafferammen på fængsel indtil 8 år.

2.2.9 Praksis vedrørende straffelovens § 279

2.2.9.1. *Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 287*

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for bedrageri efter straffelovens § 279 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Er forholdet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. § 287, stk. 1.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor bedrageri er henført under den mildere strafferamme i § 287.

Af Rigsadvokatmeddelelsens afsnit ”Formueforbrydelser – de almindelige berigelsesforbrydelser”, punkt 5.1.3., fremgår, at tyveri, underslæb og bedrageri i reglen ikke kan afgøres efter straffelovens § 287, hvis gerningen har rettet sig mod værdier (udsalgsprisen), der overstiger 8.000 kr., eventuelt lidt højere, når erstatning er betalt. Se nærmere herom i afsnit 2.2.1.1 ovenfor.

2.2.9.2. *Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1*

Som nævnt er normalstrafferammen for bedrageri fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 279, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 279, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, herunder om databedrageri, underslæb, mandatsvig og dokumentfalsk, da en del retspraksis vedrører økonomisk kriminalitet i bred forstand begået ved en flerhed af forbrydelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete

omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2015.417Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, og dokumentfalsk efter straffelovens § 172, stk. 1, jf. § 171, ved at have ombyttet falske DSB-billetter til gyldige billetter. Billetterne havde en værdi af 1.986 kr. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2014.346/2Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, og falsk anmeldelse efter straffelovens § 165 ved at have formået en sparekasse til at tilbageføre 25.007 kr. til T's konto ved i strid med sandheden at have underskrevet en erklæring om, at transaktioner på 26.007 kr., der var foretaget med hans dankort, ikke var foretaget af ham eller nogen anden med hans accept. T havde samtidig anmeldt til politiet, at hans dankort var blevet stjålet. Byretten fastsatte straffen til 40 dages fængsel og fandt det forsvarligt at gøre straffen betinget henset til, at T ikke tidligere var straffet, og at han havde gode personlige forhold. Landsretten fandt straffen passende.

TfK 2017.1142Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, ved at have fremvist en original bilregistreringsattest, som tilhørte T's tidligere samlever, til et automobilfirma. Automobilfirmaet omregistrerede herefter bilen til T, kort før samleveren døde.

TfK 2021.313Ø: T straffet med en tillægsstraf på 60 dages fængsel for forsøg på bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, og dokumentfalsk efter straffelovens § 172, jf. § 171, ved svigagtigt at have forsøgt at opnå et lån på 32.000 kr. og som dokumentation for sin indkomst at have sendt tre falske lønsedler til låneinstituttet. T var, efter at forholdet var begået, straffet i 2018 med 60 dages fængsel for vold. Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til dommen fra 2018. Landsretten forhøjede straffen til 60 dages fængsel.

TfK 2015.734V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for forsøg på bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, og falsk anmeldelse efter straffelovens § 165 ved i strid med sandheden at have anmeldt til et forsikringsselskab, at T's motorcykel til 90.000 kr. var blevet stjålet, og ved i strid med sandheden at have anmeldt tyveriet til politiet. Efter forholdets karakter og den økonomiske værdi af motorcyklen blev straffen fastsat som anført. Efter forarbejderne til en lovændring i 2015, hvor reglerne om samfundstjeneste var blevet ændret, fandt landsretten ikke, at der var grundlag for at opretholde

udgangspunktet om, at der i sager om forsikringsbedrageri med hensyn til biler af en betydelig værdi i almindelighed skal idømmes ubetinget frihedsstraf i forbindelse med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, jf. Højesterets dom U 2002.1264H. Under hensyn til lovændringen fra 2015 og T's gode personlige forhold blev straffen derfor gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.264Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, ved i 5 tilfælde at have solgt kopitasker til andre personer for mellem 6.000 og 10.000 kr. under påskud om, at der var tale om ægte Chanel-tasker. T var tidligere straffet i 2019 med dagbøder for bedrageri. Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til denne dom. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på forholdenes antal og karakter og på den tidligere dom. Henset til T's gode personlige forhold og at T afdrog på de forurettedes erstatningskrav, fandt landsretten, at straffen kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.110Ø: T straffet med 3 måneders fængsel, heraf 2 måneder betinget, for bedrageri og underslæb efter straffelovens § 279 og § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, samt dokumentfalsk efter straffelovens § 172, stk. 1, jf. § 171, ved som advokat og formand for en andelsboligforening at have gjort sig skyldig i 8 tilfælde af dokumentfalsk, 5 tilfælde af bedrageri for ca. 25.000 kr. i alt og et enkelt tilfælde af underslæb for 2.740 kr. T var tidligere straffet i 2001 med 6 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri og dokumentfalsk.

TfK 2018.801Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for forsøg på bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, og dokumentfalsk efter straffelovens § 171 ved at have forsøgt at opnå et banklån på 40.000 kr. ved at have sendt en låneansøgning, der var vedlagt tre falske lønsedler til en bank, selvom T manglede evne eller vilje til at betale lånet tilbage. Bedrageriet mislykkedes, da banken opdagede, at lønsedlerne var falske. T var tidligere straffet i 2009 og 2010 for ligeartet kriminalitet. Da T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet, kunne straffen ikke gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.797Ø: T1 straffet med 4 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for forsøg på bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, ved at have forsøgt at begå bedrageri over for et forsikringsselskab, idet T fingerede et bilsammenstød. Bilens handelsværdi var 140.000 kr. Da T ikke tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet, blev straffen gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2015.777Ø: T1 og T2 straffet med 4 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening at have planlagt og udført et sammenstød med deres biler, hvorefter de i strid med sandheden anmeldte skaden til deres respektive forsikringsselskaber F1 og F2. T1 krævede at få udbetalt 115.000 kr. i erstatning, hvilket forsikringsselskabet F1 udbetalte. T2 krævede 55.000 kr. i erstatning, hvilket forsikringsselskabet F2 nægtede at udbetale.

TfK 2019.1394Ø: T straffet med 5 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, og dokumentfalsk efter straffelovens § 171, stk. 1, jf. § 172, stk. 1, ved i 4 tilfælde at have underskrevet lånedokumenter i sin hustrus navn vedrørende i alt 305.000 kr. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til to tidligere domme, hvor T var idømt bødestraf. Byretten lagde ved straffastsættelsen vægt på kriminalitetens art og omfang og på T's gode personlige forhold, ligesom der blev lagt vægt på, at sagens behandling havde været længere end nødvendig, uden at det kunne henføres til T's forhold. Landsretten fandt straffen passende.

TfK 2020.519Ø: T straffet med 5 måneders fængsel for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, for dokumentfalsk efter straffelovens § 171 samt falsk anmeldelse efter straffelovens § 165, idet T i 2 tilfælde indgav falsk anmeldelse til et forsikringsselskab og til politiet om, at der havde været indbrud i hans hjem. Ved den første anmeldelse gjorde T brug af en falsk faktura og anmeldte, at en computer var blevet stjålet, hvorefter forsikringsselskabet udbetalte ca. 20.000 kr. Ved den anden anmeldelse anmeldte T, at en iPad til en værdi af 6.500 kr. var blevet stjålet. Sidstnævnte anmeldelse fattede forsikringsselskabet mistanke til, og selskabet afviste derfor at udbetale erstatning for iPad'en. T var tidligere straffet, bl.a. i 2017 for tyveri. Byretten fastsatte straffen til 4 måneders fængsel, som landsretten forhøjede til 5 måneder efter forholdenes karakter og T's forstraffe.

TfK 2015.990Ø: T straffet med 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for forsøg på bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, ved i forening med en anden at have forsøgt at få et forsikringsselskab til at udbetale 280.510 kr. i erstatning for et HIFI-anlæg, som T i strid med sandheden anmeldte var blevet stjålet ved et indbrud i hendes lejlighed. Forsikringsselskabet fattede mistanke til anmeldelsen og afviste at udbetale erstatning.

TfK 2017.880Ø: T straffet med 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, ved at have begået forsikringsbedrageri for ca. 330.000 kr. Efter en brand i sin lejlighed tegnede T en forsikring med tilbagevirkende krav og oplyste i den forbindelse, at hun ikke havde haft skader, selvom det var tilfældet. T anmeldte herefter skaden, hvorefter forsikringsselskabet udbetalte erstatning.

TfK 2016.30Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for forsøg på bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, jf. § 21, og falsk forklaring for retten efter straffelovens § 158, stk. 1, idet T bl.a. havde manipuleret med dna-prøver i en faderskabssag for at undgå at betale børnebidrag. Der var efter den begåede kriminalitets alvorlige karakter og omfang ikke grundlag for en helt eller delvist betinget dom.

TfK 2016.1191/2V: T straffet med en tillægsstraf på 9 måneders fængsel for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, ved i 52 tilfælde på vegne af en virksomhed at have medvirket til at indgå aftaler og modtage betaling for snerydning for i alt over 100.000 kr., selvom T hverken havde vilje eller evne til at opfylde aftalerne. T blev endvidere fundet skyldig i på vegne af den samme virksomhed at have indgået aftale med en avis om indrykning af annoncer til en værdi af 70.000 kr., selvom T var klar over, at virksomheden ikke havde evne eller vilje til at betale herfor. T1 var tidligere straffet i 2010 med 1 års fængsel for bedrageri. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom fra 2014 på 3 måneders fængsel som fællesstraf for ikke-ligeartet kriminalitet. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på antallet af forhold, beløbet som sagen vedrørte, og på T's tidligere straffe for ligeartet kriminalitet. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.1131/2V: T straffet med 1 års fængsel, heraf 9 måneder betinget, for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, ved svigagtigt at have fået F1 til at udbetale 418.331 kr. som lån til T og svigagtigt at have fået F2 til at betale 3.200 kr. for en computer, selvom T hverken havde evne eller vilje til at betale lånet tilbage eller levere computeren. T forklarede om sine personlige forhold, at hun modtog førtidspension, og at hun havde fået konstateret kræft, som hun gik til kontrol for. Kriminalforsorgen havde i personundersøgelsen udtalt, at det var tvivlsomt, om T var i stand til at gennemføre et vilkår om samfundstjeneste, men at man var indforstået med at søge det gennemført. Under hensyn til det bedragne beløbs størrelse og den lange periode, bedrageriet havde fundet sted, skulle en del af straffen være ubetinget. Under hensyn til T's personlige forhold og den tid, der var gået, siden forholdene var begået, og som ikke skyldtes T's forhold, samt efter indholdet af Kriminalforsorgens udtalelse blev en del af straffen gjort betinget.

TfK 2020.82V: T straffet med 1 års fængsel for bedrageri efter straffelovens § 279, jf. § 285, stk. 1, ved i 116 tilfælde at have begået bedrageri over for en række personer ved at oplyse, at han ville levere diverse effekter, herunder Playstations og grafikkort, hvorefter han fik køberne til at overføre penge, selvom T ikke havde evne eller vilje til at levere de pågældende ting. Landsretten fandt T skyldig i bedrageri for ca. 126.000 kr. Forholdene var begået systematisk over for mange personer og over en længere periode. T var tidligere straffet i 2017 med 4

måneders betinget fængsel for tyveri og forsøg herpå, og mange af de aktuelle bedrageriforhold var begået i prøvetiden for denne dom. Der var ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om tilsyn og behandling mod ludomani, som T led af.

2.2.9.3. *Praksis vedrørende straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2*

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for bedrageri fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 8 år, når forholdet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 279, jf. § 286, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 279, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, herunder om databedrageri, underslæb, mandatsvig og dokumentfalsk, da en del retspraksis vedrører økonomisk kriminalitet i bred forstand begået ved en flerhed af forbrydelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

U 2016.3121Ø: T straffet med 1 års fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, ved i forening med fem spillere i en fodboldklub at have spillet på udfaldet af to kampe, som klubben spillede, og hvor de forinden havde aftalt kampenes udfald (matchfixing). T og spillerne spillede ca.

370.000 kr. på kampene og fik udbetalt ca. 900.000 kr. i gevinster. Ved afgørelsen om betinget dom blev der lagt vægt på den tid, der var gået, siden overtrædelserne var begået, og på oplysningerne om T's ustraffede baggrund og gode personlige forhold. Der blev endvidere henvist til ændringen af reglerne om samfundstjeneste i 2015.

TfK 2017.1275Ø: T1 straffet med 1 års fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, i forening med T2, idet T1 efter aftale instruerede T2 til at fremsende fakturaer på 824.150 kr. for arbejde, der var udført privat for T1, til T1's arbejdsgiver, som derefter betalte fakturaerne. Da T1 på arbejdsgiverens forespørgsel havde svært ved at redegøre for en af fakturaerne, erkendte T1 forholdet og betalte beløbet tilbage. Henset til T1's gode personlige forhold, herunder at han ikke tidligere var straffet, og til at han havde betalt beløbet tilbage, gjorde landsretten straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.545/2V: T straffet med 1 års fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, ved i 5 tilfælde at have formået andre til at betale 115.500 kr., 6.000 kr., 15.000 kr., 26.500 kr. og 191.900 kr. for køb af biler, selvom T ikke havde evne eller vilje til at levere bilerne. T havde endvidere formået personalet i en bilforretning til at udlevere en bil ved, at T foreviste et overførselsbilag, hvoraf fremgik, at der var overført 42.000 kr. til forretningen, selvom det ikke var tilfældet. T var tidligere straffet i 2009 med 1 års betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for dokumentfalsk, underslæb og bedrageri. Efter at T havde udført en del af samfundstjenesten fra denne dom, overholdt han ikke længere vilkåret, og der blev derfor truffet afgørelse om 8 måneders fængsel, hvoraf 3 måneder skulle afsones. Efter forholdenes karakter, antal og omfang samt det beløb, der var bedraget for, og da T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet, blev forholdene henført under straffelovens § 286, stk. 2. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes karakter, antal og omfang, herunder det besvegne beløb, og på at T tidligere var straffet for fuldstændig ligeartet kriminalitet. Det indgik herudover på den ene side, at en del af beløbene var tilbagebetalt, men at det på den anden side først var sket efter det første retsmøde og derfor ikke var et udslag af fortrydelse hos T. Der var uanset T's gode personlige forhold ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.1102/2V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel, heraf 1 år betinget med vilkår om samfundstjeneste, for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og dokumentfalsk af særlig grov karakter efter straffelovens § 171, jf. § 171, stk. 2, ved i 7 tilfælde at have formået eller forsøgt at få udbetalt erstatning fra sit forsikringsselskab for forskellige tyverier. Der var tale om bedrageri for ca. 237.000 kr. og forsøg på bedrageri for ca. 570.000 kr. Landsretten bemærkede, at bedrageri- og dokumentfalskforholdene var udført over en længere periode med et professionelt tilsnit over

for den samme forurettede. Ved afgørelsen om delvist betinget dom blev der lagt vægt på, at noget af kriminaliteten ikke blev fuldbørdet, ligesom der blev lagt vægt på T's gode personlige forhold, og at der ved en lovændring i 2015 var tilsigtet et udvidet anvendelsesområde for brugen af samfundstjeneste. Da T endvidere var ustraffet, fandtes det forsvarligt at gøre noget af straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.890Ø: T1 og T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, og dokumentfalsk efter straffelovens § 171, til dels forsøg herpå, jf. § 21, for over 2 mio. kr. ved i 8 tilfælde at have henvendt sig til privatpersoner med henblik på at få dem til at investere i råvarer fra Sydafrika og Brasilien, som imidlertid var konstruktioner uden reelt indhold, og ved at have forevist et falsk kontoudtog vedrørende en bankkonto. Henset til at T1 og T2 var ustraffede, kunne straffene gøres delvist betingede med vilkår om samfundstjeneste.

U 2021.4966Ø: T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for bedrageri og underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 og § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved at have ladet kunder booke arrangementer på en restaurant, som T2 havde tilknytning til, hvorved T2 i forening med en anden fik kunderne til at indbetale penge til restauranten, selvom de tiltalte ikke havde evne eller vilje til at afholde arrangementerne eller foretage tilbagebetaling. Indbetalingerne gik videre til konti, som T2 i vidt omfang anvendte til rent private formål. På denne baggrund fandt landsretten, at der var tale om forbrug af betroede penge. Der var tale om indbetalinger på ca. 1,67 mio. kr. Efter oplysningerne om, at T2 ikke tidligere var straffet, og hans personlige forhold fandt landsretten det forsvarligt at gøre en del af straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.934V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for bedrageri og tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 og § 276, jf. § 286, stk. 1 (rettelig § 286, stk. 2), til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i 30 tilfælde at have ringet til ældre mennesker og udgivet sig for at være fra banken. T fortalte, at deres dankort skulle ombyttes, hvorefter han kom ud på deres bopæl og fik udleveret dankortene og pinkoderne hertil. T hævdede efterfølgende penge i hæveautomater eller forsøgte herpå og havde samlet set hævet mere end 300.000 kr. T meldte selv sig til politiet. I et tilfælde havde T desuden stjålet smykker til en værdi af 54.000 kr. T var tidligere straffet for berigelseskriminalitet. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på udførelsesmåden og antallet af forhold, og at T havde begået kriminaliteten over for ældre mennesker, som han havde udvalgt som lette ofre. Der blev endvidere lagt vægt på det betydelige økonomiske udbytte af hævnningerne og værdien af de stjålne genstande, og at T mindre end to år før, at forholdene var begået, var idømt en betinget straf for berigelseskriminalitet. På den

anden side blev der lagt vægt på, at T havde meldt selv sig til politiet. Da T tidligere var straffet flere gange for berigelseskriminalitet og under hensyn til forholdenes karakter, fandt landsretten uanset T's gode personlige forhold ikke tilstrækkeligt grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2022.47Ø: T1 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, ved som medstifter, formand og revisor i en velgørende forening, som havde til formål at hjælpe kræftramte børn, at have udnyttet en vildfarelse hos virksomheder, der donerede penge til foreningen, om, at en ikke ubetydelig del af pengene gik til foreningens formål. Kun ca. 10 pct. af de samlede donationer gik til kræft-ramte børn. Virksomhedernes tab blev opgjort til 3,8 mio. kr. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder, hvoraf 3 måneder skulle afsones, mens resten blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte, at straffen var fastsat som sket, men fandt, at straffen skulle gøres ubetinget (dissens for 2 års fængsel). Landsretten lagde på den ene side vægt på bedrageriets organiserede og professionelle præg. På den anden side lagde landsretten vægt på den forløbne tid og at T1 ikke tidligere var straffet.

U 2021.1490Ø: T straffet med 2 års fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, og dokumentfalsk efter straffelovens § 171, jf. § 172, ved at have indgået aftale om at agere rugemor for tre par, selvom T savnede vilje hertil. T havde formålet at få de tre par til at udbetale i alt ca. 460.000 kr. til dækning af påståede udgifter ved fertilitetsbehandlinger, selvom udgifterne var lavere, og selvom T savnede vilje til at agere rugemor for parrene. T fødte på et tidspunkt tvillinger, uden at T oplyste nogen af parrene om det. T var tidligere straffet i 2016 med 30 dages betinget fængsel for tyveri og bedrageri. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 9 måneders fængsel, men landsretten forhøjede straffen til 2 år, der delvist blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til den tidligere dom fra 2016. Ved straffastsættelsen lagde landsretten i skærpende retning vægt på T's særdeles grove og systematiske udnyttelse af de tre pars tillid og den særlige sårbare situation, de befandt sig i, samt at T tidligere var dømt for bedrageri, og at hun havde begået forholdene i prøvetiden for den tidligere betingede dom.

TfK 2015.424V: T straffet med en fællesstraf på 2 år og 3 måneders fængsel for navnlig bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i 27 tilfælde at have begået bedrageri eller forsøg herpå, idet T i flere tilfælde svigagtigt oprettede firmakundekonti i sportsforretninger, hvorefter han fik leveret varer, selvom han hverken havde evne eller vilje til at betale for varerne. T havde endvidere fået personer, der var boligsøgende, til at betale depositum på 11.700 kr. for en lejlighed, som han ikke ejede eller havde rådighed over. T havde også lejet maskiner, som han ikke havde evne eller vilje til at betale leje for, og havde i flere tilfælde solgt fordringer eller forsøgt herpå ved brug

af falske fakturaer, hvorved modparten led et tab på ca. 340.000 kr. Endelig havde T i flere tilfælde forevist falske bankoverførsler over for bilsælgere, hvorefter han fik udleveret tre dyre biler. Herudover havde T begået flere færdselslovsovertrædelser og anden kriminalitet, bl.a. dokumentfalsk. T var tidligere straffet i 2013 med 3 måneders betinget fængsel for anden kriminalitet. Landsretten fastsatte straffen som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, med den betingede dom fra 2013.

TfK 2015.906V: T1 straffet med 2 år og 3 måneders fængsel, og T2 straffet med 2 års fængsel, for bedrageri og databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 og § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved i forening med en række rumænske statsborgere, der var indrejst i Danmark, at have indgået køb, lån og etablering af kreditter, som blev udnyttet til køb af varer mv., for et beløb på ikke under 1,2 mio. kr.

U 2021.1616Ø: T straffet med 2 år og 3 måneders fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, ved at have skaffet sig eller andre uberettiget vinding hos op mod ca. 8.000 forbrugere, idet T vildledte forbrugerne om, at de mod betaling af 5 kr. deltog i konkurrencer, hvor forbrugerne kunne vinde præmier, hvilket fik dem til at indbetale 5 kr., hvorefter forbrugerne uden deres viden og accept tegnede abonnement på en datingside og fik trukket 499 kr. på deres konti hver måned. T formåede på den måde at få et ukendt antal forbrugere til at betale mindst 3.733.966,40 kr. Byretten fastsatte straffen til 3 års delvist betinget fængsel. Landsretten fandt, at fængsel i 3 år ville være en korrekt straf for den begåede kriminalitet, når der hensås til, at T havde bedraget ca. 8.000 forbrugere, der var blevet lokket i en abonnementsfælde, at det samlede beløb, der var bedraget for, udgjorde ca. 3,7 mio. kr., at kriminaliteten var udført over en periode på 7 måneder, og at kriminaliteten havde haft et organiseret og professionelt præg. Hertil kom, at kriminaliteten var egnet til at skade omdømmet for de virksomheder, der var nævnt i de vildledende kampagner. Landsretten fandt dog med henvisning til sagsbehandlingstidens længde, der ikke kunne bebrejdes T, og T's unge alder på gerningstidspunktet, at straffen burde nedsættes til 2 år og 3 måneders fængsel (dissens for 2 år og 6 måneder). Der var ikke grundlag for i dette tilfælde, hvor T var idømt en fængselsstraf på over 1 år og 6 måneders fængsel, undtagelsesvist at gøre straffen helt eller delvis betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2014.1593Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for bedrageri og underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 og § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved i forbindelse med sit arbejde som forsikringsmægler/agent at have modtaget præmieindbetalinger fra guldsmede- og urmagerforretninger for tegning af forsikringer hos et forsikringsselskab, uden at T havde tegnet forsikringerne, hvilket medførte manglende forsikringsdækning hos guldsmede- og urmagerforretningerne. Ved strafudmålingen blev der i skærpende retning lagt vægt på, at T over en længere periode og over for mange kunder havde udvist en professionel og

overlagt uærlig adfærd, hvor han havde misbrugt et tillidsforhold og nærmest taget kunderne som gidsler i økonomisk henseende. T valgte, da der ikke var forsikringsdækning af forsikringsselskabet, selv at agere forsikringsselskab uden at have de fornødne tilladelser og forudsætninger for det, i forbindelse med anvendelsen af de meget store indbetalte præmiebeløb fra kunder, der i forbindelse med tegning af forsikring skulle have dækket en samlet forsikringssum på knap 480 mio. kr. På den baggrund og henset til kriminalitetens store omfang og meget grove karakter skulle T idømmes en fængselsstraf udmålt i år, som ikke kunne gøres hverken helt eller delvist betinget.

U 2021.1166Ø: T straffet med 3 års fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, samt hacking efter straffelovens § 263, stk. 1 og 3, ved at have anvendt ”trojanske heste” i forbindelse med pokerspil på internettet i perioden fra 2008 til 2014. Landsretten fandt T skyldig i bedrageri for ikke under 3,45 mio. kr. samt et yderligere ikke opgjort beløb og forsøg på yderligere berigelse. Ved straffastsættelsen lagde landsretten på den ene side vægt på, at T groft havde udnyttet de forurettedes tillid bl.a. i forbindelse med installationen af det computerprogram, som var anvendt, og på den anden side, at der skulle henses til den lange sagsbehandlingstid. Landsretten fandt ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2022.13Ø: T straffet med 3 års fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, ved at have foranlediget, at to hospitaler betalte 3.778.941 kr. til et firma i udlandet for at få udført blodprøveanalyser. Firmaet havde imidlertid ikke udført analyserne og var alene oprettet med det formål at begå bedrageri. Byretten fastsatte straffen til 2 år og 6 måneders fængsel, hvilket landsretten skærpede til 3 års fængsel. Landsretten lagde herved vægt på det unddragne beløb, at T havde misbrugt sin ledende stilling som overlæge på to hospitaler, at lovovertrædelserne havde stået på i mere end 5 år, hvor T fabrikerede fakturaer og mange andre dokumenter, at de strafbare handlinger var nøje planlagt, og at T på systematisk og kompleks vis havde udvist omfattende bestræbelser på tilsløring af forholdenes rette sammenhæng. Under hensyn til karakteren af kriminaliteten og det unddragne beløbs størrelse, og da den lange sagsbehandlingstid hovedsageligt skyldtes, at T’s tilsløring af forholdene havde nødvendiggjort en omfattende efterforskning i ind- og udlandet, var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.1411V: T1 straffet med 5 års fængsel, og T2 straffet med 3 års fængsel, for bedrageri og databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 og § 279 a, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, samt hacking efter straffelovens § 263, stk. 2, jf. stk. 3, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening at have installeret keyloggere på computere på biblioteker for at skaffe oplysninger om bl.a. andre personers brugernavne og adgangskoder til NemID, ligesom de tiltalte forsøgte herpå. Ved straffastsættelsen blev der for T1’s vedkommende

lagt vægt på, at der var installeret en betydelig mængde keyloggere, at forholdene var begået over en periode på ca. 6 måneder og involverede værdier for ca. 5,9 mio. kr., ligesom der blev lagt vægt på, at T1 havde haft en ledende rolle og flere gange tidligere var straffet for berigelseskriminalitet inden for få år, hvor seneste dom var få måneder før de første aktuelle forhold var begået. Ved straffastsættelsen blev der for T2's vedkommende lagt vægt på, at forholdene var begået over en periode på ca. 2 måneder og involverede værdier for ca. 2,5 mio. kr. T2 havde ikke haft den ledende og organiserende rolle, men havde på den anden side heller ikke haft en perifer rolle. Han var tidligere dømt for berigelseskriminalitet, herunder for hacking ved installation af keyloggere, og de aktuelle forhold var begået i prøvetiden for denne dom.

TfK 2018.907/2Ø: T1 straffet med 5 års fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, samt modtagelse af bestikkelse efter straffelovens § 144 ved som sagsbehandler i SKAT efter aftale med T2, der blev straffet med 4 år og 6 måneders fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, at have indtastet urigtige oplysninger i SKATs sagsbehandlingssystem om, at T2's virksomhed havde modtaget aktieudbytte. Herved fik de SKAT til at udbetale ca. 37 mio. kr. i udbytte-refusion, ligesom T1 over en længere årrække havde modtaget ca. 2 mio. kr. i bestikkelse fra T2. Ved straffastsættelsen lagde landsretten ligesom byretten vægt på forholdets usædvanlige grovhed og omfang, herunder den berigelse, som T2 havde opnået ved forbrydelsen. Landsretten lagde herudover vægt på, at T1 havde begået kriminaliteten under misbrug af sin stilling hos SKAT, jf. straffelovens § 81, stk. 1, nr. 8, og at T2 måtte anses for at være den, der havde modtaget hovedparten af udbyttet. Herudover blev størrelsen af den uberettigede udbytte-refusion, den enkeltstående karakter af forholdet, størrelsen af det beløb, T1 modtog, og den tid, der var forløbet, taget i betragtning ved strafudmålingen. Den omstændighed, at det var knap 11 år siden, bedrageriet var begået, kunne ikke føre til, at straffene helt eller delvist skulle gøres betinget. Det lange tidsforløb beroede alene på, at man først fattede mistanke om lovovertrædelserne, som var vanskelige at opdage, mange år efter, at de var begået. Efterforskningen og straf-følgningen havde derfor været fremmet med den fornødne hurtighed. Heller ikke T1's alder eller det, som i øvrigt var oplyst om de tiltaltes personlige forhold, kunne efter karakteren og grovheden af de begåede forhold føre til, at straffene helt eller delvist skulle gøres betinget.

TfK 2021.670V: T1 straffet med 6 års fængsel for bedrageri og mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 og § 280, nr. 2, jf. § 286, stk. 2, ved at have handlet mod selskabet G's tarv, idet T1 overførte mindst 420 mio. kr. fra konti tilhørende selskabet G til selskabet B, hvor T1 var enekapitalejer og enetegningsberettiget, hvorefter T1 uberettiget videreførte ca. 73 mio. kr. til sine egen private konti eller andres konti til brug for private formål, som var selskabet G uvedkommende. Herved led selskabet et tab på mindst ca. 73 mio. kr. eller blev udsat for væsentlig risiko herfor. T var endvidere skyldig i at have formået et bankkonsortium til at bevilge og udbetale et lån på 165 mio. euro (ca. 1,23 milliarder kr.) til selskabet G

under forudsætning af, at selskabet G's tilgodehavende på ikke under 420 mio. kr. hos selskabet B var tilbagebetalt, hvilket T1 urigtigt over for bankerne oplyste var sket. Dette medførte, at bankerne udbetalte lånet, hvorved bankerne led et tab på ikke under 420 mio. kr. eller blev udsat for væsentlig risiko herfor. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at kriminaliteten havde rettet sig mod betydelige værdier, havde strakt sig over en længere periode og bar præg af veltilrettelagt og omhyggelig gennemførelse. Da der ikke forelå særlige oplysninger om T1's helbredsmæssige situation, var der ikke alene ud fra T1's alder grundlag for at udmåle en lavere straf, end hvad der måtte anses som normal straf.

U 2021.1450H: T straffet med 7 års fængsel for bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, og dokumentfalsk, mandatsvig, skyldnersvig og forsøg herpå samt momssvig for et samlet beløb på ca. 635 mio. kr. T begik forholdene som medindehaver, bestyrelsesmedlem, direktør og daglig leder i en virksomhed. For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om straffastsættelse. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at anvende straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., om, at straffen kan stige med indtil det halve, hvis der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, og fandt, at straffen passende kunne fastsættes til 7 års fængsel. Højesteret lagde navnlig vægt på lovovertrædelsernes karakter og grovhed, herunder beløbenes størrelse, T's centrale rolle i kriminaliteten, som var planlagt og systematisk, og at T havde beriget sig selv med et stort millionbeløb. Der forelå ikke omstændigheder, som kunne føre til en mildere straf. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestrafte.

2.2.10 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 279

Strafferammen for bedrageri er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Såfremt bedrageriet derimod er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287.

Straffelovens § 279 er ikke ændret siden Borgerlig Straffelov af 1930, og der er ikke givet mere præcise anvisninger vedrørende strafudmålingen i lovbemærkningerne til bestemmelsen eller til §§ 285-287.

Ved *lov nr. 228 af 4. april 2000* indsattes straffelovens § 289 a om socialbedrageri mv., hvorved sådanne forhold blev udskilt af den almindelige bedrageribestemmelse. Vedrørende denne bestemmelse henvises til afsnit 5 nedenfor.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.9, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.10.1. Forhold henført under § 279, jf. § 287

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor bedrageri er henført under den mildere strafferamme i § 287.

Af Rigsadvokatmeddelelsens afsnit ”Formueforbrydelser – de almindelige berigelsesforbrydelser”, punkt 5.1.3., fremgår, at tyveri, underslæb og bedrageri i reglen ikke kan afgøres efter straffelovens § 287, hvis gerningen har rettet sig mod værdier (udsalgsprisen), der overstiger 8.000 kr., eventuelt lidt højere, når erstatning er betalt. Se nærmere herom i afsnit 2.2.1.1 ovenfor.

2.2.10.2. Forhold henført under § 279, jf. § 285, stk. 1

Der foreligger 18 trykte domme om bedrageri, jf. § 279, der er henført under § 285, stk. 1, egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 14 dages fængsel og 1 års fængsel.

Seks sager vedrører forsikringsbedrageri, mens fire sager vedrører bedrageri med henblik på optagelse af lån. Yderligere tre sager vedrører salg af produkter eller ydelser, der enten er falske, eller hvor tiltalte hverken har haft vilje eller evne til levere ydelsen. De resterende sager er af forskelligartet karakter.

Ved strafudmålingen er der særligt lagt vægt på værdien af udbyttet. Desuden er der bl.a. lagt vægt på antallet af forhold og tiltaltes tidligere straffe.

I den lave ende er der udmålt 14 dages fængsel for bedrageri og dokumentfalsk ved at have ombyttet falske DSB-billetter til gyldige. Billetternes værdi var 1.986 kr. I en anden sag blev der udmålt 40 dages fængsel for bedrageri og falsk anmeldelse ved at have formået en sparekasse til at tilbageføre 25.007 kr. til tiltaltes konto under angivelse af, at hans dankort var blevet stjålet og misbrugt. Samme straf blev i en tredje sag udmålt for at have fået omregistreret tiltaltes tidligere samlevers bil til tiltaltes navn, kort før hendes død.

I fire sager, hvor udbyttet var omkring 30-40.000 kr. blev straffene udmålt til mellem 60 dages og 3 måneders fængsel. I én sag, der også resulterede i 3 måneders fængsel, blev tiltalte dømt for bedrageri og falsk anmeldelse, idet tiltalte i strid med sandheden havde meldt sin motorcykel til 90.000 kr. stjålet til politiet og sit forsikringsselskab.

I to sager blev straffen udmålt til 4 måneders fængsel for forsøg på bedrageri henholdsvis ét tilfælde af forsøg på og ét fuldbyrdet bedrageri begået mod de tiltaltes forsikringsselskaber med et tilsigtet udbytte på 140-170.000 kr.

I én sag blev straffen udmålt til 5 måneders fængsel for bedrageri og forsøg på bedrageri mod sit forsikringsselskab for samlet 26.500 kr., dokumentfalsk og falsk anmeldelse. Ved strafudmålingen blev der særligt lagt vægt på tiltaltes forstraffe.

I to andre sager om forsikringsbedrageri blev de tiltalte straffet med 6 måneders fængsel for forsøg på bedrageri henholdsvis fuldbyrdet bedrageri for beløb af ca. 280-330.000 kr.

For bedrageri og dokumentfalsk ved i fire tilfælde at have underskrevet lånedokumenter vedrørende i alt 305.000 kr. i sin hustrus navn blev tiltalte idømt 5 måneders fængsel.

I den højere ende er der i fire sager udmålt straffe på mellem 8 måneders og 1 års fængsel. 8 måneders fængsel blev udmålt for manipulation med dna-prøver i en faderskabssag med henblik på at undgå at betale børnebidrag.

I to sager, der vedrørte et større antal forhold begået mod mange forurettede, blev der udmålt straf af 9 måneder fængsel (tillægsstraf) henholdsvis 1 års fængsel. I den førstnævnte sag var der tale om 52 forhold med et samlet udbytte på over 100.000 kr. samt et enkelt yderligere forhold med et udbytte til en værdi af 70.000 kr. Tiltalte var tidligere straffet, og straffen blev udmålt som en tillægsstraf. I den anden sag var der tale om 116 tilfælde med et samlet udbytte på 126.000 kr. Der blev lagt vægt på, at der var tale om systematiske overtrædelser over for mange forurettede i en længere periode, at tiltalte var tidligere straffet, og at mange af forholdene var begået i prøvetiden.

I én sag havde tiltalte svigagtigt opnået et lån på 418.331 kr. samt et udbytte på 3.200 kr. for et andet forhold. Tiltalte blev idømt 1 års fængsel.

Straffene for overtrædelse af § 279, jf. § 285, stk. 1, er således udmålt inden for strafferammens to nedre tredjedele, mens den øverste tredjedel ikke ses at være udnyttet i de trykte domme. Det bemærkes i den forbindelse, at de grovere sager, der beløbsmæssigt overstiger de heromtalte sager, typisk vil blive henført under § 286, stk. 2, jf. lige nedenfor i afsnit 2.2.10.3.

2.2.10.3. Forhold henført under § 279, jf. § 286, stk. 2

Der foreligger 19 trykte domme om bedrageri, jf. § 279, der er henført under § 286, stk. 2, egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 1 og 7 års fængsel.

I den lavere ende er der udmålt 1 års fængsel for bedrageri for værdier af ca. 400-900.000 kr. I nogle sager er straffen for sådanne tilfælde dog udmålt højere som følge af konkrete omstændigheder.

I én sag blev der således udmålt en straf på 1 år og 6 måneders fængsel for bedrageri for mere end 300.000 kr. og tyveri for 54.000 kr., idet forbrydelserne var begået over for ældre mennesker, som tiltalte havde udvalgt som lette ofre. Desuden var tiltalte tidligere straffet for berigelseskriminalitet.

I en anden sag blev straffen for forsikringsbedrageri udmålt til 1 år og 3 måneders fængsel. Tiltalte havde ved 7 tilfælde af bedrageri og forsøg herpå i alt fået udbetalt ca. 237.000 kr. og forsøgt at få udbetalt yderligere 570.000 kr.

I en tredje sag blev tiltalte straffet med 2 års fængsel for bedrageri og dokumentfalsk, idet hun havde indgået aftale om at agere rugemor for tre par og hermed formået dem til at udbetale ca. 460.000 kr. til dækning af de påståede udgifter til fertilitetsbehandling, selvom udgifterne var lavere, og selvom tiltalte savnede vilje til at agere rugemor for parrene. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på tiltaltes særdeles grove og systematiske udnyttelse af de tre pars tillid og den særligt sårbare situation, de befandt sig i, samt tiltaltes forstraffe, og at forholdene var begået i prøvetiden herfor.

I sager med et omtrentligt udbytte på mellem 1 og 2 mio. kr. er der udmålt straffe i niveauet fra 1 år og 6 måneders fængsel til 2 år og 3 måneders fængsel.

I sager vedrørende beløb i størrelsesordenen ca. 3,5-3,8 mio. kr. er der udmålt straffe fra 1 år og 6 måneders fængsel til 3 års fængsel. Der er i skærpende retning særligt lagt vægt på tiltaltes misbrug af de forurettedes tillid, den periode, som forholdene var begået over, samt graden af systematik og professionalisme som prægede forholdene.

I én sag blev straffen til den ene tiltalte udmålt til 5 års fængsel og til den anden tiltalte udmålt til 3 års fængsel. De tiltalte havde installeret keyloggere på computere på biblioteker for at skaffe oplysninger om bl.a. adgangskoder og NemID. For så vidt angik den første tiltalte involverede overtrædelserne værdier for ca. 5,9 mio. kr., og der blev desuden lagt vægt på, at han

havde haft en ledende rolle. For den anden tiltalte vedrørte overtrædelserne værdier for 2,5 mio. kr.

I en sag om bedrageri med udbytterefusion blev straffen udmålt til 5 års fængsel til den ene tiltalte, der som medarbejder i SKAT havde indtastet forkerte oplysninger i SKAT's sagsbehandlingssystem, hvorved den anden tiltalte havde fået udbetalt ca. 37 mio. kr. i udbytterefusion. Han havde endvidere modtaget bestikkelse på 2 mio. kr. fra den anden tiltalte. Den anden tiltalte blev straffet med 4 år og 6 måneder for forholdet.

I den øvre ende findes to sager om bedrageri i flere tilfælde i kombination med andre overtrædelser for meget høje beløb. I disse er der udmålt straffe på henholdsvis 6 års og 7 års fængsel. Der var i sagerne tale beløb på henholdsvis 493 mio. kr. (mandatsvig og bedrageri) og 635 mio. kr. (mandatsvig, bedrageri, skyldnersvig, momssvig og dokumentfalsk).

Udvalget konstaterer, at strafferammen i § 286, stk. 2, er udnyttet både i den lavere og den øvre ende. Ved strafudmålingen er der generelt lagt stor vægt på udbyttets værdi, men også på bl.a. antallet af forhold, om der er tale om udnyttelse af et særligt tillidsforhold, om forholdene er systematiske, velorganiserede eller har haft et professionelt præg og tiltaltes forstraffe.

2.2.11 Praksis vedrørende straffelovens § 279 a

2.2.11.1. Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for databedrageri efter straffelovens § 279 a fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Er forholdet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor databedrageri er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.11.2. Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1

Som nævnt ovenfor er normalstrafferammen for databedrageri fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 279 a, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller

med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelser af straffelovens § 279 a, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, herunder om bedrageri, mandatsvig og dokumentfalsk, da en del retspraksis vedrører økonomisk kriminalitet i bred forstand begået ved en flerhed af forbrydelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2023.38V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, ved uberettiget at have tilegnet sig sin stedfars kreditkort og hævet 5.000 kr. Kriminalforsorgen havde ikke fundet T egnet til samfundstjeneste. Straffen blev gjort betinget med vilkår om bl.a. tilsyn af Kriminalforsorgen og ambulant psykiatrisk behandling. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter, herunder beløbets størrelse og omstændighederne, hvorunder kortet var tilegnet, samt at T ikke tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet.

TfK 2015.709/2Ø: T straffet med 30 dages fængsel for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, ved fra sin ægtefælles IP-adresse og ved anvendelse af et EAN-nummer, der tilhørte en kommunal institution, at have bestilt varer på internettet for ca. 14.000 kr. T var tidligere straffet i 2006 og 2007 for bedrageri, tyveri og dokumentfalsk. Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel, der som følge af T's forstraffe for bl.a. ligeartet kriminalitet ikke kunne gøres betinget. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

TfK 2017.9V: T straffet med 40 dages fængsel for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, ved i forbindelse med sit arbejde som frisørelev at have tilegnet kortoplysninger fra betalingskort tilhørende T's arbejdsgiver, som T brugte til i 10 tilfælde at overføre i alt ca. 3.500 kr. til forskellige personer og forretninger, ligesom T også brugte kortoplysningerne til at købe billetter til en forlystelsespark. I alt var der tale om databedrageri for 4.276,25 kr. T var tidligere straffet i 2014 med 40 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for databedrageri, bedrageri, tyveri og dokumentfalsk. Byretten fastsatte straffen for den aktuelle

kriminalitet til 40 dages ubetinget fængsel, idet byretten fandt, at der ikke var grundlag for på ny at gøre straffen betinget, da T mindre end et år efter den betingede dom i 2014 havde begået ny kriminalitet. Et flertal i landsretten stemte for at stadfæste byrettens dom, mens et mindretal ville gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste, navnlig under hensyn til de beskudne beløb, som kriminaliteten vedrørte, og T's gode personlige forhold.

TfK 2019.527Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, og hacking efter straffelovens § 263, stk. 2, ved at have købt stjålne kreditkortoplysninger på "det mørke internet" og anvendt dem til at købe varer på internettet, ligesom T hackede sig ind i en virksomheds system, så databedragerierne fremstod, som om de var begået fra virksomhedens IP-adresse. Kriminaliteten beløb sig til et samlet beløb på 19.000 kr. Under hensyn til at forholdene var begået for mere end 2 år siden, uden at dette kunne tilskrives T, fastsatte byretten straffen til 40 dages betinget fængsel, hvilket landsretten forhøjede til 60 dages betinget fængsel (dissens for 3 måneders fængsel).

TfK 2022.203V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og tyveri efter straffelovens § 276 ved at have overført 26.800 kr. via Mobilepay fra F1 til sin egen konto og stjålet et kreditkort fra F2's taske, som T i to tilfælde brugte til at hæve i alt 1.300 kr., ligesom hun to gange forsøgte at hæve penge på kreditkortet, hvilket imidlertid mislykkedes, da hun tastede forkert pinkode, og der ikke var dækning på kortet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om to forhold, og at T i det ene forhold havde fået adgang til oplysningerne i kraft af sit tidligere virke som hjemmehjælper for F1. Under hensyn til T's gode personlige forhold, at hun var ustraffet, og at hun havde tilbagebetalt beløbet til F1, blev straffen gjort betinget. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tre tidligere bødestrafte.

TfK 2010.494Ø: T straffet med 5 måneders fængsel for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, ved at have tilegnet oplysninger om fra betalingskort tilhørende to kunder på en tankstation, hvor T arbejdede, som han efterfølgende misbrugte til at oprette bankkonti i kundernes navne. T overførte herefter 95.847 kr. og 19.677 kr. fra kundernes konti til nyoprettede konti og påførte den ene kunde/dennes bank et tab på 60.847 kr. og risiko for tab på 35.000 kr., ligesom han påførte den anden kunde/dennes bank et tab på 19.677 kr. Byretten fastsatte straffen til 5 måneders fængsel og lagde herved vægt på, at kriminaliteten var rettet mod betydelige beløb og med et væsentligt formuetaf tab til følge, samt at T havde udøvet en vidtgående indsats i sit forehavende, hvilket bl.a. havde omfattet oprettelse af en falsk emailadresse til brug for indhentelse af kode hos den ene forurettedes bank. Landsretten stadfæstede byrettens dom, idet der henset til kriminalitetens karakter og omfang ikke var grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens, idet et mindretal ville gøre 4 måneder af straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2021.1239/2V: T straffet med 5 måneders fængsel for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, ved at have overført 64.838 kr. fra F's konto til sine egne konti via netbank ved brug af rette oplysninger og adgangskoder. T var tidligere straffet i 2016 med 1 års betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for databedrageri af særligt grov beskaffenhed, dokumentfalsk og underslæb. Under hensyn til karakteren af det aktuelle forhold og T's tidligere dom for ligeartet kriminalitet blev straffen fastsat som anført. Navnlig under hensyn til T's tidligere dom var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste). Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2013.635V: T straffet med 6 måneders fængsel, heraf 3 måneder betinget, for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, ved at have overført 94.775 kr. fra F's konto til sin egen konto via netbank ved brug af rette kode. T havde foretaget ca. 50 overførsler. T var tidligere straffet i 1999 og 2002 med betinget fængsel for underslæb. Ved straffastsættelsen blev der på den ene side lagt vægt på, at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet, at der var tale om mange overførsler over en lang periode, og at forholdet var begået under udnyttelse af F's psykiske udvikling. På den anden side blev der lagt vægt på den tid, der var forløbet, siden T sidst var dømt for ligeartet kriminalitet, og den tid, der var forløbet, siden de aktuelle forhold var begået.

TfK 2010.431Ø: T1 og T2 straffet med 1 års fængsel for databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. § 285, stk. 1, ved i forening, herunder med én eller flere andre personer, på ukendt vis at have tilegnet kortoplysninger fra 15 betalingskort, som de i 26 tilfælde anvendte til transaktioner via internettet for ca. 275.000 kr. Transaktionerne blev dog ikke gennemført, da kortene var spærret. De forurettede blev herved påført en væsentlig risiko for tab. Ved straffastsættelsen lagde landsretten navnlig vægt på kriminalitetens karakter og omfang.

2.2.11.3. Praksis vedrørende straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for databedrageri fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 8 år, når forholdet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 279 a, jf. § 286, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 279 a, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, herunder om bedrageri, mandatsvig og dokumentfalsk, da en del retspraksis vedrører økonomisk kriminalitet i bred forstand begået ved en flerhed af forbrydelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2008.873Ø: T straffet med 1 års fængsel, heraf 10 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved i en periode fra 2000 til 2007 som regnskabsassistent i en virksomhed i 48 tilfælde at have overført penge til sine egne konti, så virksomheden led et tab på 703.444 kr. Byretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at der efter forholdets karakter og omfang, herunder at besvigelserne havde strakt sig over en længere årrække ved T's misbrug af sin stilling i virksomheden, ikke var grundlag for at gøre straffen betinget i sin helhed, selvom T havde gode personlige forhold. 2 måneder af straffen på 1 år skulle derfor afsones, mens de resterende 10 måneder skulle gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt straffen passende og fandt ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at ændre vilkårene for den betingede del af straffen.

TfK 2021.1216/2V: T straffet med 1 års fængsel, heraf 9 måneder betinget, for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, og dokumentfalsk efter straffelovens § 171 ved i 24 tilfælde at have udnyttet sin kærestes NemID til at optage lån i hendes navn for mere end 400.000 kr. T var tidligere straffet i 2009 med 1 års betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri og dokumentfalsk. For de aktuelle forhold blev T straffet med 1 års delvist betinget fængsel. T led af ludomani, havde meldt sig selv til politiet

og havde medvirket til sagens opklaring. Under henvisning hertil og til, at sagen ikke var afgjort inden for rimelig tid, skulle 3 måneder af straffen afsones, mens resten blev gjort betinget.

TfK 2004.282Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved som skadebehandler i et forsikringsselskab over en periode fra 2000 til 2003 i adskillige tilfælde i strid med sandheden at have anført, at der skulle ske erstatningsudbetalinger til en modtager med T's tidligere navn. T udstedte herefter checks, som han indsatte på sin egen konto. På den måde fik T udbetalt 1.282.446 kr. T var herudover skyldig i overtrædelse af våbenloven ved at have besiddet ammunition på sin bopæl.

U 2005.666H: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved som sagsbehandler i et forsikringsselskab via et meget stort antal elektroniske transaktioner at have udstedt checks til sig selv og indsat dem på sin konto, hvorved han opnåede et udbytte på ca. 1,3 mio. kroner. I både by- og landsretten blev T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel. Højesteret forhøjede straffen til 1 år og 6 måneders fængsel, men fandt det forsvarligt at gøre 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre hele straffen ubetinget). Ved afgørelsen om en delvist betinget dom lagde flertallet vægt på en samlet vurdering af kriminalitetens karakter og omfang, T's stilling i forsikringsselskabet, hans gode personlige forhold og T's medvirken til, at forsikringsselskabet havde fået tilbagebetalt størstedelen af det tilegnede beløb.

TfK 2010.785V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, og underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, ved i perioden fra 2002 til 2008 som bogholder i nogle virksomheder at have overført i ca. 857.000 kr. fra sine arbejdsgiveres konti til sin egen konto samt uretmæssigt udstedt og hævet checks for ca. 137.000 kr., hvorved arbejdsgiverne led et tab på ca. 994.000 kr. T havde desuden begået underslæb over for et fjernvarmeselskab ved at have hævet to checks på i alt ca. 6.500 kr. på fjernvarmeselskabets konto. Uanset karakteren og omfanget af lovovertrædelserne fandt et flertal i landsretten, herunder ud fra oplysningerne om T's personlige forhold med tre skolesøgende børn, at det var forsvarligt at gøre 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre hele straffen ubetinget).

TfK 2004.469/2Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved som sagsbehandler i en kommune over en periode fra 2000 til 2003 at have overført 1.046.279 kr. til sin egen konto. Byretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at der var tale om et stort antal overførsler, der var foretaget

systematisk over et antal år under anvendelse af kommunens edb-system, mens T var ansat i en betroet stilling, hvor han havde adgang til at disponere over de kommunale midler på kommunens vegne. Byretten fandt ikke, at der efter oplysningerne om baggrunden for T's handlinger eller hans personlige forhold i øvrigt var sådanne formildende eller undskyldelige omstændigheder, at straffen kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt straffen passende og fandt af de af byretten anførte grunde, at der ikke var grundlag for en helt eller delvist betinget dom.

U 2004.2733H: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved som bankrådgiver i et pengeinstitut over en periode på mere end 7 år ved brug af et meget stort antal elektroniske transaktioner at have overført penge fra ca. 60 kundekonti til sine egne eller andres konti for et samlet beløb på ca. 1,2 mio. kr. Højesteret fastsatte straffen til 1 år og 6 måneders fængsel. Uanset T's gode personlige forhold var der efter kriminalitetens karakter og omfang ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at gøre 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2005.35V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved som bankrådgiver og senere afdelingsdirektør i et pengeinstitut over en periode på ca. 3 år at have hævet eller overført 469.576 kr., 5.600 kr., 498.237 kr., 6.100 kr. og 11.875 kr. fra kunders konti. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 6 måneders fængsel, hvoraf kun 3 måneder skulle afsones, mens resten blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til 1 år og 6 måneder, men fandt under hensyn til forholdenes karakter og omfang, at der uanset T's gode personlige forhold ikke var grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget, heller ikke med vilkår som samfundstjeneste.

TfK 2015.653V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for databedrageri og tyveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a og § 276, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i 22 tilfælde enten alene eller i forening med andre at have stjålet 23 Dankort eller MasterCard og brugt dem til 130 hævnings for et samlet beløb på ca. 380.000 kr. ved brug af pinkoder, som de forinden havde afluret. T havde herudover i 25 tilfælde forsøgt at hæve yderligere ca. 20.000 kr. Byretten fastsatte straffen til 2 års fængsel, idet byretten lagde vægt på den omfattende kriminalitet, der var udøvet af flere i forening for et ganske betydeligt beløb. Landsretten lagde vægt på kriminalitetens omfang og dens professionelle karakter og på, at det måtte lægges til grund, at T var kommet til Danmark alene med det formål at begå kriminalitet. Landsretten tog derudover hensyn til, at T ikke kunne antages at have haft en mere overordnet rolle i forbindelse med kriminaliteten. Landsretten nedsatte herefter straffen til 1 år og 6 måneders fængsel.

TfK 2004.470Ø: T1 straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening med to andre i forbindelse med betalinger fra kunder i en kiosk, hvor de tiltalte arbejdede, at have foretaget skanning af oplysninger fra 122 betalingskort. Oplysningerne blev efterfølgende anvendt til at fabrikere falske betalingskort, som de tiltalte anvendte 188 gange i pengeautomater, hvor de foretog hævnings for 371.600 kr. og forsøg på hævnings for 177.000 kr. T1 blev i byretten straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, men landsretten forhøjede bl.a. under hensyn til tilliden til en sikker anvendelse af et sædvanligt betalingsmiddel, den ringe opdagelsesrisiko og den professionalisme, hvormed kriminaliteten var planlagt og gennemført, straffen til 1 år og 9 måneders fængsel.

TfK 2011.184Ø: T straffet med 2 års fængsel, heraf 1 år og 9 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved i perioden fra 2005 til 2009 som lønchef at have overført 3.342.812 kr. fra sin arbejdsgivers feriekonto til sine egne konti. Ved straffastsættelsen, herunder afgørelsen om en delvist betinget dom, lagde landsretten navnlig vægt på T's gode personlige forhold og på, at T havde vist vilje og evne til at afdrage på gælden til arbejdsgiveren, samt at han rent faktisk havde afdraget et betydeligt beløb.

U 2003.2308Ø: T straffet med 2 års fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved som ansat i et pengeinstitut at have overført penge til sine egne konti for næsten 1,2 mio. kr. I byretten blev T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, som landsretten forhøjede til 2 år under hensyn til, at forholdene var begået under ansættelse som bankrådgiver, og at der var tale om et stort antal transaktioner, som systematisk var udført gennem mere end 7 år med et udbytte på ca. 1,2 millioner kr. Uanset det oplyste om T's gode personlige forhold var der efter kriminalitetens karakter og omfang ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2013.843V: T straffet med 2 års fængsel for forsøg på databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, jf. § 21, ved i forening med andre at have opsat skimmingudstyr i hæveautomater med henblik på at aflure pinkoder til betalingskort, som blev anvendt i hæveautomaterne, og med henblik på at skaffe oplysninger om betalingskortene, som kunne bruges til at fabrikere falske betalingskort, ligesom oplysningerne også på anden vis kunne bruges til hævnings på konti, der var tilknyttet kortene. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T var indrejst i Danmark alene med det formål at begå kriminalitet, ligesom der blev lagt vægt på forholdenes grove og professionelle karakter. Der blev endvidere lagt vægt på, at den omhandlede form for kriminalitet kunne undergrave tilliden til en sikker anvendelse af et sædvanligt betalingsmiddel.

TfK 2015.906V: T1 straffet med 2 år og 3 måneders fængsel, og T2 straffet med 2 års fængsel, for databedrageri og bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a og § 279, jf. § 286, stk. 2, ved i forening med en række rumænske statsborgere, der var indrejst i Danmark, at have indgået køb, lån og etablering af kreditter, som blev udnyttet til køb af varer mv., for et beløb på ikke under 1,2 mio. kr.

TfK 2004.539Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved som leder af et kommunalt behandlersnit over en periode fra 1996 til 2002 ved anvendelse af kommunens edb-system at have overført 3.869.825 kr. til en konto, hvorfra T senere hævede pengene. T havde betalt ca. 1/3 af beløbet tilbage til kommunen. Et flertal i landsretten fastsatte straffen til 2 år og 6 måneders fængsel og lagde navnlig vægt på, at forholdet var begået under ansættelse som leder for et behandlersnit i Københavns Kommune, og at der var tale om et stort antal datatransaktioner over en længere årrække med et samlet udbytte på over 3,8 mio. kr. Henset til forholdets karakter fandt flertallet uanset T's gode personlige forhold og den omstændighed, at T havde tilbagebetalt knap 1/3 af beløbet, ikke, at der var grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for 2 års fængsel).

TfK 2015.590V: T1 og T2 straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for medvirken til databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, jf. § 23, og overtrædelse af straffelovens § 301, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i flere tilfælde at have monteret teknisk udstyr med en falsk front på betalingskortterminaler på tankstationer, som kopierede og gemte kortoplysninger samt pinkoder på kunder, som anvendte terminalerne. Oplysningerne og pinkoderne blev efterfølgende sendt til uidentificerede medgerningspersoner i USA, som gennemførte adskillige hævnninger, hvorved Nets led et tab på 232.578 kr. T1 og T2 forsøgte også at hæve yderligere 289.223 kr., hvilket imidlertid mislykkedes. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T1 og T2 havde handlet under særligt skærpende omstændigheder, idet der var tale om nøje planlagt kriminalitet og omfattende og professionelle lovovertrædelser styret af bagmænd rettet mod et for samfundet vigtigt betalingsmiddel.

U 2018.993V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, og hacking efter straffelovens § 263, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening med andre at have installeret keylogger på computere på biblioteker og afluret brugernavn og adgangskoder til NemID, som herefter blev anvendt til at bestille nye NemID-nøglekort. De nye nøglekort blev enten sendt til de forurettedes adresser og fjernet fra postkassen eller sendt til en anden adresse, som de forurettedes postadresser var blevet ændret til. Der blev i flere tilfælde også bestilt simkort til de forurettedes

telefoner, som gerningspersonerne tilegnede sig på samme måde. Herefter havde gerningspersonerne via de forurettedes netbank hævet store beløb på de forurettedes konti. T var herudover skyldig i hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, med hensyn til et stjålet pas. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T var fundet skyldig i installation af 7 keyloggere og forsøg på installation af yderligere 41 keyloggere på offentlige computere. Der var tale om tyveri af identitet i 8 tilfælde, og det samlede udbytte udgjorde ca. 1,8 mio. kr. Der var desuden tale om nøje planlagt kriminalitet, som havde en professionel og omfattende karakter, og som undergravede tilliden til anvendelsen af NemID. Kriminaliteten var endvidere udført over en længere periode og havde involveret mange personer. I formildende retning blev der lagt vægt på T's forholdsvis unge alder, og at han ikke tidligere var straffet af betydning for sagen (dissens for 3 års fængsel). Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til to tidligere bødestrafte.

TfK 2018.751V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for medvirken til databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, jf. § 23, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og overtrædelse af straffelovens § 301, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, ved i forening med flere medgerningspersoner at have opsat skimmingudstyr på betalingsautomater med henblik på at aflure og kopiere betalingskortoplysninger, som skulle anvendes til uberettiget hævnninger, hvilket imidlertid mislykkedes. I tre tilfælde lykkedes det dog at anvende kortoplysningerne til at hæve henholdsvis 10.340 kr., 6.769 kr. og 74.622, ligesom der blev forsøgt hævet 94.847 kr., 36.792 kr. og 232.255 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T og en medtiltalt var kommet til Danmark med det formål at begå kriminalitet, at forholdene var begået i forening, og at der var tale om meget professionel og organiseret kriminalitet, som undergravede tilliden til et sædvanligt betalingsmiddel, ligesom der var opnået et betydeligt udbytte. Byretten fastsatte straffen til 2 år og 3 måneders fængsel, men landsretten forhøjede straffen til 2 år og 6 måneder.

TfK 2022.462Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, ved over en periode på ca. 8 år via sin stilling som sælger i en virksomhed i 713 tilfælde via fiktive salgsordrer at have foranlediget, at varer blev sendt til kunder, men således at han selv modtog betaling på et samlet beløb på ca. 5,5 mio. kr. Herved led virksomheden et tab på ca. 9,6 mio. kr. i udsalgspris og et lavere beløb i produktionsomkostninger. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på antallet af forhold, at forholdene var begået over en 8-årig periode over for T's arbejdsgiver samt på beløbenes størrelse. I formildende retning blev der lagt vægt på, at der gennem T's tilståelse var opnået en ikke ubetydelig procesøkonomisk besparelse. Henset til kriminalitetens karakter og omfang var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste, selvom T var egnet hertil.

TfK 2011.388Ø: T1-T5 straffet med 4 års fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening, herunder med andre personer, at have opsat skinningsudstyr ved en række pengeautomater. Oplysningerne fra betalingskort, der blev anvendt i pengeautomaterne, blev anvendt til at fabricere falske betalingskort, som efterfølgende blev brugt i 1.118 tilfælde til at hæve 1.881.200 kr., ligesom kortene blev forsøgt anvendt i 2.913 tilfælde til at hæve 3.373.000 kr. I byretten blev de tiltalte straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, men landsretten forhøjede straffene til 4 års fængsel. Ved straffastsættelsen lagde landsretten især vægt på, at de var indrejst i Danmark alene med det formål at begå bedrageri med falske betalingskort, at kriminaliteten havde haft et meget betydeligt omfang og var professionelt planlagt og udført, at kriminaliteten var begået af flere i forening, herunder af medgerningspersoner i England, USA og Canada, samt at denne form for kriminalitet kunne undergrave tilliden til en sikker anvendelse af et sædvanligt betalingsmiddel.

TfK 2017.1158/2Ø: T straffet med 4 års fængsel for databedrageri og underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a og § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som økonomisk værge for F at have overført eller ladet overføre i alt 8,7 mio. kr. fra F's bankkonto til sin egen og sin samlevers konto eller til andre personer til brug for private indkøb. T var endvidere skyldig i overtrædelse af straffelovens § 175 ved i en elektronisk kirkebog at have afgivet urigtig erklæring om relationen mellem T og F. Straffen blev fastsat under henvisning til T's betroede stilling som økonomisk værge, overførslernes varighed og systematiske karakter samt beløbets størrelse.

U 2005.701/1H: T straffet med en fællesstraf på 5 års fængsel for databedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. § 286, stk. 2, og for forsikringsbedrageri, hæleri, bedrageri og dokumentfalsk. T var en byretsdom straffet med en fællesstraf på 2 år og 8 måneders fængsel for 32 tilfælde af databedrageri, forsikringsbedrageri for 332.000 kroner, 11 tilfælde af hæleri, 8 tilfælde af bedrageri samt 2 tilfælde af dokumentfalsk. Under sagen havde T været varetægtsfængslet, men efter løsladelsen og hovedforhandlingen begik T i alt 279 nye tilfælde af databedrageri. Ved en ny byretsdom blev T for disse forhold straffet med fængsel i 4 år. Ved begge domme blev forholdene henført under straffelovens § 286, stk. 2. Databedragerierne, som beløb sig til i alt 2,6 millioner kr., var udført i forening med flere medgerningspersoner over en længere periode, hvor der ved anvendelse af kopierede og forfalskede betalingskort var foretaget 1.655 hævnninger. Landsretten stadfæstede straffen i begge sager, der efterfølgende blev indbragt for Højesteret, hvor de blev behandlet samlet. Højesteret fastsatte straffen som en samlet straf på 5 års fængsel, der tillige omfattede den betingede del af en tidligere dom. Højesteret henviste ved straffastsættelsen bl.a. til, at datakriminaliteten havde været professionelt planlagt og udført sammen med flere, at T tidligere var straffet for

berigelseskriminalitet, og at der havde været tale om fortsat kriminalitet efter løsladelsen fra varetægtsfængslingen og efter byrettens første dom.

TfK 2019.1411V: T1 straffet med 5 års fængsel, og T2 straffet med 3 års fængsel, for databedrageri og bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a og § 279, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, samt hacking efter straffelovens § 263, stk. 2, jf. stk. 3, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved i forening at have installeret keyloggere på computere på biblioteker for at skaffe oplysninger om bl.a. andre personers brugernavne og adgangskoder til NemID, ligesom de tiltalte forsøgte herpå. Ved straffastsættelsen blev der for T1's vedkommende lagt vægt på, at der var installeret en betydelig mængde keyloggere, at forholdene var begået over en periode på ca. 6 måneder og involverede værdier for ca. 5,9 mio. kr., ligesom der blev lagt vægt på, at T1 havde haft en ledende rolle og flere gange tidligere var straffet for berigelseskriminalitet inden for få år, hvor seneste dom var få måneder før de første aktuelle forhold var begået. Ved straffastsættelsen blev der for T2's vedkommende lagt vægt på, at forholdene var begået over en periode på ca. 2 måneder og involverede værdier for ca. 2,5 mio. kr. T2 havde ikke haft den ledende og organiserende rolle, men havde på den anden side heller ikke haft en perifer rolle. Han var tidligere dømt for berigelseskriminalitet, herunder for hacking ved installation af keyloggere, og de aktuelle forhold var begået i prøvetiden for denne dom.

2.2.12 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 279 a

Straffelovens § 279 a blev indført ved *lov nr. 229 af 6. juni 1985*. Formålet med lovændringen var blandt andet at sikre, at straffelovens bestemmelser i tilstrækkeligt omfang tog højde for den teknologiske udvikling og de kriminalitetsmuligheder, denne udvikling havde medført, og der fandtes særligt behov for en særskilt bestemmelse om databedrageri, idet en række bedragerilignende forhold vedrørende dataforhold ville falde uden for den almindelige bedrageribestemmelse i § 279.

Med hensyn til strafferammen blev det vurderet, at der skulle gælde den samme strafferamme for databedrageri som for bl.a. bedrageri og mandatsvig. Normalstrafferammen er således fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Under visse omstændigheder kan straffen stige til fængsel i 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Er databedrageriet omvendt af mindre strafværdighed, vil straffen være bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for straffniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.11, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.12.1. Forhold henført under § 279 a, jf. § 287

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor databedrageri er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.12.2. Forhold henført under § 279 a, jf. § 285, stk. 1

Der foreligger 9 trykte domme om databedrageri, jf. § 279 a, der er henført under § 285, stk. 1, egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 20 dages fængsel og 1 års fængsel.

I den lavere ende er der i fem sager udmålt straf fra 20 til 60 dages fængsel for databedrageri med udbytte i niveauet ca. 4.000-28.000 kr.

I tre sager er der udmålt straffe fra 5 til 6 måneders fængsel for databedrageri vedrørende beløb på mellem ca. 65.000 og 115.000 kr. I skærpende retning blev der i sagen, der resulterede i 6 måneders fængsel, lagt vægt på, at tiltalte havde udnyttet forurettedes psykiske udvikling, samt på tiltaltes forstraffe.

I en enkelt sag blev straffen udmålt til 1 års fængsel til to tiltalte, der i forening med en eller flere andre personer havde tilegnet sig kortoplysninger fra 15 betalingskort, som de i 26 tilfælde anvendte til transaktioner via internettet for ca. 275.000 kr. Transaktionerne blev dog ikke gennemført, da kortene var spærret.

Der er for databedrageri henført under § 285, stk. 1, særligt udmålt straffe i strafferammens nedre tredjedel, mens der i ét tilfælde er udmålt 1 års fængsel. Udvalget konstaterer, at der ved strafudmålingen – ligesom det er tilfældet for de øvrige berigelsesforbrydelser – særligt er lagt vægt på værdien af udbyttet. Desuden er der bl.a. lagt vægt på tiltaltes tidligere straffe. Ved en sammenligning med strafudmålingen for anden berigelseskriminalitet henført under § 285, stk. 1, er det udvalgets vurdering, at straffene i sager om databedrageri er udmålt i et niveau svarende til disse andre sager. At der i vidt omfang kun er udmålt straffe i den nedre tredjedel af strafferammen vurderes således blot at bero på sagernes konkrete karakter.

2.2.12.3. Forhold henført under § 279 a, jf. § 286, stk. 2

Der foreligger 23 trykte domme om databedrageri, jf. § 279 a, der er henført under § 286, stk. 2, og som er egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 1 og 5 års fængsel.

I den lave ende er der udmålt 1 års fængsel for i 24 tilfælde at have udnyttet sin kærestes NemID til at optage lån i hendes navn for mere end 400.000 kr. Tiltalte var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, men havde på den anden side meldt sig selv og led af ludomani.

I otte sager er der udmålt mellem 1 og 2 års fængsel for databedrageri i forbindelse med misbrug af tiltaltes stilling for mellem ca. 700.000 kr. og 1,3 mio. kr. Ved den konkrete strafudmåling er der bl.a. lagt vægt på antallet af overførsler mv., og hvorvidt disse er foretaget systematisk over en længere periode.

I én sag, hvor en lønchef havde overført ca. 3,3 mio. kr. fra sin arbejdsgivers feriekonto til sin egen konto i perioden 2005 til 2009, blev straffen udmålt til 2 års fængsel, idet der bl.a. blev lagt vægt på, at tiltalte havde vist vilje og evne til at afdrage på gælden.

I yderligere to sager, hvor tiltalte havde misbrugt sin stilling, blev der udmålt straf af 2 år og 6 måneders fængsel. I den ene sag havde tiltalte som leder af et kommunalt behandlersnit over en periode fra 1996 til 2002 begået databedrageri for ca. 3,87 mio. kr. I den anden sag havde tiltalte over en periode på ca. 8 år via sin stilling som sælger i 713 tilfælde foranlediget, at varer blev sendt til kunder, men således at han selv modtog betaling på et samlet beløb på ca. 5,5 mio. kr., hvorved virksomheden led et tab på 9,6 mio. kr. i udsalgspris og et lavere beløb i produktionsomkostninger.

I en væsentlig del af sagerne om databedrageri er der tale om afluring og kopiering af oplysninger vedrørende betalingskort eller NemID. I disse sager er der udmålt straffe på mellem 1 år og 6 måneders fængsel og 5 års fængsel. Ved strafudmålingen er der særligt lagt vægt på værdien af udbyttet, forholdenes professionelle karakter, at denne type kriminalitet er egnet til at undergrave tilliden til et sædvanligt betalingsmiddel samt i nogle sager, at forholdene er begået i forening med medgerningspersoner i udlandet, og at de tiltalte er indrejst i Danmark udelukkende med det formål at begå kriminalitet.

Som eksempel på disse sager kan der i den lavere ende nævnes en sag, hvor der blev udmålt 1 år og 6 måneders fængsel for tyveri og databedrageri ved at have stjålet 23 betalingskort og brugt dem til hævnning af ca. 380.000 kr. ved brug af pinkoder, som de forinden havde afluret. Desuden havde tiltalte forsøgt at hæve yderligere 20.000 kr.

Desuden kan der nævnes to sager, hvor der blev udmålt straffe af 2 år og 6 måneders fængsel. I den ene var der navnlig tale om medvirken til databedrageri ved i flere tilfælde at have monteret teknisk udstyr på betalingskortterminaler, som kopierede kortoplysninger og pinkoder fra kunder, der anvendte terminalerne. Oplysningerne blev siden sendt til medgerningspersoner i

USA, som gennemførte hævnninger med et tab for Nets på ca. 230.000 kr. til følge. De tiltalte forsøgte endvidere at hæve yderligere ca. 290.000 kr.

I den anden havde tiltalte gjort sig skyldig i databedrageri, hacking og hæleri. Tiltalte havde i forening med andre bl.a. installeret keyloggere på computere på biblioteker og afluret oplysninger til NemID. Oplysningerne blev brugt til at hæve store beløb på de forurettedes konti, og det samlede udbytte udgjorde ca. 1,8 mio. kr.

Endelig kan som eksempler i den højere ende henvises til to sager, der i den ene sag resulterede i 4 års fængsel og i den anden sag 5 års fængsel til den ene tiltalte og 3 års fængsel til den anden tiltalte. I den førstnævnte sag havde de tiltalte opsat skinningsudstyr ved en række pengeautomater, og oplysningerne indsamlet herved blev anvendt til at fabrikere falske betalingskort, som blev brugt til at hæve ca. 1,88 mio. kr., ligesom kortene blev forsøgt anvendt til at hæve ca. 3,37 mio. kr. De tiltalte var indrejst i Danmark alene med det formål at begå databedrageri, og kriminaliteten var professionelt planlagt og udført af flere i forening, herunder medgerningspersoner i England, USA og Canada.

I den anden sag havde de tiltalte installeret keyloggere på computere på biblioteker for at skaffe oplysninger om bl.a. adgangskoder og NemID. For så vidt angik den første tiltalte, der blev idømt 5 års fængsel, involverede overtrædelserne værdier for ca. 5,9 mio. kr., og der blev desuden lagt vægt på, at han havde haft en ledende rolle. For den anden tiltalte, der blev idømt 3 års fængsel, vedrørte overtrædelserne værdier for 2,5 mio. kr.

Som et eksempel i den højere ende, der ikke vedrører systematisk indsamling og misbrug af oplysninger vedrørende betalingskort eller NemID, kan nævnes en sag, hvor der blev udmålt 4 års fængsel for underslæb og databedrageri, idet tiltalte som økonomisk værge for forurettede havde overført eller ladet overføre i alt 8,7 mio. kr. fra forurettedes bankkonto til sin egen og sin samlevers.

Udvalget konstaterer, at der er udmålt straffe i den nedre del og midten af strafferammen i straffelovens § 286, stk. 2, på indtil 8 års fængsel. Det bemærkes i den forbindelse, at der for f.eks. bedrageri efter straffelovens § 279 er udmålt straffe i den øvre del af denne strafferamme i tilfælde, hvor værdien af udbyttet væsentligt overstiger de beløb, som sagerne i nærværende afsnit vedrører. Idet der ved strafudmålingen særligt lægges vægt på værdien af udbyttet, må det antages, at det forhold, at der ikke er udmålt straffe i den øvre del af strafferammen i § 286, stk. 2, i sager om databedrageri efter § 279 a, beror på den omstændighed, at der ikke i den gennemgåede praksis foreligger sager, hvor udbyttet har været af en sådan størrelse, som ifølge praksis for de øvrige berigelsesforbrydelser, herunder bedrageri, vil kunne bringe strafudmålingen op i dette niveau.

2.2.13 Praksis vedrørende straffelovens § 280

2.2.13.1. *Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 287*

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for mandatsvig efter straffelovens § 280 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Er forholdet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor mandatsvig er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.13.2. *Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 285, stk. 1*

Som nævnt ovenfor er normalstrafferammen for mandatsvig fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 280, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 280, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, herunder om bedrageri, underslæb, skyldnersvig og dokumentfalsk, da en del retspraksis vedrører økonomisk kriminalitet i bred forstand begået ved en flerhed af forbrydelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2011.396/2Ø: T straffet med 14 dages fængsel for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved at have misbrugt sin arbejdsgivers benzinkort til at betale benzin til brug for sin egen bil for 7.298 kr. T var herudover skyldig i tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, ved at have stjålet nogle tomme kildevandsflasker til en værdi af ca. 150 kr. fra en kunde, som T arbejdede som vagtmand for.

U 2008.1063Ø: T straffet med 30 dages fængsel for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, og brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a, idet T uberettiget havde benyttet en lastbil, som tilhørte T's arbejdsgiver, til kørsel samt benyttet et benzinkort tilhørende arbejdsgiveren til køb af brændstof for ca. 10.000 kr. Henset til forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2011.737V: T straffet med 40 dages fængsel betinget for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved som ansat i en kommune at have bestilt en køkkenmaskine for 21.250 kr. T annullerede senere ordren og oplyste først kommunens kontonummer og efterfølgende sit eget, således at beløbet blev indsat på T's konto. T havde ifølge det oplyste gennemgået behandling mod ludomani. På denne baggrund og efter oplysningerne om T's gode personlige forhold i øvrigt var det forsvarligt at gøre straffen betinget, bl.a. med vilkår om, at T skulle undergive sig behandling mod ludomani og psykiatrisk behandling, såfremt tilsynsmyndigheden skønnede det fornødent.

TfK 2016.374V: T straffet med 10 måneders fængsel, heraf 9 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for mandatsvig og tyveri efter straffelovens § 280, nr. 1, og § 276, jf. § 285, stk. 1, ved som pædagog på en boenhed og som kontaktperson for F1 og F2 at have misbrugt sin adgang til at handle med retsvirkning for disse, idet T betalte for private udgifter med midler fra F1's og F2's konti, ligesom T stjal kontanter fra F1 og F2. T havde uretmæssigt tilegnet sig ikke under 160.000 kr. fra F1 og ikke under 60.000 kr. fra F2. Herudover var T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 155, 2. pkt., jf. 1. pkt., ved at have misbrugt sin stilling til at krænke F1's og F2's ret. Ved straffastsættelsen blev der på den ene side lagt vægt på forholdenes meget alvorlige karakter, herunder at de var begået ved mange transaktioner over en længere periode over for personer, som T gennem sit arbejde som pædagog var kontaktperson for, og på den anden side på oplysningerne om hendes personlige forhold. Herefter skulle 30 dage af straffen afsones, mens resten blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2017.124Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved over en periode på ca. 4 år at have misbrugt en fuldmagt, som var udstedt til T af en ældre, svækket kvinde, til at

foretage hævnninger på kvindes konto og sælge værdipapirer for ca. 550.000 kr. Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2018.718/2Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 2, jf. § 285, stk. 1, ved som kontorarbejder på to kommunale plejecentre over en periode på ca. 8 år at have benyttet kommunens hævekort til at foretage private indkøb og kontanthævninger for ca. 1,4 mio. kr. Henset til T's personlige forhold og den forløbne tid blev straffen gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for at frifinde T).

U 2004.2870Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for mandatsvig og bedrageri efter straffelovens § 280, nr. 1, og § 279, jf. § 285, stk. 1, samt dokumentfalsk efter straffelovens § 172, stk. 1, jf. § 171, ved som sportschef på en tv-kanal over en periode på ca. 13 måneder at have begået mandatsvig, bedrageri og dokumentfalsk for ca. 925.000 kr. i forbindelse med udbetalinger af rejseforsbud og godkendelse af udgiftsbilag. T begik forholdene for at finansiere private internetkasinotransaktioner. T oplyste, at han led af ludomani. Efter det oplyste om baggrunden for kriminaliteten, T's særdeles gode personlige forhold, hans alder og et betydeligt svigt i tv-kanalens kontrol, fandtes det forsvarligt at gøre en del af straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

2.2.13.3. Praksis vedrørende straffelovens § 280, jf. § 286, stk. 2

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for mandatsvig fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 8 år, når forholdet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 280, jf. § 286, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. "rene" tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 280, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, herunder om bedrageri, underslæb, skyldnersvig og dokumentfalsk, da en

del retspraksis vedrører økonomisk kriminalitet i bred forstand begået ved en flerhed af forbrydelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2003.379/2V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 2, jf. § 286, stk. 2, ved som fuldmægtig i en sparekasse at have ladet en kundes låneengagementer stige med 2.557.010 kr., selvom T vidste, at engagementerne ikke måtte stige yderligere. Herved skaffede han kunden en uberettiget vinding og påførte sparekassen et tilsvarende tab eller risiko herfor. Under henvisning til, at det ikke kunne udelukkes, at en utilstrækkelig revision havde været en medvirkende årsag til den tidsmæssige udstrækning af forholdet, og at forholdet ikke havde medført personlig vinding for T, blev straffen fastsat som sket. Navnlig under hensyn til, at forholdet ikke havde været forbundet med vinding for T, hans nærmeste eller hans personlige venner og til T's særdeles gode personlige forhold, fandt landsretten det forsvarligt at gøre hele straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.1218V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 1, jf. § 286, stk. 2, ved som daglig leder af administrationen i en virksomhed at have overført betalinger fra virksomhedens konto til sin egen konto, ligesom han med fiktive oplysninger om arbejdstimer foretog lønudbetalinger fra virksomheden til en person, som uberettiget fik indbetalt pengene, hvorefter T overførte pengene til sin egen konto. Virksomheden blev herved påført et tab på 1.290.695,67 kr. eller risiko herfor. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på, at T havde haft en særlig betroet stilling i virksomheden, at forholdet var begået over en længere periode samt det beløbsmæssige omfang. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

U 2008.1607H: T straffet med 2 års fængsel for mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, jf. § 286, stk. 2, ved som borgmester at have ladet en kommune betale en entreprenørvirksomhed 9 mio. kr. i merpris for byggearbejder for kommunen vedrørende en sportshal, mod at beløbet med tillæg af yderligere 1 mio. kr. skulle ydes som sponsorbidrag til en sportsklub i kommunen. Der var på den ene side ikke grundlag for at antage, at T's handling

havde været motiveret af et ønske om at opnå personlig økonomisk vinding. På den anden side måtte det tillægges væsentligt skærpende betydning, at T groft havde misbrugt sin stilling som borgmester, jf. straffelovens § 81, nr. 8. Sagsbehandlingstiden kunne ikke betragtes som en formildende omstændighed ved fastsættelse af straffen. Efter en samlet vurdering tiltrådte Højesteret, at straffen var fastsat til 2 års fængsel, og at der ikke var grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2004.2212Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for mandatsvig og underslæb af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 1, og § 278, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som ansat i en bank at have begået mandatsvig over for banken for ca. 27 mio. kr., hvorved banken led et tab på 4.647.919 kr., ligesom T begik underslæb over for en kunde over en periode på ca. 6 år for 806.098 kr. Henset til T's betroede stilling, beskaffenheden af forholdene, at forholdene angik betydelige beløb, og at forholdene var begået over flere år, fandt landsretten uanset T's gode personlige ikke, at der var grundlag for at gøre en del af straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.191V: T1 straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og for at have ydet bestikkelse efter straffelovens § 122. T1 havde som serviceleder hos en teknisk installationsvirksomhed med ansvar for bl.a. virksomhedens opgaver for Forsvaret foranlediget, at fakturaer fra en murermester og en tømrermester og arbejdstimer for et beløb på 1.633.612 kr., der vedrørte en tilbygning og renovering af T2's ejendom, blev sendt til installationsvirksomheden med henblik på virksomhedens betaling af fakturaerne og helt eller delvise viderefakturering til en tredje person, X, for at formå T2, der var ansat som byggeleder i en styrelse i Forsvaret, til at godkende fakturaer udstedt af installationsvirksomheden til X, selvom installationsvirksomheden ikke havde leveret ydelser svarende til de fakturerede beløb. For dette blev T1 fundet skyldig i bestikkelse. T1 blev fundet skyldig i mandatsvig af særligt grov beskaffenhed for et beløb på over 587.453 kr. ved at have indgået aftale med en murermester og en tømrermester om renovering af sin private ejendom, hvorefter han lod installationsvirksomheden betale regningerne, selvom de var virksomheden uvedkommende. Endelig blev T1 fundet skyldig i forsøg på mandatsvig af særligt grov beskaffenhed for et beløb på 276.953 kr. for forsøg på tilsvarende handlinger.

TfK 2005.388Ø: T straffet med 2 år og 9 måneders fængsel for mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 1, jf. § 286, stk. 2, ved over en periode på ca. 2 år som daglig leder og medaktionær i et aktieselskab uden bestyrelsens accept at have hævet ca. 5,3 mio. kr. til udgifter, der var selskabet uvedkommende. T var herudover skyldig i bedrageri efter straffelovens § 279 ved svigagtigt over for aktieselskabet at have givet indtryk af, at provenuet ved en check, som T havde udstedt, var blevet indbetalt til Told/Skat, hvilket imidlertid

ikke var tilfældet. Herved led aktieselskabet et tab på 2 mio. kr. Henset til de betydelige beløb, som sagen angik, var der uanset T's gode personlige forhold ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2010.43V: T1 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, og T2 straffet med 2 år og 6 måneders fængsel, for mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 2, jf. § 286, stk. 2, idet T1 som erhvervsrådgiver i en bank havde indsat ca. 5,3 mio. kr., som stammede fra ejendoms køb, og som skulle have været deponeret, på sælgerselskabets driftskonto, hvorved banken led et tilsvarende tab, da selskabet blev erklæret konkurs, og ejendomshandlerne ikke blev gennemført. T2 var selskabets direktør og blev fundet skyldig i medvirken til mandatsvig af særligt grov beskaffenhed, idet T2 medvirkede til, at T1 ikke indsatte pengene på de pågældende deponeringskonti. T1 var herudover skyldig i 3 tilfælde af dokumentfalsk af særlig grov karakter efter straffelovens § 172, stk. 2, jf. § 171, og 2 tilfælde af bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, ved som hovedaktionær i et selskab at have formået et andet selskab til at yde betydelige lån ved brug af falske indeståelser fra en bank. Endelig var T1 skyldig i at have formået en sparekasse til at udbetale ca. 1,7 mio. kr. fra en byggekredit ved at præsentere sparekassen for falske fakturaer. Pengene anvendte T1 på et hus, som han solgte med fortjeneste. Straffen for T1 blev fastsat som en til lægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere færdselslovsovertrædelser.

TfK 2013.415Ø: T straffet med 4 år og 6 måneders fængsel for mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 1, jf. § 286, stk. 2, ved som direktør i to anpartsselskaber at have overført/hævet ca. 130,5 mio. kr. fra anpartsselskabernes konti, som T herefter anvendte til private formål, bl.a. til ombygning af biler og bolig. T var herudover skyldig i dokumentfalsk af særlig grov karakter efter straffelovens § 172, stk. 2, jf. § 171, ved at have forfalsket kontoudskrifter fra skabernes bank. Byretten fastsatte straffen til 3 år og 6 måneders fængsel og fandt, at der ikke var grundlag for at forhøje straffen med indtil det halve efter straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., idet der ikke forelå særdeles skærpende omstændigheder. Landsretten tiltrådte vurderingen vedrørende § 88, stk. 1, 2. pkt., men forhøjede straffen til 4 år og 6 måneders fængsel. Landsretten lagde på den ene side vægt på, at der var tale om et betydeligt beløb, og at kriminaliteten var foregået over en længere periode. På den anden side blev der lagt vægt på, at T frivilligt havde angivet sig selv, at T havde søgt at genoprette skaden, at der var sket retlighedsfrakendelse hos T og T's særlige personlige forhold og forholdene for T's børn.

U 2019.3407V: T straffet med 5 års fængsel for mandatsvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 2, jf. § 286, stk. 2, ved som direktør i et selskab, der var en del af O.W. Bunker-koncernen, at have handlet mod selskabets tarv, idet T var ansvarlig for indgåelse af oliehandler med en samhandelspartner (et bargefirma), som væsentligt oversteg den

kreditramme, der var godkendt for bargefirmaet, således at bargefirmaets gæld steg markant frem til, at O.W. Bunker gik konkurs. Landsretten fandt, at T forsætligt havde handlet mod koncernens tarv med et tab på 114,8 mio. US dollars for koncernen til følge, og at bargefirmaet havde opnået en uberettiget vinding. Landsretten fastsatte straffen under henvisning til på den ene side, at det betydelige tab havde medvirket til koncernens konkurs, og på den anden side, at T ikke selv havde opnået vinding.

TfK 2021.670V: T1 straffet med 6 års fængsel for mandatsvig og bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 2, og § 279, jf. § 286, stk. 2, ved at have handlet mod selskabet G's tarv, idet T1 overførte mindst 420 mio. kr. fra konti tilhørende selskabet G til selskabet B, hvor T1 var enekapitalejer og enetegningsberettiget, hvorefter T1 uberettiget videreførte ca. 73 mio. kr. til sine egne private konti eller andres konti til brug for private formål, som var selskabet G uvedkommende. Herved led selskabet et tab på mindst ca. 73 mio. kr. eller blev udsat for væsentlig risiko herfor. T var endvidere skyldig i at have formået et bankkonsortium til at bevilge og udbetale et lån på 165 mio. euro (ca. 1,23 milliarder kr.) til selskabet G under forudsætning af, at selskabet G's tilgodehavende på mindst 420 mio. kr. hos selskabet B var tilbagebetalt, hvilket T1 over for bankerne oplyste var sket i strid med sandheden. Dette medførte, at bankerne udbetalte lånet og led et tab på mindst 420 mio. kr. eller blev udsat for væsentlig risiko herfor. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at kriminaliteten havde rettet sig mod betydelige værdier, havde strakt sig over en længere periode og bar præg af veltilrettelagt og omhyggelig gennemførelse. Da der ikke forelå særlige oplysninger om T1's helbredsmæssige situation, var der ikke alene ud fra T1's alder grundlag for at udmåle en lavere straf, end hvad der måtte anses som normal straf.

U 2021.1450H: T straffet med 7 års fængsel og en tillægsbøde for mandatsvig, bedrageri og skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, § 279 og § 283, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, samt dokumentfalsk og momssvig for et samlet beløb på ca. 635 mio. kr. T begik forholdene som medindehaver, bestyrelsesmedlem, direktør og daglig leder i en virksomhed. For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om straffastsættelse. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at anvende straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., om, at straffen kan stige med indtil det halve, hvis der foreligger særdeles skærpende omstændigheder. Højesteret fandt, at straffen passende kunne fastsættes til 7 års fængsel og lagde navnlig vægt på lovovertrædelsernes karakter og grovhed, herunder beløbenes størrelse, T's centrale rolle i kriminaliteten, som var planlagt og systematisk, og at T havde beriget sig selv med et stort millionbeløb. Der forelå ikke omstændigheder, som kunne føre til en mildere straf. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestrafte.

2.2.14 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 280

Strafferammen for mandatsvig er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Såfremt mandatsviget er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der er ikke givet mere præcise anvisninger vedrørende strafudmålingen i lovbemærkningerne til bestemmelsen eller til §§ 285-287.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.13, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.14.1. *Forhold henført under § 280, jf. § 287*

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor mandatsvig er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.14.2. *Forhold henført under § 280, jf. § 285, stk. 1*

Der foreligger syv trykte domme om mandatsvig, jf. § 280, der er henført under § 285, stk. 1, og som er egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 14 dages fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel.

I den lave ende er der i én sag udmålt 14 dages fængsel for misbrug af en arbejdsgivers benzin-kort for 7.298 kr. og i en anden sag udmålt 30 dages fængsel for uberettiget brug af en lastbil samt misbrug af benzinkort for 10.000 kr. Endelig blev 40 dages fængsel udmålt til en kommunalt ansat, der havde bestilt en køkkenmaskine for 21.250 kr., men annullerede ordren og fik pengene indsat på sin konto.

10 måneders fængsel blev udmålt i en sag, hvor tiltalte som pædagog på en boenhed og som kontaktperson for de to forurettede havde misbrugt sin adgang til at handle med retsvirkning for disse, ligesom tiltalte havde stjålet kontanter fra dem. Tiltalte havde herved tilegnet sig ikke under 220.000 kr. fra de to forurettede i alt.

I den højere ende er der udmålt mellem 1 år og 3 måneders fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel for tilegnelse af mellem 550.000 kr. og 1,4 mio. kr.

Udvalget vurderer, at der ved strafudmålingen generelt lægges stor vægt på værdien af det tilregnede. Desuden er der i visse sager lagt vægt på perioden, over hvilken forholdene er begået, samt tillidsforholdet mellem tiltalte og forurettede.

Udvalget konstaterer, at domstolene i sager om mandatsvig henført under § 285, stk. 1, har udmålt straffe både i den nedre og øvre ende af strafferammen på fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

2.2.14.3. Forhold henført under § 280, jf. § 286, stk. 2

Der foreligger 11 trykte domme om mandatsvig, jf. § 280, der er henført under § 286, stk. 2, og som er egnet til at danne grundlag for undersøgelsen. I disse er straffen udmålt til mellem 1 år og 6 måneders fængsel og 7 års fængsel.

I den lavere ende er der udmålt 1 år og 6 måneders fængsel for mandatsvig for ca. 1,3 henholdsvis 2,5 mio. kr. I sidstnævnte sag blev der bl.a. lagt vægt på, at tiltalte ikke havde haft nogen personlig vinding.

I én sag blev der udmålt 2 års fængsel til en borgmester, der havde ladet en kommune betale en entreprenørvirksomhed 9 mio. kr. i merpris for byggearbejder for kommunen vedrørende en sportshal, mod at beløbet med tillæg af yderligere 1 mio. kr. skulle ydes som sponsorbidrag til en sportsklub i kommunen. Tiltaltes handling havde på den ene side ikke været motiveret af et ønske om at opnå personlig økonomisk vinding, men på den anden side havde tiltalte groft misbrugt sin stilling som borgmester, jf. straffelovens § 81, nr. 8.

Der er desuden udmålt mellem 2 år og 6 måneders fængsel og 3 år og 6 måneders fængsel i fire sager, hvor tiltalte har begået mandatsvig i kombination med andre overtrædelser. I én sag, der resulterede i 2 år og 6 måneders fængsel, havde tiltalte begået mandatsvig og forsøg herpå for i alt ca. 860.000 kr. og ydet bestikkelse, jf. straffelovens § 122. I en anden sag, der resulterede i samme strafudmåling, havde tiltalte begået mandatsvig for 27 mio. kr., der havde resulteret i et tab på ca. 4,6 mio. kr., samt gjort sig skyldig i underslæb for ca. 800.000 kr.

I to andre sager var der tale om mandatsvig for ca. 5,3 mio. kr. I den ene sag blev den ene tiltalte blot dømt for dette forhold (2 år og 6 måneders fængsel), mens den anden samtidig blev dømt for to tilfælde af bedrageri og tre tilfælde af dokumentfalsk (3 år og 6 måneders fængsel). I den anden sag blev tiltalte ud over mandatsvig endvidere dømt for bedrageri for 2 mio. kr., og straffen blev udmålt til 2 år og 9 måneders fængsel.

I den øvre ende findes en række sager om mandatsvig i flere tilfælde i kombination med andre overtrædelser for meget høje beløb. I disse er der udmålt straffe på 4 år og 6 måneders, 5 års, 6

års og 7 års fængsel. Der var i sagerne tale om beløb på ca. 130,5 mio. kr. (mandatsvig og dokumentfalsk), 114,8 mio. US dollars (mandatsvig alene), 493 mio. kr. (mandatsvig og bedrageri) og 635 mio. kr. (mandatsvig, bedrageri, skyldnersvig, momssvig og dokumentfalsk).

Udvalget vurderer, at der ved strafudmålingen generelt lægges stor vægt på værdien af det tilregnede. Desuden er der i visse sager lagt vægt på perioden over hvilken forholdene er begået, om tiltalte selv har opnået personlig vinding, og om overtrædelserne er planlagte og systematiske.

Udvalget konstaterer på baggrund af ovenstående, at strafferammen på indtil 8 års fængsel i vidt omfang er udnyttet i sager om mandatsvig under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 280, jf. § 286, stk. 2.

2.2.15 Praksis vedrørende straffelovens § 281

2.2.15.1. Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for afpresning efter straffelovens § 281 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Er forholdet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor afpresning er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.15.2. Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 285, stk. 1

Som nævnt ovenfor er normalstrafferammen for afpresning fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 281, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 281, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens

øvrige bestemmelser, bl.a. om vold og trusler, da en del retspraksis vedrører afpresning begået i kombination med andre lovovertrædelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2017.170Ø: T straffet med 40 dages fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved at have truet forurettede med at sælge hendes pung med bl.a. sygesikringsbevis og Nem-ID, hvis ikke hun betalte 3.000 kr. T forklarede, at han havde fundet pungen. Straffen blev fastsat som sket og anset for udstået ved T's varetægtsfængsling i 25 dage.

TfK 2015.738V: T straffet med 60 dages fængsel betinget for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved at have truet forurettede, F, med at åbenbare privatlivet tilhørende forhold, hvis ikke F betalte 75.000 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og oplysningerne om T's personlige forhold.

U 2017.1326Ø: T2 straffet med 3 måneders fængsel for navnlig afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med en anden at have truet to forurettede, F1 og F2, samt pårørende til F2 med, at de tiltalte ville bortskaffe F1's motorcykel til en værdi af ca. 250.000 kr., hvis ikke de betalte 25.000 kr. T var herudover skyldig i brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet F1's motorcykel. T2 var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet og for brugstyveri.

TfK 2021.318V: T straffet med 3 måneders fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved via sms at have truet forurettede, F, med, at T ville åbenbare privatlivet tilhørende forhold, hvis F ikke betalte 150.000 kr., idet han skrev til F: "Du ved ligeså godt som mig, hvorfor K tog sit eget liv, han fortalte mig alt om dig og din affære, og skrev det delvist. Jeg kunne ikke tro det, da jeg fik det at vide, og fordi han var så fuld, sendte han mig de billeder, han tog af dig. Billederne viser dig med .../Fuck at ikke kun snakker sammen og drikker sammen. Har I to lyst til at komme på forsiden af BT og Thistedposten, samtidig med, at TV2 står foran jeres dør. Hvad vil jeres familier sige til det. Hvordan vil det påvirke jeres arbejde. Hvis I to vil undgå det, så må I to købe den historie og tilhørende billeder af mig for kun 150000 kr. Tror så meget værdi har jeres familier og arbejde for jer. Jeg forventer svar inden i morgen kl.

1200. Dette nr. er slukket indtil i morgen kl. 1200. Først der sender du mig jeres svar”. Efter sagens karakter og omstændigheder var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.651V: T straffet med en fællesstraf på 4 måneders fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved at have truet forurettede, F, med at åbenbare privatlivet tilhørende forhold, hvis ikke hun betalte 152.000 kr. T havde via korrespondance på Facebook, sms og telefonisk truet med at vise ærekrænkende fotos for F’s familie og venner samt på Facebook. Det fremgik af sagen, at F i den periode, der var omfattet af tiltalen, havde overført i alt 16.000 kr. til T’s konto. Efter hendes forklaring var betalingerne foretaget, fordi T krævede det, i første omgang med et beløb på 250.000 kr., og sagde, at nogle fotos, som ville gå ud over hende ære, ellers ville blive sendt til hendes familie, der er muslimer. T og F havde tidligere haft et seksuelt forhold. T var tidligere straffet, senest i 2012 med 3 måneders fængsel for vold og grov vold i gentagelsestilfælde. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev af landsretten fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, med en reststraf på 31 dage fra løsladelse fra den tidligere dom.

TfK 2020.285V: T straffet med 5 måneders fængsel, hvoraf 50 dage skulle afsones, mens den resterende del blev gjort betinget, for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved i 3 tilfælde at have truet sin ekskæreste, F, med at sende nøgenbilleder af hende til hendes familie og venner, medmindre hun lånte eller betalte T 5.000 kr. og i det sidste forhold 15.000 kr. T var herudover skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, stk. 1, og overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 1, ved at have sendt et nøgenbillede af F til en af hendes tidligere kærester. T var tidligere straffet i 2011 straffet med 40 dages fængsel for bl.a. vold. Ved fastsættelsen af straffen på 5 måneder blev der lagt vægt på karakteren af lovovertrædelserne. Landsretten fandt ligesom byretten, at ubetinget fængsel var påkrævet, men da T ikke havde været straffet i en længere årrække, og han havde fornuftige personlige forhold, skulle kun 50 dage afsones, mens den resterende del blev gjort betinget med vilkår om, at T skulle underkaste sig behandling mod misbrug af alkohol og underkaste sig psykiatrisk behandling.

TfK 2003.781Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved at have ladet to medgerningspersoner rette henvendelse til F og ved trusler om vold at have formået ham til at underskrive et lånedokument om, at F havde lånt 52.000 kr. af T. Afpresningen skete med henblik på at anvende dokumentet til modregning i en civilretlig tvist. Ved straffastsættelsen lagde byretten betydelig vægt på, at T var bagmanden bag handlingen, og at han var tæt på at opnå en betragtelig økonomisk fordel. Under hensyn til forholdets karakter kunne betinget dom ikke anvendes. Landsretten fandt straffen passende

fastsat og fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfunds-tjeneste.

TfK 2013.578V: T1 straffet med 6 måneders fængsel, og T2 straffet med 60 dages fængsel, for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved i 2 tilfælde at have udøvet afpresning mod forurettede, F. T1 og T2 blev fundet skyldige i at have opsøgt F på bopælen og ved trussel om vold at have truet ham til at betale 10.000 kr., som F betalte som 5 afdrag på hver 2.000 kr. Da det sidste afdrag var betalt, opsøgte de F på ny og sagde, at han stadig skyldte 2.000 kr. Da F nægtede dette, sagde T2, at de ville komme dagen efter, og så var det 4.000 kr. T1 gav i den forbindelse F et knytnæveslag i hovedet. Herved blev T1 – ud over afpresning – også fundet skyldig i vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1. T1 var tidligere straffet flere gange, bl.a. for røveriforsøg, vold og grov vold i gentagelsestilfælde. For T1's vedkommende fastsatte byretten straffen til 1 år og 3 måneders fængsel og for T2's vedkommende til 6 måneders fængsel. Landsretten nedsatte straffene til henholdsvis 6 måneder (dissens for 8 måneder) og 60 dage. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på karakteren af forholdene, herunder at afpresningen var foregået ved at opsøge F i dennes eget hjem. For så vidt angik T1 blev der yderligere lagt vægt på, at afpresningen blev fulgt op af vold mod F, og at T1 tidligere var straffet for personfarlig kriminalitet. Straffen for T2 blev fastsat som en til-lægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2003.479/2Ø: T straffet med 8 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget, for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, samt vold efter straffelovens § 244, idet T ved en lejlighed tildelt en klassekammerat, F, et knytnæveslag i ansigtet, og ved en senere lejlighed tildelte F tre knytnæveslag i hovedet og to spark i ryggen. Ved sidstnævnte episode gjorde T sig desuden skyldig i afpresning, idet han truede F med yderligere vold, hvis ikke F betalte et ikke nærmere angivet beløb, ligesom "H.A." blev nævnt. Byretten fastsatte straffen til 6 måne-ders fængsel, hvilket landsretten forhøjede til 8 måneder. Navnlig under hensyn til T's alder på gerningstidspunktet (17 år) samt oplysningerne om hans personlige forhold, fandt landsretten det undtagelsesvist forsvarligt at gøre 6 måneder af straffen betinget.

TfK 2004.372/3Ø: T2 straffet med 8 måneders fængsel, og T1 straffet med 6 måneders fængsel, for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, og trusler efter straffelovens § 266. T1 og T2 var for det første skyldige i fremsættelse af trusler ved – efter at et beløb på ca. 200.000 kr., som forurettede, F, havde opbevaret for T1, var forsvundet ved et indbrud – at have sagt til F, at man i Indien klippede fingre af personer som hende, og at T1 ville brænde det hus af, hvor F's veninde og venindens og F's sønner opholdt sig. Dagen efter afpressede de tiltalte F, idet T2 ved trussel om rockere og Bandidos med henblik på at få F til at betale ca. 225.000 kr. fik F til at hæve 110.000 kr. T2 var tidligere straffet for berigelses- og voldskriminalitet.

TfK 2011.829Ø: T1 og T2 straffet med 8 måneders fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, og vold efter straffelovens § 244, for T1's vedkommende i gentagelsestilfælde, jf. § 247, stk. 1, ved i forening at have tildelt forurettede, F, flere knyttnæveslag i ansigtet, slag på kroppen og spark på benet, samt ved i den forbindelse at have taget F's computer som pant og truet ham til skaffe dem 50.000 kr. ved anvendelse af den skete voldsudøvelse og trussel om yderligere vold, idet T1 og T2 truede med, at de ville tage F med ud i skoven og skyde ham, hvis ikke betalte han 10.000 kr. dagen efter. T1 og T2 havde handlet i forening, men T1 havde hverken slået eller sparket F. T1 var tidligere straffet, bl.a. for vold i gentagelsestilfælde og trusler. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T2 var drivkraften bag forholdene, og at T1 tidligere var straffet for vold.

TfK 2015.259Ø: T1 straffet med 8 måneders fængsel, og T2 og T3 begge straffet med 7 måneders fængsel, for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved i forening med andre at have forsøgt at formå forurettede, F, til at betale 150.000 kr. i forbindelse med en uoverensstemmelse om løn, som de tiltalte havde til gode. De 150.000 kr. oversteg den løn, de mente at have til gode. De tiltalte havde i knap 2 timer holdt F tilbage på et autoværksted, hvor de truede F, bl.a. med at "klippe fingre" og "køre ham ud i skoven og gennemkneppe ham". Herved fik de F til at hæve 15.000 kr. og udlevere sin bil, ligesom de tvang F til at underskrive et gældsbevis vedrørende 135.000 kr. T1 var herudover skyldig i vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved i forbindelse med episoden at have truet F med at dræbe ham og hans familie, hvis han anmeldte episoden til politiet. T2 og T3 var yderligere skyldige i overtrædelser af færdselsloven. T2 og T3 var tidligere straffet, bl.a. for berigelseskriminalitet. Ved fastsættelsen af straffene blev der lagt vægt på, at T1 var skyldig i både afpresning og vidnetrusler, mens T2 og T3 var tidligere straffet gentagne gange, ligesom der blev lagt vægt på karakteren af det pres, der var udøvet mod F, og den tidsmæssige udstrækning af forholdet. Henset til karakteren af afpresningsforholdet var der ikke grundlag for at gøre straffene helt eller delvist betingede, herunder med vilkår om samfundstjeneste. Straffene til T2 og T3 blev fastsat som tillægsstraffe, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestrafte.

TfK 2018.714Ø: T1 straffet med 8 måneders fængsel, og T2 og T3 straffet med 6 måneders fængsel, for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved i forening at have indfundet sig i en forretning iført tøj med bandelogo på og anmodet forretningsindehaveren om støtte i form af penge hver måned, hvilket forretningsindehaveren imidlertid afviste. T1 var tidligere straffet flere gange, bl.a. for vold og afpresning, T2 var tidligere straffet flere gange, bl.a. for vold og berigelseskriminalitet, og T3 var tidligere straffet flere gange, bl.a. for overtrædelse af straffelovens § 119. Straffen til T2 og T3 blev fastsat som tillægsstraffe, jf. straffelovens § 89, til tidligere fængselsstraffe på mellem 10 dage og 4 måneder.

U 2020.3409H: T straffet med 8 måneders fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og forsøg på ulovlig tvang efter straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1, jf. § 21. T var for det første skyldig i afpresning i forening med flere medgerningspersoner ved at have opsøgt en forurettet, F1, på bopælen og med trussel om vold krævet, at F1 skulle betale 41.000 kr., som F1's lillebror angiveligt skyldte personer i miljøet. F1 blev truet med, at det "enten var ham eller broren, der skulle betale", at der "ville komme nogen og tæske ham eller slå ham ihjel", og at han "ville blive en del af problemet, hvis ikke han betalte". T var derudover skyldig i grov vold ved to dage senere at have udøvet grov vold mod F1, idet T sammen med flere medgerningspersoner opsøgte F1 ud for hans bopæl, hvor de slog ham i hovedet med en kæp eller et lignende slagvåben, sparkede og slog ham, efter at han var faldet ned på jorden, samt tildelte ham yderligere slag med et slagvåben, mens han lå ned. Efter at F1 kom op igen, blev han på ny slået af gerningspersonerne. Endelig var T skyldig i forsøg på ulovlig tvang ved en tredje dag (dagen mellem afpresningen og den grove vold) at have opsøgt F2, der var bror til F1, i en butik, hvor T sagde til broderen, at han ville gøre skade på ham, hvis ikke han oplyste, hvor deres lillebror opholdt sig. T forsøgte herved at tvinge broren til at oplyse lillebrorens opholdssted, så de kunne opkræve penge af ham. Både byretten og landsretten fastsatte straffen til 7 måneders fængsel, men Højesteret forhøjede straffen til 8 måneders fængsel. Ved fastsættelsen af straffen fandt Højesteret, at det i skærpende retning skulle indgå, at den grove vold, afpresningen og forsøget på ulovlig tvang blev begået ved tre forskellige episoder fordelt over tre dage og havde sammenhæng med gerningspersonernes forsøg på inddrivelse af en gæld på ca. 40.000 kr., som de forurettedes lillebror angiveligt skyldte tredjemand. Det var endvidere en skærpende omstændighed, at den grove vold blev begået af flere personer i forening efter forudgående aftale, at der var tale om overfald uden for forurettedes bopæl, og at der blev udøvet betydelig vold, bl.a. med redskab og slag samt spark på en liggende person. I skærpende retning skulle der desuden tages hensyn til, at afpresningen, der fandt sted i forurettedes hjem, var begået af flere personer i forening efter forudgående aftale. En samlet vurdering og under hensyn til den generelle forhøjelse af straffen med en tredjedel for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, som var forudsat i forarbejderne til lov nr. 358 af 29. april 2018, fandt Højesteret, at straffen burde forhøjes til 8 måneder. Højesteret tiltrådte, at der efter forholdenes karakter ikke var grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2011.747/4Ø: T2 straffet med 9 måneders fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, og trusler efter straffelovens § 266 ved i forening med andre personer gentagne gange i form af personlige henvendelser og sms-beskeder at have truet F og dennes familie, bl.a. med at bortføre F og hans familie, torturere dem og klippe deres fingre af, bringe F til udlandet indsvøbt i sort plastik og truet F på livet med henblik på at formå ham til at betale beløb fra 15.000 euro til 150.000 euro. F var også blevet truet med at få sprættet sin mave op,

hvis ikke han betalte mindst 20.000 euro samt truet med at få skåret indvoldene ud, hvis ikke han betalte 10.000 euro. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2006.175V: T straffet med 10 måneders fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, og vidnetrusler efter straffelovens § 123, idet T havde bedt en person, X, om at videregive en besked til forurettede, F, om, at F ikke længere kunne gemme sig og ligeså godt kunne betale de penge, han skyldte T, at F's gæld var på 20.000 kr., og at F jo havde alle sine fingre endnu, og det ville han jo gerne blive ved med at have (afpresning). T havde endvidere dagen efter under en telefonsamtale med X sagt, at X var en stikker, og at T måtte sætte nogen på sagen (vidnetrusler). T var tidligere straffet flere gange for personfarlig kriminalitet, senest i 2005 med en fællesstraf på 1 års fængsel for bl.a. vold og trusler mod F. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om hurtigt recidiv, og at F også var forurettet i T's seneste dom.

TfK 2010.534Ø: T1 straffet med 10 måneders fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, og forsøg på ulovlig tvang efter straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1, jf. § 21. T1 var skyldig i sammen med en medgerningsperson at have indfundet sig på forurettede, F's, kontor, hvor de forsøgte at tvinge F til at betale 1,2 mio. kr. til tredjemand under henvisning til et gælds-brev (forsøg på ulovlig tvang), ligesom de forsøgte at presse F til at betale 300.000 kr. til T1 og medgerningspersonen for deres ulejlighed ved at fremsætte trusler om, at T1 havde siddet i fængsel, og at de vidste, hvor F's mor boede (afpresning). T1 var tidligere straffet flere gange for personfarlig kriminalitet, bl.a. for vold, grov vold, trusler, vidnetrusler og ulovlig tvang.

TfK 2017.290Ø: T1 straffet med 11 måneders fængsel, og T2 straffet med 8 måneders fængsel, for navnlig afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved at have indfundet sig hos en erhvervsdrivende i dennes café og på hans bopæl og afkrævet ham i alt 20.000 kr. i beskyttelsespenge, idet de tiltalte sagde, at de var fra "Black Army", hvorunder T2 bar en kniv synligt i bukselinningen. De tiltalte var endvidere skyldige i overtrædelse af bl.a. knivloven under skærpende omstændigheder. T1 og T2 var tidligere straffet for personfarlig kriminalitet, for T1's vedkommende bl.a. i form af vold, røveri og anden berigelseskriminalitet, og for T2's vedkommende i form af røveriforsøg. Byretten fastsatte efter forholdets karakter og forstraffene straffen for T1 til 9 måneders fængsel samt en bøde, og for T2, hvis andel i afpresningsforholdet var mindre, til 6 måneders fængsel. Landsretten forhøjede straffen for T1 til 11 måneder og for T2 til 8 måneder under henvisning til navnlig grovheden af afpresningsforholdet sammenholdt med forstraffene.

TfK 2004.177V: T straffet med 1 års fængsel for afpresning efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, og vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved to gange at have truet F1 til at betale ”dummebøder” på henholdsvis 2.000 kr. og 5.000 kr. I forbindelse med den sidste dummebøde fremsatte T vidnetrusler over for F1 i anledning af F’s anmeldelse af det første afpresningstilfælde. T var herudover skyldig i endnu et forhold om vidnetrusler ved at have forulempet F2, der havde vidnet mod T i en hærværkssag, idet T løb efter ham, mens han udtalte, at han nok skulle få ram på ham. Byretten fastsatte straffen til 8 måneders fængsel, hvilket landsretten forhøjede til 1 års fængsel.

2.2.15.3. Praksis vedrørende straffelovens § 281, jf. § 286, stk. 1

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for afpresning fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 6 år, når afpresningen er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller fordi der er tale om systematisk eller organiseret afpresning, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 20 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 281, jf. § 286, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 281, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser, bl.a. om vold og trusler, da en del retspraksis vedrører afpresning begået i kombination med andre lovovertrædelser.

Dommene er inddelt i sager, hvor forholdet er begået før henholdsvis efter ikrafttrædelsen af lov nr. 672 af 8. juni 2017, hvor straffen for systematisk eller organiseret afpresning efter § 286, stk. 1, blev skærpet med en tredjedel. Skærpelsen trådte i kraft den 1. juli 2017.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete

omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Sager, hvor forholdet er begået før straffeskærpelsen i 2017:

TfK 2014.965V: T straffet med 8 måneders fængsel for afpresning af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 286, stk. 1, ved i flere tilfælde i forening med andre at have indfundet sig på bordeller og tilbudt ”beskyttelsespenge” for 5.000 kr. om måneden, mens de var iført tøj, der viste tilknytning til Bandidos. Ved de enkelte episoder fremgik det mere eller mindre direkte, at det ville få konsekvenser, hvis tilbuddet ikke blev accepteret.

TfK 2005.702Ø: T straffet med 1 års fængsel for afpresning af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 286, stk. 1, ved i et brev til en bankansat at have truet med at sprænge en bombe, hvis ikke der blev lagt 100.000 kr. på et nærmere angivet sted. T var desuden skyldig i vidnetrusler efter straffelovens § 123, idet han skrev i brevet, at det kunne gå ud over den ansattes nærmeste, hvis hun ringede til politiet. Byretten lagde ved straffastsættelsen på den ene side vægt på, at T var ustraffet, og på den anden side, at der var tale om alvorlige trusler om bombesprængning i en tid, hvor det generelle trusselsbillede vedrørende bomber var væsentligt ændret, ligesom det var en skærpende omstændighed, at truslen var rettet direkte mod en navngiven ansat og dennes navngivne ægtefælle og barn. Efter sagens karakter var der uanset T’s gode personlige forhold ikke grundlag for at gøre straffen betinget, hverken helt eller delvist. Landsretten fandt straffen passende fastsat.

TfK 2011.49V: T straffet med 1 års fængsel for forsøg på afpresning af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 286, stk. 1, jf. § 21, samt forsøg på ulovlig tvang efter straffelovens § 260, stk. 1, jf. § 21, ved telefonisk over for politiet og senere under en anholdelse at have sagt, at han havde forgiftet varer i et supermarked, og afkrævet 2 mio. kr. for at fortælle, hvilke varer han havde forgiftet, ligesom han i forbindelse med et forsøg på at blive løsladt af politiet havde sagt, at hvis ikke han blev løsladt, ville nogen dø eller lignende. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets grovhed, størrelsen af det afkrævede beløb, samt at T fastholdt oplysningen om forgiftning af madvarer fire gange over for politiet.

Sager, hvor forholdet er begået efter straffeskærpelsen i 2017:

TfK 2019.256Ø: T straffet med 1 års fængsel for afpresning af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 286, stk. 1, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med en større gruppe uidentificerede maskerede medgerningspersoner at have opsøgt forurettede, F, på en parkeringsplads og udøvet grov vold mod ham, bl.a. ved slag med baseballbats i hovedet og på kroppen, samtidig med at T sagde til F, at han ”bare skulle have de

10.000 kr. nu”, ligesom der blev holdt en pistollignende genstand hen foran F’s hoved. T var tidligere straffet i 2009 med 5 måneders betinget fængsel for brandstiftelse og fareforvoldelse. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter, herunder den store gruppe maskerede gerningsmænd, karakteren af den udøvede vold og de fremsatte trusler. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.987Ø: T straffet med 1 års fængsel for afpresning af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 286, stk. 1, samt vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved over en periode på ca. en måned i forening med to medgerningspersoner, der var fra bandemiljøet, at have afpresset forurettede, F, ved anvendelse af trusler, spark og slag. T havde endvidere tvunget F til at overnatte hos den ene medgerningspersoner med det formål at få F til at betale 280.000 kr. T var tidligere straffet flere gange for vold, senest i 2015 med 4 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for grov vold i gentagelsestilfælde og i 2017 med 60 dages fængsel for vold i gentagelsestilfælde. Ved straffastsættelsen lagde landsretten ligesom byretten vægt på sagens karakter, herunder at forholdet havde fundet sted over en længere periode, og T’s forstraffe for vold.

TfK 2023.85Ø: T2 og T3 straffet med 1 år og 3 måneders fængsel, og T1 straffet med 1 års fængsel, for afpresning af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 286, stk. 1, samt grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, for T2’s vedkommende i gentagelsestilfælde, jf. § 247, stk. 1, ved i forening at have truet forurettede, F, med kniv og udtalt, at han nu var meldt ud af en bandegruppering og skulle betale 700.000 kr. i udmeldelsesgebyr, hvoraf 125.000 kr. skulle betales samme aften, hvorefter de tiltalte senere samme aften udøvede grov vold mod F. T3 var yderligere skyldig i bl.a. nogle mindre narkotikaforhold efter straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt. T1 var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, og T2 var tidligere straffet mange gange for ligeartet kriminalitet, herunder for afpresning af særligt grov beskaffenhed, vidnetrusler, trusler, ulovlig tvang samt vold og grov vold i gentagelsestilfælde. Landsretten fastsatte straffene som sket under henvisning til forholdenes grovhed, de tiltaltes indbyrdes rollefordeling og de tiltaltes forstraffe. For T3’s vedkommende blev straffen fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom på 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1.

TfK 2020.992/2Ø: T1 og T2 straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for navnlig afpresning af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 281, nr. 1, jf. § 286, stk. 1, ulovlig tvang efter straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1, og frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, ved i forening med medgerningspersoner at have tvunget forurettede, F, ind i en bil og over et forløb på ca. 4,5 time at have truet F med en machete og en pistollignende genstand til bl.a. at placere sig i ”henrettelsesstilling”, alt med henblik på at afpresse F 150.000 kr. T1 og T2 var ligeledes

skyldige i vidnetrusler mod F og brugstyveri af F's bil. T1 var herudover skyldig i grov vold i gentagelsestilfælde ved at forsøge at påkøre en person samt i overtrædelse af knivloven og lov om euforiserende stoffer, ligesom T2 yderligere var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 167 ved anvendelse af en falsk pengeseddel og i trusler. T1 var tidligere straffet i 2014 med 30 dages betinget fængsel for vold, og T2 var tidligere straffet i 2016 og 2018 for berigelseskriminalitet, bl.a. røveri.

2.2.16 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 281

Strafferammen for afpresning er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 286, stk. 1. Såfremt afpresningen er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Ved lov nr. 672 af 8. juni 2017, der trådte i kraft den 1. juli 2017, indsattes ”eller fordi der er tale om systematisk eller organiseret afpresning” i straffelovens § 286, stk. 1, med henblik på, at det udtrykkeligt skulle fremgå, at § 286, stk. 1, finder anvendelse i sådanne tilfælde. Med lovændringen blev der lagt op til, at straffen for systematisk eller organiseret afpresning skulle skærpes med en tredjedel i forhold til den frihedsstraf for systematisk eller organiseret afpresning, der hidtil havde været fastsat af domstolene.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.15, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.16.1. Forhold henført under § 281, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, ses der ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor afpresning er henført under den mildere strafferamme i § 287. Seneste trykte dom er fra 1968 (U 1968.512V).

Der kan på den baggrund ikke drages generelle konklusioner om strafniveauet i sager, hvor afpresning henføres under § 287.

2.2.16.2. Forhold henført under § 281, jf. § 285, stk. 1

I sager om afpresning, der er henført under strafferammen i § 285, stk. 1, er der i den gennemgæede praksisperiode udmålt straffe på mellem 40 dages fængsel og 1 års fængsel fordelt på 19 domme.

I den laveste ende er der udmålt straffe på 40 og 60 dages fængsel. I dommen på 40 dages fængsel havde tiltalte truet forurettede med at sælge hendes pung, som han tilfældigvis havde fundet, hvis ikke hun betalte 3.000 kr. I dommen på 60 dages fængsel havde tiltalte truet forurettede med at åbenbare privatlivet tilhørende forhold, hvis ikke han betalte 75.000 kr.

I den lavere ende er der også udmålt straffe på mellem 3 og 5 måneders fængsel fordelt på fire domme.

I en af sagerne havde tiltalte i forening med en anden truet to forurettede og dissers pårørende med at bortskaffe en motorcykel til en værdi af ca. 250.000 kr., hvis ikke de betalte 25.000 kr. I den pågældende sag var tiltalte endvidere skyldig i brugstyveri af den pågældende motorcykel, ligesom tiltalte tidligere var straffet flere gange for berigelseskriminalitet og brugstyveri. I en anden sag havde tiltalte truet forurettede med at åbenbare privatlivet tilhørende forhold, hvis ikke forurettede betalte 150.000 kr. I en tredje sag havde tiltalte truet forurettede med at åbenbare privatlivet tilhørende forhold, hvis ikke hun betalte 152.000 kr., hvoraf de 16.000 kr. blev overført til tiltalte. I den pågældende sag var tiltalte tidligere straffet for bl.a. vold og grov vold i gentagelsestilfælde, og straffen blev fastsat som en fællesstraf med en reststraf på 31 dage. I den fjerde sag havde tiltalte i tre tilfælde truet sin ekskæreste med at sende nøgenbilleder af hende til hendes familie og venner, hvis ikke hun lånte eller betalte 5.000 kr. og 15.000 kr. til tiltalte. I den pågældende sag var tiltalte endvidere skyldig i blufærdighedskrænkelser og overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 1, ved at have sendt et nøgenbillede af samme forurettede til en af hendes tidligere kærester, og tiltalte var desuden tidligere straffet for bl.a. vold.

I den lidt højere ende er der udmålt straffe på mellem 6 og 8 måneders fængsel fordelt på otte domme, hvoraf der i størstedelen af dommene (seks domme) er udmålt 8 måneders fængsel. Disse sager er navnlig karakteriseret ved, at der er tale om grovere afpresning, hvor den/de forurettede er blevet afpresset én eller flere gange til at betale større pengebeløb, og/eller hvor der er anvendt grove trusler, herunder om at få klippet fingre af eller blive skudt, eller anvendt vold, f.eks. knytnæveslag i hovedet og spark på kroppen, ligesom afpresningen i flere tilfælde er begået i forening med en eller flere medgerningspersoner, og/eller hvor tiltalte er tidligere straffet for lignende kriminalitet. I flere sager er der endvidere tale om domfældelse for både afpresning og andre grove lovovertrædelser, herunder vold, grov vold, trusler, vidnetrusler og forsøg på ulovlig tvang. I enkelte sager er der tale om afpresning, hvor forurettede er blevet opsøgt i eget hjem, hvilket er blevet tillagt skærpende betydning for straffen.

I den høje ende er der udmålt straffe på mellem 9 måneders fængsel og 1 års fængsel fordelt på fem domme. I to af sagerne er straffen udmålt til 10 måneders fængsel, mens der i de resterende tre sager er udmålt straffe på henholdsvis 9 måneder, 11 måneder og 1 års fængsel. I fire af

sagerne er der tale om afpresning samt anden alvorlig kriminalitet i form af trusler, vidnetrusler eller forsøg på ulovlig tvang. Alle fem domme er karakteriseret ved, at der er tale om grov afpresning, hvor forurettede er blevet afpresset relativt store eller meget store beløb, eller hvor afpresningen vedrører beskyttelsespenge eller ”dummebøder”, og/eller hvor der er fremsat meget grove trusler, bl.a. om at blive udsat for tortur, få klippet fingre af mv. I tre af sagerne er tiltalte tidligere straffet flere gange eller gentagne gange for ligeartet kriminalitet, herunder for personfarlig kriminalitet. Der er således tale om sager, hvor en række skærpende omstændigheder har haft betydning for straffen.

Strafferammen i straffelovens § 285, stk. 1, er fængsel indtil 1 år og 6 måneder. For så vidt angår afpresning henført under denne bestemmelse konstaterer udvalget, at strafferammens nederste to tredjedele er udnyttet i de gennemgåede sager, mens der ikke har været udmålt straffe i den øverste tredjedel.

2.2.16.3. Forhold henført under § 281, jf. § 286, stk. 1

I sager om afpresning henført under den skærpede strafferamme i § 286, stk. 1, er der i den gennemgåede praksisperiode udmålt straffe på henholdsvis 8 måneders fængsel og 1 års fængsel for forhold begået før lovændringen i 2017, mens der er udmålt straffe på mellem 1 års fængsel og 1 år og 9 måneders fængsel for forhold begået efter lovændringen.

Det bemærkes i den forbindelse, at den tilsigtede strafskærpelse ved lovændringen i 2017 alene omfatter ”systematisk eller organiseret afpresning” efter § 286, stk. 1. Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, at der ved vurderingen heraf lægges vægt på, om der er tale om gentagne tilfælde af afpresning over for f.eks. en bestemt erhvervsdrivende eller erhvervsdrivende i samme kvarter eller branche. Der er dog ikke krav om, at alle tilfælde af afpresning udføres af samme gerningsperson, hvis afpresningen udøves af de pågældende efter aftale, eller hvis gerningspersonen f.eks. har viden om, at det afpresningsforhold, som den pågældende begår, indgår i en systematisk eller organiseret afpresning af en eller flere forurettede udført af f.eks. andre medlemmer af samme gruppering. Tilfælde, hvor en enkeltperson systematisk afpresser et større antal erhvervsdrivende, vil dog også være omfattet af skærpelsen.

Fra retspraksis før lovændringen i 2017 er der som nævnt udmålt straffe på henholdsvis 8 måneders fængsel og 1 års fængsel fordelt på tre domme.

I en af dommene blev straffen udmålt til 8 måneders fængsel, mens straffen i de to øvrige domme blev udmålt til 1 års fængsel. I dommen på 8 måneders fængsel havde tiltalte i flere tilfælde i forening med andre indfundet sig på bordeller og tilbudt beskyttelsespenge for 5.000 kr. om måneden, mens de var iført tøj, der viste tilknytning til Bandidos. I den ene af dommene,

hvor straffen blev fastsat til 1 års fængsel, havde tiltalte i et brev til en bankansat truet med at sprænge en bombe, hvis ikke der blev lagt 100.000 kr. på et nærmere angivet sted, ligesom han var skyldig i vidnetrusler ved at have skrevet i brevet, at det kunne gå ud over den ansattes nærmeste, hvis hun ringede til politiet. I den anden dom, hvor straffen blev fastsat til 1 års fængsel, havde tiltalte forsøgt at afpresse politiet 2 mio. kr. for at fortælle, hvor han angiveligt havde lagt forgiftede varer i et supermarked, ligesom han senere ulovligt forsøgte at tvinge politiet til at løslade ham ved at udtale, at hvis ikke han blev løsladt, ville nogen dø eller lignende. Ved straffastsættelsen i sidstnævnte sag blev der bl.a. lagt vægt på, at han fire gange fastholdt oplysningen om forgiftning af madvarer over for politiet.

Fra retspraksis *efter* lovændringen i 2017 er der som nævnt udmålt straffe på mellem 1 års fængsel og 1 år og 9 måneders fængsel fordelt på fire domme.

I to af dommene er straffen udmålt til 1 års fængsel. I en af disse domme havde tiltalte i forening med en større gruppe maskerede medgerningspersoner opsøgt forurettede og udøvet grov vold mod ham, bl.a. ved slag med baseballbats i hovedet og på kroppen, alt med henblik på at afpresse ham 10.000 kr., ligesom der blev holdt en pistollignende genstand mod forurettedes hoved. I denne sag var tiltalte tidligere straffet. I den anden dom på 1 års fængsel havde tiltalte i forening med to medgerningspersoner fra bandemiljøet afpresset forurettede over en periode på ca. en måned ved anvendelse af trusler, spark og slag samt tvunget forurettede til at overnatte hos en af medgerningspersonerne med det formål at få vedkommende til at betale 280.000 kr. I denne sag var tiltalte også tidligere straffet, bl.a. flere gange for vold.

I en tredje dom blev to tiltalte idømt 1 år og 3 måneders fængsel, mens en medtiltalt blev idømt 1 års fængsel, ved i forening at have truet forurettede med kniv og udtalt, at han nu var meldt ud af en bandegruppering og skulle betale 700.000 kr. i udmeldelsesgebyr, hvoraf 125.000 kr. skulle betales samme aften, hvorefter de tiltalte senere samme aften udøvede grov vold mod forurettede. Den ene tiltalte var yderligere skyldig i bl.a. nogle mindre narkotikaforhold efter straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt. En anden tiltalt var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, og en tredje tiltalt var tidligere straffet mange gange for ligesortet kriminalitet, herunder for afpresning af særligt grov beskaffenhed, vidnetrusler, trusler, ulovlig tvang samt vold og grov vold i gentagelsestilfælde.

I dommen på 1 år og 9 måneders fængsel havde to tiltalte begået afpresning, ulovlig tvang og frihedsberøvelse ved i forening med medgerningspersoner at have tvunget forurettede ind i en bil og over et forløb på ca. 4,5 time truet forurettede med en machete og en pistollignende genstand til bl.a. at placere sig i "henrettelsesstilling", alt med henblik på at afpresse den pågældende 150.000 kr. De tiltalte var herudover skyldige i vidnetrusler mod forurettede og

brugstyveri af hans bil. Den ene tiltalte var endvidere skyldig i bl.a. grov vold i gentagelsestilfælde ved at forsøge at påkøre en anden person, ligesom den anden tiltalte var skyldig i at have anvendt en falsk pengeseddel samt fremsat trusler. Begge tiltalte var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet.

Strafferammen i straffelovens § 286, stk. 1, er fængsel indtil 6 år. For så vidt angår afpresning henført under denne bestemmelse både før og efter strafskærpelsen i 2017 kan det konstateres, at kun strafferammens nederste tredjedel er udnyttet i de ovennævnte sager, hvor straffen blev fastsat til 1 år og 9 måneders fængsel, mens de øvrige straffe er udmålt væsentligt lavere (mellem 8 måneder og 1 år og 3 måneders fængsel) i den nederste del af strafferammen.

Det bemærkes endvidere, at de beløb, som afpresningen i sagerne vedrører, generelt set er lavere end udbyttet i sager om anden berigelseskriminalitet henført under § 286. Endvidere bemærkes, at selvom det tilsigtede udbyttes størrelse i sager om afpresning er af væsentlig betydning for strafudmålingen, er det vurderingen, at dette element er af relativt mindre betydning for strafudmålingen i sager om afpresning end i sager om anden berigelseskriminalitet. Der er således i disse sager i høj grad lagt vægt på andre forhold, herunder truslernes grovhed, om der samtidig er anvendt vold eller begået anden kriminalitet, om der f.eks. trues til ”beskyttelsespenge”, om forholdet er begået i forening med andre, og om den tiltalte er tidligere straffet.

Der er således tale om en forbrydelsesart, der placerer sig mellem formueforbrydelserne og de personfarlige forbrydelser, hvilket også er afspejlet i de principper, som strafudmålingen i sagerne hviler på. Strafudmålingsniveauet i sager om afpresning lader sig derfor vanskeligt sammenligne med strafudmålingsniveauet i andre sager om berigelseskriminalitet.

I perioden efter lovændringen i 2017 ses der ikke at være afsagt domme omhandlende systematisk eller organiseret afpresning efter § 286, stk. 1. Der er således ikke i nogen af de gennemgåede sager tale om afpresning mod erhvervsdrivende mv., men i stedet afpresning begået mod enkeltpersoner under omstændigheder, som ikke er omfattet af den tilsigtede skærpelse.

2.2.17 Praksis vedrørende straffelovens § 282

2.2.17.1. Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for åger efter straffelovens § 282 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Er forholdet af mindre strafværdighed, er straffen dog bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor åger er henført under den mildere straffesamme i § 287.

2.2.17.2. Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 285, stk. 1

Som nævnt ovenfor, er normalstrafferammen for åger fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 30 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 282, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Det bemærkes, at der kun foreligger sparsom retspraksis om overtrædelse af § 282, jf. § 285, stk. 1. Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

U 2007.1450Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for åger efter straffelovens § 282, jf. § 285, stk. 1, ved at have udnyttet en 95-årig alderdomssvækket mand til at hæve 40.000 kr., som T anvendte til T's eget private forbrug.

TfK 2008.864Ø: T straffet med 5 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for åger efter straffelovens § 282, jf. § 285, stk. 1, ved som social- og sundhedshjælper at have udnyttet en 86-årig dement kvindes tilstand og formået hende til at overdrage smykker og andre værdigenstande til T til en værdi af mindst 150.000 kr. T var tidligere straffet i 1999 med en betinget dom uden straffastsættelse for underslæb. Efter det oplyste om T's personlige forhold, herunder hendes datters sygdom, var det uanset kriminalitetens karakter og omfang undtagelsesvist forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens, idet et mindretal i landsretten kun ville gøre 4 måneder af straffen betinget, mens resten skulle gøres ubetinget).

TfK 2004.649Ø: T straffet med 8 måneders fængsel for åger efter straffelovens § 282, jf. § 285, stk. 1, samt modtagelse af bestikkelse efter straffelovens § 144 og stillingsmisbrug efter straffelovens § 155 ved som hjemmehjælper at have udnyttet en 88-årig mand til at udstede 30 checks på i alt 337.400 kr. til T. Straffen blev fastsat til 8 måneders fængsel, men med dissens for 10 måneders fængsel. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. taget hensyn til, at T blev frakendt retten til at udøve virksomhed som social- og sundhedshjælper mv.

U 2009.1678Ø: T straffet med 10 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for åger efter straffelovens § 282, jf. § 285, stk. 1, ved at have udnyttet en 82-årig alderdomssvækket kvinde, der led af demens, til at sælge sit sommerhus for 700.000 kr., selvom huset var vurderet til 1.450.000 kr., og umiddelbart efter salget blev sat til salg for 2.400.000 kr. Under henvisning til sagens særegne karakter og T's særdeles gode personlige forhold var det undtagelsesvist forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

2.2.17.3. Praksis vedrørende straffelovens § 282, jf. § 286, stk. 1

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for åger fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 6 år, når forbrydelsen er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller når et større antal forbrydelser er begået mv., jf. straffelovens § 286, stk. 1.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 30 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 282, jf. § 286, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Det bemærkes, at der kun foreligger ganske sparsom retspraksis vedrørende overtrædelse af § 282, jf. § 286. Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

U 2004.2779V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for åger og bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 282 og § 279, jf. dagældende § 286, stk. 2 og 3, til dels forsøg herpå, jf. § 21, idet T var skyldig i 3 tilfælde af bedrageri ved under forskellige urigtige anbringender at have formået personer til at udbetale mindst 300.000 kr., ligesom T var skyldig i et tilfælde af bedrageri over for en kommune for et beløb på ca. 43.000 kr. Endelig var T skyldig i flere tilfælde af åger og forsøg herpå begået over for et ældre ægtepar, som T ved hjælp af opdigtede historier fik til at udbetale en række beløb samt forsøgte herpå. T var tidligere straffet i 1994 og 1999 med både betinget og ubetinget fængsel for bedrageri og dokumentfalsk. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om flere grove forhold begået over en længere periode med flere forurettede. Under henvisning til forholdenes grovhed, og da T tidligere var straffet, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2015.537/2Ø: T1 straffet med 3 års fængsel for navnlig åger af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 282, jf. § 286, stk. 1, ved over en længere periode at have udnyttet en række rumænske statsborgere, der var kommet til Danmark for at arbejde, til at udføre arbejde i rengøringsbranchen og hos bl.a. T1 privat. T1 var oprindeligt tiltalt for menneskehandel efter straffelovens § 262 a, stk. 1, og åger af særligt grov beskaffenhed efter § 282, jf. § 286, stk. 1, men landsretten fandt det efter en samlet vurdering ikke godtgjort, at der var tale om tvangsarbejde, hvorfor T1 blev frifundet for menneskehandel. T1 blev i stedet alene dømt for åger af særligt grov beskaffenhed. T1 var tidligere straffet med 10 dages fængsel og bøder for anden kriminalitet, og straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, hertil. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på, at T1 i forening med en medgerningsperson havde skaffet de rumænske statsborgere til Danmark og lod dem arbejde og leve under kummerlige forhold. De forurettede levede under særdeles dårlige økonomiske forhold i Rumænien og havde dårlige sprogkundskaber og ringe mulighed for at sætte sig ind i danske arbejds- og leveforhold. T1 og medgerningspersonen udnyttede i den forbindelse de forurettedes økonomisk vanskelige stilling og manglende indsigt i danske forhold til at formå dem til at arbejde for sig mod at yde dem kost og logi, der efter danske forhold var uacceptabelt ringe, samt en betaling, der måtte anslås at udgøre mindre end 25 pct. af en gennemsnitsnettoløn for en rengøringsassistent. Endvidere tilegnede T1 og medgerningspersonen sig de forurettedes lønudbetalinger på ca. 448.000 kr. mod at yde de forurettede en beskeden betaling samt kost og logi. Den uberettigede vinding, som de tiltalte opnåede fra de forurettede, kunne ikke opgøres præcist, men måtte anslås til adskillige millioner kroner. Samlet set forelå der herefter en professionelt tilrettelagt, systematisk og langvarig udnyttelse af de forurettede og en betydelig uberettiget vinding for de tiltalte, som blev tillagt vægt i skærpende retning.

2.2.18 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 282

Strafferammen for åger er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 286, stk. 1. Såfremt overtrædelsen er af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der er ikke givet mere præcise anvisninger vedrørende strafudmålingen i lovbemærkningerne til bestemmelsen eller til §§ 285-287.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for straffniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.17, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.18.1. Forhold henført under § 282, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, ses der ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor åger er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.18.2. Forhold henført under § 282, jf. § 285, stk. 1

I sager om åger henført under strafferammen i § 285, stk. 1, er der i den gennemgåede praksisperiode udmålt straffe på mellem 3 og 10 måneders fængsel fordelt på fire domme.

I den laveste ende er der udmålt straf på 3 måneders fængsel i en sag, hvor tiltalte havde udnyttet en 95-årig alderdomssvækket mand til at hæve 40.000 kr., som tiltalte anvendte til eget privatforbrug.

I den lidt højere ende er der udmålt straf på 5 måneders fængsel i en sag, hvor tiltalte som social- og sundhedshjælper havde udnyttet en 86-årig dement kvindes tilstand til at få hende til at overdrage smykker og andre værdigenstande til tiltalte til en værdi af mindst 150.000 kr. Tiltalte var tidligere straffet for underslæb.

Der er endvidere udmålt straf på 8 måneders fængsel i en sag om åger, modtagelse af bestikkelse og stillingsmisbrug, hvor tiltalte som hjemmehjælper havde udnyttet en 88-årig mand til at udstede checks på i alt 337.400 kr. til tiltalte.

I den høje ende er der udmålt straf på 10 måneders fængsel i en sag, hvor tiltalte havde udnyttet en 82-årig alderdomssvækket kvinde, der led af demens, til at sælge sit sommerhus for 700.000

kr., selvom huset var vurderet til 1.450.000 kr., og umiddelbart efter blev sat til salg for 2.400.000 kr.

På baggrund af praksis, der må betegnes som sparsom, ses straffen for åger navnlig at afhænge af det beløb, der er opnået eller tilsigtet opnået ved forbrydelsen.

Strafferammen i straffelovens § 285, stk. 1, er fængsel indtil 1 år og 6 måneder. For så vidt angår åger henført under denne bestemmelse kan det konstateres, at strafferammens nederste to tredjedele er udnyttet i de refererede sager, mens der ikke er udmålt straffe i den øverste tredjedel.

2.2.18.3. Forhold henført under § 282, jf. § 286, stk. 1

I sager om åger, der er henført under den skærpede sidestrafferamme i § 286, stk. 1, er der i den gennemgaaede periode udmålt straffe på henholdsvis 1 år og 3 måneders fængsel og 3 års fængsel.

I dommen på 1 år og 3 måneders fængsel var tiltalte skyldig i både åger og bedrageri, til dels forsøg herpå. Tiltalte havde i tre tilfælde begået bedrageri ved under urigtige anbringender at have formået personer til at udbetale mindst 300.000 kr., ligesom tiltalte var skyldig i et tilfælde af bedrageri over for en kommune for et beløb på ca. 43.000 kr. Endelig var tiltalte skyldig i flere tilfælde af åger og forsøg herpå over for et ældre ægtepar, som han ved hjælp af opdigtede historier fik til at udbetale en række beløb samt forsøgte herpå. Tiltalte var tidligere straffet to gange for bedrageri og dokumentfalsk. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om flere grove forhold begået over en længere periode med flere forurettede.

I dommen på 3 års fængsel var der tale om en person, der blev fundet skyldig i åger ved over en længere periode at have udnyttet en række rumænske statsborgere, der var kommet til Danmark for at arbejde, til at udføre arbejde i rengøringsbranchen og hos tiltalte privat. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at tiltalte i forening med en medgerningsperson havde skaffet de rumænske statsborgere til Danmark og lod dem arbejde og leve under kummerlige forhold. Tiltalte og medgerningspersonen udnyttede i den forbindelse de forurettedes økonomisk vanskelige stilling og manglende indsigt i danske forhold til at formå dem til at arbejde for sig mod at yde dem kost og logi, der efter danske forhold var uacceptabelt ringe, samt en betaling, der måtte anslås at udgøre mindre end 25 pct. af en gennemsnitsnettoløn for en rengøringsassistent. Endvidere tilegnede tiltalte og medgerningspersonen sig de forurettedes lønudbetalinger på ca. 448.000 kr. mod at yde de forurettede en beskeden betaling samt kost og logi. Den uberegtigede vinding, som de tiltalte havde opnået fra de forurettede, kunne ikke opgøres præcist, men måtte anslås til adskillige millioner kroner. Samlet forelå der en professionelt tilrettelagt,

systematisk og langvarig udnyttelse af de forurettede og en betydelig vinding for de tiltalte, som blev tillagt vægt i skærpende retning.

På baggrund af ovennævnte praksis, der må betegnes som ganske sparsom, ses straffen for åger af særligt grov beskaffenhed navnlig at afhænge af det beløb, der er opnået eller tilsigtet opnået, men også af omstændighederne ved forbrydelsen. I sidstnævnte dom blev der således bl.a. lagt vægt på den professionelt tilrettelagte, systematiske og langvarige udnyttelse af de forurettede i en sag om åger, som må betegnes som særligt grov.

Strafferammen i straffelovens § 286, stk. 1, er fængsel indtil 6 år. For så vidt angår åger henført under denne bestemmelse er halvdelen af strafferammen udnyttet i de ovennævnte sager, idet der dog kun foreligger én dom, hvor straffen blev fastsat til 3 års fængsel, mens straffen i den anden sag er udmålt væsentligt lavere (1 år og 3 måneders fængsel) i den nederste del af strafferammen.

2.2.19 Praksis vedrørende straffelovens § 283

2.2.19.1. Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for skyldnersvig efter straffelovens § 283 fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1, 1. pkt.

Er forholdet af mindre strafværdighed, er straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen helt bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor skyldnersvig er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.19.2. Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 285, stk. 1

Som nævnt ovenfor er normalstrafferammen for skyldnersvig fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1, 1. pkt. Dog kan straffen i de tilfælde, der er nævnt i § 283, stk. 2, for såvel skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til bøde, jf. § 285, stk. 1, 2. pkt.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 30 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 283, jf. § 285, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2020.1083V: T straffet med 30 dages fængsel betinget for skyldnersvig efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som skyldner at have undladt at oplyse i fogedretten, at han ejede en skurvogn, som han senere solgte for 10.000 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og skurvognens værdi.

TfK 2000.569V: T straffet med bl.a. 3 måneders fængsel betinget for skyldnersvig efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved som ejer af en ejendom at have fjernet køkkeninventar og indvendige døre fra ejendommen i strid med panthaverens rettigheder. Det blev lagt til grund, at effekterne havde en ikke ubetydelig værdi, uden at denne nærmere kunne fastlægges. T var endvidere skyldig i overtrædelse af færdselsloven. Byretten fastsatte straffen til 4 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde, men landsretten nedsatte straffen til 3 måneders fængsel og en tillægsbøde og fandt efter en samlet vurdering af forholdet, at det var tilstrækkeligt at gøre fængselsstraffen rent betinget.

TfK 2014.1055V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for skyldnersvig efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved at have unddraget sine fordringshavere værdier i form af inventar, maskiner og produkter fra T's minkfarm til en anslået værdi af ca. 194.000 kr., idet T skjulte aktiverne på forskellige adresser. Byretten fastsatte straffen til 6 måneders betinget fængsel, hvilket landsretten nedsatte til 3 måneder betinget. Ved straffastsættelsen lagde landsretten ligesom byretten vægt på forholdets karakter og omfang. Henset til T's gode personlige forhold og relativt høje alder samt den tid, der var gået, siden forholdet var begået, og som ikke kunne tilskrives T's forhold, blev straffen gjort betinget.

TfK 2014.375Ø: T straffet med 4 måneders fængsel betinget for skyldnersvig efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 285, stk. 1, ved som direktør i et anpartsselskab kort før en likvidationsbehandling at have overført 138.000 kr. til moderselskabet, hvor T ligeledes var direktør. T var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 302, stk. 1, ved som direktør i førstnævnte anpartsselskab groft at have overtrådt lovgivningsmæssige krav til bl.a. bogføringen. Byretten fastsatte straffen til 4 måneders fængsel, hvoraf 2 måneder blev gjort betinget. Henset

til størrelsen af beløbet og til, at T ikke tidligere var straffet af betydning, fandt landsretten det forsvarligt at gøre straffen betinget i sin helhed.

TfK 2011.687/2Ø: T straffet med 6 måneders fængsel betinget for skyldnersvig efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 2, jf. § 285, stk. 1, ved efter konkurs i sin virksomhed at have ladet 315.000 kr., der tilhørte boet, overføre til sig selv. Beløbet anvendte T bl.a. til at betale anden gæld i strid med konkursordenen. T havde efter konkursen også hævet 66.000 kr. på virksomhedens konto, som blev unddraget fordringshaverne. Under henvisning til T's gode personlige forhold og til, at han ikke tidligere var straffet af betydning, blev straffen gjort betinget. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf for overtrædelse af færdselsloven.

U 1995.689V: T straffet med 9 måneders fængsel for skyldnersvig efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 1, jf. § 285, stk. 1, ved at have solgt en kreaturbesætning og driftsmidler fra sin landbrugsejendom for i alt 519.774,57 kr., som T efterfølgende forbrugte, hvilket var i strid med panthaverens rettigheder og medførte tab for panthaveren. Ved straffastsættelsen fandt landsretten, at oplysninger om T's personlige og psykiske forhold ikke kunne føre til, at straffen helt eller delvist skulle gøres betinget.

2.2.19.3. Praksis vedrørende straffelovens § 283, jf. § 286, stk. 2

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for skyldnersvig fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. § 285, stk. 1, 1. pkt.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 8 år, når forbrydelsen er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 30 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 283, jf. § 286, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete

omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2015.359Ø: T straffet med 9 måneders fængsel betinget for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved at have unddraget sine ejendele fra at tjene til fyldestgørelse for sine kreditorer, idet T hævede 700.000 kr. fra sin konto, som han forbrugte, hvorved kreditorerne led et tilsvarende tab. Byretten fastsatte straffen til 6 måneders fængsel, hvoraf 3 måneder blev gjort betinget, hvilket landsretten forhøjede til 9 måneders fængsel. Under hensyn til at T nu var pensioneret, at han var ustraffet, og at han havde gode personlige forhold, blev straffen undtagelsesvist gjort betinget i sin helhed.

TfK 2022.70Ø: T straffet med 1 års fængsel betinget for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved som advokat at have begået skyldnersvig i forening med sin klient, idet T, selvom han var bekendt med, at klienten var begæret konkurs, overførte 2,5 mio. kr. fra klientkontoen til en tredje person med henblik på at medvirke til, at klienten opnåede en uberettiget vinding på dette beløb. Herved led klientens kreditorer et tilsvarende tab eller blev udsat for væsentlig risiko herfor. Skyldnersviget var begået i 2011, og sagen blev behandlet i byretten i 2019 og i landsretten i 2021. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 3 måneders fængsel, der bl.a. på grund af den forløbne tid blev gjort betinget. T blev endvidere frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed indtil videre. Landsretten stadfæstede dommen med den ændring, at straffen blev nedsat til 1 års betinget fængsel, idet landsretten ligeledes lagde vægt på rettighedsfrakendelsen. Endvidere lagde landsretten vægt på beløbets størrelse, og at forholdet var begået i forening. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bøde for overtrædelse af færdselsloven.

TfK 2005.337/2V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved at have unddraget sine kreditorer ca. 1,8 millioner kr. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 3 måneders ubetinget fængsel med henvisning til omstændighederne i sagen, herunder størrelsen af det unddragne beløb, og til, at T fortsat unddrog banken og sine øvrige kreditorer fyldestgørelse af de bortskaffede midler. Landsretten tiltrådte af de af byretten anførte grunde, at der uanset T's alder og gode personlige forhold ikke var grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste (dissens for med henvisning til T's alder at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste).

TfK 2002.437Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel betinget for medvirken til skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, jf.

§ 23, til dels forsøg herpå, jf. § 23, samt overtrædelse af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 2 og 3, og overtrædelse af aktieselskabsloven og anpartsselskabsloven ved som direktør og bestyrelsesmedlem i en koncern at have medvirket til en medtaltts omfattende og systematiske skyldnersvig i forbindelse med erhvervelse af overskudsselskaber (selskabstømmersag). Herved blev statskassen påført eller forsøgt påført et tab på ca. 16 mio. kr. T2 havde opnået en mindre personlig vinding, mens den medtaltte havde opnået en meget betydelig vinding.

TfK 2000.474Ø: T1 straffet med en fællesstraf på 2 år og 6 måneders fængsel for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved til dels i forening med en medtaltt, T2, efter at have erhvervet 17 overskudsselskaber at have unddraget statskassen ca. 14 mio. kr., der var afsat til betaling af selskabsskatter (selskabstømmersag). T1 var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3, ved i strid med reglerne om udbetaling af udbytte at have ladet beløbet udtage, selvom der ikke var sket eliminering eller udskydelse af selskabsskatterne. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 1, der omfattede en tidligere dom på 3 måneders betinget fængsel for bedrageri og forsøg herpå.

TfK 2010.424Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved i forbindelse med SKATs inddrivelse af gæld hos T for ca. 15 mio. kr. at have oplyst i strid med sandheden, at han ud over en pensionsopsparing kun havde aktiver for ca. 2,3 mio. kr., selvom han havde yderligere aktiver i form af biler, gældsbreve mv. for 8.218.000 kr. Herudover var T skyldig i overtrædelse af våbenloven ved at have været i besiddelse af en pistol med skarpe patroner på bopælen. Byretten fastsatte straffen til 3 års fængsel og lagde vægt på, at T ikke tidligere var straffet, at aktiverne var til stede, og at T ikke havde opnået nogen berigelse. Landsretten nedsatte straffen til 2 år og 6 måneders fængsel og lagde vægt på, at T hidtil var ustraffet, og at han havde gode personlige forhold. Henset til størrelsen af tabsrisikoen, som T påførte skattemyndighederne, og til det strafbare forholds planlagte karakter fandt landsretten ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2000.5Ø: T straffet med 3 års fængsel for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, samt overtrædelse af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3, ved efter at have erhvervet et anpartsselskab med datterselskaber, i strid med reglerne i aktieselskabsloven og anpartsselskabsloven at have udtaget og udlånt ca. 1,4 mio. kr. af selskabernes midler uden lånedokumenter eller sikkerhed herfor samt udtaget selskabets resterende midler på ca. 2.100.775 kr. ved bl.a. at benytte falske dokumenter. Herved led selskaberne og disses kreditorer tab eller væsentlig risiko herfor på ikke under 3.500.775 kr.

TfK 2007.393V: T2 straffet med 3 års fængsel, og T1 straffet med 1 år og 9 måneders fængsel, for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, samt overtrædelse af straffelovens § 302, stk. 1, nr. 1 og 2, ved efter at have overtaget et selskab at have undladt at føre forretningsbøger og misbrugt T1's og T2's adgang til at handle for selskabet, idet de ved anvendelse af bl.a. falsk navn og proformaretshandler unddrog selskabets kreditorer ca. 2,4 mio. kr. T2 var tidligere straffet i 1996 og 2000 med længerevarende fængselsstraffe for bl.a. bedrageri, herunder af særligt grov beskaffenhed, og underslæb, mandatsvig og dokumentfalsk. Ved straffastsættelsen blev der i skærpende retning lagt vægt på, at T2 tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet, og at T2 var hovedmanden bag forholdene.

TfK 2002.195Ø: T1 straffet med 5 års fængsel for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, jf. § 286, stk. 2, ved i forening med andre efter at have erhvervet 65 overskudsselskaber at have unddraget statskassen ca. 71 mio. kr., der var afsat til betaling af skatter (selskabstømmersag). De tiltalte var endvidere skyldige i overtrædelse af selvfinansieringsforbudet i aktie- og anpartsselskabslovgivningen i forbindelse med erhvervelsen af selskaberne.

U 2021.1450H: T straffet med 7 års fængsel og en tillægsbøde for skyldnersvig, mandatsvig og bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 3, § 280, nr. 1, og § 279, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, samt dokumentfalsk og momssvig for et samlet beløb på ca. 635 mio. kr. T begik forholdene som medindehaver, bestyrelsesmedlem, direktør og daglig leder i en virksomhed. For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om straffastsættelse. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at anvende straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., om, at straffen kan stige med indtil det halve, hvis der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, og fandt, at straffen passende kunne fastsættes til 7 års fængsel. Højesteret lagde navnlig vægt på lovovertrædelsernes karakter og grovhed, herunder beløbenes størrelse, T's centrale rolle i kriminaliteten, som var planlagt og systematisk, og at T havde beriget sig selv med et stort millionbeløb. Der forelå ikke omstændigheder, som kunne føre til en mildere straf. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestraffe.

2.2.20 Delkonklusion vedrørende straffelovens § 283

Strafferammen for skyldnersvig er som udgangspunkt fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Dog kan straffen i de tilfælde, der er nævnt i § 283, stk. 2, for såvel skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til bøde, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 2. pkt. Omvendt kan straffen for overtrædelse af § 283 under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 286, stk. 2. Såfremt overtrædelsen er af mindre strafværdighed, er straffen derimod bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for straffniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 2.2.19, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

2.2.20.1. Forhold henført under § 283, jf. § 287

Som det fremgår ovenfor, ses der ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor skyldnersvig er henført under den mildere strafferamme i § 287.

2.2.20.2. Forhold henført under § 283, jf. § 285, stk. 1

I sager om skyldnersvig, der er henført under strafferammen i § 285, stk. 1, er der i den gennemgængende periode udmålt straffe på mellem 30 dages fængsel og 9 måneders fængsel fordelt på seks domme.

I den lave ende er der udmålt straf på 30 dages fængsel i en sag, hvor tiltalte som skyldner havde undladt at oplyse i fogedretten, at han ejede en skurvogn, som han senere solgte for 10.000 kr. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på forholdets karakter og skurvognens værdi.

I to domme er der endvidere udmålt straffe på 3 måneders fængsel. I den ene sag havde tiltalte som ejer af en ejendom fjernet inventar mv. fra ejendommen i strid med panthaverens rettigheder. Effekterne havde en ikke ubetydelig værdi, uden at denne kunne fastlægges nærmere. I den anden sag havde tiltalte unddraget sine fordringshavere værdier i form af inventar, maskiner og produkter fra dennes minkfarm til en anslået værdi af ca. 194.000 kr. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på forholdets karakter og omfang.

I en enkelt dom er der udmålt straf på 4 måneders fængsel for en tiltalt, der som direktør i et selskab kort før likvidationsbehandling havde overført 138.000 kr. til moderselskabet, hvor tiltalte også var direktør. Tiltalte var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 302, stk. 1, ved at have overtrådt bogføringsreglerne. Landsretten fastsatte straffen til 4 måneders fængsel.

I den lidt højere ende er der i en enkelt dom udmålt straf på 6 måneders fængsel. Tiltalte havde efter konkurs i sin virksomhed ladet 315.000 kr., som tilhørte boet efter virksomheden, overføre til sig selv. Beløbet anvendte tiltalte bl.a. til at betale anden gæld i strid med konkursordenen. Tiltalte havde efter konkursen endvidere hævet 66.000 kr. på virksomhedens konto, som blev unddraget fordringshaverne.

I den høje ende er der i en enkelt dom udmålt straf på 9 måneders fængsel i en sag, hvor tiltalte havde solgt en kreaturbesætning og driftsmidler fra sin landbrugsejendom for i alt 519.774,57 kr., som tiltalte efterfølgende forbrugte, hvilket var i strid med panthaverens rettigheder og medførte tab for panthaveren.

På baggrund af denne praksis ses straffen for skyldnersvig navnlig at afhænge af det beløb, der er opnået eller tilsigtet opnået ved forbrydelsen.

Strafferammen i straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt., er fængsel indtil 1 år og 6 måneder. For så vidt angår skyldnersvig henført under § 285, stk. 1, kan det konstateres, at særligt strafferammens nederste tredjedel er udnyttet i de refererede sager, mens der ikke er udmålt straffe i de øverste to tredjedele på nær i en enkelt sag, hvor straffen er fastsat til 9 måneders fængsel.

2.2.20.3. Forhold henført under § 283, jf. § 286, stk. 2

I sager om skyldnersvig, der er henført under den skærpede strafferamme i § 286, stk. 2, er der i den gennemgaaede periode udmålt straffe på mellem 9 måneders fængsel og 7 års fængsel fordelt på 10 domme.

I den lave ende er der i en enkelt dom udmålt straf på 9 måneders fængsel i en sag, hvor tiltalte havde unddraget ejendele fra sine kreditorer ved at hæve 700.000 kr. fra sin konto, som han forbrugte.

Der er endvidere i enkelt dom udmålt straf på 1 års fængsel. Tiltalte havde som advokat begået skyldnersvig i forening med sin klient, idet tiltalte, selvom han var bekendt med, at klienten var begæret konkurs, overførte 2,5 mio. kr. fra klientkontoen til en tredje person med henblik på at medvirke til, at klienten opnåede uberettiget vinding. Ved fastsættelsen af straffen lagde landsretten vægt på den forløbne tid og på, at tiltalte samtidig blev frakendt retten til at virke som advokat. Endvidere blev der lagt vægt på beløbets størrelse, og at forholdet var begået i forening. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

Endelig er der i den lave ende også udmålt straffe på henholdsvis 1 år og 3 måneders fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel.

I dommen på 1 år og 3 måneders fængsel havde tiltalte unddraget sine kreditorer ca. 1,8 mio. kr. Straffen blev fastsat under henvisning til omstændighederne i sagen, herunder størrelsen af det undtagne beløb, og til at tiltalte fortsat unddrog banken og sine øvrige kreditorer fyldestgørelse af de bortskaffede midler.

I dommen på 1 år og 6 måneders fængsel havde tiltalte medvirket til skyldnersvig, til dels forsøgt herpå, samt overtrådt straffelovens § 296, stk. 1, nr. 2 og 3, aktieselskabsloven og anpartsselskabsloven ved som direktør og bestyrelsesmedlem i en koncern at have medvirket til en medtiltalt omfattende og systematiske skyldnersvig i forbindelse med erhvervelse af overskudsselskaber (selskabstømmersag), hvorved statskassen blev påført eller forsøgt påført et tab på ca. 16 mio. kr.

I den lidt højere ende er der i to sager udmålt straffe på 2 år og 6 måneders fængsel.

I den ene sag havde tiltalte, til dels i forening med en anden, unddraget statskassen ca. 14 mio. kr., der var afsat til betaling af selskabsskatter, efter at have erhvervet 17 overskudsselskaber (selskabstømmersag). Tiltalte var endvidere skyldig i overtrædelse af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3, ved i strid med reglerne om udbetaling af udbytte at have ladet det omhandlede beløb udtage, selvom der ikke var sket eliminering eller udskydelse af selskabsskatterne. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 1, omfattende en tidligere dom på 3 måneders betinget fængsel for bedrageri og forsøg herpå.

I den anden sag havde tiltalte, i forbindelse med SKATs inddrivelse af gæld hos tiltalte for ca. 15 mio. kr., oplyst i strid med sandheden, at han ud over en pensionsopsparing kun havde aktiver for ca. 2,3 mio. kr., selvom han havde yderligere aktiver i form af biler, gældsbreve mv. for 8.218.000 kr. Herudover var tiltalte skyldig i overtrædelse af våbenloven ved at have været i besiddelse af en pistol med skarpe patroner på bopælen. Byretten fastsatte straffen til 3 års fængsel og lagde vægt på, at tiltalte ikke tidligere var straffet, at aktiverne var til stede, og at tiltalte ikke havde opnået nogen berigelse. Landsretten nedsatte straffen til 2 år og 6 måneders fængsel og lagde vægt på, at tiltalte var ustraffet, og at han havde gode personlige forhold.

I den lidt højere ende er der endvidere udmålt straf på 3 års fængsel i en sag, hvor tiltalte, efter at have erhvervet et anpartsselskab med datterselskaber, i strid med reglerne i aktieselskabsloven og anpartsselskabsloven havde udtaget og udlånt ca. 1,4 mio. kr. af selskabernes midler uden lånedokumenter eller sikkerhed herfor samt udtaget selskabets resterende midler på ca. 2.100.775 kr. ved bl.a. at benytte falske dokumenter. Herved led selskaberne og disses kreditorer tab eller væsentlig risiko herfor på ikke under 3.500.775 kr. Tiltalte var i den forbindelse også skyldig i overtrædelse af straffelovens § 296, stk. 1, nr. 3.

Der er også udmålt straf på 3 års fængsel (og 1 år og 9 måneders fængsel) i en sag, hvor to tiltalte havde undladt at føre forretningsbøger og misbrugt deres adgang til at handle for et selskab ved at unddrage selskabets kreditorer ca. 2,4 mio. kr. Den tiltalte, der blev idømt 3 års fængsel, var tidligere idømt længerevarende fængselsstraffe for ligeartet kriminalitet. Ved

straffastsættelsen blev der for dennes vedkommende i skærpende retning lagt vægt på, at han var tidligere straffet, og at han var hovedmanden bag forholdene.

I den høje ende er der i én sag udmålt straf på 5 års fængsel og i en anden sag udmålt straf på 7 års fængsel.

I dommen på 5 års fængsel havde tiltalte i forening med andre, efter at have erhvervet 65 overskudsselskaber, unddraget statskassen ca. 71 mio. kr., der var afsat til betaling af skatter (selskabstømmersag). Tiltalte var endvidere skyldig i overtrædelse af selvfinansieringsforbuddet i aktie- og anpartsselskabslovgivningen i forbindelse med erhvervelsen af selskaberne.

I dommen på 7 års fængsel havde tiltalte som medindehaver, bestyrelsesmedlem, direktør og daglig leder i en virksomhed begået skyldnersvig, mandatsvig og bedrageri af særligt grov beskaffenhed, til dels forsøg herpå, samt dokumentfalsk og momssvig for et beløb på ca. 635 mio. kr. Ved fastsættelsen af straffen blev der navnlig lagt vægt på lovovertrædelsernes karakter og grovhed, herunder beløbenes størrelse, tiltaltes centrale rolle i kriminaliteten, som var planlagt og systematisk, og på at tiltalte havde beriget sig selv med et stort millionbeløb. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestrafte. Ud over fængselsstraffen på 7 år blev tiltalte endvidere idømt en tillægsgbøde på 15.275.000 kr.

På baggrund af ovennævnte praksis ses straffen for skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed navnlig at afhænge af det beløb, der er opnået eller tilsigtet opnået, men også af omstændighederne ved forbrydelsen. I flere af de refererede domme er der således bl.a. lagt vægt på, om tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, om tiltalte selv har opnået berigelse, om tiltalte har indtaget en central rolle i forbrydelsen, og om skyldnersvigen har været planlagt og/eller systematisk. Omvendt er der i formildende retning lagt vægt på, om der er sket retighedsfrakendelse.

Strafferammen i straffelovens § 286, stk. 2, er fængsel indtil 8 år. For så vidt angår skyldnersvig henført under denne bestemmelse konstaterer udvalget, at strafferammen i høj grad er udnyttet i de refererede sager. Selvom der i flere sager er udmålt straffe i den lave ende af strafferammen, er der samtidig i flere sager idømt straffe i midten samt i den høje ende af strafferammen, jf. dommene på henholdsvis 3 år, 5 år og 7 års fængsel.

2.3 Konklusion

For en gennemgang af straffniveauerne for overtrædelser af straffelovens §§ 285-287, jf. §§ 276-283, henvises til delkonklusionerne under de enkelte praksisgennemgange i afsnit 2.2 ovenfor.

Som det fremgår af delkonklusionerne ovenfor, lægges der i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 276-283 særlig vægt på værdien af udbyttet. Det bemærkes dog også, at der samtidig lægges vægt på en lang række øvrige konkrete omstændigheder, herunder bl.a. antallet af forhold, længden af perioden som forholdene er begået over, om overtrædelsen er begået alene eller i forening med andre, om overtrædelsen har haft et systematisk, organiseret eller professionelt præg, om der er tale om udnyttelse af et særligt tillidsforhold eller misbrug af en særlig stilling, om tiltalte har forsøgt at genoprette skaden, om tiltalte samtidig er blevet idømt retighedsfrakendelse, om tiltalte er kommet til Danmark kun med det formål at begå berigelseskriminalitet samt tiltaltes forstraffe. Det bemærkes endvidere, at strafudmålingen i sager om afpresning i højere grad afhænger af andre forhold end størrelsen af det tilsigtede udbytte, se herom i afsnit 2.2.16.

Strafudmålingen er således først og fremmest influeret af værdien af udbyttet, men herudover også af en lang række andre konkrete omstændigheder.

Det er på baggrund af gennemgangen ovenfor i afsnit 2.2 udvalgets vurdering, at strafferammerne i straffelovens §§ 285-287 i vidt omfang udnyttes i sager om berigelseskriminalitet, jf. straffelovens §§ 276-283. Selvom der for visse af de undersøgte berigelsesbestemmelser vedkommende kun eller primært er udmålt straffe i de nedre dele af strafferammen, er det udvalgets vurdering, at når udmålingspraksis ansues på tværs af de enkelte berigelsesforbrydelser, udnyttes strafferammen fuldt ud. Det er udvalgets vurdering, at der gennem domstolenes langvarige praksisudvikling på tværs af berigelsesforbrydelserne i straffelovens §§ 276-283 er skabt en gennemgående proportionalitet mellem grovheden af de enkelte forhold og strafudmålingen, hvilket er i overensstemmelse med formålet med samlingen af strafferammerne i straffelovens §§ 285-287.

3. Straffelovens § 288 om røveri

3.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 288 om røveri lyder:

”§ 288. For røveri straffes med fængsel indtil 6 år den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold

- 1) fratager eller aftvinger nogen en fremmed rørlig ting,
- 2) bringer en stjålen ting i sikkerhed eller
- 3) tvinger nogen til en handling eller undladelse, der medfører formuetab for den overfaldne eller nogen, for hvem denne handler.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, når et røveri er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af dets særligt farlige karakter, udførelsesmåden eller omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller fordi gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem for at begå røveri, eller når et større antal forbrydelser er begået.”

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, havde § 288 følgende ordlyd:

”§ 288. For Røveri straffes med Fængsel fra 6 Maaneder til 10 Aar den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget Vinding ved Vold eller Trussel om øjeblikkelig Anvendelse af saadan

- 1) fratager eller aftvinger nogen fremmed rørlig Ting,
- 2) bringer en stjaalen Ting i Sikkerhed eller
- 3) tvinger nogen til en Handling eller Undladelse, der medfører Formuetab for den overfaldne eller nogen, for hvem denne handler.

Stk. 2. Har Røveriet haft en særlig farlig Karakter, kan Straffen stige til Fængsel i 16 Aar.”

Ved *lov nr. 256 af 27. maj 1981* foretoges ændringer af en række straffelovsbestemmelser, herunder røveribestemmelsen i straffelovens § 288. Lovændringen, der byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 914/1980 om voldtægt, røveri og brandstiftelse, indebar bl.a., at det forhøjede strafminimum på 6 måneders fængsel udgik, og at maksimum i normalstrafferammen i stk. 1 nedsattes fra 10 års fængsel til det nuværende 6 års fængsel. Desuden nedsattes det skærpede strafmaksimum i bestemmelsens stk. 2 fra fængsel i 16 år til det nuværende maksimum på fængsel i 10 år. Kriteriet for anvendelsen af den skærpede strafferamme i bestemmelsens stk. 2 blev ligeledes ændret, således at den skærpede strafferamme kom til at omfatte tilfælde, hvor ”røveriet har haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger skærpende omstændigheder”.

Under henvisning til Straffelovrådets betænkning nr. 914/1980 fremgår af de almindelige bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 4001 f., vedrørende strafferammen bl.a. følgende:

”Straffelovrådet konstaterer (betænkningen side 63 ff. sammenholdt med side 56 ff.), at de i praksis udmålte straffe for røveri i det helt overvejende antal tilfælde ligger på et niveau, der er meget langt fra de i dag gældende strafmaksima på 10 og 16 års fængsel. Det må efter rådets opfattelse anses for uheldigt, at de gældende strafmaksima i så udpræget grad afviger fra de vurderinger af forbrydelsens

karakter og reaktionsbehov, som viser sig i den gældende udmålingspraksis. Det er efter straffelovrådets opfattelse samtidig nærliggende at antage, at det gældende strafminimum på fængsel i 6 måneder i § 288, stk. 1, er til hinder for en ønskelig differentiering i strafudmålingen, når det drejer sig om røveri af ringere grovhed. Når det drejer sig om de ordinære former for røveri, må det nuværende maksimum på 10 års fængsel i § 288, stk. 1, i dag forekomme uforholdsmæssigt højt. Heller ikke med hensyn til de grovere former for røveri kan der i dag antages at være noget rimeligt behov for et så højt strafmaksimum som det gældende på 16 års fængsel.

Efter de oplysninger, som straffelovrådet har indhentet om nævningsager i årene 1976-79 er de straffe, som ved nævningeting er idømt for ukvalificeret røveri efter § 288, stk. 1, i næsten 30 pct. af tilfældene på højst 1 års fængsel, mens godt 70 pct. har været på højst 2 år og op mod 90 pct. på højst 3 år. Nogle af nævningsagerne har angået røveriforhold af meget beskeden karakter. Der er efter straffelovrådets opfattelse ikke rimelig grund til, at sager på dette udmålingsniveau skal undergives den bekostelige og tidkrævende behandling ved nævningeting, og straffelovrådet finder det ønskeligt at begrænse anvendelsen af nævningebehandling af sager om røveri.

Straffelovrådet anbefaler, at strafminimum på 6 måneders fængsel ophæves, og at de gældende strafmaksima for røveri nedsættes.

Rådet foreslår, at den almindelige strafferamme i § 288, stk. 1, fastsættes til fængsel indtil 6 år.

Rådet finder det mere tvivlsomt, om strafferammer for kvalificeret røveri (§ 288, stk. 2) kan sænkes helt ned til 10 år, eller om man bør begrænse sig til en nedsættelse til 12 år. Alt i alt finder rådet dog at burde foreslå et strafmaksimum på fængsel indtil 10 år. Der gives i den forbindelse udtryk for, at det må forekomme rigtigt, at der gælder det samme legale strafmaksimum for røveri og voldtægt, hvis fælles særkende er, at der er udøvet tvang ved vold eller trussel om vold.

I forbindelse med de foreslåede ændringer af strafmaksima foreslår rådet en ændret udformning af kriterierne for at henføre røveri under den skærpede straffebestemmelse i stk. 2. [...]"

Justitsministeriet kunne i det hele tiltræde Straffelovrådets synspunkter og forslag vedrørende røveri. Af de almindelige bemærkninger til ændringen, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 4002 ff., fremgår i relation hertil:

"[...]"

Straffelovrådets forslag om udformningen af strafferammerne for voldtægt, røveri og brandstiftelse indebærer en opspaltning af strafferammerne i forskellige rammer for grove og mindre grove forhold. Justitsministeriet kan tiltræde det ønskelige i en sådan opspaltning af de pågældende strafferammer. Det kan give anledning til betænkelighed, at der selv for en forbrydelse i alle dens ordinære former principielt

gælder et strafmaksimum, der må forekomme urimeligt i forhold til forbrydelsens karakter.

Justitsministeriet kan tiltræde, at der i ordinære tilfælde af voldtægt, røveri og brandstiftelse bør gælde et strafmaksimum på fængsel indtil 6 år, og at gældende strafminima bør ophæves. En strafferamme på højst 6 års fængsel vil efter de af straffelovrådet fremhævede statistiske oplysninger være fuldt tilstrækkelig med henblik på sådanne ukvalificerede overtrædelser.

Bl.a. i betragtning af det gældende udmålingsniveau i sådanne sager finder justitsministeriet, at der ikke kan anføres afgørende betænkeligheder imod, at sådanne ukvalificerede overtrædelser af de nævnte straffebestemmelser som følge af de nye strafferammer vil skulle behandles som domsmandssager i stedet for som i dag som nævningsager.

Spørgsmålet om strafmaksimum i de normale tilfælde må også ses i sammenhæng med de foreslåede højere strafferammer for tilfælde, hvor der foreligger særligt skærpende omstændigheder. Straffelovrådets forslag til udformningen af skærpeskriterierne vil efter justitsministeriets opfattelse give tilstrækkelige muligheder for at idømme længere straffe end fængsel i 6 år i de tilfælde, hvor der efter den gældende udmålingspraksis har vist sig behov herfor.

Justitsministeriet finder ligesom straffelovrådet, at det øverste strafmaksimum for voldtægt, røveri og brandstiftelse bør være 10 år. For så vidt angår voldtægt svarer dette til det gældende maksimum, og der tilsigtes ikke med forslaget nogen ændring af det gældende strafudmålingsniveau. Med hensyn til røveri og brandstiftelse efter § 181 indebærer forslaget, at den øverste strafferamme nedsættes til 10 år. For så vidt angår røveri kan det give anledning til en vis tvivl, om en sådan nedsættelse bør ske. Justitsministeriet kan imidlertid tiltræde straffelovrådets synspunkt om, at der i sager om et enkelt røveri næppe vil være behov for fængselsstraf i mere end 10 år, og at et eventuelt behov for i sager om flere forhold undtagelsesvis at idømme en strengere straf vil kunne imødekommes på tilstrækkelig måde gennem den gældende regel i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., hvorefter straffen i sådanne tilfælde under særdeles skærpende omstændigheder kan forhøjes med indtil det halve. Det kan endvidere efter justitsministeriets opfattelse forekomme uheldigt, at formålet med den udøvede tvang i dag fører til et højere strafmaksimum for røveri end for voldtægt, når det dog er et fælles særkende for disse, forbrydelser, at der er udøvet tvang ved vold eller trussel om vold.”

I betænkningen bemærkede Straffelovrådet desuden, at nedsættelsen af strafferammen for kvalificeret røveri kunne have en indflydelse på strafudmålingsniveauet i røverisager. Af betænkningens side 65 f., fremgår bl.a.:

”Man må samtidig være opmærksom på, at en nedsættelse af strafferammen for kvalificeret røveri til fængsel i indtil 10 år formentlig vil medføre en vis sænkning af udmålingsniveauet i nogle røverisager. Dette gælder også i sager, der omfatter flere forhold. Selv om strafferammen i sådanne tilfælde efter § 88, stk. 1, 2. pkt.,

under "særdeles skærpende omstændigheder" vil kunne forhøjes med indtil det halve, må det antages, at denne bestemmelse i praksis vil blive forbeholdt tilfælde af ekstraordinær grovhed."

Som nævnt ovenfor medførte lovændringen desuden en ændring i kriterierne for at henføre røveri under den skærpede strafferamme i § 288, stk. 2. Herom henvises i lovforslagets specielle bemærkninger alene til Straffelovrådets betænkning, hvoraf på side 66 ff. bl.a. fremgår:

"Det foreslåede strafmaksimum på 6 år i den almindelige strafferamme vil efter straffelovrådets opfattelse give grundlag for en passende strafudmåling i den helt overvejende del af de tilfælde, der i dag henføres under § 288, stk. 1. Det gælder også i en række af de tilfælde, hvor forholdet er begået under omstændigheder, som tillægges skærpende betydning ved strafudmålingen efter den gældende § 288, stk. 1. Den omstændighed, at forholdet er begået af flere i forening, eller at det drejer sig om bank- eller sparekasserøveri, bør således ikke i sig selv kunne begrunde anvendelse af den skærpede strafferamme.

At røveriet har rettet sig mod betydelige værdier, eller at der er tale om flere forhold, bør i almindelighed heller ikke i sig selv medføre, at sagen falder uden for den almindelige strafferamme. Det kan dog ikke udelukkes, at der kan forekomme tilfælde, hvor antallet af forhold eller udbyttets eksorbitante størrelse, i forbindelse med andre særlige omstændigheder (systematisk forudgående planlægning, gerningens professionelle præg eller lignende), kan give sagen som helhed en så gravevende karakter, at det må anses for påkrævet at gøre brug af den skærpede strafferamme. I en sådan helhedsbedømmelse vil der også være plads til at tage hensyn til tidligere domfældelser for røveri.

Der kan næppe opstilles helt faste retningslinier for afgørelsen af, i hvilke tilfælde selve karakteren af den anvendte vold eller trussel skal medføre, at forholdet henføres under den skærpede strafferamme. Udgangspunktet må efter straffelovrådets opfattelse være de farlighedssynspunkter, der ligger til grund for den nuværende retstilstand. I overensstemmelse hermed bør den skærpede strafferamme i almindelighed finde anvendelse i tilfælde, hvor der i forbindelse med røveriet er anvendt eller truet med skarpladte skydevåben eller andre særligt farlige våben eller midler. Det samme gælder, hvis der (forsætligt) er påført betydelig legemsskade.

Anvendelse af den skærpede ramme vil også kunne komme på tale i andre tilfælde, hvor forholdet har været af særlig grov karakter. Uden for de ovennævnte klare farlighedstilfælde kan der imidlertid næppe peges på bestemte gerningstræk, som er egnede til at være afgørende for anvendelsen af den skærpede ramme ved en isoleret bedømmelse hver for sig. Man bør ved valget mellem den almindelige og skærpede ramme ikke overbetone enkelte grovhedsfaktorer vedrørende f.eks. intensiteten af den udøvede vold, de følger, som den (uagtsomt) har medført, offerets alder eller lignende. Derimod vil grovhedsfaktorer af denne karakter kunne foreligge i en sådan kombination, at de efter en samlet vurdering af sagen giver grundlag for at anvende den skærpede strafferamme.

Det følger af det anførte, at valget mellem den almindelige og skærpede strafferamme og dermed af procesform i væsentlig grad vil afhænge af en konkret vurdering. Det vil efter straffelovrådets opfattelse være naturligt, at sager om røveri fremmes som nævningsager efter den skærpede strafferamme i tilfælde, hvor det efter en vurdering af samtlige gerningsmomenter kan forventes, at gerningsmanden vil blive idømt en straf på omkring 4 års fængsel eller derover.

De ovenfor fremhævede synspunkter nødvendiggør næppe ubetinget en ændring af det nuværende kriterium for anvendelsen af den skærpede strafferamme. I enkelte tilfælde vil det dog kunne forekomme mindre heldigt, hvis anvendelsen af den skærpede ramme alene skal være knyttet til en bedømmelse af, om røveriet er af "særlig farlig karakter". Det gælder blandt andet, når det drejer sig om de ovennævnte undtagelsestilfælde, hvor udbyttets ekstraordinære størrelse eller antallet af forhold efter omstændighederne kan gøre en skærpet bedømmelse påkrævet. Også i den nuværende praksis forekommer der tilfælde, hvor et bredere affattet kriterium ville have givet et mere dækkende grundlag for anvendelsen af den skærpede ramme.

Alt i alt finder straffelovrådet det rigtigst, at der ved en ændring af lovens nuværende kriterium sker en markering af, at anvendelsen af den skærpede ramme ikke alene bygger på en vurdering af de anvendte tvangsmidlers farlighed, men er knyttet til en helhedsbedømmelse af samtlige sagens omstændigheder. En sådan ændring vil formentlig mest hensigtsmæssigt kunne ske ved en tilføjelse til lovens nuværende udtryk, således at kriteriet for anvendelsen af den skærpede ramme herefter lyder: "hvis røveriet har haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder". Udtrykket "særligt skærpende omstændigheder" udelukker ikke, at strafferammen på 10 år efter § 88, stk. 1, 2. pkt. forhøjes med det halve, når der foreligger flere forhold, og sagen er af ekstraordinær grovhed."

Som led i revisionen af strafferammer i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse blev det af Straffelovrådet drøftet, om der var grundlag for en yderligere nedsættelse af det forhøjede strafmaksimum på fængsel i 10 år, samt om der burde ske en yderligere reduktion af normalstrafferammens maksimum på fængsel i 6 år. Der var i Straffelovrådet enighed om, at det hidtidige strafferammemaksimum på fængsel indtil 10 år i den skærpede strafferamme burde opretholdes. Der kunne dog ikke opnås enighed om udformningen af normalstrafferammen, idet et flertal på fire medlemmer gik ind for en yderligere reduktion af normalstrafferammens maksimum fra fængsel i 6 år til fængsel i 4 år, mens et mindretal på tre medlemmer foretrak at fastholde strafferammen på 6 år.

Af betænkningens side 128 fremgår i relation hertil bl.a.:

"Straffelovrådet har ikke fundet grundlag for en ny nedsættelse af det forhøjede strafmaksimum på 10 års fængsel i § 288, stk. 2. Det kan derimod ikke udelukkes, at der bør ske en nedsættelse til 4 eller 5 år af det nuværende maksimum på 6 års fængsel i § 288, stk. 1. Der kan vanskeligt tænkes at blive behov for at idømme straf

af mere end 4 års fængsel i sager, der ikke kan henføres under § 288, stk. 2, om 10 års maksimum. Det må herved tages i betragtning, at strafferammens maksimum kan overskrides – altså også hvis 6 års maksimum i stk. 1 nedsættes – såfremt der er spørgsmål om fastsættelse af fællesstraf som følge af tidligere prøveløsladelse eller betinget dom, og at der i tilfælde af sammenstød (f.eks. pådømmelse af flere røverier) er mulighed for en forhøjelse af strafmaksimum efter § 88, stk. 1.

Som det er nævnt ovenfor, blev der i 1981 fastsat samme strafferamme for voldtægt, brandstiftelse (§ 181) og røveri. Straffelovrådet tillægger det ikke væsentlige betydning, om paralleliteten mellem de tre forbrydelser opretholdes i denne henseende. Man ser med andre ord ikke i forholdet til § 216 eller § 181 noget, der taler imod en isoleret nedsættelse af maksimum for røveri.

Røveri er en forbrydelse, der forekommer i meget forskellige grader af grovhed. Den spænder fra nogle særdeles grove og farlige handlinger til relativt ubetydelige og ufarlige forhold, der i realiteten ligger nær ved et tyveri i kombination med vold og trusler og måske oftere burde bedømmes på denne måde og ikke som røveri. Udmålingspraksis viser allerede nu, at røverier kan være af meget forskellig strafværdighed, men det kunne være en fordel at lade en lovændring være en tilkendegivelse om, at man fortsat bør vise åbenhed over for en vis omvurdering af de røverier, der ikke hører til de groveste.

Konklusionen af straffelovrådets overvejelser på dette punkt er blevet, at et flertal (Bang, Haulrig, Rentzmann og Waaben) foreslår det ordinære strafmaksimum nedsat fra 6 til 4 år, medens et mindretal (Elmer, Langkilde og Lindegaard), der bl.a. henviser til, at § 288 er ændret så sent som i 1981, vil foretrække at blive stående ved 6 år, men med en tilkendegivelse om de foran nævnte synspunkter på udmålingsniveauet.”

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 foretoges endnu en ændring af straffelovens § 288, hvorved bestemmelsens stk. 2 fik følgende affattelse:

”Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, når et røveri er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af dets særlig farlige karakter, udførelsesmåden eller omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.”

Lovændringen, der byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer, indebar bl.a., at der indsattes en række nye bestemmelser om straffens fastsættelse i straffelovens almindelige del, samt at der foretoges en modernisering af en lang række strafferammer i straffelovens specielle del.

Ændringen indebar, at der i bestemmelsen skete en præcisering af de tilfælde, hvor et givent forhold kunne henføres under en skærpet strafferamme. Der foretoges ingen ændring af strafferammen i § 288, stk. 2, og der tilsigtedes med den nye affattelse af bestemmelsens stk. 2 heller

ikke nogen ændring af udmålingsniveauet i sager om røveri, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3337.

Om straffelovens § 288 anføres i de almindelige bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3319, bl.a. følgende:

”Justitsministeriet er enig med Straffelovrådet i, at der ikke er grundlag for at ændre de nuværende strafmaksima i straffelovens § 288. Røveri kan efter omstændighederne være af en sådan grovhed og farlighed, at et strafmaksimum i de alvorligste tilfælde på mindre end 10 år – uanset muligheden for efter omstændighederne at straffe i sammenstød med §§ 245 og 246 – vil være utilstrækkeligt med henblik på at kunne markere strafværdigheden af denne forbrydelse.

Justitsministeriet har overvejet, om Straffelovrådets forslag om en præcisering af betingelserne for at anvende den skærpede strafferamme i § 288, stk. 2, utilsigtet vil kunne medføre, at forhold, som i dag er omfattet af bestemmelsen, vil falde udenfor. Under hensyn til, at det fremgår af rådets lovudkast, at opregningen af skærpelestilfælde ikke er udtømmende, jf. ordene »navnlig på grund af...«, kan Justitsministeriet dog tilslutte sig udkastet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Den foreslåede formulering tilsigter således ikke at ændre kriterierne for, hvornår et forhold falder ind under sidestrafferammen i § 288, stk. 2.”

Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3337, fremgår vedrørende strafudmålingen efter § 288, stk. 2, desuden:

”Opregningen af skærpelestilfælde er ikke udtømmende. Afgørende for anvendelsen af den nye § 288, stk. 2, er en konkret helhedsbedømmelse. Den praksis, som knytter sig til den hidtidige straffelovs § 288, vil fortsat være vejledende. § 88, stk. 1, 2. pkt., forudsættes endvidere fortsat at kunne bringes i anvendelse på forhold, der henføres under § 288, stk. 2. Strafmaksimum kan således f.eks. forhøjes til 15 år i tilfælde, hvor der foreligger et ekstraordinært stort antal røverier, som hver især er af mindre grov beskaffenhed, eller hvor der er tale om røverier, som involverer meget store beløb.”

Ved lov nr. 760 af 29. juni 2011 foretoges en ændring af § 288, stk. 2, hvorved bestemmelsen fik sin nuværende ordlyd, idet der indsattes ”eller fordi gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem for at begå røveri”. Lovændringen medførte, at egentlige hjemmerøverier som udgangspunkt skal anses for at være røveri af en sådan grov beskaffenhed, at forholdet skal henføres under strafskærpesreglen i straffelovens § 288, stk. 2, med en strafferamme på fængsel indtil 10 år. Med ”egentlige hjemmerøverier” forstås ifølge bemærkningerne til ændringen, jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, L 209 som fremsat, side 6, røverier, hvor gerningsmanden og offeret ikke har haft forudgående personlige relationer, hvor motivet må antages at være en formodning om værdier i offerets hjem, og hvor gerningsmanden er trængt ind i det

private hjem, uanset at beboerne var hjemme. Ved lovændringen foretoges endvidere en væsentlig skærpelse af straffniveauet for egentlige hjemmerøverier, jf. nedenfor.

Lovændringen blev gennemført som led i udmøntningen af en politisk aftale om en styrket indsats mod kriminelle bander og organiseret indbrudskriminalitet samt en styrket indsats for at beskytte ofre mv.

Forud herfor havde Rigsadvokaten efter anmodning fra Justitsministeriet afgivet en redegørelse for straffniveauet i sager om røveri begået i private hjem. Rigsadvokaten konkluderede bl.a., at normalstraffen i sager om egentligt hjemmerøveri lå i niveauet fra 2 år og 6 måneders fængsel til 3 års fængsel. Af de almindelige bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, L 209 som fremsat, side 4, fremgår vedrørende Rigsadvokatens redegørelse følgende:

”3.1.2. Efter anmodning fra Justitsministeriet afgav Rigsadvokaten i oktober 2009 en redegørelse for straffniveauet i sager om røveri begået i private hjem. I redegørelsen angav Rigsadvokaten også sin opfattelse af, om der kunne være brug for yderligere initiativer med henblik på at sikre en skærpet strafferetlig vurdering på dette område.

Rigsadvokaten anførte, at den øgede opmærksomhed og den særlige indsats på området navnlig var rettet mod de egentlige hjemmerøverier – det vil sige røverier, hvor gerningsmanden og offeret ikke har haft forudgående personlige relationer, hvor motivet må antages at være en formodning om værdier i offerets hjem, og hvor gerningsmanden er trængt ind i det private hjem, uanset at beboerne var hjemme.

Rigsadvokaten anførte endvidere, at Højesteret i en dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2009, side 1410, mere generelt havde udtalt, at indtrængen i privat hjem for at begå røveri er en selvstændig skærpende omstændighed, som må tillægges betydning ved fastsættelse af straffen. Desuden anførte Rigsadvokaten, at det også i hovedparten af de øvrige sager om egentligt hjemmerøveri udtrykkeligt af retten blev anset som en skærpende omstændighed ved røveriet, at det var begået i privat hjem.

Den samlede gennemgang af de domme, der var omfattet af kategorien egentligt hjemmerøveri, viste efter Rigsadvokatens opfattelse, at straffen lå i niveauet 2 år og 6 måneder til 3 års fængsel, når der ikke forelå særlig skærpende eller formildende omstændigheder.

For så vidt angår sagerne om røveri i privat hjem med motiv af hævn eller inddrivelse af påstået gæld eller lignende og sagerne om indbrud, som udvikler sig til et røveri, anførte Rigsadvokaten, at domstolene også i disse sager generelt ved straffastsættelsen lagde vægt på, at røveriet er begået i privat hjem. På baggrund af

sagernes forskellighed fandt Rigsadvokaten det imidlertid vanskeligt at udtale sig mere præcist om straffeniveauet i disse sager.

Rigsadvokaten anførte, at den skærpede strafferetlige vurdering, som ligger i anklagemyndighedens påstand om, at det skal anses som en selvstændig skærpende omstændighed, at røveriet er begået i privat hjem, måtte anses for at have haft indflydelse på domstolenes fastsættelse af straffen i skærpende retning. Der kunne således siges at være sket en skærpelse af straffniveauet, navnlig i sagerne om de egentlige hjemmerøverier.

Rigsadvokaten fandt endvidere, at der ved højesteretsdommen var fastlagt et vist – strengt – straffniveau for egentlige hjemmerøverier, og at det var slået fast, at det skal anses for en selvstændig skærpende omstændighed, at et røveri begås i et privat hjem. På den baggrund fandt Rigsadvokaten ikke behov for yderligere initiativer til sikring af en skærpet strafferetlig vurdering på området. Rigsadvokaten fandt dog, at det ville være nyttigt at følge strafudmålingen i sager om de egentlige hjemmerøverier i endnu en periode for derved at sikre fortsat opmærksomhed på området.

Justitsministeriet anmodede i overensstemmelse hermed Rigsadvokaten om at udarbejde en fornyet udtalelse om straffene i sager om egentlige hjemmerøverier.

Rigsadvokaten iværksatte herefter en ny midlertidig underretnings- og forelæggelsesordning i sager om egentlige hjemmerøverier og udarbejdede på den baggrund en ny redegørelse, der omfatter by- og landsretsdomme, hvor dommen er afsagt i perioden fra den 1. juli 2009 til den 1. juli 2010.

Den samlede gennemgang af dommene viste efter Rigsadvokatens opfattelse, at normalstraffen for egentlige hjemmerøverier fortsat ligger i niveauet 2 år og 6 måneder til 3 års fængsel. Straffastsættelsen i den enkelte sag vil dog – ligesom i andre straffesager – altid ske efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder i både skærpende og formildende retning.”

Ved lovændringen tilsigtedes en fordobling af straffen i sager om egentligt hjemmerøveri sammenlignet med det hidtidige niveau. Herom fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, L 209 om fremsat, side 6, følgende:

”Det tilsigtes samtidig, at straffen i de pågældende sager forhøjes til det dobbelte i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene, således at straffen som udgangspunkt vil være 5 års fængsel.

Fastsættelsen af straffen i det enkelte tilfælde vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Sager om hjemmerøverier kan opdeles i tre kategorier:

- 1) Egentligt hjemmerøveri: Røveri, hvor gerningsmanden og forurettede ikke har forudgående personlige relationer, men hvor motivet må antages at være en formodning om værdier i forurettedes hjem, og hvor gerningsmanden er trængt ind i det private hjem, uanset at beboerne var hjemme, jf. forarbejderne til lov nr. 760 af 29. juni 2011 (lovforslag nr. L 209 af 25. maj 2011, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2)
- 2) Røveri i privat hjem med motiv af hævn eller inddrivelse af påstået gæld eller lignende: Røveri begået med baggrund i stridigheder eller uoverensstemmelser mellem forurettede og gerningsmanden eller personer med tilknytning til gerningsmanden, herunder hvad der kan betegnes som "hævnmotiv", og også hvor der er tale om et påstået skyldforhold mellem parterne, herunder narkogæld, jf. bilag 2 til lovforslag nr. L 209 af 25. maj 2011
- 3) Indbrud, som udvikler sig til et røveri: Røveri, der opstår i tilfælde, hvor en beboer kommer til stede under et igangværende indbrud i et privat hjem, jf. bilag 2 til lovforslag nr. L 209 af 25. maj 2011

Der henvises herved også til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om formueforbrydelser – de almindelige berigelsesforbrydelser, pkt. 4.2.

Afgrænsningen mellem de forskellige former for hjemmerøverier har bl.a. betydning for strafudmålingen, jf. lov nr. 760 af 29. juni 2011, hvor straffen for egentligt hjemmerøveri blev skærpet til som udgangspunkt 5 års fængsel.

Højesteret har udtalt i dom af 17. december 2012 (U 2013.821H), at kerneområdet i definitionen af et "egentligt hjemmerøveri" må antages at være planlagte overfald på tilfældige sagesløse personer i eget hjem for at fratage dem værdier.

3.2 Praksis

3.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, fængsel indtil 6 år.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 288, stk. 1, nr. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en

reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelser af straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser om bl.a. grov vold og vidnetrusler, da en del retspraksis vedrører røveri begået i kombination med andre lovovertrædelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2019.494V: T straffet med 4 måneders fængsel for forsøg på røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ved om morgenen på et torv at have forsøgt at tage en burgerbolle, hvilket blev forhindret af F. T forsøgte herefter igen at tage en burgerbolle og skubbede til F, ligesom han flere gange tog kvælertag på F. Røveriet mislykkedes, da F på ny forhindrede T i at tage en burgerbolle. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af den udøvede vold. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tre tidligere bødestrafte for bl.a. tyveri.

TfK 2016.554V: T straffet med 6 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved om aftenen på en parkeringsplads i forening med flere medgerningspersoner at have lokket F og F’s venner til parkeringspladsen, hvor de frarøvede F noget hash ved at tildele F adskillige knytnæveslag i hovedet og på kroppen. Ved udmåling af straffens længde på 6 måneder blev der navnlig lagt vægt på forholdets karakter og T’s rolle under røveriet. Under hensyn til, at T var 17 år på gerningstidspunktet, og at hun ikke tidligere var straffet og havde gode personlige forhold, fandtes det forsvareligt at gøre 2 måneder af straffen ubetinget, mens de resterende 4 måneder blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.1542/3V: T straffet med 6 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i forening med en medtiltalt, T1, at have begået gaderøveri og i den forbindelse frataget et ur fra F, idet en af de tiltalte udtalte: ”Du kan vælge mellem at give uret eller en brækket næse” eller lignende,

hvorefter T løb frem mod F og tog fat i ham eller skubbede ham, så han væltede. T truede herefter F med en knyttet næve til at udlevere sit ur. T var tidligere straffet, men ikke af betydning for sagen. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på, at der var tale om røveri begået af to personer i forening, og på den voldsomhed, hvorved F var blevet væltet omkuld, idet T havde taget et langt tilløb, før han væltede F omkuld. På den anden side blev der lagt vægt på, at T ikke tidligere var straffet for tilsvarende kriminalitet.

U 2022.1342Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i forening med en medgerningsperson at have frataget F en halskæde. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på karakteren af røveriet, herunder at det var begået i forening med en medgerningsperson, og den begrænsede personskaade.

TfK 2016.894V: T straffet med 7 måneders fængsel, heraf 5 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved at have frarøvet F en iPhone til en værdi af 3.689 kr. T havde fået lov at låne telefonen, men da forurettede ville have den tilbage, slog T hende med flad hånd, så hun væltede bagover og faldt. T var herudover skyldig i vold efter straffelovens § 244 ved en anden dag på et parkeringsareal at have tildelt en anden person tre slag med flad hånd i ansigtet. Endvidere var T skyldig i at have ført bil uden at have erhvervet kørekort samt i overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1, ved under afhøring hos politiet at have oplyst at være en anden. T var tidligere straffet for bl.a. tyveri og brugstyveri. Navnlig under hensyn til en udtalelse fra Kriminalforsorgen om, at T havde gode og velordnede personlige og sociale forhold, og at han havde beskæftigelse samt et aktivt fritidsliv, fandt landsretten det uanset karakteren af røveriet undtagelsesvist forsvarligt at gøre 2 måneder af straffen ubetinget, mens de resterende 5 måneder blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2018.474V: T straffet med 7 måneders fængsel, heraf 5 måneder betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste, for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om natten i forening og efter forudgående aftale eller fælles forståelse med tre medgerningspersoner at have begået røveri mod F ved at frarøve ham en mobiltelefon, et ur og en kortholder indeholdende kort og kontanter. Det blev lagt til grund, at en person forinden havde aftalt et møde med F. Da F dukkede op, væltede gerningspersonerne, der alle var maskerede, F omkuld og tildelte ham adskillige slag, spark og/eller tramp i hovedet og på kroppen samt fratog ham de pågældende ting. Efter forholdets karakter, og da T ikke tidligere var straffet, skulle 2 måneder af straffen afsones, mens de resterende 5 måneder blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste og vilkår om behandling mod misbrug af euforiserende stoffer, såfremt Kriminalforsorgen fandt det fornødent.

TfK 2019.549/2Ø: T4 straffet med 7 måneders fængsel for forsøg på røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ved i forening med tre andre ved trussel om vold at have afkrævet 4.500 kr. af en forurettet, F4, der imidlertid ikke selv havde beløbet. F4's ven, X1, tilbød at låne ham beløbet, hvorefter X1 overførte pengene til F4's ven, X2, der hævede penge i en hæveautomat og gav dem til de tiltalte. Landsretten fandt de tiltalte skyldige i forsøg på røveri, idet politiet efterfølgende kom til stede. T var tidligere straffet i 2017 med fængsel for bl.a. vold. Ved straffastsættelsen blev der for T4's vedkommende lagt vægt på forholdets karakter, og at røveriet var begået kort tid efter, at han ved dommen i 2017 var straffet for vold. De øvrige tiltalte, T1-T3, blev ud over røveriforsøget også dømt for anden kriminalitet og idømt andre straffe end T4.

TfK 2020.467Ø: T1 og T2 straffet med 8 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste, for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, vold efter straffelovens § 244 og trusler efter straffelovens § 266, samt for T2's vedkommende tillige overtrædelse af knivloven. T1 og T2 var for det første skyldige i røveri ved i forening, iført maskering og ved anvendelse af kniv at have begået røveri mod F1 om natten i et S-tog, hvor de fratog ham 100 euro. To dage forinden havde T1 og T2 gjort sig skyldige i vold og trusler ved at have sparket en anden forurettet, F2, en gang på knæet og truet med en kniv. T1 og T2 var begge 17 år på gerningstidspunktet. De var tidligere straffet for mindre forhold. Byretten fastsatte straffen for begge tiltalte til 6 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste. Under henvisning til at røveriet var foregået under fremvisning af en kniv, forhøjede landsretten straffene til 8 måneders fængsel, hvoraf 2 måneder skulle afsones, mens de resterende 6 måneder blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2014.206V: T straffet med 8 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved at have begået røveri mod en dagligvareforretning, hvor T truede en kasseekspedient med en kniv og tvang hende til at tage pengekasen op og stille på rullebåndet ved kassen. Herfra T tog ca. 13.000 kr. i kontanter. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af forholdet. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2015.922Ø: T1 og T2 straffet med 9 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget, for forsøg på røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have forsøgt at begå røveri mod en købmandsbutik ved anvendelse af en peberspray. T1 var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, ved som varetægtsfængslet at være flygtet fra en ungdomsinstitution, og T2 var yderligere skyldig i overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved at have været i besiddelse af en peberspray. T1 var 15 år på gerningstidspunktet, og T2 var 16 år på gerningstidspunktet. Henset til de tiltaltes alder blev den betingede del af straffen gjort betinget med vilkår om foranstaltninger efter lov om social service § 52.

TfK 2019.1012V: T straffet med 9 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i en forretning i forening med flere medgerningspersoner og ved anvendelse af en pistolattrap og en kniv at have frarøvet en ekspedient 10.244 kr. og 26 pakker cigaretter til en værdi af 11.270 kr. T var tidligere straffet, bl.a. i 2017 med dagbøder for brugstyveri. Ved udmålingen af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om røveri, der var begået af flere i forening efter forudgående planlægning og under anvendelse af maskering og våben. Der blev endvidere lagt vægt på, at T var med inde i forretningen, og at det var ham, der havde var i besiddelse af den medbragte kniv. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2020.508V: T1 og T2 straffet med 9 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i forening og efter forudgående aftale eller fælles forståelse at have udsat F1 og F2 for røveri på gaden, idet T2 slog F1 i brystet, så han væltede bagover, hvorefter T2 truede ham med tæsk og slog ham i hovedet med flad hånd. T1 truede herudover F2 med en glasflaske mod F2's tinding og slog ham i hovedet med knyttet hånd. De tiltalte frarøvede F1 ca. 13 kr. og F2 ca. 50 kr. T1 var tidligere straffet i 2018 for røveriforsøg og vold, og T2 var tidligere straffet i 2017 for bl.a. røveriforsøg. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på, at de tiltalte havde handlet i forening, og at røveriet var begået mod to personer. Der blev endvidere lagt vægt på, at T1 og T2 var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. Der var uanset deres unge alder ikke grundlag for at gøre dele af straffen betinget.

TfK 2014.1219V: T straffet med 10 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved om aftenen på gaden at have frarøvet F en mobiltelefon. T tildelte F nogle knytnæveslag i ansigtet og tog F's telefon fra F's jakkelomme. T slog på ny F i ansigtet, så F røg ned på knæ, og mens F lå på jorden, sparkede T ham i ansigtet. T var tidligere straffet flere gange, bl.a. for tyveri, vold og trusler. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på voldens karakter, og at T var tidligere straffet adskillige gange for berigelseskriminalitet og vold, senest i 2013 blot ca. 14 dage før røveriet. Der blev endvidere lagt vægt på, at forholdet var begået i prøvetiden for en prøveløsladelse fra afsoning af en tidligere dom for ligeartet kriminalitet.

TfK 2017.928/2V: T straffet med 1 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved som følge af en uoverensstemmelse med F at have indfundet sig i F's lejlighed i påvirket tilstand sammen med T2, der ligeledes var påvirket. Her tog T halsgreb på F, tildelte ham flere slag i hovedet og på kroppen med knyttet hånd og frarøvede ham 200 kr. og en pakke cigaretter, ligesom T rev en halskæde af F's hals. T var tidligere straffet flere gange for ligeartet kriminalitet, herunder vold, grov vold og røveri. Det aktuelle forhold var begået ganske kort tid efter, at T ved dom i 2016 var straffet for bl.a. vold. Under hensyn hertil og til, at forholdet var begået

under indtrængning i F's hjem af flere i forening og under anvendelse af maskering, fastsatte landsretten straffen som sket.

TfK 2019.864V: T2 straffet med 1 års fængsel, og T1 straffet med 9 måneders fængsel, for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i forening at have begået røveri mod F, idet T1 og T2 trængte ind i F's lejlighed og udsatte ham for vold ved slag på kroppen og tramp i hovedet, mens F lå værgeløs på gulvet. De frarøvede ham i den forbindelse ca. 40 gram hash. T1 og T2 var herudover hver især skyldig i nogle mindre forhold, bl.a. overtrædelse af bekendtgørelse om euforiserende stoffer samt hærværk. T1 var tidligere straffet i 2017 med dagbøder for tyveri, og T2 var tidligere straffet flere gange i perioden 2012-2017 for personfarlig kriminalitet, bl.a. vold og grov vold, herunder i gentagelsestilfælde, trusler, vidnetrusler og overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på sagens karakter, herunder at det var T2, der sparkede F. Det var i den forbindelse en skærpende omstændighed, at T2 var tidligere straffet af betydning for sagen.

TfK 2019.1263V: T straffet med 1 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved ud for en bank at have frarøvet F1 og F2 i alt 1.000 kr. samt en pung ved anvendelse af kniv. T var desuden skyldig i vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved i forbindelse med røveriet at have truet F1 med ordene: "Vi har din adresse, hvis du overvejer at ringe til politiet". T var tidligere straffet flere gange for personfarlig kriminalitet, bl.a. i 2013 og 2014 for vold og i 2017 for røveri. Straffen blev fastsat efter en samlet vurdering af sagens karakter og grovhed (dissens for 1 år og 2 måneders fængsel).

TfK 2021.430Ø: T straffet med 1 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved at have begået røveri i et supermarked, hvor T med en attrappistol truede tre medarbejdere til at udlevere ca. 43.000 kr. fra kasseapparatet og et pengeskab. T var tidligere straffet i 2020 med 4 måneders fængsel for røveri. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter, herunder at røveriet var planlagt, og at T havde medbragt en attrappistol, ligesom der blev lagt vægt på T's hurtige recidiv, idet T tidligere var straffet for røveri. Der var på denne baggrund ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.1263V: T1 straffet med 1 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og vidnetrusler efter straffelovens § 123, stk. 1, ved i forening med en medtiltalt, T2, at have truet F med en kniv til at overføre et beløb via MobilePay samt fremsat vidnetrusler i denne forbindelse. T1 var tidligere straffet i 2020 med 5 måneders fængsel for vold og grov vold, til dels forsøg herpå. Byretten fastsatte straffen for T1 og T2 til 1 års fængsel. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på de tiltaltes forstraffe for personfarlig kriminalitet, på deres relativt hurtige recidiv og sagens karakter, herunder at røveriforholdet var begået i forening og under trussel

med kniv. Landsretten stadfæstede byrettens dom vedrørende T1, da det alene var ham, der havde anket.

TfK 2015.959/2V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i 2 tilfælde at have begået røveri mod dagligvareforretninger. T havde i det ene tilfælde indfundet sig en aften i en lokalbrugs, hvor han iført maskering og ved trussel med en paintballpistol tvang ekspedienten til at udlevere ca. 10.000 kr. T var endvidere skyldig i røveri ved ca. en måned senere at have indfundet sig i en købmandsforretning, hvor han iført maskering og ved trussel med en kniv tvang ekspedienten til at udlevere ca. 3.600 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T var skyldig i to planlagte grove røverier mod personale i dagligvarebutikker, at han havde været maskeret, og at han havde truet med henholdsvis en paintballpistol og en kniv. Der blev endvidere lagt vægt på, at han ved røverierne havde tilegnet sig ikke ubetydelige beløb. Der var ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2023.86Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og vidnetrusler efter straffelovens § 123 ved i forening med en medgerningsperson og ved anvendelse af kniv at have frarøvet F1 sin knallert, ligesom T i samme forbindelse fremsatte verbale vidnetrusler mod F1 og dennes kammerater, F2 og F3. T var tidligere straffet flere gange for personfarlig kriminalitet, herunder to gange for røveri, samt vidnetrusler, vold, grov vold og overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Det aktuelle forhold var begået mindre end 2 måneder efter, at T var løsladt fra afsoning af en tidligere dom. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes grovhed, og at T tidligere var straffet for røveri og den øvrige kriminalitet som nævnt ovenfor, ligesom der blev lagt vægt på, at forholdet var begået kun 59 dage efter løsladelsen. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til T's seneste dom på 3 måneders fængsel.

U 2013.821H: T1 og T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved sammen at være trængt ind hos F, hvor de ved anvendelse af vold i form af et halsgreb samt ved trussel om vold, herunder med en lægtehammer, frarøvede F nogle personlige genstande og 1.200 kr. i kontanter. T1 og T2 forklarede under sagen, at F kendte en medgerningsperson, T3, hvis sag blev behandlet særskilt, som havde anstiftet røveriet mod F. T3 deltog dog ikke selv i udførelsen af røveriet. T2 var tidligere straffet i 2009 for bl.a. hæleri og tyveri. Byretten og landsretten fandt de tiltalte skyldige i hjemmerøveri og fastsatte straffen efter straffelovens § 288, stk. 2, til fængsel i 5 år. Højesteret fandt på baggrund af forarbejderne til straffelovens § 288, stk. 2, at det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne lægges til grund, at det havde været hensigten med strafskærpselsesreglen i § 288, stk. 2, at et røveri som det foreliggende skulle anses som et "egentligt hjemmerøveri" omfattet af bestemmelsen. Da røveriet heller ikke i øvrigt kunne anses for at være af særligt grov beskaffenhed, fandt Højesteret, at

straffen for begge de tiltalte skulle fastsættes efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, til fængsel i 1 år og 6 måneder. Højesteret ændrede herved landsrettens dom.

TfK 2014.993Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i forening med andre at have begået røveri mod to supermarkeder med få dages melleum. Ved anvendelse af en attrappistol fik T udleveret kassebeholdningerne på 8.891,91 kr. og ca. 3.600 kr. T var 15 år på gerningstidspunkterne. Under hensyn til T's unge alder og den omstændighed, at T ikke tidligere var straffet, blev 1 år af straffen gjort betinget bl.a. med vilkår om, at T skulle undergive sig foranstaltninger i medfør af § 52 i lov om social service.

TfK 2015.258V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved at have begået bankrøveri, hvor T iført maskering og under trussel med kniv tvang en bankansat til at udlevere ca. 25.000 kr. T var herudover skyldig i brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1, af en cykel og overtrædelse af våbenloven ved at have været i besiddelse af en køkkenkniv. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T, der på gerningstidspunktet var 20 år, havde begået røveri i en bank under anvendelse af maskering og kniv.

TfK 2015.454Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i 2 tilfælde at have bedøvet og frataget de forurettede penge og betalingskort, som T efterfølgende benyttede til et større antal transaktioner i forening med en medgerningsperson. T fik herved udbetalt ca. 36.500 kr., mens nogle transaktioner på ca. 15.000 kr. blev afvist. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes karakter, herunder at de forurettede blev bedøvet og efterladt bevidstløse, og at forholdene var nøje planlagte. I formildende retning blev der lagt vægt på den forløbne tid, siden forholdene blev begået, og som beroede på såvel T's som myndighedernes forhold.

TfK 2021.385Ø: T1 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i forening med en anden, hvis sag var afgjort, at have lokket F ud i en skov under påskud af, at F skulle mødes med en 14-årig pige. I skoven truede T1 ved anvendelse af en kniv og i forening med T2 F til at overføre 50.000 kr. til T2's konto. T1 var endvidere skyldig i vidnetrusler efter straffelovens § 123 og overtrædelse af knivloven begået ved samme episode. T1 var tidligere straffet for både berigelseskriminalitet, vold og trusler. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren og grovheden af forholdet, herunder at T og den anden person havde lokket F ud i en skov om natten, hvor de iført maskering og under anvendelse af kniv og trussel om vold frarøvede F et stort beløb, ligesom der blev lagt vægt på T1's tidligere straf for vold og trusler. Af samme grund var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.46Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og husfredskrænkelser efter straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, ved i forening med en medtiltalt, T1, og to ukendte medgerningspersoner, der alle var maskerede, at være trængt ind hos F, som de mente havde stjålet en taske fra T1. Mens T2 bevogtede F med et baseballbat, frarøvede medgerningspersonerne et tv, en jakke og andre genstande fra F. Byretten fastsatte straffen for T1 og T2 til 1 år og 6 måneders fængsel. Landsretten stadfæstede byrettens dom vedrørende T2, da det kun var ham, der havde anket.

U 2019.2069H: T straffet med 2 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, samt overtrædelse af våbenloven, lov om euforiserende stoffer og færdselsloven. For så vidt angår røveriet var T skyldig i røveri ved i forening med en medgerningsperson at have taget en taske fra en ældre kvinde under den trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold, som lå i situationen. Forholdet var begået i kvindens hjem, hvortil de havde skaffet sig adgang ved at foregive at være håndværkere (tricktyveri). T var endvidere skyldig i bl.a. flere tilfælde af tyveri og forsøg herpå. T var tidligere straffet ved et stort antal domme (26 domme) med i alt ca. 3 år og 3 måneders fængsel for en række forhold af navnlig tyveri og overtrædelse af våbenloven og færdselsloven begået over en årrække. For Højesteret angik sagen navnlig straffastsættelsen og spørgsmålet om udvisning. Landsretten havde fastsat straffen til 2 års fængsel, og Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre herpå. En tillægsbøde på 10.000 kr., som landsretten også havde idømt T, bortfaldt, da Højesteret fandt, at der forelå sådanne særlige grunde, at der ikke skulle fastsættes en tillægsbøde for overtrædelserne af færdselsloven, jf. færdselslovens § 118 a, stk. 4.

TfK 2019.728/2V: T straffet med 2 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved at være trængt ind i en feriehytte, hvor et ægtepar opholdt sig. I feriehytten fik T under trussel med en kniv ægteparret til at udlevere nøglen til deres Jaguar, som T kørte væk fra stedet i. Han blev senere standset med spiritus i blodet. T havde i den forbindelse gjort sig skyldig i spirituskørsel, kørsel i frakendelsestiden og overtrædelse af knivloven. T var tidligere straffet flere gange, bl.a. for personfarlig kriminalitet og berigelseskriminalitet i form af vold, brandstiftelse, overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, fareforvoldelse, tyveri og brugstyveri af motorkøretøj. Røveriet i feriehytten blev alene henført under straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og ikke som hjemmerøveri efter § 288, stk. 2, idet et flertal i landsretten fandt, at indtrængning i en lejet feriebolig ikke kunne sidestilles med at trænge ind i et privat hjem. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at røveriet var begået ved indtrængen i en bolig, hvor T måtte have været klar over, at der opholdt sig en eller flere personer. Endvidere blev der lagt vægt på selve røveriets grovhed, at det fandt sted efter forudgående planlægning og i den hensigt at stjæle betydelige værdier, samt på T's tidligere vandel, hvorefter han flere gange var straffet for bl.a. vold og berigelseskriminalitet. Endelig blev der lagt vægt på, at røveriet var begået under trussel med en kniv, og at T også tidligere var straffet for spirituskørsel, samt at det aktuelle

spirituskørselsforhold var begået i frakendelsestiden. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom på 30 dages fængsel for kørsel i frakendelsestiden.

TfK 2020.1010Ø: T1 straffet med 2 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, husfredskrænkelser efter straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, hærværk efter § 291, stk. 1, og overtrædelse af våbenloven ved i forening med T2 og en tredje person, X, at være trængt maskerede ind i F's private hjem, hvor de slog og sparkede F og truede F med en gaspistol og afkrævede ham 100.000 kr. Da F ikke havde pengene, tog de hans pung og andre af F's genstande, herunder nøglen til hans bil, som de forsøgte at få F til at omregistrere til en af de tiltalte. T1 og T2 var desuden skyldige i fremsættelse af vidnetrusler mod F efter straffelovens § 123. Episoden havde angiveligt baggrund i et økonomisk mellemværende mellem F og T2's kæreste. Byretten fastsatte straffen for T1 til 2 års fængsel og for T2, som var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, og som var hovedmanden bag forholdet, til fængsel i 2 år og 3 måneder. Landsretten stadfæstede byrettens dom for så vidt angår T1, som var den eneste, der ankede.

TfK 2021.840V: T straffet med 2 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med flere personer efter forudgående aftale og planlægning at have overfaldet F ud for hans bopæl og slået ham mange gange med slagvåben i ansigtet, i hovedet, på armene og på kroppen, bl.a. mens han lå ned på jorden. De tiltalte fratog ham samtidig mindst 69.000 kr. i kontanter. Ved overfaldet pådrog F sig bl.a. brud på pandebenet, flere brud på begge sider af overkæben, brud i begge øjenhuler både indad mod næsen og i væggen mod begge tindinger, brud af begge kæbehuler, brud af begge kindben, brud gennem ganen, brud af næsen, brud af halsrygsojlen, forskudt brud på venstre albueben, lungekvæstelse i begge lunger og tandskade. Ved udmålingen af straffen lagde landsretten vægt på, at forholdet var begået uden for F's hjem, på F's skader samt karakteren og omfanget af volden.

TfK 2022.225Ø: T straffet med 2 års fængsel for forsøg på røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med andre at have forsøgt at begå røveri mod fire personer på et bordel, hvor mindst ni gerningspersoner var maskerede og anvendte knive og slagvåben. T var herudover skyldig i overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved i forbindelse med røveriforsøget at have besiddet en totenschlæger. T var tidligere straffet i 2019 med en bøde for tyveri. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på karakteren og grovheden af røveriforsøget, herunder at det var begået efter indtrængen på en privat adresse. Der blev i skærpende retning endvidere lagt vægt på, at forholdet var begået i forening, og at der under røveriet blev truet med kniv samt udøvet grov vold, herunder slag med totenschlægere, ligesom der blev lagt vægt på den strafskærpelse, der skete ved lov nr. 358 af

29. april 2018, hvor straffen for grov vold blev skærpet. Af samme grund var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2014.1201V: T1 straffet med 2 år og 3 måneders fængsel, og T2 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved at være trængt ind i F's private hjem og bl.a. frarøvet F en bærbar computer. T1 og T2 havde i den forbindelse skubbet F hårdt i brystet og holdt ham fast, mens de gennemrodede hans lommer og placerede ham i en sofa, hvor de havde skubbet ham hårdt tilbage i sofaen, da han på et tidspunkt forsøgte at rejse sig. For landsretten var spørgsmålet bl.a., om der forelå et egentligt hjemmerøveri efter straffelovens § 288, stk. 2. Landsretten fandt, at det ikke kunne afvises, at der havde været sådanne personlige relationer mellem F og T2, at røveriet ikke kunne anses som et egentligt hjemmerøveri. Der var heller ikke i øvrigt forhold, som medførte, at røveriet måtte anses for at være af særligt grov beskaffenhed. Herefter blev de tiltalte frifundet for overtrædelse af § 288, stk. 2, og forholdet blev i stedet henført under § 288, stk. 1, nr. 1. Det blev lagt til grund, at T2 havde haft en mere passiv rolle end T1. Ud over røveriet var T2 også skyldig i flere forhold vedrørende spirituskørsel og kørsel uden at have erhvervet kørekort. T1 var tidligere straffet, herunder for vold og røveri eller forsøg herpå. T2 var ligeledes tidligere straffet for vold og røveri samt for spirituskørsel. Ved fastsættelsen af straffen for røveriet lagde landsretten vægt på, at røveri under indtrængen i et privat hjem i sig selv var en skærpende omstændighed. I skærpende retning lagde landsretten desuden vægt på, at røveriet var begået af flere i forening, og at de tiltalte var tidligere straffet flere gange for personfarlig kriminalitet. T1 var straffet for røveri eller forsøg herpå, senest 2 måneder før røveriet. I formildende retning lagde landsretten vægt på, at den udøvede vold havde været meget begrænset og ikke havde medført skader, og for T2's vedkommende på hans mere passive rolle under røveriet.

TfK 2018.465V: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at være trængt ind på F's bopæl, hvor T med kniv eller et andet skarpt våben påførte F læsioner i ansigtet, på øret og på venstre hånd samt ved stump vold eller skub påførte F hudafskrabninger og blodunderløbne mærker på arme og ben, mens T med henblik på at fratvinge F værdier udtalte "giv mig pengene" eller lignende, ligesom han søgte efter værdier i lejligheden, hvorefter han forlod stedet med en pakke cigaretter. Landsretten fandt, at røveriet var fuldbyrdet, da T havde forladt stedet med cigaretterne. Landsretten fandt, at det ikke kunne afvises, at der var en sådan personlig relation mellem T og F, at røveriet ikke kunne anses for et egentligt hjemmerøveri. Herefter, og da røveriet heller ikke i øvrigt kunne anses for at være af særligt grov beskaffenhed, var der ikke grundlag for at henføre forholdet under straffelovens § 288, stk. 2. Ud over røveriet var T endvidere skyldig i trusler efter straffelovens § 266, tyveri efter § 276, overtrædelse af § 119, stk. 1, fornærmelig tiltale efter § 121 samt overtrædelse af knivloven. T var siden 2007 tidligere straffet i alt 20 gange, herunder 4 gange for røveri, hvoraf 3 af

røverierne var hjemmerøverier, bl.a. mod en ældre og gangbesværet person. Efter karakteren og grovheden af røveriet sammenholdt med de øvrige forhold, som T var skyldig i, og henset til T's forstraffe, stemte et flertal i landsretten for at fastsætte straffen til 2 år og 6 måneders fængsel (dissens for 2 år og 9 måneder). Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom, hvor T var straffet med dagbøder for tyveri.

TfK 2019.876Ø: T straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, ved i forening med flere medgerningspersoner i 10 tilfælde at have begået gaderøverier og i 4 af disse tilfælde frihedsberøvet de forurettede ved at bevogte dem i 20 minutter til en time, efter de havde været udsat for røveri. Gaderøverierne var begået om aftenen/natten. T var 17 år på gerningstidspunkterne. Uanset T's unge alder var der efter forholdenes karakter og antal ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2015.783Ø: T1 straffet med 3 års fængsel, og T2 straffet med 2 års fængsel, for navnlig røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, idet T1 bl.a. var skyldig i 10 gaderøverier, og T2 bl.a. var skyldig i 7 gaderøverier samt et butiksrøveri med en attrappistol, der til dels var begået af de tiltalte i forening med andre. Røverierne var begået, da de tiltalte var 15-17 år. T1 og T2 var endvidere skyldig i en række andre lovovertrædelser. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på, at de tiltalte, der ikke var fyldt 18 år på gerningstidspunkterne, havde begået gaderøverier i forening med andre personer mod unge mennesker og for T2's vedkommende, at han også havde begået et butiksrøveri ved anvendelse af en attrappistol. Der var efter forholdenes karakter og antal ikke grundlag for at gøre nogen del af straffene betinget.

TfK 2017.301Ø: T2 straffet med 3 års fængsel, og T1 straffet med 2 års fængsel, for navnlig røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21. T2 var skyldig i 4 røverier og 2 forsøg herpå, og T1 var skyldig i 2 røverier og 1 røveriforsøg, alle begået mod en række dagligvareforretninger. Det blev lagt til grund, at røverierne var begået ved anvendelse af en attrappistol og et koben, at der ikke blev udøvet vold mod de ansatte, og at røverierne var kortvarige og udbyttet beskedent. T2 var tidligere straffet for tyveri, herunder forsøg, og vold. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at de tiltalte medbragte våben, i flere tilfælde en pistollignende genstand, som blev anvendt til at true butikspersonalet. Der blev endvidere lagt vægt på, at de tiltalte var maskerede, og at flere af røverierne var begået i forening med hinanden eller andre. Endelig blev der lagt vægt på, at flere af røverierne, der blev begået mod butikker omkring disses lukketid, tog sigte på værdier af en vis størrelse, herunder i forbindelse med, at de forurettede i flere af forholdene blev truet til at åbne butikkens pengeskab.

TfK 2021.49Ø: T straffet med 3 år og 11 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have begået 13 gaderøverier og forsøg herpå.

Gaderøverierne var oftest sket om natten mod drenge og unge mænd ved anvendelse af kniv. T var herudover skyldig i en række mindre forhold, herunder vidnetrusler efter straffelovens § 123 og anden berigelseskriminalitet, bl.a. databedrageri efter § 279 a og hæleri efter § 290, stk. 1. T var tidligere straffet flere gange, navnlig for berigelseskriminalitet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på kriminalitetens art og store omfang. Det blev i den forbindelse tillagt vægt i skærpende retning, at nogle af forholdene var begået af flere i forening, ligesom røverierne var begået mod meget unge ofre, hvor de fleste havde forklaret, at de ikke så det som en mulighed at stikke af fra T eller råbe om hjælp, da de var bange for konsekvenserne for sig selv og/eller deres venner, hvis de prøvede på noget. Sagen var rejst som en domsmandssag, og T kunne derfor ikke idømmes 4 års fængsel eller derover, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 1.

TfK 2016.1171/2V: T straffet med 5 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i 9 tilfælde over en periode på ca. 2 måneder at have begået røveri mod dagligvareforretninger, hvor han truede ekspedienterne med en hardballpistol eller en attrappipistol og fik udleveret beløb på mellem 700 kr. og 18.050 kr. T var tidligere straffet i 2009 for bedrageri og dokumentfalsk, ligesom han var tidligere straffet i 2010 for røveri. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på antallet af røverier, at de var begået under anvendelse af en hardballpistol, der for ekspedienterne havde fremstået som et rigtigt våben, at 8 af røverierne ifølge T's egen forklaring havde været planlagte, og at et af røverierne ikke havde været planlagt, men at T under dette røveri havde måttet true en ansat med pistolen, da den pågældende havde prøvet at fastholde T. Der blev endvidere lagt vægt på, at forholdene var begået over en forholdsvis kort periode, og at T tidligere var straffet for røveri.

3.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, fængsel indtil 6 år.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 288, stk. 1, nr. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. "rene" tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser om bl.a. grov vold, da en del retspraksis vedrører røveri begået i kombination med andre lovovertrædelser.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2018.59/2V: T straffet med 3 måneders fængsel for medvirken til røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, jf. § 23, ved i forening med to medgerningspersoner at have stjålet varer i en dagligvareforretning for ca. 45,50 kr. og ved trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold at have bragt varerne i sikkerhed, da de to medgerningspersoner sagde til ekspedienten: ”Skal du have nogle tæsk” eller lignende, idet ekspedienten bad om betaling for varerne. Under hensyn til den nære tids- og stedsmæssige sammenhæng mellem de fremsatte trusler for at undgå betaling og tyveriet af varerne blev handlingen henført under straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2. Da T under episoden fulgtes med den ene medgerningsperson, og da T med sin adfærd bakkede medgerningspersonen op, da denne truede ekspedienten, havde T medvirket til røveriet, jf. straffelovens § 23. T var tidligere straffet flere gange for ligeartet kriminalitet, senest i 2015 med fængsel for bl.a. brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a. Ved straffastsættelsen blev der i skærpende retning lagt vægt på, at røveriet var udført af flere gerningsmænd i forening. I formildende retning blev der lagt vægt på T’s rolle under røveriet og på, at varerne alene havde en værdi af 45,50 kr. Kriminalforsorgen havde udtalt, at T ikke var egnet til at modtage en betinget dom, da der ikke kunne peges på recidivforebyggende vilkår. Under hensyn til T’s forstraffe og udtalelsen fra Kriminalforsorgen var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget (dissens for 60 dages fængsel).

TfK 2020.675Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for forsøg på røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, jf. § 21, ved i en dagligvareforretning bl.a. at have skubbet til en butiksansat for at bringe vodkaflasker, han havde stjålet i butikken, i sikkerhed. Byretten fastsatte straffen til 3 måneders fængsel og lagde vægt på kriminalitetens alvor, men også dens begrænsede omfang. Landsretten fandt, at straffen var passende udmålt.

TfK 2015.1255Ø: T straffet med 4 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, ved i et supermarked at have stjålet varer for 74,50 kr. og i den forbindelse bragt varerne i sikkerhed ved vold eller trussel om vold, idet hun, da en butiksansat ville tilbageholde hende med varerne, slog den pågældende flere gange i ansigtet med knyttet hånd og bed ham i armen. Byretten lagde ved straffastsættelsen vægt på

forholdets karakter, herunder værdien af varerne, og at der ikke var tale om et planlagt røveri. Landsretten fandt straffen passende udmålt.

TfK 2019.1367/2V: T straffet med 4 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, ved i en dagligvareforretning at have tildelt en butiksassistent et knytnæveslag i ansigtet og bidt ham i armen for at bringe varer til en værdi af 195 kr. i sikkerhed, som hun forinden havde stjålet. T var herudover skyldig i tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 287, stk. 1, ved i en anden butik at have stjålet parfumer for 2.211 kr. T var tidligere straffet i 2013 og 2016 med bøder for butikstyveri, ligesom hun var tidligere straffet i 2017 med 30 dages betinget fængsel for forsøg på butikstyveri og med en bøde for butikstyveri. Ved udmålingen af straffen på 4 måneder lagde landsretten lagt vægt på karakteren af navnlig røveriet sammenholdt med T's forstraffe. Efter oplysningerne om T's gode personlige forhold og positive udvikling, siden forholdene var begået, fandtes det undtagelsesvist forvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.986V: T straffet med 5 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, ved i en dagligvareforretning at have stjålet varer, hvorefter han, da personalet fra butikken forsøgte at tilbageholde ham, trak en kødøkse op af lommen, som han truede personalet med, for at bringe varerne i sikkerhed. T var herudover skyldig i overtrædelse af våbenloven ved at have medbragt kødøkse. Byretten gjorde straffen betinget, hvilket landsretten omgjorde. Landsretten fandt navnlig under hensyn til karakteren af røveriet, herunder at det skete under trussel med en medbragt kødøkse, at der ikke var grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2022.395V: T straffet med 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, jf. § 247, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved uden for en forretning at have forsøgt at bringe stjalne genstande i sikkerhed ved anvendelse af vold, idet T inde i forretningen stjal tre parfumer til en samlet udsalgspris på 1.170 kr., hvorefter T forlod forretningen, men blev tilbageholdt af personale uden for indgangen. I denne forbindelse satte T sig voldsomt til modværge og slog og sparkede ud efter to ansatte, hvoraf den ene blev ramt i ansigtet af et slag. T var herudover skyldig i bl.a. to butikstyverier. T var tidligere straffet flere gange, herunder for vold, grov vold, røveri og tyveri. Efter karakteren af røveriet sammenholdt med T's forstraffe blev straffen fastsat som sket, og der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, hverken helt eller delvist.

TfK 2017.551Ø: T1 straffet med en fællesstraf på 1 år og 6 måneders fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, forsøg på røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, jf. § 21, og overtrædelse af våbenbekendtgørelsen. T1 var i forhold 1 skyldig i forsøg på røveri ved at have henvendt sig til F, der havde Rolex-ure til salg,

på dennes adresse medbringende en peberspray og en nødhammer under påskud af, at T1 ville købe uret af F. F fattede dog mistanke og oplyste, at der befandt sig et barn i lejligheden, og at hans kone snart kom hjem. Dette bevirkede, at T1 opgav sit forehavende. I forhold 2 var T1 skyldig i forsøg på røveri ved senere samme aften, igen medbringende en peberspray og en nødhammer, at have henvendt sig til F på ny og forsøgt at få F med ned på gaden, hvilket F dog afviste. I forhold 3 var T1 skyldig i at have henvendt sig til en anden forurettet, F2, på dennes adresse medbringende en peberspray og en nødhammer. Da F2 viste T1 uret, sprayede T1 peberspray i hovedet på F2 og slog ham med nødhammeren i hovedet og på kroppen, hvorefter T1 løb væk med uret. Herudover var T1 i forhold 4 skyldig i overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved at have været i besiddelse af pebersprayer og nødhammeren. I forhold 3 var spørgsmålet for landsretten navnlig, om T1 var trængt ind i lejligheden hos F2, således at der forelå et egentlig hjemmerøveri efter straffelovens § 288, stk. 2. Et flertal i landsretten fandt, at der ikke var tale om et egentligt hjemmerøveri og lagde herved vægt på, at F2 havde åbnet døren til lejligheden, så T1 kunne gå ind. Forhold 3 blev derfor alene henført under straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2. T1 var tidligere straffet for bl.a. tyveri, ligesom T1 var straffet med 40 dages betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Ved straffastsættelsen blev der udover forholdenes karakter navnlig lagt vægt på, at røveriet var begået i et privat hjem, og at T anvendte en peberspray. Der var af samme grunde ikke grundlag for at gøre straffen betinget. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, med den tidligere betingede dom på 40 dage.

TfK 2021.459V: T straffet med 2 års fængsel for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, ved at være trængt ind i F's private hjem midt på dagen for at stjæle. Da T var inde i huset og tog nogle smykker i soveværelset, blev han opdaget af F, og T udøvede i den forbindelse vold mod F for at bringe smykkerne i sikkerhed. Der var rejst tiltale for hjemmerøveri efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 2. T forklarede, at han troede, der ikke var nogen hjemme, da han trængte ind i huset. T var tidligere straffet to gange i 2014 med fængsel for tyveri. T blev frifundet for hjemmerøveri efter § 288, stk. 2, da det ikke var bevist, at T havde forsæt til at begå røveri, da han gik ind for at stjæle. Forholdet blev derfor alene henført under § 288, stk. 1, nr. 2. T har herudover skyldig i overtrædelse af et indrejseforbud efter udlændingelovens § 59 b, stk. 1. Efter karakteren af og omstændighederne ved røveriet, herunder at røveriet var begået i F's hjem, og at der var udøvet vold over for en ældre dame, fastsatte landsretten straffen som sket.

3.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 1, nr. 3

Der ses ikke at foreligge nyere trykt retspraksis, hvor røveri er henført under straffelovens § 288, stk. 1, nr. 3, der er en sjældent anvendt bestemmelse.

3.2.4 Praksis vedrørende straffelovens § 288, stk. 2, om røveri af særligt grov beskaffenhed

Som det fremgår ovenfor, kan straffen for røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, stige til fængsel indtil 10 år.

Ved lov nr. 760 af 29. juni 2011, der trådte i kraft den 1. juli 2011, blev straffen for egentlige hjemmerøvier skærpet, idet et egentligt hjemmerøveri som udgangspunkt blev fastsat til 5 års fængsel.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis, hvor forholdet er begået efter strafskærpelsen den 1. juli 2011, og hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 288, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelsen af straffelovens § 288, stk. 2, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser om bl.a. grov vold og vidnetrusler, da en del retspraksis vedrører røveri begået i kombination med andre lovovertrædelser.

Dommene er inddelt i tilfældegrupper ud fra typen af røveri (hjemmerøveri henholdsvis øvrige røvier omfattet af § 288, stk. 2).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Domme om (egentlige) hjemmerøvier:

Højesteret har i dom af 30. december 2013 (U 2014.948H) udtalt, at forarbejderne til lov nr. 760 af 29. juni 2011 må forstås således, at udgangspunktet er, at straffen for et egentligt hjemmerøveri, der er omfattet af straffelovens § 288, stk. 2, skal fastsættes til fængsel i 5 år, men at strafudmålingen i det enkelte tilfælde beror på en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen.

Fra retspraksis vedrørende egentlige hjemmerøverier begået efter den 1. juli 2011 omfattet af straffelovens § 288, stk. 2, kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2020.797V: T straffet med 3 års fængsel for forsøg på røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. § 21, ved at have forsøgt at begå hjemmerøveri i et privat hjem, som T havde udset sig, og hvor han vidste, at der boede to pensionerede læger, som han mente havde mange penge. T forklarede selv, at han ville tvinge dem til at overføre penge til sig. T indfandt sig ved huset en tidlig morgen iført maskering og medbringende bl.a. plastics-trips, en strømpistol og en gaspistol. Han ringede på døren, men døren blev ikke åbnet, og han forlod herefter stedet. Landsretten lagde til grund, at T havde forsæt til at begå hjemmerøveri, og at T ikke var trådt frivilligt tilbage fra forsøg, jf. straffelovens § 22, men i stedet løb fra stedet, da han blev opdaget af en af beboerne, der ikke lukkede op, men så ham i øjnene og derefter trak sig tilbage ind i huset. Landsretten fandt på denne baggrund, at T opgav sit forehavende, fordi han stødte på tilfældige hindringer, der betød, at han ikke kunne gennemføre røveriet. T var derfor skyldig i forsøg på hjemmerøveri. T var herudover skyldig i overtrædelse af våbenloven ved i forbindelse med røveriforsøget at have været i besiddelse af en strømpistol og en gaspistol, ligesom T også var skyldig i overtrædelse af lov om forbud mod visse dopingmidler ved at have været i besiddelse af dopingmidler til eget brug. Efter alvoren af forholdet, hvor T havde planlagt at begå hjemmerøveri, hvorunder han, der var påvirket af kokain, var maskeret og havde medbragt strips og våben, fandt landsretten, at straffen passende kunne udmåles til fængsel i 3 år.

U 2013.1977V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1 og 2, ved i forening med en medgerningsperson at være trængt ind i F's private hjem og tvunget F til at udlevere ca. 400 kr. og en ring. Hjemmerøveriet foregik ved, at T og medgerningspersonen, der begge var maskerede, holdt en kniv samt en økse frem mod F, mens de råbte, at F skulle give dem penge og lignende. Gerningspersonerne skar desuden ledningen til F's telefon over for at forhindre ham i at tilkalde hjælp. Da de flygtede fra stedet, skubbede de til F og slog ud efter ham, ligesom T sparkede F i brystkassen, så han faldt omkuld. T var herudover skyldig i overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved at have båret kniven og øksen ved røveriet. T var 17 år på gerningstidspunktet og var tidligere dømt for berigelseskriminalitet, men ikke for personfarlig kriminalitet. Landsretten fandt, at røveriet var et egentligt hjemmerøveri. Efter forarbejderne til straffelovens § 288, stk. 2, skulle straffen fastsættes efter en konkret vurdering og under hensyn til, om der forelå skærpende eller formildende omstændigheder som beskrevet i navnlig straffelovens §§ 80-82. Landsretten udtalte, at indtrængning i privat hjem for at begå røveri i sig selv var en skærpende omstændighed. Der måtte i samme retning lægges vægt på, at røveriet blev begået af T og A i forening, og at de medbragte våben i form af en kniv og en økse. På den anden side måtte der lægges vægt på, at røveriet ikke havde udpræget professionel karakter og på den begåede vold

og de forholdsvis begrænsede skader som følge heraf. I formildende retning måtte der desuden lægges vægt på T's unge alder, og at T tidligere var dømt for berigelseskriminalitet, men ikke for personfarlig kriminalitet. På denne baggrund blev straffen fastsat som sket.

U 2016.1077Ø: T2 og T3 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for forsøg på røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ved i forening med to medtiltalte, T1 og T4, at have forsøgt at begå hjemmerøveri og aftvinge husets beboer værdigenstande i form af skunk og penge. T2 udpegede lejligheden, hvorefter T1, T3 og T4 indfandt sig på adressen. T4 bankede på døren, hvorefter T1 og T3 trængte ind i lejligheden iført maskering, ligesom T3 var bevæbnet med en kniv. Røveriet mislykkedes, da der bl.a. opstod håndgemæng med lejlighedens beboer, og de tiltalte måtte derfor opgive deres forehavende og flygte. Ved straffastsættelsen bemærkede landsretten, at der var tale om et planlagt hjemmerøveri, hvor maskerede gerningspersoner var trængt ind i en beboelseslejlighed, hvor de forventede at møde en beboer, som de let kunne overmande, hvilket kun mislykkedes, fordi de mødte uventet hård modstand, og muligvis fordi der også uventet var en kvinde og to børn til stede i lejligheden. Landsretten udtalte videre, at straffen for et fuldbyrdet hjemmerøveri af en karakter som det foreliggende som er udgangspunkt fængsel i 5 år. Der var ikke oplyst omstændigheder i sagen, som gav tilstrækkeligt grundlag for at fravige dette udgangspunkt, bortset fra at der var tale om et forsøg, som hurtigt blev opgivet. Landsretten fastsatte under disse omstændigheder straffen som sket (dissens for at fastsætte straffen til 3 års fængsel).

TfK 2018.850V: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel for forsøg på røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 21, ved i 2 tilfælde at have forsøgt at begå hjemmerøverier mod ældre kvinder. T ringede i det ene tilfælde på døren til en 73-årig kvinde, som åbnede døren og sagde: "Du skal ikke ind her" eller lignende, hvorefter han gav hende et hårdt skub på kroppen og løb ind i lejligheden for at stjæle, hvilket imidlertid mislykkedes. T ringede umiddelbart efter på døren til en 75-årig kvinde i opgangen, som åbnede døren, hvorefter han gav hende et hårdt skub på kroppen, så hun kortvarigt mistede balancen, hvorefter han løb ind i lejligheden for at stjæle, hvilket også denne gang mislykkedes. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T var skyldig i to tilfælde af hjemmerøveri begået i samme opgang og i tidsmæssig sammenhæng, og at beboerne i begge tilfælde var ældre kvinder. I formildende retning blev der lagt vægt på, at T ikke havde været maskeret eller havde medbragt våben, og at der kun havde været en begrænset brug af vold ved den skete indtrængen, ligesom T selv havde opgivet røveriforsøgene ret hurtigt uden at have mødt væsentlig modstand og uden at stjæle noget, hvorfor T havde udvist en ringe fasthed i forsættet. Endelig blev der lagt vægt på, at T ikke tidligere var straffet af betydning for sagen.

U 2023.364H: T1 og T2 straffet med 3 år og 9 måneders fængsel for forsøg på røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 21, samt forsøg på grov

vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, for T's vedkommende i gentagelsestilmælde, jf. § 247, stk. 1, ved i januar 2021 i forening med en medtiltalt, T3, efter forudgående aftale eller fælles forståelse at have forsøgt at begå hjemmerøveri hos F og i denne forbindelse forsøgt at udøve grov vold mod ham. T1 og T2, der var maskerede og bevæbnede, havde banket på F's dør for at skaffe sig adgang til F's lejlighed, mens en kvindelig medtiltalt, T3, befandt sig inde i lejligheden under påskud af at have en "sugardate" med F. Det blev lagt til grund, at T1 fra døråbningen skød flere gange ind i lejligheden med en hardballpistol, og at T2 slog ud efter F med en kødhammer. Selvom T3 ikke var udøvende i forhold til volden, var det hende, der havde anstiftet røveriet. Det blev i den forbindelse lagt til grund, at T3 ud fra sit forudgående kendskab til F havde en formodning om, at F var i besiddelse af værdier på bopælen. T1 var tidligere straffet flere gange, bl.a. i 2020 med 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilmælde og tyveri, ligesom han var tidligere straffet i 2020 med 9 måneders fængsel for bl.a. indbrudstyveri, som blev fastsat som en fællesstraf med 6 måneders fængsel fra en tidligere dom. Efter at have begået det aktuelle forhold, var T1 yderligere straffet med bøder ved fem domme i 2021. T2 var tidligere straffet i 2019 med 60 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bl.a. indbrudstyveri. Efter at have begået det aktuelle forhold, var T2 yderligere straffet i 2021 med 7 måneders fængsel, heraf 5 måneder betinget med samfundstjeneste, for bl.a. vold. For Højesteret var spørgsmålet navnlig, om der var tale om forsøg på et egentligt hjemmerøveri ud fra oplysningerne om relationen mellem T3 og F (sugardaten). Højesteret tiltrådte efter en samlet vurdering af de faktiske omstændigheder, som var lagt til grund af landsretten, at betingelsen om, at gerningspersonen og offeret ikke havde forudgående personlige relationer, var opfyldt, og at der derfor forelå forsøg på et egentligt hjemmerøveri, jf. straffelovens § 288, stk. 2, jf. § 21. Højesteret fastsatte straffene for T1 og T2 til 3 år og 9 måneders fængsel. Straffen blev for T1's vedkommende fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til de fem tidligere bødestrafte fra 2021. For T2's vedkommende blev straffen fastsat som en fælles- og tillægsstraf, idet straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 1, med de 5 måneders betinget fængsel fra den tidligere dom fra 2021, og som tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til de 2 måneders ubetinget fængsel fra samme dom. T3 blev af landsretten straffet med 2 år og 6 måneders fængsel. Ved fastsættelsen af hendes straf blev der særligt lagt vægt på hendes unge alder og positive udvikling, og at hun ikke var tidligere straffet af betydning for sagen.

U 2017.1762H: T straffet med 4 år og 6 måneders fængsel for forsøg på røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 21, og grov vold i gentagelsestilmælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at have forsøgt at begå hjemmerøveri mod en ældre, svagelig mand, F. T trængte ind i F's hjem og opsøgte ham i stuen, som tillige fungerede som soveværelse, og spurgte efter penge, hvorefter T angreb F. T slog F flere gange i ansigtet og på kroppen samt slog F i ansigtet med en stegepande, hvorefter T undløb fra stedet. Da det var usikkert, om T borttog værdier fra F's hjem, var der alene bevis for forsøg på røveri. T var tidligere straffet flere gange, herunder for personfarlig kriminalitet,

bl.a. vold og røveri. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på forholdets karakter og grovhed, herunder at F var en ældre, værgeløs mand, som blev opsøgt i sit hjem og udsat for forsøg på hjemmerøveri og grov vold, og at T tidligere var straffet, herunder for vold og flere røverier. Der blev endvidere lagt vægt på, at der var tale om særlig grov og afstumpet vold begået over længere tid. For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om udvisning.

U 2014.948H: T1 og T2 straffet med 5 års fængsel for røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om aftenen at have begået hjemmerøveri mod en ældre, svagelig person, F. T1 og T2 trængte sammen ind hos F og slog F i hovedet med en flaske, der blev knust. T var tidligere straffet i 2011 med dagbøder for tyveri. Det blev lagt til grund, at røveriet ikke var nøjere planlagt, at forurettedes skader var forholdsvis begrænsede, og at udbyttet alene var en nøgle til F's hus, som efterfølgende blev fundet hos T2. Landsretten fastsatte straffen for både T1 og T2 til 5 års fængsel. For Højesteret var spørgsmålet navnlig, om der var tale om et hjemmerøveri omfattet af straffelovens § 288, stk. 2. Højesteret udtalte bl.a., at det fremgår af forarbejderne, at det tilsigtes, at straffen for et egentligt hjemmerøveri, der omfattes af straffelovens § 288, stk. 2, forhøjes til det dobbelte i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene, således at straffen som udgangspunkt vil være fængsel i 5 år. I forarbejderne er det i den forbindelse på baggrund af to redegørelser fra Rigsadvokaten forudsat, at normalstraffen for egentlige hjemmerøvier da lå i niveauet 2 år og 6 måneder til 3 års fængsel. Det anføres samtidig i forarbejderne, at fastsættelsen af straffen vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder. Højesteret udtalte herefter, at forarbejderne må forstås således, at udgangspunktet er, at straffen for et egentligt hjemmerøveri, der er omfattet af straffelovens § 288, stk. 2, skal fastsættes til fængsel i 5 år. Udmålingen af straffen i det enkelte tilfælde beror dog på en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen. Højesteret bemærkede herved, at Højesteret tidligere i dom af 10. marts 2009 (U 2009.1410H) har udtalt, at grovheden af egentlige hjemmerøvier kan variere meget betydeligt. Ved straffastsættelsen i den konkrete sag lagde Højesteret vægt på, at røveriet var begået om aftenen af to gerningsmænd i forening over for en ældre, svagelig person. Der blev udøvet grov vold omfattet af straffelovens § 245. Røveriet var dog ikke nøjere planlagt, forurettedes skader var forholdsvis begrænsede, og udbyttet var alene en nøgle. Efter en samlet vurdering fandt Højesteret på den baggrund, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at nedsætte straffen, der var fastsat til 5 års fængsel.

TfK 2016.915/2Ø: T1 straffet med 5 års fængsel, og T2 straffet med 3 år og 6 måneders fængsel, for forsøg på røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 21, grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, vidnetrusler efter straffelovens § 123 samt overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. T1 og T2, der på gerningstidspunktet var 18 og 16

år, var skyldige i forsøg på hjemmerøveri ved at være trængt ind i F's hjem, hvor de åbnede skuffer og værktøjskasser og afkrævede F penge og en mobiltelefon, ligesom de overfaldt F med slag og spark i kroppen og på ansigtet, så F fik en varig synsnedsettelse. T1 og T2 tændte også en kogeplade og truede med at brænde huset ned, ligesom de truede med at komme tilbage og slå ham ihjel, hvis han anmeldte forholdet til politiet. Hjemmerøveriet mislykkedes kun, fordi politiet kom til stede og anholdt T1 og T2. I den forbindelse havde T1 og T2 overfaldet to polititjenestemænd med trusler, herunder mod polititjenestemændenes familier. Straffen for T1 blev fastsat til 5 års fængsel, mens straffen for T2 blev fastsat til 3 og 6 måneders fængsel på grund af hans unge alder. Ved straffastsættelsen blev der i øvrigt lagt vægt på, at forsøget på hjemmerøveri var begået af de tiltalte i forening og i fælles forståelse, og at det alene blev afbrudt ved politiets ankomst til stedet. Der blev endvidere lagt vægt på, at de tiltalte havde begået vold omfattende af straffelovens § 245, stk. 1, 2. pkt., og at de påførte forurettede en varig synsskade. Endelig blev det tillagt betydning, at de tiltalte havde fremsat vidnetrusler mod forurettede.

U 2016.65V: T straffet med en fællesstraf på 5 år og 6 måneders fængsel for røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, og grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved at være trængt ind i F's hjem, hvor han slog F med en hardballpistol og bl.a. frarøvede et Mastercard, en mobiltelefon, et kamera og en PlayStation. T var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, vold, trusler, vidnetrusler og afpresning. T var prøveløsladt i 2013 med en reststraf på 41 dage. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at røveriet var begået i F's private hjem, at der var udøvet grov vold over for en værgeløs person, at F's skader dog var begrænsede, at forholdet var begået i prøvetiden efter prøveløsladelse, og at T tidligere var straffet for vold, trusler og berigelseskriminalitet. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, omfattende reststraffen på 41 dage.

U 2018.3668V: T straffet med 5 år og 6 måneders fængsel for røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved om aftenen i forening med en medgerningsperson at have begået hjemmerøveri mod en 85-årig kvinde. Gerningspersonerne trængte ind og væltede kvinden omkuld, gav hende gaffatape for øjnene, bandt hendes hænder og fødder og gav hende flere stød med en strømpistol, samtidig med at de stjal 4.000 kr. i kontanter og noget sølvtøj. Kvindens 72-årige bror kom på et tidspunkt tilfældigt på besøg, og en af gerningspersonerne affyrede i den forbindelse en pulverslukker mod hans hoved, satte gaffatape for hans øjne, bandt hans hænder og fødder, ligesom gerningspersonerne slog den 85-årige kvinde, der var væltet omkuld, i hovedet og på kroppen med bl.a. knytnæve samt gav hende flere stød med strømpistolen. T var herudover skyldig i en række mindre forhold, bl.a. hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, og databedrageri efter § 279 a. T var tidligere straffet for berigelseskriminalitet og afsonede på gerningstidspunktet for

hjemmerøveriet en dom med fodlænke. Et flertal i landsretten stemte for at stadfæste byrettens strafudmåling på 5 år og 6 måneders fængsel, mens et mindretal ville udmåle straffen til 6 års fængsel. Landsretten bemærkede, at det fremgår af bemærkningerne til lov nr. 760 af 29. juni 2011, hvor straffen for hjemmerøveri blev skærpet, at udgangspunktet for straffen for et egentligt hjemmerøveri er fængsel i 5 år, og at dette strafniveau kan fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder. Landsretten fandt på baggrund af omstændighederne i sagen, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet i opadgående retning.

TfK 2019.832V: T straffet med 5 år og 6 måneders fængsel for røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, og frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, ved at være brudt ind i en villa, hvor han iført maskering skaffede sig adgang til husets soveværelse, slog F i ansigtet, skubbede hende omkuld i sengen og truede hende med udtalelser om en pistol, mens han sagde ”Money, money, money” eller lignende. T tvang hende herefter rundt i huset, ligesom han bandt hende på hænder og fødder og stjal kontanter, smykker, ure, sølvtøj mv. T og F havde ikke nogen forudgående relation. Efter oplysningerne om varigheden af frihedsberøvelsen af F blev T dømt for frihedsberøvelse ud over hjemmerøveri. T var tidligere straffet flere gange i perioden 2008-2018, bl.a. for vold, trusler, tyveri og hæleri samt i 2012 med 8 måneders fængsel for røveri. Ved udmålingen af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om et egentligt maskeret hjemmerøveri med anvendelse af vold over for en ældre dame med efterfølgende frihedsberøvelse med en samlet varighed på 2-3 timer. Der blev endvidere lagt vægt på, at T tidligere var straffet flere gange for røveri, vold og berigelseskriminalitet. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom på 6 måneders fængsel for tyveri og hæleri, til en tidligere udenlandsk dom på 30 dages fængsel for et forhold, der ville være omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, samt til en tidligere bødevedtagelse.

U 2017.1769H: T straffet med 7 år og 8 måneders fængsel for forsøg på røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 21, og grov vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, samt overtrædelse af våbenbekendtgørelsen. T var skyldig i sammen med en anden at have forsøgt at begå hjemmerøveri mod to ældre personer i deres private hjem ved anvendelse af grov vold. Forholdet blev begået over et længere tidsrum, hvor gerningspersonerne anvendte særdeles grov og hensynsløs vold over for navnlig den ene af de forurettede med meget alvorlige følger. Under røveriforsøget forsøgte gerningspersonerne, herunder T, der var den mest voldelige, at få de forurettede til at åbne et pengeskab til den bilforretning, der var hjemmehørende på samme adresse. Landsretten lagde på den baggrund til grund, at hjemmerøveriet tog sigte på værdier, der kunne være ganske betydelige. T var herudover skyldig i overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved på en adresse at have været i besiddelse af en gasspray. T var tidligere straffet flere gange, herunder for vold og

frihedsberøvelse. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på de ovenfor nævnte omstændigheder og på, at T var tidligere straffet for personfarlig kriminalitet. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til navnlig en tidligere dom på 4 måneders fængsel for grov vold og trusler. For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om udvisning.

TfK 2016.736Ø: T1 straffet med 8 års fængsel for navnlig røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, og røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1. T1 var i den forbindelse skyldig i sammen med T2 at have begået to egentlige hjemmerøvier samt et røveri begået i private hjem. T1 var herudover skyldig i vold, vidnetrusler, ulovlig tvang, trusler og forsøg på afpresning over for én af de forurettede fra hjemmerøverierne. T1 var tidligere straffet i 2011 med 6 måneders fængsel og i 2013 med 3 år og 2 måneders fængsel for forskellige former for personfarlig kriminalitet og berigelseskriminalitet. Ved straffastsættelsen blev der for T1's vedkommende lagt vægt på hans tidligere straffe, hurtigt recidiv, og at forholdene var begået under udslusning fra afsoning.

TfK 2016.1431V: T straffet med en fællesstraf på 8 års fængsel for navnlig røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og forsøg på røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, jf. § 21. I forhold 1 forsøgte T at begå røveri mod en guldsmedeforretning, idet han medbragte en kniv og en peberspray, som han truede personalet med, og forsøgte at ødelægge en montre med smykker og ure. Røveriet mislykkedes imidlertid, da T blev overmandet af personalet. I forhold 4 begik T hjemmerøveri ved indtrængen i privat hjem, da han under påskud af at ville købe et smykke trængte ind i et privat hjem, hvor han fratog en kvinde et guldsmykke til en værdi af ca. 30.000 kr. I forhold 5 forsøgte T at begå et yderligere hjemmerøveri, da han med trussel med en pistol forsøgte at tvinge ejeren af et Breitling-ur til en værdi af ca. 88.000 kr. til at give slip på uret, hvilket dog mislykkedes, da T ikke fik udleveret uret. T var yderligere skyldig i en række mindre forhold. T var tidligere straffet i 2015 med 60 dages betinget fængsel for underslæb og brugstyveri af motorkøretøj. Ved straffastsættelsen lagde landsretten navnlig vægt på, at der var tale om to planlagte hjemmerøvier, hvoraf det ene, der mislykkedes, blev begået under anvendelse af en hardballpistol, og et planlagt røveri mod en guldsmedeforretning, hvor T medbragte kniv og peberspray. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 1, omfattende den tidligere dom på 60 dages betinget fængsel, ligesom straffen til dels blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom på 20 dages fængsel.

Øvrige røvier omfattet af straffelovens § 288, stk. 2:

TfK 2018.1216V: T straffet med en fællesstraf på 7 års fængsel for røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og tyveri efter straffelovens § 276, jf. § 285, stk. 1. T

havde for det første begået 4 røverier mod guldsmedeforretninger samt ét forsøg herpå i forening med medgerningspersoner. Det blev lagt til grund, at T var fører af flugtbilen, der blev anvendt til røverierne. Røverierne mod guldsmedeforretningerne blev alle henført under straffelovens § 288, stk. 2, af et flertal i landsretten, da røverierne var udført af flere i forening og under anvendelse af våben rettet mod betydelige værdier. T var herudover skyldig i røveri efter § 288, stk. 1, nr. 1, ved sammen med en medgerningsperson at være brudt ind i en villa, hvor ejeren kom til stede og blev truet med en kniv, hvorefter T og medgerningspersonen kørte fra stedet med de stjalne effekter. T var tidligere straffet adskillige gange, herunder for berigelses-kriminalitet, bl.a. to røverier. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på antallet og karakteren af røverierne og røveriforsøget samt T's tidligere straffe. Det skulle desuden tages i betragtning i skærpende retning, at forholdene var begået i prøvetiden efter prøveløsladelse i 2016 fra afsoning af en tidligere dom. Straffen blev (i relation til ét af røverierne) fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom på 3 måneders fængsel for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og våbenbekendtgørelsen samt hæleri, ligesom straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, omfattende en reststraf på 154 dage fra prøveløsladelsen fra 2016.

3.3 Konklusion

3.3.1 Indledende bemærkninger om strafniveauet

I sager om røveri, der er henført under *straffelovens § 288, stk. 1*, hvor normalstrafferammen er fængsel indtil 6 år, er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 3 måneders fængsel og 5 års fængsel i praksis.

For så vidt angår røveri, der er henført under *straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1* (om at fratage eller aftvinge nogen en fremmed rørlig ting), er der udmålt straffe på mellem 4 måneders fængsel og 5 års fængsel.

I sager om røveri efter *straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2* (om at bringe en stjålet ting i sikkerhed), er der udmålt straffe på mellem 3 måneders fængsel og 2 års fængsel.

Der ses ikke i den gennemgåede periode at være afsagt trykte domme, hvor forhold er blevet henført under *straffelovens § 288, stk. 1, nr. 3* (om at tvinge nogen til en handling eller undladelse, der medfører formuetab for den overfaldne eller nogen, for hvem denne handler).

I sager om røveri af særligt grov beskaffenhed efter *straffelovens § 288, stk. 2*, hvor strafferammen er fængsel indtil 10 år, er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 3 års fængsel og 8 års fængsel.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 3.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

3.3.2 Straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, om røveri ved fratagelse eller aftvingelse af fremmed rørlig ting

For så vidt angår røveri henført under straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, er der i den lave ende i en enkelt sag udmålt straf på 4 måneders fængsel for forsøg på røveri i en sag, hvor tiltalte om morgenen på et torv havde forsøgt at tage en burgerbolle, hvilket blev forhindret af forurettede, som tiltalte skubbede og flere gange tog kvælertag på. Røveriet mislykkedes, da forurettede på ny forhindrede tiltalte i at tage en burgerbolle. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af den udøvede vold.

I tre domme er straffen fastsat til 6 måneders fængsel. I en af dommene havde tiltalte, der var 17 år på gerningstidspunktet, i forening med flere medgerningspersoner om aftenen lokket forurettede og dennes venner til en parkeringsplads, hvor de fratog forurettede noget hash ved at tildele ham adskillige knytnæveslag i hovedet og på kroppen. I de to andre domme var der i begge sager tale om gaderøvier, hvor de tiltalte fratog de forurettede henholdsvis et ur og en halskæde. I begge sager blev røverierne begået i forening med andre.

I tre domme er straffen udmålt til 7 måneders fængsel. I to domme, hvor straffen blev fastsat til 7 måneders fængsel var der ligeledes tale om gaderøveri, i det ene tilfælde af en mobiltelefon og i det andet tilfælde af en mobiltelefon, et ur og en kortholder indeholdende kort og kontanter. I førstnævnte sag blev tiltalte endvidere dømt for bl.a. simpel vold ved at have tildelt en person tre slag med flad hånd i ansigtet ved en anden episode, og i sidstnævnte sag blev røveriet begået ved anvendelse af grov vold, idet tiltalte og medgerningspersonerne, der alle var maskerede, væltede forurettede omkuld og tildelte ham adskillige slag, spark og/eller tramp i hovedet og på kroppen. I førstnævnte sag var tiltalte tidligere straffet for tyveri og brugstyveri, mens tiltalte i sidstnævnte sag ikke var tidligere straffet. I en tredje dom blev straffen fastsat til 7 måneders fængsel for forsøg på røveri, idet tiltalte i forening med tre andre afkrævede 4.500 kr. af forurettede. Tiltalte var i denne sag tidligere straffet for bl.a. vold, og ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter, og at røveriet var begået kort tid efter, at han ved den tidligere dom var straffet for vold.

I en sag hvor to tiltalte i forening, iført maskering og ved anvendelse af kniv havde frtaget forurettede 100 euro om natten i et S-tog, blev straffen udmålt til 8 måneders fængsel. De tiltalte var begge 17 år på gerningstidspunktet og blev endvidere fundet skyldige i vold og trusler ved at have sparket en anden forurettet på knæet og truet med kniv ved en anden episode. De var

begge tidligere straffet for mindre forhold. Ved strafudmålingen blev der bl.a. lagt vægt på, at røveriet var foregået under fremvisning af en kniv.

I den lidt højere ende er der udmålt straffe på henholdsvis 8 måneders fængsel (én sag) og 9 måneders fængsel (to sager) for røverier begået mod forretninger. I dommen på 8 måneders fængsel havde tiltalte truet en kasseekspedient med kniv og frataget ca. 13.000 kr. i kontanter fra kassebeholdningen. I den ene af dommene på 9 måneders fængsel havde to tiltalte forsøgt at begå røveri mod en købmandsbutik ved anvendelse af grov vold, idet de anvendte en peberspray. Den ene tiltalte var 15 år på gerningstidspunktet, mens den anden var 16 år på gerningstidspunktet. Begge tiltalte var yderligere skyldige i nogle mindre forhold. I den anden dom på 9 måneders fængsel havde tiltalte i forening med flere medgerningspersoner ved anvendelse af en pistolattrap og en kniv frarøvet en ekspedient 10.244 kr. og cigaretter til en værdi af 11.270 kr. Tiltalte var tidligere straffet, bl.a. med dagbøder for brugstyveri, og ved udmålingen af straffen blev der bl.a. lagt vægt på, at der var tale om røveri begået af flere personer i forening efter forudgående planlægning og under anvendelse af maskering og våben.

I den lidt højere ende er der også udmålt straffe på henholdsvis 9 måneders fængsel og 10 måneders fængsel for gaderøverier. I begge sager var de tiltalte tidligere straffet for ligeartet kriminalitet i form af bl.a. røveri, tyveri, vold og trusler.

Desuden er der i fem domme udmålt straffe på 1 års fængsel. To af dommene vedrører røveri begået i den forurettedes hjem, hvor effekter af beskeden værdi blev frarøvet, mens der i en tredje dom var tale om røveri begået mod et supermarked, idet tiltalte ved anvendelse af en attrappistol truede ekspedienter til at udlevere ca. 43.000 kr. fra kasseapparatet og et pengeskab. Tiltalte var i sidstnævnte sag tidligere straffet for røveri, og ved fastsættelsen af straffen blev der bl.a. lagt vægt på tiltaltes hurtige recidiv.

I to domme er straffen udmålt til 1 år og 3 måneders fængsel. I den ene sag var der tale om røveri mod dagligvareforretninger i to tilfælde ved anvendelse af henholdsvis en paintballpistol og kniv. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på, at tiltalte havde begået to planlagte grove røverier mod personale i dagligvarebutikker, at han havde været maskeret, og at han havde truet med henholdsvis en paintballpistol og en kniv. Der blev endvidere lagt vægt på, at han ved røverierne havde tilegnet sig ikke ubetydelige beløb på henholdsvis ca. 10.000 kr. og ca. 3.600 kr. I den anden sag var der tale om røveri og vidnetrusler mod en person, som fik frarøvet sin knallert. Tiltalte var i denne sag tidligere straffet flere gange for personfarlig kriminalitet, herunder to gange for røveri, vidnetrusler, vold, grov vold og overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og det aktuelle forhold var begået mindre end to måneder efter, at tiltalte var løsladt fra afsoning af en tidligere dom.

I seks domme er der udmålt straffe på 1 år og 6 måneders fængsel. I to af sagerne var der tale om røveri ved indtrængning hos de forurettede, og i to andre sager var der tale om røveri begået mod henholdsvis supermarkeder og en bank. I dommen vedrørende røveri mod to supermarkeder var røverierne sket med få dages mellemrum og ved anvendelse af en attrappistol. Tiltalte fik i den forbindelse udleveret kassebeholdningerne på henholdsvis 8.891,91 kr. og ca. 3.600 kr. Tiltalte var 15 år på gerningstidspunkterne. I dommen, hvor tiltalte havde begået bankrøveri, havde tiltalte ved trussel med en kniv og iført maskering tvunget en bankansat til at udlevere ca. 25.000 kr. Tiltalte var i denne sag yderligere skyldig i to mindre forhold. I en femte dom blev tiltalte fundet skyldig i røveri ved i forening med en anden person at have lokket forurettede ud i en skov under påskud af, at forurettede skulle mødes med en 14-årig pige. I skoven truede tiltalte ved anvendelse af en kniv og i forening med medtiltalte forurettede til at overføre 50.000 kr. til medtiltaltes konto. Tiltalte var i denne sag også skyldig i vidnetrusler og overtrædelse af knivloven begået ved samme episode og var tidligere straffet for både berigelseskriminalitet, vold og trusler.

I fem domme er straffen udmålt til 2 års fængsel. I den ene dom var tiltalte skyldig i røveri, tyveri, til dels forsøg herpå, samt overtrædelse af våbenloven, lov om euforiserende stoffer og færdselsloven. For så vidt angår røveriet var tiltalte skyldig i røveri ved i forening med en medgerningsperson at have taget en taske fra en ældre kvinde under den trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold, der lå i situationen. Forholdet var begået i kvindens hjem, hvortil de havde skaffet sig adgang ved at udgive sig for at være håndværkere. Tiltalte var i denne sag også skyldig i bl.a. flere tilfælde af tyveri samt forsøg herpå og var tidligere straffet ved et stort antal domme (26 domme) med i alt ca. 3 år og 3 måneders fængsel for en række forhold, bl.a. tyveri. I tre andre domme var der tale om røveri begået enten i forurettedes hjem/i en feriehytte eller ud for forurettedes hjem. I en enkelt sag var der tale om forsøg på røveri ved anvendelse af grov vold begået på et bordel, hvor tiltalte sammen med flere medgerningspersoner, der alle var maskerede og anvendte knive og slagvåben, forsøgte at begå røveri mod fire personer. Tiltalte var i denne sag tidligere straffet med bøde for tyveri.

I en enkelt dom er der udmålt 2 år og 3 måneders fængsel samt 1 år og 6 måneders fængsel til to tiltalte for røveri ved indtrængning i forurettedes hjem. Under røveriet blev forurettede fra-røvet en bærbar computer ved anvendelse af skub i brystet og fastholdelse. Begge tiltalte var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. Den ene tiltalte havde haft en mere passiv rolle end den anden, hvilket blev tillagt vægt ved udmålingen af straffen for den ene tiltalte. Ved fastsættelsen af straffen blev der lagt vægt på, at røveri under indtrængen i et privat hjem i sig selv var en skærpende omstændighed.

I to domme er straffen udmålt til 2 år og 6 måneders fængsel for røveri ved anvendelse af grov vold i gentagelsestilfælde henholdsvis frihedsberøvelse. I dommen, hvor røveriet var sket ved

anvendelse af grov vold i gentagelsestilfælde, trængte tiltalte ind i forurettedes hjem, hvor han med kniv eller et andet skarpt våben påførte forurettede læsioner i ansigtet, på øret og på hånden og ved stump vold eller skub påførte forurettede hudafskrabninger og blodunderløbne mærker på arme og ben, imens tiltalte udtalte ”giv mig pengene” eller lignende og søgte efter værdier, hvorefter han forlod stedet med en pakke cigaretter, hvorved røveriet blev fuldbyrdet. Ud over røveriet var tiltalte endvidere skyldig i trusler, tyveri, overtrædelse af § 119, stk. 1, fornærmelig tiltale samt overtrædelse af knivloven og var tidligere straffet i alt 20 gange, herunder fire gange for røveri, hvoraf tre af røverierne var hjemmerøverier begået mod bl.a. en ældre og gangbesværet person. I den anden dom, hvor røverierne var sket ved anvendelse af frihedsberøvelse, havde tiltalte i forening med flere medgerningspersoner i 10 tilfælde begået gaderøveri og i fire af disse tilfælde frihedsberøvet de forurettede ved at bevogte dem i mellem 20 minutter og en time, efter at de havde været udsat for røveri. Tiltalte var i denne sag 17 år på gerningstidspunkterne.

I den høje ende er der i to sager udmålt straffe på 3 års fængsel. I begge sager var tiltalte skyldig i en række røverier, i det ene tilfælde 10 gaderøvier og i det andet tilfælde fire røverier samt to forsøg herpå. I begge sager blev røverierne begået i forening med andre personer.

Endvidere er der i en enkelt dom udmålt straf på 3 år og 11 måneders fængsel for røveri, til dels forsøg herpå, ved at have begået 13 gaderøvier og forsøg herpå. Gaderøvierne var oftest sket om natten mod drenge og unge mænd ved anvendelse af kniv. Tiltalte var herudover skyldig i en række mindre forhold, herunder vidnetrusler og berigelseskriminalitet, bl.a. databedrageri og hæleri. Tiltalte var tidligere straffet flere gange, navnlig for berigelseskriminalitet.

Endelig er der i den høje ende udmålt straf på 5 års fængsel i en sag, hvor tiltalte i ni tilfælde over en periode på ca. 2 måneder havde begået røverier mod dagligvareforretninger, hvor han truede ekspedienterne med en hardballpistol eller en attrappipistol til at udlevere beløb på mellem 700 kr. og 18.050 kr. Tiltalte var tidligere straffet for røveri, bedrageri og dokumentfalsk.

På baggrund af ovennævnte praksis kan det sammenfattende konstateres, at der i sager om *gaderøveri* er udmålt straffe på mellem 6 måneders fængsel og 3 år og 11 måneders fængsel.

Det kan endvidere konstateres, at der i sager om *røveri mod dagligvareforretninger mv.* er udmålt straffe på mellem 8 måneders fængsel og 5 års fængsel.

Det kan også konstateres, at der i sager om *røveri begået i forurettedes hjem (der ikke udgør egentlige hjemmerøverier)* er udmålt straffe på mellem 1 års fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel, og at det fremgår af de omhandlede domme, at det i sig selv betragtes som en skærpende omstændighed, at et røveri begås i den forurettedes private hjem, også selvom der ikke

foreligger et egentligt hjemmerøveri, der kan henføres under den skærpede strafferamme i straffelovens § 288, stk. 2, jf. nedenfor i afsnit 3.3.4.

I sager om *øvrige røverier*, der ikke kan henføres til en af de ovenfor nævnte kategorier, kan det konstateres, at der er udmålt straffe på mellem 4 måneders fængsel og 2 års fængsel.

På baggrund heraf kan udvalget konkludere, at størstedelen af straffene for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ligger i den lavere ende eller i midten af strafferammen på 6 års fængsel, men at strafferammen dog udnyttes i de groveste sager, hvor straffene ligger i eller lige under den øverste tredjedel af strafferammen.

3.3.3 Straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, om røveri ved at bringe en stjålet ting i sikkerhed

For så vidt angår røverier henført under straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, er der i den lave ende udmålt straffe på 3 måneders fængsel i to domme.

I den ene dom havde tiltalte i forening med to medgerningspersoner stjålet varer i en dagligvareforretning for ca. 45,50 kr. og bragt varerne i sikkerhed ved trussel om vold, idet de to medgerningspersoner truede ekspedienten med tæsk eller lignende, da ekspedienten bad om betaling for varerne. Tiltalte var tidligere straffet flere gange for ligeartet kriminalitet. I den anden dom havde tiltalte forsøgt at begå røveri i en dagligvareforretning ved at skubbe til en butiksansat for at bringe nogle vodkaflasker, han havde stjålet i butikken, i sikkerhed. Røveriet mislykkedes, da han blev tilbageholdt af personalet.

I to domme er der udmålt straffe på 4 måneders fængsel for røveri ved at have bragt varer, som blev stjålet i dagligvareforretninger, i sikkerhed. I den ene sag var der tale om varer for 74,50 kr., og i den anden sag drejede det sig om varer for 195 kr. I begge sager udøvede tiltalte vold mod ekspedienten ved at slå vedkommende i ansigtet med knyttet hånd og bide vedkommende i armen. I den ene sag var tiltalte yderligere skyldig i butikstyveri ved at have stjålet parfumer for 2.211 kr. og var tidligere straffet flere gange med bøde og fængsel for butikstyveri og forsøg herpå.

I en enkelt dom er der udmålt straf på 5 måneders fængsel for røveri ved at have stjålet varer i en dagligvareforretning, hvorefter tiltalte, da personalet forsøgte at tilbageholde ham, trak en kødøkse op af lommen, som han truede personalet med for at bringe varerne i sikkerhed. Tiltalte var herudover skyldig i overtrædelse af våbenloven ved at have medbragt kødøkse i forretningen.

I en enkelt dom er der udmålt straf på 6 måneders fængsel for røveri, til dels forsøg herpå, ved uden for en forretning at have forsøgt at bringe stjalne varer i sikkerhed ved anvendelse af vold,

idet tiltalte stjal tre parfumer inde i forretningen til en værdi af 1.170 kr., hvorefter tiltalte forlod forretningen, men blev tilbageholdt af personale uden for indgangen. I den forbindelse satte tiltalte sig voldsomt til modværge og slog og sparkede ud efter to ansatte, hvoraf den ene blev ramt i ansigtet af et slag. Tiltalte var herudover skyldig i bl.a. to butikstyverier og var tidligere straffet flere gange, bl.a. for vold, grov vold, røveri og tyveri.

I den høje ende er der i en enkelt dom udmålt straf på 1 år og 6 måneders fængsel som fællesstraf med en tidligere betinget dom på 40 dages fængsel. I denne sag havde tiltalte begået røveri ved anvendelse af grov vold samt forsøgt at begå røveri. Tiltalte var for det første skyldig i forsøg på røveri ved at have henvendt sig til forurettede, der havde Rolex-ure til salg, på dennes adresse medbringende en peberspray og en nødhammer under påskud af, at tiltalte ville købe uret af forurettede. Forurettede fattede imidlertid mistanke og oplyste, at der befandt sig et barn i lejligheden, og at hans kone snart kom hjem, hvilket bevirkede, at tiltalte opgav sit forehavende. I et andet forhold var tiltalte skyldig i forsøg på røveri ved senere samme aften, igen medbringende en peberspray og en nødhammer, at have henvendt sig til den samme forurettede og forsøgt at få ham med ned på gaden, hvilket forurettede dog afviste. I et tredje forhold var tiltalte skyldig i at have henvendt sig til en anden forurettet på dennes adresse, igen medbringende en peberspray og en nødhammer. Da denne forurettede viste tiltalte et ur, sprayede tiltalte peberspray i hovedet på ham og slog ham med nødhammeren i hovedet og på kroppen, hvorefter tiltalte forlod stedet med uret. Herudover var tiltalte skyldig i overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved at have været i besiddelse af pebersprayen og nødhammeren. Tiltalte var tidligere straffet for bl.a. tyveri, ligesom han var straffet med betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på, at røveriet var begået i privat hjem, og at tiltalte anvendte en peberspray.

Endelig er der i den høje ende udmålt straf på 2 års fængsel i en dom, hvor tiltalte var trængt ind i forurettedes hjem midt på dagen for at stjæle. Da tiltalte var inde i huset og tog nogle smykker i soveværelset, blev han opdaget af forurettede, hvorefter tiltalte udøvede vold mod hende for at bringe smykkerne i sikkerhed. Der var således ikke tale om et egentligt hjemmerøveri. Tiltalte var herudover skyldig i overtrædelse af et indrejseforbud efter udlændingelovens § 59 b, stk. 1. Han var tidligere straffet to gange med fængsel for tyveri. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på, at røveriet var begået i forurettedes hjem, og at der var udøvet vold over for forurettede, der var en ældre dame.

På baggrund af ovennævnte praksis kan det sammenfattende konstateres, at der i sager om *røveri i dagligvareforretninger, hvor stjålne varer bringes i sikkerhed ved vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold*, er udmålt straffe på mellem 3 og 6 måneders fængsel.

I sager om *røveri i private hjem, hvor stjålne genstande bringes i sikkerhed ved vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold (der ikke udgør egentlige hjemmerøverier)*, kan det konstateres, at der i den gennemgåede periode er udmålt straffe på henholdsvis 1 år og 6 måneders fængsel og 2 års fængsel, og at det i den forbindelse i sig selv betragtes som en skærpende omstændighed, at røveriet er begået i den forurettedes private hjem, også selvom der ikke foreligger et egentligt hjemmerøveri efter den skærpede strafferamme i straffelovens § 288, stk. 2.

På baggrund heraf kan udvalget konkludere, at størstedelen af straffene for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, ligger i den lave ende af strafferammen på 6 års fængsel, men at strafferammen i et vist omfang udnyttes i de groveste sager, hvor straffene ligger i den nederste tredjedel af strafferammen. Udvalget kan samtidig konstatere, at straffen for røveri efter § 288, stk. 1, nr. 2, generelt udmåles lidt lavere end straffen for røveri efter § 288, stk. 1, nr. 1. Dette har naturlig sammenhæng med, at overtrædelser af § 288, stk. 1, nr. 2, typisk konkret vurderes at være af mindre grov karakter end overtrædelser af § 288, stk. 1, nr. 1, idet overtrædelser af § 288, stk. 1, nr. 2, ofte har udviklet sig på en mere tilfældighedspræget vis.

3.3.4 Straffelovens § 288, stk. 2, om røveri af særligt grov beskaffenhed

I sager om røveri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 288, stk. 2, hvor strafferammen er fængsel indtil 10 år, er der i den gennemgåede periode overordnet udmålt straffe på mellem 3 og 8 års fængsel.

Ved lov nr. 760 af 29. juni 2011, der trådte i kraft den 1. juli 2011, blev straffen for egentlige hjemmerøverier skærpet, idet et egentligt hjemmerøveri som udgangspunkt blev fastsat til 5 års fængsel.

Højesteret har i den forbindelse udtalt i dom af 30. december 2013 (U 2014.948), at forarbejderne til loven må forstås således, at udgangspunktet er, at straffen for et egentligt hjemmerøveri, der er omfattet af straffelovens § 288, stk. 2, skal fastsættes til 5 års fængsel, men at strafudmålingen i det enkelte tilfælde dog må bero på en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen. Højesteret bemærkede i den forbindelse, at Højesteret tidligere i dom af 10. marts 2009 (U 2009.1410) har udtalt, at grovheden af egentlige hjemmerøverier kan variere meget betydeligt.

I sager om *egentlige hjemmerøverier* efter straffelovens § 288, stk. 2, er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 3 og 8 års fængsel.

I en enkelt dom er der udmålt straf på 3 års fængsel for *forsøg* på hjemmerøveri. I den pågældende sag havde tiltalte udset sig et privat hjem, hvor han vidste, at der boede personer, som han mente havde mange penge. Tiltalte indfandt sig ved huset iført maskering og medbringende

bl.a. plasticstrips, en strømpistol og en gaspistol. Han ringede på døren, men døren blev ikke åbnet, og han forlod herefter stedet. Det blev lagt til grund, at tiltalte herved havde forsæt til at begå hjemmerøveri, og at han ikke var trådt frivilligt tilbage fra forsøg, jf. straffelovens § 22, men i stedet løb væk, da han blev opdaget af en af beboerne, der ikke lukkede op. Tiltalte var herudover skyldig i overtrædelse af våbenloven ved i forbindelse med røveriet at have været i besiddelse af en strømpistol og en gaspistol, ligesom tiltalte også var skyldig i overtrædelse af lov om forbud mod visse dopingmidler ved at have været i besiddelse af dopingmidler til eget brug. Straffen blev fastsat under hensyn til bl.a., at tiltalte var maskeret og havde medbragt våben og strips.

I tre domme er straffen fastsat til 3 år og 6 måneders fængsel. I den ene dom var tiltalte i forening med en medgerningsperson trængt ind i forurettedes private hjem og havde tvunget forurettede til at udlevere ca. 400 kr. og en ring. Tiltalte og medgerningspersonen, der begge var maskerede, havde holdt en kniv og en økse frem mod forurettede, mens de råbte, at han skulle give dem penge eller lignende. Gerningspersonerne skar desuden ledningen til forurettedes telefon over for at forhindre ham i at tilkalde hjælp. Da de flygtede fra stedet, skubbede de til ham og slog ud efter ham, ligesom tiltalte sparkede ham i brystkassen, så han faldt omkuld. Tiltalte var endvidere skyldig i overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved at have båret kniven og øksen ved røveriet. Tiltalte, der var 17 år på gerningstidspunktet, var tidligere dømt for berigelseskriminalitet, men ikke for personfarlig kriminalitet. Ved strafudmålingen blev der i skærpende retning bl.a. lagt vægt på, at røveriet blev begået af tiltalte og medgerningspersonen i forening, og at de medbragte våben i form af en kniv og en økse. På den anden side blev der lagt vægt på, at røveriet ikke havde udpræget professionel karakter og på den begåede vold og de forholdsvis begrænsede skader. I formildende retning blev der endvidere lagt vægt på tiltaltes unge alder, og at han tidligere var dømt for berigelseskriminalitet, men ikke for personfarlig kriminalitet.

I de to andre domme, hvor straffen blev fastsat til 3 og 6 måneders fængsel, var der i begge sager tale om *forsøg* på hjemmerøveri. I den ene sag havde i alt fire personer forsøgt at begå hjemmerøveri og aftvinge husets beboer værdigenstande i form af skunk og penge. To af de tiltalte trængte ind i lejligheden iført maskering, mens den ene af dem var bevæbnet med en kniv. Røveriet mislykkedes, da der bl.a. opstod håndgemæng med lejlighedens beboer, hvorfor de måtte opgive deres forehavende og flygte. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om et planlagt hjemmerøveri, hvor maskerede gerningsmænd var trængt ind i en beboelseslejlighed, hvor de forventede at møde en beboer, som let kunne overmandes, hvilket kun mislykkedes, fordi de mødte uventet hård modstand, og muligvis også, fordi der uventet var en kvinde og to børn til stede i lejligheden. Der var ikke oplyst omstændigheder i sagen, som gav tilstrækkeligt grundlag for at fravige udgangspunktet på 5 års fængsel, bortset fra at der var tale om et forsøg, som hurtigt blev opgivet. I den anden sag havde tiltalte i to tilfælde

forsøgt at begå hjemmerøveri mod ældre kvinder, hvilket begge gange mislykkedes. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at tiltalte var skyldig i to tilfælde af hjemmerøveri begået i samme opgang og i tidsmæssig sammenhæng, og at beboerne i begge tilfælde var ældre kvinder. I formildende retning blev der lagt vægt på, at han ikke havde været maskeret eller havde medbragt våben, og at der kun havde været en begrænset brug af vold ved den skete indtrængen, ligesom tiltalte selv havde opgivet røveriforsøgene ret hurtigt uden at have mødt væsentlig modstand og uden at stjæle noget, hvorfor han havde udvist en ringe fasthed i forsættet. Endelig blev der lagt vægt på, at han ikke tidligere var straffet af betydning for sagen.

I en enkelt dom er der udmålt straf på 3 år og 9 måneders fængsel ligeledes for *forsøg* på hjemmerøveri i en sag, hvor tre personer havde forsøgt at begå hjemmerøveri ved anvendelse af grov vold, idet den ene af personerne, en kvinde, havde indfundet sig i forurettedes lejlighed, mens to medgerningspersoner, der begge var maskerede og bevæbnede, bankede på døren for at skaffe sig adgang til forurettedes lejlighed. Fra døråbningen skød den ene mand flere gange ind i lejligheden med en hardballpistol, mens den anden slog ud efter forurettede med en kødhammer. De to tiltalte, der havde forsøgt at komme ind i lejligheden, var begge tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. For den ene tiltaltes vedkommende blev straffen fastsat som tillægsstraf til tidligere bødestraffe, og for den andens vedkommende blev straffen fastsat som fællesstraf med en tidligere dom på 5 måneders betinget fængsel og som tillægsstraf til samme dom, hvor tiltalte ligeledes var straffet med 2 måneders ubetinget fængsel.

I den lidt højere ende er der i en enkelt dom om *forsøg* på hjemmerøveri udmålt straf på 4 år og 6 måneders fængsel i en sag, hvor tiltalte havde forsøgt at begå hjemmerøveri mod en ældre svagelig mand ved anvendelse af grov vold i gentagelsestilfælde. Tiltalte var trængt ind i forurettedes hjem og opsøgte ham i stuen, hvor han spurgte efter penge, hvorefter tiltalte angreb forurettede. Tiltalte slog forurettede flere gange i ansigtet og på kroppen samt slog ham i ansigtet med en stegepande, hvorefter tiltalte undløb fra stedet. Han var tidligere straffet flere gange, herunder for personfarlig kriminalitet, bl.a. vold og røveri. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og grovhed, herunder at forurettede var en ældre værgeløs mand, som blev opsøgt i sit hjem og udsat for forsøg på hjemmerøveri og grov vold, og at tiltalte tidligere var straffet, herunder for vold og flere røverier. Der blev desuden lagt vægt på, at der var tale om særlig grov og afstumpet vold begået over længere tid.

I to domme er der udmålt straffe på 5 års fængsel dels for fuldbyrdet hjemmerøveri, dels for forsøg på hjemmerøveri, begge ved anvendelse af grov vold. I dommen, hvor hjemmerøveriet blev fuldbyrdet, var to tiltalte trængt ind hos en ældre svagelig person, som de slog i hovedet med en flaske, som blev knust. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at røveriet var begået om aftenen af to gerningsmænd i forening over for en ældre, svagelig person ved anvendelse af grov vold. Røveriet var dog ikke nøjere planlagt, forurettedes skader var forholdsvis

begrænsede, og udbyttet var alene en nøgle til forurettedes hus. I dommen, hvor hjemmerøveriet ikke blev fuldbyrdet, var to tiltalte på 18 og 16 år trængt ind i forurettedes hjem, hvor de åbnede skuffer og værktøjskasser og afkrævede forurettede penge og en mobiltelefon, ligesom de overfaldt forurettede med slag og spark i kroppen og på ansigtet, så forurettede fik en varig synsnedsættelse. De tiltalte tændte også en kogeplade og truede med at brænde huset ned, ligesom de truede med at komme tilbage og slå ham ihjel, hvis han anmeldte forholdet til politiet. Hjemmerøveriet mislykkedes, da politiet kom til stede og anholdt dem. I den forbindelse overfaldt de to polititjenestemænd med trusler. Straffen for den ene tiltalte blev fastsat til 5 års fængsel, mens straffen for den anden tiltalte blev fastsat til 3 og 6 måneders fængsel på grund af dennes unge alder. Ved straffastsættelsen blev der i øvrigt lagt vægt på, at forsøget var begået af de tiltalte i forening og i fælles forståelse, og at det alene blev afbrudt ved politiets ankomst til stedet. Der blev endvidere lagt vægt på, at de tiltalte havde begået grov vold, og at de påførte forurettede en varig synsskade. Endelig blev det tillagt betydning, at de tiltalte havde fremsat vidnetrusler mod forurettede.

I tre domme er straffen fastsat til 5 år og 6 måneders fængsel. I alle tre domme var der tale om fuldbyrdede hjemmerøverier ved anvendelse af enten grov vold eller frihedsberøvelse som led i røverierne, og i alle tre sager var de tiltalte tidligere straffet for ligeartet kriminalitet.

I den højere ende er der i en enkelt dom udmålt straf på 7 år og 8 måneders fængsel for *forsøg* på hjemmerøveri ved anvendelse af grov vold i gentagelsestilfælde. Tiltalte var i denne sag skyldig i sammen med en anden at have forsøgt at begå hjemmerøveri mod to ældre personer. Forholdet blev begået over et længere tidsrum, hvor de anvendte særdeles grov og hensynsløs vold over for navnlig den ene forurettede med meget alvorlige skader til følge. Det blev lagt til grund, at røveriet tog sigte på værdier, der kunne være ganske betydelige. Tiltalte var herudover skyldig i overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved at have været i besiddelse af en gasspray og var tidligere straffet flere gange, herunder for vold og frihedsberøvelse. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på de ovenfor nævnte omstændigheder og på, at tiltalte var tidligere straffet.

Endelig er der i den høje ende udmålt straffe på 8 års fængsel i to sager, hvor straffen i den ene sag bl.a. blev fastsat som en fællesstraf med en tidligere betinget dom på 60 dages fængsel. I begge sager var der tale om bl.a. fuldbyrdede hjemmerøverier. Den ene sag drejede sig om en tiltalt, der i forening med en medgerningsperson havde begået to egentlige hjemmerøverier samt et (uegentligt) røveri i privat hjem. Tiltalte var endvidere skyldig i vold, vidnetrusler, ulovlig tvang, trusler samt forsøg på afpresning over for én af de forurettede fra hjemmerøverierne og var tidligere straffet flere gange for forskellige former for personfarlig kriminalitet og berigelseskriminalitet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på hans tidligere straffe, hurtige recidiv, og at forholdene var begået under udslusning fra afsoning. I den anden sag var der tale om

et fuldbyrdet hjemmerøveri, hvor tiltalte under påskud af at ville købe et smykke trængte ind i et privat hjem, hvor han fratog en kvinde et guldsmykke til en værdi af ca. 30.000 kr. Tiltalte var endvidere skyldig i forsøg på endnu et hjemmerøveri, hvor han med trussel med en hardballpistol forsøgte at tvinge ejeren af et ur til en værdi af ca. 88.000 kr. til at give slip på uret, hvilket dog mislykkedes, da tiltalte ikke fik udleveret uret. Endvidere havde tiltalte forsøgt at begå røveri mod en guldsmedeforretning, idet han medbragte en kniv og en peberspray, som han truede personalet med, og forsøgte at ødelægge en montre med smykker og ure. Røveriet mislykkedes, da han blev overmandet af personalet. Herudover var tiltalte skyldig i en række mindre forhold. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på, at der var tale om to planlagte hjemmerøvier, hvoraf det ene, der mislykkedes, blev begået under anvendelse af en hardballpistol, og et planlagt røveri mod en guldsmedeforretning, hvor tiltalte medbragte kniv og peberspray. Straffen blev fastsat som en fællesstraf omfattende en tidligere dom på 60 dages betinget fængsel, ligesom straffen delvist blev fastsat som en tillægsstraf til en tidligere dom på 20 dages fængsel.

På baggrund af ovennævnte praksis kan det sammenfattende konkluderes, at der i sager om *forsøg på hjemmerøveri* er udmålt straffe på mellem 3 års fængsel og 7 år og 8 måneders fængsel, mens der i sager om *fuldbyrdet hjemmerøveri* er udmålt straffe på mellem 3 år og 6 måneders fængsel og 8 års fængsel.

Ved strafudmålingen spiller det navnlig ind, om der er tale om forsøg eller fuldbyrdet hjemmerøveri, antallet af røverier til pådømmelse, om der har været anvendt vold samt karakteren heraf, og om forurettede har fået skader samt karakteren/alvoren heraf. Det spiller også ind, om forurettede har været særligt udsat (f.eks. på grund af alder eller svækkelse), herunder om forurettede har været værgeløs, ligesom det spiller ind, om der har været anvendt våben, om gerningspersonen har været maskeret under røveriet, om røveriet er begået af flere i forening eller efter forudgående planlægning, og om tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet. Endvidere indgår værdien af udbyttet samt tiltaltes alder, således at ung alder typisk indgår som formildende omstændighed.

På baggrund af denne praksis er det udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om et strafudgangspunkt på 5 års fængsel for hjemmerøveri efter straffelovens § 288, stk. 2, således at udgangspunktet alene fraviges, hvis der konkret foreligger omstændigheder, som giver grundlag for en sådan fravigelse, f.eks. hvis der alene foreligger et forsøg på hjemmerøveri eller som følge af tiltaltes unge alder.

Det bemærkes i den forbindelse, at udgangspunktet på 5 års fængsel både fraviges i opadgående og nedadgående retning alt efter omstændigheder. Der er således eksempler i praksis på, at

straffen udmåles til *mere* end 5 års fængsel, hvis der konkret foreligger skærpende omstændigheder, også i sager om forsøg på hjemmerøveri.

På denne baggrund er det udvalgets vurdering, at domstolene følger lovgivers anvisninger i sager om hjemmerøveri, og at strafferammen på 10 års fængsel i straffelovens § 288, stk. 2, i vidt omfang udnyttes af domstolene.

I sager om *øvrige røverier, der henføres under straffelovens § 288, stk. 2, på grund af forholdets særligt grove beskaffenhed*, er der i den gennemgåede periode i en enkelt dom udmålt straf på 7 års fængsel som fællesstraf med en reststraf på 154 dage fra en tidligere prøveløsladelse. I den pågældende sag var der tale om røveri, til dels forsøg herpå, samt tyveri, idet tiltalte i forening med flere medgerningspersoner havde begået fire røverier samt ét forsøg mod guldsmedeforretninger. Det blev lagt til grund, at tiltalte var fører af den flugtbil, som blev anvendt til røverierne. Røverierne var sket ved anvendelse af våben og var rettet mod betydelige værdier. Tiltalte var herudover skyldig i røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, ved sammen med en medgerningsperson at være brudt ind i en villa, hvor ejeren kom til stede og blev truet med en kniv, hvorefter tiltalte og medgerningspersonen kørte fra stedet med de stjålne effekter. Tiltalte var tidligere straffet adskillige gange, herunder for berigelseskriminalitet, bl.a. to røverier. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på antallet og karakteren af røverierne og røveriforsøget samt tiltaltes forstraffe. Der blev endvidere lagt vægt på, at forholdene var begået i prøvetiden efter prøveløsladelse fra afsoning af en tidligere dom.

På baggrund af den sparsomme retspraksis er det ikke muligt at drage mere generelle konklusioner om strafniveauet i denne type sager.

4. Straffelovens § 289 om særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a

4.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 289 har følgende ordlyd:

”§ 289. Med fængsel indtil 8 år straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding gør sig skyldig i overtrædelse af særligt grov karakter af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder kun anvendelse, hvis der i den i stk. 1 nævnte lovgivning er henvist til denne bestemmelse.

Stk. 3. Ved udmåling af tillægsbøde efter § 50, stk. 2, i forbindelse med overtrædelse af stk. 1 skal der lægges vægt på, om forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller når et større antal forbrydelser er begået.”

Bestemmelsen indeholder en skærpet strafferamme for grove overtrædelser af speciallovgivningen vedrørende skat, told, afgifter og offentligt tilskud eller af straffelovens § 289 a, jf. afsnit 5 nedenfor. Overbygningsbestemmelsen i straffelovens § 289 finder kun anvendelse i det omfang, der i speciallovgivningen, hvor en handling er kriminaliseret, er henvist til bestemmelsen, jf. straffelovens § 289, stk. 2.

Modsat hvad der som udgangspunkt gælder for straffebestemmelser i særlovgivningen, er kravet til den subjektive skyld i straffelovsbestemmelser som udgangspunkt forsæt, jf. straffelovens § 19. Hvis der er handlet uagtsomt, vil forholdet ikke kunne henføres under straffelovens § 289.

§ 289 blev indsat i straffeloven ved *lov nr. 550 af 22. december 1971*. Her havde bestemmelsen følgende ordlyd:

”§ 289. Med fængsel indtil 4 år straffes den, der gør sig skyldig i skattesvig af særlig grov karakter, jfr. skattekontrollovens § 13, stk. 1. På samme måde straffes den, der gør sig skyldig i indsmugling af særlig grov karakter, jfr. toldlovens § 123, stk. 2, smh. med stk. 1, eller den, der gør sig skyldig i en tilsvarende overtrædelse af toldlovens § 123, stk. 3.”

Indførelsen af bestemmelsen havde nær sammenhæng med en samtidig ændring af skattekontrolloven og toldloven og byggede i det væsentlige på en indstilling af 5. maj 1971, der blev afgivet til finansministeren af arbejdsgruppen vedrørende ændring af kontrollovens straffebestemmelser. Arbejdsgruppen havde bl.a. til opgave at overveje spørgsmålet om overførelse af skattekontrollovens afsnit III, der bl.a. indeholdt lovens straffebestemmelser, til straffeloven.

Det blev af arbejdsgruppen foreslået, at der i straffeloven indsattes en bestemmelse om straf for skattesvig af særlig grov karakter. Under henvisning til arbejdsgruppens indstilling fremgår af forarbejderne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 235 f., følgende:

”I den tidligere nævnte indstilling af 5. maj 1971 til finansministeren fra arbejdsgruppen vedrørende ændring af skattekontrollovens straffebestemmelser foreslås det, at der i borgerlig straffelov indsættes en bestemmelse om straf for skattesvig af særlig grov karakter. Efter arbejdsgruppens mening bør der i øvrigt ikke ske overførsel af straffebestemmelser fra skattekontrolloven til borgerlig straffelov.

Som begrundelse herfor anføres i arbejdsgruppens indstilling, at

“en lang række skatte- og afgiftslove indeholder straffebestemmelser for unddragelser, -lovbestemmelser, der i henseende til strafferamme og betydning

for samfundet kan sidestilles med kontrollovens straffebestemmelser. Inden for finansministeriets område kan der f.eks. peges på kildeskatteloven, toldloven og merværdiafgiftsloven.

Arbejdsgruppen finder ikke grunde, der taler for at underkaste de almindelige bestemmelser i kontrolloven en særbehandling ved at overflytte disse bestemmelser til borgerlig straffelov. De resultater af psykologisk karakter, som man ønsker at opnå med en overførelse til straffeloven, opnår man formentlig i tilfredsstillende omfang ved at indsætte en enkelt bestemmelse om skattesvig i straffeloven.”

Arbejdsgruppens forslag om at indsætte en bestemmelse om skattesvig af særlig grov karakter i straffeloven motiveres navnlig med, at man ikke mener at kunne bortse fra muligheden af, at en bestemmelses placering i borgerlig straffelov frem for i en særlov øger den præventive virkning af bestemmelsen. Endvidere er man af den opfattelse, at den nugældende strafferamme, bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år, for skattesvig er utilstrækkelig med hensyn til de særlig grove tilfælde, og at der derfor bør gives mulighed for at udmåle indtil 4 års fængsel, således som det allerede er muligt efter toldloven med hensyn til indsmugling m. v. under skærpende omstændigheder.”

I bemærkningerne til lovændringen anføres, at en del af de hørte myndigheder var imod indførelsen af en sådan bestemmelse, særligt med hensyn til skattesvig med den begrundelse, at en sådan bestemmelse kun sjældent ville blive anvendt af domstolene, hvorfor den ville have en ringe præventiv virkning. Hertil anføres i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 236, følgende:

”Det er justitsministeriets opfattelse, at man som et led i den tilsigtede skærpelse af sanktionerne over for skattesvig, indsmugling og de forhold, der efter toldloven straffes som indsmugling, bør åbne mulighed for at henføre de groveste tilfælde af disse forbrydelser under en bestemmelse i borgerlig straffelov. Herved fremhæver man tydeligst den ønskede sidestilling med andre alvorlige forbrydelser. Bestemmelsen foreslås indsat som § 289 i straffelovens kapitel 28 om berigelsesforbrydelser. Både skattesvig og indsmugling rummer i deres typiske form et vindingsmotiv hos gerningsmanden og et tilsvarende tab for de offentlige, der gør det naturligt at placere den nye bestemmelse sammen med andre berigelsesforbrydelser.”

Med lovændringen tilsigtedes ud over en overførsel af en række af særlovgivningens straffebestemmelser til straffeloven også en skærpelse af strafferammen for skattesvig fra den hidtidige ”bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år” til ”fængsel indtil 4 år”, idet den hidtil gældende strafferamme fandtes utilstrækkelig ved strafudmålingen i de særligt grove tilfælde. Om det foreslåede § 289, 1. pkt., fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 237 f., følgende:

”Det fremgår af bestemmelsen, at gerningsindholdet for den forbrydelse, den tager sigte på, findes i skattekontrollovens § 13, stk. 1. Ordlyden af denne bestemmelse, således som den er affattet i det forslag om ændring af kontrolloven, som finansministeren for kort tid siden har fremsat, er anført i bilaget.

Efter kontrolloven er strafferammen for skattesvig bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år. Langt den største del af de sager, i hvilke der rejses tiltale, må derfor fortsat forventes afgjort efter kontrollovens regler. Kun i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden skønner, at en straf på mere end 2 års fængsel bør komme på tale, får § 289 et selvstændigt anvendelsesområde, men bestemmelsen tager ikke kun sigte herpå. Den forudsættes påberåbt i alle tilfælde, hvor der efter anklagemyndighedens og skattemyndighedernes opfattelse er begået skattesvig af så grov karakter, at samfundets reaktion også bør give sig udtryk ved valget af straffenormen.

Det har været overvejet, om der som foreslået af arbejdsgruppen i bestemmelsen burde optages nogle momenter til belysning af, hvornår en forbrydelse burde anses for skattesvig af særlig grov karakter, f.eks. det besvegne beløbs størrelse, antallet af strafbare forhold eller lignende. I overensstemmelse med en række af de hørte myndigheder finder justitsministeriet imidlertid, at bestemmelsens anvendelsesområde bedst vil kunne fastlægges i en retspraksis, der dannes uden hensyn til en opregning af kvalificerende forhold, som under alle omstændigheder kun kan angives som eksempler.

Som det fremgår af finansministerens forslag til ændring af skattekontrolloven, ophæves den hidtil gældende bestemmelse om obligatoriske tillægsbøder i visse skattesviggssager. Det forudsættes imidlertid, at der for fremtiden nedlægges påstand om idømmelse af bøde som tillægsstraf i medfør af straffelovens § 50, stk. 2, medmindre særlige omstændigheder taler herimod.”

Vedrørende bestemmelsen i § 289, 2. pkt., om indsmugling m.v., fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 238, endvidere:

”Efter den gældende toldlovs § 123, stk. 2, straffes indsmugling under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år. Det samme gælder de forhold, der omfattes af § 123, stk. 3. Med hensyn til disse bestemmelser henvises til F. T. 1969-70, Tillæg A, sp. 3846 f.

Den foreslåede bestemmelse om straf for indsmugling af særlig grov karakter er alene en overførsel til straffeloven af den skærpede strafferamme i toldloven. Det er meningen, at kvalifikationskravet ”af særlig grov karakter” skal fortolkes på samme måde som det hidtidige kvalifikationskrav i toldlovens § 123, stk. 2, ”under skærpende omstændigheder”.

Som følge af den foreslåede bestemmelse vil toldloven blive foreslået ændret, således at strafferammen for indsmugling m. v. i denne lov vil blive bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år.”

Ved lov nr. 367 af 18. maj 1994 foretoges en ændring af § 289 idet bestemmelsen i toldlovens § 123 var blevet flyttet til § 73.

Ved lov nr. 228 af 4. april 2000 blev § 289, 1. pkt., nyaffattet. Bestemmelsens 1. pkt., fik herved følgende ordlyd:

”Med fængsel indtil 4 år straffes den, der gør sig skyldig i skattesvig af særlig grov karakter, jf. skattekontrollovens § 13, stk. 1, eller i momssvig af særlig grov karakter, jf. momslovens § 81, stk. 3.”

Med ændringen blev bestemmelsens anvendelsesområde udvidet til også at omfatte grove overtrædelser af momsloven. Hidtil havde alene skattesvig og indsmugling været omfattet af strafforhøjelsesbestemmelsen. Dette havde hidtil medført, at der ikke var parallelitet mellem strafferammerne for grov skattesvig og grov momssvig, idet momssvig af særlig grov karakter tidligere som udgangspunkt kun kunne straffes med fængsel indtil 2 år i medfør af momslovens § 81, stk. 3.

Formålet med ændringen var ifølge forarbejderne, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 222, således bl.a. at gennemføre en harmonisering af reglerne for overtrædelse af henholdsvis momsloven og skattekontrolloven. Om baggrunden for lovændringen fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 222, bl.a. følgende:

”Skatteministeriet har som led i regeringens ønske om over en bred front at styrke indsatsen over for den økonomiske kriminalitet anbefalet, at straffeloven ændres, således at der gennemføres en harmonisering af reglerne for overtrædelse af henholdsvis momsloven og skattekontrolloven.

Efter Skatteministeriets opfattelse bør grove overtrædelser af momsloven omfattes af straffelovens § 289. Endvidere bør overtrædelser af momsloven også undergives en forældelsesfrist på 10 år. Justitsministeriet er enig i, at der bør gennemføres en sådan strafferetlig ligestilling mellem skattesvig og momssvig.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse i lighed med Skatteministeriet bl.a. vægt på, at statens provenu ved opkrævning af moms er lige så beskyttelsesværdigt som provenuet af indkomstskatterne, og at omstændighederne ved momssvig ikke adskiller sig så væsentligt fra skattesvigstilfældene, at det kan begrunde forskellige strafmaksima og forældelsesfrister.

Endvidere vil en udvidelse af straffelovens § 289 til at omfatte grove overtrædelser af momsloven kunne medvirke til en forenkling af sagerne om grove overtrædelser af momsloven, idet det ikke – for at henføre forholdet under straffeloven – vil være nødvendigt i det enkelte tilfælde at skulle føre bevis for, at betingelserne for at dømme for bedrageri, jf. straffelovens § 279, er opfyldt.

Det foreslås på den baggrund, at straffelovens § 289 ændres, således at der bliver mulighed for at straffe momssvig af særlig grov karakter med fængsel indtil 4 år. [...]”

Lovændringen indebar desuden en strafskærpelse for så vidt angik de grove momssager, der hidtil var behandlet efter momsloven. Herom fremgår følgende af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 222:

”I forhold til de grove momssager, der i dag behandles efter momsloven med et strafmaksimum på fængsel i 2 år, indebærer forslaget en skærpelse. I forhold til de momssager, hvor betingelserne er opfyldt for at henhøre forholdet under straffelovens § 279 om bedrageri, der efter straffelovens § 286, stk. 2, i grove tilfælde har et strafmaksimum på fængsel i 8 år, vil en anvendelse af § 289 indebære et strafmaksimum på fængsel i 4 år. Da den foreslåede udvidelse af § 289 har til formål at medføre en strafskærpelse i de grove momssager, tilsigtes der ikke hermed en samtidig straflempelse i forhold til de grove momssager, der hidtil er blevet henført under straffelovens § 279, og hvor der er eksempler på straffe af fængsel i 4 år og 6 måneder. For sådanne sager vil dette efter omstændighederne kunne sikres ved en anvendelse af strafforhøjelsesreglen i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt.”

Om afgrænsningen mellem straf efter momsloven eller straffeloven fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 267:

”Den foreslåede bestemmelse forudsættes ikke udelukkende anvendt i tilfælde, hvor strafferammen på fængsel indtil 2 år i momslovens § 81, stk. 3, ikke findes tilstrækkelig. På lignende måde, som det i dag er tilfældet f.eks. ved valget mellem at straffe skattesvig efter skattekontrollen eller efter straffelovens § 289, forudsættes den foreslåede nye bestemmelse om grov momssvig i straffeloven anvendt i tilfælde, hvor forholdet skønnes at være så groft, at samfundets reaktion bør give sig udtryk ved anvendelse af straffeloven frem for særlovgivningen. Dette gælder, selv om den konkret forskyldte fængselsstraf fastsættes til væsentligt mindre end 2 år. Denne grænse mellem momsloven og straffeloven må i praksis som udgangspunkt ventes fastlagt efter beløbets størrelse.”

Ved lov nr. 366 af 24. maj 2005 blev § 289 endnu en gang nyaffattet. Bestemmelsen fik herved følgende ordlyd:

”§ 289. Med fængsel indtil 8 år straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding gør sig skyldig i overtrædelse af særlig grov karakter af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder kun anvendelse, hvis der i den i stk. 1 nævnte lovgivning er henvist til denne bestemmelse.”

Lovændringen byggede på betænkning nr. 1396/2001, som Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydensholt-udvalget) havde afgivet.

Ændringen indebar først og fremmest, at anvendelsesområdet for § 289 blev udvidet til at omfatte alle grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts-, og tilskudslovgivningen samt af § 289 a. Formålet hermed var at etablere en fælles bestemmelse, der omhandler alle grove tilfælde af berigelseskriminalitet rettet mod offentlige midler, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 390. Herved tilsigtedes en mere ensartet strafferetlig beskyttelse, uanset hvilken type af offentlige midler en berigelsesforbrydelse er rettet imod. For så vidt angik de dele af lovgivningen, der også hidtil havde været omfattet af overbygningsbestemmelsen i § 289, indebar lovændringen kun ændring af bestemmelsens strafferamme, jf. herom nedenfor.

Samtidig blev det i § 289, stk. 2 fastslået, at bestemmelsens anvendelse forudsætter, at der i den pågældende særlovgivning er angivet en udtrykkelig henvisning til straffelovens § 289. Formålet med denne ordning var bl.a., at der udtrykkeligt skal tages stilling til behovet for at kunne anvende straffelovens overbygningsbestemmelser i forhold til den pågældende særlovsovertrædelse, og man undgår herved tvivl om, hvilke særlovsovertrædelser der kan henføres til § 289, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 369.

Med lovændringen blev strafferammen desuden hævet til fængsel i 8 år. Herved ligestilledes den strafferetlige beskyttelse mod grov svig med hensyn til offentlige midler med den beskyttelse, der efter straffelovens § 279 om bedrageri gjaldt i tilfælde af grov svig med private midler, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

Spørgsmålet om strafferammen var bl.a. drøftet af Brydensholt-udvalget. Der var dog i udvalget uenighed om, hvilken strafferamme § 289 burde have. Af de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 369, fremgår vedrørende udvalgets overvejelser om bestemmelsens strafferamme følgende:

”Der har ikke i udvalget været enighed om, hvilken strafferamme en ny § 289 bør have. 7 af udvalgets medlemmer finder det naturligt at bevare fængsel indtil 4 år som maksimalstraffen på området. En strafferamme på fængsel indtil 4 år i den foreslåede § 289 vil indebære, at der for et stort antal særlovsovertrædelser sker en fordobling af strafmaksimum, idet der i dag for disse overtrædelsers vedkommende typisk er et strafmaksimum på fængsel indtil 2 år. En strafferamme på fængsel indtil 4 år vil omvendt også betyde en halvering af strafmaksimum for et mindre antal overtrædelser, der i dag henføres under straffelovens § 279 om bedrageri, hvor strafferammen kan gå op til fængsel indtil 8 år. Efter disse udvalgsmedlemmers opfattelse er der imidlertid intet grundlag for at antage, at denne sidstnævnte konsekvens vil ændre straffebestemmelsernes præventive virkning.

6 af udvalgets medlemmer foreslår et strafmaksimum, der svarer til straffelovens bedrageribestemmelse. Herved opnås, at groft bedrageri med hensyn til private og offentlige midler sidestilles med en strafferamme på fængsel indtil 8 år. Mindretallet henviser bl.a. til, at der i sager vedrørende selskabstømning, hvor der er sket domfældelse for skyldnersvig, jf. straffelovens § 283, er idømt straffe på fængsel i 6 år. Der bør efter mindretallets opfattelse ikke være forskel på strafansvaret i en situation, hvor man - som i selskabstømningssagerne - tilegner sig penge, der er til stede i et selskab til brug for betaling af skat, og en situation, hvor man på grund af urigtige oplysninger i selvangivelsen ikke afkræves betaling af skat. Mindretallet anser det endvidere for et uheldigt signal at fastsætte en lavere strafferamme end 8 år, da dette vil betyde en nedkriminalisering i forhold til de overtrædelser, der i dag henføres under § 279 om bedrageri.

6 andre udvalgsmedlemmer anbefaler et strafmaksimum på fængsel indtil 6 år. Det anføres, at dette vil være udtryk for en passende harmonisering med strafferammer for kriminalitet rettet mod private midler.

For så vidt angår de særlove, der fremover vil kunne indeholde henvisninger til straffelovens § 289, foreslår udvalget, at strafferammerne fastsættes til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Udvalget har i den forbindelse peget på, at en naturlig konsekvens af at sidestille afgiftsovertrædelser med de traditionelle berigelsesforbrydelser er, at strafferammerne harmoniseres, jf. straffelovens § 285, der fastsætter normalstrafferammen for tyveri, underslæb, bedrageri mv. til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.”

Spørgsmålet om strafferammen i § 289 var ligeledes blevet behandlet af Straffelovrådet i betænkning nr. 1424/2002 om strafferammer og straffastsættelse. Om Straffelovrådets overvejelser fremgår af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 372, følgende:

”I betænkningen har Straffelovrådet om strafferammen i § 289 og § 289 a anført, at der i rådet har været tvivl om, hvorvidt disse bestemmelser, der retter sig mod offentlige midler, bør sidestilles med bedrageri. Et flertal i Straffelovrådet (6 medlemmer) finder ligesom 6 af medlemmerne i Brydensholt-udvalget, at der bør være overensstemmelse mellem straffelovens § 289 og § 286, jf. § 279, således at beskyttelsen af private og offentlige midler sidestilles. Flertallet bemærker, at der ikke findes holdepunkter for, at en straffebestemmelse, der beskytter offentlige midler, bør være mildere end den, der værner både private og i et vist omfang offentlige midler. Flertallet finder under hensyn til rådets samtidige forslag om et fælles strafmaksimum i § 286 på fængsel i 6 år, at strafferammen i § 289 bør være fængsel indtil 6 år.

Et mindretal i Straffelovrådet (2 medlemmer) finder, at strafferammen i § 289 fortsat bør være fængsel indtil 4 år.”

Et flertal i Straffelovrådet fandt således, at der bør være overensstemmelse mellem strafferammen i § 289 og § 286, jf. § 279. Strafferammen i § 286, stk. 2, var imidlertid efter betænkningens afgivelse blevet hævet til fængsel indtil 8 år ved lov nr. 218 af 31. marts 2004. Lovgiver var enig i både Brydesholt-udvalget og Straffelovrådets flertals opfattelse af, at beskyttelsen mod svig rettet mod offentlige midler bør svare til den, der gælder i relation til svig rettet mod private midler. Strafferammen i § 289 blev derfor med lovændringen fastsat til fængsel i 8 år i overensstemmelse hermed. Af bemærkningerne til ændringen, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 372, fremgår:

”Efter Justitsministeriets opfattelse kan der ikke peges på hensyn, der begrundet en mildere strafferetlig bedømmelse af svig over for det offentlige. Justitsministeriet finder således ligesom dele af Brydesholt-udvalget og Straffelovrådets flertal, at svig rettet mod offentlige midler bør have en strafferetlig beskyttelse svarende til den, der gælder i relation til svig rettet mod private midler.

I forbindelse med gennemførelsen af Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse) fandt Justitsministeriet efter en samlet vurdering, at straffelovens § 286 bør være opdelt på den måde, at stk. 1 omfatter grove tilfælde af tyveri mv. med en strafferamme på fængsel indtil 6 år, mens stk. 2 omfatter grove tilfælde af underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig med en strafferamme på fængsel indtil 8 år.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at strafferammen i den foreslåede § 289 bør fastsættes til fængsel i 8 år i overensstemmelse med strafferammen i straffelovens § 286, stk. 2, jf. § 279.”

Ved lov nr. 431 af 16. maj 2012 blev bestemmelsens stk. 3 indsat:

”Stk. 3. Ved udmåling af tillægsbøde efter § 50, stk. 2, i forbindelse med overtrædelse af stk. 1 skal der lægges vægt på, om forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller når et større antal forbrydelser er begået.”

Lovændringen bundede i en politisk aftale om en midlertidig strafnedsættelsesordning for udeholdt udenlandsk indkomst. Formålet hermed var at få skattepligtige, der havde undladt at oplyse de danske myndigheder om deres værdier i udenlandske pengeinstitutter eller hos tilsvarende udenlandske aktører, til at give sig til kende, således at værdierne kunne beskattes korrekt. I øvrigt blev det aftalt at søge en bedre udnyttelse af strafferammen i større skatteunddragelsesager, herunder et højere bødeniveau, for overtrædelser af skattelovgivningen.

Bestemmelsen i stk. 3 omhandler udmålingen af tillægsbøder i forbindelse med overtrædelser af § 289. Med ændringen tilsigtedes en bedre udnyttelse af strafferammen i større

skatteunddragelsessager, herunder et højere bødeniveau for overtrædelser af skattelovgivningen. Om baggrunden for ændringen fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 109 som fremsat, side 15 f., følgende:

”Forligsparternes ønske om, at strafferammen udnyttes bedre i større skatteunddragelsessager, er en henstilling til regeringen om skærpet straf. I lovforslaget er dette ønske udmøntet i et forslag om at udvide straffelovens § 289 med et nyt stykke, der indeholder anvisninger om udmåling af tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, som i modsætning til den midlertidige straffnedsættelsesordning er tidsubegrænset.

Strafudmålingen inden for skatte- og afgiftsstrafferetten følger en ganske ensartet og detaljeret retspraksis, hvor der ved forsætlige overtrædelser i tillæg til frihedsstraf gives en bøde, der svarer til én gang de undtagne beløb, når der er tale om skat, moms, arbejdsmarkedsbidrag og lønsumsafgift, og en halv gang de undtagne beløb, når undtagelsen vedrører punktafgifter, se afsnit 3.1. om gældende ret.

Størrelsen af den tilsigtede vinding indgår i bedømmelsen af forholdets grovhed, hvor tommelfingerreglen er, at undtagelser over 500.000 kr. vil kunne henføres til straffelovens § 289. I dag gælder denne beløbsgrænse efter retspraksis for hvert lovområde for sig, dvs. skattelovene, de generelle afgiftslove og punktafgiftslovene.

Normalt har særligt skærpende omstændigheder alene fået betydning for frihedsstraffens længde, mens tillægsbøden har ligget fast. Der er intet ønske om, at der gives kortere eller længere frihedsstraffe ved særlig grove forbrydelser, men der er et ønske om, at grovheden også afspejler sig i tillægsbøden.”

Den nye bestemmelse i stk. 3 udgjorde en strafskærpelsesbestemmelse for så vidt angår tillægsbøden, jf. straffelovens § 50, stk. 2. De skærpende omstændigheder blev formuleret svarende til strafskærpelsesbestemmelserne i straffelovens § 286, der gælder for en række andre berigelsesforbrydelser, jf. afsnit 2.1.11 ovenfor. Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 109 som fremsat, side 20, var der ikke et ønske om ændring af niveauet for udmålingen af frihedsstraffen, hvorfor en forhøjelse af bøden ikke forudsattes modsvaret af en mindre frihedsstraf.

I de specielle bemærkninger til ændringen, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 109 som fremsat, side 20, anføres en række omstændigheder, som kan indgå i vurderingen ved udmåling af tillægsbøden. Af bemærkningerne fremgår:

”Der er ikke tale om, at strafskærpelsen i form af højere tillægsbøde end en gang undtagelsen skal have virkning for alle overtrædelser af skatte- og afgiftslovgivningen, der er omfattet af straffelovens § 289, fordi undtagelsen er over 500.000 kr. Der skal være tale om særligt skærpende omstændigheder.

De omstændigheder ved den foretagne unddragelse, som bør indgå i vurderingen ved udmåling af tillæggsbøden, er f.eks. udførelsesmåden gennem en planlægning, der tilsigter at vanskeliggøre opklaring af unddragelsen. Placering af indeståender i udenlandske pengeinstitutter m.v., som SKAT ikke kan indhente oplysninger fra, må anses for at være en manøvre, der tilsigter at vanskeliggøre opklaringen. Af andre vigtige strafskærpende omstændigheder kan nævnes, at der er flere gerningsmænd, f.eks. i forbindelse med stråmandsvirksomhed, tale om særlig planlægning i øvrigt eller tale om overtrædelser af flere skatte- og afgiftslove.

Tilstedeværelsen af de nævnte skærpende omstændigheder bør som udgangspunkt medføre, at niveauet for tillæggsbøden forhøjes med 20 pct. i forhold til det nuværende niveau.”

Forarbejderne indeholder en nærmere gennemgang af den hidtidige sanktionspraksis for overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen, herunder også for overtrædelser, der henføres under § 289. Af de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 109 som fremsat, side 8, fremgår vedrørende det hidtil gældende straffniveau for overtrædelse af straffelovens § 289:

”3.1.1.1. Samlet forsætlig unddragelse over ca. 500.000 kr.

Sanktionen for en forsætlig unddragelse over ca. 500.000 kr. er efter praksis ubetinget frihedsstraf (fængsel) med hjemmel i straffelovens § 289, hvor strafferammen er fængsel i op til 8 år. Grænsen på 500.000 kr. ligger ikke fuldstændig fast; andre grove omstændigheder kan bevirke, at § 289 bringes i anvendelse, selv om unddragelsen er lidt mindre. Disse sager behandles altid af anklagemyndigheden, da sagen ikke kan afsluttes administrativt af SKAT med et bødeforelæg. Der er dog en undtagelse hertil. For juridiske personers vedkommende kan sagerne behandles af SKAT, da straffen er begrænset til bødestraf. Udgangspunktet i disse sager er en normalbøde på to gange unddragelsen.

I intervallet ½-1 mio. kr. er sanktionen en fængselsstraf på 6-8 måneder, i intervallet 1-2 mio. kr. 9-12 måneder og over 2 mio. kr. fra 1 år og opefter. Hertil kommer en tillæggsbøde svarende til det unddragne beløb, der normalt afrundes nedad til det nærmeste beløb, der er deleligt med 1.000 kr.

[...]

3.1.2.1. Samlet forsætlig unddragelse over ca. 500.000 kr. i punktafgifter

Sanktionen for en forsætlig unddragelse af punktafgifter på over 500.000 kr. er efter praksis ubetinget frihedsstraf (fængsel) med hjemmel i straffelovens § 289, hvor strafferammen er fængsel i op til 8 år. Grænsen på 500.000 kr. ligger ikke fuldstændig fast; andre grove omstændigheder kan bevirke, at § 289 bringes i anvendelse, selv om unddragelsen er lidt mindre. Sagerne behandles af anklagemyndigheden. Der udmåles normalt en tillæggsbøde svarende til halvdelen af unddragelsen.

Fængselsstraffen ligger på samme niveau som i sager vedrørende overtrædelse af skattelovgivningen m.v., jf. afsnit 3.1.1.1. Det er således i udmåling af tillægsbødens størrelse, at forskellen i sanktionsniveau fremgår.

For juridiske personers vedkommende kan sagerne behandles af SKAT, da straffen er begrænset til bødestraf. Udgangspunktet er en normalbøde på én gang unddragelse.”

Lovændringen indeholdt desuden en midlertidig nedsættelse af strafferammen i § 289 fra fængsel i 8 år til bøde på op til 60 pct. af de skyldige skatter og afgifter for visse forsætlige overtrædelser af nærmere angivne bestemmelser i skatte- og afgiftslovgivningen. Denne ændring indebar *dels*, at overtrædelse af straffelovens § 289, hvor den normale strafferamme er fængsel, skulle straffes med bøde, hvis overtrædelsen var omfattet af de kriterier, der afgrænsede ordningen, og *dels* at sanktionen var en bøde på op til 60 pct. af de undtagne skatter og afgifter.

Med lovændringen blev der ligeledes lagt op til, at forsætlige overtrædelser af skatte- og afgiftslovgivningen, der ikke henføres til § 289, skulle straffes med bøde på højst 60 pct. af de undtagne skatte og afgifter såfremt der var tale om forsætlige overtrædelser på 100.000 kr. og derover. Der var med ændringen ikke lagt op til en ændring af, hvilke strafbare forhold der kan henføres til straffelovens § 289.

Om afgrænsningen af ordningen fremgår af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 109 som fremsat, side 12 f., bl.a. følgende:

”Den foreslåede ordning er et supplement til den generelle strafnedsættelsesordning ved selvanmeldelse, som er beskrevet i afsnit 3.1.3, og den vil medføre en yderligere strafnedsættelse i de sager, hvor der er forsæt til unddragelse af skatter og afgifter, og hvor sagerne efter den almindelige ordning ville blive indbragt for domstolene med påstand om betinget eller ubetinget frihedsstraf. Den foreslåede ordning gælder både for fysiske og juridiske personer, og den er midlertidig: Der er kun mulighed for at blive omfattet af den, hvis man henvender sig i perioden fra og med den 1. juli 2012 til og med den 30. juni 2013. Afsnit 4.1.1. indeholder en overordnet beskrivelse af den fremgangsmåde, som skal benyttes, når man ønsker at anmelde sig under ordningen.

Under den foreslåede ordning kan selvanmeldere, der opfylder betingelserne, undgå frihedsstraf uanset størrelsen af undtagelsen. *Det ene hovedelement* er således, at overtrædelse af straffelovens § 289, hvor den normale strafferamme er fængsel, straffes med bøde, hvis overtrædelsen er omfattet af de kriterier, der afgrænser ordningen, og tilsvarende gælder overtrædelser af skatte- og afgiftslovgivningen, hvor strafferammen giver mulighed for fængsel. Den foreslåede ordning er afgrænset til forsætlige undtagelser fra og med 100.000 kr., da mindre grove forhold allerede efter den nugældende strafnedsættelsesordning for selvanmeldere ikke resulterer i straf, se afsnit 3.1.3.

Det bliver samtidig muligt at afslutte den strafmæssige del af sagen ved, at SKAT udsteder et administrativt bødeforelæg, som vedtages af den pågældende. Herved kan overtræderen undgå kontakt til politiet og anklagemyndigheden og undgå den offentlighed, der er et element i den almindelige strafferetspleje.

Det andet hovedelement i lovforslagets udmøntning af den foreslåede ordning er, at sanktionen er en bøde på op til 60 pct. af de unddragne skatter og afgifter. Forslaget vedrørende bødefastsættelsen er nærmere omtalt i afsnit 4.1.2.

Den foreslåede ordning angår alene overtrædelser af skatte- og afgiftslovgivningen, herunder overtrædelser af straffelovens § 289. Der er ikke hjemmel til at undlade strafforfølgning for andre forhold, der vedrører selve erhvervelsen af de midler, der har været holdt skjult i udlandet, og hvis SKAT konstaterer noget, der tyder på andre strafbare forhold, vil sagen overgå til behandling hos politiet. På den ene side skal alle skyldige skatter og afgifter opgøres, men på den anden side skal det forhindres, at ordningen anvendes til hvidvaskning af midler, der er tilvejebragt ved kriminel aktivitet. Den skattepligtige skal derfor sandsynliggøre, at midlerne stammer fra lovlige aktiviteter.

Den foreslåede ordning angår kun overtrædelser af skatte- og afgiftslovgivningen, som har tilknytning til placering af værdier i udlandet. Personer, som reelt er skattepligtige til Danmark, men som har søgt at vildlede de danske myndigheder om, at dette er tilfældet, kan ikke få strafnedsættelse. Sådant vildledning er kriminaliseret i skattekontrollovens § 15, som er undtaget fra ordningen, se bemærkningerne til § 1, stk. 2.

Den foreslåede ordning indebærer en nedsættelse af straffen i forhold til den straf, der ville være forskyldt, dersom de samme forhold var blevet straffet efter de almindelige regler om selvanmeldelse. Afgrænsningen mellem overtrædelser, der medfører straf, og overtrædelser, der ikke straffes, er den samme. Som det fremgår af afsnit 3.1.3., er overtrædelser, der er begået af grov uagtsomhed, straffri, når der er tale om selvanmeldelse, og ordningen er derfor begrænset til forsætlige overtrædelser. Forsætlige overtrædelser, hvor det unddragne beløb er under 100.000 kr. er ligeledes straffri ved selvanmeldelse, og den midlertidige strafnedsættelsesordning omfatter således kun overtrædelser, hvor den forsætlige unddragelse er 100.000 kr. og derover.”

Lovændringen førte til visse uafklarede forhold for så vidt angik selvanmeldelse, hvilket i almindelighed indgår som formildende omstændighed ved straffastsættelsen i dansk strafferet, jf. straffelovens § 82, nr. 9, og under særligt formildende omstændigheder kan føre til, at straffen bortfalder, jf. straffelovens § 83, 2. pkt. Med hensyn til forholdet mellem lovændringen og den dagældende ordning for selvanmeldelse, fremgår af bemærkningerne til ændringen, jf. Folketings Tidende 2011-12, tillæg A, L 109 som fremsat, side 13 f., følgende:

”Som det fremgår af afsnit 3.1.3., betyder den igangværende ændring af den strafretlige sanktionspraksis, at der er uafklarede forhold i den nuværende selvanmeldelsesordning. Indtil ændringen var sanktionen ved alle forsætlige unddragelser fra og med 100.000 kr. betinget frihedsstraf og en tillægsbøde på halvdelen af unddragelsen. Forsætlige unddragelser af skattelovgivningen og de generelle afgiftslove fra og med 100.000 kr., men mindre end 250.000 kr. kan efter ændringen ikke sanktioneres med betinget frihedsstraf og tillægsbøde, og spørgsmålet er således, om der i dette interval skal kunne sanktioneres med bødestraf, eller om straffen skal bortfalde. Strafbortfald vil være en radikal lempelse af sanktionsniveauet i forhold til tidligere.

Jo mildere sanktionen bliver, jo større bliver samtidig forskellen til den nuværende sanktionspraksis ved selvanmeldelse for forsætlige unddragelser af punktafgifter over 100.000 kr., hvor der efter praksis nedlægges påstand om betinget frihedsstraf og tillægsbøde på halvdelen af unddragelsen. Det betyder, at strafnedsættelsen i disse sager alene afspejler sig i valg af betinget i forhold til ubetinget frihedsstraf.

Regeringen finder, at strafudmålingen i intervallet 100.000 kr. til 250.000 kr. ved selvanmeldelse for på den ene side punktafgifter og på den anden side skatter og generelle afgifter bør harmoniseres.

Skatteministeriet skal derfor i samarbejde med anklagemyndigheden forelægge domstolene en ny praksis i den almindelige selvanmeldelsesordning, således at en forsætlig unddragelse af skatter og generelle afgifter i intervallet mellem 100.000 kr. og 250.000 kr. skal kunne afgøres administrativt med en bøde på én gang unddragelsen (svarende til halvdelen af normalbøden), da en forsætlig unddragelse på 100.000 kr. og derover må anses for så alvorlig, at strafbortfald ikke vil være rimeligt.

Indtil domstolene har godkendt en ny sanktionspraksis, skal disse sager således stadig sendes til politiet med anmodning om, at der nedlægges påstand om en bøde på én gang unddragelsen med henblik på, at domstolene fastlægger en sanktionspraksis.

I sager om punktafgiftsovertrædelser med en forsætlig unddragelse på 100.000 kr. og derover anmodes politiet om, at der i stedet for betinget frihedsstraf nedlægges påstand om en bøde på én gang unddragelsen, når unddragelsen ligger i intervallet mellem 100.000 kr. og 250.000 kr., således at sanktionsniveauet ved selvanmeldelse bliver ensartet.

Der findes ingen praksis for sanktionsudmåling ved juridiske personers selvanmeldelse. Det er regeringens opfattelse, at forsætlige overtrædelser, begået af juridiske personer, skal kunne straffes med bøde på én gang unddragelsen uanset unddragelsens størrelse, når unddragelsen er 100.000 kr. eller derover. Det svarer til princippet om, at bøden ved selvanmeldelse halveres i forhold til normalbøden, og det svarer til, at sanktionsniveauet for juridiske personer følger normalbødesystemet, jf. afsnit 3.1.

Der sker ingen ændring i sager, hvor den forsætlige unddragelse er 250.000 kr. og derover, men under 500.000 kr., hvor der stadig vil blive nedlagt påstand om betinget frihedsstraf og en tillægsbøde på halvdelen af unddragelsen.”

Om bødefastsættelsen fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 109 som fremsat, side 15, desuden:

”Det forudsættes, at bøden i sager, hvor betingelserne i den foreslåede § 1, stk. 1, er opfyldt, som udgangspunkt fastsættes til 60 pct. af de unddragne skatter og afgifter.

Med de unddragne skatter og afgifter menes det samlede beløb i skat og eventuelt moms og afgifter, herunder også punktafgifter, som den skattepligtige skulle have betalt, hvis skatte- og afgiftsreglerne var blevet anvendt korrekt. Der opgøres et samlet beløb for alle berørte indkomstår og eventuelt afgiftsperioder. Den rentetilskrivning, som vil indgå i beregningen af det faktisk skyldige skatte- og afgiftsbeløb, betragtes ikke som en unddragelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at straffen uanset de ovenfor angivne retningslinjer for bødens fastsættelse fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af sagens omstændigheder. Det angivne bødeniveau vil således kunne fraviges inden for den angivne strafferamme på op til 60 pct. af det unddragne beløb, hvis der i den konkrete sag foreligger omstændigheder, der taler herfor.”

Ordningen med en midlertidig strafnedsættelse gjaldt alene henvendelser fra og med den 1. juli 2012 til og med den 30. juni 2013 og finder således ikke anvendelse i dag.

4.2 Praksis

Som det fremgår ovenfor, er strafferammen for særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af straffelovens § 289 a fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 289, stk. 1.

Ved udmåling af tillægsbøder efter straffelovens § 50, stk. 2, i forbindelse med overtrædelse af § 289, stk. 1, skal der lægges vægt på, om forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 289, stk. 3.

Det bemærkes, at der kun ses at foreligge en enkelt trykt dom (TfK 2023.39Ø), hvor straffelovens § 289, stk. 3, er citeret i dommen.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af skatte-, told-,

afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af straffelovens § 289 a af særligt grov karakter, jf. straffelovens § 289, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dog er retspraksis, som omfatter andre lovovertrædelser, der har nær sammenhæng med overtrædelser af straffelovens § 289, medtaget, f.eks. samtidige overtrædelser af straffelovens øvrige bestemmelser om dokumentfalsk mv., da en del retspraksis vedrører overtrædelser af straffelovens § 289 begået i kombination med andre lovovertrædelser.

Dommene er oplistet efter (fængsels)straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2019.1329V: T straffet med 4 måneders fængsel betinget samt en tillægsbøde på 250.000 kr. for overtrædelse af boafgiftsloven af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved at have fortiet og undladt at indsende gaveanmeldelse til myndighederne i forbindelse med, at han gav sin datter og svigersøn 3.550.000 kr. i gave. Herved blev det offentlige unddraget ca. 520.000 kr. i gaveafgift. T var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 302, stk. 1, nr. 1 og 2, ved som direktør og daglig leder i et aktieselskab at have overtrådt bogføringsreglerne, hvilket medførte, at der ikke var regnskabsmateriale, der kunne udleveres til kurator, da selskabet blev erklæret konkurs. Tillægsbøden fandtes i medfør af straffelovens § 50, stk. 2, passende at kunne fastsættes til 250.000 kr.

TfK 2015.833Ø: T straffet med 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på 775.000 kr. for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som direktør og eneanpartshaver i et selskab at have opgjort selskabets momstilsvær for lavt. Herved blev det offentlige unddraget 792.000 kr. i moms. Byretten fastsatte straffen til 6 måneders ubetinget fængsel samt en tillægsbøde på 775.000, jf. straffelovens § 50, stk. 2. Landsretten fandt, at straffen var passende udmålt, men fandt efter sagens karakter og under henvisning til de ændrede regler om samfundstjeneste ved lov nr. 152 af 18. februar 2015, at fængselsstraffen kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2015.221Ø: T straffet med 6 måneders fængsel samt en tillægsbøde på 637.000 kr. for skatte- og momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved at have unddraget det offentlige skat og arbejdsmarkedsbidrag for henholdsvis 496.911 kr. og 72.242 kr. T var herudover skyldig i momssvig ved at have afgivet urigtige oplysninger til brug for afgiftskontrollen, hvorved det offentlige blev unddraget 68.000 kr. i moms. Byretten fastsatte straffen til 6 måneders fængsel og en tillægsbøde på 625.000 kr. Landsretten stadfæstede fængselsstraffen, men forhøjede tillægsbøden til 637.000 kr. svarende til det undtagne beløb (dissens for en betinget straf med vilkår om samfundstjeneste). Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestrafte.

U 2015.2417Ø: T straffet med 8 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på 950.000 kr. for skatte- og momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved at have unddraget det offentlige ca. 215.000 kr. i skat og ca. 735.000 kr. i moms. Byretten fastsatte straffen til 8 måneders ubetinget fængsel og en tillægsbøde. Landsretten fandt, at fængselsstraffen på 8 måneder var passende udmålt, men henset til de ændrede regler om samfundstjeneste ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 var det efter sagens omstændigheder og T's forhold forsvarligt at gøre fængselsstraffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2017.1280V: T straffet med 8 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på 900.000 kr. for skattesvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved at have unddraget det offentlige 698.242 kr. i skat. T var herudover skyldig i momssvig ved at have drevet momspligtig virksomhed, selvom virksomhedens registrering var blevet indtaget af SKAT, og i den forbindelse udstedt fakturaer med moms, hvorved det offentlige blev unddraget 212.904 kr. i moms. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på størrelsen af det undtagne beløb. T blev i medfør af straffelovens § 50, stk. 2, idømt en tillægsbøde på 900.000 kr.

TfK 2014.381Ø: T straffet med 8 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget, samt en tillægsbøde på 999.000 kr. for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved at have afgivet urigtige oplysninger til brug for afgiftskontrollen, således at det offentlige blev unddraget 999.075 kr. i moms. Byretten fastsatte straffen til 8 måneders fængsel, hvoraf 4 måneder blev gjort betinget, samt en tillægsbøde på 650.000 kr. Landsretten bemærkede, at der ved overtrædelser som den foreliggende som udgangspunkt skal idømmes en ubetinget fængselsstraf, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, der kan begrunde en fravigelse af dette udgangspunkt. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at forholdet var begået over en længere periode trods en revisors kritiske bemærkninger i selskabets regnskaber for de tre år, der var omfattet af gerningsperioden. Under hensyn til sagens karakter og den samlede sagsbehandlingstid fandt landsretten ikke, at sagsbehandlingstiden i sig selv kunne begrunde en formildelse

af straffen. T havde erkendt sig skyldig i byretten og medvirket til sagens oplysning, og hans selskab havde betalt 696.484 kr. af den unddragne moms. På den baggrund og under hensyn til T's meget gode personlige forhold forelå der sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at gøre straffen delvist betinget. Landsretten stadfæstede herefter byrettens dom med den ændring, at tillægsbøden blev forhøjet til 999.000 kr. (dissens for at stadfæste byrettens tillægsbøde).

TfK 2015.1211V: T straffet med 10 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på 575.000 kr. for registreringsafgiftsunddragelse af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved i forening med andre personer at have unddraget staten registreringsafgifter, idet de over for SKAT afgiftsberigtigede nogle biler, der var købt i USA, til en lavere værdi end bilernes reelle indkøbspris. Herved blev det offentlige unddraget i alt knap 1,2 mio. kr. i afgifter. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på den medgåede tid og T's gode personlige forhold.

TfK 2014.607Ø: T straffet med 1 års fængsel betinget samt en tillægsbøde på 2,11 mio. kr. for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som ansvarlig indehaver af et selskab at have afgivet urigtige eller vildledende oplysninger til brug for afgiftskontrollen. Herved blev det offentlige unddraget 2.110.876 kr. i moms. Landsretten fandt, at lang sagsbehandlingstid i sagen udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 6, stk. 1. Som konsekvens heraf blev fængselsstraffen gjort betinget. Der var dog ikke grundlag for også at lade tillægsbøden nedsætte eller bortfalde.

U 2017.401Ø: T straffet med 1 års fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på 940.000 kr. for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 for et beløb på 949.000 kr. samt overtrædelse af straffelovens § 299, stk. 2, for et beløb på ca. 866.000 kr. (dissens for henholdsvis delvist betinget dom og ubetinget dom).

TfK 2014.256Ø: T1 straffet med 1 års fængsel samt en tillægsbøde på 1 mio. kr. for skatte- og momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som reel ansvarlig for et selskab at have drevet momsregistreret virksomhed uden at være registreret, ligesom der blev udbetalt løn til selskabets ansatte, uden at der skete lønindeholdelse. Herved blev det offentlige unddraget 1.378.927 kr. i moms og skat. T1 havde herudover undladt at foretage indeholdelse af arbejdsmarkedsbidrag, således at det offentlige blev unddraget 108.436 kr. i arbejdsmarkedsbidrag. T1 var tidligere straffet i 2006 med 60 dages fængsel og en tillægsbøde på 350.000 kr. for overtrædelse af skattekontrollen, kildeskatteloven og arbejdsmarkedsfondsloven. Byretten fastsatte straffen til 9 måneders fængsel, hvilket landsretten forhøjede til 1 års fængsel. Landsretten fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at skærpe den bødestraf, som byretten i medfør af

straffelovens § 82, nr. 13, havde fastsat med nedsættelse af straffen på grund af lang sagsbehandlingstid.

TfK 2014.1041Ø: T straffet med 1 års fængsel samt en tillægsbøde på 875.000 kr. for registreringsafgiftsunddragelse af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som direktør for et selskab at have afgivet urigtige oplysninger til brug for fastsættelsen af registreringsafgiften for 7 biler, idet T1 i strid med sandheden oplyste, at bilerne var parallelimporteret fra Sverige, selvom bilerne var købt i Danmark. Det offentlige blev herved unddraget 1.761.795 kr. i registreringsafgift. T1 var herudover sig skyldig i dokumentfalsk. Der var ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

U 2017.1185H: T straffet med 1 års fængsel samt en tillægsbøde på 1,225 mio. kr. for skattesvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289, ligesom T var skyldig i momssvig, ved at have unddraget det offentlige ca. 1,2 mio. kr. i skatter og moms. T var herudover skyldig i overtrædelse af straffelovens § 302 ved groft at have tilsidesat bogføringsreglerne. T var tidligere straffet i 2005 med 40 dages fængsel for overtrædelse af skatte- og momslovgivningen. Højesteret tiltrådte, at by- og landsretten havde fastsat fængselsstraffen til 1 år. Henset til, at T nu var skyldig i at have unddraget statskassen et betydeligt beløb ved moms- og skattesvig, og at han tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet for ca. 280.000 kr., var der uanset T's gode personlige forhold ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2013.428V: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel samt en tillægsbøde på 2,475 mio. kr. for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som den reelt ansvarlige for tre selskaber at have angivet selskabernes momstilsvær for lavt med i alt 2.476.280 kr. T var tidligere straffet i 1997 for bedrageri og overtrædelse af momsloven samt i 2005 for skyldner-svig. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på størrelsen af det undtagne beløb, og at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet. Sagens tidsmæssige forløb kunne ikke føre til et andet resultat. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestraf.

TfK 2013.846Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel betinget samt en tillægsbøde på 4,675 mio. kr. for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som direktør, hovedanpartshaver og daglig leder af et selskab at have angivet 4.676.701 kr. for lidt i salgsmoms. Herved unddrog T det offentlige det pågældende beløb i moms. Under hensyn til, at anklageskriftet i den relativt ukomplicerede sag først blev indgivet 5 år efter, at SKAT var blevet opmærksom på, at T ikke havde foretaget korrekt momsindberetning, og over 4 år efter, at SKAT traf afgørelse herom, og da længden af dette tidsrum i det væsentlige beroede på myndighedernes forhold, blev fængselsstraffen gjort betinget. Der var ikke grundlag for tillige at

gøre bødestrafen betinget. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2021.871V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel betinget samt en tillægsbøde på 2,225 mio. kr. for moms- og skattesvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som direktør og regnskabsansvarlig i et selskab at have angivet selskabets skattepligtige indkomst for lavt. Herved blev det offentlige unddraget i alt 779.765 kr. i skat, ligesom T i samme periode angav selskabets salgsmoms for lavt, hvorved det offentlige blev unddraget i alt 1.462.015 kr. i moms. T var tidligere straffet i 1996 med 2 år og 3 måneders fængsel for underslæb og bedrageri i selskabsmæssigt regi. Såvel fængselsstraffen som tillægsbøden blev fastsat under henvisning til forholdenes omfang og til, at de var begået få år efter, at T var idømt en længere fængselsstraf for ligeartet kriminalitet. Efter T's personlige forhold og den lange sagsbehandlingstid, der skyldtes T's sygdom, blev fængselsstraffen undtagelsesvist gjort betinget.

TfK 2018.432V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for navnlig socialbedrageri af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 a, stk. 1, jf. stk. 4, jf. § 289, stk. 1, ved over en flerårig periode at have begået socialbedrageri over for det offentlige ved uberettiget at have modtaget pension og boligstøtte for et betydeligt beløb, selvom han var flyttet fra Danmark og reelt boede og opholdt sig i England. T opnåede herved uberettiget udbetaling på 941.836 kr. T var herudover skyldig i nogle mindre forhold, bl.a. vold efter straffelovens § 244 og trusler efter straffelovens § 266. T var tidligere straffet i 2003 med 3 års fængsel for bl.a. bedrageri af særligt grov beskaffenhed og i 2012 med 40 dages fængsel for tyveri. Ved straffastsættelsen blev der ud over den begåede vold navnlig lagt vægt på, at T vedvarende over en periode på flere år havde begået bedrageri over for det offentlige for et betydeligt beløb. Efter navnlig karakteren af socialbedrageriet sammenholdt med T's forstraffe var der ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til den tidligere dom på 40 dages fængsel.

U 2015.3873H: T straffet med 1 år og 8 måneders fængsel, heraf 1 år og 2 måneder betinget, samt en tillægsbøde på 2,7 mio. kr. for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som direktør i et selskab at have unddraget det offentlige ca. 5,4 mio. kr. i moms. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om momsunddragelser af betydelige beløb som resultat af organiseret svindel med flere medvirkende aktører, der løbende og systematisk havde misbrugt momsreglerne til "momskarruselsvig" ved brug af flere "skraldespandselskaber". Højesteret fandt, at ubetinget frihedsstraf under disse omstændigheder burde være udgangspunktet. Højesteret bemærkede, at landsretten havde lagt til grund, at T havde haft en beskeden rolle i selskabet og ikke havde medvirket aktivt. Som direktør for et "skraldespandselskab" havde han dog udfyldt en nødvendig og ikke uvæsentlig rolle som led i den begåede kriminalitet. Højesteret fandt, at disse forhold burde afspejles i strafudmålingen, herunder i

udmålingen af tillæggsbødens størrelse. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 1, med en tidligere betinget dom på 2 måneders fængsel for anden kriminalitet. På baggrund af det anførte fastsatte Højesteret tillæggsbøden til 2.700.000 kr. svarende til halvdelen af normalbøden ved momsunddragelser af den omhandlede størrelse, jf. straffelovens § 50, stk. 2.

TfK 2023.39Ø: T1 straffet med 1 år og 9 måneders fængsel, heraf 1 år og 3 måneder betinget, samt en tillæggsbøde på 4,4 mio. kr. for moms- og skattesvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 for et samlet beløb på ca. 3,7 mio. kr. T1 blev for det første fundet skyldig i momssvig og forsøg herpå ved som den reelle leder af et selskab at have unddraget det offentlige ca. 845.000 kr. og forsøgt unddraget det offentlige 311.000 kr. for købsmoms på fakturaer, der var uden realitet. T1 var endvidere skyldig i kildeskattesvig ved at have unddraget det offentlige 2.344.000 kr. og forsøgt unddraget det offentlige 205.125 kr. i A-skat og AM-bidrag i løn for sort arbejde. Ved straffastsættelsen lagde landsretten bl.a. vægt på, at aktiviteterne var nøje planlagt på en måde, der antageligvis tilsigtede at vanskeliggøre opklaring af unddragelsen ved at skjule aktiviteterne i selskabets "hvide" økonomi, ligesom aktiviteterne var udført i forening med andre, herunder ved brug af "skraldespandsselskaber". På grund af lang sagsbehandlingstid skulle kun 6 måneder af fængselsstraffen afsones, men den resterende del på 1 år og 3 måneder blev gjort betinget. T1 blev endvidere pålagt en tillæggsbøde, jf. straffelovens § 50, stk. 2, der var forhøjet med 20 pct. til 4.440.000 kr., jf. straffelovens § 289, stk. 3. Ved udmålingen heraf lagde landsretten vægt på, at forbrydelsen var af særlig grov karakter, hvorfor niveauet for tillæggsbøden skulle forhøjes med 20 % i forhold til normalstørrelsen for bøder i den pågældende type af sager, jf. § 289, stk. 3, og forarbejderne hertil.

TfK 2018.757Ø: T1 straffet med 2 års fængsel samt en tillæggsbøde på 2,45 mio. kr., og T2 straffet med 1 år og 3 måneders fængsel samt en tillæggsbøde på 1,6 mio. kr., for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved som henholdsvis direktør/ejer og som revisor i et selskab at have unddraget det offentlige 3.247.237 kr. T1 var herudover skyldig i unddragelse af A-skat og arbejdsmarkedsbidrag efter straffelovens § 289, jf. opkrævningsloven, for et beløb på 657.733 kr., samt unddragelse af B-indkomst efter straffelovens § 289, jf. skattekontrolloven, for et beløb på 513.024 kr. Endvidere var T1 skyldig i overtrædelse af straffelovens § 302, stk. 1, nr. 2, ved ikke at have opbevaret selskabets bogføringsmateriale betryggende. T2 var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. Straffen for T1 blev fastsat til 2 års fængsel, der ikke kunne gøres betinget, samt en tillæggsbøde på 2.450.000 kr. Der blev herved lagt vægt på omfanget og karakteren af den begåede kriminalitet. Henset til omfanget og grovheden af kriminaliteten var der ikke grundlag for at gøre T1's straf betinget med vilkår om samfundstjeneste. For T2's vedkommende blev straffen under hensyn til T2's betydningsfulde rolle i den begåede kriminalitet og T2's forstraffe fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder, der ikke kunne gøres betinget, samt en tillæggsbøde på 1.600.000 kr.

TfK 2021.763Ø: T straffet med 2 års fængsel samt en tillægsbøde på 10,085 mio. kr. for skatte- og momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 for et samlet beløb på lidt over 10 mio. kr. Forholdene var begået i perioden 2013-2014, og anklagemyndigheden havde rejst tiltale i 2018. Ved straffastsættelsen blev der på den ene side lagt vægt på, at T var skyldig i skatte- og afgiftsunddragelse for et betydeligt beløb på i alt 10.085.157 kr. På den anden side blev der i formildende retning lagt vægt på sagsbehandlingstiden, der skyldtes både anklagemyndighedens og domstolens forhold. Tillægsbøden blev udmålt som et beløb svarende til det unddragne beløb. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2014.196V: T1 straffet med 2 år og 6 måneders fængsel samt en tillægsbøde på 20,075 mio. kr., og T2 straffet med 2 års fængsel samt en tillægsbøde på 17,750 mio. kr., for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289. T1 og T2 blev fundet skyldige i at have samarbejdet om omfattende og systematisk momssvig ved indberetning af fiktiv købsmoms til SKAT. De havde haft forskellige roller i forbindelse med kriminaliteten, men det kunne ikke antages, at den ene havde haft en mere vigtig rolle end den anden. T2 var tidligere straffet i 2010 med 2 år og 6 måneders fængsel for bedrageri, underslæb og dokumentfalsk. Ved straffastsættelsen blev der taget hensyn til lang sagsbehandlingstid, men sagsbehandlingstiden kunne ikke også begrunde en nedsættelse af tillægsbøderne på henholdsvis knap 20.075.000 kr. og knap 17.750.000 kr. For T2's vedkommende blev straffen fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til T2's tidligere dom på 2 år og 6 måneders fængsel.

TfK 2022.39Ø: T2 straffet med 3 års fængsel, heraf 2 år og 6 måneder betinget, og T1 straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, ligesom de begge blev idømt en tillægsbøde på 18,4 mio. kr., for overtrædelse af moms- og kildeskatteloven af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 for et samlet beløb på ca. 18,4 mio. kr. T1 var herudover skyldig i dokumentfalsk og forsøg på bedrageri i forbindelse med en privat låneansøgning. Moms- og skatteunddragelserne var sket i forbindelse med drift af en virksomhed, hvor T1 var den reelle indehaver og ansvarlige, mens T2 var den registrerede ejer. Over en periode på mere end 2 år og 3 måneder blev der ikke foretaget momsindberetning eller indeholdelse af A-skat og arbejdsmarkedsbidrag. T1 var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, senest i 2017 med bl.a. 2 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 289. For T2's vedkommende bemærkede landsretten, at T2 som registreret ejer af virksomheden udfyldte en nødvendig og ikke uvæsentlig rolle. Mens T1 var den reelle leder af virksomheden, indtog T2 en mere underordnet rolle. Henset hertil og til, at T2 ikke tidligere var straffet, var der undtagelsesvist grundlag for at gøre en del af fængselsstraffen betinget, således at T2 kun skulle afsone 6 måneder nu, mens de resterende 2 år og 6 måneder blev gjort betinget. Da T1 var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, var der ikke grundlag for at gøre straffen for T1 helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om

samfundstjeneste. Straffen for T1 blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til den tidligere dom fra 2017 og en tidligere bødestraf. Efter straffelovens § 50, stk. 2, skulle T1 og T2 også betale en tillægsbøde som nævnt ovenfor.

TfK 2015.186Ø: T straffet med 3 års fængsel samt en tillægsbøde på 24,275 mio. kr. for moms-svig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289. T havde som indehaver og leder af en virksomhed forsætligt afgivet urigtige oplysninger til afgiftskontrollen, hvorved statskassen blev unddraget moms for i alt 26.736.779 kr. Byretten fastsatte straffen til 3 års fængsel og i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand en tillægsbøde på 24.275.000 kr. Byretten gjorde i den forbindelse 2 år og 6 måneder af straffen betinget, idet byretten i formildende retning lagde vægt på, at T havde anvendt pengene til den fortsatte drift af virksomheden efter hendes ægtefælles død. Landsretten fandt ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, idet den omstændighed, at T havde ladet det unddragne beløb indgå i virksomhedens drift, ikke kunne føre til andet resultat.

TfK 2013.509Ø: T straffet med 3 år og 6 måneders fængsel betinget samt en tillægsbøde på 19,1 mio. kr. for skattesvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved at have undladt at oplyse om udlodning fra et udenlandsk selskab og renteindtægter mv. fra en trust, som T havde oprettet i udlandet. Herved blev det offentlige unddraget ikke under 19.101.514 kr. i skat. Fængselsstraffen blev under henvisning til T's høje alder gjort betinget, jf. straffelovens § 82, nr. 2 (med dissens for en delvist betinget dom). Ved straffastsættelsen blev der i øvrigt lagt vægt på størrelsen af de unddragne skatter, skatteunddragelsens systematiske og professionelle karakter samt længden af det tidsrum, T unddrog skattebetalingen.

TfK 2013.150V: T straffet med 4 års fængsel samt en tillægsbøde på 20,45 mio. kr. for registreringsafgiftsunddragelse af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved at have afgiftsberigtiget 278 parallelimporterede biler til en lavere værdi end de faktiske indkøbspriser med tillæg af avance og merværdiafgift. Herved blev det offentlige unddraget knap 41 mio. kr. i registreringsafgift. Ved straffastsættelsen blev der på den ene side lagt vægt på omfanget af afgiftsunddragelsen, der var sket under anvendelse af fiktive bilag. På den anden side blev der lagt vægt på den tid, der var gået, og at sagen havde ligget stille i flere perioder. Straffen blev herefter nedsat med 1 år som følge af de formildende omstændigheder, jf. straffelovens § 82, nr. 13. Byretten havde ikke idømt T en tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, idet T ikke ville være i stand til at betale bøden. Landsretten idømte T en tillægsbøde på 20.450.000 kr., da dette er udgangspunktet ved grove skatte- og afgiftsunddragelser, og der var ikke efter sagens omstændigheder grundlag for at fravige dette udgangspunkt.

TfK 2018.442Ø: T straffet med 4 års fængsel samt en tillægsbøde på 20,6 mio. kr. for momssvig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 for et beløb på ca. 20,5 mio. kr., bedrageri af

særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, for et beløb på mindst 3,7 mio. kr. og forsøg herpå for 7,8 mio. kr., samt dokumentfalsk af særlig grov karakter efter straffelovens § 172, stk. 2, jf. § 171. Ved straffastsættelsen blev der som skærpende omstændighed lagt vægt på, at der var tale om gentagne og systematiske unddragelser af moms for et betydeligt beløb og over en lang periode. Det var desuden en skærpende omstændighed, at da T blev opdaget i sin ulovlige virksomhed og blev forhindret i at unddrage det offentlige yderligere beløb i moms, påbegyndte han en ny ulovlig virksomhed med dokumentfalsk og bedrageri ved salg af fiktive fakturaer. Der blev endvidere lagt vægt på, at da SKAT indledte kontrol, blev overtrædelserne forsøgt skjult af T med falske bilag og falske fabrikerede kontoudtog. Endelig blev der i skærpende retning lagt vægt på, at det omhandlede selskab blev oprettet af T alene med det formål at få en hurtigere udbetaling af det urigtige angivne negative momstilsvar. På den anden side blev der taget hensyn til, at T havde aflagt en fuldstændig tilståelse, og at han blev frakendt retten til at drive virksomhed i selskabsform. Der var ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste, på grund af karakteren og alvoren af kriminaliteten. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 1, med en tidligere dom på 30 dages fængsel for anden kriminalitet.

TfK 2022.34V: T straffet med 4 års fængsel samt en tillægsbøde på 71 mio. kr. for overtrædelse af tobaksafgiftsloven af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 ved i forening og efter forudgående aftale eller fælles forståelse med 13 andre personer at have fremstillet mindst 41 mio. cigaretter på en professionelt indrettet cigaretfabrik, der ikke var autoriseret hos myndighederne, og i den forbindelse undladt at betale tobaksafgifter til staten. Det offentlige blev herved unddraget ca. 71 mio. kr. i tobaksafgifter. Navnlig under hensyn til størrelsen af unddragelsen og til, at T ikke havde haft en ledende rolle, blev straffen fastsat som sket. Tillægsbøden blev i medfør af straffelovens § 50, stk. 2, fastsat under hensyn til størrelsen af det undtagne beløb.

U 2021.1450H: T straffet med 7 års fængsel samt en tillægsbøde på 15,275 mio. kr. for moms-svig af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 samt mandatsvig, bedrageri og skyldnersvig af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, § 279 og § 283, jf. § 286, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, og dokumentfalsk, for et samlet beløb på ca. 635 mio. kr. T begik forholdene som medindehaver, bestyrelsesmedlem, direktør og daglig leder i en virksomhed. For Højesteret angik sagen alene spørgsmålet om straffastsættelse. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at anvende straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., om, at straffen kan stige med indtil det halve, hvis der foreligger særdeles skærpende omstændigheder. Højesteret fandt, at straffen passende kunne fastsættes til 7 års fængsel og lagde navnlig vægt på lovovertrædelsernes karakter og grovhed, herunder beløbenes størrelse, T's centrale rolle i kriminaliteten, som var planlagt og systematisk, og at T havde beriget sig selv med et stort millionbeløb. Der forelå ikke omstændigheder, som kunne føre til en mildere straf. T blev endvidere idømt en

tillæggsbøde på 15.275.000 kr. i medfør af straffelovens § 50, stk. 2. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til tidligere bødestrafte.

4.3 Konklusion

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 4.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

4.3.1 Straffelovens § 289, stk. 1

I sager om overtrædelse af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af straffelovens § 289 a af særligt grov karakter er der i den gennemgaaede periode udmålt straffe på mellem 4 måneders fængsel (samt en tillæggsbøde) og 7 års fængsel (samt en tillæggsbøde) fordelt på 28 sager.

I den lave ende er der i en enkelt dom udmålt straf på 4 måneders fængsel samt en tillæggsbøde for overtrædelse af boafgiftsloven af særligt grov karakter, hvorved det offentlige blev unddraget ca. 520.000 kr. i gaveafgift. Tiltalte var endvidere skyldig i overtrædelse af straffelovens § 302, stk. 1, nr. 1 og 2, ved at have overtrådt bogføringsreglerne.

I to domme er der udmålt straffe på 6 måneders fængsel samt en tillæggsbøde for skatte- og momssvig af særligt grov karakter for 792.000 kr. og ca. 637.153 kr.

I tre domme blev straffen fastsat til 8 måneders fængsel samt en tillæggsbøde for skatte- og momssvig af særligt grov karakter for 950.000 kr., 911.146 kr. og 999.075 kr.

I en enkelt dom er der udmålt straf på 10 måneders fængsel samt en tillæggsbøde for registreringsafgiftsunndragelse af særligt grov karakter for 1.200.000 kr.

I fem domme er der udmålt straffe på 1 års fængsel samt en tillæggsbøde for skatte- og momssvig af særligt grov karakter samt anden lignende kriminalitet for 2.110.876 kr., 1.815.000 kr., 1.487.363 kr., 1.761.795 kr. og ca. 1.200.000 kr. I to af sagerne var tiltalte tidligere straffet for lignende kriminalitet.

I en enkelt dom blev straffen fastsat til 1 år og 3 måneders fængsel samt en tillæggsbøde for momssvig af særligt grov karakter for 2.476.280 kr. I denne sag var tiltalte tidligere straffet for lignende kriminalitet.

I tre domme er der udmålt straffe på 1 år og 6 måneders fængsel, i to tilfælde med en tillæggsbøde, for henholdsvis momssvig, skatte- og momssvig og overtrædelse af straffelovens § 289 a

af særligt grov karakter for 4.676.701 kr., 2.241.780 kr. og 941.836 kr. I to af sagerne var tiltalte tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, og i sagen vedrørende overtrædelse af straffelovens § 289 a for et beløb på 941.836 kr. var tiltalte samtidig skyldig i andre forhold, bl.a. vold og trusler.

I en enkelt dom blev straffen fastsat til 1 år og 8 måneders fængsel samt en tillægsbøde for momssvig af særligt grov karakter for ca. 5.400.000 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at der var tale om momsunddragelser af betydelige beløb som resultat af organiseret svindel med flere medvirkende aktører, der løbende og systematisk havde misbrugt momsreglerne til ”momskarruselsvig” ved brug af flere ”skraldespandsselskaber”.

I en enkelt dom er der endvidere udmålt straf på 1 år og 9 måneders fængsel samt en tillægsbøde for moms- og skattesvig af særligt grov karakter for et samlet beløb på ca. 3.700.000 kr. Ved straffastsættelsen blev der bl.a. lagt vægt på, at aktiviteterne var nøje planlagt på en måde, der antageligvis tilsigtede at vanskeliggøre opklaring af unddragelsen ved at skjule aktiviteterne i selskabets ”hvide” økonomi, ligesom aktiviteterne var udført i forening med andre, herunder ved brug af ”skraldespandsselskaber”.

I to domme er straffen udmålt til 2 års fængsel samt en tillægsbøde for skatte- og momssvig af særligt grov karakter for henholdsvis 4.417.994 kr. og ca. 10.000.000 kr. Ved fastsættelsen af straffen i sagen vedrørende ca. 10 mio. kr. blev der i formildende retning lagt vægt på sagsbehandlingstiden, der skyldtes både anklagemyndighedens og domstolenes forhold.

I en enkelt dom er der udmålt straf på 2 år og 6 måneders fængsel samt en tillægsbøde for momssvig af særligt grov karakter for ca. 20.076.977 kr.

I to domme er straffen fastsat til 3 års fængsel samt en tillægsbøde for skatte-/momssvig af særligt grov karakter for beløb på ca. 18.400.000 kr. og 26.736.779 kr.

I en enkelt dom er straffen fastsat til 3 år og 6 måneders fængsel og en tillægsbøde for skattesvig af særligt grov karakter for ikke under 19.101.514 kr.

I tre domme er straffen fastsat til 4 års fængsel og en tillægsbøde for henholdsvis registreringsafgiftsunddragelse, momssvig og overtrædelse af tobaksafgiftsloven af særligt grov karakter, i det ene tilfælde tillige bedrageri af særligt grov beskaffenhed og dokumentfalsk af særligt grov karakter, for henholdsvis ca. 41.000.000 kr., ca. 24.000.000 kr. og ca. 71.000.000 kr.

Endelig er der i en enkelt dom udmålt straf på 7 års fængsel i en sag, hvor tiltalte som medindehaver, bestyrelsesmedlem, direktør og daglig leder i en virksomhed havde begået momssvig, skyldnersvig, mandatsvig og bedrageri af særligt grov karakter, til dels forsøg herpå, samt dokumentfalsk for et beløb på ca. 635.000.000 kr. Ved fastsættelsen af straffen på 7 år blev der navnlig lagt vægt på lovovertrædelsernes karakter og grovhed, herunder beløbenes størrelse, tiltaltes centrale rolle i kriminaliteten, som var planlagt og systematisk, og på at tiltalte havde beriget sig selv med et stort millionbeløb.

På baggrund af ovennævnte praksis ses straffen efter straffelovens § 289, stk. 1, navnlig at afhænge af det beløb, der er opnået eller tilsigtet opnået ved forbrydelsen. Der ses således at være en klar sammenhæng mellem beløbets størrelse og straffens længde. Med hensyn til en eventuel tillægsbøde udmåles denne også i forhold til beløbets størrelse.

Ved strafudmålingen lægges der endvidere vægt på omstændighederne ved forbrydelsen, herunder om gerningspersonen har forsøgt at sløre forbrydelsen og dermed opdagelsesrisikoen, om forbrydelsen har haft karakter af systematisk eller organiseret svindel eller på anden vis har været nøje planlagt, om gerningen er begået i forening med andre personer og i så fald tiltaltes rolle heri samt længden af den periode, hvor forbrydelsen er begået, ligesom der lægges vægt på, om gerningspersonen tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, og om gerningspersonen har beriget sig selv. I flere sager er der i formildende retning lagt vægt på sagsbehandlingstiden.

På baggrund af ovennævnte praksis er det udvalgets vurdering, at domstolene i vidt omfang udnytter strafferammen på 8 års fængsel i straffelovens § 289, stk. 1.

4.3.2 Straffelovens § 289, stk. 3, om overtrædelser af særlig grov beskaffenhed

Som det fremgår ovenfor, ses der kun ses at foreligge en enkelt trykt dom (TfK 2023.39Ø), hvor straffelovens § 289, stk. 3, er citeret i dommen. I den pågældende sag blev tiltalte idømt 1 år og 9 måneders fængsel samt en tillægsbøde på 4,4 mio. kr. for moms- og skattesvig af særlig grov karakter for et samlet beløb på ca. 3,7 mio. kr.

Tiltalte blev herved pålagt en tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, der var forhøjet med 20 pct., jf. straffelovens § 289, stk. 3. Ved udmålingen heraf lagde landsretten vægt på, at forbrydelsen var af særlig grov karakter, hvorfor niveauet for tillægsbøden skulle forhøjes med 20 pct. i forhold til normalstørrelsen for bøder i den pågældende type af sager, jf. § 289, stk. 3, og forarbejderne hertil.

På baggrund af denne meget sparsomme praksis er det ikke muligt at drage mere generelle konklusioner om, hvorvidt domstolene udmåler tillægsbøder i overensstemmelse med straffelovens § 289, stk. 3.

5. Straffelovens § 289 a om svig med nationale eller EU-midler

5.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 289 a om bl.a. svig med nationale eller EU-midler har følgende ordlyd:

”§ 289 a. Med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder straffes den, der til brug for afgørelser om betaling eller tilbagebetaling af told eller afgifter til eller udbetaling eller tilbagebetaling af tilskud eller støtte fra danske myndigheder eller De Europæiske Fællesskabs institutioner eller andre fællesskabsorganer giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger, herunder undlader at opfylde en oplysningspligt af betydning for sagens afgørelse med forsæt til at unddrage sig eller andre betaling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der uretmæssigt udnytter en lovligt opnået fordel med hensyn til betalinger som nævnt i stk. 1, og den, der uretmæssigt anvender udbetalinger som nævnt i stk. 1 til andre formål end dem, de oprindeligt var bevilget til. Dette gælder dog ikke ydelser, der bevilges til privat brug.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder kun anvendelse, hvor anden lovgivning ikke indeholder en tilsvarende regulering.

Stk. 4. Overtrædelser af stk. 1 eller stk. 2 af særligt grov karakter straffes efter § 289.”

Bestemmelsen blev indført i straffeloven ved *lov nr. 228 af 4. april 2000*. Bestemmelsen havde på dette tidspunkt følgende ordlyd:

”§ 289 a. Med bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 år straffes den, der til brug for afgørelser om betaling til eller udbetaling fra De Europæiske Fællesskabs budget eller budgetter, der forvaltes af eller for De Europæiske Fællesskaber, giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse med forsæt til at unddrage sig eller andre betaling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre. Udbetaling fra De Europæiske Fællesskabs budget m.v. omfatter også ordninger, der kun delvis er finansieret af EU-midler.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der uretmæssigt udnytter en lovligt opnået fordel med hensyn til betalinger som nævnt i stk. 1, og den, der uretmæssigt anvender udbetalinger som nævnt i stk. 1 til andre formål end dem, de oprindeligt var bevilget til.”

Lovændringen havde dels til formål at udmønte visse punkter fra regeringens handlingsplan mod økonomisk kriminalitet og dels at gennemføre en række konventioner m.v., der var udarbejdet i EU, OECD og Europarådet med henblik på bekæmpelse af bestikkelse. Lovforslaget

skulle desuden ses i sammenhæng med det arbejde, der foregik i Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet, der var nedsat som led i udmøntningen af regeringens handlingsplan. Udvalget havde bl.a. til opgave at gennemgå straffelovens bestemmelser om berigelsesforbrydelser samt vurdere behovet for skærpelser af straffniveauet for økonomisk kriminalitet. De internationale tiltag på området, herunder i EU-regi, skulle ligeledes indgå i udvalgets arbejde.

Med indførelsen af § 289 a tilsigtedes navnlig at opfylde Danmarks forpligtelser i henhold til Konvention af 26. juli 1995 om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser, den såkaldte EU-svigskonvention.

Danmark var i medfør af EU-svigskonventionens artikel 1 bl.a. forpligtet til at kriminalisere EU-svig. I lovforslaget drøftes to muligheder for kriminaliseringen heraf, idet følgende anføres, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 229 ff.:

”3.5.1. EU-svigskonventionens artikel 1 indeholder bl.a. definitionen af EU-svig og afgrænser dermed det område, som konventionen forpligter til at kriminalisere, jf. pkt. 3.1. Den adfærd, som efter artikel 1 skal være strafbar, vil i langt de fleste tilfælde være omfattet af straffelovens § 279. Imidlertid må artikel 1 antages også at medføre en pligt til at kunne straffe i tilfælde, hvor der ikke har foreligget en bestemmende vildfarelse. Dette vil f.eks. gælde, hvis ikke blot den enkelte medarbejder er vidende om forholdet, men hele institutionen, hvor den pågældende er ansat, ser igennem fingre med, at der sker uretmæssig udbetaling af midler fra budgetter, der forvaltes af eller for De Europæiske Fællesskaber.

Endvidere skal der være mulighed for at straffe i tilfælde, hvor fordele f.eks. i form af støtte til et bestemt formål er opnået på retmæssigt grundlag, men hvor støtten efterfølgende uretmæssigt anvendes til andre formål.

Som nævnt under pkt. 3.2, er der bl.a. i administrationslovene inden for landbrug og fiskeri m.v. fastsat bestemmelser om strafansvar for personer, der til brug for afgørelser om betaling af afgifter eller udbetaling af ydelser i henhold til vedkommende forordning giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse, for at unddrage sig eller andre betaling af afgifter eller opnå uberettiget udbetaling af ydelser til sig selv eller andre. Strafansvaret omfatter også den, der handler i strid med de vilkår, der er fastsat i en afgørelse om udbetaling af støtte eller afgiftsfritagelse.

Sådanne særlovsbestemmelser findes imidlertid ikke på alle områder, hvor der af eller for De Europæiske Fællesskaber forvaltes budgetmidler. Som eksempel kan peges på lovbekendtgørelse nr. 318 af 18. maj 1989 med senere ændringer om tilskud til efteruddannelse inden for jordbrugserhvervene. Denne lov indeholder ikke straffebestemmelser. Muligheden for at straffe svig i forbindelse med opnåelse af

tilskud beror derfor på straffelovens bestemmelser, herunder navnlig § 279 om bedrageri.

Som et andet eksempel kan nævnes lov nr. 335 af 1. maj 1996 om administration af tilskud fra Den Europæiske Socialfond. Denne lov kriminaliserer i et vist omfang adfærd i forbindelse med opnåelse af tilskud fra Den Europæiske Socialfond på urigtigt grundlag. Efter § 13, stk. 3, jf. stk. 1, kan der således straffes i tilfælde, hvor der i forbindelse med indgivelse af en ansøgning om tilskud fra Socialfonden eller i forbindelse med gennemførelsen af et projekt med tilskud fra Socialfonden er afgivet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder, som er af betydning for rettigheden af det ydede tilskud, eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget modtaget tilskud fra Socialfonden. Er der i forbindelse med indgivelse af ansøgning om tilskud fra Socialfonden eller i forbindelse med gennemførelsen af et projekt med tilskud fra Socialfonden udvist svigagtigt forhold, er der ligeledes mulighed for at straffe, jf. § 13, stk. 3, jf. stk. 2. De nævnte forhold straffes efter lovens § 13, stk. 3, med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Der sigtes herved bl.a. til straffelovens § 279 om bedrageri.

En model for gennemførelse af EU-svigskonventionens artikel 1 kunne være at gennemgå de allerede gældende regler i særlovgivningen og foretage de tilpasninger, som en sådan gennemgang måtte vise behov for, eventuelt suppleret med en »overbygningsbestemmelse« i straffeloven ad modum straffelovens § 289. En sådan fremgangsmåde, der vil føre til en lang række ensartede bestemmelser i særlovgivningen, forekommer af lovtekniske grunde ikke hensigtsmæssig. En anden mulighed er at gennemføre artikel 1 ved en ny, generel bestemmelse i straffeloven om EU-svig. En sådan straffelovsbestemmelse vil dog ikke overflødiggøre en gennemgang af straffebestemmelserne i særlovgivningen, idet der på et senere tidspunkt må tages stilling til, i hvilket omfang en sådan ny straffelovsbestemmelse medfører behov for tilpasning, eventuelt ophævelse, af de nugældende straffebestemmelser i særlovgivningen. Justitsministeriet finder efter en samlet vurdering af fordele og ulemper ved de to modeller, at det vil være rigtigst, at artikel 1 i EU-svigskonventionen gennemføres ved, at deri straffeloven indsættes en ny, generel bestemmelse, som særligt tager sigte på forsætligt EU-svig. En sådan bestemmelse vil ikke blot omfatte de gældende ordninger vedrørende EU's indtægter og udgifter, men også de ordninger, der i fremtiden måtte blive indført.”

På denne baggrund blev der fremsat forslag om indførelse af en bestemmelse om EU-svig i straffelovens § 289 a. Der fandtes på dette tidspunkt allerede en række straffebestemmelser om EU-svig på visse særlovsområder, hvorfor den nye bestemmelse i § 289 a ifølge bemærkningerne til ændringen, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 231, havde karakter af en overbygning til straffebestemmelser i særlovgivningen. I forarbejderne til lovændringen drøftes forholdet mellem straf efter straffelov og særlov. Herom fremgår følgende af de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 231:

”For så vidt angår særlovsområder, hvor der allerede i dag findes straffebestemmelser om EU-svig, vil forholdet mellem den foreslåede bestemmelse i § 289 a og

sådanne særlovsbestemmelser i princippet ikke adskille sig fra, hvad der gælder på andre områder, hvor en straffelovsbestemmelse har karakter af en overbygning til straffebestemmelser i særlovgivningen. Som eksempler kan nævnes forholdet mellem skattekontrollovens § 13 og straffelovens § 289 og mellem momsloven og den foreslåede udvidelse af straffelovens § 289, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 7. Som eksempler på andre overbygningsbestemmelser i straffeloven kan fra de senere år nævnes § 192 a om grove våbenlovsovertrædelser, § 196 om grove miljøovertrædelser samt § 125 a om grov menneskesmugling.

Det her anførte gælder for så vidt både før og efter, at den nævnte eventuelle tilpasning af særlovsbestemmelserne er gennemført. Når spørgsmålet om forholdet mellem straffelov og særlov i det foreliggende tilfælde imidlertid kan stille sig lidt mere kompliceret, skyldes det bl.a., at den foreslåede bestemmelse i § 289 a skal tjene som overbygning til en lang række særlovsbestemmelser, hvor der f.eks. for nogles vedkommende kun er bøde i strafferammen, mens andre indeholder hjemmel til fængsel indtil 4 år, dvs. samme strafmaksimum som foreslået i § 289 a.

Om forholdet kan mere konkret anføres følgende:

Da den foreslåede bestemmelse i § 289 a kun omfatter forsætlige forhold, jf. straffelovens § 19, må spørgsmålet om et eventuelt strafansvar i anledning af uagtsomt, eventuelt groft uagtsomt, forhold bedømmes efter straffebestemmelserne i særlovgivningen. Forsætlige forhold, der f.eks. på grund af beløbets beskedne størrelse kan afgøres med bøde, bør ligeledes henføres til særlovsbestemmelsen. Adgangen til at idømme bøde for forsætlig EU-svig efter straffelovens § 289 a vil i så fald navnlig få praktisk betydning på områder, hvor der ikke findes særlovsbestemmelser. Forsætlige forhold, der er af en sådan grovhed, at der bør idømmes frihedsstraf, henføres til straffelovsbestemmelsen, hvis særlovsbestemmelsen alene hjemler bødestraf. I de tilfælde, hvor særlovsbestemmelsen indeholder hjemmel til frihedsstraf, vil udgangspunktet være, at mindre grove forhold, der alene straffes med en kortere frihedsstraf, henføres til særlovsbestemmelsen. Er der derimod tale om grove forhold, forudsættes det, at straffelovsbestemmelsen anvendes. Dette gælder, selv om den fængselsstraf, der konkret udmåles, måtte ligge inden for det strafmaksimum, der er fastsat i særlovsbestemmelsen. Dette er i overensstemmelse med sædvanlige principper om forholdet mellem særlovsbestemmelser og overbygningsbestemmelser i straffeloven.”

Med indførelsen af bestemmelsen i § 289 a tilsigtedes ligeledes, at straffeloven skulle leve op til en række andre artikler i EU-svigskonventionen. Af bemærkningerne til lovændringen fremgår herom følgende, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 231 f.:

”3.5.2. Som nævnt i pkt. 3.1, medfører EU-svigskonventionens *artikel 2* bl.a. pligt til at sikre, at EU-svig i hvert fald i grove tilfælde, dvs. tilfælde, som angår et mindstebeløb på højst 50.000 ECU (efter 1. januar 1999 50.000 euro, for tiden ca. 370.000 kr.), kan straffes med frihedsstraf, der kan medføre udlevering.

Gennemføres forslaget om EU-svig, jf. straffelovens § 289 a i lovforslagets § 1, nr. 8, vil der i tilfælde af EU-svig om beløb på minimum 370.000 kr. være mulighed for at straffe med fængsel indtil 4 år. Der vil derfor også være mulighed for at udlevere i sådanne tilfælde, jf. ovenfor pkt. 3.4. Bl.a. på den baggrund medfører gennemførelsen af artikel 2 ikke yderligere behov for lovgivning.

3.5.3. *Artikel 3* fastsætter som nævnt i pkt. 3.1 pligt til at sikre, at virksomhedsledere og andre med beslutnings- og kontrolbeføjelser i en virksomhed kan straffes i tilfælde, hvor underordnede har begået EU-svig på virksomhedens vegne.

Pligten til at kunne straffe bestemmes af principperne i medlemsstaternes nationale lovgivning.

På den baggrund må kriminaliseringspligten anses for opfyldt ved straffelovens bestemmelser om medvirken i § 23 og om tilregnelser i § 19 sammenholdt med den foreslåede bestemmelse om EU-svig i § 289 a.

Gennemførelsen af artikel 3 medfører derfor ikke behov for yderligere lovgivning.

3.5.4. *Artikel 4-7* i EU-svigskonventionen indeholder en række bestemmelser om straffemyndighed, udlevering og retsforfølgning, pligt til samarbejde ved grænseoverskridende kriminalitet samt forbud mod dobbelt strafforfølgning (ne bis in idem), jf. pkt. 3.1.

Efter Justitsministeriets opfattelse opfylder de gældende danske regler om straffemyndighed og internationalt strafferetligt samarbejde m.v., jf. pkt. 3.3 og 3.4, de forpligtelser, som følger af de nævnte bestemmelser i EU-svigskonventionen. Dette forudsætter dog, at Danmark ved ratifikationen afgiver erklæring vedrørende forbuddet mod dobbelt strafforfølgning, jf. konventionens artikel 7, stk. 2 og 4, svarende til den erklæring, som blev afgivet ved ratifikationen af konventionen mellem De Europæiske Fællesskabers medlemsstater om forbud mod dobbelt strafforfølgning.

Der stilles på den baggrund ikke forslag om ændringer på dette område.”

Den adfærd, som efter EU-svigskonventionen skulle være strafbar, var i visse tilfælde allerede omfattet af straffeloven, herunder især af straffelovens § 279 om bedrageri. Den nye bestemmelse i § 289 a tog dog særligt sigte på EU-svig og udgjorde derfor en vis udvidelse af kriminaliseringen. Om bestemmelsens anvendelsesområde fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 267 f., bl.a. følgende:

”Bestemmelsen indebærer, at der gives mulighed for med bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 år at straffe den, der til brug for afgørelser om betaling til eller udbetaling fra De Europæiske Fællesskabers budget eller budgetter, der forvaltes af eller for De Europæiske Fællesskaber, giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse med forsæt til at unddrage sig

eller andre betaling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre.

Overtrædelsen fuldbyrdes ved afgivelsen af oplysningerne med det angivne videregående forsæt. Den form for fortielse, der består i, at den pågældende helt undlader at opfylde en oplysningspligt, fuldbyrdes på det tidspunkt, hvor oplysningerne skulle have været afgivet.

Er der ved samme handling begået en overtrædelse af både § 279 og af den nye bestemmelse i § 289 a, forudsættes forholdet alene pådømt efter § 289 a. Er der tale om indsmugling af særlig grov karakter, henføres forholdet (som hidtil) under den særlige overbygningsbestemmelse i straffelovens § 289, 2. pkt.

Efter bestemmelsen kan der endvidere straffes for EU-svig i tilfælde, hvor en person uretmæssigt udnytter en lovligt opnået fordel med hensyn til betaling af ydelser eller uretmæssigt anvender udbetalinger til andre formål end dem, de oprindeligt var bevilget til. Dette omfatter f.eks. tilfælde, hvor en støttemodtager har handlet i strid med vilkår, som er fastsat eller som gælder for tildelingen af støtten. Denne form for EU-svig fuldbyrdes på det tidspunkt, hvor fordelene uretmæssigt udnyttes, eller hvor udbetalingen anvendes til uvedkommende formål.

Udtrykket *»betaling af ydelser til De Europæiske Fællesskabers budget eller budgetter, der forvaltes af eller for De Europæiske Fællesskaber«*, skal forstås på samme måde som ordet »indtægter« i EU-svigskonventionens artikel 1, stk. 1, litra b, jf. pkt. 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Det indebærer bl.a., at bestemmelsen omfatter afgifter, der er pålagt handelen med tredjelands inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, og afgifter, der er fastsat inden for rammerne af den fælles markedsordning for sukker, samt told, der opkræves i handelen med tredjelands. Bestemmelsen omfatter derimod ikke moms. Svig med moms vil imidlertid kunne straffes efter momslovens § 81, stk. 3, eller efter omstændighederne straffelovens § 289, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 7, og pkt. 2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Udtrykket *»udbetaling af ydelser fra De Europæiske Fællesskabers budget eller budgetter, der forvaltes af eller for De Europæiske Fællesskaber«*, skal forstås på samme måde som ordet »udgifter« i EU-svigskonventionens artikel 1, stk. 1, litra a, jf. pkt. 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Det medfører bl.a., at bestemmelsen ikke alene omfatter tilskud og støtte, der forvaltes direkte over Fællesskabernes almindelige budget, men også tilskud og støtte, der er opført på budgetter, som forvaltes af eller for Fællesskaberne, f.eks. Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget og Den Europæiske Socialfond. Støtteordninger, som kun delvist er finansieret af fællesskabsmidler, er tillige dækket af udtrykket, jf. § 289 a, stk. 1, 2. pkt. Det indebærer, at svindel med og misbrug af sådanne ordninger i det hele behandles efter § 289 a.

Hverken den nugældende bestemmelse i straffelovens § 279 eller den foreslåede supplerende bestemmelse i § 289 a om EU-svig er begrænset til danske forhold. De pågældende bestemmelser vil derfor efter omstændighederne også kunne anvendes

på fællesskabstjenestemænd, medlemmer af EU-Kommissionen, Europa-Parlamentet, EF-Domstolen og Revisionsretten i det omfang, forholdet er undergivet dansk straffemyndighed efter bestemmelserne i straffelovens §§ 6-12.”

Ved *lov nr. 366 af 24. maj 2005* nyaffattedes bestemmelsen i § 289 a, således at den fik sin nuværende ordlyd. Hvor bestemmelsen hidtil alene havde reguleret svig, der var rettet mod EU-midler eller blandede midler, som består af både EU-midler og nationale midler, blev bestemmelsen med lovændringen udvidet til også at omfatte beskyttelse af nationale afgifter samt støtte- og tilskudsmidler. Hermed tilsigtedes at etablere en mere ensartet strafferetlig beskyttelse mod berigelseskriminalitet rettet mod offentlige midler, uanset om disse stammede fra EU eller fra danske myndigheder.

Lovforslaget byggede bl.a. på betænkning nr. 1396/2001, som Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydensholt-udvalget) havde afgivet.

Med lovændringen blev anvendelsesområdet for bestemmelsen i § 289 a udvidet. Om anvendelsesområdet for den nyaffattede bestemmelse fremgår af de specielle bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 390, følgende:

”Den foreslåede bestemmelse viderefører gerningsindholdet i den nugældende § 289 a om EU-svig, men udvider bestemmelsen til, også at finde anvendelse på svig med nationale støtte- og tilskudsmidler. Bestemmelsen tilsigter således at etablere en ensartet beskyttelse mod svig med offentlige midler, uanset om der er tale om EU-midler, nationale midler eller en blanding heraf.

Bestemmelsen omhandler for det første midler, der udbetales af eller skal tilbagebetales til danske myndigheder. Dette begreb skal forstås på samme måde som i straffelovens §§ 164-165, der vedrører offentlig myndighed.

Bestemmelsen omhandler for det andet midler, der udbetales af eller skal tilbagebetales til De Europæiske Fællesskabers institutioner eller andre fællesskabsorganer. Herved menes - som efter den nugældende § 289 a – betaling til eller udbetaling fra De Europæiske Fællesskabers budget eller budgetter, der forvaltes af eller for De Europæiske Fællesskaber. I begge tilfælde er det uden betydning, om midlerne formidles via et mellemlid, der ikke kan karakteriseres som en dansk myndighed eller et EU-organ, idet det afgørende er, om der reelt er tale om en afgift til eller tilskud fra disse.

Bestemmelsen omfatter i overensstemmelse med EU-svigskonventionen de midler, der har form af told, afgifter, tilskud eller støtte. For så vidt angår afgift skal dette forstås som en fiskal begrundet generel national afgift, der pålægges alle eller visse grupper efter faste kriterier, og hvor afgiftssatsen er den samme for alle regulerede. Bestemmelsen omfatter således ikke afgifter, der har pønalt karakter, eller som har karakter af et vederlag for en ydelse.

Bestemmelsens *stk. 1* omhandler både den, der handler aktivt i forbindelse med svigen ved at afgive urigtige eller vildledende oplysninger, samt den, der forholder sig passiv ved at fortie oplysninger eller ved at *undlade* at opfylde en oplysningspligt.

I begge tilfælde er det efter bestemmelsen et krav, at den pågældende har forsæt til at unddrage sig eller andre betaling eller har forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig selv eller andre.

Det er derimod ikke et krav, at der hos den pågældende myndighed foreligger en bestemmende vildfarelse. Bestemmelsen giver således - i lighed med den nugældende § 289 a – hjemmel til at straffe forsætlig svig, selv om der ikke hos myndigheden har foreligget en bestemmende vildfarelse, eksempelvis fordi der i hele myndigheden ses igennem fingre med, at der svindles med de pågældende midler.

Overtrædelsen fuldbyrdes på det tidspunkt, hvor de urigtige eller vildledende oplysninger gives, eller hvor en oplysningspligt skulle have været opfyldt.

Efter den foreslåede *stk. 2* kan også visse efterfølgende handlinger i relation til de omhandlede midler straffes. Bestemmelsen vedrører den, der uretmæssigt udnytter en lovlig opnået fordel med hensyn til de omhandlede betalinger, og den, som uretmæssigt anvender udbetalinger til andre formål end dem, de oprindeligt var bevilget til. En sådan »efterfølgende svig« kan eksempelvis foreligge, hvis et tilskud er udbetalt i overensstemmelse med retningslinjerne herfor, men hvor modtageren efterfølgende anvender midlerne i strid med de vilkår, der er fastsat for tildeling af tilskuddet.

Overtrædelse af *stk. 2* fuldbyrdes på det tidspunkt, hvor fordelene uretmæssigt udnyttes, eller hvor udbetalingen udnyttes til uvedkommende formål. Det følger af lovforslaget, at denne del af den foreslåede § 289 a ikke skal finde anvendelse på ydelser, der er bevilget til privat brug. Dette begreb er bredere end begrebet »sædvanligt underhold«, der anvendes i straffelovens § 290, *stk. 3*, om hæleri. Eksempelvis vil tilskud til erhvervelse af et handicapkøretøj være at betragte som midler bevilget til privat brug, men næppe en del af sædvanligt underhold.”

Ændringen indebar desuden, at det i bestemmelsens *stk. 3* blev angivet, at bestemmelserne i *stk. 1* og *2* alene finder anvendelse, hvis der ikke i anden lovgivning er en tilsvarende regulering. Herved fastslås, at bestemmelsen i § 289 a er subsidiær i forhold til særlovgivningen. Om betydningen heraf fremgår af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 391, følgende:

”I den foreslåede § 289 a, *stk. 3*, angives, at bestemmelserne i *stk. 1* og *2* kun finder anvendelse, hvis der ikke i anden lovgivning er en tilsvarende regulering. Heraf følger, at § 289 a er subsidiær i forhold til særlovgivningen, således at

særlovgivningen har forrang i det omfang, der heri er bestemmelser, hvis gerningsindhold svarer til den foreslåede § 289 a.

Med formuleringen tilsvarende regulering menes således, at den pågældende særlov skal indeholde en fuldstændig, selvstændig straffehjemmel, og ikke hverken udtrykkelig eller forudsat kun have straffebestemmelser vedrørende mindre grove overtrædelser, mens grovere overtrædelser er forudsat henført under straffeloven.

En lang række særlovsbestemmelser indeholder angivelse af en straf, der efterfølges af en formulering i lighed med »medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning« eller »medmindre strengere straf er forskyldt efter straffeloven«.

Det forudsættes, at sådanne henvisninger fremover betragtes som en henvisning til den foreslåede § 289 a. Dette får som konsekvens, at § 289 a bliver anvendelig i forhold til overtrædelser af den pågældende særlov, idet særlovsbestemmelsen således ikke indeholder en fuldstændig og selvstændig straffehjemmel – dvs. særloven indeholder i så fald ikke en »tilsvarende regulering«.

Den foreslåede systematik indebærer, at den foreslåede § 289 a finder anvendelse (1) hvis der ikke er en særlovgivning på området, (2) hvis der ikke i særlovgivningen er en gerningsbeskrivelse, der svarer til § 289 a, (3) hvis der ikke i særlovgivningen er straffebestemmelser eller (4) hvis særlovgivningen indeholder en henvisning til straffelovens bestemmelser.”

Med lovændringen blev strafmaksimum for overtrædelser af § 289 a, stk. 1 og 2, nedsat fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Er der tale om særligt grove overtrædelser af § 289 a, kan forholdet efter lovændringen henføres til overbygningsbestemmelsen i den med lovforslaget foreslåede § 289, hvorefter strafferammen er fængsel indtil 8 år. Spørgsmålet om strafferammen i § 289 a havde været genstand for drøftelser i Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet. Om udvalgets drøftelser anføres i forarbejderne, jf. Folketings-tidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 371:

”Udvalget har overvejet, hvilken strafferamme den foreslåede § 289 a bør indeholde. Udvalget finder, bl.a. under hensyn til at sociale ydelser som udgangspunkt foreslås omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, at strafmaksimum bør følge straffelovens § 285, der angiver normalstrafferammen for berigelsesforbrydelser. Udvalget foreslår derfor, at overtrædelser af den foreslåede § 289 a straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Udvalget foreslår samtidig, at grove overtrædelser af § 289 a skal kunne straffes efter den foreslåede § 289. § 289 a bør derfor – i overensstemmelse med den lovtekniske løsning, der er foreslået af udvalget – indeholde en henvisning til § 289.”

Justitsministeriet tilsluttede sig udvalgets forslag med hensyn til strafferammen i § 289 a.

5.2 Praksis

5.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 1

Som det fremgår ovenfor, er strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis siden indførelsen af bestemmelsen i 2000, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Det bemærkes, at gennemgangen ikke omfatter domme om overtrædelse af § 289 a, stk. 1, hvor straffen er blevet skærpet i medfør af straffelovens § 81 d, idet bestemmelsen i § 81 d nu er ophævet og alene fandt anvendelse i en relativt kort periode til imødegåelse af svindel med hjælpepakker mv. under Covid-19-epidemien.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2014.769/2V: T straffet med 50 dages fængsel betinget for medvirken til overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, jf. § 23, ved i en periode på knap et halvt år at have medvirket til, at tre personer uberettiget fik udbetalt SU som udeboende. Efter forudgående aftale lod T de pågældende personer tilmelde sig folkeregisteret på T's bopæl, selvom de stadig boede hos deres forældre. T medvirkede herved til, at SU-styrelsen udbetalte i alt 28.884 kr. for meget i SU til de tre personer. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T var ustraffet, og at han havde tilladt de tre personer at tilmelde sig folkeregisteret på sin adresse og dermed gjort det muligt for dem uberettiget at få udbetalt SU som udeboende.

TfK 2009.94Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, samt overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved i 16 tilfælde svigagtigt at have benyttet en anden persons identitet til at formå en læge samt lægevagten til at udskrive recepter på ketogan, som hun hentede og var i besiddelse af til eget forbrug. Sygesikringen blev

herved påført et ikke nærmere specificeret tab. T var tidligere straffet i 2005 med 60 dages betinget fængsel for et tilsvarende forhold. Byretten fastsatte straffen til 30 dages ubetinget fængsel og lagde vægt på, at T havde misbrugt sit arbejde og skaffet sig et ikke ubetydeligt antal ketogantabletter, samt at hun tidligere var straffet for tilsvarende kriminalitet. Som følge heraf fandt byretten, at straffen ikke kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten forhøjede straffen til 60 dages fængsel, men gjorde under hensyn til T's personlige forhold, herunder hendes helbredsforhold, straffen betinget (dissens for ubetinget fængsel).

TfK 2014.450Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, ved fra april til juli 2011 uberettiget at have modtaget ca. 36.500 kr. i kontanthjælp, idet T undlod at oplyse kommunen om, at hun i den pågældende periode modtog løn fra et hospital, hvor hun var ansat med løntilskud. Byretten fastsatte straffen til 30 dages betinget fængsel og lagde vægt på karakteren og omfanget af overtrædelsen. I formildende retning lagde byretten vægt på, at T var ustraffet, at der var gået to år fra gerningstidspunktet til dom, og at T havde overholdt en afdragsordning. Landsretten forhøjede straffen til 60 dages fængsel og tiltrådte, at straffen skulle være betinget.

TfK 2012.315V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, ved i en periode på 1 år uberettiget at have fået udbetalt 53.513 kr. for meget i aktiveringsydelse og dagpenge fra sin a-kasse, idet T undlod at påføre det korrekte antal arbejdstimer og lønindtægter fra tolkeoversættelsesarbejde på sine dagpengekort. Navnlig under hensyn til, at anmeldelsen af forholdet var sket i oktober 2009, at der først var rejst tiltale i januar 2011, og til den tid der samlet set var forløbet, siden forholdet var begået i 2007, blev straffen gjort betinget uden vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.218V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, ved som direktør i en virksomhed at have afgivet urigtige oplysninger i en ansøgning til Erhvervsstyrelsen om lønkompensation i forbindelse med Covid-19-epidemien med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling af tilskud eller støtte til sig selv eller andre på ca. 44.000 kr. Det fremgik af ansøgningen, at tre ansatte var blevet hjemsendt i en nærmere angiven periode til trods for, at ingen af dem var hjemsendt. T fik herved Erhvervsstyrelsen til at udbetale 235.483,86 kr. som lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkningerne ved COVID-19-epidemien, hvoraf de ca. 44.000 kr. vedrørte den nærmere angivne periode. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og størrelsen af det udbetalte beløb. Da T ikke tidligere var straffet og havde gode personlige forhold, var det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for ubetinget fængsel). En påstand fra anklagemyndigheden om, at T skulle idømmes en tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, blev ikke

taget til følge. Som begrundelse herfor anførte byretten, at der efter en samlet vurdering ikke var tilstrækkeligt grundlag for en tillægsbøde. Landsretten tiltrådte, at T ikke skulle idømmes en tillægsbøde.

TfK 2011.1074Ø: T straffet med 4 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, ved svigagtigt at have givet urigtige oplysninger til sin a-kasse i årene 2007-2008 om, at han havde færre lønnede arbejdstimer, end hvad han reelt havde. T bestemte herved a-kassen til at udbetale 64.734 kr. for meget i supplerende dagpenge. På baggrund af forholdets alder, og da T var ustraffet og afdrog på det skyldige beløb, blev straffen gjort betinget.

TfK 2015.711Ø: T straffet med 4 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 289 a ved uberettiget at have modtaget ca. 64.000 kr. i dagpenge, idet T ikke oplyste a-kassen om, at hun havde job i en kommune samtidig med, at hun modtog supplerende dagpenge. Straffen blev gjort betinget, da T var ustraffet, havde gode personlige forhold og afdrog på gælden.

TfK 2017.671Ø: T straffet med 4 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 289 a ved at have undladt at oplyse om deltidsarbejde, hvorved T fik udbetalt ca. 79.000 kr. for meget i dagpenge (dissens for at frifinde T).

TfK 2014.1116V: T straffet med 5 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, ved over en periode på ca. 2 år uberettiget at have fået udbetalt 100.161 kr. i dagpenge og feriedagpenge fra sin a-kasse. T havde svigagtigt undladt at oplyse a-kassen om, at hun havde lønnet arbejde i videre omfang end det, hun havde indberettet på dagpengekort. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på størrelsen af det udbetalte beløb. Efter forholdets karakter og under hensyn til, at T ikke tidligere var straffet, fandtes det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2022.14Ø: T straffet med 5 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 289 a ved som direktør og ejer af et selskab at have indgivet ansøgning til Erhvervsstyrelsen om udbetaling af knap 108.000 kr. i lønkompensation fra Covid-19-hjælpepakker til et fiktivt antal ansatte. Ansøgningen var indgivet inden ikrafttrædelsen af lov nr. 349 af 2. april 2020, hvor straffen for lovovertrædelser med baggrund i Covid-19-epidemien blev skærpet efter straffelovens § 81 d. Byretten fastsatte straffen til 5 måneders fængsel, som efter lovovertrædelsens sammenhæng med de særlige forhold omkring Covid-19-epidemien blev gjort ubetinget. Landsretten fandt straffen passende udmålt, men fandt efter forholdets karakter og under hensyn til, at T ikke tidligere var straffet, at straffen kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.1463/2V: T1 og T2 straffet med 6 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, ved som fraskilte ægtefæller, der var registreret på hver sin adresse, men som reelt boede sammen, uberettiget at have fået udbetalt ca. 215.000 kr. for meget i sociale ydelser over en periode på knap 1 år. Ved straffastsættelsen blev der på den ene side lagt vægt på forholdets karakter og størrelsen af det beløb, som de havde bedraget for. På den anden side blev der lagt vægt på, at begge tiltalte var ustraffede og på det oplyste om deres personlige forhold.

TfK 2014.253Ø: T straffet med 9 måneders fængsel betinget for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, ved i perioden fra 2006 til 2008 uberettiget at have modtaget 408.924 kr. i kontanthjælp ved at have fortiet, at T havde lønnet arbejde i et bageri. Byretten fastsatte straffen til 9 måneders fængsel, hvoraf 6 måneder blev gjort betinget. Landsretten tiltrådte strafudmålingen på 9 måneders fængsel, men gjorde under hensyn til T's personlige forhold og det tidsrum, der var forløbet, siden forholdet var begået, herunder den lange sagsbehandlingstid, i det hele straffen betinget (dissens for at stadfæste byrettens delvist betingede dom).

TfK 2015.268/2Ø: T straffet med 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, ved over en periode på knap 3 år svingagtigt at have undladt at oplyse sin a-kasse om, at T drev selvstændig virksomhed som kunsthandler. T fik som følge heraf uberettiget udbetalt 537.237 kr. i dagpenge. T var tidligere straffet i 2009 med 5 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 3 måneders fængsel, men under hensyn til størrelsen af det modtagne beløb, den lange periode, og da T tidligere, ca. ½ år inden forholdet tog sin begyndelse, var straffet for berigelseskriminalitet, fandt landsretten, at straffen passende kunne fastsættes til 1 års fængsel. Af samme grunde var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

5.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 2

Som det fremgår ovenfor, er strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 2, bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Der ses ikke at foreligge sager, hvor straffelovens § 289 a, stk. 2, har været anvendt i praksis.

5.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 289 a, stk. 4

Som det fremgår ovenfor, kan straffen for overtrædelser af straffelovens § 289 a, stk. 1 eller stk. 2, der er af særligt grov karakter efter § 289 a, stk. 4, stige til fængsel indtil 8 år efter den skærpede strafferamme i straffelovens § 289.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis siden indførelsen af § 289 a, stk. 4, i 2005 ved lov nr. 366 af 24. maj 2005.

Der ses kun at foreligge en enkelt trykt dom, hvor forholdet er henført under straffelovens § 289 a, stk. 4, jf. § 289:

TfK 2018.432V: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for navnlig socialbedrageri af særligt grov karakter efter straffelovens § 289 a, stk. 1, jf. stk. 4, jf. § 289, stk. 1, ved over en flerårig periode at have begået socialbedrageri over for det offentlige ved uberettiget at have modtaget pension og boligstøtte for et betydeligt beløb, selvom han var flyttet fra Danmark og reelt boede og opholdt sig i England. T opnåede herved uberettiget udbetaling på 941.836 kr. T var herudover skyldig i nogle mindre forhold, bl.a. vold efter straffelovens § 244 og trusler efter straffelovens § 266. T var tidligere straffet i 2003 med 3 års fængsel for bl.a. bedrageri af særligt grov beskaffenhed og i 2012 med 40 dages fængsel for tyveri. Ved straffastsættelsen blev der ud over den begåede vold navnlig lagt vægt på, at T vedvarende over en periode på flere år havde begået bedrageri over for det offentlige for et betydeligt beløb. Efter navnlig karakteren af socialbedrageriet sammenholdt med T's forstraffe var der ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til den tidligere dom på 40 dages fængsel.

5.3 Konklusion

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 5.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

5.3.1 Straffelovens § 289 a, stk. 1 og 2

I sager om overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 50 dages fængsel og 1 års fængsel fordelt på 13 domme.

Der ses ikke at foreligge sager, hvor straffelovens § 289 a, stk. 2, har været anvendt i praksis.

For så vidt angår domme om overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, er der i den lave ende udmålt straf på 50 dages fængsel i en sag, hvor tiltalte havde medvirket til, at tre personer uberettiget fik udbetalt SU som udeboende for i alt 28.884 kr.

I to domme er der udmålt straffe på 60 dages fængsel. I den ene sag havde tiltalte i 16 tilfælde benyttet en anden persons identitet til at formå en læge og lægevagten til at udskrive recepter på ketogan, som hun hentede, hvorved sygesikringen blev påført et ikke nærmere specificeret tab. Tiltalte blev i den forbindelse også dømt for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer

og var tidligere straffet for et tilsvarende forhold. I den anden sag havde tiltalte uberettiget modtaget ca. 36.500 kr. i kontanthjælp, og ved strafudmålingen blev der bl.a. lagt vægt på, at der var gået to år fra gerningstidspunktet til dom, og at tiltalte havde overholdt en afdragsordning.

I to domme er der udmålt straffe på 3 måneders fængsel for socialbedrageri med hensyn til henholdsvis 53.513 kr. og ca. 44.000 kr.

I tre domme er straffen fastsat til 4 måneders fængsel for socialbedrageri med hensyn til 64.734 kr., ca. 64.000 kr. og ca. 79.000 kr.

I to domme er straffen fastsat til 5 måneders fængsel for socialbedrageri med hensyn til henholdsvis 100.161 kr. og 108.000 kr.

I en enkelt dom er straffen fastsat til 6 måneders fængsel for socialbedrageri vedrørende ca. 215.000 kr. over en periode på knap 1 år.

I den højere ende er der udmålt straf på 9 måneders fængsel i en sag, hvor tiltalte over en periode på ca. 2 år uberettiget havde modtaget 408.924 kr. i kontanthjælp.

Endelig er der i en enkelt dom udmålt straf på 1 års fængsel for socialbedrageri over en knap 3 år lang periode, hvor tiltalte uberettiget fik udbetalt 537.237 kr. Tiltalte var tidligere straffet med 5 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bedrageri, og straffen blev fastsat under hensyn til størrelsen af det modtagne beløb, den lange periode, og da tiltalte tidligere, ca. et halvt år inden forholdet tog sin begyndelse, var straffet for berigelseskriminalitet.

På baggrund af ovennævnte praksis kan det konstateres, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1, navnlig fastsættes under hensyn til det beløb, som svigen har vedrørt. Endvidere indgår det i strafudmålingen, om tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet. I nogle sager indgår det også, om tiltalte har indgået en afdragsordning og afdrager på beløbet, ligesom sagsbehandlingstiden i nogle sager er tillagt vægt i formildende retning.

Strafferammen i straffelovens § 289 a, stk. 1, er bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Det kan konstateres, at der i den gennemgåede praksis navnlig er udmålt straffe i den lave ende af strafferammen, idet straffene hovedsageligt er udmålt i den nederste tredjedel af strafferammen. Der er dog samtidig eksempler på, at straffen er udmålt omkring midten af strafferammen, jf. dommene på 9 måneders fængsel og 1 års fængsel.

5.3.2 Straffelovens § 289 a, stk. 4

For så vidt angår overtrædelser af straffelovens § 289 a, der henføres under den skærpede strafferamme i straffelovens § 289, jf. straffelovens § 289 a, stk. 4, ses der i den gennemgåede periode kun at være afsagt en enkelt trykt dom, hvor forholdet er henført herunder.

I den pågældende dom blev straffen fastsat til 1 år og 6 måneders fængsel i en sag, hvor tiltalte over en flerårig periode havde begået socialbedrageri ved uberettiget at have modtaget pension og boligstøtte for et betydeligt beløb, selvom han var flyttet fra Danmark og reelt boede og opholdt sig i England. Tiltalte opnåede herved en uberettiget udbetaling på 941.836 kr. Tiltalte var samtidig skyldig i nogle mindre forhold, bl.a. simpel vold og trusler. Han var tidligere straffet med 3 års fængsel for bl.a. bedrageri af særligt grov beskaffenhed og med 40 dages fængsel for tyveri. Ved straffastsættelsen blev der ud over den begåede vold navnlig lagt vægt på, at tiltalte vedvarende over en periode på flere år havde begået bedrageri over for det offentlige for et betydeligt beløb. Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf til den tidligere dom på 40 dages fængsel.

På baggrund af denne meget sparsomme praksis vurderes det ikke muligt at drage mere generelle konklusioner om straffniveauet i sager omfattet af straffelovens § 289 a, stk. 4. Dog kan det konstateres, at straffen i den ovenfor omtalte dom er udmålt noget over straffene, som er udmålt i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 289 a, stk. 1 og 2.

6. Straffelovens § 290 om hæleri

6.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 290 om hæleri har følgende ordlyd:

”§ 290. For hæleri straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse, og den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse, medmindre forholdet er omfattet af § 290 a.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 6 år, når hæleriet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Stk. 3. Straf efter denne bestemmelse kan ikke pålægges den, som modtager udbytte til sædvanligt underhold fra familiemedlemmer eller samlever, eller den, der

modtager udbytte som normalt vederlag for sædvanlige forbrugsvarer, brugsting eller tjenester.”

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, var hæleri kriminaliseret i den dagældende § 284. Bestemmelsen havde på dette tidspunkt følgende ordlyd:

”§ 284. For Hæleri straffes den, som modtager eller skaffer sig eller andre Del i en ved Tyveri, ulovlig Omgang med Hittegods, Underslæb, Bedrageri, Mandatsvig, Afpresning, Skyldnersvig eller Røveri erhvervet Vinding, samt den, som ved Fordølgelse, Hjælp til Afhændelse eller paa lignende Maade virker til at sikre en anden Udbyttet af en saadan Forbrydelse.”

Strafferammen for hæleri var på dette tidspunkt og indtil lov nr. 465 af 7. juni 2001 fastsat i straffelovens §§ 285-287. Strafferammen for hæleri med hensyn til visse forbrydelser var i medfør af Borgerlig Straffelov af 1930 som udgangspunkt fastsat til fængsel indtil 2 år og i gentagelsestilfælde indtil 3 år, jf. straffelovens § 284, jf. § 285, stk. 1. Hæleri med hensyn til ulovlig omgang med hittegods straffedes i medfør af § 285, stk. 2, med bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år. Straffen kunne under visse omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år, jf. den dagældende § 286, stk. 3. Såfremt hæleriet var af mindre strafværdighed, var straffen bøde, og under i øvrigt formildende omstændigheder kunne straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1. Se nærmere om straffelovens §§ 285-287 ovenfor i afsnit 2.1.11.

Ved *lov nr. 160 af 28. april 1982* indsattes en bestemmelse om narkotikahæleri i den dagældende straffelovs § 191 a med følgende ordlyd:

”§ 191 a. Med fængsel indtil 6 år straffes den, som modtager eller skaffer sig eller andre del i en vinding, der er erhvervet ved en overtrædelse af § 191, samt den, som ved opbevaring, transport, hjælp til afhændelse eller på lignende måde virker til at sikre en anden udbyttet af en sådan overtrædelse.”

Baggrunden herfor var ifølge lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 1300, at repræsentanter for politiet og anklagemyndigheden havde peget på, at der var et praktisk behov for en bestemmelse om straf for den, som modtager andel i udbytte, der er opnået ved en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer. Der var herved bl.a. henvist til de særlige bevisproblemer, som knyttede sig til anvendelsen af de almindelige regler om medvirken inden for området med overdragelse af narkotika, samt at en sådan regel formentlig ville kunne forbedre mulighederne for at ramme de egentlige bagmænd inden for narkotikahandelen.

Bestemmelsens strafmaksimum blev fastsat til 6 år, hvilket på daværende tidspunkt svarede til strafmaksimum for de groveste former for hæleri med hensyn til berigelsesforbrydelser, jf. den dagældende bestemmelse i straffelovens § 286, stk. 3.

Ved *lov nr. 229 af 6. juni 1985* foretoges en ændring af den dagældende hæleribestemmelse som følge af indsættelsen af en særskilt bestemmelse om databedrageri i straffelovens § 279 a, idet der i § 284 blev indsat en henvisning til den nye § 279 a. Med lovændringen blev databedrageri således tilføjet i rækken af berigelsesforbrydelser, med hensyn til hvilke der kan begås forsætligt hæleri.

Ved *lov nr. 367 af 18. maj 1994* indsattes endvidere en henvisning til den dagældende bestemmelse i straffelovens § 289, 2. pkt., om groft smugleri i hæleribestemmelsen. Som konsekvens heraf blev hæleri med hensyn til udbyttet fra groft smugleri efter straffelovens § 289, 2. pkt., kriminaliseret.

Samtidig med udvidelsen af hæleribestemmelsen med en henvisning til det dagældende § 289, 2. pkt., undersøgte Justitsministeriet, om udvidelsen også skulle omfatte den dagældende bestemmelse i straffelovens § 289, 1. pkt., om skattesvig af særligt grov karakter. Dette skønnedes uhensigtsmæssigt, idet bestemmelsen ville give anledning til betydelige bevisvanskeligheder med hensyn til både udbyttet og den subjektive tilregnelser, jf. Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg A, spalte 6346. Samme sted i lovforslagets almindelige bemærkninger fremhæves vedrørende kriminaliseringen af hæleri med hensyn til skattesvig af særligt grov karakter desuden følgende:

”Desuden gælder for langt de fleste særlovsovertrædelser, at hæleri med hensyn til udbyttet fra særlovsovertrædelsen ikke er strafbart. At indføre et særligt hæleriansvar, for så vidt angår udbyttet af groft skattesvig, må således forudsætte en særlig begrundelse, når hæleri med hensyn til f.eks. alvorlig miljøkriminalitet og overtrædelse af fiskerilovgivningen ikke er selvstændigt kriminaliseret.”

På den baggrund fandt Justitsministeriet ikke grundlag for at stille forslag om kriminalisering af hæleri med hensyn til skattesvig af særligt grov karakter.

Ved *lov nr. 228 af 4. april 2000* blev den dagældende bestemmelse i straffelovens § 284 udvidet til også at omfatte aktiv og passiv bestikkelse, jf. straffelovens §§ 122 og 144, samt svig med EU-midler, jf. straffelovens § 289 a. Lovændringen havde ifølge bemærkningerne bl.a. til formål at opfylde anden protokol til EU-svigskonventionen, som bl.a. fastsætter en pligt til at kriminalisere hvidvaskning af udbytte, der hidrører fra EU-svig, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 259.

Ved lov nr. 465 af 7. juni 2001 foretoges en række ændringer af bestemmelserne i straffelovens kapitel om formueforbrydelser, hvilket bl.a. indebar en nyaffattelse af hæleribestemmelsen, der samtidig blev flyttet til straffelovens § 290. Med lovændringen fik bestemmelsen i § 290 følgende ordlyd:

”§ 290. For hæleri straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse, og den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse.

Stk. 2. Når hæleriet er af særlig grov beskaffenhed, eller når hæleriet har været erhvervsmæssigt, er straffen bøde eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 3. Straf efter denne bestemmelse kan ikke pålægges den, som modtager udbytte til sædvanligt underhold fra familiemedlemmer eller samlever, eller den, der modtager udbytte som normalt vederlag for sædvanlige forbrugsvarer, brugsting eller tjenester.”

Ved lovændringen ophævedes § 191 a om narkotikahæleri, der herefter ville være omfattet af hæleribestemmelsen i § 290.

Lovændringen byggede på to delbetænkninger fra Justitsministeriets udvalg om økonomiske kriminalitet og datakriminalitet (»Brydenscholt-udvalget«), der bl.a. skulle vurdere behovet for skærper af straffniveauet for økonomisk kriminalitet og fremkomme med forslag, der tog højde for den udvikling, som de ændrede økonomiske kriminalitetsmønstre og den moderne teknologi havde ført til. Særligt relevant for ændringen af hæleribestemmelsen er delbetænkning I (betænkning nr. 1371/1999) om udviklingen i lovgivningen og kriminaliteten samt om hæleri og anden efterfølgende medvirken.

Lovændringen havde ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 5693, bl.a. til formål at udvide kriminaliseringen af hæleri til at omfatte hæleri med hensyn til udbytte fra alle strafbare lovovertrædelser, idet den dagældende hæleribestemmelse alene omfattede hæleri med hensyn til udbytte fra visse nærmere angivne lovovertrædelser. Desuden indebar lovændringen en sproglig modernisering af hæleribestemmelsen, idet ordet ”fordølgelse” i den dagældende § 284 blev ændret til ”at skjule”, ligesom ”vinding” blev erstattet af ”udbytte” for at benytte det samme udtryk i begge led af bestemmelsen. Med ændringen blev opbevaring og transport desuden tilføjet som yderligere eksempler på måder at sikre udbyttet af det strafbare forhold.

Om baggrunden for udvidelsen af hæleribestemmelsen fremgår under henvisning til udvalgets overvejelser bl.a. følgende af lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 5696:

”Udvalget finder, at behovet for en udvidelse af reguleringen udelukkende vedrører udbyttet fra kriminalitet. Med hensyn til udbyttet finder udvalget det væsentligt, at området reguleres på en måde, der giver en ensartet behandling af dispositioner over udbyttet, uanset hvilken kriminalitet udbyttet hidrører fra. Med dette udgangspunkt finder udvalget det ikke hensigtsmæssigt at udvide hælerireglerne gennem en yderligere opremsning af bestemte forbrydelser.

Behovet for kriminalisering gælder, hvad enten udbyttet er en typisk eller atypisk side af den pågældende kriminalitetsform. Det er en typisk side ved straffelovens og særlovenes berigelsesforbrydelser, men en atypisk side f.eks. ved drab, hvor en lejemor der imidlertid kan have et betragteligt udbytte, eller ved vold og trusler, hvor der kan være tale om betaling til personer, der inddriver gæld med sådanne midler (såkaldt »gorillavirksomhed«). Desuden er der en række kriminalitetsformer, der ikke kan karakteriseres som berigelsesforbrydelser, men typisk giver et ulovligt udbytte. Det gælder f.eks. for mange miljølovsovertrædelser, menneskesmugling, ulovlig våbenhandel og overtrædelser af kvoteordninger for fisk og andre varer.

Udvalget finder, at reguleringen bør omfatte det identificerbare, direkte udbytte ved kriminalitet, herunder identificerbare surrogater og identificerbare frugter – f.eks. renter – af dette udbytte. Kravet om et identificerbart udbytte vil typisk betyde, at der ikke kan dømmes for efterfølgende medvirken, hvis udbyttet består af en besparelse (som tilfældet f.eks. er ved visse former for miljøkriminalitet).

Udbyttebegrebet i den foreslåede bestemmelse omfatter ikke information, der ikke er knyttet til et fysisk medie, herunder f.eks. erhvervshemmeligheder og pinkoder til telefoner (såkaldte »calling cards«). I det omfang denne form for »udbytte« skal omfattes af hælerilignende regler, må det efter udvalgets opfattelse ske ved særskilt lovregulering, således som det allerede er tilfældet på visse områder. Som eksempel kan nævnes straffelovens § 264 c om strafansvar for den, der skaffer sig eller urettigt udnytter oplysninger, der er fremkommet ved overtrædelse af straffelovens §§ 263-264 a om fredskrænkelser.”

Justitsministeriet kunne tiltræde udvalgets forslag om indførelse af en generel hæleribestemmelse i straffeloven og udformningen heraf. Lovforslaget var derfor udformet i overensstemmelse med udvalgsflertallets forslag.

Med lovændringen blev det i bestemmelsens stk. 3 præciseret, at straf efter hæleribestemmelsen ikke kan pålægges den, som modtager udbytte til sædvanligt underhold fra familiemedlemmer eller samlever, eller den, der modtager udbytte som normalt vederlag for sædvanlige forbrugsvarer, brugsting eller tjenester. Denne begrænsning blev fundet nødvendig under hensyn til det

vide omfang, som den nye hæleribestemmelse ville få, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 5714.

Udvalget havde i forbindelse med udarbejdelsen af betænkning nr. 1371/1999 desuden overvejet, hvilket strafmaksimum den foreslåede hæleribestemmelse skulle have. Af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 5698 f., fremgår om bestemmelsens strafferamme bl.a. følgende:

”Et *flertal* i udvalget (11 medlemmer) finder, at det strafmaksimum på 6 år, der gælder for straffelovens § 191 a og § 284, bør bibeholdes også for den udvidede bestemmelse.

Dette flertal har henvist til, at der også efter de nugældende bestemmelser i visse situationer er en højere strafferamme for hæleri end for førforbrydelsen. Ved tyveri af særlig grov beskaffenhed er strafmaksimum fængsel i 4 år, jf. straffelovens § 286, stk. 1, mens maksimumstraffen for hæleri (f.eks. med hensyn til tyveri) af særlig grov beskaffenhed efter bestemmelsens stk. 3 er fængsel i 6 år.

Spørgsmålet har også tidligere været overvejet, bl.a. i forbindelse med lov nr. 239 af 1. juni 1982 om ændring af straffeloven (Straffene for berigelsesforbrydelser m.v.), hvor maksimumstraffen for tyveri blev nedsat fra 6 år til 4 år, og hvor det tilsvarende blev overvejet at sænke strafferammen for groft hæleri til fængsel i 4 år. I visse af høringssvarene blev der taget afstand fra en sådan tilsvarende nedsættelse, bl.a. under henvisning til, at hælerne i vidt omfang op træder som bagmænd i relation til mange unge lovovertræderes kriminelle virksomhed. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1981-82, tillæg A, sp. 4528, fremgår, at man – bl.a. på baggrund af høringssvarene – ikke fandt grundlag for at fremsætte forslag om en sådan tilsvarende nedsættelse af strafferammen for groft hæleri.

Spørgsmålet om ændring af straffebestemmelsen i straffelovens § 286 har ligeledes været behandlet i Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse. Straffelovrådet konkluderede, at der ikke burde stilles forslag om en ændring af strafferammerne i § 286, stk. 2 og 3.

Efter flertallets forslag vil den skærpede strafferamme på fængsel indtil 6 år ikke kun gælde i forhold til de grove former for hæleri, der i dag er omfattet af en 6 års strafferamme (§ 191 a og § 286, stk. 3), men også i forhold til grove former for hæleri, der ligger inden for det nykriminaliserede område, f.eks. hæleri med hensyn til udbytte fra menneskesmugling, ulovlig våbenhandel mv. Det forudsættes dog herved, at straffe i området mellem 4 og 6 år i almindelighed kun kan komme på tale i forhold til hæleriforbrydelser, der i dag er omfattet af et strafmaksimum på 6 år i § 191 a og § 286, stk. 3.

Et *mindretal* i udvalget (7 medlemmer) finder, at strafmaksimum skal være fængsel i 4 år. Dette mindretal anfører, at fængsel i 4 år er det gennemgående maksimum i nyere straffebestemmelser vedrørende ikke personfarlig kriminalitet.

Et andet *mindretal* i udvalget (1 medlem) finder ligeledes, at det almindelige strafmaksimum skal være fængsel i 4 år, men at der for så vidt angår narkotikahæleri ikke er påvist særlige grunde til at nedsætte det gældende strafmaksimum på fængsel i 6 år.

Udvalget har herudover overvejet, om der i relation til strafudmålingen i de konkrete sager skal gælde et yderligere maksimum, der relaterer sig til den aktuelle førforbrydelses maksimum.

Et *flertal* i udvalget (17 medlemmer) finder, at hæleri skal bedømmes som en selvstændig forbrydelse med et strafmaksimum, der fastsættes efter vurderingen af strafværdigheden af de alvorligste hælerier. Dette flertal lægger vægt på, at ved udmåling af konkrete straffe inden for den fastsatte strafferamme for hæleri vil førforbrydelsens art og gerningsmandens kendskab hertil ofte få væsentlig betydning.

Flertallet finder det således ikke hensigtsmæssigt, at førforbrydelsens strafmaksimum ubetinget skal gælde som strafmaksimum for hæleriet. I de tilfælde, hvor hæleren ikke er bekendt med, hvilken førforbrydelse udbyttet stammer fra, må straffen for hæleriforholdet fastsættes mere frigjort fra førforbrydelsen. Hælerens forsæt, det vil her sige hans antagelse af, hvilken type kriminalitet udbyttet kan hidrøre fra, vil i denne sammenhæng være af væsentlig betydning ved vurderingen af strafværdigheden af hans handlinger og dermed straffens størrelse.

Et *mindretal* i udvalget (2 medlemmer) finder, at førforbrydelsen bør identificeres tilstrækkeligt til, at strafferammen kendes. Er der flere aktuelle muligheder, må den laveste strafferamme finde anvendelse. Kravet til en konkretisering vil således være mindre end det, der gælder i dag, idet der alene skal konkretiseres nok til, at den rigtige strafferamme findes. Ved flere sandsynlige muligheder skal den laveste strafferamme anvendes.”

Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 5714, fremgår om strafferammen desuden følgende:

”Det strafmaksimum på 6 år, der gælder for straffelovens § 191 a og § 284, foreslås bibeholdt for den udvidede bestemmelse, jf. dennes stk. 2. Det forudsættes herved, at straffe i området mellem 4 og 6 år i almindelighed kun kan komme på tale i forhold til hæleriforbrydelser, der i dag er omfattet af et strafmaksimum på 6 år i § 191 a og § 286, stk. 3.

Det bemærkes i øvrigt, at hæftestraf ikke indgår i strafferammen, idet hæftestrafen ved lov nr. 433 af 31. maj 2000 er afskaffet med virkning fra den 1. juli 2001. Afskaffelsen af hæftestrafen er en konsekvens af lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf mv.”

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 foretoges en ændring af bestemmelsen i § 290, stk. 2 om groft hæleri, der fik følgende ordlyd:

”Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 6 år, når hæleriet er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.”

Lovforslaget byggede navnlig på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer, og der blev med lovændringen foretaget en modernisering af strafferammerne i straffeloven og en revidering af reglerne om strafudmåling i straffelovens kapitel 10 (§§ 80-83). Lovændringen havde således bl.a. til formål at fastsætte, hvilke nærmere momenter der i almindelighed skal indgå ved den konkrete strafudmåling som formildende og skærpende omstændigheder ifølge bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3285.

Ændringen af straffelovens § 290, stk. 2, skulle bringe affattelsen af kriterierne for anvendelsen af den skærpede sidestrafferamme i bestemmelsen på linje med de skærpede sidestrafferammer for tyveri i § 286, stk. 1, og røveri i § 288, stk. 2, der også ændredes ved lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3337.

Med lovændringen blev sidestrafferammerne i en række af straffelovens bestemmelser ophævet. Et antal bestemmelser fandtes dog fortsat at burde indeholde en skærpet sidestrafferamme. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3291, fremgår om Justitsministeriets overvejelser herom bl.a.:

”Ved vurderingen af, hvilke bestemmelser der fortsat bør indeholde en skærpet sidestrafferamme, har Justitsministeriet navnlig lagt vægt på forbrydelsens strafværdighed.

I lyset af rådets generelle anbefaling om så vidt muligt at præcisere kriterierne for, hvornår en skærpet strafferamme kan finde anvendelse, har rådet efter en gennemgang af straffelovens skærpende sidestrafferammer fundet, at kriteriet »særligt skærpende omstændigheder« eller lignende i enkelte sidestrafferammer bør præciseres nærmere, således at det af bestemmelsen fremgår, hvad der navnlig skal forstås ved kriteriet.”

Ved lov nr. 1549 af 21. december 2010 indsattes ”eller professionelle” efter ”erhvervsmæssige” i § 290, stk. 2.

Lovændringen foretoges som led i en styrket indsats til forebyggelse og bekæmpelse af indbrud i private hjem og omsætning af hælervarer, som hidrører fra indbrud – den såkaldte indbrudspakke.

Om baggrunden for lovændringen fremgår af lovforslaget, jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, L 3 som fremsat, side 2 f., bl.a.:

”Endelig sættes der med indbrudspakken fokus på at bekæmpe den asociale tendens til at købe hælervarer, som er den indirekte årsag til indbrudskriminalitet.

Formålet med lovforslaget er at udmønte de dele af indbrudspakken, der vedrører henholdsvis strengere straffe for hæleri og tættere koordinering af indsatsen ved udslusning fra fængsel.

Med lovforslaget ønsker regeringen således dels at sætte hårdere ind over for bagmændene til organiseret hæleri, dels at sende et meget tydeligt og kraftigt signal om, at hæleri er uacceptabelt, til de borgere, der måtte lade sig friste af »fordelagtige tilbud« på stjalne varer. De foreslåede skærpelser af straffen for professionelt hæleri og groft uagtsomt hæleri vil navnlig få betydning for hæleri med hensyn til stjalne genstande hidrørende fra indbrud. Skærpelserne vil imidlertid også omfatte hælertsager, hvor de stjalne genstande hidrører fra andre former for berigelseskriminalitet.”

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, L 3 som fremsat, side 4, sigtedes med udtrykket ”hæleri af professionel karakter” bl.a. til hæleri i tilknytning til organiserede hælercentraler og anden mere systematiseret hæleri samt hæleri vedrørende stjalne genstande, som hæleren har ”bestilt” hos en indbrudstyv.

Med lovændringen tilsigtedes en skærpelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2, med en tredjedel. Af lovforslagets specielle bemærkninger fremgår om strafniveauet for overtrædelse af § 290, stk. 2, følgende:

”Forslaget tilsigter, at straffen i sager om professionelt hæleri gennemgående for højes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.”

Om det dagældende strafniveau for overtrædelse af hælribestemmelsen samt strafudmålingen fremgår af de almindelige bemærkninger til ændringen jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, L 3 som fremsat, side 4:

”Efter Rigsadvokatens meddelelse nr. 9/2005 om straffpåstande i sager om overtrædelse af straffeloven vil anklagemyndigheden i sager om hæleri efter § 290, stk. 1, med hensyn til værdier, der ikke overstiger 8.000 kr., som udgangspunkt nedlægge påstand om bøde på op til 5.000 kr. Hæleri efter bestemmelsen med hensyn til værdier, der overstiger 8.000 kr., vil typisk medføre fængselsstraf.

For så vidt angår § 290, stk. 2, har Rigsadvokaten oplyst, at hæleri omfattet af bestemmelsen typisk vil medføre fængselsstraf, og at der som altovervejende hovedregel vil være tale om en ubetinget fængselsstraf.

Straffens længde fastsættes på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder, herunder navnlig værdien af de omhandlede effekter. Endvidere tillægges karakteren og omfanget af førforbrydelsen – dvs. den forbrydelse, som udbyttet hidrører fra – betydelig vægt ved vurderingen af straffværdigheden og dermed straffens længde, ligesom det betragtes som en skærpende omstændighed, hvis tiltalte tidligere er straffet for berigelseskriminalitet.

Derudover tillægges det efter den foreliggende praksis betydning, om hæleriforholdet er begået i forretningsøjemed, og om der ved hæleriet kunne forventes et betydeligt udbytte. Rigsadvokaten har oplyst, at hæleri af særlig grov beskaffenhed efter § 290, stk. 2, typisk straffes med fængsel i 6-10 måneder, idet strafudmålingen i en given sag som beskrevet ovenfor vil afhænge af sagens konkrete omstændigheder. En person, der begår hæleri efter straffelovens § 290, skal ved siden af straffen tilbagelevere eller betale erstatning for det stjålne efter dansk rets almindelige regler.”

Ved lov nr. 711 af 8. juni 2018 blev en del af hæleribestemmelsen i § 290 udskilt til en selvstændig bestemmelse om hvidvask i straffelovens § 290 a, se herom nedenfor i afsnit 7. Der var ikke med lovændringen tiltænkt andre ændringer i straffelovens § 290.

6.2 Praksis

6.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 290, stk. 1

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 290, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Det bemærkes, at praksisgennemgangen også omfatter forhold, som tidligere var omfattet af bestemmelsen i § 290 om hæleri, men som nu er blevet udskilt og særskilt kriminaliseret som hvidvask efter straffelovens § 290 a, og som derfor ville blive henført under denne bestemmelse, såfremt forholdet blev pådømt i dag.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2018.502Ø: T straffet med 30 dages fængsel for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved 14 gange at have benyttet en BroBizz, der var stjålet, hvorved ejeren af BroBizz'en led et tab på 2.503 kr. T var tidligere straffet i 2015 med 20 dages betinget fængsel for berigelseskriminalitet i form af socialbedrageri. Ved straffastsættelsen lagde landsretten særligt vægt på T's forstraf.

TfK 2020.335Ø: T straffet med 40 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have været i besiddelse af en stjålet carboncykel til ca. 33.000 kr. Byretten fastsatte straffen til 30 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste, men landsretten forhøjede under hensyn til cyklens værdi straffen til 40 dages fængsel, der ligeledes blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2016.616Ø: T straffet med 60 dages fængsel betinget for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have købt en cykel til en værdi af 66.000 kr. for kun 15.000 kr.

TfK 2017.1176V: T straffet med 60 dages fængsel for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have været i besiddelse af flere PH-lamper og glasskærme mv., selvom T vidste eller bestemt formodede, at lamperne mv. stammede fra en strafbar lovovertrædelse. Det blev lagt til grund, at effekterne havde en værdi af 17.500 kr. T var tidligere straffet to gange med betingede domme, bl.a. med vilkår om samfundstjeneste. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdenes omfang og karakter. Henset til T's tidligere betingede domme var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2019.846Ø: T2 straffet med 3 måneders fængsel betinget for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have stillet sin bankkonto til rådighed for indbetalinger på i alt ca. 104.000

kr., som stammede fra bedragerier. Kriminalforsorgen havde ikke fundet T egnet til samfundstjeneste. Straffen blev fastsat til 3 måneders fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om bl.a. behandling mod misbrug af euforiserende stoffer efter Kriminalforsorgens nærmere bestemmelse.

TfK 2020.835/2V: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have modtaget og opbevaret mindst 115.000 kr. for sin bror til sikring af hans udbytte, selvom T vidste eller bestemt formodede, at pengene stammede fra brorens salg af hash. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter. Henset til, at T ikke tidligere var straffet og havde gode personlige forhold, var det efter omstændighederne, navnlig når der hensås til, at der var forløbet godt 2 år fra gerningstidspunktet, forsvarligt at gøre straffen betinget.

TfK 2021.377Ø: T straffet med 3 måneders fængsel betinget for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have opbevaret 200.000 kr. i kontanter for sin søn, selvom T vidste eller bestemt formodede, at pengene hidrørte fra narkotikahandel eller en anden strafbar lovovertrædelse. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på kriminalitetens karakter og omfang, herunder beløbets størrelse. Straffen blev gjort betinget, da T var ustraffet, og forholdet var begået i 2017.

TfK 2013.483Ø: T straffet med 3 måneders fængsel for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have hjulpet til transport til Tyskland og afhændelse af sølv og guld til en anslået værdi af mindst 60.000 kr., som T vidste eller bestemt formodede stammede fra et ulovligt forhold.

TfK 2017.1271/2Ø: T1 straffet med 4 måneders fængsel for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have fået overdraget en minilæsser til en værdi af ca. 300.000 kr., der var stjålet fra en byggeplads. T1 var tidligere straffet i 2011 og 2013 for bl.a. tyveri. Ved straffastsættelsen lagde landsretten navnlig vægt på T1's tidligere straffe for berigelseskriminalitet.

TfK 2014.45V: T straffet med 5 måneders fængsel for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved at have opbevaret 341.000 kr., som hidrørte fra en strafbar lovovertrædelse. T var endvidere skyldig i et bedrageriforhold vedrørende et beløb på ca. 20.000 kr. T var tidligere straffet for berigelseskriminalitet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på beløbenes størrelse, forholdenes karakter og T's tidligere domme for berigelseskriminalitet. Straffen for hæleri blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89.

TfK 2015.279V: T straffet med 5 måneders fængsel for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved på åben gade at have været i besiddelse af 325.500 kr. i kontanter, som han vidste eller bestemt formodede stammede fra en strafbar overtrædelse. T var tidligere straffet i 2008 med 8 måneders fængsel for forsøg på hæleri. Efter forholdets karakter og da tiltalte tidligere var dømt

for hæleri, fandt landsretten, at straffen som udgangspunkt passende kunne fastsættes til fængsel i 6 måneder. Navnlig henset til den tid, der var forløbet, siden forholdet var begået, blev straffen dog fastsat til fængsel i 5 måneder. Der var henset til T's forstraffe ikke grundlag for at gøre straffen betinget (dissens for betinget fængsel).

TfK 2018.569/2V: T straffet med 6 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget, for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, ved efter forudgående aftale med en uidentificeret person at have medvirket til, at ukendte personer via hacking af en netbank uberettiget kunne sikre sig udbyttet fra en strafbar lovovertrædelse, idet T foranledigede, at de ukendte personer overførte i alt 324.500 kr. fra to personers konti i banken til konti tilhørende to personer, X1 og X2, der senere anvendte pengene til at købe Bitcoins, som blev videreoverført til en tredje person i udlandet, selv om T vidste eller bestemt formodede, at pengene stammede fra en strafbar lovovertrædelse. T fik i den forbindelse 20.000 kr. for sin medvirken. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på kriminalitetens karakter. T var af Kriminalforsorgen fundet uegnet til at udføre samfundstjeneste. På denne baggrund fandt landsretten uanset T's personlige forhold, at det var påkrævet, at en del af straffen var ubetinget. Straffen blev herefter fastsat til 6 måneders fængsel, hvoraf 4 måneder blev gjort betinget.

6.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 290, stk. 2

Som det fremgår ovenfor, er normalstraffen for hæleri bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 290, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 6 år, når hæleriet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 290, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis vedrørende forhold begået både før og efter ændringen af § 290, stk. 2, ved lov nr. 1549 af 21. december 2010, der trådte i kraft den 1. januar 2011, hvor straffen for professionelt hæleri gennemgående blev forhøjet med omkring en tredjedel. Gennemgangen af praksis forud for strafskærpelsen bygger på praksis fra affattelsen af § 290 i 2001 og frem.

Gennemgangen er i øvrigt afgrænset til sager, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 290, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Det bemærkes, at praksisgennemgangen også omfatter forhold, som tidligere var omfattet af bestemmelsen i § 290 om hæleri, men som nu er blevet udskilt og særskilt kriminaliseret som hvidvask efter straffelovens § 290 a, og som derfor ville blive henført under denne bestemmelse, såfremt forholdet blev pådømt i dag.

Sager, hvor forholdet er begået før skærpelsen i 2011:

TfK 2004.356V: T straffet med 8 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved fra sin forretning for ca. 30.000 kr. at have købt knap 11.000 kg messingkopper til en værdi af mere end 300.000 kr., selvom kopperne hidrørte fra en strafbar lovovertrædelse.

TfK 2007.379/2V: T straffet med 8 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget, for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have købt kontormøbler, som havde en nyværdi ved udsalg i forretningerne på ca. 1 mio. kr., selvom T vidste eller havde en bestemt formodning om, at sælgeren af kontormøblerne ikke havde ret til at sælge møblerne som sket. T var tidligere straffet, senest i 2001 for dokumentfalsk og tyveri med 60 dages fængsel, som var en fællesstraf omfattende en betinget straf for overtrædelse af straffelovens § 276.

TfK 2011.842Ø: T straffet med 8 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget, for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have modtaget og opbevaret varer til en samlet værdi af mindst 500.000 kr. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2004.240Ø: T1 og T2 straffet med 8 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have modtaget en stjålet bil til en værdi af ca. 488.000 kr. og kørt den til en færge med henblik på at føre bilen til udlandet. T1 og T2 var herudover skyldige i dokumentfalsk ved at have forevist en falsk registreringsattest og forsikringsbevis for den stjalne bil ved udrejsekontrollen ved færgen.

TfK 2006.117V: T straffet med 8 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have købt/modtaget en stor mængde varer, bl.a. tøj, sko,

isenkram og indbogenstande til en værdi af ca. 400.000 kr., selv om genstandene stammede fra tyveri. T var tidligere straffet for tyveri.

TfK 2007.65V: T straffet med 10 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have købt en bil til en værdi af mindst 950.000 kr. for 210.000 kr., selv om han vidste eller bestemt formodede, at bilen hidrørte fra berigelseskriminalitet. T var herudover skyldig i flere færdselslovsovertrædelser. T blev straffet med 10 måneders fængsel for hæleriet og en bøde for færdselslovsovertrædelserne.

TfK 2009.781Ø: T straffet med 2 års fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved efter et røveri med et udbytte på 60 mio. kr. at have transporteret ca. 8 mio. kr. af udbyttet fra et sted til et andet og efterfølgende på sin bopæl og i en bankboks at have opbevaret 4 mio. kr., ligesom hun forbrugte 17.000 kr. af udbyttet. Byretten idømte T 3 års fængsel, hvilket landsretten nedsatte til 2 års fængsel. Ved straffastsættelsen lagde landsretten i skærpende retning vægt på størrelsen af de beløb, T transportererede og opbevarede i en længere periode, og på at T vidste, at pengene hidrørte fra et røveri, der var planlagt gennem en længere periode. I formildende retning blev lagt vægt på betydningen for opklaringen af de oplysninger, som T havde givet, at T kun i begrænset omfang havde fået del af udbyttet, og på hendes personlige forhold, herunder hendes psykiske tilstand.

Sager, hvor forholdet er begået efter skærpelsen i 2011:

TfK 2021.304Ø: T straffet med 4 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have været i besiddelse af 48.500 kr. i kontanter, da han cyklede væk fra Christiania. Det blev lagt til grund, at pengene stammede fra salg af hash som led i den organiserede hashhandel på Christiania, og han blev derfor fundet skyldig i at have transporteret udbytte fra hashhandel. T var herudover skyldig i ulovlig omgang med hittegods med hensyn til den cykel, han brugte til at køre væk fra Christiania. T var tidligere straffet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Henset til, at det beløb, som tiltalte blev fundet i besiddelse af, hidrørte fra salg af hash, der fandt sted som led i den organiserede hashhandel på Christiania og mængden af hash, som beløbet var omregnet fra, blev forholdet henført under straffelovens § 290, stk. 2. Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på karakteren af hæleriforholdet og på, at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet.

TfK 2020.169Ø: T straffet med 6 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have været i besiddelse af autocamper til en værdi af ca. 60.000 euro, der var stjålet i Tyskland og klonet, så den fremstod som værende af et andet mærke og stelnummer. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på karakteren af hæleriforholdet, herunder dets udførelsesmåde, og værdien af autocamperen. Efter forholdets karakter,

værdien af autocamperen og udførelsesmåden var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget. For landsretten angik sagen alene et spørgsmål om udvisning.

TfK 2014.178V: T straffet med 8 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget, for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved i forening med sin tidligere ægtefælle at have været i besiddelse af en større mængde beklædning, porcelæn, tasker, designerisenkram, kosmetik og en computer, der hidrørte fra tyveri, til en samlet værdi af ca. 655.000 kr. Efter oplysningerne om T's personlige forhold, herunder de helbredsmæssige oplysninger, samt den omstændighed, at T ikke tidligere var straffet, var det forsvarligt at gøre 6 måneder af straffen betinget.

TfK 2017.875Ø: T straffet med 8 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget, for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have været i besiddelse af et beløb på ca. 508.000 kr., som var overført fra en bank i Bahrain til T's konto i Danmark. Det måtte lægges til grund, at beløbet hidrørte fra en udenlandsk virksomhed, der ved bedrageri var blevet vildledt til at indbetale til et forkert kontonummer. Byretten havde fastsat straffen til 6 måneders fængsel, heraf 3 måneder betinget, men landsretten forhøjede straffen til 8 måneders fængsel, hvoraf 4 måneder blev gjort betinget.

TfK 2016.791V: T straffet med 8 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved i forening med tre andre at have modtaget, opbevaret og transporteret tre stjålne bådmotorer til en samlet værdi af ca. 195.000 kr. T var blevet anholdt ved grænseovergangen til Polen med bådmotorerne i sin bil. T var tidligere straffet i udlandet for bl.a. tyveri af bådmotorer. Ved afgørelsen om at henføre forholdet under § 290, stk. 2, blev der lagt vægt på, at hæleriet havde en professionel karakter. Der blev endvidere lagt vægt på værdien af bådmotorerne og på, at hæleriet var begået i tidsmæssig nær sammenhæng med tyveriet af bådmotorerne, og at hæleriet var begået af flere personer i forening og havde indbåret transport af motorerne ud af Danmark.

TfK 2019.149Ø: T1 straffet med 9 måneders fængsel, heraf 6 måneder betinget, og T2 straffet med 6 måneders fængsel, heraf 4 måneder betinget, for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at være indrejst i Danmark med 99.200 euro i kontanter, som de tiltalte vidste eller bestemt formodede stammede fra en strafbar handling. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og beløbets størrelse. Det blev i den forbindelse lagt til grund, at T2 havde haft en mindre fremtrædende rolle i forholdet.

TfK 2022.15Ø: T straffet med 1 års fængsel, heraf 8 måneder betinget, for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved at have modtaget og til dels videresolgt el-artikler for mindst 1 mio. kr., selvom T vidste, at el-artiklerne stammede fra

berigelseskriminalitet. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på beløbets størrelse og kriminalitetens grovhed, herunder at T agerede som led i sit erhverv. Det blev dog fundet forsvarligt at gøre straffen delvist betinget under hensyn til T's helbredsforhold, den forløbne sagsbehandlingstid, og at T ikke tidligere var straffet.

U 2014.727Ø: T straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, med hensyn til designermøbler, der havde en samlet værdi på ca. 734.000 kr. T var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet, bl.a. hæleri med hensyn til designermøbler. Henset hertil samt til T's hurtige recidiv efter en løsladelse blev straffen fastsat som anført. Ved straffastsættelsen blev der også lagt vægt på den tilsigtede strafskærpelse ved ændringen af § 290, stk. 2, den 1. januar 2011 (lov nr. 1549 af 21. december 2010). Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere dom på 10 dages fængsel for hæleri.

TfK 2012.637V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved uberettiget at have modtaget en bus til en værdi af ca. 2 mio. kr., som stammede fra tyveri. T kørte efterfølgende bussen mod Polen. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på værdien af bussen, og at hæleriet var tilrettelagt med anvendelse af nummerplader og indregistreringsattest hidrørende fra en anden bus, samt at kørslen var tilrettelagt med T's deltagelse ved montage af nummerplade. Det blev endvidere tillagt afgørende betydning, at forbrydelsen var af organiseret og professionel karakter.

TfK 2017.179/2V: T straffet med 1 år og 9 måneders fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved i forening med tre andre personer at have opbevaret adskillige biler, bildele, både, værktøj, elektronisk udstyr mv., selvom T vidste eller bestemt formodede, at genstandene stammede fra strafbare forhold. T var tidligere straffet i 2013 med bøde for hæleri. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at de pågældende effekter ikke var nye, således at værdien skulle fastsættes ud fra en skønnet værdi. Der blev endvidere lagt vægt på omfanget og værdien af effekterne, at forholdet havde haft et systematisk og professionelt tilsnit, og at det var begået af flere i forening. Der var på denne baggrund ikke mulighed for at gøre nogen del af straffen betinget. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til den tidligere bøde for hæleri.

TfK 2019.567V: T straffet med 4 års fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved ad flere gange at have fået overleveret i alt ca. 34 mio. kr. i Danmark, som han foranledigede transporteret til Holland og Spanien. T forklarede i byretten, at hans bruttofortjeneste herved var omkring 800.000 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på en samlet vurdering af T's rolle som professionel pengekurér, antallet af rejser, det transporterede beløb og T's fortjeneste sammenholdt med den omstændighed, at det, således som tiltalen

var formuleret, ikke var lagt fast, fra hvilke strafbare lovovertrædelser de transporterede beløb stammede.

U 2021.1108Ø: T straffet med 4 års fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, idet T, der arbejdede som chauffør, og som kørte turistikørsel mellem Danmark og Makedonien, fragtede mindst 30 mio. kr. i kontanter mellem landene. Byretten lagde ved straffastsættelsen navnlig lagt vægt på antallet af transporter og på størrelsen af de transporterede beløb. Der var efter forholdenes karakter og de involverede værdier ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt straffen passende udmålt.

TfK 2022.35Ø: T3 straffet med 4 års fængsel, T1 straffet med 3 års fængsel, og T2 straffet med 2 års fængsel, for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290, stk. 2, ved over en periode på ca. 10 år at have modtaget udbytte fra eller medvirket til at sikre og skjule udbytte fra bedragerier begået af deres mor. De tiltalte mor var dømt for bedragerier ved over en årrække som offentligt ansat i en styrelse at have anvist offentlige tilskudsmidler for i alt 113 mio. kr. til sine egne konti. For T3's vedkommende udgjorde udbyttet af hæleriet ca. 37,2 mio. kr., for T1's vedkommende ca. 10,7 mio. kr. og for T2's vedkommende ca. 3,5 mio. kr. T1 var herudover skyldig i et forhold om besiddelse af børnepornografi efter straffelovens § 235, stk. 2. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på beløbets størrelse, den betydelige økonomiske vinding, og at forholdet var begået kontinuerligt over en længere årrække.

6.3 Konklusion

Hæleri straffes som udgangspunkt med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 290, stk. 1. Straffen kan stige indtil 6 år, når hæleriet er af særligt grov beskaffenhed, jf. bestemmelsens stk. 2.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 6.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

6.3.1 Straffelovens § 290, stk. 1, om hæleri

I sager om overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 1, er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 30 dages fængsel og 6 måneders fængsel fordelt på 12 domme.

I den lave ende er der udmålt 30 dages fængsel for 14 gange at have benyttet en stjålet BroBizz, hvorved ejeren led et tab på 2.503 kr. Ved strafudmålingen blev der særligt lagt vægt på, at den tiltalte var tidligere straffet med 20 dages betinget fængsel for socialbedrageri.

Hvor værdien af det, som hæleriet vedrører, har været henholdsvis 33.000 kr., 66.000 kr. og 17.500 kr., er straffen udmålt til 40 til 60 dages fængsel. I de førstnævnte sager var der tale om hæleri med hensyn til cykler. I sidstnævnte tilfælde (17.500 kr.) var der tale om hæleri med hensyn til lamper og glasskærme, og tiltalte var tidligere straffet to gange. I én sag blev straffen udmålt til 3 måneders fængsel for hæleri, idet tiltalte i forening med andre havde hjulpet med transport til Tyskland og afhændelse af sølv og guld til en anslået værdi af mindst 60.000 kr.

I tre andre sager blev straffen udmålt til 3 måneders fængsel for hæleri vedrørende beløb på mellem 104.000 og 200.000 kr., der hidrørte fra henholdsvis bedrageri og narkotikahandel. I ingen af sagerne var de tiltalte relevant forstraffet.

I sager, hvor hæleriet har vedrørt værdier på mellem ca. 300.000 kr. og 341.000 kr., er straffene udmålt til 4 måneders fængsel i ét tilfælde, 5 måneders fængsel i to tilfælde og 6 måneders fængsel i ét tilfælde. I dommene, der resulterede i 4 til 5 måneders fængsel, var de tiltalte tidligere straffet for formueforbrydelser. I sagen, der resulterede i 6 måneders fængsel, havde tiltalte via hacking af en netbank medvirket til, at to ukendte personer kunne sikre sig udbytte fra en strafbar overtrædelse, der siden blev videreført til en tredje person i udlandet.

På baggrund af den gennemgåede praksis kan det konstateres, at domstolene ved strafudmålingen for hæleri, jf. straffelovens § 290, stk. 1, i vidt omfang lægger afgørende vægt på værdien af det, som hæleriet vedrører. Desuden er der bl.a. lagt vægt på forholdets karakter, tiltaltes forstraffe og tiden, der er forløbet, siden overtrædelsen blev begået.

I de foreliggende sager er der udmålt straffe i den nedre tredjedel af strafferammen på fængsel i 1 år og 6 måneder, mens de to øvre tredjedele ikke er udnyttet i disse sager. Det bemærkes i den forbindelse, at de grovere sager, der beløbsmæssigt overstiger de heromtalte sager, typisk vil blive henført under § 290, stk. 2, jf. lige nedenfor i afsnit 6.3.2.

6.3.2 Straffelovens § 290, stk. 2, om hæleri af særligt grov beskaffenhed

I sager om overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2, er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 8 måneders fængsel og 2 års fængsel fordelt på syv domme vedrørende forhold begået før lovændringen i 2011, der tilsigtede en skærpelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2, med en tredjedel og straffe på mellem 4 måneders fængsel og 4 års fængsel fordelt på 13 domme vedrørende forhold begået efter lovændringen i 2011.

Fra tiden *før lovændringen* er der i størstedelen af sagerne (fem domme) udmålt straffe på 8 måneders fængsel for hæleri for mellem 300.000 kr. og 1 mio. kr.

I en enkelt dom er der udmålt 10 måneders fængsel for hæleri vedrørende 950.000 kr., og i en enkelt dom er der udmålt 2 års fængsel for hæleri vedrørende i alt ca. 12 mio. kr., der stammede fra et planlagt røveri. I sidstnævnte tilfælde var der således tale om hæleri af en karakter, som må betegnes som særligt grov.

Normalstraffen i de nævnte sager har dermed været en straf i niveauet ca. 8 måneders fængsel.

Fra tiden *efter lovændringen* er der i den lave ende i én dom udmålt 4 måneders fængsel til en person, der blev fundet i besiddelse af 48.500 kr. i kontanter hidrørende fra salg af hash som led i den organiserede hashhandel på Christiania. Som begrundelse for, at forholdet blev henført under § 290, stk. 2, henviste landsretten til, at beløbet hidrørte fra salg af hash, der fandt sted som led i den organiserede hashhandel på Christiania, samt til mængden af hash, som beløbet var omregnet fra.

I samme ende blev der i en anden dom udmålt 6 måneders fængsel for hæleri med hensyn til en autocamper til en værdi af 60.000 euro, der var stjålet i Tyskland og klonet, så den fremstod som værende af et andet mærke og stelnummer.

I tre sager er der udmålt 8 måneders fængsel. I én af disse havde tiltalte i forening med andre modtaget, opbevaret og transporteret tre stjalne bådmotorer til en samlet værdi af ca. 195.000 kr. ud af Danmark. Tiltalte var tidligere straffet i udlandet for bl.a. tyveri af bådmotorer. Der blev desuden bl.a. lagt vægt på, at hæleriet havde en professionel karakter. I de to andre sager var der tale om hæleri vedrørende værdier på henholdsvis ca. 508.000 kr. og 655.000 kr. hidrørende fra berigelseskriminalitet.

I en enkelt sag, hvor to tiltalte var indrejst i Danmark med 99.200 euro i kontanter, var straffen til den ene tiltalte udmålt til 9 måneders fængsel, mens straffen til den anden tiltalte, der havde haft en mindre fremtrædende rolle, var udmålt til 6 måneders fængsel. I en anden sag, hvor beløbet var nogenlunde tilsvarende (734.000 kr.), blev straffen udmålt til 1 år og 6 måneders fængsel for hæleri med hensyn til designermøbler, idet tiltalte var tidligere straffet flere gange for berigelseskriminalitet bl.a. med hensyn til designermøbler, og der var tale om hurtigt recidiv.

I en sag, hvor der var tale om hæleri med hensyn til el-artikler for mindst 1 mio. kr., som tiltalte havde begået som led i sit erhverv, blev der udmålt 1 års fængsel.

I to sager er der udmålt 1 år og 9 måneders fængsel for hæleri med hensyn til en bus til ca. 2 mio. kr. henholdsvis adskillige biler, bildele, både, værktøj, elektronisk udstyr mv. I begge sager blev der lagt vægt på forholdenes professionelle karakter.

Hvor de beløb, som hæleriet har vedrørt, har været betydeligt højere, er straffene tilsvarende udmålt væsentligt højere. Således er der udmålt fængsel i 2 til 4 år i sådanne sager. I to af sagerne, hvor straffen i begge tilfælde blev fastsat til 4 års fængsel, havde der været tale om transport af henholdsvis 30 og 34 mio. kr. mellem Danmark og udlandet. Der blev i begge sager bl.a. lagt vægt på antallet af rejser og beløbets størrelse.

I den sidste sag blev der udmålt mellem 2 og 4 års fængsel til tre tiltalte for over en periode på 10 år at have modtaget udbytte fra eller medvirket til at sikre og skjule udbytte fra bedrageri for i alt 113 mio. kr. begået af deres mor som offentligt ansat i en styrelse. De tiltaltes udbytte af hæleriet var henholdsvis 37,2 mio. kr. (4 års fængsel), 10,7 mio. kr. (3 års fængsel, også skyldig i besiddelse af børnepornografi) og 3,5 mio. kr. (2 års fængsel).

På baggrund af den gennemgåede praksis kan det konstateres, at domstolene ved strafudmålingen for hæleri, jf. straffelovens § 290, stk. 2, i vidt omfang lægger afgørende vægt på værdien af det, som hæleriet vedrører. Desuden er der bl.a. lagt vægt på karakteren af forførbrydelsen, at forholdet har et systematisk og professionelt tilsnit, at der har været tale om transport af værdier til udlandet og tiltaltes forstraffe.

I de foreliggende sager kan det konstateres, at der er udmålt straffe i den nedre og mellemste tredjedel af strafferammen på fængsel indtil 6 år, mens den øvre tredjedel ikke er udnyttet. Det er udvalgets vurdering, at der i flere af de gennemgåede sager om forhold begået efter lovændringen i 2011 er udmålt væsentligt højere straffe end i sager om forhold begået før lovændringen vedrørende hæleri for sammenlignelige beløb.

7. Straffelovens § 290 a om hvidvask

7.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 290 a om hvidvask lyder:

”§ 290 a. For hvidvask straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en strafbar lovovertrædelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 8 år, når hvidvasken er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.”

Bestemmelsen blev indsat i straffeloven ved *lov nr. 711 af 8. juni 2018*, der trådte i kraft den 1. juli 2018, som led i udmøntningen af en politisk aftale om styrket indsats mv. i den finansielle sektor. Der er ikke foretaget ændringer af bestemmelsen siden.

Med lovændringen blev en del af hæleribestemmelsen i straffelovens § 290 udskilt til en selvstændig bestemmelse om hvidvask. Formålet hermed var ifølge bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 2, at styrke den strafferetlige indsats mod hvidvask.

Der var som anført tale om, at en del af hæleribestemmelsen blev udskilt til en særskilt bestemmelse. I modsætning til den dagældende bestemmelse om hæleri i straffelovens § 290 omfatter hvidvaskbestemmelsen også hvidvask af udbytte af egne strafbare forhold (såkaldt selvhvidvask), jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 8. Denne kriminalisering af forhold, som gerningspersonen til førforbrydelsen selv foretager, var således udtryk for en vis nykriminalisering.

I bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 8 f., er der redegjort relativt detaljeret for anvendelsesområdet af den nye bestemmelse. Bestemmelsen tager sigte på hvidvask af penge. Dette gælder, både når det direkte udbytte af førforbrydelsen er penge, og når et udbytte i andet end penge er blevet omsat til penge, som derefter hvidvaskes. Hertil tilføjes i bemærkningerne, at bestemmelsen således ikke tager sigte på den første omsætning til penge eller håndtering i øvrigt af udbytte, som består i andet end penge. Som eksempel herpå nævnes i bemærkningerne køb og salg eller udlejning af genstande, som er stjålet eller i øvrigt fravendt nogen ved en strafbar lovovertrædelse, såvel som transport eller opbevaring af sådanne genstande. Handlinger af denne karakter er også efter lovændringen omfattet af hæleribestemmelsen i straffelovens § 290.

Som anført ovenfor omfatter den selvstændige hvidvaskbestemmelse handlinger foretaget af personer, der ikke har medvirket til førforbrydelsen, såvel som handlinger foretaget af personer, der har medvirket til førforbrydelsen. Almindelige strafferetlige principper om sammenstød finder anvendelse, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 9.

Med lovændringen blev strafmaksimum for forhold af særligt grov beskaffenhed efter bestemmelsens stk. 2 fastsat til fængsel i 8 år. For de forhold af særligt grov beskaffenhed, som hidtil ville have været omfattet af § 290, stk. 2, og som efter lovændringen blev omfattet af den selvstændige hvidvaskbestemmelse, forhøjedes strafmaksimum således fra 6 til 8 års fængsel. Hermed sikredes ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A,

L 147 som fremsat, side 10, at domstolene har råderum til at udmåle den nødvendigt hårde straf også i de allergroveste tilfælde af hvidvask. Der var ikke hermed tilsigtet en generel forhøjelse af straffniveauet for hvidvask af særligt grov karakter sammenlignet med det hidtidige straffniveau for hæleri af særligt grov beskaffenhed.

Vedrørende strafferammen for overtrædelse af bestemmelsen i § 290 a fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 5 f., bl.a. følgende:

”2.2.3.1. Den almindelige strafferamme for hæleri svarer i dag til den almindelige strafferamme for en række berigelsesforbrydelser, herunder tyveri, underslæb, bedrageri, mandatsvig, afpresning og skyldnersvig, jf. straffelovens § 285, stk. 1.

Justitsministeriet finder, at den almindelige strafferamme for den foreslåede selvstændige hvidvaskbestemmelse ligesom den gældende hæleribestemmelse bør være den samme som den almindelige strafferamme for berigelsesforbrydelser, dvs. bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

2.2.3.2. Under særligt skærpende omstændigheder kan straffen for hæleri stige til fængsel i 6 år, hvilket svarer til strafferammen for tyveri, afpresning og åger af særligt grov beskaffenhed, jf. § 286, stk. 1.

Strafferammen for flere andre berigelsesforbrydelser, herunder underslæb, bedrageri, mandatsvig og skyldnersvig, af særligt grov beskaffenhed går imidlertid op til 8 års fængsel, jf. § 286, stk. 2. Det samme gælder overtrædelser af særligt grov karakter af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen, jf. § 289, stk. 1.

Efter den foreslåede selvstændige hvidvaskbestemmelse kan hvidvask finde sted med hensyn til alle førforbrydelser, der har givet et økonomisk udbytte i penge eller andre formuegoder af økonomisk værdi, som efterfølgende er omsat i penge. Hvidvask efter den foreslåede bestemmelse er en økonomisk forbrydelse, der afhængig af de nærmere omstændigheder kan være lige så alvorlig som de alvorligste ikke-voldelige økonomiske forbrydelser i øvrigt.

Hertil kommer, at det i retspraksis er forekommet, at hæleri i form af konvertering af penge, hvilket fremover vil være omfattet af den foreslåede selvstændige hvidvaskbestemmelse, er blevet straffet med det gældende maksimum efter hæleribestemmelsen på 6 års fængsel.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at den øvre strafferamme for særligt grove overtrædelser af den foreslåede selvstændige hvidvaskbestemmelse bør være 8 år. For de tilfælde af hæleri af særligt grov beskaffenhed, der fremover vil være omfattet af den foreslåede selvstændige hvidvaskbestemmelse, forhøjes strafmaksimum således fra 6 års til 8 års fængsel.

En sådan forhøjelse af strafmaksimum til 8 års fængsel vil sikre, at domstolene har råderum til at udmåle den nødvendigt hårde straf også i de allergroveste tilfælde af hvidvask.”

I de specielle bemærkninger til § 290 a, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 10, anføres vedrørende strafudmålingen desuden følgende:

”For hvidvaskhandlinger, der i dag er omfattet af hæleribestemmelsen i § 290, er der ikke tilsigtet nogen ændringer i strafudmålingen i forhold til den eksisterende praksis eller i de forhold, der i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

I det omfang hvidvask af udbytte af egne strafbare forhold skal straffes efter den foreslåede bestemmelse (jf. herom ovenfor), forudsættes det, at straffen udmåles på samme måde som for tilsvarende hvidvaskhandlinger med hensyn til udbytte af andres strafbare forhold.

Der vil kunne være tilfælde, hvor førforbrydelsen som udgangspunkt straffes med bøde, men hvor straffniveauet for overtrædelse af den foreslåede § 290 a vil være fængsel, når der tages udgangspunkt i det nuværende straffniveau for hæleri efter straffelovens § 290.

Det foreslås i *stk. 2*, at straffen for hvidvask kan stige til fængsel i 8 år, når hvidvasken er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervs-mæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Opregningen af de strafforhøjende omstændigheder er ikke udtømmende, og det afgørende for anvendelsen af *stk. 2* vil være en konkret helhedsbedømmelse.

Beskrivelsen af de strafforhøjende omstændigheder er magen til den gældende bestemmelse i straffelovens § 290, *stk. 2*, om særligt groft hæleri, og det er hensigten, at den foreslåede bestemmelse skal forstås på samme måde. Det foreslåede strafmaksimum på 8 år for hvidvask af særligt grov beskaffenhed indebærer, at strafmaksimum for hvidvaskhandlinger, der i dag er omfattet af § 290, *stk. 2*, om hæleri af særligt grov beskaffenhed, forhøjes fra 6 år til 8 år.

Denne forhøjelse af strafmaksimum til 8 års fængsel vil sikre, at domstolene har råderum til at udmåle den nødvendigt hårde straf også i de allergroveste tilfælde af hvidvask. Der er ikke tilsigtet en generel forhøjelse af straffniveauet for hvidvask af særligt grov karakter sammenlignet med det gældende straffniveau for hæleri af særligt grov beskaffenhed.”

7.2 Praksis

7.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 290 a, stk. 1

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for hvidvask efter straffelovens § 290 a, stk. 1, bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Der ses ikke at foreligge relevant trykt retspraksis om straf for overtrædelse af straffelovens § 290 a, stk. 1, idet tiltalte i den eneste foreliggende dom om overtrædelse af § 290 a, stk. 1, blev idømt ambulant psykiatrisk behandling ved psykiatrisk afdeling, da den pågældende var utilregnelig på grund af sindssygdom eller en tilstand, der måtte ligestilles hermed, jf. straffelovens § 16, stk. 1, og derfor ikke var egnet til straf.

7.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 290 a, stk. 2

For hvidvask er normalstraffen bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 290 a, stk. 1.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 8 år, når hvidvasken er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. straffelovens § 290 a, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis siden indførelsen af bestemmelsen den 1. juli 2018, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 290 a, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som til lægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

For så vidt angår sager om hvidvask begået før indførelsen af straffelovens § 290 a henvises der til praksisbeskrivelsen ovenfor vedrørende straffelovens § 290 om hæleri.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2022.422Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel, heraf 9 måneder betinget, for hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290 a, stk. 2, ved at have transporteret et kontantbeløb på ca. 1,6 mio. kr. fra Danmark til Tyskland. Ved fastsættelsen af den samlede straf på 1 år og 3 måneder blev der lagt vægt på kriminalitetens karakter, herunder størrelsen af kontantbeløbet. Efter en samlet vurdering af T's personlige forhold sammenholdt med overtrædelsens karakter fandt landsretten det forsvarligt undtagelsesvist at bestemme, at 9 måneder blev gjort betinget.

TfK 2021.727Ø: T straffet med 1 år og 3 måneders fængsel for hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290 a, stk. 2, ved at have transporteret 218.000 euro i et hulrum i en bil. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 9 måneders fængsel, hvilket landsretten nedsatte til 1 år og 3 måneders fængsel (med dissens for 1 år og 6 måneder). Ved straffastsættelsen lagde landsretten vægt på forholdets professionelle karakter, beløbets størrelse, den tilsigtede vinding og T's nødvendige og ikke underordnede rolle.

TfK 2022.271V: T straffet med 2 års fængsel for hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290 a, stk. 2, ved at have modtaget, hævet og videreført i alt ca. 6,6 mio. kr., som var direkte eller indirekte udbytte af en strafbar lovovertrædelse. T var herudover skyldig i bedrageri af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, ved at have fremkaldt den vildfarelse hos tre personer, at han ville investere penge for dem, hvorefter han alene investerede en mindre del og forbrugte resten selv, således at de pågældende personer led et tab på ca. 264.000 kr. T var tidligere straffet i 2019 med 4 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for hæleri og bedrageri. Byretten fastsatte straffen til 2 års fængsel, hvoraf kun 6 måneder skulle afsones, mens resten blev gjort betinget. Landsretten bemærkede, at der ved straffastsættelsen i formildende retning skulle lægges vægt på, at T havde afgivet fuld tilståelse og i vidt omfang havde bidraget med oplysninger til efterforskningen i et større sagskompleks om hvidvask. I skærpende retning skulle der på den anden side navnlig lægges vægt på, at der var tale om organiseret og professionel hvidvask i bandemiljøet, og at T tidligere var straffet for bedrageri. Landsretten tiltrådte, at straffen var udmålt til 2 års fængsel, men fandt ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget.

U 2021.3543Ø: T1 straffet med 3 år og 11 måneders fængsel for medvirken til forsøg på hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290 a, stk. 2, jf. § 21, henholdsvis overtrædelse af § 290 a, stk. 2, jf. dagældende § 290, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 21, ved i forening med andre at have hvidvasket beløb på ikke under 140 mio. kr. gennem diverse pengeoverførsler. Ved straffastsættelsen blev der i formildende retning lagt vægt på, at der kun var sket domfældelse for forsøg på hvidvask, og at der ikke forelå oplysninger om, at T havde haft egen økonomisk vinding i nogen betydelig grad. På den anden side blev der i skærpende retning lagt vægt på det beløb, T1 blev dømt for at have forsøgt at hvidvaske, og at handlingerne fremstod

professionelle og organiserede. Endvidere blev der lagt vægt på T's centrale rolle. Der blev endvidere henset til, at den med lov nr. 711 af 8. juni 2018 indførte forhøjede strafferamme på 8 års fængsel i straffelovens § 290 a, stk. 2, alene fandt anvendelse på forhold, som var begået den 1. juli 2018 eller senere. Straffen blev til dels fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2022.240V: T straffet med en fællesstraf på 4 år og 6 måneders fængsel for hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290 a, stk. 2, ved at have deltaget i betaling af fiktive fakturaer på ca. 37,5 mio. kr. til udenlandske konti med henblik på at sløre pengenes ulovlige oprindelse. T havde som betaling herfor modtaget 1,5 mio. kr. T var tidligere straffet i 2012 med 60 dages fængsel for hæleri og i 2018 med 2 år og 6 måneders fængsel for narkotikakriminalitet. De nye forhold var begået i prøvetiden, efter at T var prøveløsladt fra afsoningen af dommen for narkotikakriminalitet med en reststraf på 305 dage. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på det beløbsmæssige omfang, antallet af transaktioner og på, at T havde haft en aktiv rolle i såvel bestillingen af falske fakturaer som i håndteringen af kontanter. Endvidere blev der lagt vægt på forholdenes organiserede og professionelle karakter. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, jf. straffelovens § 61, stk. 2, med reststraffen på 305 dage.

TfK 2022.222V: T straffet med 4 år og 6 måneders fængsel for hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290 a, stk. 2, ved via et aktieselskab og et anpartsselskab, som T ejede og var direktør i, at have overført ca. 110 mio. kr. til udenlandske konti ved brug af betaling af fiktive fakturaer med henblik på at sløre pengenes ulovlige oprindelse. T forklarede, at han selv havde modtaget 1 % af overførslerne. Ved straffastsættelsen blev der i byretten i skærpende retning lagt vægt på beløbets størrelse og den aktive og nødvendige funktion, som T havde varetaget, og i formildende retning på, at T var ustraffet og havde gode personlige forhold. I landsretten blev der supplerende lagt vægt på forholdenes organiserede og professionelle karakter, men også, at T i det ene forhold reelt kun havde haft en rolle som stråmand. Uanset det oplyste om T's gode personlige forhold var der ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

TfK 2022.424Ø: T straffet med 5 års fængsel for hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290 a, stk. 2, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ved at have modtaget meget store kontantbeløb på i alt mindst 230 mio. kr., som T konverterede eller overførte for at skjule eller tilsløre deres ulovlige oprindelse, ligesom T forsøgte herpå. Efter omstændighederne fandt landsretten ikke, at der forelå særdeles skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., således at straffen kunne forhøjes med indtil det halve. Ved udmålingen af straffen lagde landsretten navnlig vægt på, at der var tale om mange transaktioner begået over længere tid vedrørende et samlet set meget stort beløb, ligesom landsretten lagde vægt på den professionelle karakter, som udførelsen havde haft. Ved straffastsættelsen indgik det endvidere, at der

ikke kunne siges noget sikkert om T's placering i det kriminelle netværk ud over, at han måtte antages at have været ret langt nede i hierarkiet, og at han i det væsentlige havde adlydt ordrer og i vidt omfang foretaget det praktiske arbejde for andre.

7.3 Konklusion

Efter straffelovens § 290 a, stk. 1, straffes hvidvask med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Straffen kan dog stige til fængsel i 8 år, når hvidvasken er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. § 290 a, stk. 2.

Straffelovens § 290 a blev indsat ved *lov nr. 711 af 8. juni 2018* og trådte i kraft den 1. juli 2018. Med indsættelsen af bestemmelsen blev en del af hæleribestemmelsen i straffelovens § 290 udskilt til en selvstændig bestemmelse i § 290 a for at styrke den strafferetlige indsats mod hvidvask.

Bestemmelsen omfatter både hvidvask af udbytte af egne strafbare forhold (såkaldt selvhvidvask) og hvidvask af penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en anden persons strafbare forhold. For så vidt angår selvhvidvask var der tale om nykriminalisering, idet sådanne forhold ikke havde været omfattet af den hidtil gældende hæleribestemmelse i § 290.

Med hensyn til strafudmålingen for hvidvask efter straffelovens § 290 a fremgår det af forarbejderne til bestemmelsen, at for hvidvaskhandlinger, der hidtil havde været omfattet af hæleribestemmelsen i § 290, var der ikke tilsigtet nogen ændringer i strafudmålingen i forhold til den eksisterende praksis eller i de forhold, der i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder. I det omfang der er tale om hvidvask af udbytte af egne strafbare forhold, blev det forudsat, at straffen udmåles på samme måde som for tilsvarende hvidvaskhandlinger med hensyn til udbytte af andres strafbare forhold. Det anføres i den forbindelse i bemærkningerne, at der vil kunne forekomme tilfælde, hvor førforbrydelsen som udgangspunkt straffes med bøde, men hvor strafniveauet for overtrædelse af § 290 a vil være fængsel, når der tages udgangspunkt i det hidtidige strafniveau for hæleri efter § 290. Der er ikke i øvrigt givet nærmere anvisninger om det konkrete strafniveau for overtrædelse af § 290 a, stk. 1.

I forhold til hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter § 290 a, stk. 2, er strafferammen på 8 års fængsel fastsat højere end strafferammen på 6 års fængsel for hæleri af særligt grov beskaffenhed efter § 290, stk. 2. Dette skal ifølge lovbemærkningerne sikre, at domstolene har råderum til at udmåle den nødvendigt hårde straf også i de allergroveste tilfælde af hvidvask. Der er imidlertid ikke tilsigtet nogen generel forhøjelse af strafniveauet for hvidvask af særligt grov beskaffenhed sammenlignet med det gældende strafniveau for hæleri af særligt grov

beskaffenhed. Der er ikke herudover givet nærmere anvisninger om det konkrete strafniveau for overtrædelse af § 290 a, stk. 2.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 7.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

7.3.1 Straffelovens § 290 a, stk. 1, om hvidvask

Der ses endnu ikke at foreligge relevant trykt retspraksis om overtrædelse af straffelovens § 290 a, stk. 1, idet tiltalte i den eneste foreliggende dom om overtrædelse af § 290 a, stk. 1, blev idømt ambulant psykiatrisk behandling ved psykiatrisk afdeling, da den pågældende var utilregnelig på grund af sindssygdom eller en tilstand, der måtte ligestilles hermed, jf. straffelovens § 16, stk. 1, og derfor ikke var egnet til straf.

7.3.2 Straffelovens § 290 a, stk. 2, om hvidvask af særligt grov beskaffenhed

I sager om hvidvask af særligt grov beskaffenhed efter straffelovens § 290 a, stk. 2, er der i den gennemgaaede periode udmålt straffe på mellem 1 år og 3 måneders fængsel og 5 års fængsel fordelt på syv domme.

I to domme er straffen fastsat til 1 år og 3 måneders fængsel. I den ene havde tiltalte hvidvasket ca. 1,6 mio. kr., mens den tiltalte i den anden sag havde hvidvasket 218.000 euro. I begge sager blev der lagt vægt på beløbets størrelse, og i den ene sag blev der tillige lagt vægt på forholdets professionelle karakter, den tilsigtede vinding og tiltaltes nødvendige og ikke underordnede rolle.

I en enkelt dom blev tiltalte straffet med 2 års fængsel for at have hvidvasket i alt ca. 6,6 mio. kr., ligesom den pågældende også var skyldig i bedrageri af særligt grov beskaffenhed for ca. 264.000 kr. Ved strafudmålingen blev der i formildende retning lagt vægt på, at tiltalte havde afgivet fuld tilståelse og i vidt omfang bidraget med oplysninger til efterforskningen i et større sagskompleks om hvidvask, og i skærpende retning på, at der var tale om organiseret og professionel hvidvask i bandemiljøet, og at tiltalte tidligere var straffet for bedrageri.

I en enkelt dom er straffen fastsat til 3 år og 11 måneders fængsel. I den pågældende sag havde tiltalte medvirket til forsøg på hvidvask af ikke under 140 mio. kr. Ved straffastsættelsen blev der i formildende retning lagt vægt på, at der kun var sket domfældelse for forsøg, og at der ikke forelå oplysninger om, at tiltalte havde haft egen økonomisk vinding i nogen betydelig grad. I skærpende retning blev der lagt vægt på det beløb, T1 blev dømt for at have forsøgt at hvidvaske, at handlingerne fremstod professionelle og organiserede og tiltaltes centrale rolle.

Der blev endvidere henset til, at den med lov nr. 711 af 8. juni 2018 indførte forhøjede straffesamme på 8 års fængsel i straffelovens § 290 a, stk. 2, alene fandt anvendelse på forhold, som var begået den 1. juli 2018 eller senere. Det bemærkes, at sagen ses at være rejst som domsmandssag, således at straffen ikke kunne fastsættes til 4 års fængsel eller derover, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 1.

I to domme er straffen fastsat til 4 år og 6 måneders fængsel. I den ene dom havde tiltalte hvidvasket ca. 110 mio. kr., og ved straffastsættelsen i denne sag blev der i skærpende retning lagt vægt på beløbets størrelse og den aktive og nødvendige funktion, tiltalte havde varetaget, og i formildende retning på, at tiltalte var ustraffet og havde gode personlige forhold. Der blev endvidere lagt vægt på forholdenes organiserede og professionelle karakter, men også på, at tiltalte i det ene forhold reelt kun havde haft en rolle som stråmand. I den anden dom blev straffen fastsat som en fællesstraf med en reststraf på 305 dage. Tiltalte havde i denne sag hvidvasket ca. 37,5 mio. kr. Tiltalte var tidligere straffet, og ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på det beløbsmæssige omfang, antallet af transaktioner og på, at tiltalte havde haft en aktiv rolle. Endvidere blev der lagt vægt på forholdenes organiserede og professionelle karakter.

Endelig er der i en enkelt dom udmålt en straf på 5 års fængsel i en sag, hvor tiltalte havde hvidvasket, til dels forsøgt herpå, vedrørende mindst 230 mio. kr. Ved udmålingen af straffen blev der lagt vægt på, at der var tale om mange transaktioner begået over længere tid vedrørende et samlet set meget stort beløb, ligesom der blev lagt vægt på den professionelle karakter, som udførelsen havde haft. Det indgik endvidere, at der ikke kunne siges noget sikkert om tiltaltes placering i det kriminelle netværk ud over, at han måtte antages at have været ret langt nede i hierarkiet, og at han i det væsentlige havde adlydt ordrer og i vidt omfang foretaget det praktiske arbejde for andre.

På baggrund af praksis kan det sammenfattende konstateres, at domstolene ved strafudmålingen for hvidvask af særligt grov karakter i vidt omfang lægger vægt på størrelsen af det beløb, der er hvidvasket for. Endvidere lægges der i skærpende retning vægt på forholdets professionelle og/eller organiserede karakter, længden af perioden med hvidvask, den tilsigtede vinding, tiltaltes rolle, og om tiltalte tidligere er straffet. I formildende retning er der i praksis lagt vægt på, om der alene foreligger forsøg på hvidvask, graden af egen vinding, og om tiltalte har afgivet fuld tilståelse og bidraget med oplysninger til sagens opklaring.

I de gennemgåede sager er der udmålt straffe i de to nedre tredjedele af strafferammen på 8 års fængsel, således at den højst udmålte straf er på 5 års fængsel. Den øverste tredjedel af strafferammen ses derimod ikke udnyttet.

8. Straffelovens § 291 om hærværk

8.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 291 om hærværk lyder:

”§ 291. Den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Stk. 2. Øves der hærværk af betydeligt omfang, eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere fundet skyldig efter nærværende paragraf eller efter § 180, § 181, § 183, stk. 1 og 2, § 184, stk. 1, § 193 eller § 194, kan straffen stige til fængsel i 6 år.

Stk. 3. Forvoldes skaden under de i stk. 2 nævnte omstændigheder af grov uagtsomhed, er straffen bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 4. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og 2 skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at hærværk er begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet. Det skal ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og 2 endvidere indgå som skærpende omstændighed, at forholdet er begået mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.”

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, havde § 291 følgende ordlyd:

”§ 291. Den, som ødelægger, beskadiger eller bortskaffer Ting, der tilhører en anden, straffes med Bøde, Hæfte eller med Fængsel indtil 1 Aar.

Stk. 2. Øves der Hærværk af betydeligt Omfang, eller er Gerningsmanden tidligere fundet skyldig efter nærværende Paragraf eller efter §§ 180, 181, 183, Stk. 1 og 2, 184, Stk. 1, 193 eller 194, kan Straffen stige til Fængsel i 4 Aar.

Stk. 3. Forvoldes Skaden under de i Stk. 2 nævnte Omstændigheder af grov Uagtsomhed, er Straffen Bøde, Hæfte eller Fængsel indtil 6 Maaneder.”

Bestemmelsen blev først ændret ved *lov nr. 352 af 19. maj 2004*, hvor der foretoges en nyaffattelse af bestemmelsens stk. 1 og 2 således:

”§ 291. Den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Stk. 2. Øves der hærværk af betydeligt omfang eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere fundet skyldig efter nærværende

paragraf eller efter § 180, § 181, § 183, stk. 1 og 2, § 184, stk. 1, § 193 eller § 194, kan straffen stige til fængsel i 6 år.”

Hovedformålet med lovændringen var at skabe en forbedret strafferetlig beskyttelse mod IT-kriminalitet. Lovændringen havde desuden til formål at gennemføre de ændringer i straffeloven og retsplejeloven, der var nødvendige for, at Danmark kunne ratificere Europarådets konvention om IT-kriminalitet, samt for at Danmark kunne deltage i vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om angreb på informationssystemer, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1766 f.

Herved ændredes strafferammerne således, at normalstrafferammen i stk. 1 hævedes til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, og strafmaksimum i sidestrafferammen i stk. 2 hævedes fra 4 til 6 års fængsel.

Endvidere blev anvendelsesområdet for sidestrafferammen i stk. 2 udvidet til også at omfatte hærværk af mere systematisk eller organiseret karakter. Ændringen var nødvendiggjort af forpligtelsen efter artikel 7 i det daværende forslag af 19. april 2002 til EU-rammeafgørelse om angreb på informationssystemer, jf. Rådets rammeafgørelse 2005/222/RIA af 24. februar 2005, L 69/67-71, 2005.

Vedrørende ændringerne i strafferammerne samt udvidelsen af anvendelsesområdet af bestemmelsens stk. 2 fremgår bl.a. følgende af de almindelige bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1793 f. og 1819:

”5.2. Brydesholt-udvalgets overvejelser og forslag vedrørende datahærværk mv.

5.2.1. Datahærværk og rådighedshindring

Ved behandlingen af spørgsmålet om datakriminalitet har Brydesholt-udvalget bl.a. overvejet anvendeligheden af straffelovens bestemmelser om hærværk (§ 291) og rådighedshindring (§ 293). Det hænger sammen med, at bestemmelserne i straffelovens § 291 og § 293 ikke er udformet med henblik på at ramme IT-kriminalitet.

I betænkning nr. 1417/2002 om IT-kriminalitet anfører Brydesholt-udvalget, at der på dette område i hvert fald overvejende må antages at være strafferetlig dækning i hærværksbestemmelsen i straffelovens § 291, jf. betænkningen side 116f og 157-158.

Med hensyn til uberettiget sletning eller ændring af data eller programmel anfører udvalget, at der herved foreligger beskadigelse eller ødelæggelse af ting, jf. straffelovens § 291.

I betænkningen anføres det endvidere, at en særlig hærværksvariant er de såkaldte e-mail bomber og lignende, f.eks. Denial-of-Service angreb eller Ping of Death, hvor der ikke forekommer hverken ødelæggelse, ændring eller uberettiget adgang, men derimod alene er tale om brug i form af chikane. Herom anføres det i betænkningen (side 119), at det i nedbrudssituationer vil være nærliggende at overveje, om sådanne nedbrud er omfattet af hærværksbestemmelsen – det vil sige at nedbruddet kan karakteriseres som en beskadigelse. Imidlertid kan anvendelse af straffelovens § 293 også overvejes.

Om virus, der sletter, ændrer, herunder tilføjer, eller blokerer oplysninger, anføres det i betænkningen, at det er sandsynligt, at en virus normalt vil opfylde betingelserne i straffelovens § 291, da virussen indgår som en del af systemet og ændrer dette.

I betænkningen er det herefter anført, at udvalget finder, at der er behov for en vis justering og præcisering af straffeloven under hensyntagen til, at der inden for elektronisk databehandling forekommer hærværk, hvor der ikke er helt klar strafferetlig dækning, samt hærværk, som antagelig dækkes af forskellige bestemmelser i straffeloven.

Efter udvalgets opfattelse er der ikke behov for en særskilt straffelovsbestemmelse om datahærværk. Udvalget finder endvidere, at hærværksbestemmelsen i straffelovens § 291, der har et bredt anvendelsesområde, er tilstrækkeligt dækkende, og der derfor ikke er behov for en ændring af denne bestemmelse.

[...]

5.3. Justitsministeriets overvejelser

5.3.1. Justitsministeriet kan tilslutte sig Brydensholt-udvalgets synspunkt om, at der ikke er behov for en særskilt bestemmelse om datahærværk.

Straffelovrådet har i betænkning nr. 1424/2002 foretaget en gennemgang og vurdering af strafferammerne i straffeloven. Om hærværksbestemmelsen i straffelovens § 291, stk. 1, anfører Straffelovrådet i betænkningen side 936, at strafferammen bør hæves til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvilket stemmer overens med normalstrafferammen for berigelsesforbrydelser, bortset fra ulovlig omgang med hittegods.

Justitsministeriet er enig i, at hensynet til sammenhæng i strafferammesystemet kan tale for en forhøjelse af strafferammen i § 291, stk. 1, således at normalstraffen svarer til normalstrafferammen for andre forbrydelser, der krænker ejendomsretten.

På den baggrund foreslås det, at strafferammen i § 291, stk. 1, ændres til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

For så vidt angår den forhøjede sidestrafferamme i § 291, stk. 2, har Straffelovrådet i betænkning nr. 1424/2002 side 936 anført, at strafferammen bør bringes i

overensstemmelse med det strafmaksimum, rådet foreslår for andre angreb på privat ejendomsret. Straffelovrådet foreslår på den baggrund strafmaksimum i § 291, stk. 2, hævet til fængsel i 6 år.

Straffelovrådet anfører videre, at rådet tidligere i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse har givet udtryk for, at gentagelsesreglen i § 291, stk. 2, (hvorefter gerningsmanden kan straffes efter den skærpede strafferamme, hvis den pågældende tidligere er fundet skyldig i overtrædelse af hærværk eller efter §§ 180, 181, 183, stk. 1 og 2, 184, stk. 1, 193 eller 194) rækker for vidt, og at det fortsat er rådets opfattelse, at bestemmelsen i sin nuværende udformning er for vidtgående.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Straffelovrådets betragtninger om strafmaksimum i § 291, stk. 2, og strafferammen foreslås på den baggrund hævet til fængsel i 6 år. Med den foreslåede skærpelse af strafferammen i § 291, stk. 2, tilsigtes en større graduering af straffen i de groveste tilfælde af hærværk.

Justitsministeriet finder imidlertid ikke grundlag for i øvrigt at ændre bestemmelsen som foreslået af Straffelovrådet, idet der ikke bør ske lempelser i gentagelsestilfælde. Efter ministeriets opfattelse bør der således fortsat være mulighed for anvendelse af den forhøjede sidestrafferamme i tilfælde, hvor tiltalte tidligere er fundet skyldig i hærværk mv.

[...]

8.2.5. [...]

For så vidt angår krænkelse af datahemmeligheden, som omfattet af artikel 2, opfyldes denne forpligtelse som nævnt under pkt. 8.2.1. ved straffelovens § 263, stk. 2, hvorefter hacking kan straffes med fængsel indtil 6 måneder. Det følger imidlertid af artikel 7, at hacking, der foretages inden for rammerne af en kriminel organisation, skal kunne straffes med op til mellem 2 og 5 års fængsel. Danmarks tilslutning til rammeafgørelsen nødvendiggør således en ændring af strafferammen, således at denne opfylder artikel 7.

[...]

Efter § 291, stk. 1, straffes hærværk med fængsel indtil 1 år. Ved hærværk af betydeligt omfang, eller hvis der foreligger gentagelse, kan straffen stige til fængsel i 4 år. Forpligtelsen efter artikel 6 er opfyldt i relation til strafferammen i § 291, stk. 1, mens forpligtelsen efter artikel 7 nødvendiggør en ændring af den forhøjede sidestrafferamme i § 291, stk. 2. På den baggrund foreslås § 291, stk. 2, ændret, således at også hærværk af mere systematisk eller organiseret karakter kan straffes med fængsel indtil 4 år, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.”

Af de specielle bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1824, fremgår:

”Det foreslås at ændre strafferammen for hærværk efter § 291, således at normalstrafferammen i stk. 1 hæves til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Endvidere foreslås strafmaksimum i § 291, stk. 2, hævet fra 4 til 6 år og anvendelsesområdet udvidet, således at bestemmelsen tillige er anvendelig, hvor der er tale om hærværk af mere systematisk eller organiseret karakter. Det vil afhænge af en konkret vurdering, om hærværk skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter. Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9 (straffelovens § 263, stk. 3).”

Af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1822, fremgår om det, der må anses for at være af ”systematisk eller organiseret karakter”, følgende:

”Det vil afhænge af en konkret vurdering, om overtrædelsen skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter. Bestemmelsen herom skal bl.a. ses i sammenhæng med artikel 7 i forslag til rammeafgørelse om angreb på informationssystemer, der henviser til EUs fælles aktion af 21. december 1998 om at gøre det strafbart at deltage i en kriminel organisation i EUs medlemsstater (EFT L 351 af 29. december 1998, s. 1), dog således at den deri fastsatte strafferamme ikke finder anvendelse. Udtrykket systematisk eller organiseret er imidlertid ikke begrænset til aktiviteter foretaget af en kriminel organisation som defineret i den fælles aktion. Andre former for systematisk eller organiseret hacking vil således skulle anses for en skærpende omstændighed ved anvendelsen af § 263, stk. 3.”

Ved lov nr. 1107 af 1. december 2009 indsattes et stk. 4 i bestemmelsen med følgende ordlyd:

”Stk. 4. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og 2 skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.”

Med lovændringen tilsigtedes en forhøjelse af straffen med halvdelen i forhold til det hidtidige strafniveau i sager om hærværk begået mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

Af de almindelige bemærkninger til lovændringen, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 49 som fremsat, side 6 f., fremgår bl.a. følgende om det hidtidige strafniveau og det tilsigtede strafniveau i sager omfattet af det nye stk. 4:

”2.2. Hærværk

2.2.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 291, stk. 1, om hærværk straffes den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan straffen stige til fængsel i 6 år, hvis der øves hærværk af betydeligt omfang, eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller hvis gerningsmanden tidligere er fundet skyldig i hærværk, brandstiftelse mv.

Efter Rigsadvokatens Meddelelse nr. 9/2005 om strafpåstande i sager om overtrædelse af straffeloven skal anklagemyndigheden i hærværkssager som udgangspunkt nedlægge påstand om en bøde på 800 kr. ved skadestørrelser indtil 1.600 kr. Ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover er udgangspunktet en bøde svarende til halvdelen af skadens størrelse, idet beløbet dog oprundes til det nærmeste beløb deleligt med 100 kr. Bøden halveres i begge tilfælde, hvis erstatning er betalt, dog ikke til beløb under 500 kr.

Det fremgår desuden af rigsadvokatmeddelelsen, at hærværk i reglen ikke bør straffes med bøde, hvis skadens størrelse overstiger 15.000 kr. I sådanne tilfælde bør forholdet henføres under straffelovens § 291, stk. 2, og der bør som udgangspunkt nedlægges påstand om frihedsstraf, afhængig af eventuelle skærpende eller formildende omstændigheder, herunder arten og antallet af hærværksforhold. Ved vurderingen af, om der skal nedlægges påstand om frihedsstraf, bør der også tages hensyn til gerningsmandens mulighed for at indse, at hærværket ville medføre skade i denne størrelsesorden.

Hvis en bøde undtagelsesvis kommer på tale ved skadestørrelser over 15.000 kr., kan der ved bødepåstanden tages udgangspunkt i de ovennævnte påstande ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover.

Som det fremgår, idømmes der i grove hærværkssager og i gentagelsestilfælde som det klare udgangspunkt en frihedsstraf. Der er stor variation i de konkrete straffe, som afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder f.eks. værdien af det ødelagte (som kan variere betydeligt fra sag til sag), gerningsmandens eventuelle forstraffe, og om der er tale om organiseret eller systematisk hærværk.

En person, der begår hærværk, skal ved siden af straffen betale erstatning for det ødelagte efter dansk rets almindelige erstatningsregler.

2.2.2. Lovforslagets udformning

Der bør efter Justitsministeriets opfattelse ske en skærpelse af straffen for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 og 2, hvis overtrædelsen sker, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted omfattet af straffelovens § 134 a, jf. pkt. 2.1.2 ovenfor.

Afhængig af de konkrete omstændigheder vil personer, der begår hærværk i forbindelse med, at der i det pågældende område foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, kunne anses for at være deltagere i urolighederne og for at handle efter aftale eller flere i forening, og i så fald vil de kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a. Uanset om dette måtte være tilfældet, vil den pågældende imidlertid ved sin handling kunne medvirke til at optrappe en i forvejen spændt og tilspidset situation.

På denne baggrund foreslås det, at der i straffelovens § 291 indsættes et nyt stk. 4, hvorefter det ved straffens fastsættelse skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Som anført ovenfor idømmes der som udgangspunkt frihedsstraf i grove hærværksager og i gentagelsestilfælde. Der er stor variation i de konkrete straffe, som afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder f.eks. værdien af det ødelagte (som kan variere betydeligt fra sag til sag), gerningsmandens eventuelle forstraffe og om der er tale om organiseret eller systematisk hærværk. Der bør efter Justitsministeriets opfattelse ske en betydelig skærpelse af straffen i tilfælde, hvor der begås hærværk, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, og det forudsættes, at der i sådanne tilfælde i givet fald som udgangspunkt sker en forhøjelse af straffen med halvdelen i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat efter de hidtidige regler.

I tilfælde, hvor der i de omhandlede sager undtagelsesvis fastsættes en bødestraf (f.eks. fordi der er tale om en ustraffet gerningsmand, der begår hærværk for et mindre beløb), forudsættes der som udgangspunkt tilsvarende at ske en forhøjelse af bøden med det halve i forhold til det sædvanlige niveau. Bøden til en gerningsmand, der f.eks. begår hærværk for 10.000 kr., forudsættes således som udgangspunkt forhøjet fra 5.000 kr. til 7.500 kr. Hertil kommer naturligvis den forurettedes erstatningskrav.

Fastsættelsen af straffen i de konkrete sager om overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 1 og 2, vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-82.

Der tilsigtes med lovforslaget ikke skærper af straffen for hærværk i andre sager, dvs. hvor der ikke er tale om hærværk begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af offentlig ro og orden.

[...]"

Ved *lov nr. 141 af 28. februar 2018*, der trådte i kraft den 2. marts 2018, indsættes ", eller at hærværk er begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet" efter "offentligt sted" i § 291, stk. 4. Det forudsættes i lovbemærkningerne, at straffen for hærværk begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet, som udgangspunkt skærpes med halvdelen i forhold til den straf, som ville være blevet idømt efter de hidtidige regler.

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 91 som fremsat, side 3 f., fremgår bl.a.:

”Det foreslås at ændre straffelovens § 291, stk. 4, således at det ved fastsættelsen af straffen efter stk. 1 og 2 også skal indgå som en skærpende omstændighed, at hærværk er begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet.

Den foreslåede strafskærpelse omfatter hærværk mod eksempelvis overvågningskameraer, alarmer, gadebelysning, udstyr til automatisk hastighedskontrol (ATK) (herunder et køretøj, hvori mobilt ATK-udstyr er placeret), udstyr til automatisk nummerpladegenkendelse (ANPG) (herunder kameraer og øvrige tekniske installationer mv.) og mobile nærpolitistationer (herunder bl.a. køretøjer og pavilloner). Forslaget omfatter også eksempelvis vejtekniske foranstaltninger i form af bomme og skiltning opsat for at hindre utryghedsskabende knallertkørsel eller bilræs. Forslaget omfatter overvågningskameraer, alarmer osv., uanset om kameraet, alarmen osv. er opsat af eksempelvis politiet, forsvaret, Vejdirektoratet eller en anden statslig myndighed, en region eller kommune, et trafikselskab, et boligselskab, en erhvervsvirksomhed eller en privatperson. Forslaget omfatter både ting, der er placeret på offentligt tilgængelige steder, og ting, der er placeret på ikke-offentligt tilgængelige steder.

Det forudsættes, at straffen for hærværk begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet, som udgangspunkt skærpes med halvdelen i forhold til den straf, som ville være blevet idømt efter de hidtidige regler.

I de tilfælde, hvor hærværket er begået i tilknytning til grov forstyrrelse af ro og orden i området, således at forholdet er omfattet af den gældende strafskærpselsesregel i § 291, stk. 4, vil der dog ikke skulle ske en yderligere skærpelse af strafniveauet i forhold til i dag.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Ved lov nr. 82 af 30. januar 2019, der trådte i kraft den 1. februar 2019, indsattes et 2. pkt. i § 291, stk. 4, med følgende ordlyd:

”Det skal ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og 2 endvidere indgå som skærpende omstændighed, at forholdet er begået mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.”

Lovændringen havde baggrund i en politisk aftale om strafskærpselser for chikane, trusler og hærværk mod personer i offentlig tjeneste eller hverv, herunder lokalpolitikere. Det blev med ændringen forudsat, at straffen i tilfælde omfattet af den nye bestemmelse skulle forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, som ville være idømt efter de hidtidige regler.

Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 94 som fremsat, side 7, fremgår bl.a.:

”2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre straffelovens § 291, stk. 4, således at det ved fastsættelsen af straffen for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 og 2, skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Henvisningen til straffelovens § 119, stk. 1, indebærer, at persongruppen, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse skal afgrænses i overensstemmelse med den tilsvarende afgrænsning i straffelovens § 119, stk. 1, jf. nærmere herom under pkt. 2.1.1.2 ovenfor. Det fremgår herunder bl.a., at bestemmelsen omfatter personer ansat i den offentlige forvaltning (dvs. statslige, regionale og kommunale institutioner), ligesom andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, herunder f.eks. lokalpolitikere, er omfattet.

Med den foreslåede ordning vil det fremover fremgå direkte af straffelovens § 291, stk. 4, at det ved strafudmålingen skal indgå som en strafskærpende omstændighed, at forholdet er begået mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Det er en forudsætning, at hærværket har »baggrund i« den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, hvilket bl.a. vil omfatte tilfælde, hvor hærværket begås som reaktion på eller som følge af den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Med forslaget vil straffelovens § 81, nr. 14, ikke finde anvendelse for strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 1 og 2, når der er tale om ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, dvs. personer i offentlig tjeneste eller hverv.

Straffelovens § 81, nr. 14, vil derimod fortsat omfatte strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 1 og 2, når lovovertrædelsen har baggrund i den forurettedes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Der tilsigtes med lovforslaget ikke nogen ændring i anvendelsesområdet for straffelovens § 291, ligesom der heller ikke tilsigtes ændring i de forhold, der i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Det er med forslaget til ændringen af straffelovens § 291, stk. 4, forudsat, at straffen i disse tilfælde forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, som ville være blevet idømt efter de hidtidige regler.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

I de specielle bemærkninger til ændringen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 94 som fremsat, side 10, anføres som et eksempel hærværk mod en socialrådgivers private bil, hvis hærværket begås som følge af den pågældendes arbejde.

8.2 Praxis

8.2.1 Praxis vedrørende straffelovens § 291, stk. 1

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

I Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om formueforbrydelser, punkt 5.7., har Rigsadvokaten på baggrund af praksis opstillet nogle udgangspunkter for strafpåstande i sager om hærværk. Heraf fremgår bl.a.:

”Værdigrænse

Hærværk kan i reglen ikke straffes med bøde, hvis skadens størrelse overstiger 15.000 kr.

Ved skadestørrelser på mere end 15.000 kr. skal forholdet henføres under straffelovens § 291, stk. 2, og der skal som udgangspunkt nedlægges påstand om fængselsstraf, afhængig af eventuelle skærpende eller formildende omstændigheder, herunder arten og antallet af hærværksforhold. Ved vurderingen af, om der skal nedlægges påstand om frihedsstraf, må der også tages hensyn til gerningsmandens mulighed for at indse, at hærværket ville medføre skade i denne størrelsesorden.

Bødepåstande

Udgangspunktet er, at anklagemyndigheden skal nedlægge påstand om en bøde på 800 kr. ved skadestørrelser indtil 1.600 kr.

Ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover er udgangspunktet en bøde svarende til halvdelen af skadens størrelse, idet beløbet dog oprundes til det nærmeste beløb deleligt med 100 kr.

Bøden halveres i begge ovennævnte tilfælde, hvis erstatning er betalt, dog ikke til beløb under 500 kr.

Hvis påstand om bøde undtagelsesvis kommer på tale ved skadestørrelser over 15.000 kr., kan der ved bødepåstanden tages udgangspunkt i de angivne påstande ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover.

Forurettedes rimelige erstatningskrav af ikke helt bagatelagtig størrelse udelukker afgørelse med bødeforelæg.”

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 291, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

U 2018.2539Ø: T straffet med 4 dagbøder à 200 kr. for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, ved at have kastet genstande mod naboens rude, hvorved der skete skade for 300,00 kr.

TfK 2015.461V: T straffet med 5 dagbøder à 360 kr. for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, ved at have ridset en bil, hvorved der skete skade for ca. 3.500 kr.

U 2013.2630H: T straffet med 8 dagbøder à 600 kr. for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, og overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 119, stk. 3 (nu stk. 4), ved at have modsat sig anholdelse i forbindelse med en politiforretning og i den forbindelse udøvet hærværk mod en patruljevogn, idet T stemte fødderne mod et sæde i patruljevognen, så sædet blev skubbet skævt, hvorved der skete skade for et ukendt beløb.

TfK 2015.896V: T straffet med 8 dagbøder à 500 kr. for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, ved at have smadret en rude på et værtshus, hvorved der skete skade for 8.043 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på størrelsen af de skader, der var forvoldt.

8.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 2

Som det fremgår ovenfor, er normalstrafferammen for hærværk efter § 291, stk. 1, bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Straffen kan dog stige til fængsel indtil 6 år, når der øves hærværk af betydeligt omfang eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller når gerningsmanden tidligere er fundet skyldig efter § 291 eller efter § 180, § 181, § 183, stk. 1 og 2, § 184, stk. 1, § 193 eller § 194, jf. straffelovens § 291, stk. 2.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 10 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 291, stk. 2, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

TfK 2013.255Ø: T straffet med 7 dages fængsel betinget og en tillægsbøde på 1.000 kr. for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, og overtrædelse af færdselsloven ved forsætligt at have bakket ind i en anden bil to gange, hvorved der skete skader for ca. 14.900 kr. T var tidligere straffet to gange for hærværk. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og T's personlige forhold.

TfK 2021.224V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, ved at have skåret toppen af 13 træer, der stod på kommunens grund. Træerne havde en meget betydelig værdi på mindst 100.000 kr. Under hensyn til forholdets karakter og omfang kunne straffen passende udmåles til 14 dages fængsel, og i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand blev straffen gjort betinget.

TfK 2016.175V: T straffet med 14 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste og en tillægsbøde på 2.000 kr. for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, og overtrædelse

af færdselslovens § 118, jf. § 18, stk. 1, ved forsætligt at have bakket sin bil ind i en anden bil, der blev ført af T's kæreste. Ifølge et værkstedstilbud ville reparation af bilen koste ca. 33.000 kr. Da T ikke tidligere var straffet af betydning for sagen og efter oplysningerne om hans personlige forhold blev straffen gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Der blev ved straffastsættelsen i øvrigt lagt vægt på karakteren af og omstændighederne ved hærværket.

TfK 2015.995Ø: T, der var under 18 år på gerningstidspunktet, straffet med 20 dages fængsel betinget for hærværk samt groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 og 2, ved i 3 tilfælde at have udøvet hærværk mod et asylcenter, hvor T boede, idet T knuste flere ruder med en billardkugle samt smadrede forrude, bagrude og siderude på en Røde Kors-bil med skader for i alt ca. 32.000 kr. til følge. Byretten fastsatte straffen til 20 dages fængsel, der blev gjort betinget med vilkår om bl.a. hjælpeforanstaltninger efter servicelovens § 52. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på, at T var ustraffet, og hans unge alder. For landsretten angik sagen alene spørgsmålet om udvisning.

TfK 2016.838/2V: T straffet med 20 dages fængsel betinget for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, ved at have sparket til en motorcykel, der væltede, så der opstod skader for ca. 22.000 kr. T var i 2007 tidligere straffet med bøde for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1. T blev straffet med 20 dages fængsel, der efter forholdets karakter og oplysningerne om T's personlige forhold blev gjort betinget. Ved straffastsættelsen blev der endvidere lagt vægt på forholdets karakter og værdi, og at T tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet. Der var ikke grundlag for at fastsætte vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2021.1124Ø: T straffet med 20 dages fængsel betinget for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, ved at have udøvet hærværk mod sin ekskærestes bil for ca. 45.000 kr., idet T ridsede bilen og punkterede alle hjul. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på forholdets karakter og på T's gode personlige forhold. Landsretten fandt straffen passende udmålt.

TfK 2016.331Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget og en tillægsbøde på 6.000 kr. for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, ved at have fældet et stort træ på naboens grund. Ifølge et overslag var udgiften til plantning af et nyt træ ca. 394.000 kr. Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel, der bl.a. på grund af T's alder blev gjort betinget, ligesom T blev pålagt en tillægsbøde på 6.000 kr. Landsretten stadfæstede byrettens dom med bemærkning om, at T af helbredsmæssige årsager ikke var egnet til at udføre samfundstjeneste.

TfK 2020.869Ø: T1 og T2 straffet med 30 dages fængsel betinget og en tillægsbøde på 6.000 kr. for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, ved at have fældet 10 træer på naboens grund, hvorved der skete skade for et ukendt beløb. Ved afgørelsen om at henføre forholdet under § 291, stk. 2, blev der bl.a. lagt vægt på den værdi, som træerne måtte anslås at have.

Byretten fastsatte straffen til 30 dages fængsel, der henset til de tiltaltes gode personlige forhold, herunder at de ikke tidligere var straffet, blev gjort betinget. De tiltalte blev endvidere idømt en tillægsbøde. Landsretten stadfæstede byrettens dom, idet straffen fandtes passende udmålt.

TfK 2022.339V: T straffet med 30 dages fængsel betinget for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, ved at have klippet op til en meter af højden på 122 stk. thujahækkeplanter, der var placeret på naboens grund, hvorved der skete skade for et større beløb, der ikke mere præcist kunne fastlægges. T's nedklipping af thujahækken blev efter en vurdering af bl.a. de naboretlige regler anset for hærværk, og efter oplysningerne om antallet af hækkeplanter og deres indkøbsværdi blev hærværket anset for at være af betydeligt omfang, dog mindre end det, der var anført i tiltalen, hvor et beløb på ca. 315.000 kr. var anført. Navnlig efter forholdets karakter og efter en skønsmæssig vurdering af skadens omfang blev straffen udmålt som anført. Efter T's alder og personlige forhold kunne straffen gøres betinget.

TfK 2018.385Ø: T straffet med 30 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, ved i forening med flere andre personer at have udøvet hærværk mod to metrotog i form af graffitimaling. T var tidligere straffet i 2007 og 2008 med bøde for bl.a. hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1. Metroselskabet havde opgjort skaden til 45.812 kr., men landsretten fandt det kun bevist, at der var sket skade for et betydeligt beløb. Da T tidligere var straffet to gange for hærværk, forholdet var begået i forening, og der var tale om en betydelig skade på tog, tiltrådte landsretten, at forholdet var henført under straffelovens § 291, stk. 2. Ved straffastsættelsen blev der i både by- og landsretten lagt vægt på forholdets omfang og på, at forholdet var begået i forening.

8.2.3 Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 3

Efter straffelovens § 291, stk. 2, kan straffen for hærværk stige til fængsel indtil 6 år, hvis der øves hærværk af betydeligt omfang eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller når gerningsmanden tidligere er fundet skyldig efter § 291 eller efter § 180, § 181, § 183, stk. 1 og 2, § 184, stk. 1, § 193 eller § 194.

Forvoldes skaden under de i § 291, stk. 2, nævnte omstændigheder af grov uagtsomhed, er straffen dog bøde eller fængsel indtil 6 måneder, jf. straffelovens § 291, stk. 3.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt praksis, hvor straffelovens § 291, stk. 3, har været anvendt.

8.2.4 Praksis vedrørende straffelovens § 291, stk. 4

Efter straffelovens § 291, stk. 4, skal det ved fastsættelsen af straffen efter § 291, stk. 1 og 2, indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at

hærværk er begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet. Det skal ved fastsættelsen af straffen efter stk. 1 og 2 endvidere indgå som skærpende omstændighed, at forholdet er begået mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Der ses kun at foreligge en enkelt trykt dom, hvor straffelovens § 291, stk. 4, har været anvendt:

TfK 2019.1048/3V: T2 straffet med 4 måneders fængsel for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, jf. stk. 4, samt overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a ved i forening med T1 og flere andre personer at have kastet med sten mod polititjenestemænd og brandmænd, der var tilkaldt til et boligområde i anledning af brand i en skraldespand. T2 var i den forbindelse skyldig i hærværk, idet han ved stenkast ødelagde en forrude på en patruljebil, så der skete skade for 5.795 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at overtrædelserne af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a var begået på offentligt sted af flere personer i forening, hvoraf nogle af personerne var iført kendetegn fra Black Army, og at der var tale om stenkast mod politi og brandvæsen, som var tilkaldt til et boligområde i anledning af brand i en skraldespand, hvilket udgjorde en betydelig skærpende omstændighed. Der blev i den forbindelse også taget hensyn til den skærpelse af straffniveaue for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, i forbindelse med grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, som blev gennemført ved lov nr. 1728 af 27. december 2016. Der blev endvidere lagt vægt på den tid, der var forløbet, siden forholdene var begået. Det må antages, at den væsentligste del af straffen var begrundet i overtrædelsen af straffelovens § 119 og § 134 a, og at overtrædelsen af § 291, stk. 4, således var af mindre betydning for strafudmålingen.

8.3 Konklusion

Efter straffelovens § 291, stk. 1, er normalstrafferammen for hærværk bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Øves der hærværk af betydeligt omfang eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere fundet skyldig efter § 291 eller efter § 180, § 181, § 183, stk. 1 og 2, § 184, stk. 1, § 193 eller § 194, kan straffen dog stige til fængsel i 6 år, jf. § 291, stk. 2.

Forvoldes skaden under de i stk. 2 nævnte omstændigheder af grov uagtsomhed, er straffen bøde eller fængsel indtil 6 måneder, jf. § 291, stk. 3.

Ved fastsættelse af straffen efter § 291, stk. 1 og 2, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at hærværk er begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet. Det skal ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og

2 endvidere indgå som skærpende omstændighed, at forholdet er begået mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, jf. § 291, stk. 4.

Straffelovens § 291 blev indsat i 1930-straffeloven og blev først ændret i 2004, hvor bestemmelsens stk. 1 og 2 blev nyaffattet. Strafferammen i stk. 1 blev i den forbindelse hævet til bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder svarende til normalstrafferammen for berigelsesforbrydelserne. Strafferammen i stk. 2 blev desuden hævet til 6 års fængsel svarende til det strafmaksimum, der gælder for angreb på privat ejendomsret. Disse strafferammer er fortsat gældende i dag. Det fremgår af forarbejderne til lovændringen fra 2004, at der med skærpelsen af strafferammen i § 291, stk. 2, tilsigtedes en større graduering af straffen i de groveste tilfælde af hærværk.

I 2009 blev straffelovens § 291, stk. 4, indsat, hvorved der tilsigtedes en skærpelse af straffen for hærværk, når forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted. Det fremgår af forarbejderne, at der skal ske en betydelig skærpelse af straffen i disse tilfælde, og det forudsættes, at der som udgangspunkt sker en forhøjelse af straffen med halvdelen i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat efter de hidtidige regler. Forhøjelsen gælder også tilfælde, hvor gerningsmanden straffes med en bøde. Med lovændringen var der ikke tilsigtet skærpelser af straffen i andre sager, hvor hærværket ikke er begået under omstændigheder som nævnt i § 291, stk. 4.

I 2018 blev hærværk begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet, indføjet som en skærpende omstændighed i § 291, stk. 4. Ifølge lovbemærkningerne tilsigtedes en skærpelse med halvdelen i forhold til den straf, der ville være udmålt efter de hidtidige regler. Endelig blev hærværk begået mod ting, der tilhører en af de i straffelovens § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, i 2019 også indføjet som skærpende omstændighed, hvorefter straffen for hærværk begået mod disse ting skal skærpes med en tredjedel i forhold til det hidtidige strafniveau.

I Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om formueforbrydelser, punkt 5.7., har Rigsadvokaten på baggrund af praksis opstillet nogle udgangspunkter for strafpåstande i sager om hærværk. Heraf fremgår bl.a. at hærværk i reglen ikke straffes med bøde, hvis skadens størrelse overstiger 15.000 kr. Endvidere fremgår, at der skal nedlægges påstand om en bøde på 800 kr. ved skadestørrelse op til 1.600 kr., mens udgangspunktet ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover er en bøde svarende til halvdelen af skadens størrelse. Bøden halveres i begge ovennævnte tilfælde, hvis erstatning er betalt, dog ikke til beløb under 500 kr.

I nedenstående er det i forbindelse med redegørelsen for strafniveauerne ikke anført, om der har været tale om betinget eller ubetinget straf. Det fremgår af praksisgennemgangen ovenfor i afsnit 8.2, om straffene i de enkelte sager er gjort betingede.

8.3.1 Straffelovens § 291, stk. 1, om hærværk

I sager om hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 4 og 8 dagbøder fordelt på fire sager.

I alle fire sager er værdien af det ødelagte opgjort til maksimum ca. 8.000 kr., hvilket er i overensstemmelse med den værdigrænse, der er anført i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om formueforbrydelser, punkt 5.7., hvorefter hærværk som udgangspunkt kun straffes med bøde, hvis skadens størrelse ikke overstiger 15.000 kr. Der er således tale om hærværk mod genstande med en forholdsvis beskeden skadesværdi. I to af sagerne er der tale om hærværk på ruder, og i to andre sager er der tale om hærværk på biler.

På baggrund af ovennævnte praksis kan udvalget konstatere, at der ved strafudmålingen efter § 291, stk. 1, navnlig lægges vægt på skadens størrelse. Bøderne er udmålt i overensstemmelse med udgangspunkterne i Rigsadvokatmeddelelsen.

Udvalget kan desuden konstatere, at straffene i de gennemgåede sager er udmålt i den lavere ende af strafferammen i § 291, stk. 1, på bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneders fængsel.

8.3.2 Straffelovens § 291, stk. 2, om hærværk af betydeligt omfang, af mere systematisk eller organiseret karakter eller i gentagelsestilfælde

I sager om groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 7 dages fængsel og 30 dages fængsel fordelt på 10 domme.

I størstedelen af sagerne (syv sager) er straffen udmålt til mellem 20 og 30 dages fængsel.

I de resterende sager er straffen udmålt til henholdsvis 7 dages fængsel (én sag) og 14 dages fængsel (to sager).

I dommen på 7 dages fængsel havde tiltalte forsætligt bakket ind i en anden bil to gange, hvorved der skete skade for ca. 14.900 kr. Tiltalte var tidligere straffet to gange for hærværk, og ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på forholdets karakter og tiltaltes personlige forhold. Ved dommen blev tiltalte endvidere dømt for overtrædelse af færdselsloven og idømt en tillægsbøde herfor. I en anden dom blev straffen udmålt til 14 dages fængsel for hærværk for henholdsvis ca. 33.000 kr. for forsætligt at have bakket ind i en anden bil.

I tre domme blev der udmålt straffe på 20 dages fængsel og i én sag blev der udmålt 30 dages fængsel for hærværk for mellem ca. 22.000 kr. og 45.000 kr. I sagen, der resulterede i 30 dages fængsel var tiltalte tidligere straffet for hærværk. Det samme var den tiltalte i én af sagerne, der resulterede i 20 dages fængsel, idet det bemærkes, at der i denne sag var begået hærværk for 22.000 kr.

Fire af sagerne vedrører fældning eller beskæring af træer eller anden beplantning på en nabogrund. I disse sager er der udmålt straffe i niveauet 14 til 30 dages fængsel på trods af, at der i sagerne har været tale om skade for op til flere hundredetusinde kroner.

På baggrund af ovennævnte praksis kan udvalget konstatere, at der ved strafudmålingen efter § 291, stk. 2, lægges vægt på bl.a. forholdets karakter, skadens størrelse og eventuelle forstraffe for kriminalitet som nævnt i § 291, stk. 2.

Udvalget kan endvidere konstatere, at der er udmålt straf i den lavere ende af strafferammen.

8.3.3 Straffelovens § 291, stk. 3, om groft uagtsomme overtrædelser

Der ses ikke at foreligge nyere trykt praksis, hvor straffelovens § 291, stk. 3, har været anvendt.

8.3.4 Straffelovens § 291, stk. 4, om skærpende omstændigheder

Der er i praksisgennemgangen kun identificeret en enkelt relevant trykt sag om hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 og 2, hvor straffen er fastsat under henvisning til § 291, stk. 4. I sagen blev der udmålt en straf på 4 måneders fængsel for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, jf. stk. 4, samt overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a, idet tiltalte i forening med flere andre havde kastet sten mod polititjenestemænd og brandmænd, der var tilkaldt til et boligområde i anledning af brand i en skraldespand. Tiltalte var i den forbindelse skyldig i hærværk efter § 291, stk. 1, jf. stk. 4, idet han ved stenkast ødelagde en forrude på en patruljebil, så der skete skade for 5.795 kr. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at overtrædelserne af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a var begået på offentligt sted af flere personer i forening, hvoraf nogle af personerne var iført kendetegn fra Black Army, og at der var tale om stenkast mod politi og brandvæsen, som var tilkaldt til et boligområde i anledning af brand i en skraldespand, hvilket udgjorde en betydelig skærpende omstændighed. Der blev endvidere taget hensyn til den skærpelse af straffniveauet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, i forbindelse med grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, som blev gennemført ved lov nr. 1728 af 27. december 2016. Endelig blev der lagt vægt på den tid, der var forløbet, siden forholdene var begået. Det må antages, at det har været afgørende for strafudmålingen, at tiltalte samtidig blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 134 a.

På baggrund af den meget sparsomme praksis vurderes det ikke muligt at drage konklusioner om strafniveauet for forhold, der henføres under § 291, stk. 4, og om domstolene følger lovgivers anvisninger.

9. Straffelovens § 293 om brugstyveri

9.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 293 om brugstyveri har følgende ordlyd:

”§ 293. Den, som uberettiget bruger en ting, der tilhører en anden, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år, medmindre forholdet er omfattet af § 293 a. Under skærpende omstændigheder, navnlig når tingen ikke bringes tilbage efter brugen, kan straffen stige til fængsel i 2 år.

Stk. 2. Den, der uberettiget hindrer en anden i helt eller delvis at råde over ting, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Straffen kan stige til fængsel i 2 år, hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.”

Bestemmelsens stk. 2 om rådighedshindring påtales kun efter den forurettedes begæring (betinget offentlig påtale), medmindre almene hensyn kræver påtale, jf. straffelovens § 305, stk. 1.

I Borgerlig Straffelov af 1930, jf. *lov nr. 126 af 15. april 1930*, havde bestemmelsen i § 293 følgende affattelse:

”§ 293. Den, som uberettiget bruger en Ting, der tilhører en anden, saaledes at der derved paaføres denne Tab eller væsentlig Ulempe, straffes med Bøde eller Hæfte. Under skærpende Omstændigheder, navnlig naar Tingen er af betydelig Værdi, kan Straffen stige til Fængsel i 2 Aar.

Stk. 2. Den, som lægger Hindringer i Vejen for, at nogen udøver sin Ret til at raade over eller tilbageholde en Ting, straffes med Bøde eller Hæfte eller under skærpende Omstændigheder med Fængsel indtil 6 Maaneder.”

Ved *lov nr. 163 af 31. maj 1961* nyaffattedes bestemmelsens stk. 1 således:

”Stk. 1. Den, som uberettiget bruger en ting, der tilhører en anden, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 1 år. Under skærpende omstændigheder, navnlig når tingen ikke bringes tilbage efter brugen, kan straffen stige til fængsel i 2 år.”

Ændringen havde baggrund i, at der var sket en stigning i antallet af brugstyverier af biler, motorcykler og knallerter. Justitsministeriet havde under hensyn hertil anmodet

straffelovskommissionen om at overveje spørgsmålet om ændring af bestemmelserne om brugstyveri. Spørgsmålet blev behandlet i betænkning nr. 232/1959 vedrørende ungdomskriminaliteten. Lovforslaget havde – navnlig af lovtekniske grunde – fået en anden udformning end kommissionens forslag, men adskilte sig i realiteten ikke væsentligt fra kommissionsudkastet, jf. Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg A, spalte 578.

Med lovændringen blev normalstrafferammen i stk. 1, 1. pkt., forhøjet, idet ”hæfte” ændredes til ”hæfte eller fængsel indtil 1 år”. Lovændringen indebar desuden, at betingelsen om, at der var forvoldt ejeren tab eller væsentlig ulempe, blev ophævet. Endelig blev det udtrykkeligt indsat i bestemmelsens 2. pkt., at den omstændighed, at tingen ikke stilles tilbage efter brugen, var en skærpende omstændighed, som kunne bringe et forhold inden for anvendelsesområdet af den skærpede sidestrafferamme. I bemærkningerne henvistes til, at strafmaksimum i disse tilfælde således svarede til (det dagældende) strafmaksimum ved ordinært tyveri. Til gengæld udgik det i bestemmelsen hidtil anførte om brugstyveri af ting med betydelig værdi.

Om baggrunden for ændringerne fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg A, spalte 578, følgende:

”I betragtning af den betydning, brugstyverier af motordrevne køretøjer har – sammenlignet med andre brugstyverier – er det ikke naturligt, at anvendelse af fængselsstraf alene er hjemlet i en særlig regel om strafforhøjelse. Det foreslås derfor, at fængselsstraf optages i den normale strafferamme for brugstyveri.

Efter den gældende bestemmelse er straf for brugstyveri betinget af, at der er forvoldt ejeren tab eller væsentlig ulempe. Denne betingelse har medført tvivl og vanskeligheder i praksis og foreslås nu ophævet.

Endelig foreslås den i bestemmelsen indeholdte regel om strafforhøjelse udformet således, at den omstændighed, at tingen ikke stilles tilbage efter brugen, udtrykkeligt gøres til en strafforhøjelsesgrund med den virkning, at det almindelige strafmaksimum ved ordinært tyveri, fængsel i 2 år, bliver gældende. Det er navnlig denne omstændighed, der kan gøre brugstyveriet ligeartet med tyveriet, og det er derfor rigtigst, at den udtrykkeligt anføres som strafforhøjelsesgrund.”

Som led i Straffelovrådets arbejde, der resulterede i *betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse*, blev også strafferammen i § 293 behandlet. Der var enighed i rådet om at nedsætte strafmaksimum efter § 293, stk. 1, 1. pkt., fra fængsel indtil 1 år til fængsel indtil 6 måneder. Der var ligeledes enighed om, at også maksimum i bestemmelsens stk. 1, 2. pkt., kunne nedsættes. Rådet kom med to forskellige forslag hertil, der fremgår af betænkningens side 133:

”Et flertal (Elmer, Haulrig, Langkilde, Lindegaard og Rentzmann) foreslår 2 år ændret til 1 år og 6 måneder. Herved sidestilles strafferammen med den, der gælder for ordinært tyveri, og flertallet lægger i øvrigt vægt på, at muligheden for vare-tægtsfængsling, der efter retsplejelovens § 762 beror på et strafferammemaksimum på mindst 1 år og 6 måneder, ikke afskæres.

Et mindretal (Bang og Waaben) finder et maksimum på 1 år fuldt tilstrækkeligt. Skulle det i sjældne tilfælde blive aktuelt at fastsætte en straf over 1 år for brugsty-verier begået i stort antal, kan maksimum forhøjes efter § 88 om sammenstød af forbrydelser. Om sammenhængen med fængslingsreglerne bemærker mindretallet, at man ikke bør lade en fængslingsregel være en hindring for velbegrundede ned-sættelser af strafferammer. Skal der fortsat stå 1 år og 6 måneder i retsplejelovens § 762, bør § 293 særskilt nævnes i retsplejelovens § 762, hvis en fængslingsadgang er ønskelig. Det forholder sig på samme måde på andre punkter, hvor strafferammer kan nedsættes under 1 år og 6 måneder.

For så vidt angår formuleringen af § 293, stk. 1, 2. pkt., findes det rigtigst at stryge tilføjelsen: ”navnlig når tingen ikke bringes tilbage efter brugen”. Denne tilføjelse, hvis forhistorie er nævnt ovenfor, skyldes overvejelser vedrørende bedømmelsen af brugstyveri af befordringsmidler, som var aktuelle i 1961, men ikke har samme betydning i dag. Det fremgår af ordet ”navnlig”, at det i tilføjelsen nævnte tilfælde ikke er det eneste område for anvendelse af et forhøjet maksimum. Man kan derfor uden skade nøjes med at anføre kriteriet ”under særligt skærpende omstændighe-der”.

For så vidt angik straffen efter straffelovens § 293, stk. 2, var der enighed i rådet om, at straffen kunne begrænses til bøde. Begrundelsen herfor var, at § 293, stk. 2, havde en meget ringe prak-tisk betydning og muligvis helt kunne undværes, jf. betænkning nr. 1099/1987 om strafferam-mer og prøveløsladelse, side 134.

Der foretoges ikke nogen ændringer af straffelovens § 293 på baggrund af Straffelovrådets for-slag i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse.

Ved *lov nr. 380 af 6. juni 2002* indsattes en ny bestemmelse i straffelovens § 293 a vedrørende brugstyveri af motorkøretøj, jf. nærmere herom nedenfor i afsnit 10. Med lovændringen fore-toges som konsekvens heraf en ændring af § 293, således at det udtrykkeligt fremgår af bestem-melsen, at den ikke finder anvendelse, såfremt forholdet er omfattet af straffelovens § 293 a. Herved blev området for § 293 indskrænket, idet bestemmelsen herefter ikke længere omfattede brugstyveri af motorkøretøj.

Bestemmelsen i § 293 fik sin nuværende affattelse ved *lov nr. 352 af 19. maj 2004*. Med lov-ændringen foretoges en nyaffattelse af bestemmelsens stk. 2, der fik følgende ordlyd:

”Stk. 2. Den, der uberettiget hindrer en anden i helt eller delvis at råde over ting, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Straffen kan stige til fængsel i 2 år, hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.”

Hovedformålet med lovændringen var at skabe en forbedret strafferetlig beskyttelse mod IT-kriminalitet. Lovændringen havde desuden til formål at gennemføre de ændringer i straffeloven og retsplejeloven, der var nødvendige for, at Danmark kunne ratificere Europarådets konvention om IT-kriminalitet, samt for at Danmark kunne deltage i vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om angreb på informationssystemer, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1766 f.

Særligt med hensyn til ændringen af § 293, stk. 2, var formålet udtrykkeligt at fastsætte, at bestemmelsen også omfatter elektroniske rådighedshindringer, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1824. Endvidere hævdedes strafferammen for rådighedshindring således, at normalstrafferammen blev bøde eller fængsel indtil 1 år, mens den skærpede sidestrafferammes maksimum fastsattes til fængsel i 2 år.

Lovændringen byggede navnlig på betænkning nr. 1417/2002 om IT-kriminalitet, der var blevet udarbejdet af Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydesholt-udvalget). Lovforslaget var med enkelte afvigelser udformet i overensstemmelse med Brydesholt-udvalgets synspunkter. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1794 f., fremgår i relation hertil:

”5.3.2. Justitsministeriet kan tiltræde Brydesholt-udvalgets forslag om, at anvendelsesområdet for straffelovens § 293, stk. 2, skal omfatte den, der uberettiget hindrer en anden i helt eller delvist at råde over ting. Med formuleringen »uberettiget hindrer« i stedet for »lægger hindringer i vejen for« forudsættes det, at bestemmelsen også omfatter elektroniske rådighedshindringer.

Den foreslåede bestemmelse omfatter rådighedshindringer, der helt eller delvist at råde over ting. Omfattet af bestemmelsen vil således også være tilfælde, hvor den berettigede alene begrænses væsentligt i sin rådighed, f.eks. ved et såkaldt Denial-of-service angreb, hvor anvendelse af et informationssystem delvist umuliggøres.

Kravet om, at handlingen skal være »uberettiget«, indebærer, at f.eks. lovlig tilbageholdsret ikke udgør en overtrædelse af denne bestemmelse.

Brydesholt-udvalget har i betænkningen foreslået en ændring af strafferammen i § 293, stk. 2, således at overtrædelse straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år, og med en skærpet strafferamme på fængsel indtil 2 år under skærpende omstændigheder. Strafferammen bringes herved i overensstemmelse med strafferammen i § 293, stk. 1.

Straffelovrådet har i betænkning nr. 1424/2002 side 994, anført, at § 293, stk. 2, har været genstand for grundige overvejelser i Brydendsholt-udvalget, og at rådet, der har noteret sig udvalgets synspunkter og vurderinger, på den baggrund ikke har fundet anledning til at gå ind i en nærmere vurdering af strafferammen i §293, stk. 2.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Brydendsholt-udvalgets synspunkter, og lovforslaget er i hovedsagen udformet i overensstemmelse hermed. Om baggrunden for den nærmere udformning af den foreslåede § 293, stk. 2, henvises til pkt. 8.2.5. om Justitsministeriets overvejelser om lovgivningsmæssige konsekvenser af forslag til EU-rammeafgørelse om angreb på informationssystemer.

Om den nærmere affattelse af den skærpede sidestrafferamme, hvorefter denne finder anvendelse under »særligt skærpende omstændigheder«, henvises endvidere til Justitsministeriets overvejelser gengivet under pkt. 2.3.1.1, idet der med den foreslåede ændring ikke tilsigtes nogen realitetsændring i forhold til bestemmelsens nuværende ordlyd.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 13.”

Af de specielle bemærkninger til ændringen af § 293, stk. 2, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1824, fremgår:

”Det vil afhænge af en konkret vurdering, om rådighedshindringen skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter, eller om der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9 (straffelovens § 263, stk. 3).”

Af bemærkningerne til forslaget § 1, nr. 9, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1822, fremgår:

”Det vil afhænge af en konkret vurdering, om overtrædelsen skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter. Bestemmelsen herom skal bl.a. ses i sammenhæng med artikel 7 i forslag til rammeafgørelse om angreb på informationssystemer, der henviser til EUs fælles aktion af 21. december 1998 om at gøre det strafbart at deltage i en kriminel organisation i EUs medlemsstater (EFT L 351 af 29. december 1998, s. 1), dog således at den deri fastsatte strafferamme ikke finder anvendelse. Udtrykket systematisk eller organiseret er imidlertid ikke begrænset til aktiviteter foretaget af en kriminel organisation som defineret i den fælles aktion. Andre former for systematisk eller organiseret hacking vil således skulle anses for en skærpende omstændighed ved anvendelsen af § 263, stk. 3.”

9.2 Praksis

9.2.1 Praksis vedrørende straffelovens § 293, stk. 1

Som det fremgår ovenfor, straffes brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1, med bøde eller fængsel indtil 1 år, medmindre forholdet er omfattet af straffelovens § 293 a. Under skærpende omstændigheder, navnlig når tingen ikke bringes tilbage efter brugen, kan straffen dog stige til fængsel i 2 år.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis fra de seneste 30 år, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 293, stk. 1, uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af afgørende betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Det bemærkes, at praksisbeskrivelsen ikke omfatter sager om brugstyveri af motorkøretøj, som i dag henføres under straffelovens § 293 a, hverken før eller efter indførelsen af § 293 a i 2002.

Når der bortses fra sådanne sager, ses der at foreligge ganske sparsom retspraksis vedrørende § 293, stk. 1, hvor gerningspersonen ikke samtidig er dømt for anden kriminalitet af afgørende betydning for straffen. Fra retspraksis kan der således henvises til følgende afgørelser, der opfylder ovennævnte kriterier:

TfK 2011.684V: T straffet med 4 dagbøder à 250 kr. for brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1, ved at have brugsstjålet en golfvogn, som T tillige kørte spirituskørsel i. T blev herved også fundet skyldig i spirituskørsel efter færdselsloven. Straffen for brugstyveriet blev fastsat til 4 dagbøder à 250 kr., mens straffen for spirituskørsel blev fastsat til 8.000 kr. Bødestraffene blev efter omstændighederne fastsat hver for sig, jf. straffelovens § 88, stk. 3, in fine.

U 2005.1962/2Ø: T straffet med 10 dages fængsel betinget for brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1, ved at have brugsstjålet en knallert i gentagelsestilfælde. T var tidligere straffet i 1996 og 1997 for brugstyveri efter § 293, stk. 1, til dels forsøg herpå, jf. § 21, ligesom T var straffet i 1999 for tyveri. Ved afgørelsen om betinget dom lagde landsretten vægt på den tid,

der var gået, siden T sidst havde overtrådt straffelovens § 293, og på at T ikke var straffet siden 1999.

9.2.2 Praksis vedrørende straffelovens § 293, stk. 2

Som det fremgår ovenfor, straffes den, der uberettiget hindrer en anden i helt eller delvis at råde over ting, med bøde eller fængsel indtil 1 år, jf. straffelovens § 293, stk. 2. Straffen kan dog stige til fængsel i 2 år, hvis der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt praksis, hvor straffelovens § 293, stk. 2, har været anvendt.

9.3 Konklusion

Normalstrafferammen for brugstyveri og rådighedshindring, jf. straffelovens § 293, er bøde eller fængsel indtil 1 år, men straffen kan under skærpende omstændigheder stige til fængsel i 2 år.

Der ses at foreligge meget begrænset relevant trykt praksis vedrørende overtrædelse af § 293, stk. 1, om brugstyveri. På baggrund af de foreliggende domme kan det dog konstateres, at der er udmålt bødestraf for et førstegangstilfælde af brugstyveri, jf. straffelovens § 293, stk. 1. I gentagelsestilfælde kan det konstateres, at der er udmålt en kortere fængselsstraf på 10 dages betinget fængsel.

Der ses ikke at foreligge nyere trykt praksis, hvor straffelovens § 293, stk. 2, har været anvendt.

Det bemærkes, at brugstyveri af motorkøretøj blev udskilt til en særskilt bestemmelse ved *lov nr. 380 af 6. juni 2002*, og det blev i den forbindelse forudsat, at der skulle ske en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for denne type overtrædelser, således at der i normale førstegangstilfælde som udgangspunkt skal fastsættes en kortere, ubetinget straf på 14 dages fængsel. Se om strafudmålingen i disse sager lige nedenfor i afsnit 10.

10. Straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøj

10.1 Lovgivning og forarbejder

Straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøj har følgende ordlyd:

”§ 293 a. For brugstyveri af motorkøretøj straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget bruger et motorkøretøj, der tilhører en anden. Under særligt skærpende omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilfælde, kan straffen stige til fængsel i 4 år.”

Bestemmelsen i § 293 a blev indsat i straffeloven ved *lov nr. 380 af 6. juni 2002*. Brugstyveri af motorkøretøj havde hidtil været omfattet af den almindelige brugstyveribestemmelse i straffelovens § 293. Bestemmelsen har bortset fra en enkelt ændring i 2004, hvor udtrykket ”skærpende omstændigheder” blev ændret til ”særligt skærpende omstændigheder”, jf. nedenfor, været uændret siden dens indsættelse.

Formålet med indførelsen af en særskilt bestemmelse om brugstyveri af motorkøretøj var at skærpe straffen herfor for herigennem at markere den alvor, hvormed samfundet ser på denne form for kriminalitet, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2928. Om baggrunden for lovændringen fremgår desuden, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2939:

”3.2. Retspraksis

Langt hovedparten af alle biltyverier er brugstyverier. Et enkelt tilfælde af førstegangsbugstyveri af en bil straffes ifølge Rigsadvokatens bødekatalog normalt med en bøde på 3.000 kr., hvis gerningsmanden er over 18 år. Gentagelsestilfælde har ofte medført frihedsstraf. For personer under 18 år er der i praksis tale om bøder på 1.500 kr. i førstegangstilfælde og i andengangstilfælde på 2.000 kr. De nævnte takster for brugstyveri gælder som nævnt kun, hvor der er tale om sager om et enkelt tilfælde af førstegangsbugstyveri.

3.3. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår, straffes brugstyveri af motorkøretøjer i dag efter den almindelige bestemmelse om brugstyveri i straffelovens § 293. Brugstyveri af motorkøretøjer, navnlig brugstyveri af biler, adskiller sig imidlertid på flere punkter fra andre brugstyverier.

Det er erfaringen, at kørsel i en brugsstjålet bil i almindelighed indebærer en forøget risiko for uheld i trafikken, herunder uheld med personskaade til følge, idet der i disse tilfælde ofte er tale om en mere uforsigtig kørsel, hvor formålet med kørslen ikke nødvendigvis er transport. Brugstyveri af biler sker endvidere ofte i forbindelse med anden form for kriminalitet, f.eks. indbrudstyveri eller lignende.

Henset til den brugsværdi og den økonomiske værdi en bil har, er brugstyveri af en bil endvidere i almindelighed til stor gene og ulempe for ejeren. Hertil kommer, at brugsstjålne biler i almindelighed ikke bringes tilbage til ejeren af gerningsmanden. I den forstand har biltyveri reelt stor lighed med egentligt tyveri omfattet af straffelovens § 276.

På den anførte baggrund foreslås det, at indføje en ny, særlig bestemmelse om brugstyveri af motorkøretøjer i straffelovens § 293 a. Herved markeres den alvor, hvormed samfundet ser på denne form for kriminalitet.”

Med ændringen blev normalstrafferammen for brugstyveri af motorkøretøj forhøjet fra fængsel i 1 år til 1 år og 6 måneder og den skærpede sidestrafferamme forhøjet fra fængsel i 2 år til 4 år, og der blev i forarbejderne forudsat en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet. Af bemærkningerne til lovændringen, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2940, fremgår vedrørende strafudmålingsniveauet efter den nye bestemmelse følgende:

”Som anført må brugstyveri af motorkøretøjer efter Justitsministeriets opfattelse ofte reelt betragtes som ligeartet med egentligt tyveri af et sådant køretøj. Det foreslås derfor, at normalstrafferammen for brugstyveri af motorkøretøjer skal være bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Det svarer til normalstrafferammen for tyveri efter bestemmelsen i straffelovens § 285, stk. 1, jf. § 276. Strafskærpselsesreglen i § 293 a, 2. pkt., indeholder et strafmaksimum på fængsel i 4 år, hvilket svarer til straffelovens § 286, stk. 1, om tyveri af særlig grov beskaffenhed. Efter den foreslåede strafs-kærpselsesregel i straffelovens § 293 a, 2. pkt., er det navnlig i gentagelsestilfælde, at straffen kan stige til fængsel i 4 år.

Efter straffelovens § 81, stk. 1, er det en betingelse for anvendelse af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden vedkommende på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en efter det fyldte 18. år begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede, eller i forsøg på eller medvirken til en sådan.

Justitsministeriet har overvejet, om der er anledning til at fravige bestemmelsen i straffelovens § 81, stk. 1. Efter Justitsministeriets opfattelse ses der imidlertid ikke at være anledning til at fastsætte mulighed for i forbindelse med biltyveri at kunne idømme en person under 18 år over 1 år og 6 måneders fængsel, som er normalstrafferammen efter den foreslåede § 293 a, for brugstyveri af biler mv. Hertil kommer, at der ved mere omfattende brugstyverier begået af en person under 18 år efter omstændighederne vil være mulighed for at idømme en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

På den anførte baggrund har Justitsministeriet ikke i forbindelse med den foreslåede nye § 293 a fundet anledning til at fravige bestemmelsen i straffelovens § 81, stk. 1.

Med den foreslåede nye bestemmelse i § 293 a i straffeloven forudsættes det, at der i retspraksis sker en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet, således at der i normale førstegangstilfælde, hvor der efter gældende domspraksis i de fleste tilfælde idømmes en bøde for et biltyveri, i stedet som udgangspunkt fastsættes en kortere, ubetinget straf på 14 dages fængsel. Dommen kan, navnlig for personer under 18 år, gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Hvis der er tale om brugstyveri af adskillige biler, bør der normalt fastsættes en højere straf end det angivne udgangspunkt. For personer over 18 år forudsættes det således, at der i disse tilfælde normalt fastsættes en straf på 20 dages ubetinget fængsel.

Ved pådømmelse af spiritus- eller promillekørsel i en brugsstjålet bil skal der efter straffelovens § 88 udmåles en fællesstraf for overtrædelse af straffelovens § 293 a og færdselslovens § 117, stk. 4.”

Ved *lov nr. 218 af 31. marts 2004* ændredes bestemmelsens 2. pkt., således at udtrykket ”skærpende omstændigheder” blev ændret til ”særligt skærpende omstændigheder”. Ændringen skete som led i en modernisering af strafferammerne i straffeloven, der navnlig byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer.

Straffelovrådet havde bl.a. behandlet spørgsmålet om anvendelsen af normal- og sidestrafferammer. Om Straffelovrådets overvejelser herom fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3290 f., bl.a. følgende:

”Rådet har set det som en opgave ved revisionen af strafferammesystemet at komme med forslag til en mere præcis og nuanceret angivelse af de kriterier, der kan eller skal betinge anvendelsen af sidestrafferammer i skærpende retning.

Mens kriterierne for strafforhøjelse i overensstemmelse med legalitetsprincippet således bør være udformet så klart og præcist som muligt, er der ikke samme behov for, at kriterierne for strafnedsættelse skal udformes præcist. [...]

Uanset det ovenfor anførte principielle udgangspunkt, kan der efter rådets opfattelse for visse bestemmelsers vedkommende være behov for at bevare en højere sidestrafferamme med mindre præcise kriterier. Med henblik på disse tilfælde foreslår rådet anvendelse af kriteriet »særligt skærpende omstændigheder« i sidestrafferammen for rent sprogligt at markere forskellen til den almindelige vurdering af skærpende omstændigheder ved udmåling inden for normalstrafferammen, jf. den foreslåede § 81 (lovforslagets § 1, nr. 2). I de tilfælde, hvor der i særlovgivningen fortsat måtte være behov for at udskille forhold i lavere sidestrafferammer, foreslår rådet tilsvarende, at man anvender udtrykket »særligt formildende omstændigheder«.

Justitsministeriet tilsluttede sig Straffelovrådets generelle synspunkter om normal- og sidestrafferammer. Bestemmelsens strafmaksimum forblev uændret, og der var med lovændringen ikke tilsigtet en ændring af det hidtidige strafbare område eller af udmålingsniveau, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3328.

10.2 Praxis

Som det fremgår ovenfor, straffes brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Under særligt skærpende omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilfælde, kan straffen dog stige til fængsel i 4 år.

Nedenstående gennemgang af retspraksis er afgrænset således, at den bygger på trykt praksis siden indførelsen af bestemmelsen, hvor der hovedsageligt kun er domfældt for overtrædelse af § 293 a uden anden kriminalitet til samtidig pådømmelse af væsentlig betydning for straffen, og hvor straffen så vidt muligt ikke er fastsat som fællesstraf med en tidligere straf eller med en reststraf fra en prøveløsladelse, jf. straffelovens § 61, eller som tillægsstraf til en tidligere straf, jf. straffelovens § 89 (dvs. ”rene” tilfælde).

Som følge heraf er domme om brugstyveri af motorkøretøj, hvor tiltalte samtidig har kørt spirituskørsel eller kørsel i narkotikapåvirket tilstand, jf. færdselslovens § 53 og § 54, ikke medtaget. Endvidere er sager om brugstyveri af motorkøretøj, hvor tiltalte samtidig straffes for kørsel i frakendelsestiden i gentagelsestilfælde eller kørsel uden førerret i gentagelsestilfælde heller ikke medtaget.

Dommene er oplistet efter straffens længde. I gennemgangen er dommene ikke opdelt efter, om den fastsatte straf er ubetinget eller betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste, idet længden af fængselsstraffen som udgangspunkt antages at afspejle rettens vurdering af den pådømte kriminalitets alvor, mens spørgsmålet om betinget dom i højere grad beror på konkrete omstændigheder ved tiltaltes personlige forhold. Se de generelle bemærkninger herom i kapitel 1, afsnit 4.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelser:

U 2003.931Ø: T straffet med 8 dagbøder à 500 kr. for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have været passager i en brugsstjålet bil. Tiltalte forklarede for landsretten, at han få dage forinden gerningstidspunktet havde lært chaufføren at kende, og at han først, da han havde sat sig ind i bilen, opdagede, at der var opbrudt ved tændingslåsen. Landsretten udtalte, at uanset, at udgangspunktet for fastsættelsen af straffen for brugstyveri af motorkøretøj er ubetinget frihedsstraf, var der under de foreliggende omstændigheder, hvor T ikke var den, der havde sat sig i besiddelse af bilen, men alene var passager, undtagelsesvist grundlag for bødestraf.

U 2006.653V: T2 straffet med 8 dagbøder à 500 kr. for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have været passager i en brugsstjålet bil. Landsretten bemærkede indledningsvist vedrørende straffastsættelsen, at i tilfælde, hvor overtrædelsen af § 293 a alene består i, at den pågældende har været passager i en brugsstjålet bil, må det bl.a. afhænge af de nærmere omstændigheder ved og karakteren af kørslen i bilen, om der skal udmåles en ubetinget frihedsstraf. Betinget straf eller dagbøder vil f.eks. kunne anvendes, hvor det først i forbindelse med selve kørslen bliver kendt for en passager, at bilen er brugsstjålet, eller hvor der er tale om en enkelt kørsel som passager uden skærpende omstændigheder, eksempelvis i form af,

at føreren er påvirket af spiritus eller euforiserende stoffer, eller at kørslen har været særlig farlig for andre trafikanter. Ved fastsættelsen af straffen for T2's vedkommende lagde landsretten herefter vægt på, at strafferammen i § 293 a indeholder hjemmel til at idømme bøde, og at T2 først blev klar over, at bilen var stjålet, da han sad i den som passager på bagsædet og så, at den blev startet med en skruetrækker. T2 blev på denne baggrund straffet med bøde i stedet for fængsel. For en medgerningsperson T1's vedkommende blev straffen fastsat til 14 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste, jf. gengivelsen af samme dom nedenfor.

TfK 2008.708Ø: T1 straffet med 8 dagbøder à 500 kr. for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have været passager i en brugsstjålet bil. Byretten fastsatte straffen til 14 dages betinget fængsel, men landsretten nedsatte straffen til bødestraf. Landsretten bemærkede herved, at der under de foreliggende omstændigheder, hvor T1 først under kørslen blev klar over, at bilen var brugsstjålet, var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at der for overtrædelse af § 293 a fastsættes en frihedsstraf. Straffen, der blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, blev herefter fastsat til en bøde.

TfK 2004.378Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugt en bil, der tilhørte T's arbejdsgiver, til privat kørsel. T var endvidere skyldig i overtrædelse af færdselsloven, hvilket blev straffet med en tillægsbøde.

TfK 2004.376V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i forening med en medgerningsperson uberettiget at have brugt en personbil, der stod parkeret, idet de skubbede bilen hen på en gårdsplads, hvor de forsøgte at starte bilen, hvilket imidlertid mislykkedes, da politiet kom til stede. I en personundersøgelse var T skønnet egnet til at modtage en betinget dom, men på grund af sin unge alder og personlige forhold skønnedes han ikke egnet til at udføre samfundstjeneste. Straffen blev udmålt til 14 dage. Landsretten bemærkede, at T først var fyldt 18 år ca. 1,5 måned før brugstyveriet, og at T efterfølgende var blevet optaget på en institution for sent udviklede med henblik på et flerårigt forløb, som tog sigte på, at T kunne blive egnet til i hvert fald delvist normal beskæftigelse. Dette forløb var efter det oplyste indtil videre vellykket og ville i tilfælde af en ubetinget dom blive afbrudt. Under disse omstændigheder var der undtagelsesvist grundlag for at gøre straffen betinget (dissens for ubetinget fængsel).

TfK 2004.679Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet en bil, efter en af T's kammerater havde givet ham nøglen til bilen. T førte herefter bilen uden at have erhvervet kørekort og gjorde sig i den forbindelse tillige skyldig i hensynsløs kørsel. Byretten fastsatte straffen til 14 dages fængsel, der blev gjort betinget under henvisning til T's unge alder, samt idømte T en tillægsbøde for overtrædelsen af færdselsloven. Landsretten bemærkede, at udgangspunktet ved overtrædelse

af § 293 a er en ubetinget frihedsstraf. Der var imidlertid i det foreliggende tilfælde grundlag for undtagelsesvist at gøre straffen betinget som bestemt af byretten (dissens for at gøre straffen ubetinget).

TfK 2005.434Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved uberettiget at have brugt en bil, der tilhørte T's arbejdsgiver, til privat kørsel. Byretten fastsatte straffen til 14 dages ubetinget fængsel, hvilket landsretten ændrede til betinget fængsel, idet det under hensyn til forholdets enkeltstående og atypiske karakter og den lange tid, der var gået, siden forholdet var begået, undtagelsesvist var forsvarligt at gøre straffen betinget. T blev endvidere pålagt en tillægsbøde på 2.000 kr. i medfør af straffelovens § 58, stk. 2.

TfK 2005.557Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for forsøg på brugstyveri af motor-køretøj efter straffelovens § 293 a, jf. § 21, ved i forening med en anden at have forsøgt at brugsstjæle en bil, hvilket mislykkedes, da politiet kom til stede. Henset til T's meget gode personlige forhold gjorde landsretten undtagelsesvist straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for ubetinget fængsel).

TfK 2006.401/1Ø: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved uberettiget at have brugt en bil, som T havde lejet, efter lejeperiodens udløb. T brugte bilen i ca. 2,5 måneder efter udløbet af lejeperioden. Byretten fastsatte straffen til 14 dages fængsel og fandt under hensyn til den lange periode, bilen var brugsstjålet, ikke, at straffen kunne gøres betinget. Landsretten gjorde efter forholdets atypiske karakter, herunder at T havde lejet bilen, straffen betinget. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til en tidligere bødestraf.

TfK 2006.575/2V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have været passager i en brugsstjålet bil, som en medgerningsperson forinden havde stjålet, mens T så på. Et flertal i byretten fandt det henset til T's begrænsede andel i brugstyveriet og hans unge alder forsvarligt at gøre straffen betinget. Landsretten stadfæstede byrettens dom med bemærkning om, at udgangspunktet er en ubetinget straf, når den tiltalte har været til stede i forbindelse med brugstyveriet, og føreren af bilen har været spirituspåvirket. Under hensyn til, at T, der var ustraffet, kun netop var fyldt 18 år på gernings-tidspunktet, at T kun havde været passager, at der var gået mere end 1 år samt henset til oplysningerne om T's gode personlige forhold, fandt landsretten, at der forelå sådanne forhold, at straffen undtagelsesvist kunne gøres betinget som bestemt af byretten.

TfK 2007.751V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet en bil, der tilhørte T's kæreste. Det fremgik af

sagen, at T havde taget nøglen til bilen og kørt en tur, uden at kæresten var klar over det. Byretten fastsatte straffen til 14 dages ubetinget fængsel og en bøde på 5.000 kr. for kørsel uden at have erhvervet kørekort, jf. færdselslovens § 56, stk. 1. Med henvisning til de ganske særlige omstændigheder, der gjorde sig gældende ved brugstyveriet, fandt landsretten, at det var forsvareligt undtagelsesvist at gøre straffen betinget.

U 2008.1823H: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a samt brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1, ved uberettiget at have brugt en udlejningsbil, som T havde lejet, men ikke leveret rettidigt tilbage, samt uberettiget at have brugt en trailer, som han på et andet tidspunkt havde lejet, men heller ikke havde leveret rettidigt tilbage. Både i byretten og landsretten blev straffen fastsat til 14 dages ubetinget fængsel. Højesteret udtalte, at der efter forarbejderne til § 293 a i normale førstegangstilfælde som udgangspunkt skal fastsættes en kortere ubetinget straf på 14 dages fængsel for brugstyveri af en bil. Højesteret fandt imidlertid, at brugstyveri af en lejet bil i almindelighed må anses for at være af en anden karakter end de tilfælde, som straffeskærpelsen umiddelbart tog sigte på med § 293 a. Højesteret fandt på den baggrund, at udgangspunktet om en ubetinget fængselsstraf kunne fraviges, og straffen blev herefter gjort betinget. T blev endvidere idømt en tillægsbøde på 3.000 kr.

TfK 2020.505V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a. Overtrædelsen var sket i forening med to andre, idet gerningspersonerne trak en motorcykel til en parkeringsplads, hvor T kom til stede og overdrog dem en skruetrækker. Motorcyklen blev herefter forsøgt startet med skruetrækkeren, mens T var til stede, hvilket imidlertid mislykkedes, da politiet kom til stede. T var ca. 16 år på gerningstidspunktet. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på karakteren af forholdet.

TfK 2020.689V: T straffet med 14 dages fængsel betinget for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have benyttet en bil, der tilhørte T's arbejdsgiver, til privat kørsel i forbindelse med en hospitalsundersøgelse. Landsretten anførte, at brugstyveri af motorkøretøj efter forarbejderne som udgangspunkt skal straffes med ubetinget fængsel i 14 dage. Landsretten fandt imidlertid, at den foreliggende situation, hvor der var tale om uberettiget brug af et køretøj, som tilhørte T's arbejdsgiver, til transport til en hospitalsundersøgelse, var af en anden karakter end de tilfælde, som den skærpede strafbestemmelse umiddelbart tog sigte på. Landsretten fandt på den baggrund, og i øvrigt under hensyn til de særlige omstændigheder, som førte til den uberettigede anvendelse af køretøjet, at udgangspunktet om ubetinget frihedsstraf kunne fraviges. Straffen blev herefter undtagelsesvist gjort betinget.

TfK 2003.636/2V: T, der var under 18 år på gerningstidspunktet, straffet med 14 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens §

293 a ved i forening med en anden at have brugsstjålet en bil og kørt uden at have erhvervet kørekort, jf. færdselslovens § 56, stk. 1. Byretten fastsatte straffen til 14 dages fængsel, der blev gjort betinget uden vilkår om samfundstjeneste. Landsretten ændrede straffen til betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste, idet det var forudsat i forarbejderne til § 293 a, at der ved førstegangsovertrædelser normalt fastsættes en ubetinget straf af fængsel i 14 dage, men at straffen, navnlig for personer under 18 år, kan gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt, og straffen blev derfor gjort betinget med vilkår herom.

TfK 2003.742Ø: T2 straffet med 14 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i forening med en anden under en julefrokost på deres arbejdsplads uberettiget at have brugt en af arbejdsgiverens biler til kørsel. T2 gjorde sig i den forbindelse også skyldig i kørsel uden at have erhvervet kørekort, jf. færdselslovens § 56, stk. 1. Byretten fastsatte straffen til 14 dages fængsel og en tillægsbøde på 5.000 kr. Landsretten, der bemærkede, at T2 fortsat var ansat i det firma, som ejede bilen, gjorde under henvisning til T2's gode personlige forhold og til, at det var forudsat i forarbejderne til § 293 a, at samfundstjeneste kan anvendes efter en konkret vurdering, fængselsstraffen betinget med vilkår herom.

U 2004.959Ø: T, der var under 18 år på gerningstidspunktet, straffet med 14 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for forsøg på brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a, jf. § 21, ved i forening med en anden at have forsøgt at starte en bil med henblik på uberettiget kørsel. T var tidligere straffet i 2002 med en bøde for brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1. Under henvisning til forarbejderne til § 293 a, hvoraf følger, at straffen for brugstyveri af motorkøretøj kan gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, navnlig for personer under 18 år, blev straffen gjort betinget med vilkår herom (dissens for betinget dom alene med vilkår om hjælpeforanstaltninger efter § 52 i lov om social service).

U 2006.653V: T1 straffet med 14 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have været passager i en brugsstjålet bil. Landsretten bemærkede indledningsvist vedrørende straffastsættelsen, at i tilfælde, hvor overtrædelser af § 293 a alene består i, at den pågældende har været passager i en brugsstjålet bil, må det bl.a. afhænge af de nærmere omstændigheder ved og karakteren af kørslen i bilen, om der skal udmåles en ubetinget frihedsstraf. Betinget straf eller dagbøder vil f.eks. kunne anvendes, hvor det først i forbindelse med selve kørslen bliver kendt for en passager, at bilen er brugsstjålet, eller hvor der er tale om en enkelt kørsel som passager uden skærpende omstændigheder, eksempelvis i form af, at føreren er påvirket af spiritus eller euforiserende stoffer, eller at kørslen har været særlig farlig for andre trafikanter. Navnlig under hensyn til, at T1 vidste, at bilen var stjålet, før han gik med hen til den, fandtes straffen for T1's

vedkommende at burde fastsættes til 14 dages fængsel. På baggrund af T1's gode personlige forhold, og under hensyn til at der alene var tale om én kørsel som passager, og efter det oplyste uden skærpende omstændigheder af nogen art, fandtes straffen at kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. For en medgerningsperson T2's vedkommende blev straffen fastsat til en bøde, jf. gengivelsen af samme dom ovenfor.

TfK 2007.327V: T straffet med 14 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for forsøg på brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a, jf. § 21, ved at have forsøgt at starte en motorcykel med henblik på uberettiget brug af den, hvilket mislykkedes, da politiet blev tilkaldt og kom til stede. T var tidligere straffet, bl.a. i 2004 med 1 års fængsel for berigelseskriminalitet. T forklarede om sine personlige forhold, at han var i lære som tømrer, og at han ville miste sin læreplads, hvis han blev idømt en ubetinget fængselsstraf. Landsrettens flertal udtalte, at udgangspunktet, når en person over 18 år begår brugstyveri, er, at der er forskyldt ubetinget frihedsstraf. Navnlig under hensyn til, at der alene var tale om et forsøg, der måtte antages kun at have haft ringe udsigt til at lykkes, og til T's gode personlige forhold, var det forsvarligt undtagelsesvist at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste (dissens for ubetinget fængsel).

TfK 2010.788Ø: T1 straffet med 14 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet en bil, som T benyttede til kørsel over tre dage, og som han førte uden at have erhvervet kørekort, jf. færdselslovens § 56, stk. 1. Byretten fastsatte straffen til 14 dages fængsel og en bøde på 5.000 kr. Landsretten gjorde efter det oplyste om T1's personlige forhold, herunder hans unge alder (18 år) og behovet for støtte, undtagelsesvist straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2003.498Ø: T straffet med 14 dages fængsel for forsøg på brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a, jf. § 21, ved at have forsøgt at brugsstjæle en bil. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2003.530/2V: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet en bil. Landsretten udtalte, at brugstyveri af biler efter forarbejderne til § 293 a straffes med ubetinget frihedsstraf, også i førstegangstilfælde. Der var ikke oplyst omstændigheder, som gav grundlag for at fravige dette udgangspunkt, og straffen blev derfor gjort ubetinget i overensstemmelse med bemærkningerne til § 293 a.

U 2003.2551V: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet en bil. T var herudover skyldig i to tilfælde af kørsel uden kørekort, jf. færdselslovens § 56, stk. 1. Byretten fastsatte straffen til 10 dages fængsel, der på grund af T's unge alder blev gjort betinget, samt en tillægsbøde på 8.000 kr. Landsretten

bemærkede, at det af forarbejderne til § 293 a fremgår, at der som udgangspunkt skal idømmes en ubetinget straf på fængsel i 14 dage for en førstegangsovertrædelse af bestemmelsen. Landsrettens flertal fandt ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt og gjorde derfor straffen ubetinget (dissens for at forhøje straffen til 14 dage, men på baggrund af, at T måtte antages at ville have leveret bilen tilbage, ville mindretallet gøre straffen betinget).

TfK 2004.6V: T1 og T2 straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet en bil. T1 var tidligere straffet i 2002 for brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1. Byretten fastsatte straffen til 14 dages betinget fængsel, men landsretten gjorde straffen ubetinget, da der ikke forelå særlige omstændigheder, der kunne begrunde en fravigelse fra det udgangspunkt, der var i forarbejderne til § 293 a.

U 2004.283Ø: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet en varebil. Under henvisning til forarbejderne til § 293 a kunne straffen ikke gøres betinget.

TfK 2004.107Ø: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i 2 tilfælde at have været passager i en bil, som en anden havde brugsstjålet. Byretten fastsatte straffen til dagbøder under henvisning til, at T alene var passager i bilen, men landsretten forhøjede straffen til 14 dages ubetinget fængsel og lagde vægt på, at T var klar over, at bilen var brugsstjålet, da han ved to lejligheder lod sig befordre i den, hvorfor ubetinget frihedsstraf var forskyldt.

TfK 2004.145/2V: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i forening med to andre at have været passager i en brugsstjålet bil. T var herudover skyldig i overtrædelse af våbenloven ved at have båret en enhåndsbetjent foldekniv og i overtrædelse af lov om visse dopingmidler ved at have været i besiddelse af anabolske steroider til eget brug. Byretten fastsatte straffen til 14 dages fængsel og gjorde straffen betinget under henvisning til, at T ikke havde været med til selve brugstyveriet, men blev hentet af medgerningspersonerne og alene kørte med en kort tur. Landsretten fandt det uden betydning, at T kun var passager i bilen, og da der heller ikke i øvrigt forelå omstændigheder, der kunne føre til, at det var forsvarligt at gøre straffen betinget, blev straffen gjort ubetinget.

TfK 2005.378/2V: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have været passager i en brugsstjålet bil, som han vidste eller i hvert fald måtte indse var brugsstjålet. Efter forholdets karakter var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

TfK 2007.445Ø: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a og brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1, ved uberettiget at have brugt en udlejningsbil og en udlejningstrailer 1-2 måneder efter, at udlejningsperioderne var udløbet. Der fandtes ikke at foreligge sådanne særlige forhold, der kunne begrunde, at straffen undtagelsesvist kunne gøres betinget, hverken med eller uden vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2010.333V: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i forening med to andre at have brugsstjålet en bil. T var herudover skyldig i brugstyveri efter straffelovens § 293, stk. 1, ved sammen med de to andre uberettiget at have brugt en byggelift til kørsel. T var 18 år på gerningstidspunktet. Hverken T's alder eller det tidsrum, der var forløbet, efter at forholdene var begået, kunne medføre, at straffen kunne gøres betinget.

TfK 2019.379Ø: T straffet med 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved at have brugsstjålet en lejet bil, som T ikke leverede tilbage ved lejeperiodens udløb, men i stedet blev standset i af politiet. Efter forarbejderne til § 293 a er udgangspunktet 14 dages fængsel, som byretten gjorde betinget. Landsretten ændrede straffen til ubetinget fængsel, idet T senest i 2016 var straffet for tvang, afpresning og overtrædelser af færdselsloven ved kørsel i hashpåvirket tilstand, og idet brugstyveriforholdet var begået, mens T var frakendt førerretten. T var herudover skyldig i kørsel i frakendelsestiden, hvilket T blev straffet med en tillægsbøde for.

TfK 2005.41V: T straffet med 20 dages fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste for forsøg på brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a, jf. § 21, ved i et 3. gangstilmælde at have forsøgt at brugsstjæle en bil. T var tidligere straffet to gange for brugstyveri. T forklarede om sine personlige forhold, at han tidligere havde været stofmisbruger, men nu var ude af sit misbrug. Han havde fire børn og boede alene med de to yngste, hvoraf det ene havde damp, og hans børn skulle anbringes, hvis han skulle afsone en fængselsstraf. Han havde søgt vejledning i Familiehuset, og en ansat herfra forklarede bl.a., at T's børn havde oplevet meget turbulens, og at stabilitet derfor var meget væsentlig for dem. Henset til T's forstraffe blev straffen fastsat til 20 dages fængsel. Landsretten bemærkede i den forbindelse, at udgangspunktet, når en person over 18 år begår brugstyveri, er, at der er forskyldt ubetinget frihedsstraf. Efter oplysningerne om T's personlige forhold, herunder oplysningerne om hans børn, var der imidlertid undtagelsesvist grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

TfK 2006.70V: T straffet med 30 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i et 3. gangstilmælde at have brugsstjålet to biler, som T havde lånt til prøve-kørsel, og som han først leverede tilbage noget tid efter, således at der i begge tilfælde forelå

væsentlige overskridelser af fristerne for prøvekurslerne. T var tidligere straffet to gange for brugstyveri, og der forelå derfor et 3. gangstilmælde til pådømmelse. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på, at T i begge tilfælde, inden han fik bilerne udleveret, foreviste kørekort, og at der i det første tilfælde blev udfærdiget køreseddel med angivelse af kørekortnummeret. Under disse omstændigheder fandt landsretten, at straffen skulle fastsættes til 30 dages fængsel i modsætning til byretten, som havde fastsat straffen til 40 dages fængsel. Efter forholdets karakter, og da T tidligere var straffet for tilsvarende forhold, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

U 2006.1655V: T straffet med 30 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i et 3. gangstilmælde at have brugsstjålet en bil. T var tidligere straffet to gange i henholdsvis 2001 og 2002 for brugstyveri. Ved straffastsættelsen blev der navnlig lagt vægt på T's forstraffe.

TfK 2007.12V: T straffet med 30 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a, 2. pkt., ved i et 3. gangstilmælde at have brugsstjålet en varebil. T var tidligere straffet tre gange for brugstyveri, men første gang var T under 18 år, og det foreliggende tilfælde blev derfor anset for et 3. gangstilmælde. T blev endvidere straffet med en tillægsbøde på 1.500 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 9, stk. 1, ved ikke at have udvist den fornødne agtpågivenhed, hvilket var medvirkende årsag til, at der skete sammenstød med en holdende bus, hvorefter T kørte fra stedet uden at give sig til kende.

TfK 2009.925V: T straffet med 50 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a ved i et 5. gangstilmælde at have brugsstjålet en bil. Forholdet var begået i forening med en anden. T var tidligere straffet fire gange i perioden 2004-2008 for brugstyveri, herunder af motorkøretøjer. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på T's forstraffe.

TfK 2020.1041V: T straffet med 3 måneders fængsel for brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a, 2. pkt., ved i et 14. gangstilmælde at have brugsstjålet en bil. T var herudover skyldig i kørsel i frakendelsestiden, jf. færdselslovens § 117 a, stk. 1. T var tidligere straffet 13 gange for brugstyveri af motorkøretøj. Ved straffastsættelsen blev der lagt vægt på T's forstraffe. T blev endvidere idømt en tillægsbøde på 9.000 kr. for kørslen i frakendelsestiden.

10.3 Konklusion

Brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Under særligt skærpene omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilmælde, kan straffen dog stige til fængsel i 4 år.

Bestemmelsen i § 293 a blev indsat i straffeloven ved *lov nr. 380 af 6. juni 2002*, hvorved brugstyveri af motorkøretøj blev udskilt af den almindelige brugstyveribestemmelse i straffelovens § 293. I bemærkningerne til lovændringen blev det forudsat, at der i retspraksis skulle ske en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for denne type overtrædelser, således at der i normale førstegangstilfælde som udgangspunkt skal fastsættes en kortere, ubetinget straf på 14 dages fængsel. Straffen kan, navnlig for personer under 18 år, gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at hvis der er tale om brugstyveri af adskillige biler, skal der normalt fastsættes en højere straf end det angivne udgangspunkt, og for personer over 18 år forudsattes det således, at der i disse tilfælde normalt skal fastsættes en straf på 20 dages ubetinget fængsel.

I sager om overtrædelse af straffelovens § 293 a er der i den gennemgåede periode udmålt straffe på mellem 8 dagbøder og 3 måneders fængsel fordelt på 37 domme.

I tre domme er der udmålt *bødestraf*. I alle tilfælde har der været tale om 8 dagbøder à 500 kr. Sagerne har det til fælles, at tiltalte har været *passager i den brugsstjålne bil, og først da vedkommende havde sat sig ind i bilen, blev den pågældende klar over, at bilen var brugsstjålet*. I én af dommene (U 2006.931 V) udtalte landsretten sig generelt om afvigelsen af udgangspunktet om ubetinget fængselsstraf, når tiltalte havde været passager i den brugsstjålne bil. Landsretten bemærkede i den forbindelse, at i tilfælde, hvor overtrædelsen af § 293 a alene består i, at den pågældende har været passager i en brugsstjålet bil, må det bl.a. afhænge af de nærmere omstændigheder ved og karakteren af kørslen i bilen, om der skal udmåles en ubetinget frihedsstraf. Betinget straf eller dagbøder vil f.eks. kunne anvendes, hvor det først i forbindelse med selve kørslen bliver kendt for en passager, at bilen er brugsstjålet, eller hvor der er tale om en enkelt kørsel som passager uden skærpende omstændigheder, eksempelvis i form af, at føreren er påvirket af spiritus eller euforiserende stoffer, eller at kørslen har været særlig farlig for andre trafikanter.

I 28 domme er der udmålt straf af *14 dages fængsel*. Heraf er 11 gjort betinget, 6 gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste og 11 gjort ubetinget.

Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at udgangspunktet på 14 dages fængsel for brugstyveri af motorkøretøj i førstegangstilfælde følges af domstolene. Det er endvidere udvalgets vurdering, at 14 dages ubetinget fængsel må anses for at være forbeholdt kerneområdet for brugstyveri af motorkøretøj, samt at domstolene udmåler ubetinget straf i sager omfattet heraf som forudsat af lovgiver, således at betingede domme navnlig er forbeholdt de tilfælde, der falder uden for kerneområdet.

I sagerne, hvor der blev udmålt 14 dages *ubetinget* fængsel, har domstolene vurderet, at der ikke forelå konkrete omstændigheder, der kunne føre til en fravigelse af udgangspunktet om 14 dages ubetinget fængsel i førstegangstilfælde, jf. forarbejderne til § 293 a.

I sagerne, hvor straffen på 14 dages fængsel blev gjort *betinget*, har der i sagerne foreligget konkrete omstændigheder, der har ført hertil, herunder bl.a. tiltaltes unge alder eller særlige personlige forhold, at der har været tale om forsøg, at tiltalte blot var passager i den brugsstjålne bil, at der har været tale om privat anvendelse af en bil, der tilhørte den tiltaltes arbejdsgiver, eller uberettiget brug af en lejet bil efter lejeperiodens udløb. Højesteret har i U 2008.1823H udtalt, at brugstyveri af en lejet bil i almindelighed må anses for at være af en anden karakter end de tilfælde, som strafskærpelsen umiddelbart tog sigte på med § 293 a.

I dommene, hvor straffen er udmålt *højere end udgangspunktet på 14 dages fængsel*, er der tale om brugstyveri i *gentagelsestilfælde*.

Der blev udmålt 20 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for et forsøg på brugstyveri i 3. gangstilfælde. Straffen blev gjort betinget som følge af tiltaltes særlige personlige forhold.

I tre sager om 3. gangstilfælde blev straffen udmålt til 30 dages fængsel, mens et 5. gangstilfælde medførte fængsel i 50 dage. I en enkelt sag blev straffen udmålt til 3 måneders fængsel for brugstyveri i et 14. gangstilfælde.

I en enkelt sag om et 2. gangstilfælde blev straffen dog udmålt til 14 dages fængsel.

Som det fremgår af gennemgangen, er straffene for brugstyveri af motorkøretøj udmålt i den nedre ende af strafferammen. Det er dog udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger vedrørende strafudmålingen, idet der i førstegangstilfælde som udgangspunkt er udmålt 14 dages ubetinget fængsel, og at der er udmålt 14 dages betinget fængsel henholdsvis betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste i sager, hvor der har foreligget konkrete omstændigheder, der kunne begrunde dette. I flergangstilfælde er der i langt de fleste sager udmålt en højere straf, således at brugstyveri, hvor tiltalte er massivt forstraffet for tilsvarende kriminalitet, straffes med en markant fængselsstraf.

11. Afsluttende bemærkninger

I dette kapitel findes først en analyse af straffniveauet for overtrædelse af de berigelsesbestemmelser for hvilke det gælder, at strafferammerne er samlet i straffelovens §§ 285-287. Efter praksisgennemgangene for hver af disse berigelsesforbrydelser i afsnit 2.2 er straffniveauet for

den pågældende berigelsesforbrydelse sammenfattet i en delkonklusion. Disse delkonklusioner findes i afsnit 2.2.2, 2.2.4, 2.2.6, 2.2.8, 2.2.10, 2.2.12, 2.2.14, 2.2.16, 2.2.18 og 2.2.20. I afsnit 2.3 findes en samlet konklusion vedrørende straffniveauet på tværs af de omtalte berigelsesforbrydelser. Dernæst følger en række separate afsnit vedrørende straffelovens §§ 288-293 a i afsnit 3-10. Konklusionerne for udvalgets undersøgelse findes under hvert af disse afsnit.

